

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

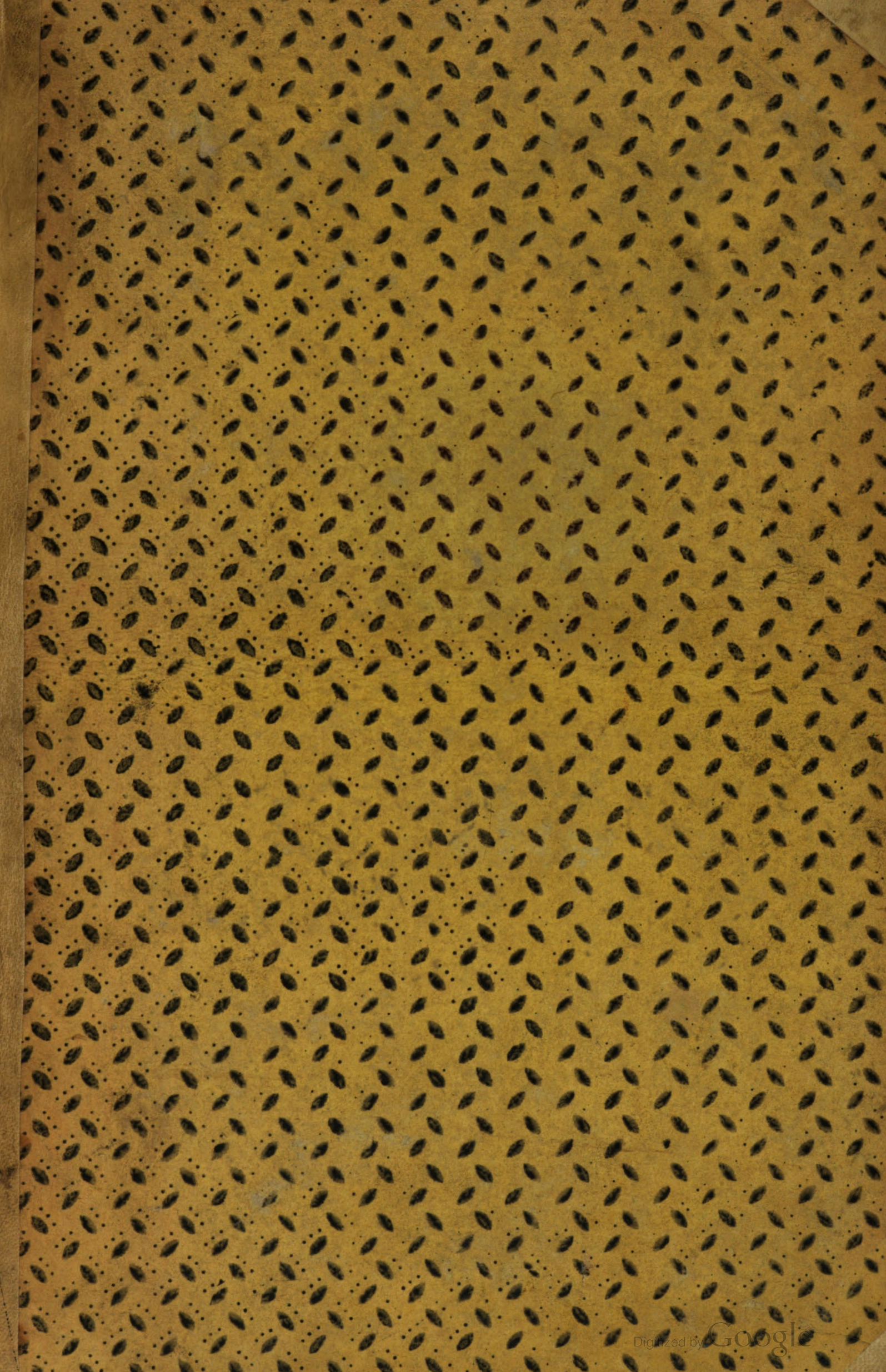
Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

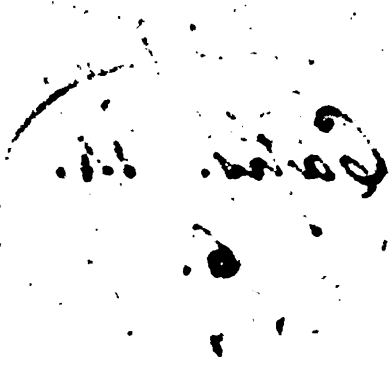
2 vol.

Chap. 14.

6.

[Handwritten scribbles]
Caps. 14.
6.
[Handwritten scribbles]

CREMONA

LITERATA,

SEU

In Cremonenses Doctrinis, & Literariis Dignitatibus Eminen-
tiores Chronologicæ Adnotationes

AUCTORE

FRANCISCO
ARISIO

NOBILISSIMÆ PATRIÆ SUÆ

ORDINUM CONSERVATORE,

TOMUS PRIMUS.

Præcorum Temporum Monumenta Complectens usque ad Annum
Millesimum Quingentesimum Primum.

Omnigena eruditione refertus, ac Indicibus Locupletissimus.

ILLUSTRISSIMIS ATQUE AMPLISSIMIS,

EJUSDEM FIDELISSIMÆ URBIS

DECURIONIBUS

DICATUS.

PARMÆ M. DCCII.

Typis Alberti Pazzoni, & Pauli Montii.
SUPERIORUM LICENTIA.

Mementote Operum Patrum, quæ fecerunt in generationibus suis, & accipietis gloriam magnam, & nomen æternum.

I. Macchæorum 2.

ILLUSTRISSIMIS VIRIS CREMONENSIS URBS
NOBILISSIMIS DECURIONIBUS

FRANCISCUS ARISIUS S.P.D.

Solent plerique ex Scriben-
tibus Amplissimi P. P. suo-
rum operum vigiliis exple-
tis publicæ illorum editio-
ni, ut præsent Moecenates
interdum exquirere, haud
sine labore. Mihi verò harum lucubrati-
onum exordium in primis aggredienti, ut
mei, in libro hucusq; intacto, periculum
facerem, jam Vos Nobilissimos Viros
quamvis elatiori munere dignos, adlectos
in Patronos congruebat expetere. Quin-
immò non absq; scœnore mei addictissimi
erga Vos obsequii deligere fas erat, quum
laudes ex luculentis Majorum vestrum sca-
tebris promanantes, mea inter scripta,
quantulacunq; sint, enitescere videantur.
Et quibus, inquam, Patriæ Nostræ peran-
tiquæ maxima Heroum Monumenta vo-
vere debueram, nisi ejusdem Patriæ Con-
scriptis P. P. qui Illustrium Avorum famam
perenni gressu ne dum anteire, verum eti-
am supergredi jugi studio consuevere? Ni-
mirum in Literarum palestris, quarum

Fastos præ cæteris Urbis antiquissimæ ornamentis pro mea tenuitate, subsecivishoris, modò sum ausus attingere. Utinam vestras singillatim enumerando virtutes immorari possèm: Vos quippe in omnibus Reip: Ordinibus optimè instituendis, ac discernendis, in universis doctrinarum disciplinis excultos, in quibus maximè sita est religionis, & justitiæ ratio, utpotè vestræ Civitatis, ac penè dixerim, Orbis, oracula, mearum laudum præconiis haudquâquam extollere me pertæderet. Atqui ne moderationis vestræ perfunctorio verborum luxu limites excedam, neve in toto Volumine cõplexa Elogia hoc epistolio involvantur, repetere sufficiat Vos esse Cremonæ Decuriones, qui Romano celeberrimo sanguine sati, hæreditario quodam jure in priscis dignitatibus, Nomine non tantùm, sed justitia, fortitudine, humanitate, ac gravitate eminentis. Neque iccirco me magnum aliquid rimatum fuisse crediderim; nam quæ plura dicenda supersunt, humillimo silentio meditabor. Valete ad nestoreos annos. Cremonæ Kalendis Janvarii MDCCII.

LECTORI CANDIDO FRANCISCUS ARISIUS.

I quis unquam fuit, Lector eruditissime, qui, te presente, dicturus ante trepidaverit, eam profecto me esse, & ipse sentio. Id cum Latino Pagato repetere, priusquam ultrò procedam, opera pretium duxi; Quum enim meam pusilli ingenii hebetudinem excogita, tot, tantisque rebus arduis, & præsertim à streperis Ferrari præpeditam negotiis, penitus ignoro, quo pacto, hæc scriptitare potuerim. Quin potius in immensum crescente papyro, quæ unico volumine complecti, ut pollicitus fueram, contendebam, tribus distincta codicibus subdividere necessum fuit.

Ecce igitur primum, Patriæ nostræ prima adque monumenta complectens, usque ad decimam sextum Aëre Christianæ sæculum, in quo quidem dispositos chronologicè Heroes in Literis prominentes comperies, quorum quasi in Specula omnis illustris actio posteris conspicienda exhibetur, ut sic eorum exemplo, ad virtutis studium cum delectatione summa, etiam existenter legentes. Finis enim Historiæ perspectior est ex narrationibus veritatem, & vitæ præcepta edocere, omniaq; politiori calama, non autem synceriores syntagmate, quanquam infabre, prægestienda reliquerim.

Literarum Nomina, & Cognomina, ac Doctorum qualibet perspicua munera, opera, atque privilegia, quæ claruerunt, hic dilucidantur, ac dilaudantur, nec de istis universa expiscari mea curta suppellectili partem obtigisse; Testor tamen me neq; dolo, neque culpa (ingenuè fateor) præterivisse, ac vel ex illis quoque sæculis, quibus litera foeda barbarie inquinabantur, ea omnia, quæ pro viribus potui, acquisivisse. Proinde si plerosque ex Patricia gente recensendo, nihil prorsus de eorum nobilitate, adnotaverim, excusatione dignus ponè te reputari mallem, quam ullius nota criminis inuri, cum maxime nonnullorum invidens livor in me penetrabilia odii venena iniicere posset; Sitque venia, cum in hoc lib. erculo de literarum nitore baud de sanguinis claritate agatur, illudq; notum sit.

Si modò non census, nec clarum nomen Avorum

Sed probitas magnos, ingeniumque facit.

Verùm ante Ovidium Stoici sensere Nobilitatem, splendorem quendam esse ex propria VIRTUTE proveniente, cui omnis palma generis sitatis tribuenda est.

At quia nobis erubescendum est sine lege loqui; est Bartol. in l. i. C. de dignitat. lib. 12. qui sic fatetur: Nobilitatis tria sunt genera, unum, quod ex virtute, & optimis actionibus oritur, proximum ex cognitione benevolentissimarum disciplinarum proficiscitur, tertium, quod ex opibus, aut natalium picturis, & Majorum stemmate aestimatur; Quod ultimum nul.

2 vol

Cap. 14.
6.

Wm. W. W.
Caps. 14.
6.
Wm. W. W.

CREMONA

LITERATA,

SEU

In Cremonenses Doctrinis, & Literariis Dignitatibus Eminen-
tiores Chronologicæ Adnotationes

AUCTORE

FRANCISCO
ARISIO

NOBILISSIMÆ PATRIÆ SUÆ

ORDINUM CONSERVATORE,

TOMUS PRIMUS.

Præcorum Temporum Monumenta Complectens usque ad Annum
Millesimum Quingentesimum Primum.

Omnigena eruditione refertus, ac Indicibus Locupletissimus.

ILLUSTRISSIMIS ATQUE AMPLISSIMIS,

EJUSDEM FIDELISSIMÆ URBIS

DECURIONIBUS

DICATUS.

PARMÆ M. DCCII.

Typis Alberti Pazzoni, & Pauli Montii.
SUPERIORUM LICENTIA.

Mementote Operum Patrum, quæ fecerunt in generationibus suis, & accipietis gloriam magnam, & nomen æternum.

1. Macchæorum 2.

IV
ILLUSTRISSIMIS VIRIS CREMONENSIS URBS
NOBILISSIMIS DECURIONIBUS

FRANCISCUS ARISIUS S.P.D.

Solent plerique ex Scriben-
tibus Amplissimi P.P. suo-
rum operum vigiliis exple-
tis publicæ illorum editio-
ni, ut præfint Mœcenates
interdum exquirere, haud
sine labore. Mihi verò harum lucubrati-
onum exordium in primis aggredienti, ut
mei, in libro hucusq; intacto, periculum
facerem, jam Vos Nobilissimos Viros
quamvis elatiori munere dignos, adlectos
in Patronos congruebat expetere. Quin-
immò non absq; fœnore mei addictissimi
erga Vos obsequii deligere fas erat, quum
laudes ex luculentis Majorum vestrum sca-
tebris promanantes, mea inter scripta,
quantulacunq; sint, enitescere videantur.
Et quibus, inquam, Patriæ Nostræ peran-
tiquæ maxima Heroum Monumenta vo-
vere debueram, nisi ejusdem Patriæ Con-
scriptis P.P. qui Illustrium Avorum famam
perenni gressu ne dum anteire, verùm eti-
am supergredi jugi studio consuevere? Ni-
mirum in Literarum palestris, quarum

Fastos præ cæteris Urbis antiquissimæ ornamentis pro mea tenuitate, subsecivis horis, modò sum ausus attingere. Utinam vestras singillatim enumerando virtutes immorari possèm: Vos quippe in omnibus Reip. Ordinibus optimè instituendis, ac decernendis, in universis doctrinarum disciplinis excultos, in quibus maximè sita est religionis, & justitiæ ratio, utpotè vestræ Civitatis, ac penè dixerim, Orbis, oracula, mearum laudum præconiis haudquâquam extollere me pertæderet. Atqui ne moderationis vestræ perfunctorio verborum luxu limites excedam, neve in toto Volumine cõplexa Elogia hoc epistolio involvantur, repetere sufficiat Vos esse Cremonæ Decuriones, qui Romano celeberrimo sanguine sati, hæreditario quodam jure in præcæcis dignitatibus, Nomine non tantùm, sed justitia, fortitudine, humanitate, ac gravitate eminentis. Neque iccirco me magnum aliquid rimatum fuisse crediderim; nam quæ plura dicenda supersunt, humillimo silentio meditabor. Valete ad nestoreos annos. Cremonæ Kalendis Janvariï MDCCII.

LECTORI CANDIDO FRANCISCUS ARISIUS.

*I quis unquam fuit, Lector eruditissime, qui, te presen-
te, dicturus ante trepidaverit, eam profectò me esse,
& ipse sentio. Id cum Latino Pacato repetere, pri-
usquam ultrò procedam, opera presium duxi; Quam
enim meam pusilli ingenii bebetudinem excogita, tot,
tantisque rebus ardeas, & praesertim à streperis. Fa-
ri praepeditam negotiis, penitus ignoro, quo pacto,
haec scripsitare potuerim. Quia potius in immensum
crescente papyro, quæ unico volumine complecti, ut pollicitus fueram,
contendebam, tribus distincta codicibus subdividere necessum fuit.
Ecce igitur primum, Patriæ nostræ prima adque monumenta complectens,
usque ad decimam sextum Aëre Christiana seculum, in quo quidem
dispositos chronologicè Heroes in Literis prominentes comperies, quorum
quasi in Specula omnis illustris actio posteris conspicienda exhibetur, ut
sic eorum exemplo, ad virtutis studium cum delectatione summa, etiam ex-
citantur legentes. Finis enim Historiæ perspectior est ex narrationibus ve-
ritatem, & vitæ præcepta edocere, omniaq; politiciæ calama, non autem
synceriores syntagmate, quanquam infabrè, prægestienda reliquerim.
Literatorum Nomina, & Cognomina, ac Doctorum qualibet perspicua
munera, opera, atque privilegia, quæ claruerunt, hic dilucidantur, ac
dilaudentur, nec de istis universa expiscari mea curta suppellectili par-
tem obtigisse; Testor tamen me neq; dolo, neque culpa (ingenuè fate-
or) præterivisse, ac vel ex illis quoque sæculis, quibus litera foeda bar-
barie inquinabantur, ea omnia, quæ pro viribus potui, acquisivisse. Pro-
inde si plerosque ex Patricia gente recensendo, nihil prorsus de eorum no-
bilitate, adnotaverim, excusatione dignus ponè te reputari malletm,
quàm ullius nota criminis inuri, cum maxime nonnullorum invidens livor
in me penetrabilia odii venena iniicere posset; Sitque venia, cum in hoc
liberulo de literarum nitore baud de sanguinis claritate agatur, illudq;
notum sit.*

*Si modò non census, nec clarum nomen Avorum
Sed probitas magnos, ingeniumque facit.*

*Verùm ante Ovidium Stoici sensere Nobilitatem, splendorem quendam
esse ex propria VIRTUTE proveniente, cui omnis palma generis
sitatis tribuenda est.*

*At quia nobis erubescendum est sine lege loqui; est Bartol. in l. i. C. de
dignitat. lib. 12. qui sic fatetur: Nobilitatis tria sunt genera, unum,
quod ex virtute, & optimis actionibus oritur, proximum ex cognitione
bonèdissimarum disciplinarum proficiscitur, tertium, quod ex opibus, aut
natalium picturis, & Majorum stemmate aestimatur; Quod ultimum
nul.*

nullum omnino est, nisi fuerit à VIRTUTE profectum.

Summates S. R. E. Patriarchæ, Archiepiscopi, Præsules, Sacrorumve Ordinum Generales, Ministri, Senatores, Prætores, Provinciarum, & Urbium Rectores integræ sidera non minori luce coruscant: quippe quod similes in Hominibus dignitates literis abiungi non videantur.

Archisteriorum primordia, ut quis aliquando noscitet, suis inserta locis exponuntur, ac magis, si ex his prodire insigniores Sanctitudinis Alumnorum nostram Pinacothecam exornant.

Gymnasia, Collegia, Accademiæ, Bibliographiæ, aliarumve similibus laudatissimarum ornamenta ob oculos se præbent, ut Cremonensium in Literis magnificentia spectabilior renideat.

Interea Viros sago illustres vellicatim exhibere apprime opportunum existimatum fuit, non porro ut Bellona regnum Palladis audeat occupare, atque armis stipata, splendori maiestate elucescat. Sed de Belligeris fusè alibi, si Deus diu nos sospitet, dicemus.

Auctores quamvis plerumque allegantur, eorumque dicta veritati proximiora seliguntur, meisque admisceo, cum illos subsanaverim, ac damnaverim, quorum enarrationes, siue elumbes claudicant, siue figmentis offertæ à recto tramite devia deteguntur.

Inscriptiones, & Epitaphia exscribuntur, in quibus nostrorum Literatorum nomina ad invidiam ætatis exculpta leguntur, ac super hisce lapidibus plerisque, vel inter rudera deperditis, vel ob quorundam incuriam, indocta nimium solertia, ad popinarum usus conversis, obrutam veneranda antiquitatis majestatem dolemus, & ingemiscimus.

Contra nostrorum Municipum Usurpatores, occupatores, sycophantas, & diabolos acerrimè totis viribus pugnatur, ut mihi potissimum decantatum contingat.

Nescio qua natale solum dulcedine cunctos

Ducit, & immemores non finit esse sui.

Patria enim sua cuilibet dulcissima est, per Text. in l. habebat, & ibi Gloss. de Leg. 3. cui subscribit Platina noster de Principe lib. 1. cap. 4. Unicuique nostrum chari sunt Parentes, chari liberi, propinqui, familiares, sed omnes omnium charitates Patria una complexa est, at absit perperam, ac leviter effari non absq; veritatis victoria certamine abitur, ubi cum aliquo me congregari agnosces.

Exteros aliquando Nostris associamus, quum isti vel dignitatibus in hac Patria, vel domicilio, vel privilegiis inter Cives adscripti, Cremonenses procul dubio adpellari queant, expresso enim loco eorum originis, jus suam unicuique tribuitur.

Verum enim verò animadvertendum Lectorem duco, in diocesi Episcopali Cremonæ adesse Civitates Bozuli, & Sablonetæ, nec non Oppida nobilissima Caravagii, Vitellianæ, ac alia permulta insigniora loca, quæ alienæ quidem ditioni Politicæ auscultant, ac ob spiritalem propinquitatem poteram inde jure meo eorundem Locorum Literatos omnes ad hanc Urbem, tanquam Cremonenses evocare, attamen hinc ego nonnisi paucissimos decerpsi, ne fortè quis caperata fronte me redarguat iuxta sensum

sum leg. 30. ad municipal. de Incolis. Qui ex vico ortusest, eam Patriam intelligitur habere, cui Reip. Vicus ille respondet.

Hiscæ omnibus iuxta temporum series aliæ subnectuntur notiones, quando Patriæ historiam facescunt, ut nihil prorsus de ea, quantum in nobis fuerit, negligatur, quanquam ego ex illis Philologis haud sim, de quibus Satyricus Aquinas Sat. 7.

Ut legat historias Auctores noverit omnes

Tanquam ungues, digitosque suos.

At præcipuè in operis præliminari dissertatione Nobilissimam Patriam, & antiquissimam esse portenditur.

Dixi in Epistola nuncupatoria, id Opus huc usque intactum fuisse, nimirum cum nemo etiamnum ex nostris tale opus adeò opiparè expleverit, ac epicristis ediderit. Veruntamen sua fraudandi neutiquam sunt diligentia duo ex Conciuibus, quorum mors in eum est collacbrymanda, nempe Joseph Bressianus Vir in contexendis nostræ Urbis historiis incomparabilis, cuius inter M. S. opusculum italica lingua prostat, hoc themate præfixo Virtù Ravvivata de Cremonesi Insigni &c. nec non multiscius ille Laurentius Legatus Universæ eruditorum Reip. notissimus, qui de Literatis Cremonensibus nonnulla conscripsit, eisq; titulum imposuit Lyceum Hercules, quod opus ex animo dudum expetiscebam, ac tandem humanissimè mihi traditum ab Illustrissimo æquè, ac Doctissimo Præsule Marchione Io: Francisco Rota muniis Ecclesiasticis, ac virtutibus celeberrimo, haud quaquam satis laudando, quod inter cætera ejusdem Legati M. S. possidebat, compactum indigesta quidem paginarum congerie (ut ipse Præsul epistolis suis Petro Canneto Abbati Camaldul. Conciui, Amico meo, summa eruditione, perspectaque, ac probata doctrina Dilectissimo significaverat) cum fato immaturo Auctor interceptus cœptam provinciam in ordinem, & ad complementum redigere nequiverit.

Id à Te etiam peto, Humanissime Cremonæ Civis, ne corruges illicd nares, si nonnullæ ex Nobilibus Patriæ Familijs hoc in libro locum non habent. Ratio enim est, cum ex illis Viri tantum armis insignes enituerint, vel quia aliqua in Avitis Chartophylacijs suorum Majorum literarios labores sepeliverunt, luci forsan meliori, quàm meæ historiæ tenebris aliquandò attribuendos, seù etiam quia illarum erit mentio in secundo, & tertio Volumine, ut se se præbebit occasio.

Ad Obtrectatorum denique labia comprimendum, qui potissimè blaterando, ventosos ab ignaro Populo mercantur plausus, & scriptorum immodicos labores censuris latis obstrigillant, velim in arenam pedepressim descendant, ut prius audiant quicquid pro me Dionysius Halicarnas. in censura contra Thucydidem profert: Non id præstare potest cuiusquam Hominis natura nihil, ut neque verbo, neque re unquam peccet: Illa verò optima est existi manda, quæ in plurimis scopum attingit, in paucissimis aberrat. Ad banc igitur rationem ea, quæ dicuntur, quisque examinet, neque meum institutum reprehendat, sed eorum, quæ allaturi sumus æquus sit estimator. Vale.

IMPRIMATUR.

**Aloysius dalla Rosa Vicarius Generalis
Parmæ.**

IMPRIMATUR.

**Fr. Joseph Cornelius Vicarius Generalis
Sancti Officii Parmæ.**

VIDIT.

**Petrus Aloysius M. dalla Rosa Præfes
Cameraæ.**

DE ANTIQUITATE, ET NOBILITATE CREMONÆ FIDELIS

In Opus Proloquium.

Rthodoxam fidem mihi profitenti piaculum esset hunc librum volupe adordiri nisi Christi Jesu gloriosissimum Nomen, ejusque Deiferæ Genitricis primigenia sine labe Conceptæ, extensis ad Cœlum manibus, flexoq; poplite ex animo implorarem. Edoctus utique fui à Magno illo Principe ingenii, & doctrinæ Platone, etsi in Ethnicorum tenebris caligante, ut enim ha-

bet in *Tim. 27.* *Omnes ji, qui vel tantillum mentis habent, quum aliquid siue magnum, siue paruum aggrediuntur semper solent Deum invocare.* Præsit iterum, ac jugiter deprecor Virtus Omnipotentis Dei, Patrisq; sapientia, ac Mater Domini, quæ Deum nobis genuit, & Hominem, neq; Hominem sine Deo, neq; sine Homine Deum, sed Deum, & Hominem, & verum Jesum Christum, ac mihi in tenebroso antiquitatis tramite obambulanti exiguæ Virtutis jubar concedant, ut suscepti Operis coronidem mihi contingat oppetere. Quinimò imbecillis meis precibus merita suppleant Tutelaris mei S. P. Francisci (quem impensè veneror, tantoq; nomini semper assurgo) ut Patriæ Antiquissimæ, & Nobilissimæ præcipuos fastos, quibus potissimum cùm Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ dignitatibus, tùm literarum ornamentis continua ceu serie emicuit, enarrare valeam.

Antiquissimam dico esse Cremonensem Urbem, & eo genere vetustatis, ut de ea posse certum exordium dici nondum uspiam gentium, quanquam ex antiquariæ supellectilis Collectoribus aliquis credat. Haud enim consona sunt Viro alioqui luculento Historiarum Scriptori, quæ affert *Cornelius Tacitus Hist lib. 3.* deceptus à Polibio, ut dicemus inferiùs, & à quo plerique Authores in ipsius ducti sententiam circa originem Cremonæ longè, quàm par est, à veritate aberrarunt. Narrata siquidem Cremonensium Clade ab Antonii militibus perpetrata, sic fatur: *Hic exitus Cremonam habuit anno CCLXXXVI. à primordio sui. Condita erat T. Sempronio, & P. Cornelio Coss.*

Tomus I.

▲

Et

Et in primis fefellit Hominem hæc opinio circa tempus cladis istius celeberrimæ (nec mirum aliquando etiam maxima ingenia in errores prolabantur) cum secuta fuerit sub Flavio Vespasiano, ut ipse innuit, ejus Imperii initio anno ab V. C. 821. obiitque anno 831., cui successit Titus Vespasiani Filius, immortalis ad duos annos.

T. Sempronius, & P. Cornelius, sub quibus dicitur Cremona fuisse condita, gessere Consulatum ante Christi salutis nostræ Principis exortum ann. 191., & ab V. C. 560., ideo his addito enunciatorum annorum 286. calculo, caderet exitus Cremonæ ab V. C. 846. & anno 72. à Christo nato, non sub Vespasiano, sed Flavio Domitiano, in cujus Aula ipse Tacitus versatus fuit, duodecimum Imperii annum agente, ut dilucet ex *Haloandri*, *Riccioli*, peræque ac *Panvinii* Chronologia, qui ab uno tantum anno, suppare esse leguntur. Multorum igitur annorum, & saltem quinque supra viginti, circa tempus cladis error in Tacito procul dubio detegitur. *Cavitellus* noster hanc obsidionem enarrat anno LXX. nativitatis Dominicæ, idem & *Antonius Campus*.

Atqui Cremonam conditam, seu ut quam plures perperam intelligunt ædificatam non fuisse jisdem Consulibus, nam longè antiquior est, & eo tempore Romana Colonia deducta, clarius patet ex his, quæ exponam, & quæ neminem adhuc cum ex nostratibus, tum exteris Chronographis attingere inspexi.

Præcitati *Cavitellus*, & *Campus*, ac ante ipsos *Leander de Albertis* in *descriptione Ital.* ubi de Cremona, discusso funestissimæ stragis eventu, illum evenisse adnotant anno CCLXXXVI. à quo Romana Colonia effecta fuerat. At cum Tacito eosdem decipi liquidò constat circa annos 286. sive à primordio, ut ipse agit, sive à deductione Coloniam, ut isti contendunt. Nam ut vidimus sunt tantum anni 261. Præterea quo probent ea tempestate deductam fuisse Coloniam, nihil quod eruditum sapiat, afferunt, ad elidendam Taciti opinionem. Quippe ut Patriæ morem geram mihi fas est repetere verba Taciti. *Hic exitus Cremonam habuit anno 286. à primordio sui. Condita erat T. Sempronio, & P. Cornetio Consulibus, ingruente in Italiam Annibale propugnaculum adversus Gallos trans Padum agentes, & si qua alia vis per Alpes rueret.* Hactenus Tacitus; contra quem insurgentem volo Romanæ Historiæ Principem Titum Livium notissimum, ne in hac confutatione audacem me potius, quam eruditum depromam. Audiamus si lubet *Livium lib. 1. Decad. 3. In Italiam interim nihil ultra, quam Iberum transisse Annibalem à Massiliensium Legatis Romanam prolatum erat: Cum perinde ac si Alpes jam transisset, Boii sollicitatis Insubribus defecerunt, nec tam ob veteres in Pop. Rom. iras, quam quod nuper circa Padum Placentiam, Cremonamque Colonias in Agrum Gallicum deductas agrè non patiebantur.* Ergo deducta
Colonia

Colonia juxta Livium, & non condita in sui primordio juxta sententiam Taciti (quem vel ipse Tertullianus mendacem alibi vocat) facilis est conclusio, inspectaque autoritate, qua praevallet Livius in similibus conscribendis, de quo legi apud *Opmeeram in Chronogr. & Baltbass. Bonifac. de Rom. Hist. Scriptor. cap. 6.* Sapientissimum Regem Alphonsum Aragonium, summa ambitione, & conatu, petuisse à Patavinis, ut Neapolim honoris gratia deferretur brachium hujus Viri, quo praeclara illa Commentaria descripsit: Constat insuper ut *Plinius ait in Prolog. galeato ad Paulinum* ex ultimis Hispaniæ, Galliarumque finibus ad videndum T. Livium, lacteo, ut D. Hieronymus ait, eloquentiæ fonte manantem quosdam venisse Nobiles: & quos ad contemplationem sui Roma non traxerat unius Hominis fama eo perduxit. Sed in orbitam unde exerraveram redeo. Addatur, quod *lib. 4. Decad. 4.* ubi de Valerio Flacco, qui octo millia Gallorum profligavit, & qui fuit Consul annum ante T. Sempronium, & P. Cornelium, inquit: *Consul reliquum æstatis circa Padum Placentia, & Cremonæ exercitum habuit.* Ergo ante T. Sempronium, & P. Cornelium erant jam diu Cremona, & Placentia capaces hospitandi exercitus. Nec quidem erant vici ignobiles, ut poeticè magis, quàm historicè scribit *Alvatus in sua Hist. Mediol. lib. 1.*

Ast ultrò progrediamur, & nusquam aded comptè relata proferamus, quæ meum negotium facescunt, scilicet Cremonam Thuscorum Coloniam longè antequam Romanorum esset ostendamus, ut quispiam rerum diligens indagator neque non nobiscum sentiat; Sit Livius acerrimus Dux *lib. 5. Decad. 1.* ubi: *Thuscorum ante Romanum Imperium latè Terra marique opes patuere, & paulò post: Si in utrumque mare vergentes incoluere Urbibus duodenis terras: priùs cis Apenninum ad inferum mare, postea trans Apenninum totidem quot capita originis erant Colonis missis: Quæ trans Padum omnia loca, excepta Venetorum Angulo, qui sinum circumcolunt maris, usque ad Alpes tenuere.* Et cum eo Bonaventura Castillionus in principio Operis: *Gallorum Insubr. Antiquæ Sedes. Galliam Cisalpinam, quam nunc Longobardiam, seu Lingobardiam vocamus initio Hetruscas tenuisse omnes Auctores tradunt.* Ex his conjecturis subdubitare possemus, an verè Cremona fuisset Thuscorum Colonia, licèt *Cajus, Plinius hist. nat. lib. 3. cap. 19.* clariùs loquatur in hæc verba: *In Mediterraneo Regionis decima Colonia: Cremona, Brixia, Cenomavorum agro; Venetorum autem Ateste: & oppida Acelum, Patavium, Opitergium, Bellunum, Vicentia, Mantua Thuscorum, trans Padum sola reliqua: dubietatis tamen nebulas expellit Curtius Inghiramius in suis Etruscarum antiquitatum Fragmentis, (dicat quicquid valet contra eum Leo Allatius in suis Animadversionibus Romæ editis 1642.) qui ob oculos ponit*

4 Cremona Literata.

quæcunque in sua Scornelli Villa apud Vulterras effossa sunt nobilissima monumenta ab anno post Catilinam extinctum, ut ex iisdem constat, per Prosperum Fesulanum eo loci consecuta in variis curiosissimis involucris, quæ *Scharith* proprio ipsorum nomine appellat, delitentia. Constabant illi globi primo cortice ex pilis immixtis tela, & in hoc charta lintea antiquis characteribus, quorum figuram exhibet, obsignata; Multi & multi ex istis *Scharith* ex ordine defossi sunt, & Scriptorum seriem semper exponit; nam pag. 135. in *Scharith* 99. die 4. Novembris 1630. effosso in quo Tuscorum Coloniarum descriptæ erant comperitur *Cormona*, postea *Cremona*, *Colonia Caritum*, & *Populonia* assumptum. Et in *Scharith* die 20. Septembris 1635. invento, ubi recensentur multi Italiae Populi cum suis signis pag. 179. hæc habentur. *Tarchon* *Præcon* *Senator Caritis Civitatis, Cremonæ, Caritum, & Populoniensium primus Præfectus. Camises Cukanius Cormonensis Legatus. Anus Quenius Cormonensium Legatus*, & ibi delineata est Testudo cum hinc notis: *Signum Cormonæ*. Hocce *Scharith* adhuc servari Vulterris apud DD Inghiramios mihi obfirmat Guido Grandus Mon. Camald. Concivis, & Amicus eruditissimus modo Florentiæ in Angelorum Cœnobio nuncupato Philosophiæ Præceptor, ac Matheleos non incelebris professor: Quantum antiquitus Populonia, & Cæres Oppida præstitissent, legenda sunt carmina *Virgil. lib. 1. Æneid.*

*Sexcentos illi dederat Populonia Mater
Experios belli Juvenes &c., & paulò post
Tercentum adiciunt mens omnibus una sequendi
Qui Carete Domo &c.*

Tarchon nomen proprium Hetruriz Ducis, & Aruspici, qui *Æneæ* suppetias adversus *Turnum*, & *Rutulos* dedit, à *Virgilio* memoratus in 8. 10. & 11. *Æneid.*

Nec possum hinc mihi temperare, quin verba *Ughelli*, *Cluverianis* ferè similia, in *Ital. Sacr. Tom. 3.* referam: *Ex antiquæ Populoniae ruinis Massa crevit &c. olim potentissima fuit, unde antiqui Hetrusci classibus exornandis, inseruiendisq, armamenta promebant &c. sub excisa Populonia promontorium Plumbinum excavit muros &c. Cur ex agro Volaterrano similes *Scharith* eruti fuerint, favet mihi illud *Servii* commentando recitatum carmen, *sexcentum &c.* scribens: *Quidam post XII. Populos in Etruria constitutos, Populum ex Insula Corsica in Italiam venisse, & Populoniam condidisse, dicunt. Alii Populoniam Vulterranorum Coloniam tradunt, alii Vulterranos Corsis eripuisse Populoniam dicunt &c.**

Tuscos deinceps ab *Insubria* fugatos fuisse à *Gallis*, *Prisco Tarquinio Romæ* *Regnante*, juxta *Livii Chronologiam* à *Gla-reano* relatam, anno ab *V. C.* 138. ex prælaudato *Livio* habetur, iisdem *lib. 5. & Decad. 1. id. comprobatur à Sabellico Ænead. 4. lib. 1.*

lib. 1. Cæterùm quicumque mortalium ab initio eam oram tenuerunt, satis constat citrà, ultraque Padum Tuscos, & cum his Unbrorum gentem à Gallis ea tempestate ejectionem; Nec ab illis *Petrus Leo Casella* dissentit in suo *Opuscul. de Tuscor. origine, Colonatu &c. cap. 1.* Cæterum quoquo modo res se habuerit, illud planè subditur Gallos expeditione præcipiti Alpinas per nives saluè innoxios in campi se proripuisse planitiem, qui nocentissimi pervasere omnia ejectionis, aut enectis veteribus Colonis; & adhuc constanter *Cisalpinæ* dicitur *Gallia*.

Si igitur Tusci ante Gallos, & Galli ante Romanos, ut ex *Livio lib. 6 Decad. 4.* funditus post varios casus à *P. Cornelio Scipione*, *Nasica* cognomento ex *Insubria* ejectionis, *Cremonam* occuparunt, ut ex adductis jam vidimus, quis adliquidum *Taciti* errorem non detestetur, & *Urbem nostram agenealogetam*, vel ante *Romæ primordium*, ut demonstravimus, & dicemus infra non affirmabit? Id magis, magisve liquet, cum *Livius* in enarratis de Gallorum incursum, *Urbes nonnullas, quas ipsi ædificarunt, recenset*, non verò *Cremonam*, quæ jam antea condita fuerat, si *Tuscos* in *Colonos* receperat, quinimmò *Princeps* inter *Tuscorum Colonias* in *Cenomaniis* à *Plinio* recensetur.

Ex his everfos penitus crederem *Polibii* sensus, à quibus fortalsè, ut innuimus, *Tacitus*, & cum eo alii ebiberunt errorem, quam præcavere debuissent, *Græcis* non adeò facile credendum esse, & præsertim, ut ibi *lib. 3.* loquens de Romanis: *Institutum jam ante negotium de Colonis in Gallias deducendis perficere maturant: igitur oppida summo studio manibus cingere cæperant: Futuros incolas (erant autem Sena Coloniarum millia utrique oppido assignata) intra dies XXX. ad suas Colonias sistere se jubent. Harum alteram cis Padum condebant, cui nomen fecerunt Placentia, alteram trans Padum, quam nominarunt Cremonam.*

Hanc opinionem detrectat, & peræquè rejicit doctissimus *Cluverius lib. 1. Ital. Antiqu.* affirmans *Cremonam* vetustissimum esse *Oppidum*; Verumenimverò subdens & ipse à *Gallis* *Cenomaniis* conditam *Gallico* vocabulo *Cremon*, quæ supra diximus, ignoravit. Nec mirum? non omnia scimus omnes, & præcipuè dum notiones ad *Historiologiam* pertinentes propter nimiam vetustatem fatiscunt. *Cluverio* adhæsit *Ughellus Ital. Sac. Tom. 4.*

Explicatissimè *Sigonius de antiquo Jure Italia lib. 2. cap. 2.* differens de *Coloniis*, nempe de *Placentia*, & *Cremona*, harum antiquissimam originem esse testatur.

Eusebius in Chronico initium *Cremonæ* refert annis mille tercentum quinque, & septuaginta ante *Dominicum Adventum*, cui noster *Cavitellus* adhæret. *Romæ* verò primordia omnes classici *Chronographi* secuta referunt anno septingentesimo quinquagesimo primo ante *Christi ortum*. Ergo *Cremona* septingentis, & quinquaginta

6 Cremona Literata.

quaginta quatuor annis ante Romam fundata erat.

Jac. Pbil. Bergomensis in supplement. lib. 6. scribit Cremonam pulchram, ac egregiam Cisalpinae Galliae Urbem Asconii Pediani auctoritate fultus à Gallis Senonensibus etiam conditam, vel potiùs auctam affirmare possimus &c. Sed ab Historicis fide dignis, utpotè Siccardo ipsius Cremonae Episcopo Viro Doctissimo, & Bentio Alexandrino in Chronicis eam temporibus Delborae Judicis Israel à Brimonio Trojano Pallantis Socio conditam invenimus, & à se BRIMONIAM appellante. Hasce eruditiones infectatur Antonius Campus, qui res Cremonenses adæquè pinxit, & scripsit.

Jacobus Gadius in exordii dilapsi sæculi scribens suis historicis monumentis adhuc M. S. expressit: Ezeqias Rex, & Judas Sicamber Italiam petentes multas Urbes devastarunt, inter quas extitit pulchra Cremona ante Christi adventum condita per annos MCCC LXXV. anno verò Mundi MMMDCCCXXV. prout Siccardus Cremonensis Episcopus suis in Chronicis testatur, & hoc etiam dicit, & affirmat Papias.

Quinimodò Patriæ nostræ archæam originem exponunt symbolicæ figurarum diversitates quibus præter Testudinem Thulcorum, expressa videtur, nempe sub figura Porcæ, ut apud *Gualvanum Flammam in Manipul. flor. m. s. cap. 2.* sub figura Vaccæ, ut apud recitatum Gadium. Hodie verò, & ab immemorabilibus annis citra, Patriæ Insignia exprimuntur scuto in albo, tribus rubeis repagulis obliquo, cujus in cono erumpit brachium rubro, albove colore manicatum cum pila præ manu (hoc lemmate) *In B. a. cbio Fortitudo mea*; tali liquidem stemmate habeo antiquum æreum numisma, cui in averfa parte S. Himerii Cremonæ Tutelarioris est effigies.

Nominum item multiplicitas, quibus appellitata fuit idem probat; Græci enim Polybius, & Appianus, CREMEN primus, CREMON secundus vocat, CORMONAM à Thuscis dictam jam legimus.

Albertus in descriptione Italiae fundatam ab Hercule scriptitat, & TROJAM in primis vocatam, deinde CLIMENAM, demum Cremonam.

Idem Gadius hæc habet. *Hercules Anteum, & Caccum superavit, & in Italiam veniens prope flumen Eridanum appellatum Castrum edificavit, quod ex nomine ALCMENÆ ejus Matris appellavit, & paulò post Brimonus Alcmena Oppidum ampliavit, & illud BREMONAM appellavit, quæ nunc CREMONA est, mutata B. in C. propter incendium de ea factum à Gotbis. Huic postremæ sententiæ subscribere non possum; scilicet Cremonam à cremando fuisse dictam, verum à Brimonio Brimoniam appellatam nobis unicè favet T. Omusius Tinca Placentinus antiquissimus Scriptor ante Hum. Generis Redemptionem in Historiola de Origine Urbis*

Urbis Placentiæ, quam scripsit M. Callidio Genero suo in lucem hoc tantum sæculo edita à Petro Maria Campo, suæque Hist. Ecclesiasticæ Placentinæ in fine primi Voluminis adjecta, cujus Omulii eruditionem ad specimen libet commemorasse. *Post Ambrum dominatus est Testius annos sub Anco quinque, sub Tarquinio triginta. Huic licet graves cum Oligonio Brimonia Domino intercederent inimicitie, cum tamen à Tarquinio demandatum esset, ut communibus copiis bellum contra Insubres administrarent, ipse statim Brimoniæ profectus pacem, mox etiam affinitatem cum Oligonio contraxit: Et cum Brimoniensis ager Insubrum excursionibus magis quam Placentinus esset obnoxius, nunquam consilio defuit, vel auxilio Brimoniensibus in propulsandis, vel ulciscendis inimicorum injuriis. Quæris, quæ fuerit Brimonia? Ea est, quam modo Cremonam dicimus: Ex hoc quoque Historiolæ fragmento percipimus Oligonium quendam fuisse Cremonæ dominum Pri: Tarquinii tempore, ut vidimus ab V. C. 138.*

Alii à Cremone Trojano nuncupatam, ut innuit noster Franciscus Sfondratus S. R. E. Card. *in suis carminibus de Raptu Helene lib. 2.*

Altera formoso Climens est addicta Cremoni &c. & lib. 2.

Hic partitus opem, gentesque & sacra Cremona

Inviclum fesso cum Patre Acamanta relinquens,

Et sedem inde aliam fato ducente requirens &c.

Comes Franciscus Perficus *in ejus Hist. M. S.* (hoc anno 1698. fortuito à me reperta) quam elucubravit anno 1509. (ut dicam sua fede) anceps & ipse scribit tandem: *sunt namque qui asserant eam à Crimonio Trojano sedibus profugo Delbora Hebræorum Judice regnante ante Urbem Romam conditam fuisse &c.*

Permulti, quod cremata ab Helvetiis, & Rhætis Luc. Cornelio Cinna, & Luc. Cassio Rabirio Coss. Cremonam (ut paulò ante scripsimus) fuerit nominata, quos inter *Cavitellus*, subdens, (& nimium vetustatis deliramentis credulus) Cremonam etiam dictam fuisse cum de more sulcaretur ejus Pomerium aratro, ut ibi construerentur mania, illic reperta fuerit *Crumena*.

Cluverius antecitatus; à Gallis; ut vidimus eam denominatam **CREMON**, quod celticam, ut scribit, fert formam, sicuti *Dertona*, & *Verona* &c. Celtæ autem sunt Populi Galliæ ultimi proximi ad Oceanum, & illa usi fuerunt lingua, qua etiam nunc utuntur Helvetii, antequam loquerentur Galli latinè. Juxtà *Petrum Opmeerum in Chronolog. sub annis Christi 692.*

Saccus in Hist. Ticinensi lib. 9. cap. 6. à Mercium copia Cremona dicta. *Crema* enim, ut ipse ait, materna lingua Sabini Copiam indicant. Non igitur repetam cum *Vida* sapientissimo, æque Oratore, ac Poeta *in orat. pro Cremona Act. 1.* contendam Urbem nostram ab Hercule, quod multi affirmant conditam, neque eam à Trojanis initium habuisse, adveſtariſq; condito illum nescio

nescio quem Cremonem, quem scriptum reperi nonren Cremonæ de suo nomine indidisse, remitto etiam illis Brenonem illum &c., & paulò post. Atqui si de prima origine Urbis nostræ agimus, est adedò vetusta, ut planè ignoretur, quandò primùm cæperit, superetque omnem vetustatis memoriam.

Iccircò si certam originem Patriæ nostræ attingere nequivimus, quamvis Historiarum arcana sedulà pervestigatione venati simus, certas utique de eadem ex Nobiliorum, & antiquiorum clarissimis scriptorum monumentis laudes haud negligamus.

Quod etenim majus desiderari potest, quam Livii testimonium *Decad. 3. lib. 7.*, ubi: ne sua laude fraudarentur, & post tot sæcula sileantur Coloniz de Rom. Rep. optimemeritæ post alios Populos Cremonenses commemorat, subdens: *Harum Coloniarum subsidio, tum Imperium Pop. Romani stetit, iisque gratiæ, & in Senatu, & apud Populum actæ.* Legatur, & Livius aliàs, præcipuè *Decad. 4. lib. 1.* apud Cremonam insignem Romanorum Victoriæ de Gallis eam obsidentibus narrat, in qua Amilcar Dux Pænus eo prælio, & tres nobiles Gallorum Imperatores ceciderunt; sex millia Hominum effugerunt, cæsa, & capta supra quinque, & triginta millia, cum signis militaribus septuaginta, carpentis Gallicis multa preda oneratis plus ducentis: Tanti prælii locus uno lapide ab Urbe distans *Battaglione*, ut Incolæ ajunt, denominatur, nomenque tale ad hunc diem servat.

Strabo in Comment. Geogr. notat Cremonam frequentissimam Urbem fuisse, eamque & Placentiam circum Padum celeberrimas Civitates vocat hoc modo: *Cis Padum, circumque sunt celeberrimæ Civitates Placentia, & Cremona.*

Cajus Plinius supra allegatus nat. Hist. lib. 3. cap. 19. ejus agri feracitatem insinuat, ubi de ejus situ. *In mediterraneo regionis decimæ Colonia Cremona, & Brixia Cenomanorum agro, scilicet in illo pulcherrimo, ac feracissimo tractu oræ mediterraneæ, quam Cenomani habitant inter Padum, & Ollium flumina, & cum eo Cleophilus occinit.*

Possidet, & campos culta Cremona tuos.

Quos sequitur Mantuanus.

Et frumentifera cultissima rura Cremonæ; alibi verò.

Per Laudense solum, per divitis arua Cremonæ.

Sed accuratius *Scaliger*, quem audire neminem pertædeat in libro, cui tit. *Variarum Itinerum in Europa delitiæ &c. collectæ à Nathan Chytreo 1599.*

Quis modus esset agris, & quanta licentia frugum

Verba peregrina Gallica voce notant.

Inde solum nati letum dixere Cremonam

Quin Latio vox est delitiosa cremor.

Usque adeo læge reddit cum fanore tellus,

Præte-

Præteritique bonus commoda ridet ager.

Deficit, & cultrum, & vomer non deficit uber

Lassa manus tritu furcula fessa Ceres.

Reddant pensum alia, nostra lex unica terra est,

Et votum Domini, & spem superare sui.

Plutarchus in Othone: postquam enim depulsus Placentia Cecinna Cremonam contendit aliam urbem abundantem, & amplam.

Appianus in Annibalicis: Scipio Cremonæ hibernavit, scilicet cum exercitu, ut innuit *Livius lib. 1. decad. 3.*

Tacitus & ipse Hist. lib. 3. sed opes Cremonensium in sinu Præfectorum, Legatorumque fore &c. & alibi tempus quoque mercatus ditem alioquin Coloniam majorum opum specie complebat, Edificiis cum in urbe, tum in suburbanis excultam. Mox Tertiadecimanos ad extruendam Amphitheatrum relictos &c. Auxit invidiam editum illic à Cecinna Gladiatorum spectaculum. Et ibi bona Eruditorum venia, non extra rem erit afferre Epigraphen, quam exhibet Reinesius, licet eam suspectam, quinimodò falsam credat in Inscription. Classi 6. n. 17. à schedis Bartholinianis, & Vicentiæ extare.

Au. Cecinnæ Vic.

Vitelli. Imp. Duci

Fortissimo

Ob munus Gladiatorum

Apud se exhibitum

Cremona.

Sequitur Tacitus, & Urbis nostræ delicias, Ubertatem, nobilitatem, & potentiam describit: Rapi ignes Antonius inferrique amenissimis extra Urbem edificiis jubet (paulo post) numero Colonorum, opportunitate fluminum, ubere agri annexu, connubiisq; gentium adlevit, floruitq; bellis externis intacta &c. mox rediit Cremonam reliquus Populus, reposita fora, Templaq; magnificentia Municipum, ut Vespasianus hortabatur. &c.

Dion in Epitome confecta à Johanne Xiphilino Constantinopolitano Monacho loquens de Vitellio: Propterea quòd Cremona erat maximis, atq; pulcherrimis edificiis ornata, magnaq; vis pecuniæ à Civibus, & Peregrinis in eam coacta fuerat &c.

Ammianus Marcellinus Hist. lib. 15. cum ipse Miles, & Historicus esset, fabricæ, seu armorum factionis laude præclaram eam fuisse. scribit. Author hic allegatur ab Alciato in S. fabros ad l. ferri ff. de Verb. signif. Tom. 2. ejus Oper. col. mihi 1320; cui quidem nituntur Spigellius in Lex. Juris in verbo Fabrica, & Odoardus Gandacius de Guber. antiq; Reip. Januen; ubi pag. mihi 21. celebrando Romanorum officinas pro armis elaborandis Cremonam clypeis singularem commemorat.

P. Virg: Maro in Ecloga 9. bellorum casibus celebrem, ut supra etiam diximus, comminiscitur, vulgato illo carmine.

Mantua veh miseræ nimium vicina Cremonæ

Tomus I.

B

quod

quod imitatus est *Martialis lib. 8. Epigr. 56.*

Fugera perdidit misera vicina Cremona,
cui alludit *Silius Italicus de Bello Punico 2. lib. 8.*

Mantua mittenda certavit pube Cremona.

Et quia nollem, ut illud epithetum *Misera* primo intuitu nasutolos offenderet, Servii, & Ascensii interpretationes repetam. Primus enim: *Bene ingomit* (scilicet Maro) *Mantuanorum infelicitatem, quibus sola obsuit vicinitas Cremonensium; nam Cassii, Bruti, & Antonii Copias Cremonenses susceperant, quos etiam ipsos mirè excusat, dicens misera Cremona, quæ etiam si vellet minime tantis copiis posset resistere.* Secundus verò: *Mantua, inquam, nimium vicina Cremona, veb misera, idest nimium miseræ, & miserabiliter afflictæ, unde videtur hic una esse dictio, veb miseræ, quod & Mancinellus sensit; si quis duas censuerit ordo est: O' Mantua nimium vicina Cremona, veb tibi misera.*

Alius Donatus Gymnasio antiquo percelebrem decantat in vita Virgilio, quanquam sint *Bembus, & Navagerius*, qui sentiant minimè Donati phrasim redolere talis Vitæ descriptionem, ut ut sit hæc ibi scripta sunt, *Initia ætatis, idest usque ad septimum annum Cremonæ egit, & decimo septimo virilem Togam cepit, illis Coss. iterum, quibus natus erat.* Alios deinceps Patria nostra, & multo antè florentes, & Poetas, & Oratores magnos optimis disciplinis instructos, & ornatos à se dimisit. Testatur utique dilapsi Sæculi facundus Orator *Franciscus Zava* Tridentinos huc Liberos suos ad literas, & Mores condiscendos misisse: Ultroque pergit scribendo: quem vestrum quoque latet ingentem quotannis Papiensium numerum, Placentinorum, Parmensium, Mantuanorum, Brixiensium, Insubrum, Vercellensium, Alexandrinorum, Casalensium, eorum quoque, qui ultra Appenninos montes, eisque habitant, mediterraneorum denique, & maritimarum undique ad hanc Urbem convenire, tanquam domum Amicis apertissimam, & perhospitalem Literarum, morum, sapientiæ, eloquentiæque officinam ad has interiores, & reconditas literas percipiendas &c.

Guntbarus Poeta clarissimus in *Ligurino, sive de gestis Friderici lib. 10.* magnam, & prædivitem canit, ibi.

*Vicinam Magnæ Cremam locus ipse Cremonæ
Fecerat. & alibi pergit*

*His Casar stimulis, & centum mille talentis,
Quæ dedit ipsa sua prædives spontè Cremona,
Impulsus tumidam bello subvertere Cremam
Cogitat &c.*

Ferrarius in Topographia Poetica Ticini, excusa ex Officina Jacobi Ardigzoni 1628. hæc de Cremona: *Ea etiam num clara est, & ampla nulli in Gallia Transpadana post Mediolanum cedens. &c.*

Possem ulterius præter Authores antiquos, & præcipuè *Cajum Cæsarem,*

sarem, Cajum Vellejum Patoreulum, Sextum Aurelium Victorem, Asconium Pedianum, Ptolomæum, aliorum Scriptorum prope infinitum numerum perlustrandum exhibere, inter illustriores Italiae Urbes Cremonæ non postremum locum assignantes, attamen ne prolixior fiam, consulto opere eum omittam,

Hic quippe pedem figere non possum, quin Patriæ quantum ad ætatem gloriæ fuerit indigitem, quum à Romanis in Coloniam delecta. Omnium enim Coloniarum, quæ à Romanis deductæ erant, hæc erat lex, ut Colonis ager viritim divideretur, illi verò stipendia, & Milites ex censu darent, & pari jure cum Pop. Rom. in ferendis Suffragiis Romæ citarentur. Sed exactius *Sigonius de Antiquo Jure Ital. lib. 2.* Coloniarum Romanarum donatarum erant jure Quiritum, scilicet jure privatæ libertatis, Connubiorum patrio Jure legitimi dominii, & Hæreditatis, mancipii, & nexus, & ulucapionis, & reliquorum, itemque jure Testamentorum, & Tutelarum.

Cremonenses fuisse summo fœdere Romanis obstrictos, illisque Milites, & stipendia præbuisse, præcipuè autem tempore, quo Paulus Æmilius Perseum Regem vicit (tunc enim erat in stativo Exercitus Romani. *Choors Cremon.* ut idem *Livius decad. 5. lib. 4.* etga finem) maximè etiam, & nimium Romanorum amicitia probatur ex everfione nostræ urbis ab Impio Aghilulfo, innumero propè cum Exercitu factæ. A. C. 603. ejus rei meminit *Paulus Diaconus lib. 4. de Gest. Longobard. cap. 29.* erat autem in iis diebus adhuc discordia Longobardis cum Romanis propter captivitatem Filie Regis. *Qua de causa Agilufus Rex egressus Mediolano, Mense Julio obsedit Civitatem Cremonensem, cum sçlavis, quos ei Cacanus Rex Avarium (alii habent Avarorum) in Solatium miserat, & cepit eam duodecimo Kal. Septembris, & ad solum usque destruxit. Pari &c.*

At novus è cineribus Phœnix Cremona resurgens, magno postea rerum incremento stabilis fuit, suum imperium Insubriæ Urbibus, ac illustrioribus Oppidis ultra Agri planè amplas, uberesque Provincias, Vicis, Pagis, Castrisque Nobilissimis offertas, cum armis, tum auctoritate defixit; quiaimmodò eò terroris Cremonensium potentia devenit, ut omnibus Italiae Principibus Hostes judicarentur. &c. sunt verba *Ottonis Frisingensis in Chronica lib. 7. cap. 9.* hinc quoque ad protendendam strenuam animorum Cremonensium indolem (ni fortè apud Nos crimen esset) repeterem, quæ offreni calami libertate *Trajanus Boccalinus* notat in opusc. *Pietra &c.* inscripto, ubi Almanforem loquentem præsert. Concivium tum obsidentium, tum obsessorum omnes Victórias (enumerare quanquam perdifficile) silebo, ne contra plerasq; Italiae Civitates hostiles iterum, immodò etiam intestinos excitando tumultus, inimicum magis, quam sinceram Historiæ videar professor.

Laudæ Pompejæ in restauratione, ac Alexandriæ in erectione haud impigros auxilios Cremonenses fuisse testantur illarum Civitatum

Chronographi, in quorum memoriam grati Laudenses unam ex suæ Urbis Portam præcipua denominatione Cremonensem vocant ad hanc diem.

Summorum Pontificum, Cæsarum, ac Regum magnificentissimis hospitibus, generosaque animi amplitudine clara sæculis omnibus Patria nostra semper extitit, quorum nomina subtexere arduum esset, & de hoc speciatim, cum Historici nostrates, ac exteri affatim discurrant; Propterea insignibus, ac permultis decorata favoribus semper inclaruit, quæ inter non postremo loco ponendum est privilegium monetæ cudendæ per Fridericum Imp. hujus nominis Primum Cremonensibus concessio, in Archivio unâ cum enunciandis ad hanc diem servatis, cujus ab archetypo à Nobis inspecto sensus nonnullos depromptos transcribo: *Et quia Cremonensis Civitas præ cunctis Italia Urbibus, fide, & probitate, omniq; honestate semper florentissima, & in rebus militaribus expertissima Nobis, & Prædecessoribus nostris Divis Imperatoribus, ac Regibus fidei devotione, & indefessa probitate servavit, eorum merita dignè remunerari volentes, Jus faciendæ monetæ, quo Mediolanenses privavimus, Cremonensibus donavimus. Hoc quoque Nostra Eis Imperiali auctoritate in perpetuum confirmavimus; atque hæc nostra donatio omni Ævo rata, & inconcussa permaneat, hanc paginam inde exscribi, & nostræ Imaginis charactere jussimus insigniri. Testes &c. Actum in Territorio Veronensi apud Insulam Acensem Ann. Dominice Incar. MC LV. Indic. tertia, Regnante D. Imp. Federico Anno Regni sui III. Imper. vero I.*

Fridericus II. nostræ Civitatis Legatos, qui in Baptismate ejus Filium Conradum nomine suscipere, admisit, qua de re ludii omnifariam sunt celebrati, pretiosissima auro, gemmisque intexta monilia ære publico Imperatrici largiuntur. Grati igitur animi memento in confirmatione Donationis Castri Roncharoli Cremonensibus facta, hæc in privilegio expressit.

Nos ergo, qui præ manibus fræna Romani Imperii tenemus, ab hac moti consideratione, dum videmus Civitatem Cremonensium Nostrarum Fidelium Caput, & Fundamentum Romani Imperii in Italia, fide, & obedientia primam esse inter ceteras Imperio Fideles &c. & hic obiter emissitiis Eruditorum oculis, hæc de Conrado Friderici Filio subjiciantur, quæ tradit Vellelmus Malmesburiensis de Gest. Reg. Anglicor. lib. 5. parumq; suscipiebant Urbes Italie Henrici Dominium, servitio putantes se exutos post Conradi Fratris ejus interitum, qui à Patre relictus Longobardiæ in Regem apud Trecium obierat diem.

Nec minori pretio sunt perpendenda, quæ Magnus, & doctus ille Imperator (callebat enim linguam Græcam, Latinam, & Saracenicam) Cremonensibus scripsit, ut in Epist. Petri de Vineis ejus Cancellarii, & præsertim in vigesima sexta lib. 2. cusionis Basilicæ *Vos autem Viri fortes, quos veluti in fidei soliditate firmatos reddit,*

reddat, quævis negotiorum, & temporum qualitas in nostra devotione præclaros &c. & alibi: Vires vestras, & animos exercete, quod inter alios fideles nostros Vos dignis extollere laudibus, & specialibus prosequi præconiis merito valeamus.

Nostrorum peræquæ fidelitatem exornat Ludovicus Imp. hujus Nominis Quintus ann. 1329. confirmans privilegium Friderici cudentæ monetæ inquit in diplomate. *Quia Civitas Cremonæ tanquam fide magis excedens ceteras Civitates Lombardia per experientiam operum præclara est in oculis nostris &c.*

Jure meritò igitur Cremonenses veteri exornantur Fidelitatis elogio, inquit *Jo: Lud. Gotofredi in Archontologia cosmica, ubi de Ducatu Mediolani, & cum eo innumeri scribentes, inter quos disertissimè Franciscus Zava in secunda Orat. ad decur. Cremon. quibus addendus Citatus Ugbellus in Italia Sacra Tom. 4. ubi de Episcopis Cremonens. profatur: Cremona Nobilissima Civitas in Transpadana Gallia sita est, quam hodie Lombardiam vocamus, gaudetque titulo Fidelis, quod iis, qui aliquando illius Imperium arripuerunt nunquam reperitur fregisse fidem.*

Item *Jo: Antonius Maginus Patavinus in Geographia universa ex Ptolomeo, agens de Lombardia: Cremona Nobilis, vetus retinens nomen, Colonia Romana, & pervetusta Urbs ripæ Padi amnis apposita, hæc ob ejus fidelitatem Principibus servatam; Fida vulgò meminit dici Cremona &c.*

Quæ diximus peræquæ ex sequentibus confirmantur, cum Sigismundus Rom. Imp. (qui pluribus diebus cum Johanne. XXIII. Sum. Pontif. Cremonæ versatus fuit) instaurationem Generalis Gymnasii concessit, suadente Cabrino Fondulo, ut ex archetypo diplomatis diei 8. Maii 1413. Foro Julii dato, inter quæ: *Nos attendentes multiplicia dicti Cabrini fidelitatum, & obsequiorum genera, nec non præclara dictorum Civium, ac prædecessorum suorum præminentem devotionem, resurgentemque constantiam virtutem, quibus ipsi præ ceteris Italia nationibus Divos Romanorum Imperatores, & Reges Nostros prædecessores à longis retroactis temporibus exquisita diligentia studio honorarunt. &c.*

Excutiantur etiam è pulvere Philippi Mariæ de Vicecomitibus Mediolani Ducis Epistolæ hoc titulo: *dilectissimis nostris, ac Nobilibus Civibus, & Communitati nostræ Cremonæ, ac præcipuè illæ datæ diebus 22. Junii 1427. ac 27. Octobris 1431. In prima enim hæc leges: Immemores nunquam erimus plurimæ devotionis, & fidei, quam erga nos laculentissimè demonstrastis, exeundo nuper omnes ut sensimus, & in numero copioso adversus inimicos cum gentibus nostris armigeris: Non erat ante Nobis vestra Fides incognita, sed facta est notior, & apertior &c.*

In secunda verò: *Non enim visi fueritis immemores vestri honoris, & debiti. Non blanditias, non mimas, non tela, non vulnera imminentium Urbis hostium curavistis, fortisque omnium animus ad salutem Civi.*

14 Cremona Literata.

Civitas maximè contendebat . Quo factum est , ut Hostes ipsos cum singulari ignominia repuleritis . Erit hæc perpetua Cremonensium laus , & gloria erit hæc semper illius Urbis maximum ornamentum , nec delebitur unquam tanta Virtutis vestra memoria . Quare Cives carissimi Vobis ; & fidei vestrae gratulamur , vosque laudibus ad Cælum extollimus .

Franciscus Sfortia , maximus ille suorum temporum Princeps prodeat & ipse , ac in Statutorum antetyposi ab ipso pro nostræ Civitatis saniori regimine constituta anno 1457. die 9. Novembris , de ea proferat verba verè cedris digna , & redundantia melle : audiantur alacriori animo : *Inter cæteras verò ditionis nostræ Urbes , quarum Principatum divina clementia obtinemus , Cremonam utique dileximus , semper & amavimus , & quantum dici potest , omni studio prosequimur . Hæc enim Principatus nostri initium , hæc janua ad consequenda Domini Nostri jura , hæc ad victoriam instrumentum , hæc denique in medio rerum ardore sustentaculum Nobis fuit , cujus constantissimam fidem , & animi integritatem omni officio in omni fortuna sumus experti , quo fit , ut de ea præcipuam gerere curam debeamus &c.*

Silentium itidem non patiuntur alterius Francisci Sfortiæ hujus nominis secundi , ac ultimi Ducis Mediolani literæ , 6. Novembris 1527. in quibus : *Et si Civitas vestra Cremona post Mediolanum Primaria semper extiterit , de eaque Illustrissimi , & Excellentissimi Progenitores nostri per retroacta tempora præcipuam curam , rationemve habuerint , non immeritò prædictorum vestigia insequentes ad id faciendum , Nos eo magis obstrictos fore fatemur , quo ejus , ac Civium , & Incolarum auspiciis , & ope non semel tantum , verùm pluries cæteras Domini nostri partes ab Hoste indignè occupatas recuperavimus , in eaque (sæviente fortuna) Nos , & nostros fere omnes aluimus . Cum igitur amoto Præatore , quem aliàs dictæ Civitati præfeceramus , de alio providendum sit , multique Nobis occurrerint Viri amplissimi , ad quos munus judicandi in ipsa Civitate tutò demandari posset ; Attamen , quoniam statuimus , ut de cætero Præatura dictæ Civitatis per Senatores nostros exerceatur &c.*

Iccircò , haudquaquam interposita temporum serie (quamvis indepto totius Mediolani Dominio à Potentissimis Hispaniarum Monarchis) unus ex Regiis Senatoribus Cremonæ amplissimam Præturam administrat , ubi nunc meritis , ac virtutibus clarissimus est Ill. D. Petrus Paulus Arrigonus , eidem assidentibus tribus Togatis Jurisconsultis ; nempe Vicario , Judice Maleficiorum , ac Advocato Fiscali , nec ibi præter ipsos , desunt Discéptatores Militares , Rerum Patrimonialium Civitatis , Annonæ , Vectigalium (qui Regius , & Ducalis Referendarius vocatur) Aquæductuum , Aggerum , Mercaturæ , ac alii .

Succedat denique pro coronide (ne Lector immodicè defatigetur in Operis præludio) Epistola oronati Philippi II. Regis His-

pa-

paniarum , Augustissimi Caroli V. tunc adhuc viventis Filii, potentia, magnanimitate, & Iustitia Tanto Genitori jure merito comparandi, quæ adamussim ab exemplari hispano transcribere placet.

PHILIPPUS Dei gratia Hispaniarum, Angliæ, Franciæ, Utriusq; Siciliæ, Hierusalem &c. Rex. Magnifici, Nobiles, Fideles, dilecti. Aunque estamos tan satisfecho de la gran *Fidelidad*, y afecion, que los d' esta Ciudad aveis siempre tenido, y teneis al servicio de su Magestad, y mio, que havia poca necesidad de nuevo testimonio, todavia me hà sido de mucho contentamiento la particular demonstracion, que havemos entendido, que havindes hecho para en caso, que Franceses quisieran intentar de invadir esta Ciudad, lo qualos tenemos en accepto servicio, que ha sido conforme lo que se devia esperar de tan buenos, y tan leales Vasallos, y Servidores nuestros, y Nos quedara memoria d' ello, juntamente con la buena voluntad, que tenemos de hazer siempre favor, y merced à esta Ciudad en todo lo que tocare à su bien, conservacion, y aumento; como os lo dirà mas largo de nuestra parte Don Alvaro de Luna, al qual dareis entero credito. De Londre al ultimo de Marzo 1557.

Nec omittenda sunt verba ad Patriæ laudem, quæ in ejusdem Regis Privilegio leguntur, dato Londini die 4. Mensis Martii 1555. dum annum redditum gratissima liberalitate Civitati Nostræ donavit.

Cum earum Urbium status, & Dominii Nostræ Mediolani, quæ de Serenissimo, & Invidiissimo Imperatore Carolo V. Patre nostro Colendissimo, ac de Nobis optime merita sunt, Civitas Cremonæ Fidelis Nobis dilecta inter eas numeretur, quæ primas partes obtinet, & quæ semper singulari quodam affectu, observantia, ac animi ardore Majestatem suam Cæsaream, ac Nos prosequuta est, in diesq; magis, ac magis prosequitur, ut clarissimis signis satis, superque jam diu cognovimus; Nam inter cetera, præter immensam pecuniarum summam ob diuturnum Bellum subalpinum per eam Civitatem erogatam, ac infinita propemodum damna in hospitacionibus nostrorum Militum, tam pedestrium, quàm equestrium per eam perpeffa, solutionesque deinde nostris Equitibus gravis armaturæ factis, non sine magno ejus Urbis, & totius ejus Territorii detrimento, ut in bello Parmensi suggestit omnia, quæ ad nostrarum Copiarum usum, & pro consequenda contra Hostes nostros victoria necessaria erant, nullis unquam parcendo sumptibus, aut laboribus. Omittimus præterea & multa alia, & quidem non parvi momenti servitia, grataque, & fidelia obsequia per prædictam Urbem præstita, quæ longum esset dinumerare; Ut grati igitur in Eam animi nostri signum aliquod ostendamus, in partem remunerationis damnorum per dictam Urbem passorum, ac servitiarum, & sumptuum per Eam in beneficium nostrum factorum, donec alia uberior occasio se offerat, quam cupimus Nobis offerri, quo ejus meritis

16 Cremona Literata.

tis gratia, & liberalitate nostra respondere possimus motu proprio, ex certa scientia, & potestatis plenitudine eidem Civitati Cremona dedimus, constituimus, assignavimus, & elargimur annuum redditum &c.

Quales verò ex Antiquissima, & Nobilissima Patria, ut eam vocat *Thomas Segetus in Coment. de Princip. Ital.* in literis Viri prodierint, ubi tanta, & Cæli, & Soli clementia, ac temperatione, ut Divina (repetam cum Vida) quadam vi, optima Hominum acutissima ingenia semper produxerit, producatque in dies magis, en demonstrabimus, faxitque Deus, ut quantum Patriæ debeam, exsolvam.

ANNO

ANNO ANTE
CHRISTI ORTUM.

L I.

MArcus Furius Bibaculus Orator, & Poeta Jambicus, de quo scribit *Petrus Crinitus lib. 2. cap. 31.* Marcus Furius, qui cognomine Bibaculus est appellatus, Cremonæ, ut quidam scribunt, natus est iisdem prope temporibus, quibus Poeta Lucilius, & Sextus Turpilius Comædiarum scriptor, perierunt. Fuit ingenio summo, & in primis lepto. Multa ab eo feruntur edita Poemata, ut notat *Lik. Greg. Giraldu de Poetarum Hist. dial. 4.* scilicet.

*Annales**Jambi**Epigrammata.*

Macrobius in Saturnal. lib. 2. ejus virtutem commendat scribendo.

Is jocus in Oratione non extat, mihi ex libro Furii Bibaculi notus est, & inter alia ejus dicta celebratur &c.

Aulus Gellius Noct. Att. lib. 18. pro eodem acuit calamum, ubi non hercule idem sentio cum Ceselio Vindice Grammatico (ut mea opinio est) haud quaquam inerradito. Verum hoc tamen petulanter, inscitèque, quod Furium Veterem Poetam dedecorasse linguam latinam, scripsit hujuscemodi vocum fictionibus, quæ mihi quidem neque abhorre à Poetica facultate visæ sunt, neque dictu, profatuque ipso tetra, aut insuaves esse &c.

Nonnulla ejus Carmina recensentur ab allegatis Petro Crinito, & Gyraldo.

Alia, & eadem videntur apud *Suetonium Tranquillum de Clar Grammat.* loquentem de Valerio Catone. Apud Ricciolum Soc. Jesu in *Profodia Bononiensi*, nec non in libro inscripto, *Corpus Omnium Veterum Poetarum Latinorum*, secundum seriem temporum, Lugduni apud *Samuelem Crispinum 1603.*

Valerius Catullus Veronensis Furio Carmina direxit, cum ejus necessarius esset; Inter cæteros Amicos Gallum Poetam, & Valer. Catonem magnopere dilexit. *Cornel. Tacitus in Annal. ab V. C. 778.* affirmat legisse carmina Bibaculi referta contumeliis, & acerba.

Fuisse Patria Cremonensem, & Cremonæ publicè literas docuisse nemo ambigit, ut confirmant præter nostrates Historicos, & Scriptores, *Eusebius in Chronico*, sed eum diutiùs Romæ versatum fuisse circa Ciceronis tempora, testantur.

Raphael Volaterranus Coment. de Geogr. lib. 4.

C

Blondus

18 Cremona Literata.

Blondus in Ital. Illustrat.

Jac. Philippus Bergom. in supplement. lib. 7.

Conradus Gesnerus Bibli. Instituta.

Vossius de Hist. lat. lib. 1. cap. 14, & de Poetis cap. 1.

Quintianus Stoa in Epographia prima cap. 10.

Honor. Dom. Caramella in Museo Illustr. Poetarum, qui cecinit.

Ne Verona putes solam generare Catullos,

Profert Bibaculos namq; Cremona suos.

Johannes Jacobus Hofmannus in Lexico lit. B. & F.

A. Valerio Maximo Hist. lib. 1. cap. 1. memoratur quidam Lucius Furius Bibaculus inter pietate, ac religioso animo illustres. Arguere insuper non est incongruum nostrum Furium illustri genere procreatum, & ex Romanis devenisse, cum *Streinnius de Gent. & Fam. Rom. pag. Mibi 72.* Gentem Furiam afferat, pluresque habeantur inscriptiones Furiorum penes Gruterum, Reinesium, Malvasiam, & alios in lapidaria scribentes, quarum Catalogum hic subiicere longum esset.

ANNO X. ANTE CHRISTI ORTUM.

Marcus Aurelius Felix floruit, de quo in Schedis Bibliothecæ Ambrosianæ Mediolanensis habetur Inscriptio subnexa, eamque extare in Urbe Polæ Anonymus Collector affirmat.

M. AUR. FELIX D. CREMON.
 QUÆSTOR PEG. PUB. ÆDIL PLEB.
 III VIR JUR. DIC. OFF. OMNIBUS
 FUNCTUS UIUENS POS. SIBI ET.
 AURELIÆ MARCIANÆ VIRGI-
 NIÆ FOEMINÆ PRIMARIÆ VIXER.
 ANN. XLVI. DIES XIII.
 BENEMERENTES IMP. XX CR.

Antiquissimi hujusce lapidis notas, & sensus explanare censeo perneceffe, cum in eo de Nobilissimo, & Doctissimo Cremonensi Viro, deque ejus primaria Fæmina mentio fiat.

Litera M. Aurelio anteposita pro Marco potissimum intelligitur. Valer. Prob. de Not. Rom. idipsum Petrus Diaconus de Not. Literarum, estq; prænomen, ut crebrius habetur in Inscriptionibus, quod tantum Viris Illustribus concedebatur. Ita Bellinus relatus à *Malvasia in Marm. Felsin. lect. 7. cap. 12.* Et Marci fuerunt appellati, qui Mense Martio geniti. *Panuin. de antiqu. nomin. Sægonius de Nom. Roman.*; & cum iisdem *Ursattus in Marm. Erud. Epist. 10.* in qua de lit. M. plura.

AURELIAM, Gentem à Sabinis oriundam, à Sole primùm Aureliam dictam (quod ei publicè datus locus esset, in quo Sacra Soli faceret) inter Familias Romanas à *Streinnio* accepimus,
 in

in ejus libro de Gentibus, & Fam Roman. ubi inter cætera geminos M. Aurelios recenset, sexaginta, & ultra ex Aureliis illustribus memorant *Gruteriana inscriptiones à pag. 706. ad 803.* *Reinesius* plures, aliique similium Consecratores permultos.

FELIX tertium nomen est, quod individuam Aurelii personam insinuat, nam plures Aurelii eodem tempore esse poterant. Familiare quidem erat apud Antiquos nominibus suis additum illud *Felix* adindere, ut in lustrando prisca Epigraphes passim offendimus. Videmus etiam adiectum *Felix* duobus alijs Aureliis apud *Reines.* & scilicet T. Aurelio Felici Equ. Sing. ut in classe 8. n. 10., & alteri Class. 20. n. 31. Præterea tribus Nominibus usos esse Mares *Plutarchus in Quest. ait*: Quodd argumentum, licet exceptiones patiat, ire inficias utique nequimus tria nomina majorem indicare Nobilitatem, ut ex *Ausonio Idil. 11. carm. 79. Tria Nomina Nobiliorum.*

D. CREMON. Decurio Cremonensis intelligitur. Decurionatus quippe Officium vetustissimum fuit, quum Romulo ab humanis subducto, ne Reip. negotia sine Rege, ac duce vagarentur, Romani Centum Patres decem Decuriis factis singulos, ex singulis legerint, qui summæ rerum præessent, & Decuriones deinceps vocati. Id eruitur ex *Dominico Flocco Florent.* qui sub nomine *Lucii Fenestellæ* edidit opusculum de Magistrat. Roman. in cap. 4. nec ibi sunt omittenda, quæ *Grucchi* scribit de Comitibus Romanorum lib. 3. cap. 1. nam postquam fultus auctoritate *Dionisii* lib. 2. egit de Curiis, Tribubus, & Centuriis à Romulo institutis, ait; *Divise autem rursus sunt Curie in decurias, vocabaturque singularum Præfectus Decurio*: Nam Decuriones Cremona habuerit, nulla subdubitandi nobis ansa est, quum Coloniarum cunctarum, Romanarum præcipue, quarum inter principes Cremona penes omnes Chronographos effulget, jus haberent creandi sibi Decuriones, Nos docet *Paulus Manutius Antiqu. Roman.* quinimmo Senatores ipsi in Coloniis dicebantur Decuriones, quodd initio, Coloniarum cum deducerentur, decima pars eorum, qui deducebantur consilii publici gratia, scribi solita esset *Alex. Sardus de Mor. & Rit. Gentium lib. 2. cap. 17.* erat quippe munus præsigne, nam ille, qui Decurio non sit, decemviratu, vel alijs honoribus fungi non potest; quia Decurionum honoribus Plebeii fungi prohibentur; sunt verba *Textus in l. honores 7. D is qui ff. de Decurion. & eorum Fil.*

QUÆSTOR PECUNIÆ PUBLICÆ. Quare autem, & quando Quæstores creati fuerint, sive Pecuniarum, sive Capitalibus rebus præessent, exponit affabre citatus *Fenestella* cap. 3. fultus auctoritate *leg. unica ff. de Offic. Quæstoris*, dictique fuere Quæstores pecuniarum publicarum, quia publicarum quærendarum pecuniarum Præpositi extabant, eisque, ut Prætoribus, & Legatis nummos cedere in Provinciis licebat. *Suarezus cum Fulvio Ursino in disertat.*

rat. de numism. cap. 3. in fine, Eorumque ætas præ ministerio suscipiendo erat annorum XXVII. juxta Grucchium Opere citat. lib. 1. & quomodo promoverentur ad dignitatem, vide *Cassiodorum Variar. lib. 6.* Quippe munus Quæstorium fuit Vectigalia Pop. Rom. in Provincia exigere, stipendia præbere Militibus, singulaque accepta, expensasque rationibus inferre, multas quoque pecuniarias tam Romæ, quam in Provinciis exigere, & in publicis tabulis notare, omniumque rerum, pecuniarumque notas, & illustres rationes dare, illasque confectas, & consolidatas per suos scribas in Ærarium deferre. Ita *Alex. ab Alex. Genial. Dier. lib. 2. cap. 2.* Id comprobatur ex *Corn. Tacito Annal. lib. 13.* ab V. C. 809. in verbis: Neve multam ab iis dictam Quæstores Ærarii in publicas tabulas referunt &c. Ex quibus equidem allegatus *Sardus lib. 2. cap. 16.* Vir cæteroque arculas antiquitatis naviter solitus rimari gravem offendit errorem, scribendo, à Tacito Quæstores Urbanos Ærarios vocari, dum Tacitus, ut legimus, Quæstores Ærarii, & non Ærarios appellat. Nam potius Ærarii sunt Fabri, seu Venditores Æris, ut in Epigraphe relato à *Castallione de Antiquit. Puerorum prænom.*, ubi negotiator Ærarius, & Ferrarius &c. Quæstores à principio (*Livio lib. 4. Decad. 1.*) ex Patribus tantum, & ex Senatoribus creabantur, postea promiscuè ex Plebe, & P. P. Animadvertendum tamen est, Quæsturam, licet ex minoribus dignitatibus in Urbe foret, eò quidem honoris olim devenisse, ut Viri Consulares, magnisque honoribus functi illam gerere indecorum non putarent; quin etiam lege Pompeja cautum fuit, ut Quæstores non nisi Consulares Viri, Suffragio Populi crearentur. At de his plura recitati Auctores, quorum verba exscribere sine necessitate futilitatem saperet. Monendus tamen est Lector, ut adeat *Reinesii Inscriptionum Codicem Class. 6. n. 24.* ibi nonnulla comperiet de quodam Quæstore Pecuniæ Alimentariæ, quod munus in aliis recensitis Scriptoribus, qui latè de hac Quæstorum materia pertractant, nobis introspicere neutiquàm licitum fuit. Inspeci etiam in Opusculo doctissimi *Platina de Principe lib. 2. cap. 9.* Officium aliorum Quæstorum fuisse literas publicas missas in Senatu legere, ac in *Chronographia Petri Opmeerii* præter memoratos Romæ fuisse Quæstores decem Apodectas nuncupatos, qui tributa colligebant, iisque adesse Antigrapharium, item Quæstores Euthinos, seu Repetundarum, qui Judices erant, quando aliquis præter æquitatem Salarium accepisset.

ÆDILIS . PLEBIS . Post Quæsturam ad Ædilitatem quis evehebatur. Idem *Alex. ab Alex.* & Ædiles nuncupati fuere ab Ædibus, hi enim præcipuè curabant, ut Ædificia Sacra, & alia publica, privataque fierent, reficerentur, & ornarentur, fueruntque distincti Ædiles in Curules, & Cereales; Curules cognominati, qui ex P. P. creati erant, quoniam sella Curuli vehebantur

bantur; Cereales verò dicti, qui curam gererent annonæ forensis, Copiæque Cibariorum. Pro eorum ministerio non Lictores, ut Consulibus, & Prætoribus concessum erat, sed Viatores habebant. *Lipsius in Elect. lib. 1. cap. 23.* Aucta fuere munera Ædilitia, ut in *l. labeo. 1. ff. de Ædil. Ædicto.* An verò Ædiles Plebis è Plebe, vel ex Patritiis eligerentur, apud Scribentes ex gravi antiquitatis caligine subobscuræ habentur difficultates. Ædiles plebis à plebe creari iusserunt leges. Notat *Petrus Servius in Miscellaneis cap. 2.* Ergo noster M. Aurelius, quem antea ex gente Nobili probare conatus fui, plebejus erat; Haudquaquam nam duo Crassi, Quintus Mutius, Publicus Lentulus, & Scaurus summis honoribus functi ædilitatem magnificentissimè gesserunt. *Alex. ab Alex. lib. 4. cap. 4.* subdens: *sæpe tamen Magistros Equitum, & Tribunos plebis simul cum Magisterio Tribunatus Ædilitatem gessisse comperimus.* Ulterius *Livius in fine libri 8. decad. 1.* & *sum eo Fenestella de Magistr. Rom. cap. 13.* scribit, negantibus Ædilibus plebis solemnes ludos de more facere conclamatum fuisse à juvenibus Patritiis se id honoris Deorum immortalium causa libenter acturos, ut Ædiles fierent. Scipioni enim Nasicæ, ejusq. Fratri Lucio delatam esse Ædilitatem legimus apud *Polybium lib. 10. cap. 4.* *Græcebius* qui Ædilitiam ætatem annorum 37. concinit. *lib. 1. in lib. autem 2.* ut de Quæstoribus indicavit, modò ex Plebe, modò ex P. P. ædiles creari inquit, & ratio adducitur à pluribus relato *Fenestella*, quoniam crescentibus plebis opibus ita, ut etiam Dictatores, & Pontifices de suo quoq. corpore præstarent, P. P. multoties à Plebe victi duos Ædiles Plebejos à P. P. creandos permiserunt. Addatur non semper Plebejum intelligendum esse ex Plebe, nimirum nonnulli nonnullos ex Plebeis Nobiles fuisse, ut ex auctoritate *Asconii*, *Pediani in Tog. Cand.* differit oppido antecitatus *Petrus Servius in Misc. cap. 3.*, cujus in hac materia illammet elucubrationem attingere non pigeat; ubi etiam in antecedenti capite Pop. Rom. tripartitionem in Senatores, Equites, ac de Plebe, nec non eorundem census distinctionem luculentissimè explicuit: Præterea idem *Servius*, Aurelios Nobiles semper fuisse argutatur.

III VIR. JUR. DIC. Triumviri Jurisdicundi de hisce Triumviris quam plurima apud antiquarios leguntur in sacris etiam Literis. Notat *Kempius de Osculis dissert. 22. §. 1.* qui aliquo dignitatis, aut officii gradu aucti erant, à certo numero, in quo locum obtinebant, denominationem sortitos esse, id quod ex *2. Samuelis 23.* perspicitur, ubi Viri Primarii Davidis à certo numero ternario, vel tricenario appellantur opportuna sunt in hanc rem *Codici Bibliici verba v. 13.*, & descenderunt tres ex triginta capitibus, itemq. *v. 18.* Abisai frater Joabi filius Serviah ipse caput, Princeps trium. Sic latinè Triumviri, decemviri &c. Verùm enim verò Triumvirum, ut in nostro lapide, cui adduntur verba
illa,

illa *Jurisdicundi* (meam fateor tenuitatem) adhuc dum in librorum evolutione non vidi.

Triumviros nocturnos appellatos , qui incendiis arcendis præerant , & excubias agebant , habemus *in l. 1. ff. de off. Præf. Vigilum.*

Monetales , seu Monetarios æris , argenti , & auri Flatores , quorum munus erat numismata probi auri , & argenti , justiq; ponderis examinare , & quibus , ut habet Suaresius , tiara , & literis clarissimus , in *dissert. de Numism. cap. 6;* licebat in Nummis vel Avorum , vel insignium Virorum facies insculpere . Id porro intelligendum est Reip. Romanæ temporibus ; nam Julius Cæsar , ut per Suetonium in ejus Vita num. 76. monetæ , publicisq. Vectigalibus peculiatas servos præposuit .

Capitales , qui carceris custodiam habebant , ut *in l. necessarium §. 16. ff. de orig. jur. civ.* et judicia in servos , & reliquos extremæ fortis homines exercebant ; horum non continua potestas , sed tantum annua erat , idq. facile intelligendum est inter minores Magistratus fuisse *Græcb. de comit. Rom. lib. 2.*

Mensarios quoq. indigitat *Liujus lib. 3. decad. 3.* quorum dignitatem , & præminentiam quis conicere potest ? Nam ipsemet scribit , & Romæ quoque , propter penuriam argenti , Triumviros Mensarios rogatione Minutii Tr. Pl. factos L. Æmilium , qui Consul , Censorque fuerat , & M. Attilium Regulum , qui bis Consul fuerat , & L. Scribonium Libo , qui tum Tr. Pl. erat. *Alex. ab Alex. lib. 3. cap. 46.* Mensarios confundit cum Monetalibus , nec bene , ut nuper rimè didici à Nicolao Dato , Viro undequaq; Illustrissimo Regiæ Camerae Neapol. Præside , in ejus eruditissimo libro . *Fragment. Hist. Reg. Camerae* italicè inscripto , ubi in adnotat. *cap. 4. lib. 1.* distinguit Monetales à cudendis Monetis , & Mensarios ab illis distribuendis , eo quia mensis assiderent .

Sacris conquirendis , donisq; præsignandis idem *Liujus lib. 5. decade eadem* , ubi mendum in Livio manifestum : legendum enim *Sacris coinquiendis* , scilicet deputandis apud Festum , non *conquirendis* , donis *præfigendis* potius , quàm *præsignandis* . *Jac. Gutberus de Jure manium lib. 1. cap. 4.*

Reficiendis ædibus Fortunæ , Martis , Matutæ , intrà Portam Carmentalem , & Spei extrà portam , quæ priore anno incendio consumptæ fuerant , Triumviros comitia crearunt tempore M. Claudii Proconsulis : notat *Liviusidem. lib. 5. decad. eadem.*

Epulones & Romæ tempore belli Macedonici Triumviros fuisse , quibus datum Togæ prætextæ habendæ jus , memoratur à M. T. Cicerone *lib. 3. de oratore* , nec non à *Stuekio Antiquit. Convival. lib. 1. cap. 23.*

Triumviros legendæ juventutis , qui militiæ idoneos per oppida conquisitos adscriberent , & ut non ingenuos modo , sed servos ære coemptos , & mancipia ad quatuor , & viginti millia Sacramento adigerent post Cannensem cladem . Reip. constituendæ , & legendi

legendi Senatus, supplendiq; Senatorum numero, immeritosq; amovendi.

Recognoscendi Turmas Equitum, qui ab Augusto fuere instituti. *Agrarios* ex lege Gracchi in Capitolio creatos, de quibus latè Sigonius de antiq; jure Ital. lib. 2. cap. 2. ab assignandis agris in Coloniis, & Municipiis. Alex. alleg. lib. 3. cap. 6. Grucchius lib. 2. de comit. Roman.

Super aquis, & alveo Tyberis, ut ex Sario Zamoscio de sen. Rom. lib. 1.

Triumviri *Ædiles*, *Cereales*, & *Cæremoniales* exprimuntur à Petro Diacono de not. liter. ubi III VIR *ÆD. CER.*

Præter recensitos habemus, apud Reinesium alleg. Triumviros *Provinciales*, *Publicorum locorum persequendorum*, & *Viarum curandarum*.

Abditus mihi non est audax ille Triumvirorum conventus de totius Orbis dominatu inter se dividendo, quem sequutum in Agro Bononiensi pereruditè suppeditat Malvasia in Marm. Felsin. lect. 4. cap. 2.

Verùm, ut innuimus, Triumviros, cum addito Jurisdicundi adhuc non attigimus; compertam tamen habemus apud Aldum in Orthographia quamdam epigraphen, ubi leguntur *ATIO. L. F. III. VIRO PATRONO*, quæ latè interpretari possem pro III Viro Jurisdicundi. Habemus quidem II. Viros, & III. Viros, cum addito Jurisdicundi, ut in Schedis Reinesianis; Et, ut effatur *Panvinus Antiq. Veron. lib. 2. cap. 22. ex Decurionibus*, singulis annis, duo, vel quatuor Viri omnium Colonorum suffragiis creabantur, juxtà Colonix Magnitudinem, vel parvitatem, qui II. VIRI, vel III VIRI I. D. idest juridicundo vocabantur; Hi Consulum, & Prætorum speciem repræsentabant.

Succurrat igitur ratio Verborum defectui, & ex sequentibus *OFF. OMNIBUS FUNCTUS* arguamus nostrum Aurelium in omnibus Triumvirorum officiis versatum, nec non in illis omnibus officiis Juradixisse, ex quibus procul dubio Triumvirum Jurisdicundi absolutè se indixit, ne tot Triumvirorum officia adnumeraret.

Triumviros verò habuisse jus dicendi juris apertè indicat *Alex. ab Alex. loco antecit.* & si quando jus dicebant, loquendo de Triumviris, non pro Tribunali, nec in sella Curuli, sicut Consules, Prætoresque, sed in Subfelliis velut Tribuni, & Quæstores jura dabant.

Posset præterea referri illud, *officiis omnibus Functus*, ita ut omnium Magistratum gradus obtinuisset, eosq; innueret in Monumento juxtà illud *Silii lib. 15. Titulis decorasse sepulchrum*.

VIVUS POSUIT SIBI, non indiget explanatione, quum in Sepulchris antiquorum similes notarum formæ legantur. Sepulchrorum loca præcis temporibus erant, aut posita propter viam publi-

publicam , aut in fundo proprio , aut in locis publicè ad sepulturam assignatis, vel Senatus Consulto, aut Decurionum decreto datis. *Gutherus de jure manium lib. 2. cap. 13.*

ET AURELIÆ MARCIANÆ VIRGINIÆ involucris implicatus forem , ni Reinesius occurreret , ut labyrintho erumperem. Mulieribus namq. Panvinius , Manutius , Castallio , Gyraldus, prænomen adimunt, Alex; ab Alex. cognomen, & cum eo Sigonius , utrumq; Robortellus; *Servius verò in Miscellaneis cap. 7.* cognomen, & prænomen Fæminas usurpasse contendit. *Aurelia* quippe in nostra Fæmina prænomen dici non potest, quinimò neq. cognomen; cum Romana prænomen ad triginta fuisse ex Varronis sententia tradat *Valer.*, eaq; adnumerent *Caletini Auctuarii in Verbo Prænomen.* Ergo respondeat *Reinesius*, & dicat *Class. 1. num. 18.* Uxores in familias Maritorum transiisse, censurasq. Maritorum gentilitiis Nominibus, idq; pro majori robore confirmat *eadem classe n. 101. & class. 14. num. 128.* exemplumq; perhibet inter alia *Gutherus fol. 830.*

Dis Manibus.

Statio Proposidi.

P. Stadius Herma.

Fecit Conjugi suæ.

Vuolfang. Laxius pag. 1172.

L. Cancius Secundus V. F. sib.

Et Cancia Junia Bonia Uxori &c.

Item Castallio in opusculo adversus Assertores Prænominum Fæminarum, ubi de Javolena Sosibia. Confer & *Malvasiam in Marm. Felsin. sect. 5. cap. 14. à pag. 305. usq. ad 309.*

Hæc igitur Mulier *Aurelia* ab Aurelio ejus Viro vocatur, *Aurelium* nempe fuisse ejus Virum inferius probabitur, & prænomen lato modo dicendum ex eo, quòd Nomini præponitur, vel ceu primum nomen, ut ex *Plutarco in Coriolan.*

Marciane, nomen erat, ut in Fæminis Romanis crebrò offendimus. Idem *Reines.* class. 3. Divæ Marcianæ Aug. Nepti. item Marcianam Sororem fuisse Trajani Imp. tradit *Patinus in Hist. Numismatum cap. 11.*

Virginie, alterum nomen, seu agnomen gentilitium, quod modò cognomen, & etiã cognomentum vocamus, ad homines distinguendos. Ita & *Ursattus Marm. Erud. Epist. 8.*, quia notat genus, hoc est ex Nobilissima gente Virginia, quam inter Patrias Romanas recenset *Streinnius lib. alleg. & sic duobus nominibus usas Romanas fæminas docet Plutarc. in Quæst. dicat quid quid vult Servius in fine cap. 7.* nam eò quòd *Plutarcus* asserat duo Nomina in Rom. Mulieribus, idè non excludit tria nomina, quæ antiqua Epigrammata nobis ostendunt; propositio enim *Plutarchi* non est absoluta; quòd verò ipse *Servius* de Agnomine contrà *Robortellum* pugnet acerrimè *cap. 8. negotium (utar*
ejus

ejus verbis) nobis non facessit. Dicerem ego utiq; magis Robortello adhærendum esse, cùm agnomen idem sit, ac nomen gentilitium, si, juxtà *Hispalensis Etymologiam lib. 1. cap. 6.* Agnomen est quasi accedens nomini, nec Agnomen ferè est quod cognomen in adoptione solum, ut Servius ait, cùm agnomen dici meliùs semper possit ab Agnatione, quàm ab adoptione, si Agnati sunt dicti, eo quòd accedant pro natis dum desunt filii, Qui idè priùs in Gente agnoscuntur, quia veniunt per Virilis sexus personas, idem *Hispal. lib. 10 cap. 6.* Sed relinquamus hæc de Nomine quæstiones, ne Grammaticorum acies ad evertendum, quæ ædificavimus, insurgant.

Aurelium Marcianum quemdam comperio in *Mar. Felsin. Sect. 1. cap. 14.*, qui ni speculator ex cohorte tertia Prætoriana fuisset, hunc filium Aurelii, & Marcianæ appellitarem, ex Parentum nomine dictum; Munus namq; similitum Speculatorum, quorum penès Rerum Romanarum Scriptores pauca, vel nulla sunt monumenta Proletariis dabatur, cùm esset (ut Festus ait) hostilia silentio perspicere, scilicet indagare, speculari, explorare consilia, itinera, res hostium, deque compertis nunciare Tribuno, ut notat *Reinesius classe 8. num. 1.* ex quibus subinde Speculatoris Caligæ, ut *Balduinus de Calceo Antiquo cap. 13.*, cujus Doctissimi Viri ad egregia monumenta vos libens allego.

FÆMINÆ PRIMARIÆ. hæc verba non admittunt interpretationem. Nam clarè illam præferunt; verùm in Epigraphis Gruterianis, Reinesianis, aliorumve Collectorum, de quibus supra fuit mentio, nullam Fæminam cui addatur *Primariam*, invenio; ibi nimirum majora Epitheta sunt, Castissima, Clarissima, Incomparabilia, Innocentissima, Rarissima, Piissima, Sanctissima &c. Reverendissimam item Theodoram Conjugem appellavit Justinianus *Imp. in Novell. 8. cap. 1.* ergo nemo ire inficias potest nostram Marcianam Virginiam, ex stirpe Nobilissima prognatam. Primarii siquidem sunt Nobiles, & qui primi in Civitate, Primates scilicet Magnates, Summates, & optimates vocati. *Cicero in Verr. 5.*

VIXERUNT ANN. XLVI. DIES XIII. BENEMERENTES.

Hic non egemus testibus, nisi, ut inferiùs.

IMP. XX. Impensa Vicesima, seu Vigesima, vel melius Impensa denariorum viginti. Denario enim signato X litera numerali, Romani pretium decem librarum designabant. *Plin. Hist. nat. lib. 33. cap. 3.* & drachma græca æquabat pretium unius denarii Romani.

C. R. Curarunt, vel curatum refici, aut restitui, scilicet Hæredes, qui subintelliguntur, ut dicemus.

Hanc verò circà Inscriptionem, quum censum eruditioni nostræ persolutum esse credebam, quinq; non leves difficultates insurgunt, quas addo superpondii loco.

Tomus I.

D

Prima

Prima, num Aurelia Marciana esset Conjux M. Aurelii ; dum ibi non exprimitur.

Secunda, quomodo legatur *Vivus posuit sibi, U Aurelia*, continuata verborum serie. *Vixerunt Ann. XLVI.* ex quibus non modica resultat implicantia.

Tertia, an M. Aurelius, & Aurelia Marciana ambo vixerint *Ann. XLVI. & dies XIV.*

Quarta, quo tempore fuerit peracta Inscriptio.

Quinta, quomodo hæc in Urbe Polæ.

Respondeo primæ, & dico, Aureliam Marcianam verè fuisse Conjugem M. Aurelii, licèt in lapide non exprimat. Per multa quidem affert similia Epigrammata citatus *Reinesius* mirificus Gruteriani Operis Amplificator *class. 14. inscripta, Adfectus Conjugum, & præcipuè num. 19. 49. 83. 97. 123. 192. adæquè U Castalio in opus. alleg. Inscript. 14. ;* Elegantius enim fieri non potest, tale est illud 3. *Æneid.*

Hæctoris Andromache idest Andromache uxor Hæctoris
Et Lucan. lib. 2.

Liceat tumulo scripsisse Catonis

Marcia (deest Uxor) ut liquidò videbitur in tertiæ difficultatis explanatione.

Respondeo secundæ, nil aliud dici posse, nisi M. Aurelium vivum posuisse sibi lapidem, relicto spatio, quod expleverunt Hæredes, sive qui curam de illorum loculo habuerunt.

Respondendum verò est tertiæ, illud *Vixerunt ann. XLVI. &c.* sanè intelligendum pro annis, quibus in Conjugio vixerunt; profat & inter alia *Reinesii class. 14. num. 178.* ex quo etiam legitur Uxor Mariti nomine.

Diis manibus

Petronia Romula

T. Petronius Tbreptus

Conjugi Benemerenti

Vixerunt unà Annis L.

nec considerandum est Verbum illud *unà* interpretati etiam posse *Unanimes*, ut in similibus offendimus, nam quantò breviores sunt Epigraphæ, eò magis placent, juxtà illud *Propertii lib. 4. eleg. 5.*

Sed breve, quod currens Vector ab Urbe legat.

Quartæ, circa tempus conditæ Inscriptiois, nobis facillimè duces esse possunt notæ lapidis interrasilis, nam *Smetius* ante Lipsium, Scaligerum, & Gruterum totius antiquitatis peritissimus, juxtà relata in *Marm. Felsin. Sect. 7. cap. 1.* docet ex ipsa literarum forma Tempus, seu Ætatem, qua quæq; res scripta est, cognosci ferè posse. Hæc cognitio nobis modò concessa hand est, cùm Inscriptioem exscriptam, ut diximus, è schedis M. S. Bibliographiæ Ambrosianæ Lud. Ant. Muratorius I. C. ejusdem Assessor, & similium

similium eruditiss. Indagator nobis transiferit. Nihilominus paulò post Julium Cæsarem, scilicet temporibus Augusti, positam crederem, ut ex sequentibus est arguendum.

Quintæ, & ultimæ dicendum est constare Polam à Colchis conditam Histriæ Oppidum, Coloniam Romanorum fuisse, ceu ex *Plinio hist. lib. 3. cap. 19. Blondo Flavio in Ital. Illustr. de Histria. Sigon. de antiq. Jure lib. 3. cap. 5. Cluverio Ital. antiq. lib. 1.* Ea que à Julio Cæsare deducta fuit, & Julia Pietas appellata. An verò Colonias Romani Cives ad exercendos Magistratus incoherent, dubium non est. *Alciar. de Magistr. Civil. & Mil. officiis.* Cremonenses utiq; tamquam Romanorum Coloni suffragio Cives Romani dicebantur, si Romanæ Colonix jus privatum Civium Romanorum habebant. *Paulus Manut. antiqu. Rom. Sigonius alleg. lib. 2. cap. 3.* Missum itaq; nostrum M. Aurelium Polam à Julio Cæsare dicere possumus, quum eam coloniam deduxit, quo quidem tempore Inscriptionem ipse sibi, & Uxori conscripsit. Antiquis denique lapidibus, & sepulchris hanc Urbem ornatam esse asserit *Leand. Albertus* in descript. Italiæ nec non *præ alleg. Cluverius.* In his demùm Polæ saxi tamquam terminalibus metam constituo meæ de Aureliana Inscriptione digressioni.

ANNO PRIMO AB ORTU CHRISTI.

Publius Quintilius Varrus, sive absque prænomine Quintilius Varrus, ut à *Fabio Victorino Rhetore* non tam equestri, quam Poetica nobilitate sub Augusto conspicuus, insigni Patriæ nostræ ornamento floruit, quod in causa fuisse videtur, ut plerique unum illum, & eundem autumarint cum Alpheno Varro, de quo infra sum scripturus. Alii aliter hallucinati confundunt ipsum cum Lucio Varro Poeta, & Grammatico uno ex hæredibus à Virgilio scriptis, qui cum Plotio Tucca, Augusti jussu Æneida emendavit. Sunt & qui Varium ex Varro faciunt, sive non distinguentes inter eundem, & Varium Poetam paulò antiquiorem à nonnullis cum L. Varro confusum, de quo *Horat. lib. 1. Ode 6. ad Agrippam*: sive (ut appositè notat *Lilius Greg. Gyraldus de Poetis. Veter dial. 4*) ex eo decepti, quòd *Varriana*, non *Varrana* Clades apud Scriptores legatur, quo in errore veratos non semel fugillat idem *Gyrald. Quintilius inquit Varrus dictus est, quem Varium quidam, quorum (quòd nobis amici sunt) nominibus parco, perperam vocaverunt.* Hoc comprobatur ex vetustis Codicibus Gemblacensis Collegii, scilicet *Joannis Belleri, & Theodori Pulmanni*, nec non ex antiquis Epistolarum fragmentis apud *Carolus Clusium, & Cornelium Gualtherium ab eodem Pulmanno observatis*, ut ipse notat *in scholiis ad Horatium cum XL. Commentariis editum Basileæ 1580.* Is Varrus in Patrio Gymnasio ingenium primùm excoluit per id ferè tempus, quo M. Furius Biba-

culus Orator, & Poeta Concivis, ut vidimus, publicè profitebatur, & Virgilius Maro erudiebatur, quin, & tunc usque inter Quintilium, & Virgilium contracta necessitudo, quæ ætatis, & indolis similitudine patriæq; propinquitate firmata duravit in posterum: Quamobrem & gravioribus disciplinis Romæ simul operam navarunt: Unanimes enim audivere Syronem Philosophum Epicuræum. In ea totius Mundi Regia cognitus Varrus, cum literatos literatus coleret, Mæcenatis Nobilissimi Equitis amicus in primis factus, genio mox ad arma æquæ, ac ad poesim propenso, conformis Octavio compertus, in tanti Principis familiaritatem facilè receptus est, & militaribus auctus muneribus. Inde quæ publicis rebus illi momenta vacabant, Musis impendere solitus erat. Adeò autem eo studio præstitit, ut eodem loco ipsum haberet Augustus, atque Virgilium, & æqualibus Utrumque liberalitatis indicibus prosequeretur *Hinc Horatius lib. 2. Epist. 1. ad Cæsarem.*

*At neque dedecorant sua de te judicia, atque
Munera, qua multa dantis cum laude tulerant.
Dilecti tibi Virgilius, Varrusque Poetæ.*

Præterquamquòd tantus in Poetica Varrus extitit, ut eum æquissimi Censoris Exemplar proposuerit in arte poetica idem Horatius ait.

*Quintilio quidquid recitares corrige sodes
Hoc ajebat, & hoc; melius te posse negares
Bis terque expertum frustra, delere jubebat;
Et male tornatos incudi reddere versus.
Si defendere delictum, quàm vetere malle,
Nullum ultra verbum, aut operam sumebat inanem
Quin sine rivali, teque, & tua solus amares.*

Non ideò severitatis insimulandus est Quintilius, ut ausi sunt dicere nonnulli, sed potiùs ejus prudentia laudanda, quum oleum, ut dicitur, & operam perdere nolens, Deum, et Naturam nihil frustra molientes, imitaretur. Scripsit ipse ut fertur.

*Tragedias, & }
Elegias }*

Sed illustria hujusmodi scripta temporum, bellorumque nobis subtraxit invidia, superest tamen.

Ætna, insigne carmen; quòd Varri nostri esse gravissimi Viri tradunt, quanquam modò Virgilii, modò Cornelii Severi, nonnunquam & Galli nomine circumferatur, quorum nullius asserit Severus, ille *Tulius Cæsar Scaliger lib. 6. Poetices*, (qui, ut inscribitur, verè *Hyspereticus* est) ubi expensis Cornelii Galli monumentis Ænam laudat, Quintilioque attribuendum judicat, & grandem Poetam eum vocat.

Insignem etiam literatorum fautorem, & alterum veluti Mæcenatem Varrum fuisse docet eruditissimus, omniumque Virgiliano-
rum

rum interpretem laudatissimus *Jacobus Pontanus Soc. Jes.* ad ea verba *Ecclog. 6. nec Phæbo gratior pagina*, inquit: *Nibil Apollini gratius illis scriptis, quæ Varrum nomen præfixum habeant, id est quæ Varro dicata sint, quibus non obscure indicat Maro hunc Varrum bonarum artium, in primisque Poetarum amicum; & patronum baud vulgarem fuisse (Talibus enim Viris potissimum suos offerre libros debent, qui scientias liberales tractant)* qualem, ut se præstaret *Quintilius* (quum in id sponte sua traheretur) non erat, ut *Mecænatibus* æquales desideraret divitias. Opulentissimum quippe fecerat ipsum *Augusti* munificentia, qui & illum sibi affinitatis vinculo conjunctum voluit, siquidem ipsi nuptiali vinculo conjunxit *Octavius* propinquam suam *Claudiam Pulchram*, quam *Agripinæ Majoris*, *Augusto* ex *Julia* filia neptis, *Sobrinam* scribit *Tacit. Annal. 4. ad annum VC DCCLXXIX.* ex qua *Varrus* cognomine sibi filium *Varrum* insignem *Oratorem*, eundemque *Cæsaribus Germanicis* *Generum*, ut seorsim trademus, suscepit.

Rus habuit dilectissimum, & fertili amenitate nobile propè *Tibur*, quo sæpè cum amicis divertebat. Ejus meminit *Horat. lib. 1. Ode 18.* ad *Quintilius* ipsum, quem ad jucundioram vitam agendam hortatur, dum suadet, ut præ cæteris Arboribus vites in agro suo *Tiburtino* serat, propterea quod optimum ibi proveniat vinum &c. Hic *Poetas* lætis excipiens convivii, *Varrus* delicias suas, *Musis* communes faciebat. *Ibidem*, & suo non minus, quàm soli genio indulgens amænissima dictabat carmina, quibus etiam plura fortasse, memoratisque certiora in eo secessu scripsisset, nisi provincialibus & bellicis distractus fuisset administrationibus. *Cæsar*, qui ejus prudentiam æquè, ac eruditionem perspectam habebat inter propinquos asciverat eum *Syriæ* præfecit, eo ipso anno, ut notat *Salianus*, quo *Christus* natus est, conditæ scilicet *Urbis DCCLI.* quo munere *Antipatrum Herodis F.* fratricidii patrati, intentatique parricidii reum, *Josepho* teste, damnavit, & *Simonem* illum depressit, qui defuncto *Herode* *Judææ* Regnum occupaverat, ut refert *Cor. Tac. lib. 5. Hist.* Ea provincia octennium perfunctus *Germanicæ* *Dux* expeditionis ab *Augusto* renunciatur, eò itaque profectus bellicosissimam gentem cladibus aliquot affecit, ut auctor est *Servius Grammat.* verum ipse postmodum adversam virtuti suæ fortunam expertus, ab iis, quos vicerat, subita perduellione oppressus est: *Arminius* enim quidam *Germanorum* potentissimus de raptu filiarum, à *Segeste*, suæ auctoritatis æmulo ad *Varrum* delatus, ut servitutem simul, & judicium fugeret, concitatis repente *Cheruscis*, & finitimis gentibus ipsum iniquissimo *Teuto-burgiensi* saltus, & adiacentium paludum loco, noctu aggressum cum tribus legionibus perdidit. *Suetonius in Tiberio cap. 17. sub id ferè tempus Quintilius Varrus cum tribus legionibus in Germania perit.* Is autem annus, ut animadvertit idem *Salianus*, fuit *Olympiadis CXCVII. primus,*

primus, Urbis verò conditæ DCCLXI, contra *Eusebii Chronologiam*, quæ huic Cladi assignat annum Olymp. CLXXXIX. primum, quem, ut transtulit *D. Hieronymus* his autor notavit. *Quintilius Cremonensis, Virgilii, & Horatii familiaris, moritur*, quem annum *Lipsius* ut suo *Tacito* recognito adiecit, arbitratus est; V.C. DCCLXVIII, ad quem *Tacit. ipse Annal. lib. 1.* scripsit plura, & de eadem Clade *Manilius Astronomicon primo*, non procul ab ejusdem libri fine.

Ingentem Urbi mæsticiam tantæ Cladis nuntium attulit. Quare *Tiberius*, cui de victa Pannonia triumphus à Senatu paulò ante decretus fuerat, (ut ait idem *Sueton. cap. 17.*) *Triumphum ipse distulit, mæsta Civitate Clade Varriana*. Immò & *Augustus* ipse, cui defunctus affinis fuerat, adèd contristatus est, ut nihil sibi gravius accidisse ostendens, nonnullis opportunè provisus menses aliquos insanienti similis exegerit. Hinc præcitatus *Sueton. internecionem hanc Lollianæ conferens, in Augusti Vit. cap. 23.* inter alia pronunciavit. *Adèd denique consternatum ferunt, ut per continuos menses barba, capilloque summisso, caput interdùm foribus illideret vociferans: Quintili Varre legiones redde: Diemque Cladis quotannis mæstum habuerit, ac lugubrem, dimisit etiam ut suspectos quotquot Germanos inter Prætorios Milites, & stipatores adnumeraverat.*

Nec minus acerba *Virgilio* fuit, quàm *Augusto* *Quintilii* calamitas, quod ostendit *Horatius*, qui amicum amici fatum immoderatè ferentem miro artificio consolari nixus est *lib. 1. Ode XXIV.*

Non inultam verò *Quintilii* cædem Romana tulit potentia. Nam proximo anno, quia (ut ait *Tacit. ferè initio Annalium*) *Bellum ea tempestate nullum, nisi adversus Germanos supererat abolendæ magis infamiæ, ob amissum cum Quintilio Varro exercitum, quàm cupidine proferendi imperii, aut dignum ob præmium*, in eam perrexit expeditionem *Tiberius*, qui Germaniam devastando, multa ibidem prosperè gessit, ut in ejus *Vita cap. 18. Sueton. prodidit*. Eo post biennium in Urbem regresso ad agendum, quem distulerat, triumphum, in eandem Provinciam ab *Augusto* missus est *Germanicus Drusi F.* (& tandem, ut ostendetur, *Varri* confocer) qui, penitè subacta Germania, pænas è Seditiosis exegit. Quòd si cui posterioris meriti gratia parcendum novit, non nisi ægrè id fecit: ut *Segimeri* filio memorati *Segestis Nepoti*. Siquidem etsi, ut scribit *Tacit. lib. cit. data utrique venia*: tamen, ut idem subdit *facile Segimero, cunctantius filio; quia Quintilii Vari corpori illuisse dicebatur*, Quin & ipse *Germanicus*, ut autor est *Suetonius in Caligula cap. 3., Cæсорum clade Varriana veteres, ac dispersas reliquias uno tumulo bumaturus colligere sua manu, & comportare primus aggressus est*. De qua re *Tacitus eodem Annalium libro* fusè. Meminerunt ejusdem *Quintilii Cremonensis*, præter allegatos, *Acron Porphy-*
rion

tion, & Landinus Horatii interpretes.

Volaterranus Comment. de Geogr. lib. 4.

Blondus in Ital. illustrata.

Jar. Philippus Bergom. in Supplem.

Leander Albertus in descriptio. Italiae.

Zaccharias Lilius Can. Reg. in Orbis Breviario, & hi omnes ubi de Cremona loquuntur,

Joannes Franciscus Quintianus Stoa in Epographia.

Franciscus Petrarca de remed. utriusque fortuna Dialog. 125.

Petrus Crinitus de Poetis lat. lib. 13. cap. 31. in Vita Virgil.

Jason de Nores Comment. in Arte Poet.

A. Janus Parrbasius Consentinus Praefat. in Hor. arte poet.

Et alii multi.

Ex nostratibus *Vida, Tartessus, Cavitellus, Campus, Angelus.*

Baronius, Zava, Brescianus, & Laur. Legatus.

Cæterum Quintilia Gens patricia Varri cognomento clara occurrit in antiquis Historiis.

Turpilius antiquus Scriptor, & Poeta Comicus Publio Terrentio amicitia conjunctus, quem *Textor, Smetius, & Crinitus* citant inter Poetas, Cremonensis fuisse perhibetur, quum de ipso ita cecinerit *Benedictus Cesenas lib. 4. de honore mulierum ad Pandulphum Malatestam Sigismundi Ariminensis filiam Epist. 3. v. 10. edit. Venet. ap. Bartholomeum de Zannis. 1500. ubi. E fama prende frà ciascum di loro Turpilio da Cremona.* Sed fortè pro Turpilio scribere debebat Quintilium supramemoratum, cum de hoc Turpilio Cremon. nil aliud mihi constet, verùm in Sinuessana Urbe periisse iisdem penè temporibus, quibus Furius Bibaculus natalem suum habuit, ut diximus.

Si verè Cremonensis fuisset, erat reponendus inter Scriptores primo loco, cum antiquior mihi præsto sit, attamen hîc eum recenseo, ne videar omittere, quòd Cremonense literarium negotium importet, & me scribere, scripturumq; pro veritate.

ANNO II AB. ORTU CHRISTI.

Publius Alphenus Varus, qui & P. Alphenus Varrus, alijs absque prænominæ Alphenus, immò & Alfinius, ut in *Jacobi Cruquii, & Theodori Pulmanni Commentariis in Horatium*, scribitur, Cremonenses inter Scriptores perantiquus annis aliquot ante CHRISTI DOMINI adventum, ejusque tempore floruit plebejo natus loco, nobilissimo prodiit ingenio, cujus eminentia natalium humilitatem abundè compensavit; Qui namque Domi sutrinam adolescens exercuit, altiori spe ductus vilem deseruit officinam, Romamque profectus, adhæsit Servio Sulpicio, sub quo legibus eam navavit operam, ut primi nominis Juris Consultus emerferit: Condidit enim

Di.

Digestorum libros XL, &

Responsa, nec non

Collectaneorum libros aliquot.

Quorum, secundum citat. *A. Gellius Noct. Art. lib. 6. cap. 5.*; ut & quartum, ac trigessimum Digestorum. Ex his, unà cum Elucubrationibus aliorum veterum Juris Consult. conflatum fuit Jus Civile, ut habemus in Digestorum lib. 1. de orig. Juris l. necessarium §. 22., mox in unum, Justiniano Augusto mandante redactum. His Alpheni Digestis in Epitomen redigendis præ ceteris insudavit Paulus I. C. Citantur autem in Pandectis, tum ipsius Alpheni Digestorum libri, tum, ut vocant, Epitomarum, five Digestorum à Paulo Epitome contractorum libri VIII, & interdum pariter Alphenius ipse citatur, nullo notato librorum nomine, quod & non præteriit *Tigurinus Bibliothecarius*. Quibus monumentis præter profundissimam Juris prudentiæ cognitionem, insignem quoque Antiquitatis peritiam Alphenus ostendit. Quocirca rerum antiquarum curiosus à *Volaterrano* nuncupatus est *Antropologia lib. XIII*. Ob tantæ propterea Doctrinæ merita, & Augusti familiaritatem, & præcipuorum ejus Ævi Poetarum amicitiam, contraxit.

Cultus in primis est Horatio, qui, ut cum ignobiliter quoque natis sapientiam degere doceat, utitur exemplo Alpheni, de quo *lib. VII. Sermonum Satyra III*. perurbanè inquit.

Si dives, qui Sapiens est,

Et sutor bonus, & solus formosus, & est Rex:

Cur optas, quod habes? non nosti, quid Pater, inquit,

Chryssippus dicat: Sapiens crepidas sibi nunquam,

Nec soleas fecit: Sutor tamen, ut Sapiens quo?

Ut quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen, atque

Optimus est modulator ut Alphenus Vaser, omni

Abjecto instrumento artis, clausaque taberna,

Sutor erat: Sapiens operis sic optimus omnis

Est opifex solus, sic Rex &c.

Hic autem Vaser pro Varo dici putatur ab *Henrico Glareano*. Sanè pro bono id Antiqui dicebant. Hinc *Helericus Acron*. Vaser autem astutus cordatus. Ita sensit & *Federicus Cerutus*, qui eadem verba in Paraphrasi Horatiana ita reddidit. *Ut Alphenus astutus, abjecto omni sutrina instrumento, & clausa taberna, cum evassisset in Clarissimum Juris consultum, Sutor tamen erat*. Pro Sutore verò Tonsolem legit *Jacobus Cruquius* in suis Commentariis, cui favet *Christophorus Landinus* scribens. *Alphenus Vaser Cremonensis, abjecto instrumento operæ tonstrinæ, quod in municipio exercuerat, Romam venit*. Quos tamen & communis lectio, & Veteres Horatii Scholiastæ. *Helericus*, atque *Porphyrius* arguunt. Nam alter *Alphenum Vastrum Cremonensem* memorat, qui abjecta sutrina, quàm in municipio exercuerat, Romam venit &c. Alter sic inquit

inquit novus Rex & quicquid sibi assignat potest dici, ut *Alphenus* Sutor, quamvis tabernam clausisset, & omne instrumentum sutrina vendiderit. Ea verò ab Horatio scripta videntur in minori *Alpheni* fortuna, quippe inverisimile est, tanta cum libertate scripsisse Poetam, si Reip. Romanæ Principem vidisset. Non enim diù subinde privatam *Alphenus* egit vitam, quum anno ab V.C. DCCLIV. juxtà communioem supputationem, quam secuti sunt *Cavitellus* noster, *Joannes Tarchaniotta*, *Pompejus Virganas*, & *Bartolomeus Dulcinus* in *Hystoriis*, alique, qui à Nato Generis Humani Redemptore secundus fuit, Consularem adeptus est dignitatem, electus unà cum P. Vinicio P.F. P.N. dicunt Patrio Romano; Quamobrem ipsius exemplo, ad speranda laborum præmia Jurisprudentiæ Candidatos adhortatur *Petrus Lothichius* in *Catalogo Veterum Juris Consultorum hoc hexasticho*.

Ne spem proiciat legum studiosa Juventus.

Admonet Alpheni sedula cura Vasfri.

Sutor enim fertur parvam clausisse tabernam,
Jura, licet serò, perdidicisse tamen.

Hinc Roma Consul summus est nactus honores,
Et studio invenit, remque decusque suo.

Varum ante *Lothichium* id scripserat doctiss. *Alciatus* in *Oratione Avenione* habita. *Alpheni* exemplo ostendendo, Viros ex minimis ignobilibusque initiis sola doctrinæ commendatione ad maxima dignitatum decora ascendisse. Idem *Alciatus* in *Parerg. juris lib. 6. cap. 1.* *Alphenum* laudat & nonnulla ex *Aristotele*, & *Plutarcho* mutuatum fuisse declarat.

Tandem cum post Eos honores *Alphenus* decessisset, quinto CHRISTI anno à SPQ. R. publico ære solemniter elatus est, ut Auctores sunt *Aeron* & *Porphyrius* ad præcitatum Poetæ locum. Meminit ipsius & *Alis Donatus*, ac *Pomponius* de *Origine juris*, & ex his *Canopus* noster non præcul ab initio *Annalium*, nec non *Carradas Gesnerus* in *Bibliotheca instituta*, *Joann. Andreas Quensted. de Patria Illustr. Doctrina Virorum*, pagina mihi 202: Auctores *Elenchi IV. Scriptorum*, nempe *Joannes Nevizanus*, *Ludovicus Gomerius*, *Joannes Fichardus*, *Joannes Baptista Zillettus*, & *Joannes Volfangus Freymonius*. Fuerunt qui eundem cum P. *Quintilio Varro* pariter *Cremonensi* (de quo supra) *Alphenum* hunc existimarunt, sed perperam. Nam Contemporanei quidem fuerunt sed hic proletaria, ille equestri natus erat familia. Præterea; quo anno *Alphenus* Consulatum gessit, eodem, *Quintilius Syria* Præfectus legitur, ut notat *Salianus*; Unde liquet Ductorem Consuli supervixisse annis sex, contra *Eusebium* in *Chronico*, qui *Alpheno* *Quintilium* præcessisse prodidit, tertio & vigesimo, ante *Alpheni* Consulatum, anno defunctum notans, quod & innuit *Lilius Gyraldus* IV. de *Veteribus Poetis* dialogo, ubi litem dirimit eorum, qui ne dum *Cremonenses* hos *Varros*; sed, &

Lucium, Varrum, ac Varrum Poetas à Virgilio & Horatio commemoratos confundebant. Neque defuit, qui Alphenum hunc nostrum autumarit à *Catullo* intelligi, epigr. XXVIII. ubi habet.

Alphene immemor, atque unanimis, false sodalibus

Jam te nil miseret, dure, tui dulcis amicali, &c.

Cujus contentiæ fuit, & qui IC. nostrum unum eundemque ratus est cum Varro illo, de quo memoratus Poeta Epigr. 10. inquit *Varrus me meus ad suos amores*

Visum duxerat è foro ociosum

Et Epigr. 19. Varrum nominat unico V. act. ibi

Suffenus iste, Vare, quem probe nostri,

Homo est venustus, & dicax, & urbanus.

Sed nullibi apud hunc Poetam Alphenum Varum nostrum intelligi, temporum ratio docet. Catullus enim cum Julio Cæsare floruit, Alphenus cum Augusto, & Tiberio, at clarius Just. Lipsius in lib. 3. Var. Lect. cap. 5. nostrum dubium exsolvit, scribendo primum Epigramma, quod in Alphenum inscribitur ficto & suppositio nomine & manifestè in Pompejum dirigi, cujus tamen nimiam potentiam cum reformidaret non ausus est aperte, & palam in eum invehi, eaque omnia sub Ciceronis persona in Pompejum scripta eidem Lipsio videntur. Num autem Alphenus prolem reliquerit, est incompertum; Ego tamen haud absque sobole defunctum opinor, ejus quippe Filium, vel potius ex Filio Nepotem suspicor juniorem illum Alphenum Varrum, qui in Avi memoriam ita forte vacatus, si non literis, militia floruit anno post CHRISTUM Natum XX. Siquidem sub Vitellio stipendia faciens, gloriam, nomenque Germanica expeditione, & Cremonensi prælio contra Othonem est meritis, modò Castrorum Præfectus, modò Batavarum cohortium ductor, ut auctor, est *Cornelius Tacitus*; qui frequenter ipsius meminit *lib. II. III. IV. Historiarum*. Ex hac fortè progenie descendit alter Alphenus Varrus, & ipse Juris consultus, qui Principis Alexandri temporibus vixit, ut ex Lampridio colligitur. Quamobrem hunc cum seniore nonnulli confunderunt, ducentorum, & amplius annorum discrimen inter utrumque non observantes. Indicat hunc in Alpheni Consulis Vita *Bernardinus Battilani Vicentinus*, cui, præter veterum Jurisconsultorum Vitas, debemus & aliquot Siculi Diodori de Græcorum Historia, & Alexandri Magni successoribus librorum latinam interpretationem.

Ex his Alphenæ gens propagata usque ad hoc seculum Cremonæ viguit, æreamque celeberrimi I. C. tamquam Familiz Auctoris, iconem, ut nobilissimum antiquitatis monumentum Peregrinis ostendi solitam successores servaverunt. Durat & nomen Alpheni, agri Cremonensis Vico, quem ab Alpheni Consule nuncupatum affirmat *Vida* noster de tanto Viro scribens, *Actione 2.*

pag.

pag. 42. Existimo, non negabunt Cremonensem fuisse Alphenum unum inter illos vetustissimos Jurisconsultos, ex quorum responsis totum Jus Civile à Justiniano Imperatore conflatum, atque in unum volumen redactum fuit, id tot veterum Scriptorum testimoniis comprobantibus, qui etiam si minus nobis suffragarentur, certissimo argumento esset, quòd nunc etiam apud nos Alphenorum Familia extat, imaginemque Clarissimi Viri gentilis sui adhuc seruant ex are expressam, eamque interdum Hospitibus & Peregrinis inter visenda Urbis ornamenta ostentare solent; Nominatur etiam adhuc in agro Cremonensi Vicus Alphenus, quem ab ejus Viri nomine vocatum fuisse, exploratum habemus.

Comes Carolus Casar Malvasia Bononiæ Patricius, eruditissimus antiquitatum investigator, cui cordis obsequia litavi ob amorem, quem mihi literis suis insinuat, in Opere inscripto *Marmora Felsinea Sect. 9. cap. 6.* refert ab eo detectum fuisse anno 1687. in Ecclesia Parochiali Divi Nicolai de Albariis ingentem cippum signatum hinc notis tantum, ALFENIUS, cæteris sequentibus verbis exutum, & hæsitans an nativi fuissent Bononiæ Alphenii, an aliunde profecti, dicit. *Num istud nos penes præsentis stirpis germen ab eo Alphenio fluxisset, qui non longè hinc distans (Cremona, scilicet) ortus Romamque profectus &c.*

Aliæ quamplures antiquæ Inscriptiones Alpheniorum seu Alpheniorum leguntur.

Legitur & in argenteo nummo apud *Goltium pag. 223. P. Alphenius P. F. Varus.*

Extant in Pandectis ex Alpheni Digestis Leges ut in ipsarum Indice notat Jacobus Labittus p. 13. Cap. 73. quas hic subnecto juxta ejus adnotationem.

Ex lib. II.

- L. 17. Si servit. vind.
- L. 5. Si quadr. paup. fec.
- L. 53. Ad leg. Aquil.
- L. 26. Comm. Divid.
- L. 16. De ser. corrup.
- L. 16. De in rem. ver.
- L. 11. De peric. & commo. revéd.
- L. 26. De act. emp. & vend.
- L. 30. Locat.
- L. 43. De dam. infec.
- L. 14. De exception. & præscript.
- L. 20. De oblig. & act.
- L. 202. De verb. signif.

Ex lib. III.

- L. 6. De manumis.
- L. 14. De statu lib.

Ex lib. V.

- L. 42. Ex quibus cav. ma.
- L. 44. De hæred. instit.
- L. 14. De pecul. lega.
- L. 2. De his quæ pro non script.
- Li 27. De cond. & dem.

Ex lib. VI.

- Li 76. De Judic.
- Li 57. De rei vind.

Ex lib. VII.

- L. 50. De recept.
- L. 29. Loca.
- L. 28. De aur. arg. mund. leg.
- L. 26. De oper. libert.
- L. 15. De Publican.
- L. 7. De manumissio.
- L. 203. De verb. signi.

Scilicet ex primo & tertio libro, & reliquis post septimum leges nullæ desumptæ sunt, sed ipsius tantum Alpheni citantur ex lib.

I. L. 25. qui testam. fac. pos., & ex libro 39. L. 21. De neg. gest. Citatur & alibi Alphenus nullo relato librorum nomine, aut numero, nempe

L. 2. De orig. Juris.	L. 12. De instruc. vel instrum. leg.
L. 5. De rei vind.	L. 9. De dam. infec.
L. 8. Si servit. vind.	L. 2. De aq. & aq. plu. ar.
L. 20. Ad leg. Aquil.	L. 10. De libera cau.
L. 65. Pro soc.	L. 67. De solutio.
L. 18. De contr. empt.	L. 77. De verb. signi.
L. 74. De leg. lib. 2.	L. 87. Eod.
L. 29. De leg. lib. 3.	L. 239. Eod.
L. 6. De dot. przleg.	

Quia verò totum Digestorum Alpheni Opus in compendium redigit Paulus IC. inter Antiquos celeberrimus ad libros VIII. restringens, qui libri, Epitomarum Pauli, sive Epitomatorum Alpheni Digestorum nuncupantur, ex his itidem in Pandectas hæ collatæ sunt leges, nimirum

Ex lib. I.		
L. 34. De usurp. & usuc.	L. 58. De rei vind.	
L. 3. De interd. & releg.	L. 27. Commu. divid.	
L. 15. Commu. præd.	L. 7. Ad leg. Rod.	
Ex lib. II.		
L. 44. De evict.	L. 71. Pro Soc.	
L. 45. De hæred. insti.	L. 12. De per. & com. rei vend.	
L. 106. De lega. lib. 1.	L. 14. Eodem.	
L. 20. De lega. lib. 3.	L. 27. De act. emp.	
L. 22. De annu. Leg.	Ex lib. IV.	
L. 12. De usu, & usufruc. leg.	L. 45. De evict.	
L. 16. De instruc. vel instrum. leg.	L. 24. De aq. & aq. plu. arc.	
L. 15. De pecu. leg.	L. 38. De acq. rer. Domi.	
L. 35. De solutio.	L. 57. De furt.	
L. 11. De usufruc.	L. 30. De ser. præd. rusti.	
L. 16. De Servit. præd. urb.	L. 19. Ad exhib.	
L. 29. De Servit. præd. rusti.	L. 40. De contr. emp.	
L. 28. De cond. & dam.	L. 205. De verb. signi.	
L. 204. De verb. signi.	Ex lib. V.	
Ex lib. III.		
L. 30. Loca	L. 31. Loca.	
L. 23. De præsc. verb.	L. 33. De servit. præd. urb.	
L. 19. De pact. dota.	L. 36. De condic. indeb.	
L. 8. De fund. dot.	L. 30. De pignor. act.	
L. 38. De Don. inter Vir. & Ux.	Ex lib. VI.	
L. 6. De Supel. leg.	L. 62. De re judic.	
L. 9. Si pars hæred. petat.	Ex lib. VII. nulla descripta	
De eodem plures alii, & præcipuè Brisson. de Verb. signif. Fanusius		
Campanus de Illustr. Ital. Famil. alioqui doctissimus scriptor,		
ex Bi.		

ex Bibliotheca mundi Henrici Barcellii nostrum Autorem vocat perperam Alferum Varum, quando non sit error præli.

ANNO XXIII. AB ORTU CHRISTI.

Quintilius Varrus, sive, ut apud aliquos legitur, Varus Quintilius, superioris Quintilii filius, non tam patria nobilitate, quam Cæsaris Germanici, cui gener fuit, affinitate nobilis, nec tam paterni nominis, quam ingenii hæres, inter egregios Oratores locum habuit. Maxima ejus laus in inventione, in qua valdè acutus prædicabatur. Memoratur præ cæteris ejus *declamatio Romæ habita contra Incestam, qua, ut lex jubebat, de saxo dejecta, invocato Vestæ numine, non perit.*

Comprobatum artificium: quod tamen gratius accidisset, si favore damnatæ fuisset excogitatum, ut sensit Cassius Pius, vir tunc eloquentia præclarus. Sed Varro probabilior visa contraria opinio, quam & defenderunt illustres ejus temporis Oratores, Portius Latro, Pastor Ajetius, Arellius Fuscus pater, Fulvius Sparfus, Junius Bassus, Albutius Silus Novariensis, Argentarius, Cornelius Hispanus, Romanus Hispo, Triatius, Pompejus Silo, Marylius, Otho Junius, qui librum de coloribus edidit, & Dioeles Carystius insignis non modò Rhetor, sed & rationalis sectæ Medicus; extat ejus declamationis fragmentum apud *L. Annæum Senecam lib. 1. controversia III.* Quo ex loco transcribere non piget, quicquid philosophus ille de hoc Quintilio scripsit, cum præsertim hinc duntaxat constet, Varrum hunc infelicis ductoris filium, Cæsarisque Germanici generum fuisse; Inquit igitur Seneca: *Declamaverat apud illum hanc ipsam controversiam Varus Quintilius, tunc Germanici gener, et prætextatus: cum descripsisset circumstantem turbam dolentem, quod tam citò oculis pæna subduceretur dixit: Exaudierunt Dii Mortales Populi vota: Incestam, ne citò præceptum supplicium transcurreret, revocaverunt. Cæsius multa contumeliosè dixit in ipsam sententiam. Sic inquit, quomodo quadrigas revocaverunt? nam & ante posuisti similitudinem, quia & hæc de carcere exierat: Cum multa dixisset, novissimè adjecit rem, quam omnes improbavimus. Ita negligentia pater tuus exercitum perdidit. Filium objurgabat: Patri maledixit; quæ si attentius observasset Justus Lipsius constantius affirmasset, Varrum hunc superioris filium. In hunc enim solummodo sensum de ipso locutus est in Commentario ad Tacitum, opportunè citandum. Censeo filium esse infelicis patris, qui in Germania casus.*

Cum Germanico autem affinitatem contraxisset hunc Quintilium, testis, præter Senecam, Cornelius Tacitus, qui solus, quem viderim, maternum ejus genus monumentis mandavit ad annum V.C. DCCLXXX. Nimirum Claudia Pulchra natum docet, Agrippinæ majoris sobrina, & sic de Augusti posteritate. Dignis

gnis tanta nobilitate moribus matrona, sed quia prædefunctus ejus Vir Quintilius infanda cæde sublatus est, eam Tiberii Cæsaris crudelitas in conjunctos falsis petitam criminationibus perdidit, quas & Tacitus refert, qui ad annum, antecedentem scriptum reliquit. *At Roma commota principis domo, ut series futuri in Agrippinam exitii inciperet, Claudia Pulchra sobrina ejus postulatur, accusante Domitio Afro. Is recens prætura, modicus dignationis, & quoquo facinore properus clarescere, crimen impudicitia, adulterum Furnium, veneficia in Principem, & devotiones obiebat.* Injustitiam tamen accusationum Agrippina impavidè attendit, quæ & omnes ingenii nervos ad servandam consanguineam intendit. Unde Tacitus. *Agrippina semper atrox, tum & periculo propinque accensa, pergit ad Tiberium, ac fortè sacrificantem patri reperit, quo initio invidia non ejusdem ait mactare Divo Augusto victimas, & posteros ejus insectari; Non in effigies mutas divinum spiritum transfusum, sed imaginem veram caelesti sanguine ortam intelligere discrimen, suscipere sordes, frustra Pulchram præscribi, sui sola exitii causa sit, quòd Agrippinam stultè prorsus ad cultum delegerit, oblita Sosie ob eandem adflita.* Irritus tamen cecidit tantæ patronæ labor, ut quæ surdis, (quod ajunt) auribus loqueretur. Hinc idem Tacitus. *Audita hac raram occulti pectoris vocem elicuere, correptamque Græco versu admonuit, ideo lædi, quia non regnaret. Pulchra, & Furnius damnantur. Quia, & improbus accusator eo facinore ad majores honores emerit. Subjunxit ideo Cornelius. Afer primoribus oratorum aditus, divulgato ingenio, & secuta adseveratione Cæsaris qua suo jure disertum eum appellavit. Mox capessendis accusationibus, aut reos tutando, prosperiore eloquentia, quàm morum fama fuit. Insolentior his factus Domitius, ut Tiberii gratiam meliùs iniret, quæ fraude Pulchram perdiderat, eadem, ut ejus filio Quintilio exitium proximo anno intentavit. Quamobrem Tacitus hujus Varri cum Germanico propinquitatem, Tiberiumque ipsi abfocerum innuens, nec non Claudia Pulchra natum docens, ait ad annum sequens. *Sed ut studia procerum, & largitio Principis adversum casum solatium tulerant: ita accusatorum major in dies, & infestior sine levamento grassabatur. Corripueratque Varum Quintilium divitem, & Cæsari propinquum Domitius Afer, Claudiæ Pulchræ matris ejus condemnator; nullo mirante, quòd diu egens, & parto nuper premio malè usus, plura ad flagitia accingeretur. Amicus ipsi fuerat Publius Dolabella, sed & hic Domitio forsan instigante in proditorem descivit; Ideò Tacitus Publium Dolabellam socium delationis extitisse miraculo erat, quia claris majoribus, & Varo connexus suam ipse nobilitatem, suum sanguinem perditum ibat. Restitit tamen Senatus, & operiendum Imperatorem censuit, quòd unum urgentium malorum suffugium in tempus erat. Ociabatur tunc in Campania Tiberius, qui mox abjectà Reip. cura in Capreas secessit. Quocircà Varum à cæde servatum verosimile videtur.**

Non

Non diu tamen supervixisse crediderim, quum, ut probare nitor, Agrippinæ minoris Maritus primus extiterit, quam Tiberius postea Gn. Domitio tradidit A.V.C. DCCLXXXI. ut in fine IV. Annalium libri Tacitus prodit. Siquidem, ut adducta Senecæ verba sonant, *Varus Quintilius tunc Germanici gener, eam affinitatem (ut indicant) Germanico vivente contraxit. Quod ad minus ante octennium fieri oportuit, quum Germanicus diem objerit Romæ DCCLXXII. ut apud Tacitum. Unam autem ex tribus Germanici filiabus Agrippinam tunc viro aptiorem fuisse, major ipsius ætas est argumento. Præterquamquod constat, Drusillam, & Liviam minores natu sorores multò post nuptui primum datas, anno scilicet V.C. DCCLXXXVI. ad quem Tacitus. Ser. Galba, L. Sulla Coss. diu quesito quos neptibus suis maritos destineret. Cesar, postquam instabat virginum atas L. Cassium M. Viniciam legit, aliquid ad rem sensit & Justus Lipsius, qui Varum Quintilium alicujus minorum Agrippinæ sororum maritum non audens constanter asseverare, legendum reliquit in Stemmate Augustæ Domus Livia (sive Livilla Sætonio) quæ eadem Julia est Tacito, & Dionis: Nupsit M. Vinicio. Huic sive alteri è sororibus maritas antea Quintilius Varus, quem generum Germanici vocat Seneca lib. 1. contro. 3. & aliquid Tacitus. Lipsio adiciendus est Franciscus ex Comit. Bernardis Capoccius Cuscinus in suo libro dell' Agrippina minore nuncupato vol. 2. pag. m. 80. ubi Quintilium Varum Agrippinæ minoris consanguineum affirmat. Si minorem itaque Agrippinam duxit Quintilius, illud quoque Patriæ gloriæ accessit, ut nedum Cæsareæ nobilitatis, sed & singularis eruditionis matrona fuerit aucta. Proditum enim est, Agrippinam hanc Neronis Imp. postea Matrem, Commentaria scripsisse, quibus ut ait Tacit. lib. 12. qui aliqua inde transtulit in sua Historia à Scriptoribus Annalium non tradita, vitam suam, & casus suorum posterior memoravit. Eam citat & Plinius, qui narando Neronis nativitatem ex ejus elucubrationibus in septimum retulit librum cap. 8. Quod & notavit Gesnerus in Bibliotheca Inſtit. Cæterum Varrorum familia floruit, & in Pompejo Varro, de quo Horatius lib. 2. Ode 7. & Arrio Varrus, de quo plura Tacitus in Historiis.*

ANNO XLIII.

S Barnabas, de quo in Act. Apost. 4. in fine legitur. *Joseph autem qui cognominatus est Barnabas ab Apostolis (quod est interpretatum Filius Consolationis) Levitus Cyprinus genere &c. ex septuaginta duobus Redemptoris nostri discipulis ad Apostolatus apicem evehctus, cujus caelesti doctrina cum Cremonenses se in Christi Fide institutos gloriantur, inter Patriæ nostræ Sacros Doctores priori loco est connumerandus. Fuisse illius Pharisæi nomi-*

ne

nē Gamalielis Legisdoctoris honorabilis Universæ plebi Alumnū testatur. *Peregr. Merula in Sanctuario Cremonæ, & Sigovius de Regno Italia lib. 1.* scribit. *Addidit inde Urbi Mediolano decus, quod Episcopum, ac Doctorem Barnabam, Christi D. N. Discipulum nacta est.* Ejus & summæ Doctrinæ innumeri penē Auctores afferunt monumenta, unde illos silentio præteribo, dum mihi sufficit Sanctissimum Virum Cremonensium Præceptorem Divinis in rebus indigitare ut asserunt *Plac. Pucinellus in Zodiac. Mediol. Eccles. p. 1. Ugbell. Ital. Sacr. Tom. 4. col. 78 r. idem Merula loco cit. de Catbedr. Eccles. Joseph de Nigris, Avunculus meus Amantiss. Eccles. Colleg. S. Johannis in Cruce Archipresbyter in suo Cremon. Eccles. Martyrologio,* quod peregregiè nunc erudit ad typos. Quinimò fuisse Cremonensium Protepiscopum innuit *Blas. Rubens* in lit. nuncupatoria suæ Tabulæ dypticæ Epif. Cremon. anteposita ubi *Vos autem Ill. & Ad. RR. PP. interim dum reliqui Pontifices, qui fuerunt à Sanctissimo Barnaba usque ad Stephanum Romanum è tenebris eruantur, quod ut quamprimum fiat &c.* Verum cum hujus Præsulatus aliud mihi non constet decus, aded insigne Mediolanensibus eripere nequeo, tum maximè cum Divum Barnabam tanquam Cremonæ Episcopum ad hunc annum XLIII. non reposuissem, scio enim nullum Episcopum electum fuisse nisi post erectam Romanam sedem anno Christi XLIV. vel sequenti, juxta varias opiniones. Circa supputationem Chronologicam sui S. Barnabam scripsi ad an. XLIII. ut *Cavitello Hist. Cremon. in suis Annal. ad hæc tam, cum varia in hac causa legam. Baronius, & Gordonus expeditionem S. Barnabæ in Italiam referunt an. LI. Ricciol. in Chronolog. tom. 3. p. 1. catal. an. XL. Ripamontius & ipse Hist. Mediol. lib. 1. pag. 17. convenit cum Baronio, inquiring verò quem tamen alii numerum variant pro sua quisque supputatione, & sensu detractantes, & addentes, &c.*

ANNO LIV.

Sabinus primus Cremonæ Episcopus, à Divo Barnaba primis Evangelicæ fidei rudimentis instructus, sedit in loco Bulchetti nuncupato, ad secundum ab Urbe lapidem, Amicitiam Divi Syri Episcopi Ticinensis excoluit, ut refert *Peregr. Merula in Sanctuario Cremonæ pag. mibi 3 17.* In illius Quædam compertum habuisse in nonnullis venerandæ antiquitatis, & auctoritatis manuscriptis hæc verba contineri: *Adhuc, id est Sabinum, tanquam ad anchoram undelibet conveniebant Civas, fructum, alienigena, inter quos Syrus Primus Ecclesie Ticinensis Episcopus tandem cum Sabino nostro in illi oris consistere voluit, quatinus totam Regionem, qua ad superiorem agri Cremonensium partem vergit, Christi Nomini adjunxit, cujus rei immores Pastori, Tractum illum de Syri nomine Syricinam hodie proximam dixerunt, Ademque ibi D. Syro dicatam post aliquos annos*

annos crexerunt. Plura prophana Numinum simulachra, & Idola destruxit, ac inter alia celebrem Jovis Aram, quæ in loco *Jovisalta* (vulgò *Genivolta*), erigebatur. Senio tandem, & meritis gravis ad celestem Patriam evolavit, in loco ad primum lapidem, qui de Sabini nomine, Sancti Sabini locus appellatur usque ad hanc diem, de eodem *Abb. Ugbell. in Ital. Sacr. tom. 4. Peregr. Merula in Catalogo Episc. Cremonæ. Hieronymus Balladorius in narratiuncula præmissa Vitæ Sancti Homoboni. Bressian. in Corona &c. & Rosis, & Violis*, qui refert manuscriptum Chinelli de Summis, & Commentaria manuscriptum Joan. Francisci Mariani.

Post hunc Episcopum nonnulli recensent, Sanctam Babylam, fulti auctoritate *Jacobi Philippi Bergomensis in lib. 3. Supplementi*, ubi de Cremona, atqui hallucinatio desumpta, fuit cum in nostra Cathedrali Corpora venerentur SS. Babylæ, & Simpliciani Martyrum, ex quibus Babyla fuit Patriarcha Antiochiæ, ex Vico Plebis Sancti Jacobi, translata anno 1460. ut notat Cavitell. ad eundem annum, & ut fusiùs, cum de Simpliciano sermo erit, dicemus.

Animadvertendum quippè duco in hoc opere, me tantùm chronologicè, & vellicatim Episcopos Cremonæ natos memoraturum, & præcipuè illos, qui ex professo aliquid scripserunt, quum de omnibus Cremonæ Episcopis extensam Chronologiam condere, Deo benè fortunante aggrediar; Namq; plerumque sæpius opinione dissentiunt Tabula dyptica Blasij Rubei, & Series *Abb. Ugbell. in Ital. Sacr. tom. 4.* nec non etiam in paucis quidem differt ab istis Diacosmus Peregrini Merulæ; ideòque modici non erit laboris, per multa conciliare, & opportunè corrigere.

Vivente Sabino anno circiter LXXII. post Christum natum, mihi Chronologiæ ratio indicit sub exercitu Antonij, Vespasiani Ducis (heu nihil referri posse crudelius credo, aut lachrymabilius) per quadriduum suffecisse Cremonam, & omnia sacra, prophanaq; exusta, quæ paulò post resurgens ex Vespasiani hortatu, Fora, Tempa, aliaq; diruta ædificia elegantiori forma restituit: innuit *Tacitus hist. lib. 3.* de quo fuso calamo locuti sumus in proemio.

Veruntamen ubi Tacitus loco antecitato inquit *per quadriduum Cremona suffecit, cum omnia sacra, prophanaque in igne considerent, solum Mepbitis Templum stetit ante mania, loco, seu numine defensum*: quænam fuisset hæc Dea Mephitis (quam Memphitim Cavitellus, & Campus ac nomine masculino, ceu *Leander Albertus*, & alii perperam appellant) & ubinam ejus Templum, eruditionum facula, ne sudoribus parcam, illustrabo. Mephitim, Deam Antiqui putaverunt Tetri Odoris, ita *Lil. Greg. Gyr. de diis Gentium Syntag. 1.* & Secius in Virg. 7.

Sævamq; exhalat opaca Mephitim

pro terræ pædore ex aquis sulphuratis, atq; corruptis proveniente, & *Plinius Hist. not. lib. 2. cap. 93.* in Hirpinis Ansancti ad Me-

phitis ædem locum, quem, qui intravere, moriuntur. Quare Cremonenses in caligantium sæculorum fætidissimis tenebris similem Deastrum graveolentem adorarent, non mirum si *Aurelius Prudentius* contrà *Symmachi* librum cecinit:

Quicquid humus, quicquid Pelagus mirabile gignit

Induxere Deos, colles, freta, flumina, flammæ,

Quinimmò *Boscornius* in *Orat. de Theolog. Paganorum*. Tot, inquit, dii prodire, quibus recensendis non sufficiunt numeri omnes Arithmeticorum. His insuper accedet, quòd tamen nisi præfata Lectoris venia nolim referre, crepitus ventris non modò Mercurio sacer, & bonæ fortunæ nuncius, ut est apud Homerum in Hymno Mercurii, verùm inter Ægyptiorum numina fuit ex testimonio *Clementis Romani* in *Recognitionibus*: cur, inquam, Mephiti Cremonenses nostri sacrificarint, exceptum habeo à *Defendente Laudio de Civitate Lauda disc. 3.* qui cujusdam scriptoris anonymi hæc adfert. *Neque mirum est, Cremonenses ad Padum locis humidis, & uliginosis Mephitim coluisse ad avertendam aeris corruptionem, quem admodum Romani Clusiam, & Sterentium coluerunt.* Non longè ab anonymo sentire videtur *Sigon. lib. i. de Regno Ital.* loquens de Alboino; *erant vastæ inter Cremonam, Laudamq; paludes ab Ollio, Serio, & Abdua annibus editæ, eademq; multæ, sed incultis tunc insulis interstinctæ.* Frigida igitur hac de re Cremona à Virgilio, ni fallor, vocatur in carminibus ad Aufidium Bassum. In Urbe quoq; Laudensi impensè excolebatur, si adhuc prostat ad Divi Romani, ut innuit idem *Laudius* hic lapis

MEFITI

L. CÆSIUS

ASIATICUS

VI VIR FLAVIALIS
ARAM ET MENSAM
DEDIT L. D. D. D.

Locus Datus Decreto Decurionum postremæ Inscriptionis literæ explicantur. Ubi verò Templum esset, Cavitello adhæreo. Ipse elatum extrà Portam Brixianam ante mænia, extrà Urbem, procul dubio significat. Hæc Porta Brixiana memoratur ab *Alex. diar. Genial. lib. 4. cap. 16.* Porta omnium Sanctorum hodiernum appellatur. Ego nimirum hoc Templum constitisse autumarem, parùm distans ab ædibus Divo Bernardo Abbati sacris in Cremonæ proastiis; Nam *Peregrinus Merula* in *Sanctuario Cremonæ*, scribens de enarratis ædibus Divi Bernardi, asserit ibi propinquas, Sicardi Ep. Cremon. temporibus, qui vixit ad annos 1185. extitisse alias ædes, *Ecclesia Templi*, nuncupatas; unde facillimè arguere possumus à Templo illo Mephitis notissimo, Ecclesiam illam Templi Antiquos denominasse, ipse quidem Merula in Sanctuario antecitato, agens de Cænobio Divæ Monicæ, scribit, Mephitis Templum adfuisse in loco Pipiæ, seu Columbæ nuncupato,

nunc

nunc propè ædes cultas per Ven. Capucinos, ubi antiquitùs quædam Moniales degebant. Parum quidem, seu nihil distamus tum à situ, cum à sententia. Non benè igitur *P. Cimarellus* (quum Cremonæ antiquitates, ut ipsemet fatur, lustrabat, *in suis disc. Philosoph. disc. 1.*) tradens, Mephitis Templum adesse, ubi hodie in Foro Majori est Baptisterium, hoc enim insigne ædificium, & nobile architecturæ portentum anno sal. 1167. ceu Patriæ monumenta docent, erectum fuit.

LXXXVI.

Felix I. secundus Cremonæ Episcopus ab Chronologis adnumeratur, degit & ipse in Vico Buschetti, cum Civium asperitas in orthodoxæ fidei exordiis ipsum in Urbem admittere recusaverit, ad quam rem juvat allegare, quæ Sigonius scribit de Ep. Bonon. lib. 11. etenim decreto Pontificio cautum erat, ne civitatibus nisi Fidelium copia affluentibus Episcopi præberentur, ne dignitas eorum vilesceret. Plures passus fuit ærumnas: tandem pro ovibus suis animam Deo tradidit, non procul à Patria, in loco S. Felicis ab ejus nomine adhuc nuncupato, sedente Anacleto Pont. Max. *Abbas Ugbellus in Ita. Sacr. tom. 4. Merula in Catalogo Episcoporum, Cavatellus in Annal.*

Gorgonius Vir non sine commendatione ingenii, & probitatis memorandus, tertius in Patriæ præfulatu reniduit. Ut liberius, atque facilius Religionis officiis, & animo suo indulgere posset, parùm ab Urbe distans, & ipse moram traxit in loco S. Gorgonii appellato, nunc corrupto vocabulo S. Grigoni, quo tempore ad superos conscenderit, ex veterum lectione nihil certi habetur, *idem Merula*. Marinus post multorum annorum intercalarium cursum ab obitu Gorgonii Protomythes Cremonensis creatur. Magna solertia, & incredibili cura Populum sibi commissum in fide catholica confirmavit, nulli parcens labori. Quievit in Domino extrà Urbem in Vico, nunc S. Marini, ab eodem denominato, haud longè ab illo S. Felicis, *Merula catalogo cit.*

Simplicianus post Marinum, cum esset vir gravissimus, honestis, & piis artibus eruditus, inter Præfules Patriæ quartus in ordine connumeratur, verùm circà ejusdem gesta in tenebris versamur. Audeam utique dicere, hunc fuisse illum Simplicianum, cujus gloriosa ipsa una cum corpore D. Babylæ, ut diximus, catholice veneramur in Cathedrali Cremonæ. Pia namq; ac Deo grata est illa devotio, inquit Stapletonus in Promptuario Catholico p. 1. pag. 292. qua non tantùm Deum ipsum, sed & sanctos ejus, nec tantùm personas sanctas ipsas, sed & quicquid ipsarum est, atq; ad eas pertinet cum fide, & pietate ordinata complectimur. Blateret quicquid vult contra Tridentinum concilium Martinus Chemnitius, seu Kemnitius cum aliis in Exam. ejusdem con-

eil. Fuit quidem Episcopus, & Martyr Simplicianus, ut innuit *Cavitellus in Annal.* ad allegatum annum 1460. at nihil dum suo ævo compertum habuit cuinam Urbi præfuisset. Sed ipsum *Cavitellum* audiamus. *Et anno 1460. ex Vico Plebis S. Jacobi diocesis Cremonensis, die 18. Octobris, translata fuerunt Cremonam, & in Ecclesia ibi Cathedrali reposita ossa Divorum Babyle, & Simpliciani Martyrum, ex quibus Babyla fuit Patriarcha Antiochie, & Simplicianus fuit etiam Episcopus, sed non reperitur ejus Civitatis, & quo tempore fuit martyrio affectus, & quorum ossa asservoabantur in arca marmorea in Ecclesia ipsius Plebis, dicata D. Jacobo Apostolo, jam annis circiter tercentum in eam translata ex jussu Regine Matildis, dum eam, & alias Ecclesias ex diocesi Cremon. erigi fecerit in Plebes.* Hactenus bonus ille senex, cui addendo *Merulam, & Ughellum*, de hoc Simpliciano Episcopo nostro loquentes, in mea calipedare sententia minimè crederem.

CCXXXVII.

S Bassanus Vir pietate, & sapientia illustris unà cum Marino Archiep. Mediolanensi, Permerio Ep. Cremonensi, Maronio Novariensi, Mallutio Laudensi inter Ursulani Sodalitii numerum Martyrii palma cooptatus, & coronatus hoc anno, die 21. Octobris; Episcopali dignitate præditum fuisse, ex antiquis monumentis colligitur. Hic itaque nomen ejus gloriosum repono. Tanti pro Christo Athletæ vitam descripsit Joseph Brescianus, & edidit Cremonæ 1653. per Joannem Petrum de Zannis. Ab sequenti assertionem ex opusculo Bresciani deprompta, Lector non modico oblectamento teneberis.

Nos Joannes Blanchembergh, Dei gratia Monasterii Beatæ Mariæ Virginis de Veteri Monte Abbas, S. Th. Doct., Ordin. Cisterciensis Vicarius Generalis.

Notum facimus Universis, quòd in Ecclesia nostra de Veteri Monte jam à tercentis, & pluribus annis, S. Bassanum Martyrem Cremonensem, & (ut veteres inscriptiones insinuant) etiam Episcopum, piè scimus venerari, & caput quidem ejus statua pectorali clausum, inter primarias Templi servari reliquias; Corpus verò cum aliis Ursulanæ Sodalitatis Martyribus appposito nomine proprio fuerit honoratum. Rogatu verò Illustrissimi, & Reverendissimi Francisci Vicecomitis Episcopi, Excellentiss. D. D. Præsidentium, & Rev. Patrum Societatis Jesu Civitatis Cremonensis, nec non R. P. Hermanni Crombach, Procuratoris eorundem, Coloniz existentis, precibus inclinati donavimus ossa duo, majus unum integrum Templo Collegii Societatis Jesu dicte Civitatis Cremonensis, alterum verò minus, ac in vna extremitate paulum fractum, R. R. PP. Somaeschibus Collegii S. Geroldi ejusdem Civitatis consignandum, qui Coloniam S. Geroldi Reliquiis

liquiis decorarunt, ut in duabus Ecclesiis loci ejus, à quo S. Bassanus prodiit, celebrentur. Involvimus autem dicta sacra ossa viridi bisso, tam charta, quàm sigillo nostro minori munivimus, & in arcam ligneam, oblongam, quadratam, intus colore ceruleo tinctam, & gossipio stipatam, foris rubeam bisso undique cooperatam, & capreis retinaculis clausam, inclusimus. Postea charta tectam, & serico funiculo tribus in locis nostro sigillo majori firmatam, denique viridi cerato panno involutam, R. P. Hermano Crombach Societatis Jesu tradidimus, ut prima opportunitate securè transmittatur in Italiam, & in duobus dictis locis Cremonæ piè, ut confidimus, S. Bassanus Martyr honoretur. In quorum omnium fidem has litteras conscriptas, nostro sigillo, manusque propriæ subscriptione munivimus. Coloniz die 26. April. Anno Dom. 1652. Sub. Joannes Abbas.

Maternus Sextus Cremonæ Mythagogus propter ingenii modestiam, & egregiæ vitæ probitatem huic Ecclesiæ præfuit, & profuit, juxtà illud *Divi Augustini lib. 19 de Civit. Dei cap. 19.* ut intelligat, non se Episcopum esse, qui præesse dilexerit non prodesse. De hoc pariter multa deficiunt propter antiquorum incuriam, adeo ut Anto. Campus, & Cavitellus, ubi de primis Episcopis Cremonæ agunt, in maxima, & nominum, & temporum, perturbatione versentur, *de eodem Merula, & Ugbellus.*

Cassianus Vir probus, & pius, cum sine Pastore, per diuturnam intercapedinem, Ovile Cremonense disperderetur, ad dignitatem Episcopalem provectus, summo in cœlestis doctrinæ studio, & omni religionis conatu, errantes concives in viam veritatis æternæ direxit, oves ab hædis discludendo, *Merula, & Ugellus.*

Sixtus Patriæ Præsul, defuncto Cassiano, datus est, optimis moribus, ingenii elegantia, integritate vitæ illustris. Non voce tantum, sed factis se præbuit verum disciplinæ Catholicæ exemplar. Ab ejus nomine Sixti locum, nunc Sexti, per quinque mille passus ab Urbe vocatum opinor. Est ejusdem mentio apud *Merulam, & Cavitellum.*

Florianus Sixto fuit subsecundarius in Episcopatu, & nonus inter Antistites Cremonenses reconsetur. Homo verè, ut defuitur à *D. Joan. Chrystomo in Job.* justus, verax, irreprehensibilis, & recedens ab omni opere malo. Primus in Patria novam extruxit Ecclesiam, ut unicus Deus Christus Crucifixus excoleretur. Fuerunt enim apud gentes ad minimum tricies sex mille dii, ut *Vetères* adnotarunt, præter Deos manes, idest, parentum, & consanguineorum spiritus, quos pro diis habebant, quibus sacrificabant, & ad quorum sepulchra comedebant: ac prolixius legatur

D. Gre-

D. Gregor. Nazianzenus orat. 2. de Theologia . Verùm sedit & ipse extra Urbem ob impios Christianæ Fidei persecutores, & fortasse à quarto milliario, in loco ad hanc diem, S. Floriani dicto, ut adnotat *Cavitellus in Histo. pag. mibi 16.* inquit de Episcopis: *Habitarunt coacti, ut se asservarent incolumes ab impiis Religionis Christianæ persecutoribus extra Cremonam, & in ejus Suburbis, ibi constructis Sacellis, adhuc ab eorum nominibus nuncupatis.* Post Florianum anno 320. quo ferunt, eundem ad superos evocatum, adfuerunt Episcopi, ut est initio Tabulæ dypticæ Blasii Rubei Stephanus Romanus anno 342. Sirinus natione Græcus, & anno 380. Auderius & ipse pariter Græcus.

A. CCCLXXXI.

Conradus Cremonensis à Syricio Rom. summo Pontifice, post Auderii interitum, Patriæ Præsulatum obtinuit. Alumnus Sirini Græci, pietate, doctrina, & charitate per annos sexdecim gubernavit Ecclesiam. Meritis gravis opprimitur, ut elevetur ad Cœlites, anno 407. sub Pont. Max. Innocentio I. ac Rom. Imperatore Honorio. *Ugbellus Rubeus, Morula, & Brescianus in Ros. & Violis.*

A. CCCIIIC.

S Eusebius Abbas, & Monachus Betlehemita, cujus festum Romana Ecclesia celebrat die 5. Martii singulis annis, quamvis gloriosissimus ejus obitus secutus fuerit die 14. Augusti, anni 429. individuus S. Hieronymi Amicus, peregrinationis Hierosolimitanæ comes, ac Discipulus constantissimus, cui morienti oculos clausit. Scripsit suo tempore subsequentes libros *de Crucis misterio, ostendens constantiam Petri, & Apostolorum ex ipsa crucis Cruce, & integra fide vim, & efficaciam habuisse, ut Gennadius, & Honorius de Illustr. Eccles. Scrip.* Epistolam notissimam, quæ facit prolixum volumen de obitu S. Hieronymi, B. Damasio Episcopo Portuensi, & Theodosio Senatori Romano directam; hanc habeo penès me italico sermone traductam, Parmæ excusam anno 1489. per Matthæum de Codecha.

Extat & inter opera S. Hieronymi Tom. 9. sect. 3. editum Romæ in Ædibus Popu. Romani 1572. à pag. 402. ad 427.

Item in eodem Volumine.

Epistola ad Oceanum de Vita Clericorum inscripta, *Sopbronius, Eusebius, Hieronymus Oceano suo salutem.*

Epistola ad Cyrillum Alexandrinum.

Epistola contra Valerianum Pelagianum, qui se Cyrilli amicitiam insinuare studebat.

Hæc ex antiquo Codice, qui MS. pervenit ad manus Doctissimi Card.

Card. Sirleti transit ad Card. Baronium Hist. Ecclesiasticæ Principem, à quo collata est in Tomum V. Annal. Ecclesiast. ad annum 417.

Fertur, & alia scriptis mandasse, ut innuit Platina noster in Sixt. III. Eusebii frequenter meminit *Cyrillus Episcopus Hierosolimitanus, libro de Miraculis Hieronymi ad S. Augustinum*, qui extat inter opera D. Hieronymi Tom. 9. pag. 431. ubi inter cætera de Hier. & Euseb. *Eusebius Nob. Cremonensis ejus Discipulus, in quo Magistri refulsit Sanctitas, & Doctrina &c.* Ejus vitam elegantissimè scripsit Franciscus Ferrarius, Can. Theologus Cathedralis Cremonæ; Cremonæ impressam 1612., ubi Lector pulcherrima, & notatu digna comperies. Estq; ad verbum cum adnotationibus exscripta à *Bollando* in Vol. 2. mensis Martii sub die 5.

Edidit & panegyrim in ejus laudem, Civitati Cremonensi dicatam, Petrus Marcellinus, Orasus Olivetanus, & præsertim hunc Sanctum è Familia Bonetta proditum fuisse per hæc verba *la Famiglia Bonetta, gloriosa per tutti i gradi di vera Nobiltà, si pregia di havere trà suoi Antenati il nostro Eusebio: Forse un' antica tradizione, à una nuova pietà di questi religiosi Signori hà dato piena fede à una cotale opinione, che non mi pare improbabile, mentre è commune &c.*

Jo: Petrus Crescentius edidit Cremonæ anno 1645. typis Jo: Petri de Zannis, opusculum quoddam extractum è suo Præsidio Romano, cui tit. italicè. *Eusebio Cremonese*, in quo plura.

Petrus Natalis in Catalog. S.S. lib. 7. cap. 54. de hoc ipso.

Ejusdem debitis cum laudibus meminere *M. Hieronymus Vida, Antonius Campus, Ludovicus Cavitellus, Burdigallus, Peregrinus Merula, Marianus, & omnes de Cremona scribentes.*

De eodem *Joannes Tritemius Abbas Spanhemensis de scrip. Ecclesiasticis sub anno 420.*

Guillelmus Eysengrein de Nemeto in Catal. Test. Verit.

Gesnerus in Bibl. Instituta.

Blondus in Italia Illustrata.

Jacobus Philip. Bergomensis in Supplem. lib. 9.

Petrus Canisius in Martyrolog. Germanico.

Leander de Albertis in descriptione Italiae.

Antonius Possevinus in App. Sacr. Tom. 1. opera recenset.

Jacobus Gaddius de script. non Ecclesiast. Tom. 1. fol. 169.

Antonius Maria Spelta Histor. Papiens.

Vinc. Villa lib. 3. orat. 4. Cremonæ habita, & alii multi.

Maurolicus in Ocea. Relig.

Felicus Genuensem perperam D. Eusebium appellat, ut notat idem Bollandus.

Ex dissertationibus Ecclesiasticis Josephi Perezii Benedictini, Monaci S. Facundi, sacrarum Linguar. in Acad. Salmantina Professoris, impressis Salmanticae apud Lucam Perez, anno 1688. part. p. cap. 5. num. 32. & sequen. hæc habentur, quæ præterire non liceat eruditionis gratia tantum.

Ad

Ad Eusebium Cremonensem S. D. Discipulum, transis. Quo uno causam difficillimam videri vis perorasse. Nam in primis, ais, hunc ex ejus schola prodiisse nemo neget, cum S. D. id non uno loco asserat: Deinde Monasticen Professum in Cœnobio Bethlemitico Hieronymiano, non minus certum est. Præterea is Romam missus à D. Hieronymo, in illa causa gravissima Periarcho Origene, mirificè, cum ibi, tum Cremona in Patria sua, item Senis, & Florentiæ, aliisque in Urbibus Italiæ Hieronymianum institutum propagavit. Qui enim M. Paulinum Romæ existens Hieronymo, & ejus Ordini acquisivit, cum necesse est minimè otio torpuisse, sed alia complura eiusdem instituti Cœnobia exedificasse. Jam Eusebium Cremonæ Monasterium crevisse, à quo Hieronymiani Hispani originem trahant, Paulus Morigia eo in opere, quod de Origine Religionum accuratissime conscripsit, aperte testatur: qui inter alia hæc habet: Multi (verba Morigiæ) uti ab Hermenegildo Hispanicè citantur, (latina damus,) asserunt hos Monachos, qui ab Lupo Olmetano vivendi rationem accepere, ad Eusebium Cremonensem suam originem referre, quorum vestigia Guadalupenses in Hispania sequuntur. Hætenus Morigia. Jam cum Lupus Olmetanus apud Hieronymianos Hispanos Guadalupenses educatus fuerit, quis dubitet, eos ab Hieronymo per Eusebium suam originem meritissimè arcessere? Subscribunt Morigiæ Emanuel Rodriguez in suis Q. Q. Regularibus, & D. Joseph Micheli, eo in libro, quem hoc titulo publicavit Thesaurus Equitum Militarium, & Religiosarum Familiarum Origo.

33. Quæ hic affers universa, Hermenegilde, ut modestissimè loquar, sunt futilitatis plenissima. Concedimus tibi sanè, Eusebium Cremonensem D. Hieronymum Magistrum, ac Doctorem in scripturis sacris habuisse. Nec inficiamur in ejus Monasterio, sub ejus auspiciis, Monasticam vitam professum esse. Sed unde tandem colligis, Hieronymianum institutum ab eo fuisse in Italia mirificè auctum, & propagatum? Quia, inquis, Romam à S. D. fuit destinatus. Quis negat? Sed cur Legationis ejus unicam causam non addis? ea fuit, si nescis, aut dissimulas, hujusmodi.
34. Rufinus cum Melania hæreses nonnullas, ex Origene Periarcho monimentis haustas, Romæ disseminare cæperat. Quò improbabilis causæ probabilitatis nonnihil afferret, Hieronymum, cujus totam Europam nomen meritissimè impleverat, illis subscribere, & assentiri, sparserat. Ea res magnos Viros, Oceanum, Pammachium, & alios vehementiùs commovit: nam & hæreticam planè, quæ ab Rufino spergeretur, doctrinam non dubitabant, & sub Hieronymiani nominis umbra, qui eam docerent, delitescere agrè ferebant. Ergo S. D. literis ad eum datis, totius rei certiore faciant. Indoluit scilicet ad eum nuntium vehementiùs Hieronymus, arreptoque stylo, Rufini dolum malum aperuit. Tum legationem, qua serpenti veneno obviam iretur, & nomini sui honori consuleret, misso Romam Eusebio, cum aliis instruxit. Hæc Eusebii Romam Hieronymo amandandi causa unica fuit. Quante molis ea

lis ea esset, vel cacus videat. Quid ergo eum Hieronymiani instituit propagandi causa legatum comminisceris?

35. At qui dum Romæ ageret, inquis, Paulinum Hieronymo, & Hieronymianis acquisivit. Foco ne, an serio loqueris Hermenegilde? Eusebius Paulinum vobis peperit? Eusebius Monastici instituti arripiendi Paulino author fuit? At qui vide, quàm pueriliter erres. Paulinus Monachum agere cepit anno Domini 394. uti Baronius, ad eum annum pluribus persuadet. Eusebius Romam pervenit anno Christi 398. ut apud illum videre est, ad annum eundem. Qui ergo Paulino Monastices amplectende author esse potuit, quam tantò ille ante profitebatur? Verùm de Paulino infra separatim agemus, & complura, quæ de ipso, nullo iudicio, garris, validè refutabimus. Nolumus enim tuo more res permiscere, & tautologiam impensè detestamur.
36. In eo autem, quod, Pauli de Morigia testimonio, Guadalupenses Monachos ab Eusebio Cremonensi originem ducere vis evincere, multipliciter peccas. Nam Paulus iste Morigia Author nuperus est, quippe qui suum illud opus anno sæculi proximè elapsi 81. publicavit. Neque verò ita gravis, ut ejus in re tanta, unius testimonio stare debeamus. Deinde non ipse, quod tutè somnias, asserit, sed alios ita asserere disertè ait. Præterea eos, qui ita sentiunt, non multos, ut tu (Græca plane fide) convertis, sed aliquos dumtaxat, esse ait: Quorum sententiam, uti non improbat, ita non approbat. Sed præstat, ut Morigiam, sua lingua testimonium dicentem, audiamus. Vogliono alcuni, che questi havessero principio sino da Eusebio Cremonese Discepolo del glorioso Girolamo, de' quali si crede, che i Monachi di Guadalupe di Spagna seguano le pedate. Hæc eo in loco Morigia, cujus corrupti infra in loco memoriam refricabimus.
37. Rodericus porrò, & Micheli, quos insuper producis, numerum quidem, non pondus addunt: Ab Morigia enim non sensum modò, verùm ipsissima etiam verba sunt mutuati. Respondeo dicendum, ait Rodriguez, aliqui alii volunt: Congregatio ista habuit principium ab Eusebio Cremonensi, gloriosissimi Hieronymi Discipulo, cujus creduntur vestigia sequi Monachi de Guadalupe in Hispania. Vides verbum e verbo (licet aliquantò te fidelius) Emanuelem Rodericum Morigiam interpretatum esse. Idem cernere licet in Micheli testimonio, quod excribere, nec vacat, nec libet.
38. Quod autem ais necesse omninò fuisse, ut Eusebius, qui Paulinum Hieronymianum fecerat, Senis, Florentiæ, Cremonæ in Patria sua, & alibi passim Monasteriis erigendis institutum vestrum longè, latèque dissiparit, in eo & te ipse jugulas, & planè bariolaris. Qui enim Hierpio, & Benedictinis Historiographis omnibus, conjectura omni quantumvis probabili, veluti aqua, & igni interdicit, tam fatilibus, tam nullo fundamento nixis bariolationibus veriùs, quàm conjecturis indulges. Ut veritati quidem locus sit, consulendus est doctissimi P. D. Pii Rubei Mon. Hieron. liber inscriptus Flores S. P. Hieron. ex Tom.

dicatum sumptuosè erigitur, & restauratur anno 1693. Haroldus in Epit. Annalium Min. Uvadingi ad ann. 1342. num. 68. dum describit cryptas Hierosolimitanas, ubi Corpus S. Hieronymi, scribit *dum exeunt autem per porticum, qua hùc ingressi fuerunt, ad lavam sistunt, ubi altare est, sub quo S. Eusebius Cremonensis Be- thlemitanus olim Abbas sepultus jacuit* &c. Similia, & Franciscus Quaresmius lib. 6. Elucid. Terræ Sanctæ cap. 20.

A. CCCCXXII.

S Isinius Sanctus nomine, & operibus post Vincentium Ticinen- sem ad Munus Pastorale ejus Patriæ delectus est. Ad eam di- gnitatem pietatis, & doctrinæ alis evectus, Patriæ cum primis utilis fuit, summum gerente Pontificatum Bonifacio hujus no- minis primo. Contabescente in Italia Arianorum hæresi ex suo grege infectos igne charitatis expurgavit. Sex lustra in Vineæ Domini laboravit, & tandem ab Hæreticis innumeris victoriis reportatis, Martyrii palmam coronatur, an. 452. Ejusdem memine- re Lud. Cavitellus, Merula, Rubeus, Ughellus, & Brescianus, at multa peculiariter ob rerum palæosim, incuriamve scriptorum, & ipsi neglexere.

A. CCCCLXXXI.

A Deodatus Nob. Civis, prædefuncto Joanne Romano, à Sum. Pont. Simplicio, cui tanti Viri non latebant optimæ qualita- tes, Cremonæ Patriæ Episcopus electus fuit. Decennio, quo re- xit Ecclesiam, mirabilia ad honorem Dei, sui que gregis operatus est, diesque devotè, & religiosè clausit. Similia recensentur ver- naculo idiomate à Josepho Bresciano in tumulo edito Cremonæ 1652. ac inscripto *Rose, e Viole della Città di Cremona, che sono Papa, Cardinali, Patriarcha, Arcivescovi, Vescovi, e Prelati di Santa Chiesa Cittadini Cremonesi*, qui etiam pro majori auctori- tate allegat Chinelli de summis catalogum Episcoporum, nec non Historiam Pauli Ziguanj amborum Cremonensium, quorum opera, tanquam MS. jamdiù deperdita esse, fama est. Quando- quidem Blasius Rubeus diligentissimus scriptor Tabulam dypti- cam Episcoporum Cremonensium contexuerit, quæ excusa Cre- monæ fuit 1599. apud Baptistam Pellizarium, post primam Syno- dum Cæsaris Speciani Antistitis nostri, utique vigilantissimi, nec talem Adeodatum memoret, quinimò post Joannem Romanum, qui vixit ad annum 491. subiiciat Eustasium natione Græcum; suspecta itaque reor manuscripta allegata, & eò magis, cum neq; Peregrinus Merula Cremon. Chronographus in suo Catalogo Episcoporum Cremon. neq; Abbas Ughellus in Ital. Sacr. (ubi de Cremon. Ep.) commemorent talem Adeodatum, neq; alios,
quorum

quorum nomina subnectam, ab eodem Bresciano sub simili auctoritate recensitos, aliter totus ordo Chronologicus subvertetur, ne quis veritati locus esse pōtēst, pro qua scribere mihi religio est. Ponitur quoque à Bresciano ad annum 675.

Mauritius Piperarius post Anselmum Cremonensem, qui Anselmus juxta classicos auctores cessit ē vita annis 637. & habuit successorem Eusebium Placentinum, qui obiit 670. & post eum Bernardus natione Gallus, ergo Mauritius Piperarius quomodo, & quando fuerit Episcopus ignoro, quin etiam familiarum cognomina; eo tempore, nec multò post fuere in usu, cum originem habuerint paulò suprā annūm Christi 1000. ut innuit Carolus Basilica petra in libell. de SS. Haimone, & Vermundo. Sequuntur vellicatim quidem, at nullibi, quàm apud Brescianum comperti.

Annis 766. Adeodatus Marianus Monachus Cassinensis.

905. Gualbertus Mussus ejusdem Ordinis.

954. Aegidius Guiscardus Cathedr. Eccl. Archidiaconus.

1030. Valerius Schitius Canonicus Cathedralis.

1094. Eusebius Fraganeus.

1118. Petrus Stanga.

1315. Ugolinus Cavalcabovius Marchio Vitellianæ.

1411. Hippolythus Trecchus.

Ulterius inter nostros Antistites ab eodem Bresciano memorantur uti Cremonenses ab origine scilicet ad annum 816.

Uolpharidus, sive Uvolphuoklus, qui fuit Mutinensis, Anno 1305.

Gherardus Maggius, quem omnes sentiunt Brimionensemq; Anno 1422. Venturinus Monachus, verè Bergomeasis.

Hæc notiones præmittere credidi pernecessè, ne Historia Flores corrumpantur, interea tutiora indagare non desinam, utpote Cremonensibus Familiis lumine veritatis splendores adaugeam, non desinam. Qui cupit ex nostris Concivibus omnium Episcoporum Cremonensium icones conspicerè, adeat aulam Eusepii, nam ibi dispositi ex ordine recto exprimuntur.

Et hic obiter, cum de Episcopis actum sit, de Episcopalis dignitatis amplitudine hæc subnectere mihi dividere non erit, quæ ex acutissimo Plocensi Episcopo Stanislaw Lubiencki in *membris de Episcopatu rectè gærendo* exprompsi. Divinum est, inquit, quod suscipiunt, arduum, & difficile, quod se effecturus profitentur. Eorum est Dei in terris obire vices, curare, & efficere, ne quis eorum, qui illorum fidei commissi fuerint, pereat; Ut omnes rectam, & orthodoxæ fidei, & Christianarum virtutum, quæ solæ hoc nomine ritè censentur, normam teneant, denique, ut sicut in Cælo, sic in terra fiat voluntas Dei, nomenq; ipsius sanctissimum honorificetur. *Oper. P. II. f. 243.* Inde sine dubio factum, ut sanctissimi quiq; viri delatum ejusmodi honorem aspernati fuerint, & in speluncis latere, vitæ quodvis periculum adire, patria

extorres esse, & voluntarium exilium pati maluerint; quam capto oneri subicere cervicem. Sanctus Nitammon, cujus Nomen factis Ecclesiasticis ad diem Octavam Idus Januarii adscriptum legimus, cum è solitudine, in qua sanctissime vixerat, per vim traheretur, Episcopus Geris in Ægypto renunciandus, tanto pavore consternatus esse dicitur, ut inter trahentium magis, quam deducentium manus, fufis ad Deum precibus, impetrato vitæ sine mori potius (quod & obrinuit) maluerit, quam discrimen salutis ex suscepto Episcopatu adire, *idem Labiensi ibidem f. 246*

D. XXXVII.

Felix II. decimus nonus Sacris Antistitor in Patria effulfit; quamquam obscuris parentibus, sub disciplina Chrylogoni Saradi Viri admirandæ eloquentiæ ejus Prædecessoris rerum divinarum scientia optimè calluit, in dicendo igitur, in Christi doctrina disseminanda proflus indefessus, fidei orthodoxæ Concives, quibus adfuit quinque, & viginti annos confirmavit, è vivis excedens anno 562. Pont. Max. Pelagio I. & Imperatore Justiniano.

Blasius Rubeus in dyptica.

D. LXXXII.

A Nastasius sacris initiatus Romam profectus ob eximias animi doctes non diu delituit, quin Pelagius II. Pontifex Opt. Max. tantam virtutem Brixillensi insula ornaverit: erat quidem Brixillum tunc Civitas: Gregem igitur sibi demandatum paterna charitate, ac exemplis in Catholica fidei rudimentis instruxit, & meritis plenus devixit. *Brescianus ejusdem meminit in Rasis, & Violis, quem vocat ex Nob. Gente Ala, allegando Fabagrossam, & Zignatum, quorum opera (nunc malo fato deperdita) se vidisse sæpissime testatus est; non semel, Ego utique dubitavi, num allata à Bresciano de Brixilli Episcopis vera essent, eum nullus dum ex professo, & præsertim Abbas Ughellus in sua Italia Sacra nusquam de hisce Episcopis agat; proinde acquievi, ut compertum habui ex Conciliorum Tomo octavo typis Regiis, Loetiz Parisiorum ad annu 456. In Concilio Ephesino contra Nestorium decretum fuisse peragenda Concilia Provincialia per Episcopos, qui Ephesino non interfuerant, cui auscultans sanctioni Eusebius Mediolani Episcopus Concilium celebravit, deque peractis per Epistolam Leonem Sum. Pont. certiore reddidit, cui Epistolæ inter cæteras aliorum Episcoporum, subscriptiones, hæc est. Ego Cyprianus Episcopus Ecclesie Brixillensis per ea omnia suprascripta consensu, tametsi idem Ughellus Tom. 2. Ital. Sac. hunc Cyprianum dicit Episcopum Parmensem; qui se Brixillum receperit ob Parmæ excidium ab Attila perpetratum, verum ego replico, ad quid se Brixillensem Episcopum denomi-*

mina

minaret, seq. epistolæ subscriberet, si propriè Brixillensis Episcopus non fuisset? retinent enim ad hanc diem primam denominationem Aquilejensis Patriarcha, qui Utini, & Adriensis Episcopus, qui Rodigii Sedem habent, etsi Aquileja, & Adria amplius non existant. Ulteriùs quodnam refugium Cypriano esse poterat Brixillum decem miliaria tantùm à Parma distans; quin etiam dilucet error Ughelli, nam Attilæ in Italia excidia. evenerunt annis 452. ut per omnes Chronographos. Cyprianus anno 451. Subscripsit, ut Episcopus Brixillensis, ergo clara ad meum votum conclusio, cùm Cyprianus esset Episcopus Brixillensis ante excidium Parmæ. de Brixilli Civitate vide *Georgij Anselmi Nepotis Epigrammata lib 5. ubi*

Magna filia Brixia

Urbs tot dives avis, tot titulis potens &c.

DCX.

Anselmus, qui cum Desiderio Cive Mutinensi suo Præcessore tanta loca Hierusalem invisit, eo prædefuncto, quum pietate, & doctrina illuxisset, ad Episcopatum elatus est. Ob dirutam Cremonam ab Aghilulpho Paulo IV. Longobardorum Rege, in Oppido Soncini ad plures annos moram traxit; à Theodolinda exinde revocatus in Patriam, cùm ea sacrarum ædium restorationi pro viribus incumbens, in proprio munere vigilantissimè, Civium omnium admiratione se gessit annos 27. nam mortalitatem explevit anno 637. Joanne IV. Sum. Pont. Heraclio III. Imp. *Ughell. Rubens, Merula, Brescianus in Coro. p. 1.*

DCXXVI.

Rodericus Ala, cujus reminiscitur *Bressianus* in præliminaribus sui opusculi, inscripti *Dottori del Collegio di Cremona*, cùm hac inscriptione Sepulchrali.

Rodericus Ala in Scientia doctissimus, in Consiliis Gravissimus, & in sedandis Discordiis Prudentissimus, Carus, & Gratus fuit Heraclio Imper. Qui, post longam Servitutem ad Patriam reversus, Obiit Anno Hum. Sal. DCXXXV. Die XXVIII. Martii.

Ab eodem Auctore referuntur ibidem inter antiquissimos Juris peritos Cremonenses.

Vandilius Maggius, Tiberius Stanga, Averaldu Melius, Alphon-
sus Tinctus, Ladislaus Manne, Robertus Cambiagnus, de quibus equidem nihil aliud nobis constat; sitq; apud eum Juditium.

DCCXX.

Fortunatus Elghi, Tucinghi filius ex Oppido celebri Soncini, apud Pictones Galliarum Aquitanicarum Episcopali dignitate ex-
ruit,

ruit, hujus vitam exaravit Constantius ejus Canonicus ad Aldericum Episcopum Turonensem directam, quam refert *Hieronymus Baris in Hist. M. S. Soncinate*, Carminibus, quibus optime eminebat, vitam Divi Martini, cui tunc plurimum Divini honores maxime deferebantur, luculenter conscripsit. Multa & ejusdem Fortunati leguntur penes *Renatum Choppinum* de Sacra Politia, & clarissime *lib 3. tit. 5. num 21. & 30.*, ut mihi indicavit amicus meus Joannes Antonius Cattaneus Soncini decus, & in foro Mediolanensi Advocatus eruditissimus. Vocatur quidem ab eodem Choppino Fortunatus Ravennas, & vixisse temporibus Chilperici, & Clotarii II. Galliarum Regum; Ravennas pariter legitur apud *Opmeerum in Chronographia*, & *Kempium de osculis dissertat. 6. §. 39.* at Hieronymus de Baris concludit fuisse Soncinatem, sit igitur fides penes Auctorem, *Bartholomaeus Platina* in Vita Joannis III. Pont. Max. qui floruit 567. refert de quodam Fortunato magno eloquentiae Viro absque appositione Patriæ, qui scripsit Sigiberto Gothorum Regi de Regni Administratione, & vitam Divi Martini, verum dissentitur Chronologia adducta temporum Clotarii II. Ergo alterum Fortunatum fuisse à supramemorato dicere debemus, vel Auctores recensitos ambos aberrare circa tempus, aut Platinam intelligere possumus, loquentem de Venantio Fortunato, qui in Syllabo Scriptorum Pedemontii Verocellensis, à *Raffaello*, pluribus quidem auctoritatibus, scribitur, quò legentem remitto.

DCCXXIX.

Theodosius ex Ribalda familia Patriæ Nostræ olim perspicua sacris li eris doctissimus, ac Evangelica prædicatione illustris, Paduæ Antistes à Gregorio II. præficitur, ubi, laudibus emeritis onustus annis undeviginti gregem sibi commissam in viam salutis eternæ rexit. Sepelitur in sua Cathedrali Ecclesia.

Abbas Ugbeilus in Ital. Sacr.

Portenarius lib. 9. felicit. Padu.

Bressianus in Ros & Viol.

Hujus Ribaldæ Gentis extat antiqua marmorea Inscriptio annor. 676. antè januam Ecclesiæ S. Angeli Cremonæ, aliàs SS. Cosmæ, & Damiani literis ferè abrasis, sed antequàm ab edacitate temporis deglutiantur, prò cypediis eruditorum mensæ apponere non nocerit. parce tamen Lector illius ineruditi sæculi simplicitati, quò hæc descripta fuerunt.

Hanc tumulum clari fieri fecero Ribaldi

Nobilis Equorum cognatio magna virorum

Ecclesias horum Sanctorum constituerunt,

Vitalis siquidem Cosma simul, & Damiani

Egregius Miles Lantelmus nomine dictus

Hoc jacet in tumulo vita præsentis relictus

Qui

*Qui Ribalderum de magna stirpe creatus
Moribus, & vita satis extat clarificatus.
Tunc erat ad finem lux mensis tertia Jani
Istius Mundi, cum linquit is omnia vani,
Ducentum atque decem tunc quatuor octuagena
Sunt anni Domini sex, & bis septuagena.*

Anno 646. ut adnotat *Cavitellus in Annal.* ære, & cura ipsius Familiæ Ribaldæ erecta fuerunt duo templa, unum scilicet, de quo supra SS. Martyribus Cosmo, & Damiano nuncupatum, & juxta illud, alterum S. Vitali, nunc S. Geroldo Sacrum.

DCCXXXI.

Gregorius ex Nob. stirpe Maggia, ut innuit Bressian. vir bonus, & prudens, non procul à Patria Episcopus Brixilli deligitur, sedente Gregorio III. Rom. Pontif. summa vigilantia annos duo de viginti ejus Populo præfuit, ut refert idem *Bressianus in Ros. & Viol.* adducendo, ut solet, Fabagrossam, Zignanum, Dominicum Bordigallum, & Franciscum Corbanum Historicos Cremonenses pro lapsi sæculi.

Ad annum 946. commemorat ipse Bressianus, fultus auctoritate Fabagrossæ, & Corbani, Ferdinandum Maggium Monachum Benedictinum Episcopum Bononiæ. Verùm nec apud Historicos Bononenses, nec apud illos, qui de rebus Benedictinis pertractarunt, nec apud ipsum Ughellum de hoc nobis quicquam advenire permissum fuit.

DCCXXXIIL

Sylvinus, seù Sylvanus, post Zenonem Parmensem Monachum S. Benedicti, Episcopatum Patriæ omnium Concivium votis obtinuit, Religionis, Sanctitatis, doctrinæ summæ, labore, mansuetudine, & eleemosinis percelebris in munere Pastoralis 39. annos emicuit, anno 773. cælestem advolavit Patriam, in numerum Sanctorum relatus, die 17. Mensis Februarii quotannis ejus memoria solemniter celebratur: hodie verò (quod sanè deplorandum est) pristinus ille cultus deferbuit omnino.

Rubeus in dyptica Episc. Ughellus, Philippus Ferrarius in Catalogo SS. Italiae Mens. Martii: Merula, Campus, Cavitellus, & Bressianus de eodem mentionem habent.

Quare S. Sylvini festum nunc non recolatur penitus ignoro, si fortassis ex defectu miraculorum, respondeat *Div. Augustinus de Civit. Dei lib. 22. cap. 8.* Miraculis opus erat prius quàm crederet Mundus, ad hoc, ut crederet Mundus. Quisquis adhuc prodigia, ut credat, inquit, magnum est ipse prodigium, qui Mundo credente non credit.

Hoc

Hoc Episcopo vivente, celeberrimum illud totius Orbis, & artis miraculum captum fuit, hoc est Turris major Cremonæ, ex magnitudine, & altitudine, vernaculo idiomate Turratium nuncupata, non autem anno 1284 ut perperam volunt alii, quos inter Jacobus Philippus Bergomensis in supplemento, ut ex inscriptione primo lapidi apposita, in Monumentis Buschetti reperta.

Anno Domini DCCLIV. die XV. Aprilis, Regnante Stephano II. Sum. Pont. & Aistulpho Rege Longobardo, & Domino Cremonæ. Post invocationem S. Spiritus. Hanc Petram positam in fundamentis Turris per manum Sylvini Cremonen. Episc. magna Pop. presentia.

Ex hac insigni Turri Cremonam Ipsirigum, seu Turritam quamplures Auctores vocarunt, inter quos Mantuanus.

Prospicit Emiliae juga, Turritamque Cremonam.

Laudibus adæque ad sydera extollitur ab innumeris Cronographis. Jo. Lud. Gotbifredus in *Archontologia Cosmica de Ducatu Mediol.* Turris Cremonensis, ut notum est, refertur inter miracula Mundi. Laur. Beyerlinck in *Magno Theatr. Vitæ Hum.* In Italia Cremona Turris altitudinæ aliis Italiæ Urbibus præcellit &c. alios omitto, ne prolixior fiam.

Præ signis tantæ Molis Architecti nomen in maximum ejus famæ intertrimentum, monumenta Patriæ nostræ adhucdum non suppeditarunt. Fertur solummodo, at fabulosè, per ora Vulgus, Artificem illum à pyrgi summitate fuisse dejectum, ne simile opus rursum extruere tentasset. Quinimò quadam die Vir aliqui gravis non dubitavit me de hoc casu interrogare, num verus esset, cui subridens respondi, haudquaquam legisse Cremonenses tali præmio tantum Hominem persecutos fuisse; sæpissimè evenit, ut legi, quòd fabulæ aliquandò in Literatorum animos se insinuant.

DCCXXXVII.

Theodobertus, quem ex præclata Meliorum sobole, dicit Bressian. primis statim annis documenta edidit magisterii pietatis Ingressus S. Benedicti Familiæ, charitatis, & religionis eximio profectu enituit. Quamobrem ab Zaccaria Primo hujus nominis Hierarcha ad Sedem Episcopatus Brixillensis evehitur. Ibi multos sedit annos.

DCCLXIII.

Erilius ex Summorum antiqua Progenie, scriptus à Bressiano Monachum & ipse induit S. Benedicti, cum doctrina singulari inter ejus Coævos emereret, Theodoberto prædefuncto Thiaræ Brixillensi sufficitur, regnante Paulo I. in Petri Solio. Septennio Mitatus vixit, vitamque non sine sui Populi lachrymis deseruit, contumulatus in illa Cathedrali Ecclesia, hisce notis ab eodem Bressiano, & Fabagrossa relatis.

Præ.

*Presul Ersilus jaces hic Christicola totus
Hoc meruit vita, ut moreretur ita.*

DCCXXI.

Sinipertus ad Sacram Patriæ Sedem evehctus, Paschale I. Rom. Pont. vivente, quantum virtutibus, & ingenio moribus emiaerct, toti Orbi iniquavit. Concilio Mantuano interfuit Ann. 824. cui subscripsit. Novennio intrepidè rexit Ecclesiam.

Hujus meminere *Ugbellus, & Donesmundus in Hist. Mantua. p. 1. Brescianus in Ros. à. Rubeo quidem in dyptica negligitur.*

DCCCLVI.

Benedictus Patriæ Episcopus post Pulcardum eligitur, cum Roma degeret, à Ludovico II. Imper. confirmationem privilegiorum, quæ aliis antecessoribus Pater ejus Lotharius, Ludovicus Avus, & Carolus Abavus concesserant, impetravit, addito jure Fluminis Ollii, & Torrentis Delme, & Jaxifaltæ Mercati, ubi mensa Episcopalis adhuc ampla retinet latifundia. viginti annos sedit anno 875. interfuit Ticini Coronationi Caroli Calvi Imper. de quo *Baronius, & anno subsequenti immortalitati sacatur.*

Abbas Ugbellus refert in Ital. Sact. Tom. 2. confirmationem privilegiorum. Rubeus in dyptica. Cavicellus in Anal. Antonius Campanus in Hist. lib. 1.

DCCCLVII.

Berlengerius Melius Ecclesiasticis munitis insignis à Sum. Pont. Benedicto III. Epidauri Archiepiscopus creatur. Hæc scribit *Bressianus in Ros., & Viol. allegando Raphaelem Fabagrossam in famil. Nob. Cremonæ pag. 115. & Franciscum Carbanum coævum, & Amicum Barb. Platine in libra de Cremon. in Carta Romana clarè pag. 17. quorum opera M. S. nullibi reperiuntur, ut inquam ad veritatis elucidationem.*

DCCCLVIII.

Miliolinus, ut fertur, ex Gente Persica antiquissima, Doctor insignis habitus est, propter ingenium, atq; eruditionis elegantiam à Lothario Imperatore magnoperè dilectus. Affertur à Bresciano in *Virtu. Rau. sequens Epitaphium in ædibus Salvatoris. Hic quiescit Miliolinus Persicus J. U. D. Cremon., qui pro virtute sua fuit gratus Lothario Imp. Post multas legationes in Patria obiit Ann. Dom. DCCCLVIII.*

Idem Brescianus in Coll. & in M. S. familia Persica.

DCCCCLIV.

Sigifredus, ex Monacho Divi Benedicti Insula Placentina insignitus, quin etiam virtutum omnium decore ornatus, Agapito hujus nominis II. Pontifice verè optimo non ignotus, verbis, exemplis, & pietate memorabilis, iussu ad Carinam arripuit anno 961. largitis latifundis Afcensis Cremonensibus, tunc S. Salvatoris nuncupatis, ut ex donationis tabulis penes Bressianum existentibus, quas ipse adducit in *Ros. & Vid. Verum Petrus Maria Campus, Canonicus Placentinus* in *Hist. Ecclesiastica ejus Patriæ*, circa donationis hujusce tabulas plagitas addubitandi rationes affert. *Abbas Ughellus in Ital. sacra Tom. 2.* hujus meminit absq; cognomine, & Patria. Idem Bressianus hunc Sigifredum vocat ex familia de Madalbertis.

CMLXIII.

Luitprandus, aliis Luitbrandus, Lindbrandus, Litiprandus, & Euerendus Historicus insignis, qui etiam Luizardus, immo & Luizo dictus perperam lineat distinctus est, ex Ticinensis Ecclesie Diacono ad Cremonensem promotus Episcopatum, quum septem & viginti annos prefuero Civitati nostre, & propterea Cremonensis Episcopi nomine frequenter citetur non absque piaculo à me præteriri potest. Doctus ille Græcè, & Latinè, seu prosa, seu carmine scriberet, miris utrinque dignoscebatur. Hinc Italiae Regi Berengario scribas inter, & quos vocant Secretarios adscitus, ab Epistolis Græcis, & Latinis fuit. Quin ad magnas res expediendas natus, adhuc Levita pro eodem ab Byzantinæ Imperatore Constantinum legatus perrexit, anno salutis DCCCCLXVI. ut idem ipse testatur sexto suarum Historiarum libro, sed eo mihè perfunctus quum insignibus excipi debuisset honoribus, à Berengario summis virtutibus, & laboribus odium repente, ingratisimè pallus est Italia, exitioque afflicus. In Germaniam idè se recipiens, non procul à Francofurto subsistit, ubi nobilium sui temporis Historiam ad annum usq; 960. protractam literis mandavit, & Antidosis, sive *Antapodosis* tamquam regie ingratitude retributionem inscripsit ad Regimundū, aliis Fractemundū Illiberitanæ Ecclesie in Hispania Episcopum. Interim apud Magnū Othonem Imper. tantum gratiæ Luitprandus iniiit, ut & ejus ope Darimberto, seu Diamberto Cremonensem Præfule satis functo susceptus fuerit, annis 963. & haud multo post cum Landoardo Episcopo Numeriensi, seu polito Mindensi Romam missus ad Joannem VIII interfuit Concilio Romano anni 965., in quo & interpretem Othonis egit, Latine reddens quæ Saxonice loquebatur Imper. *Refert. & Reginonis. & Annalium, & ex eo Baronius* ad eundem annum, Leonè VIII defuncto, Luitprandum ab Othone Romam iterum delegatum cura Orgei Spiraensium Episcopo, curaturum; ut optimus Pontifex diceretur. Quod

A. pro.

pro voto evasit, renunciato Joanne XIII., cujus Pontificatus anno secundo celebrata est Ravennæ Synodus, in qua Luitprandus diplomati erectionis Magdeburgensis Ecclesiæ (quam ab Othone Civitatem conditam ex *Adamo Chronographo* docet Baronius ad annum 971.) subscripsit. Mox Cremonam rediens, eò transtulit Corpus S. Himerii Episcopi, & Confessoris, ab Antistite Ameliensi acceptum. Hanc tangit *Historiam & Cavitellus noster*, sed pro Luitprando Luizonem scribit ex supremis Othonis Consiliariis fuisse, ratus eum Lutiprandi in Episcopatu Antecessorem. Verùm utroque nomine usus Luitprandus, idem est ac Luizo, qui & Lino legitur, tùm apud Reginonis continuatorem, cùm apud Blasium Rubeum in Tabula dyptica Cremonensium Episcoporum, in qua & Liuzo pro Liuzone obvius est unusque, & idem Præsul in duos incruentè secatur, ut & apud eundem Cavitellum, in cujus Annalibus & Lutiprandus occurrit, Lintprandum quoque ab aliquibus scribi Gesnerus indicat in Bibliotheca. Cæterùm eundem esse Lintprandum cum Liuzone Cremonensium Episcopo, idem ipse docuit in præmemorata Synodo Rayennate, in qua cum Luitprandum se subscripsisset in diplomate erectionis Ecclesiæ Magdeburgensis, Luizo quoque Cremonensis Episcopus subscriptus legitur in literis Joannis Pontificis, in causa executionis Herolphi. Archiepiscopi Salzburgensis, ut ex *Vigileo Hund. Tom. 1. Historia Salzburgensis Ecclesiæ notat Ferdinandus Ugbellus Tomo IV. Italia Sacra in Luitprando XXXIX. Cremonensem Antistite. Quem & Luizonem appellat. Historiæ Translationis S. Himerii ab Ugbello* ibidem relatæ, scriptor, ut opinor, Cremonensis, de quo & nos aliquid inter Anonymos Auctores. Anno verò 968. ut optimis rationibus evincit *Baronius*, secundo Constantinopolim Luitprandus concessit Othonis Imperatoris legatus ad Nicophorum Phocam Imper. ut Theophaniam filiam Othoni filio uxorem peteret. Quanta in eo sit passus itinere, diligenter ipse describit in legationis ejusdem Historia, quæ seorsim extat. Aliquid etiam his in improbum Imper. carminibus indicat.

Argolicum non tuta fides; præcul esto Latine,
 Credere, nec mentem verbis adhibere memento,
 Vincere dum possit, quàm sanctè pejerat Argos.
 Marmore quæ vario magnis patet alta fenestris,
 Hæc inaquosa Domus, concluso pervia Soli,
 Frigora suscipiens æstum nec lava repellens,
 Præsul ab Aufonia Luitprandus in Urbe Cremonæ
 Constantinopolim pacis profectus amore
 Quatuor æstivis concludor mensibus istis
 Induperator enim Bareas conscenderit Orbem
 Cæde simul flammisque sibi loca subdere tentans.
 Sed precibus remeat Romanas victor ab Urbes
 Inde meis. Nurum promissæ Gracia mendax,
 Quæ

Quæ nec nata foret, nec me venisse doleret,
 Nec rabiem, Nicephore, tuam perpendere qui rem,
 Privignam prohibes, qui nato iungere herili.
 Imminet ecce dies (furiis compulsus acerbis,
 Ni Deus avertat) toto mars sæviet Orbe,
 Crimine, paxque tuo cunctis optanda filebit.

Ex quibus nedum Poetica Luitprandi vena pro seculo sælix, verùm & quanta esset ipsius apud Imp. auctoritas deprehenditur: quum ejus intercessione Barii obsidionem reliquerit Otho. Cremonam autem post obitam tantæ molis legationem nusquam rediisse Luitprandum, præcitatus Translationis S. Hymerii scriptor insinuat. Suam tamen Ecclesiam privilegiis, & gratiis exornandam curavit: Nam Otho Imper. ut scribit Ughellus, omnia Jura Cremonensis Ecclesie in gratiam Luitprandi confirmavit, quæ à Carolo Magno, Ludovico, & Berengario concessa fuerant, dat. Quintiliburg. V. Kal. Aprilis 970. Quo anno Luitprandus interfuit Synodo Ferrariensi, in qua cum Petrus Ravennatum Archiepiscopus dirioni suæ peteret, ut restitueretur, multa, quæ sibi fuerant abstracta, Nunciis Impe. Evvio, quem alii Eviconem scribunt, ex Luitprandi sententia favore Archiepiscopi pronuntiavit. Ex his falli constat eos, qui Luitprandum anno 967. è vivis excessisse produnt. Vitam autem extendisse usque ad annum 973. auctor est *Julianus, S. Juste Archipresbiter in Chronico*, referens in Hispaniam profectum eodem anno Toleti diem obiisse, & à Felice Archiepiscopo luculenta oratione laudatum in Ecclesia S. Justæ, quæ tunc Cathedralis erat, sepultum. Eadem habent & *Franciscus Bivarius Cisterciensis in operum Luitprandi consuta*, & *Hieronymus de la Higuera* in notis ad Luitprandi Chronicon, & iste postremus natione Hispanum, & Toletanæ primùm Ecclesie Subdiaconum asserit, ex Fuldensi Cœnobio Toletum migrasse, ac senectute, & ægritudine confectum obiisse. Fortè autem ejus morbo causam dederat moeror ex Othonis Magni excessu, qui eodem anno contigerat, Pentecostes die, ut notat *Vitichindus libro 3. rerum Saxonicarum*. Cæterum Luitprandi nomen interite non sineat, quæ supersunt ipsius monumenta, nimirum.

Rerum ab Europæ Imperatoribus, ac Regibus gestarum libri VI. exusti Parisiis, & Basileæ 1532.

In quibus animadvertit Baronius à capite sexto sexti libri usque in finem Historiam, nequaquam Luitprandi esse, sed potius Anonymi Continuatoris; Quod & Bellarminus confirmat libro de Scriptoribus Ecclesiasticis ad annum 946. Reginonis, & aliorum exemplo, quibus obtrigit Historiarum Continuator. In his de prima sua legatione Constantinopolitana Berengarii nomine Luitprandus agit. De senectute vero scriptum scripsit, ut indicavimus librum, cujus Codicem M. S. Christophorus Broucerius Societatis Jesu professor bono fide reperit in primariæ Trevirorum Edis Bibliotheca,

ibeca, & transcriptum ad Marcum Velferum Augustam transmifit. Cura verò Henrici Canifii prodit cum hac infcriptione.

Legatio Luitprandi Cremonenfis Epifcopi ad Nicephorum Phocam Imperatorem Conftantinopolitanum pro Othonibus Auguftis, & Adelhaida, ad illorum temporum ufum, & Græcorum cum factum, tum insolentiam plusquam barbaricam intelligendam. Nunc primum in lucem edita ftudio, & opere Henrici Canifii Noviomagi J. C. & S. S. Canonum in Accademia Ingolftadienfi Profeforis Ordinarii.

Exeat & apud eundem Canifium libro VI. antiquæ lectionis, & apud Baronium tomo X. Annalium Ecclefiafticorum ad annum 968. ubi de utilitate hujus relationis præmifit. *Magno sanè Dei beneficio factum puto, ut hætenus & Luitprandi Relatio confervata fit, paucis quæ defunt exceptis, tamquam fax quædam ad obfcuritatem hujus temporis illuftrandam.* Succedunt Luitprandi Chronicon, & Adverfaria, Quæ in lucem protulerunt, & eruditiffimis illuftrarunt notis P. Hieronymus della Higuera, & Laurentius Ramirez de Prado Regius Confiliarius cum recensitis operibus: Et ego ea libentiffimè inſpexi Celebri in Bibliotheca S. Dominici Conv. PP. Prædicatorum Cremonæ hoc titulo prænotata.

Luitprandi Subdiaconi Toletani, Ticinenfis Diaconi, tandem Cremonenfis Epifcopi. Opera, quæ extant Chronicon, & Adverfaria nunc primum in lucem exeunt P. Hieronymi della Higuera Societatis Jefu Presbyt. D. Laurentii Ramirez Prado Confil. Regii, Antuerpia. ex Officina Plantiniana Balebaffaris Moretti, anno 1640. Continentur in volumine Hiftoria rerum geftarum ab Europ. Imper.

Legatio ad Nicephorum Phocam.

De Pontificum Romanorum Vitis liber unus, & Chronicon.

Opusculum de Vitis Pontif. quod unà cum Albonis Floriacepfis Abb. epitome de Vitis eorundem, ex Anaftafii Hiftoria excerptum ex membranis M. S. prodierat etiam Moguntia anno 1602. Ipfius tamen efle dubitant Joannes Altinus in præfatione ad eundem, & Voffius de Hift. latin. pag. 345. qui fcribit hujus libri fuiſſe Authorem Monachum quendam Germanum, ita & Antonius Feifferius in Catalogo; fed ejus dubia doctiffimè folvit Bivarius, qui & nos in fuam deducit ſententiam. Militat & nobis Ugbellus, qui Luitprandum inter infigniores rerum Pontificiarum ſcriptores enumerat in his, quæ præfatur ante compendiarium fuam Pontificum feriem initio Tom. 1. Ital. Sacr. Quo pariter in Vol. cum de Papienfibus Epifcopis agit col. 17. citat Luitprandi Carmina de capta, & incenſa Papia; ex qua pariter infigni Urbe eum affirmarem oriundum, ut aſſerunt Tritem. de Scrips. Ecclef. & Spelta Hiftor. Papiæ, non autem ex familia Cordubeniſi, aut Bætica in Hiſpania, ſicuti ambigit idem Bivarius in Cenfura C. S. ſeptimo. Nam Damianus à Goes Equ. Luſitan. doctiffimus, qui de Scripturis Hiſpanis Syllabum elucubravir, & Nicolaus Antonius ex Bibliotheca Hiſpana inter ſuos Luitprandum non recensent; Proindè doctioribus Ticinenfium

nenſium mentibus inveſtiganda relinquo. Qui alia de tanto Antiſtite deſiderat conſulat, *Antonium Poſſevinum in App. Sacr. & Guillelmum Cave in ſua Hiſt. Literaria Scriptor. Eccleſiaſt. ſeculo obſcuro, fol. 408. num. marg. 946. alioſve innumeros Chronographos de eodem ſcribentes,*

CMLXXXIV.

Petrus, nobilibus Parentibus natus, nobilius inſtitutum ample-
xus, ex Monacho Divi Benedicti Anno Orbis reſtaurati 984. ad
Urbem Feſulanam ſecundus Antiſtes translatus, annuente Bene-
dicto VI. Max. Pont. cujus doctrina, & opera apud Othonem II.
Imper. uſus fuerat, magna cum laude viceſimo anno ab Sacro ejus
minifterio commortuus eſt.

Abbas Ughellus Ital. Sacr. Tom. 3.

Pucinellus de Epif. Feſulaniſ.

Breſſianus in Roſ. & Viol., hunc Petrum vocat e gente Arrigona.

CMLXXXVI.

Gilbertus de Ala Cremonen. Monachus Ord. S. Benedicti, Epi-
ſcopus Nucerinus deſunctus eſt in Patria anno 986. ſepultuſq;
in Eccleſia S. Leonardi, ubi olim hæc inſcriptio legebatur, ut me-
monuit Vir Patriæ antiquitatum peritiſſimus, Joſeph Breſſianus,
qui Eccleſiaſticam, Prophanamque Cremonenſem Hiſtoriam in
dies erudit ad prelum. Epitaphium eſt tale, mihi tamen valde
ſuſpectum, cum nonnulla ibidem verba eo inuſitata ſæculo legantur.

*Hic requieſcit in pace P. Don Gilbertus Ala Cremonen Epifcopus
Nuceria, & Monachus noſtri Ordinis, qui obiit die 29. Men-
ſis Januarii anno Domini DCCCCLXXXVI.*

Hæc omnia ſingillatim ſcribit Abbas Ughellus in Ital. Sacr. Tom. I.
col. 1118. eaque refert Joſeph Breſſianus in Roſ. & Viol. mutato
ſiquidem aliquantulum Epitaphio, pro quo allegat Buſchettum
in Patriæ Epitaphiis M.S.

Eccleſiam Divi Leonardi ex recitata inſcriptione poteſt argui, cul-
tam fuiſſe per Monachos Benedictinos; Verùm *Peregrinus Merula*
id non ſcribit in Sanctuario Cremonæ, ſed tantùm ibi receptos fuiſſe
PP. Servos. B.V. nuncupatos circa primordia eorum foundationis,
& antequam ædes Divi Cataldi inhabitarent, e quibus dirutis ob
bella 1526. in Cænobium S. Victoris in Cænobium ubi modò conſi-
ſtunt ſe ſe receperunt.

Breſſianus in hiſt. Eccleſ. Cremonæ M.S. anno 987. recenset, Ciriam
Virginem Cremonenſem, quæ unâ cum tribus Puellis Cremon.
peracto itinere ad S. Loca Hyerufalem, in Urbe Cæſarienſi martyriæ
Palmam reportarunt.

CMVIC.

Joannes ex Monacho D. Benedicti ab Jeanne XV. Pont. Max. sum-
mus Sacerdos in Urbe Mutinensi creatus est; nam Monachum no-
strum idem Pontifex omni officiorum genere, singularique dili-
gentia fovebat, non absq; florentissimis pietatis indicis ab hac vita
migravit, ut creditur anno 1067. relictis ex testamento latifundiis
Monachis Casinensibus, tunc in Aedibus Divi Laurentii Cremonæ
degentibus.

De eodem Ughellus Ital. Sacr. Tom. 2. **M**
Bressianus eum scribit de gente Morisia natum in Ros. & Viol. & ex
eadem 1062. refert Amilcarum in simoni Alexandri H. P. M.
Selingardus Episcopus Mutin. in Catalogo Episcoporum Mutinens.
Johannem, Monachum non appellat.

CMVIC.

Robertus de Summo omni doctrinarum genere suos evocatus,
ab Johanne XV. Sacer. Panormitanis Præstes conceditur, poste-
quam in Aula Romana muniis præclaris renidivisset. Summa pru-
dentia, summaque pietate vix, in omnibus verè summus ad multos
annos Populo suo præfuit.

Bressian. in Ros. & Viol. Corbanus, Ebdogross, Zignanus in Hist.
MXXV.

Oldericus, quem Bressianus in Rosi & Viol. fulcus M. S. Fabar-
grossæ vocat ex Familia de Gosalinghis, scientia admirabilis à
Populo Laudensi, assensiente Johanne XIX. Max. inter Pontifices,
ejus Antistes electus ad exclusionem Ambrosii de Arlunis Medio-
lanensis ab Eriberto Mediol. Archiepiscopo propria auctoritate
detructi, ad eandem Sedem; hanc de re (exornis inter Eribertum)
suosque Mediolanenses, & Laudenses acerrimis prælis) Pastor Ol-
dericus pro Ovibus suis animam dedit, nam gloriöse in tot arma
occubuit.

Lut. Cavitell. in Annal.
Jo. Baptista Villanova in Hist. Laudensi.
Abbas Ughellus in Ital. Sacr. Tom. 5. qui lectorem remittit ad Cavitellum.
Defendens Laudias in suo excursu septimo de Civitate Laudæ scribit,
Oldericum ab nonnullis Episcopum Astensem videri, ac de reblatu
Cavitelli ejus interfectionem enarrat.

Fuit antiquis temporibus celebris Cremonæ hæc Gens Gosalinga, ut
videtur ex Syllabo J. C. de Coll. nempe memorantur usque de anno
1127. Ambrosius, Petrus, Vivianus, Magnacavallas, Ghirardiv-
aus, Zambonus.

Mar.

Marsius etiam de Gosalinghis ad ann. 1272. fuit intimus familiaris Gregorii X. Idem *Bressian. lib. eodem pag. 99.*

Johannes Jacobus Turrefinus in suo eruditiss. M.S. ubi de Familia Franganisca; scribit ex hac stirpe fuisse Guasilingum militem præclarum sub Othone II. Germanorum Imper., qui vicum struxit, tertio ab Urbe nostra lapide, Gosolengum dictum, nunc Ossolengum appellatum.

MXLIV.

Martialis aded modestia præditus, tamque excellenti virtute ornatus ab Urbe, in qua apud Max. Pont. Benedictum VIII. (nuncupatum IX. supremis muneribus detinebatur, ut ad Mantuæ sacrum Episcopatum fuerit euectus. Sedit annos decem, & de Religione Christiana optimè meritus interit.

De eodem meminere *Donesmundus in Hist. Ecclesiastica Mantua Tom. 1. lib. 3.*

Ugbellus in Ital. Sacr.

Constit. Gonzagb. in regeft. Episcoporum.

A Bressiano vocatur ex stirpe de Allegris, quæ inter Patria Nobiliores olim effloruit, allegando M.S. Mariani.

MXLVIII.

Rodalphus Ponzonus Archiepiscopus Eboracensis scribitur à Josepho Bresciano in ejus libro Ros. & Viol. inscripto, & pro tali confirmatur à Francisco Bresciano Josephi ejusdem emerito Filio, in libro nuncupato *Via Lattea*, in quo ex professo Nobilissimam Ponzonam progeniem jure merito laudat. Verùm cum isti probi Auctores scriptis Pauli Zignani *Hist. Cremon.* nitantur, & præsertim in Indice *Via Lactæ* allegentur verba Zignani ex ejus M. S. pag. 86. desumpta, non ut adinam Inclytæ Familiz nitelam, à me summo perè dignis laudibus recolendæ, sed ut veritas elucescat (quam esse virtutum longè maximam in historiis consensere omnes, & qui veritatem sequitur, Deum sequitur) ansa non modica mihi dobitandi super hoc perhibetur; nam Zignanus, cujus M. S. nunc sunt deperdita, ut diximus alibi, scribit anno 1048. à Gregorio VI. Pont. Max. in Sede Archiepiscopali Eboracense. fuit creatus Rodolphus Ponzonus Nob. Cremonensis; sed quia illic sistere ob nimiam Turcarum crudelitatem non potuit, Sergius IV. & Benedictus VIII. sua virtute & illo, Ecclesie augmentis usq. fuerunt. Zignanum aberrasse quis non dignosceret? Gregorius VI. fuit Pont. Max. electus anno 1045. usque ad 1047. ergo anno 1048. non elegit Rodolphum in Archiepiscopum.

Civitas Eboracensis altera est (præter Londinam) Angliæ Metropolis, vulgò Jorch. altera est Eboræ Urbs Lusitaniz percelebris. Quomodo igitur ibi Turcarum crudelitas? Quando pro Turcis non essent intel-

intelligendi Mauri Mahumetis cultores, qui universam Hispaniam, & Lusitaniam barbarico premebant iugo.

Sergius IV. regnavit 1009. & Benedictus VIII. à 1012. usque ad 1024.

Quomodo pariter hi Sum. Pont. uti potuerunt virtute Rodulphi post ejus abdicationem ab Archiepiscopatu, si, ut vidimus, ad illum fuit accitus anno 1048.

Ex quibus deductis, Cremonensis Lector non obstupeat, si nonnullos alios Archiepiscopos, à Josepho Bresciano in memorato libro relatos, ibi describam non verò chronologicè, ut soleo, cum Brescianus fulciatur auctoritatibus Zignani non leviter collapsi circa ea, quæ narrant classici Chronologi de Vitis Pontificum; sunt ideò,

Anno 1090. Marcellinus Ala Monachus Benedictinus Archiepisc. Casariæ.

Anno 1105. Anselmus Mussus Archiepisc. Diocæsariæ.

Anno 1123. Philippus Ciria Archiepisc. Capuæ.

MLXXVIII.

UBertus de Zanebonis primùm Ecclesiæ Cremonensis Archidiaconus, subindè Arnulpho deposito, Antistes acclamatur, cum doctrina perspicuus esset, & Patriæ sacro regimini miro studio incubisset. In regesto Episcoporum Cremonensium non me præterit alios in hoc dissensisse, scilicet Blasium Rubeum, Merulam, & Ughellum; solummodo quidem recensetur à Bresciano cum attestationibus Summi, & Fabagrossæ, in quorum Sententia modò subdubitare non audeo, cum scribat nonnulla Episcopi bona intrà secundum ab Urbe milliarium concessisse in Pheudum ejus Nepotibus: mihi utique constat ante annum 1235. Episcopalis Mensæ Pheudetarios fuisse Zanebonos, ut ab exemplari describendi Instrumenti apud me existentis. Anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo trigésimo quinto, Indictione nona, die ultimo Novembris in Cremona, in Palatio Episcopi. præsentia DD. Egidii de Bornato, & Noraddi Malumbra, & Pauli de Spuleto, & Pagani de Ferrariis, & Dentaldi de Gualdemannis de Plebe S. Emiliani test. rogatur. Confessi sunt coram D. Homobono Dei gratia Cremon. Episc. DD. Bartholomæus, & Melius, Filius D. Guinesaq; Coppaduxii pro tertia parte pro indiviso; & DD. Oddo, Filius D. Lanfranchi qu. D. Zanebonis, & Mannehus f. qu. D. Jacobi D. Oktavillæ &c. pro se, & Joanne de Marchia pro alia tertia parte pro indiviso, & D. Joannes, Filius D. Redulfi pro se, & Zaghino fratre suo, & D. Ghirardus fil. qu. D. Pipini pro se, & Redulfo fratre suo, & pro Rambotto filio Oddonis, & pro Gualfredino, & Attolino fil. qu. D. Onedis lombardi; omnibus de Zanebonis, pro alia tertia parte pro indiviso, quod ipsi tenent, & Patres, & Antecessores eorum tenuerunt honorificè per feudum, tamquam feudum antiquum, & Paternum avitum, & proavitum, decimas, & decimariam;

& Jus decimationis totius Plebatus S. Emiliani, detracta quarta Pleb. & Preter de Terris Episcopi, quas dictus Episcopus habet, & tener in dicto Plebato; Quod totum memoratus D. Episcopus varentavit; Deinde dictus D. Episcopus nomine sui Episcopii investivit honorificè per feudum tamquam de suo recto feudo, & antiquo, avito, & proavito, & Paterno dictos DD. Bartholomæum, & Melium pro tertia parte pro indiviso, & dictos Oddonem filium D. qu. Lanfranchi, & Maquellum, recipientes hæc omnia suo nomine dicti Joannis de Marcha pro alia tertia parte pro indiviso, & dictos Joannem filium D. Redulfi pro se, & dicto Zaghino fratre suo, & dictum Bernardum pro se, & dicto Renulfino fratre suo, recipientes hæc omnia suo, & eorum nomine, & nomine dictorum Rambotti, & Gualfredini, & Attolini, & pro alia tertia parte pro indiviso dictæ decimæ decimaræ, & juris decimationis totius istius Plebatus, detracta quarta Pleb. & excepto de terris istis Episcopii, quas Episcopus habet in dicto Plebato. Itaque ipsi, & eorum hæredes, & cui dederint, sicut Instrumentum est, habeant, & teneant eam, & faciant de ea quidquid voluerint, sine alicujus contradictione: Præterea iste D. Episcopus nomine sui Episcopii dedit, & cessit, atque mandavit omnia jura, omnes actiones, seu rationes, utiles, & directas, reales, & personales, quæ, & quas habebat, aut sibi competebar nomine vel occasione istius rei, & quascunque res, & personas secundum jus, & usum feudi, ipsosque Procuratores, vel quasi in rem suam fecit, & constituit se possessorem, vel quasi istius rei per se, & hoc totum fecit ipse D. Episcopus ad hoc, ut non teneatur eis de evictione, neque ad interesse, nec ad aliquam restitutionem. Ibi que dicti Bartholomæus, & Melius, & Oddo, & Manuellus, & Joannes, & Ghirardus fuerunt confessi, se fecisse Sacramentum Fidelitatis eidem D. Episcopo, & Episcopio prædicto D. Episcopo illud idem guarentante.

Locus signi Ego Bartholomæus de Piscarolo D. Henrici Imp. Notarius interfui, & rog. hanc car. scripsi &c.

Anton. Campus in Hist. lib. 3. pag. 61. memorat usque ad ann. 1191. Conradum Zanebonum Episcopii Cremonæ Vassallum.

MVC.

B Henricus Cremonensis, à Patria dictus, Monachus Cluniacensis, tùm literis clarus, tùm Vitæ Sanctitate perceleber hoc anno, mortuo Alberto Bergomate Viro Sanctissimo, Abbate, & Institute Asceterii S. Jacobi Puntidentis Agri Bergom. ad illius gradum universali Monachorum consensu extollitur, in eo sedens usque ad annum 1119. quo in osculo Domini conscendit ad Cælestes. Gloriosum ejus Cadaver summo cum honore in propria Ecclesia reponitur, eidem successit Teutaldus Bergomas. *Calvus in scena lit. scrip. Bergom.*

Tanti

Tanti Viri meminere *Carol. Sigonius de Regn. Italia lib. 9. sub anno 1095. in fine.*

Bartholomaeus Peregrinus in Sacra, ac Fertili Bergom. Vineâ p. 2.

Cavissell. Annal sub annis 1095.

Ant. Camp. Hist. sub ann. 1081.

Blasius Rubeus in dyptica Episc. Cremonæ, ubi de Arnulpho.

Peregrinus Merula in Collect. Vir. Crem. Sanct. Illustrium.

Joseph Bressianus in Coron. Vir. Illustr. lib. 1.

Hieronymus Ballardus in exordio ad vitam S. Homoboni.

*P. Bucellinus, nec in Annal. Benedictinis, nec in Menologio de hoc Henrico memoriam facit, immò in menologio sub die 5 Septembr. ubi nominat Albertum Abb. enunciatum dicere obiisse anno Christi 1099. allegando M. Antonium Benalium, ac Johannem Ant. Guarnarium, qui scripserunt de vita, & rebus gestis SS. Bergomatum, nec mirum, si B. Henricum Cremon. non recenset Bucellinus, cum fontes indicati, è quibus hausit hic Auctor, non excurrant in Agrum Cremonensem, sed per sola Bergomatum arua. Hic annus 1095. Cremonensibus fuit singularis, cum die 10. Aprilis Urbanus II. P. M. eorum Urbem suo decoraverit aspectu, ibi humillime exceptus à Conrado Rege Henrici II. Filio, ut inquit *Petr. Maria Campus in Hist. Eccl. Plac. lib. 12.**

MCVI

Mauritius Trecchus ex Patriæ proceribus, cui efficax adeo fuit ingenium, & eloquentia ad promovendos, conciliandosq; Concivium animos, ut non modò ad eminentiores Urbis dignitates provectus fuerit, sed totius Patriæ nomine Guardastallensi Concilio interfuerit, ad quod, annuente Paschale II. Sum. Pont. Summates omnes Italiæ convenerant, ut decreta contra Henricum ab Imperio delapsam promota, tum à Gregorio VII. tum ab Urbano II. confirmarentur.

*Bressianus in Ep. nuncupatoria Manfredi Trecchio Scandola, & Bina Marchioni, & S. R. I. Lib. Baroni directâ, præmissa opusculo inscripto italicè *Rose, e Viol* &c. ubi plura etiam de hac sobole præclarissima.*

MCVI

Guillelmus, quem *Bressianus in Ros. U. Viol.* credit ex familia Ansolda, allegans Fabagrossam, Zignanum, & Corbanum à Sum. Pont. Paschali II. Episcopus Urbis Veteris delectus fuit, ibi pietate, & prudentia planè singularis, sedit per annos 15. *Ughellus in Ital. Sacr. Tom. 1.* notat hunc Vvillum, qui procul dubio erat Cremonensis, & eum scribit anno 1119. Mense Junio indict. 12. concessisse Alberto Abb. S. Crucis Saxivini Fulginatensis Ecclesias S. Crucis Urbis Veteris, S. Gellii, S. Nicolai, Eremiti Juliani cum Capellis,

possessionibus, iuribusque omnibus, ut ex monumento ejusdem Monasterii.

Floruisse antiquis Familiam Ansoldam in nostra Urbe patet ex *Syllabo F. C. de Coll.*, in quo leguntur D. Jacominus, D. Nigerinus, D. Vinciguerra.

Memorable factus initium inter Papienses, Laudenses, & Cremonenses anno subsequenti, nempe 1107. exscribere ab ipso Sigonio de *Regno Italia* lib. 10. ne pigeat. *In Italia Derthonenses bello cum Papiensibus contracta, utriusque impares esse cernentes, ad Mediolanensium auxilium confugerunt; Qua recognita, Papienses, & ipsi Laudensium, & Cremonensium copias aggressi sunt. Ita inter has Civitates ea fœdera Civitatis, amicitiaque sunt juncta, que difficillimis singularum temporibus pia, sinceraque fide, cuncta, Italiam universam ingenti admiratione replerunt.*

MCXI

UBertus, sive Humbertus ab Urbe Romana, ubi literis efflorebat, ad Sedem Pastoralem Veronam translatus ex voto Paschalis II. à quo diligebatur; Ex gente Arigona olim Cremonæ Patricia hunc scribit esse *Bressianus in Res. U. Vial.* autoritate Mariani, & Fabagrossæ.

Abb. Ughellus in Ital. Sacr. vol. 5. ubi de Veron. Episc. ann. 1110. ponit quendam Zuffettum, & postquam nulla scribit: *Post Zuffettum Petrus ponit quendam Humbertum anno 1111.* fortè idem cum Zuffetto. Verùm ex his, quæ diximus, alter est Zuffettus, & alter Umbertus

MCXVI

Riccardus Malumbra, Præsul virtutibus, & meritis singularis summus Pont. Paschale II. ærumnolis trium Schismatum temporibus Romæ degit, à quo tandem Augusti Mense anno 1116. Episcopus Novariæ, adhuc Episcopatum invadente Heppone ab Henrico Imperatore intruso, deligitur. Anno 1123. approbasse dicitur Cælestem honorem S. Bernardo Augustano, & dedisse Piscariam in Vemenia Beato Julio, ut legitur in Tabula dyptica Episc. illius Urbis, in quibus vocatur nobilis, & prudens, id mihi suadente Lazaro Augustino Costa J. C. ex Amino Oppido Novariensi, qui doctissimo calamo nunc scribit Chorographiam, & Musæum Novariense, & asserit, se hoc referre in dicta Chorogra. lib. 2. & lib. 4. id exinde legi in eruditissimo ejus Opusculo: *Isola di S. Giulio* inscripto, typis tradito anno 1693. Mediol. per hæredes Ghisulphos pag. 45. Fertur obiisse die 23. Junii 1123. ac rexisse Ecclesiam ann. 6. Mens. 10. dieb. 24.

De hoc Carolus à Basilica Petri in Novaria Sacr. pag. 350. sed absque Patria, ita & Abbas Ughellus in *Ital. Sacr. Tom. 4.*

Hug-

MCXVII

HUnbertus, mortuo Ugone, Patriæ Episcopus præfuit (Pascuale II. Sum. Rom. Pont.) Hic multa contulit beneficia Ecclesiæ Cremonensi, & præsertim Divi Himerii Corpus, diù sub ruinis majorum ædium ex terremoto latens, ad primævum cultum restituit. A Lothario II. Imperatore confirmationem privilegiorum impetravit. Comitibus Roncaliarum apud Frid. Imper. unà cum aliis Italiæ Summatibus, & Episcopis interfuit. Divo Stephano sacellum in Domo Episcopali dicavit. Rexit annos quinquaginta etas, obiit anno 1170. de eodem consule *Ugbellum in Ital. Sacr.*, & *Rabeum in Tab. dyptica*, *Campum Hist. lib. 1.*

Vivente hoc eodem Episcopo, Divus Bernardus tunc Abbas Clarevallis, & Apostolicus legatus anno 1134. Cremonam profectus, inter Cremonenses, & Mediolanenses fœdus componeret, & infecta remigravit. Quapropter scripsit Innocentio II. Sum. Pont. ut ex ejus *Epist. 238. Cremonenses induruerunt, & prosperitas eorum perdidit eos. Mediolanenses contempnunt, & confidentia eorum seducit eos. Hi in curribus, & equis spem suam ponentes, meam frustraverunt, & laborem meum exiguarunt.* Eodem ferme tempore, ut *ex Chron. Ottonis Trisingensis lib. 7. cap. 9.* Cremonenses Principum Italiæ Hostes judicantur, ex quibus vix arguere potest, quantum hoc sæculo Cremonensium generosa potentia, & robur in armis enituerit, semoto quidem literalis sensu Epistolæ D. Bernardi.

MCXXVI.

Heliodorus Maggus nobili genere, Romæ in maximo honore vixit cum literis, tum dignitatibus illustribus. Defuncto Honorio II. qui eum magnopere diligebat, Cremonam rediit ubi post annos optime exætos, æternitati animam vocavit. Sepultus in ædibus Divi Galli hoc monumento.

Heliodorus Maggus J. U. D. Auditor Camera Sum. Pont. Honorii II. hic postus fuit anno à Nativitate Domini MCXXI. XV. Martii, ætatis sue ann. LXVI. Adnumerantur ex hac gente à Bressiano in Ros. & Viol.

Anno 1075. Sigismundus familiaris Gregorii VII. & Vic. Generalis Archiep. Mediolanens.

Anno 1315. Aldrubal Clementis V. Cubiculi Præfectus.

MCXXVII

Nicolaus Dondonus, egregius legum Doctor antiquis illis temporibus, permulta scripsisse.

Opera legalia.

Bressianus insinuat in suo Regesto Jurisperitorum de Collegio, verum

verum deperdita ob longam saeculorum intersepedinem.
In Syllabo vocatur Nicolaus Derdor,

MCXXVIII.

H

OTho de Cortixis inter eos Jurisconsultos ab Auctore Syllabi ponitur, qui in prima Collegii institutione leguntur; doctrina perspicuus, consiliis, & legationibus pro Lothario II. Imper. praeclarus.

Idem *Bressianus* ubi supra, qui & Philippum Cortixium Neapoli, & Romae ob eximiam jurisprudenciam cognitam recenset ad ann. 1208.

MCXXVIII.

Cornelius Treccus, cujus eruditio, atque nobilitas summa fuit, apud Patriam permultum gratia, & benevolentia potuit; cum hoc anno inter Consules gessit principatum, demonstrando juxta Platonis mentem, eam Civitatem in optimo, felicissimoque statu videri, quae à Sapiensibus regitur.

Bressian. in Epistola nuncupatoria superius indicata.

MCXXVIII.

Petrus de Bonishominibus, praestara familia ortus, Romae sub Pont. Honorio II. magnus Vir habitus fuit. Cremonae quidem immortalis tumulum ad Divi Aegidii cum hac epigraphe obtinuit.

Petro de Bonishominibus Legato Apostolico tempore Honorii II. Sum. Pont. Viro Nobilissimo, ac prudentissimo, Hercule Nepos Patris officium meren. Hunc tumulum erexit. Obiit anno Dom. MCXCVI. Idus Junii.

Alterum Petrum Patriae Decurionem, & Ecclesiae Cathedralis Aedilem, floruisse 1582. patet ex inscriptione lapidea, appolita ad Aram D. Firmo dicatam in eadem Cathedrali.

MCXXXIII.

Valerius de Summo Jurisperitus sua aetate claruit, scripsit namque peregre in Jure, nec sine maxima sacri hominis laude à consiliis Rugierii Siciliarum Regis effloruit, summaque Regis benevolentia, & honoribus refertus in Patriam remigravit.

Brescian. in Coll. J. C.

Hoc anno Oppidum, & Arcem Picoleonis ad ripam Abduz, (duabus Leveis Cremona distat) ubi olim fuit Forum Diocontinum, Cremonenses ad imperium Mediolanensium cohibendum, aedificaverunt.

MCXXXIII.

Eri.

MCXXXIII.

ERibertus Aribertus à Celestino II. Summo Pontifice Sanctæ Rom. Ecclesiæ Cardinalis creatus septimo loco, (ut referunt Platina, aliique Choroniſtæ Historias Pontificias conſcribentes) ad cujus magni nominis gloriam, Romæ in Ecclesia Sanctorum Sylvestri, & Martini de Monte in Exquiliis repertum, subsequens monumentum gentilitio duarum alarum se se intuentium, insignitum,

*Eriberto**Tituli Sanctæ Anastasiæ**Presbytero**Card. Ariberto**Monumentum**Anna ab Orbe Redempto**MCLX.*

Antescriptum Epitaphium repertum in antiquo lapide, qui adhuc extat in prædicta Ecclesia. Subsequens verò memoria renovata fuit à Jacobo Francisco Ariberto Camerae Apostolicæ Clerico, in Ecclesia S. Anastasiæ de Urbe.

*Adſta Viator,**Et ſi Priſcæ Virtutis;**Ac Regiæ Nobilitatis Virum**Oculis Uſurpare Tuis Volupe Tibi eſt;**Hunc Eribertum Aribertum**Tit. S. Anaſtaſiæ Presbyt. Card.**A Celeſtino II. Pont. Max.**Ante annos quingentos Creatur**Ad vivum expreſſum**Curioſè contemplare,**Quod ſi te ea Viſo**Ad Grandiora ſenties rapi**Jacob. Franciſco Ariberto**Ex Liberis Baron. ac March. Malgocci**U. S. R. Prohb. de num. Particip.**Ac Camerae Apoſtolicæ Clerico**Acceptum referto;**Qui dum Gentilis ſui Sepulchram**Vetuſtate Penè jam deformatam**Novo aliquo additamento**Honeſtare cupit**Ne Flavii Ariberti**Langobardorum Regis Preclariffimi**Ac de Romana Eccleſia Optimè meriti**Progenies**Minus Illuſtri Loco Conſpiceretur,**Imaginem Hanc**Ex*

Ex Vetustissimis Vaticani Codicibus

Extractam

Urbano VIII. Pont. Max.

Pietate quidem plurib. invidenda

Paucis imitanda

Ponendam curavit.

MCXLIV.

Benedictus de Advocatis, natalibus, & virtutibus insignis, cujus opera ob nimiam temporum vetustatem desiderantur, pro Patria legationibus, & ipse celebratus ad Sum. Pont. Lucium II. nec non ad Rom. Imp. Conradum III.

Sillabi F. C. de Coll. tam M. S., quam typis editi, & Bressianus ubi supra.

Ex hac progenie inter Jurisprudētes primis illis temporibus floruerunt

Julianus 1156.

Nicolinus 1208.

Daudinus 1220.

MCXLVIII.

Arealdus Picenardus Mon. Casinensis ingenio summo fuisse traditur, & in Theologicis, Legalibusque studiis maximè exercitato, octogenario major in fata concessit. Ex Epitaphio subnexo in Ædibus Divorum Cosmi, & Damiani Anarghyrorum, quod legitur à Buschetto relatum, dilucet quanti Arealdus æstimaretur.

Hic requiescit in pace Arealdus de Picenardis Prior, & Commentarius hujus Ecclesie S. S. Cosmi, & Damiani, ac S. D. Eugenii Sum. Pont. Auditor Generalis. Obiit anno Domini MCLXXX. die XXIX. Mensis Decembris, ætatis sue LXXXI.

Ad annum 1184. refert Bressianus Bernardum Picenardum Parmæ Episcopum, attamen nec apud Nobiles Picenardæ familiæ, nec apud Veteres Scriptores habetur quicquam.

MCLIII.

Carolus, Vir temporibus ætatis suæ pietatis, virtutis, dignitatisq; gratia, magna præditus auctoritate, ab Eugenio III. cum esset in fine Summi Pontificatus ad August. Taurinorum Ecclesiam promotus est. Ibi se gessit majori, cumulatoriq; religionis Laude, quàm dici possit. de illo sanè *Hieremias*. 35. exclamare non potuisset. *Væ* Pastoribus, qui dispergunt, & dilacerant gregem pascuæ mez, dicit Dominus; & *Ezechiel*. 34. *Væ* Pastoribus, qui pascebant semetipsos.

De eodem Ughellus Ital. Sacr. Tom. 4.

Bressianus cum vocat ex domo Fertaria auctoritate Mariani.

Johan-

Johannes Bosianus, & Bossianus, seu Bassianus, ab aliis etiam apellatus de Besianis, de Bezanis, celeberrimus, & antiquissimus Legum Doctor Irnerii, seu Guarnerii Discipulus, & Azzonis Praeceptor, publicè docuit Bononiae, plura inimitabili calamo composuit, & praecipuè.

Comentaria super 1. & 2. Cod.

Summam in Pandectas, quae praenotatur ventosa.

Super Codicis lectura lib. novem.

Comentaria ad Consuetudines Avernia, de quibus vide Zilletum in suo Indice.

Ejusdem mentionem habent innumeri penè scriptores, quorum partem hic subnectam, ad elidendam Johannis Antonii Bumaldi, seu propriè Ovidii Montalbani opinionem, qui in sua Bibliotheca Bononiensi sub anno 1150. refert nostrum inter Auctores Bononienses, sicuti & alios, non distinguendo eosdem viros illustres fuisse ibi Magistros; non Cives, allegando maxime Alidosium, qui in appendice ejus operi inscripto italicè: *Li Dottori Bolognesi di Legge &c.* ubi de Accursio scribens hæc planè habet: *& in particolare quasi per il più le glose, che si vedono ai testi, furono fatte da Gio: Bossiano Cremonese.*

Eumque nominat Cremonensem *Abbas Tritemius* de Scriptoribus Ecclesiasticis.

Rapbael Volaterranus in Anthropologia.

Comradus Gesnerus in Bib.^a Instituta &c.

Catellanus Cotta in mem. de Jurisperitis.

Jacobus Philippus Bergomas in supplemento Chronicorum lib. duodecimo sub anno 1199.

Joanes Baptista de Garzaluppis in tractatu de modo studendi in utroq; Jure.

Marcus Guacius in ejus Cronica.

Comes Augustinus Fontana in Amphiteatro Legali Tom. 1. in principio.

Abbas Picinellus in *Atbenæo Liter. Mediol.* ubi loquitur de Joanne Bosso Mediol. subdit hæc verba: *un'altro Gio: Bosso riferisce il Morigia, qui ex operibus indicatis non Bossus, sed noster Bosianus arguitur.*

Aegidius Bossius & ipse in tract. var. in tit. quomodo proced. per except. nu. 10.

Johannem Cremon. ex sua Bossiorum familia vocat.

Ex nostratibus *Johannes Jacobus Crottus* in Oratione habita pro Francisco Sfondrato 1520.

Vida in Orationibus adversus Papienses ac.^o secunda.

Cavitellus sub anno 1159.

Campus sub anno 1200.

Obiit Bononiae anno 1197. in Ecclesia Cathedrali, tumulatus hisce carminibus marmoris insculptis, etiam relatis à *Francisco Suuervio* in libro, cui titulus *Christiani Orbis delicia &c.* inter Bononiensia Epitaphia.

74 . Cremona Literata.

*Hoc tumultata jacent Bassiani membra lapillo
 Quis sit, metra docent, qui subscribuntur in illo,
 Hic legum latis posuit Victoria Castris,
 Canonica coluit scripturae plenius ortum,
 Qua duce promeruit caelestem cernere patrem
 Hic orat Italiae Sydus, reverentia tantum
 Flos Roseus Patriae, decus Orbis gloria Patrum,
 Obsequii promptus, & in omni dogmate certus,
 Consiliis cautus, humilis, jucundus, apertus.
 Si tres excipias annos de mille ducentis
 Terminus occurrit, quo mortis jura subivit.*

In eodem Lapide.

*Invidus è medio Bosianum finis ademit,
 Cujus membra brevis, hic sita petra premit.
 Summus in alterutro Doctoris jure peregit
 Haec tenus officium, quam lapis isto tegit.
 Jura duo posuit naturæ, jus superare,
 Haec duo de proprio mors fugat una lare.
 Istius meruere sinu duo jura locari,
 Solus in Italia, qui fuit absque pari
 Non sibi, sed vitæ moritur Fons Juris, & acer
 Non is ea, sed eo Vita moderna caret.
 Quisquis in istius Cathedram succedere querit
 Fontis respectu rivus ineptus erit.*

Fuit & alter Joannes Glossator appellatus, qui floruit anno 1256. verum qua Patria non constat, *M. Mantua* de J. C. Illustr. in lib. 1. Anno prædicto 1155. Fridericus Arcobarb. Imp. Jus cudendæ monetæ, privatis Mediolanensibus, concessit Cremonensibus, dum esset apud Insulam Accenensem in Territorio Veronensi, ut patet ex ejusdem privilegio in publico Archivio servato.

M C L V I.

A Morinus de Seriate undecimus recensetur inter Principes Jurisconsultos, in erectione Collegii ab Auctore Sillabi, in dubiis enucleandi, doctissimus, nec non studio, & favore Friderici Imperatoris primi hujus nominis ad supremos gradus elatus, hæc scribit *Bressian. in suo libro inscripto. I Dottori del Collegio*, cui subnectitur ab eodem.

M C L V I I.

Y Rech Burgus præclarus legum Doctor, Friderico Imper. summa familiaritate conjunctus, qui cum eodem Venetias diver- tit, ut Alexandrum III. Pont. Max. alloqueretur. De eodem *Auctores Syllaborum J. C. de Coll. &*

Roma.

Romanus Burgus in Epist. qua Gerardo Truthesio Archiepisc. Colonienſi, ante ejus excommunicationis ſententiam nuncupat Historiam Vitæ, Mortis, & Miraculorum S. Geroldi Martyris Colonienſis,

MCLVII.

HOmobonus ex familia de Sancto Petro, verè virtute, & pietate optimus, ex Canonicatu Cathedralis Ecclesiæ Cremonenſis ad Veronenſem Episcopatum, annuentibus illis Canonicis, vocatur, in quo ab Adriano IV. confirmatus, munus pastorale augustè administravit, mortalibus exuviis relictis die 23. Octobris, anno 1186. non ignotus Friderico Sveco Imp. Rom. qui cum ei epistolam dedisset, sui Imperii Principem Homobonum nominavit.

Abbas Ugbellus in Ital. Sacr. Tom. 5. qui ipsum vocat Omnibonus Brescianus in Ros. U Viol.

MCLVIII.

AMatus de Amatis adſcribitur inter Ferrariæ Episcopos à Bresciano hoc anno. *Abbas Ugbellus Tom. 2. Ital. Sacr. de Ferra. Epi. ad annum 1169. memorat Amatam, vel Amandum absque cognomine, & Patria ab Alexandro III. constitutum. Abbas Libanorius in suo libro italico, cui nomen Ferrara d'oro P. 2. ubi de Episcopis anno 1171. hunc Amatam origine Germanum appellat; verum postquam multa pietatis opera enarravit, nec non ejus tempore prodigiosum eventum Sanguinis Jesu Christi ab Hostia fluentis, in Ecclesia S. Mariæ Vadi, in quo omnes scribentes conveniunt, addit circa alia de hoc Episcopo præclara: onde in tanta varietà d'anni è difficile colpire nel vero segno. Ex quibus dilucet super hoc dubiam tulisse sententiam, idcirco Cremonensem Amatam fuisse, non est incongruum, quum Gens Amata sit antiqua, & celebris in Patria; Nam eodem sæculo floruit Tarsicius Amatus Præsul Romæ, degens apud Urbanum III. Mediolanensem, & anno 1209. Consul fuit Cremonæ Joannes Amatus, ut notat Cavitell. in Annal. eodem anno.*

MCLIX.

Bulgarus legum Doctor celeberrimus, publico stipendio ductus ad docendum jura in Gymnasio Bononiensi, postmodum intimus Friderici Imperatoris Synedrus fuit, ex ejus operibus Jacobus Campius J. C. edidit Colonæ Agrippinæ, anno 1587. Bulgari, & Placentini Veterum J. C. ad titulum Pandectarum de diversis regulis Juris antiquis, & alia opera, quæ adducit *Fichardus in Vitis recent. J. C.*

Lud. Cavitellus in *Annal.* hunc scribit Cremonensem; verùm *Joannes Antonius Bumaldus*, seu propriè, *Ovidius Montalbanus* in *Bibliotheca Bononiensi Bulgarum* refert inter Bononienses, (sicuti etiam recensitum *Joannem Bosianum*, *Azonem*, & alios) credens fortassisè suorum Cremonensium memoria ob longam temporis intercapedinem transmigrasse, & optimè ne tot Legum lumina obscuræ oblivioni deperdita deperirent in sua doctissima Patria immortalitate donavit. Et de eo plura narrat notatù digna, ad quem Legentem remitto.

Com. Fontana in laudatissimo *Amphiteatro Legali* p. 1. eundem *Bulgarum* nominat *Glossatorem Legum Civilium*, & Bononiensem autoritate *Joannis Pasqualis Alidosii*, fultiè libro inscripto, *Li Dottori Bolognesi*, sed ipse *Alidosius*, Vir cordatus, in fine *Epistolæ* ad Lectorem hoc inserit monitum prudens: *In ultimo sapiasi, che bõ messo frà i Bolognesi alcuni Dottori famosi forestieri condotti à leggere qui; perche furono poi fatti Cittadini, e le famiglie loro si sono fondate in questa Città &c.* ex quibus mirum non est, si *Carolus Sigonius* in *Hist. Bononiensi* lib. 3. ad ann. 1151. asserit *Bulgarum Bononiensem*, & sub annis 1207. ibi familiam *Bulgaram* floruisse, Idem hunc narrat è vivis excessisse anno 1161. contrà verò *Alidosius* 1167., & *Comes Fontana* 1196., ex quibus scatet, res antiquas exquisitè perpendere difficillimum esse.

Quis autem crederet? Bononiensibus, & Cremonensibus id ornamentum auferre contendit *M. Mantua* in *Epitome de Vir. Illustr. in Jure*. scribendo disertis notis. *Bulgarus non illaudatus Vir, etiam fuit & suo tempore Clarus, de quo tamen non aliud nobis constat, nisi quòd Patria erat Pisanus, & Glossator antiquus &c. & Vicarius Imperat. Bononia &c.* Ideò veritati calamù remitto, ne mihi contingat quod dixit *Diodorus Siculus de Trinao* lib. 13. cap. 90. cum, magna acerbitate, *Scriptores etatem suam antecedentes reprehendat*, nullumque *Historicis venia locum relinquat, ipse tamen, ubi diligentissimus Veritatis studium profitetur, nugari, & allucinari deprehendatur.*

Ab Odofredo in *l. qui restituere col. 4. ff. de rei Ven.* Os aureum vocatur, & ab aliis antiquis *J. C.* apprimè laudatus, & existimatus, ita ut illius in *Jure* declamationes resolutæ vigorem legis aquirerent.

Vicus in agro nostro celebratur multò ante natum hunc *Bulgarum J. C. Bulgarum* nuncupatus, ex quo doctorem oriundum non male sit opinari. Cujus loci meminit ipse *Cavitellus* ad annum 998. è scilicet occasione, qua *Otho Imperator* dicitur ab eodem *Cavitello* in protectionem suscepisse *Monachos*, & *Cenobium S. Laurentii Cremonæ* cum omnibus bonis, utar *Cavitelli* verbis, ei assignatis in vicis, & *Pagis Costæ, Columbariæ, Lupariæ, Bulgari, Dulmonæ &c.*

Accedere posset & contra *Sigonium*, ac cæteros, qui natum Bononiæ asseverant *Bulgarum, Nicolaus Bursius Parmensis* Orator, ac Poeta non abolendæ memoriæ, qui ante centum nonaginta an-

nos, scilicet nondum orto Sigonio Bononiæ floruit, Johanni Bentivolo secundo Patriæ Principi familiaris. Hic siquidem in sua *Bononia Illustrata Bulgaram* de Bulgaris commemorans, non inter indigenas, quos seorsim enumerat, ponit, sed inter externos Archigymnasii Professores, & quidem cum infra recensendo Riccardo Malombra Cremonense, quasi Concives inuauit, quos scripto conjunxit; quod præstitisse videtur & Burtii contemporaneus, idemque insignis Poeta Bononiensis Jo: Philobens Achilinus. In eo namque Poemate, quod de Minoe Cretensi Rege panxit inscriptum *Viridario* pag. 191. non procul à fine, dum præstantiores Bononiensis Scholæ Doctores commemoraret, Bulgaram & ipse tanquam Cremonensem Malombra nostro conjunxit, inquit

*Il Elgato e' l Malombra, che un sol zero
Non preterirno senza intendimento.*

His ergo subscribere non veritus, donec, ut innui, hujus rei peritior sententiam ferens, aliter me docuerit, tantum Doctorem inter nostros non omiserim, maxime ne Patriam insigni aliquo decore, licet controverlo defraudem.

M C L I X.

Johannes supresso cognomine ob antiquitatem à Cremona nuncupatus Præbyter secularis scripsit

De Schismate inter Sum. Pont. Alexandrum III. & Victorem IV. Historiam suorum temporum lib. 1.

Hoc opus memoratur à *Panvinio in Annotationibus Platinae* sub finem vitæ recensiti Pontificis hisce verbis. Alexandri III. & Victoris IV. suorumque Successorum schisma, & ejus causas accuratè, diffusèque Radevicus Canonicus Frisingensis &c. Item Johannes Cremonensis Præbyter.

Leo Allatius Scriptor eruditissimus in opusculo Confut. Fabulæ de Johanna Papissa num. 37. post confutatam infame mendacium auctoritate Græcorum ad Historicos latinos transigit, & ait. Nihil hac de re Johannes Diaconus, & Addo Viennensis &c. qui decimo, nihil Hermannus Contractus, qui undecimo, nihil denique subsequentium sæculorum Scriptores Ademarus, Hugo Floriacensis, Leo Hostiensis, Johannes Cremonensis.

Gerardus Johannes Vossius de Hist. Latinis lib. 3. pag. 758. sic habet. Johannes Cremonensis Italus Sacerdos, inque bonis scriptoribus benè versatus, gloriam adeptus est sui temporis Chronico, ut ex *Conrado à Lichtenau*, & Jo: Navelero refert *Simferus in Epitome Bibliothecæ &c.*

Conradus Gesnerus in Bibl. Instituta de eodem scribentes annumerat Abb. Urspergensis, & Nauclerium, quem ego vidi in vol. 2. *Generat.* 39 fol. mihi 764.

Hofmannus in Lexico.

Mar.

Martinus Bosianus, à nonnullis Martinus Cremonensis nuncupatus Johannis Bosiani, de quo supra consanguineus, Irnerii, seu Guarnerii auditor præstantissimus; legum Interpres Bulgari pariter nostri contemporaneus, & Antagonista, nec non Friderici Imper. à Consiliis, scripsit

Glossas ad Leges Civiles, aliaque Opera Juridica.

De eodem *Rapbael Volaterranus in Anthropologia lib. 2. 1.*

Leander Albertus in Descriptione Italiae, ubi de Cremona.

Catellanus Cotta in Memorab. eum scribit Martianum.

Marcus Guaccius in Chronico, cognomine de Bosianis eum appellat.

Gesnerus in Bibliotheca Instituta &c.

M. Hieronymus Vida in Oratioribus Art. 2.

Johannes Jacobus Crottus in Oratione habita pro Francisco Sfondrato anno 1520.

Cavitellus Annal. sub anno 1159.

Campus Hist. Cremon. ubi de Joanne Bosiano.

Verùm cum publicè Bononiæ leges docuerit, *Pasqualis Alidosius* in sæpe allegato libro inscripto *li. Doctori Bolognesi lit. M.* inter Bononienses adnumerat, eumq; facit agnationis Gosiz, seu Gosianæ mutato B. in G., Huic sequitur *Montalbatus* in *Bib. Bononiensi*, sed cognomine tantùm de Gosis eum vocat; Vide & *Amphiteatrum legale Com. Augustini Fontanae p. pr.*

Radevicus Canon. Frisingensis de gestis Frid. I. Imperatoris lib. 2. cap. 5. ubi de eodem Friderico, quando in Campestribus Roncaliæ castrametatus erat, scribit. *Sequentibus diebus plena, atque solemnè Curia, judicio, & justitiæ à mane usque ad vesperam intentus, querimonias tam divitum, quàm pauperum diligenter audiebat. Habensque quatuor Judices videlicet Bulgarum, Martinum, Jacobum, Hugonem, Viros disertos, religiosos, & in lege doctissimos, legumque in Civitate Bononiensi Doctores, & multorum auditorum præceptores, cum bis, aliisque Legisperitis, qui diversi ex diversis Civitatibus aderant, audiebat, discutebat, & terminabat negotia &c.*

Paschalis III. seu IV. antea Guido ab Eugenio III. S.R.E. Card. tit. S. Calisti, Patria Cremonensis, non Cremenis, & ex gente Dovaria Pseudo-Pontifex anno Christi 1165. auspiciis Friderici Imper. creatus adversus Alexandrum III. cujus nomen ab nonnullis scriptoribus quadamtenus damnatum hocce volumine referendum est, exemplo Domini mei Eruditissimi Eq. Prosperi *Mandosi in sua Bibliotheca Rom. cent. 1. n. 95.* qui recenset Anacletum II. Pseudo-Pontificem antea Petrum Leonem, quippè quòd ipsemet *Ludovicus Jacob à S. Carolo in ejus Bibliotheca Pontificia*

in Appendice ad cent. Pseudo Pontificum eundem scripſiſſe recenſeat Epistolam ad Ludovicum VII. cognomento Junioſem, Francorum Regem qua habetur Tom. 4. Hiſt. Francorum Scriptorum pag. 729.

Jacobus Pbilippus Bergomenſis antiquus Hiſtoricus in ſupplemento chronicorum lib. 2. ſub annis 1160. eundem Guidonem elatis verbis fuiſſe Cremonenſem, non autem Cremenſem aſſerit.

Mortuo autem apud Lucam Eſtravia Urbem Victore Antipapa, Guido Cremonenſis à ſeditioſis ſubrogatur, & Paſchalem appellant: Antonius Maria Speka in Hiſtoria Papienſi, ubi de Petro V. Epifcopo Ticinenſi, narrando ſchiſma Alexandri III. ſcribit Pſeudo-Pontifices tres fuiſſe, unum ſcilicet Octavianum Cajum Romanum, alterum Guidonem Cremonenſem, & tertium Joannem Abbatem Sirmienſem à Panonia.

Rolandus Malavoltus in Hiſtoria Senenſi lib. 3. p. 1. pag. mihi 31. refert: Quindi ſurrogato à Vittorio Antipapa ch' era morto Guido da Cremona nominandolo Paſquale &c. ita & Joannes Villanus, in Chronicolib. 5. cap. 1. nec non Machiavellus in hiſt. Florentina lib. 1.

P. Leonardus Coquæcus in Antimoræo Tomo 2. refert ipſum Moræum ſcribentem. At Victore exaunte anno 1163. fato functo Cardinales ſine ulla mora Vidonem Cremonenſem Cardinalem tit. S. Calisti eligant &c.

Petrus Bleſenſis, epiſt. 48. ad Gulielmum Cardinalem Papienſem, hunc appellat Cremanum. Vetus ſcriptor, qui Radivici Can. Friſingenſis Hiſt. Friderici Imper. ſupplevit, nec Cremonenſem, nec Cremenſem appellat, ſcribendo hiſce verbis. Octavianus moritur, Guido ſubſtituitur.

Ex Hiſtoria Cremenſi Alemanii Fini eruitur inveriſimilitudo, cum ipſe initio lib. 2. ſcribat, italico ſermone. Venuto à morte Papa Vittore in Luca, il quale era ſtato confermato dal Concilio fatto in Pavia, fù per commiſſione di Federico fatto in ſua vece Guido Cremasco &c.

Verùm ſi hiſce temporibus, & præcipuè anno 1160. ut ex eadem Hiſt. Fridericus Bello Cremam afflixit, & penè deleuit, eandemq; ſubjugavit non ſine labore, vendita exindè Cremonenſibus non ſine Cremenſium dolore, ut aſſerunt idem Chroniſta, quomodo ædepol ad Papatum difficillimis illis tot ſchiſmatum tempeſtatibus promovere Cardinalem Cremenſem, in quo credere minimè poterat, cum Cremenſium animi eſſent eidem inſenſi, ob multa damna ejus Patriæ illata, quam deindè anno 1165. verſa tabula, in odium Cremonenſium (ut aſſerunt Blondus Flavius, & idem Jacobus Pbilippus, aliique ſcriptores) reædificavit, cum Cremonenſes (demptis Dovariis) ut cæteris Inſubriæ Urbibus adhærerent, ab Imperatore reſceſſent.

Verùm fuiſſe Cremonenſem, & ex familia Dovaria, non autem ex ſtirpe Comitum de Camiſano, ut anceps inſinuat idem Finus in opusculo Seriane nuncupato ſerian. 4. inſiciari nemo poteſt, cum iſdem annis Cremonæ Dovarii inter Principes vigerent, ex Car.

Sigo-

Sigonio Hist. de Regno Italia lib. 8. sub annis 1015., & Friderico Imperatori admodum chari, patet ex Ludovico Cavitello Annal. sub annis 1163. & 54. & hæc opinio confirmatur à Julio Feroldo in Annalibus impressis Venetiis anno 1577. per Johannem Varium pag. 116. ubi hæc lego. L'anno di Cristo 1167., mentre che Federiso Barbarossa, el qual era stato in Lemagna, e haveva refatti li eserciti, guerrezava contro Papa Alessandro per mettere, come mise in Roma Pascale novo Papa Sismatico, perche l' altro era morto, il qual Pascale era Gentilhuomo Cremonese dell' Illustre Casa da Duera.

Memoratus Cavitellus sub annis 1164. affirmat fuisse Patria Cremonensem, & ex Familia Crema, ideoque Guidonem de Crema vocatum, quæ verè fuit Cremonæ Patritia, cum inter Decuriones Cremonenses anno 1387. Nicolinus Crema recensetur, ut ex libro Statutorum, quod videtur innuisse Georgius Merula in primo libro *Antiq. Vicecomit.* ubi moritur interea Octavianus, in cuius locum statim Guido Cremensis Genere sufficitur, qui cum allegetur ab eodem Fino loco citat. dilucet eundem suo se gladio tandem jugulare, quum Cremonensem Genere, non autem Patria vocavit, ita & Platina, ejusq; Auctarii.

Cavitello quidem insistere possem, nam Scipio Agnellus Mabbaus Ep Casal. in *Annal. Mantuæ lib. 9. cap. 2.* refert Epitaphium relatum à Philippo Janello in Ecclesia S. Dominici Mantuæ.

Hic jacet Nob. D. Guido Crema Rector Urbis, & Gubernator, qui decessit anno 1042. die 17. Aprilis, ex quo scaturit Familiam Cremam illis temporibus floruisse.

Possem pariter aquiescere, si diceretur, Crema illis temporibus fuisse de Comitatu, & Diocesi Cremonensium, ejusque Ecclesiæ tam in secularibus, quàm in spiritualibus subditam, ut per Radevicum Can. *Frising. de gestis Friderici I. Imperator. cap. 39.* ubi alia multa de Crema, quæ omittuntur, & ideo à potiori Urbe denominandum esse Cremonensem; posset etiam superaddi equivocatio facillimè comissa à scriptoribus in scribendo breviter Cremam pro Cremonam, & Cremensem pro Cremonensem, ut vidi in Authore Anonymo insinuato operibus Albertini Mussati, qui Sucinum Benzorum Cremonensem, & non Cremensem scribit, & ut potissimum evenit de multis aliis nominibus, quorum diuturnus labor esset nudam indagare veritatem in maximo antiquariæ suppellectilis augmento.

Hic autem ad ordinem redigere perturbatam Chronologiam, juxta præcatorum Scriptorum sententiã, munus adsumere recusavi, quum mihi sufficiat Guidonem Cremonensem, non Cremensem demonstrasse.

Hiscæ jam pridem scriptis, ut sunt in evolutione tertii Tomi Italix Sacre *Abb. Ugbelli* circa finem, ob oculos venit nobilis eruditio Auctoris tunc viventis, quæ totius dubietatis nubes dissipat, atque dissol-

dissolvit; atque hanc referre nequeo, quin ipsius Ughelli in tanta Infularum mole hallucinati aliquam incuriæ notam graviter inuram, ut qui tot in Codicibus cum instructis, tum illustratis, quoties Guidonem nostrum ipsi nominare contigit, semper Cremensem appellitaverit, immemor fortassis, aut nescius eorum, quæ, ut typis imprimerentur cum suis operibus mandavit. Etenim in Annalibus rerum Pisanarum ab anno Christi 971. usque ad annum 1176. exscriptis ex Vetere Codice M. S. viri clarissimi Caroli Strozze, Thomæ F. Patritii Florentini ad annum 1165., quo tempore scribebat Strozza, inter alia legitur: *eodem anno mortuus est Luca Papa Victor 12. Kal. Maii, & alia die electus est ibidem in PP. Guido Cremonensis, qui postea vocatus est Papa Paschalis, & Cancellarius Imp., qui eum eligi fecerat, de Luca discedens ad Burgum S. Genesii ivit, ibique secum habuit Rectores Civitatum Tusciæ, & inferius. Eodem anno Christianus Cancellarius D. Imp. venit Pisas die S. Andreae, & secum duxit Papam Paschalem, qui prius vocabatur Guido Cremonensis, & Pisani eum honorificè tenuerunt, quo usq; ipse Cancellarius duxit Viterbium &c.* Attamen sit venia Ughello, cui erant perneceffe plures, quam Argi oculi ad tantam rerum varietatem previdendam, vel dignoscendam, cujus est adeo æquabilis virtus, repetam cum Luciano in Palinuro, & adeo perseverans, quin tam multis, tamq; continuis laboribus non defatigari non quassari, nunquam atque infringi possit.

MCLXV.

Sigismundus Milius Casinensis Monachus in studiis doctrinarum egregius, regnante Alexandro III. Diocæsariæ, Urbis Cappadociæ Archiepiscopus declaratur. Teterrimis hisce schismatum temporibus semper adhæsit Hierarchæ quoad vixit, commortuo Pontifice Patriam contendit, ubi ad æternitatis gloriam evocatus est, & sepultus in Ædibus Anarghyris Cosmæ, & Damiano erectis, nunc S. Angeli nuncupatis. Memoratur à Felice Buschetto hac Epigraphe.

P. Sigismundus de Miliis Cremon. Archiepiscopus Diocæsariæ, & Monachus S. Benedicti, obiit anno ætatis suæ LXXXIX. Hic tumulari iussit hoc anno MCLXXXIX. Kal. Decembris. Orate pro eo.

Hisce fermè temporibus Henricus II. Angliæ Rex, sub quo fortissimus Fidei Catholicæ Athleta Thomas Præsul Cantuariæ martyrium subiit, per Legatos suos promissis, & muneribus Nobiliores quasq; Italiæ Urbes sollicitabat, ut conjunctis studiis à Summo Pont. Alexandro III. ejusdem Antistitis depositionem ab Archiepiscopatu Cantuariensi, vel saltem in aliam sedem translationem exposcerent. Inter has verò præcipuæ fuere Mediolanum, Cremona, Pavia, Bononia, Parma: Mediolano enim tria aureorum millia sponndit, quibus diruta mænia repararent, Cremonensibus duo millia, Bononiensibus tantundem, Parmensibus mille, Papiensibus

itidem mille, si id obtinerent; Quod apertissimè ex ejusdem Martyris attestazione, ac epistolis constat apud *Jo. Baptistam Colam lib. 2. vitæ ejusdem cap. 11. fol. 291.* claret verò maximè ex Codice Vaticano lib. 2. Epist. 61, & 78. ac lib. 3. Epist. 66. tùm ex Joanne Sarisberienſe, & aliis multis gestorum ipsius Præsulis fidis enarratoribus. Quam tamen oblationem sanctimoniz Archiepiscopi consueſciz rejecerunt urbes præfatae. Unde videtur Cremona tunc maxima fuisse in existimatione tùm authoritate, tùm viribus.

MCLXIX.

Joannes de Cacciafrontis, sed vero cognomento de Surdis, Beati titulo ob initum pro Christi fide martyrium jure merito insignitus, Divi Benedicti Monachus, & Abbas ad Mantuanum, exinde ad Vicentinum Episcopatum elatus, literis, & Sanctimonia clarissimus illuxit, de quo referenda sunt verba *Abb. Ughelli in Ital. Sacr. Tom. 5. de Episcopis Vicentinis. B. Joannes. successit Ariberto; Is Cremona ex nob. genere, matre Berta natus ex Privigni Ada cognomine Cacciafrontes dictus, cujus deinceps posteri de Cacciafrontibus nuncupati sunt. A matre bonis moribus imbutus, ad sinum Monasticae disciplinae confugit: t' actus Divi Benedicti Monachus, pietatem, & Ecclesiasticam disciplinam coluit, adeoque in operibus sanctis profecit, ut primò Prior Ecclesiae S. Victoris, mox Abbas S. Laurentii anno 1155. creatus sit. Concionator insignis fuit, & ecclesiasticae libertatis indefessus propugnator, quippè qui in illo teterrimo schismate contra Alexandrum III. à Pseudo Pontifice Octaviano, fautore Friderico primò Imperatore, excitato, partes Alexandri amplexus pro Sancta Romana Ecclesiae libertate, se, contra schismaticum Fridericum, ejusque fautores, quasi inespugnabilem murum opposuit. Indefesso studio, & labore, cum publicè in suggestu predicando, tùm suadendo devios Conciues, finitimosque populos ad unitatem reduxit Ecclesiae: quamobrem, ab eodem Pontifice, exauctorato Grassodoro Mantuano Episcopo schismatici Octaviani affecla, defurtoque Vvidone, Mantuanus Episcopus renuntiatus est. Eam Ecclesiam annis aliquot administravit, quo tempore cum Vicentinum populum ad partes Alexandri fovendas adduxisset, decedente Vicentino Præsule ejus Urbis acclamatus Episcopus anno 1176. Caterùm cum inter Alexandrum, & Fridericum Imp. pax cojisset, & Grassodorus censuris exsolutus ad summum Mantuanum Sacerdotium rediisset anno 1179. Joannes Vicentinus remansit Episcopus, quam Ecclesiam cum sanctissimè rexisset, tandem pro libertate Ecclesiae, sui que jure Episcopatus tuendis, à quodam pessimo suae Ecclesiae Vassallo, quem feudo malo justè orbaverat, in Campo juxta Cathedralem Ecclesiam gladio confossus, Martyr evolavit ad superos ann. 1185. die 16. Martii, cum prius in ipso Martyrii agone non semel pro interfectores exorasset, ac signo crucis, in pacis signum illis benedixisset. Eo ipso in loco, ubi prius Præsul passus est, Vicentini ad futuram rei memoriam columnam erexerunt, quae adhuc extat; Corpus verò*

verò summo mærore, summaque veneratione in Sacello Beatæ Virginis Cathedralis sepelierunt, tumuloque marmoreo hæc addiderunt carmina.

*Hic situs est verus Pastor Cazinfronti Joannes
Schismate, qui quondam partem defendit honestam
Patris Alexandri Papæ cum sanctior Abbas,
Canobium Sancti Laurentii, ovante Cremona
Ingreditur Patriam, tanto mox Præsule felix
Mantua letatur, quo nunc Vincentia gaudet
Orphanus, & Vidua, atque miser, spoliatus, egenus
Pontificis manibus alitur, vestitur, amatur,
Ecclesie dum jura sua tutatur iniquo
Vassalli gladio Cymbri secure necatur.
Post obitum claris monstrat miracula signis
Conspicuum virtute Poli, mentisque Beatum;
Aridus, & Cæcus, Surdus, febrisque, dolorque
Exultat, & abijt sospes qui venerat ager,
Hic est translatus Joannes Cazza Beatus.*

Anno verò 1441. translato ejus sacro Cadavere in Sacellum B. V. M. Assumptæ, & in arca marmorea reposito, hac inscriptione ornarunt. *Joannes Cazinfronti pietate, justitia, miroque Dei zelo plenus, Friderico Imperatori Apostolicam libertatem lacescenti primum Cremonæ restitit: deinde bujus Urbis Episcopus Ecclesiæ suæ, campo confossus gladio, martyrii triumpho, immortalitatis gloriam, æternaq; laborum præmia felici cruore mercatus est. Pia verò ejus ossa buc devotè translata sunt anno Domini Mccccxli. Kal. Maii.*

Gabriel Bucellinus in Menologio Benedictino, sub die 16. Martii, Sanctum eundem appellat, pluraq; scribit, ac plures de eo scribentes allegat.

Josepb Bressianus ex professo exaravit ejus vitam anno 1649. Mediolani excusam, & cognomine de Surdis vocat.

In Constitutionibus Synodicis Mantuæ Ven. F. Francisci Gonzagæ 1610. impressis, ubi Catalogum Episcoporum illius Ecclesiæ recollit, sub anno 1177. ponit Johannem, qui Guidoni successit, verùm nec cognomen, nec Patriam memorat, & Guidoni anteponeit Garfidonium, non Grassidorum, ut ibi *Ugbellus*.

Ejusdem Martyris mentionem facit *Gregor. IX. Decret. de penis tit. 37. cap. X.* ad Vicentinum scribens Episcopum.

Quare cognomine de Cacciafrontis fuerit appellatus, audiatur *Franciscus Barbaranus de Mironis Capucinus* in initio vitæ ejusdem B. Johannis, quam ex italico latinam fecit P. Bolandus in Actis SS. mensis Martii Tom. 2. f. 490. ex quo etiam tollitur alius obex.

B. Johanni Patria Cremonensi Placentinam adscripsit Jo: Petrus Crescentinus (melius Crescentius) *lib. 15. cap. 5. de Nobilitate Italica*, eo fortasse deceptus, quod alius ejusdem nominis, & familiæ Episcopus etiam ipse Vicentinus circa annum Mccclxxxvi. Placentiæ

84 Cremona Literata.

natus fuerit. Pater ei Evangelista de Surdis fuit ex familia nobilissima, unaque earum, quæ anno ab Urbe condita DXXXI. huc in Colonia missæ sunt Consulibus M. Claudio Marcello, & C. Cornelio Scipione Calvo. Matri ex illustri familia Persicorum Bertæ, sive Albertæ nomen fuit, quæ post Johannis nativitatem ad secundas transiens nuptias conjuncta est Adamo Cacciafrontio, & ipsi ejusdem Civitatis Nobili Indigenæ. Unde factum, ut cognomine Vitrici potius, quàm Patris ceperit infantulus privignus appellari &c. In Consilio X. *Fulgosi* Joannes de Surdis Cremonensis Ep. Vicentinus disertis verbis nominatur.

MCLXIX.

Sigismundus Ponzonus doctissimus Jurisprudens, publicè leges Parisiis interpretatus est tempore Ludovici VII. Galliarum Regis. Permulta scripsit in jure elato calamo: Fatis cessit in Patria, ac tumulatus in Templo Divi Martini, sequens reportavit Epitaphium.

Hic jacet Sigismundus Ponzonus J. C. Lector Parisinus Prudens, & Justus, ac admirandus. Obiit XI. Kal. Novembris MCLXIX.

Joseph Bressianus in Coll. J. C.

Franciscus Bressianus in Opusculo Via Lactea Familia Ponzona Nob. inscripto.

MCLXX.

Offredus de Offredis summa pietate, & virtute præditus, ab Alexandro III. Pont. Max. ad Patriæ munus Episcopale evehitur. Interfuit Concilio Lateranensi Romæ. Ecclesiam rexit annos quindecim. Obiit anno 1185. confirmavit, & edidit Statuta Canonorum, & Capituli Ecclesiæ Cremonensis. Memoratur ab Ughello in *Ital. Sacr. Tom. 5.*

Blasius Rubeus in dyptica Episcop. scribit, eundem post Ubertum, sed non modicè hallucinatur, nam fuit successor S. Emanuelis Monachi Cisterciensis, ab eodem omitti, verùm relati ab Ughello, de quo etiam extat sermo in Menologio Cisterciense Chrysostomi Henriquez sub die 27. Februarii, ut sequitur.

Hujus S. Emanuelis mentionem facit Guido Claravallensis in Historia Virorum Illustrium Ordinis Cisterciensis, quem etiam Joannes Abbas Catalogo Sanctorum inserit, & in Missali Ordinis circa finem inter ceteros Beatos numeratur. Vide Montalbanum lib. 2. cap. 1. Angelum Marrique Laur. Evang. lib. 3. disc. 7. Miræum Orig. Monast. lib. 5. cap. 15.

Philippum Seguinum in Tractatu de Episcopis Ord. Cister. Sanctitate, & Miraculis claris.

Iis frequenter claruisse citatus Seguinus in hunc modum testatur: Emanuel, ex Monacho S. Bernardi Frisæ, Cremonensis Episcopus, Vir doctus, & Deo dilectus, qui tanta fuit Sanctitatis, ut infinitis effulserit miraculis

ita

ita uti Duces, & Nobiles (à quibus originem duxit) eum invitum ad hujuscemodi Episcopale fastigium obtruserint. Quo in munere ad bonos conciliandos humanitatem, & ad malos coercendos severitatem adhibens, illis ebarus, bis formidabilis fuit.

Jangellinus verò in notitia Abbatiarum Cisterciensium in Regno Italiae, ubi de Urbe Cremonae dicit hunc Sanctum Episcopum Alumnus Monasterii S. Bernardi Cremonae, non verum Frisiae, at nemo ex istis Authoribus indicat tempus, quo vixit.

MCLXXIV.

A Nonymus Ecclesiae Cathedralis Cremonae Canonicus, temporibus Offredi Episcopi descripsit.

Miracula S. Himerii Epif. Amerini Cremonensis Compatroni, Cremonam à Luitprando Episcopo ex Oppido Sabinorum Flaviano translata, quo anno ad ejus Aram maximus populi concursus fuit ob plurima prodigia, quae Deus edidit.

Abbas Ughellus in Ital. Sac. Tom. 4. ubi de Luitprando Epif. Crem. ex quo alterum incertum Authorem videtur innuere, qui eodem tempore scripsit Opusculum inscriptum, Translatio S. Himerii Episcopi Amerini in Cremonensi Ecclesia; Verum hi duo Anonymi unus, & idem Author dicendi sunt, quanquam Ughellus eos geminet. Conscripta pariter extat Vita S. Himerii ab Antonio Maria Gratiano Episcopo Amerino, qui floruit in illa Ecclesia anno 1592.

A Paulo Regio in Vitis SS. Neapolitani Regni.

A Jacobillo Tom. pr. de Sanctis Umbriae.

A Josepho de Brescianis & edita Cremona anno 1641.

Gabriel Bucellinus in Menologio Benedictino Augustae Vindelicorum 1656. sub die 18. Junii de eodem scribit. *Cremona S. Himerii Epif. & Confessoris, de quo nos uberius die 19. Octobris, quo tanquam Tutelaris Urbis à Cremonensibus colitur. Verum sub dicta die 19. nihil penitus scribit.*

MCLXXIV.

A mbrosius Abbas, cujus cognomen haud quaquam memoriae proditum, haud inutilem posteritati vitam traduxit. Latine siquidem scripsit.

De Vita S. Himerii Episcopi Amerini lib. 1.

Extat M. S. in veteri Codice, quem Constantinus Cajetanus Abbas communicavit Ughello, qui hoc operis initium citat in Luitprando Crem. Epif. Sancti Corporis inventore. Cum autem se Cremon. quond. Canonicum his innuat Ambrosius, suspicor hunc eundem esse cum Anonymo Cremonensis Ecclesiae Canonico, quem Ughellus loco citato refert, (tanquam tamen ab Ambrosio

fio diverſum) Offredi Epifcopi, temporibus, nimirum circa repa-
rata, ſalutis annum 1174. ut ſupra diximus,

MCLXXVII.

Theotaldus de Vernatiis Utriuſque Juris peritiſſimus, judicio
eruditorum magnoperè excelluit, & inter Canonicos Sanctæ
Majoris Eccleſiæ Cremonenſis moribus, & religione effloruit.

Opera, quæ ſcripſit, deſiderantur.

Quanta verò ſui temporis eſſet in exiſtimatione, ſcetet ex ſententia
Arbitraria ab eodem inita inter Epifcopum Offredum, & Abba-
tem S. Laurentii, cujus exemplar pro eruditis ſubdatur.

De lite, & controverſia, quæ vertebatur inter D. Offredum Cremonenſem Epifcopum nomine Epifcopii ſui, & D. Burgondinum Abbatem Monafterii S. Laurentii ejus Civitatis nomine ejus Monafterii. Idem D. Epifcopus, & Abbas compromiſerunt in D. Theotaldum de Vernatiis Canonicum S. Majoris Eccleſiæ Cremonenſis, cujus arbitrio ſtare promiſerunt, ſcilicet de Eccleſia S. Blaſii ſit. in Burgo ejuſdem Civitatis; Qui Magiſter Teotaldus inter eos amicabiliter, & de concordia fecit, & ſtatuit, & judicavit, quòd Abbas S. Laurentii per tempora inveniat Sacerdotem, ſeu Sacerdotes, & Clericum, ſeu Clericos, qui non ſint Monachi, qui debeant ſtare, & permanere in ipſa Eccleſia S. Blaſii, & præſentare eos D. Epifcopo Cremonæ, antequam vadant ad dictam Eccleſiam, & Epifcopus in hoc præſtet aſſenſum, & approbet, niſi rationaliter eos recuſare poſſit ſine fraude, & committat D. Epifcopus ipſi Sacerdoti, ſeu Sacerdotibus populum ipſius Viciniæ, & Sacerdos, vel Sacerdotes, Clericus, vel Clerici reſpondeant D. Epifcopo, & obediant in Spiritualibus, ſicut in decimis, quas collegerint de populo ipſius Eccleſiæ Viciniæ, & interdictis, & ſi fuerint vocati, veniant ad Capitula, & ſi Epifcopus non fuerit Majori Eccleſiæ in prædictis, & Sacerdotes, qui per tempora in ipſa Eccleſia fuerint, debeant venire ad Majorem Eccleſiam ad Miſſas Majores, & in die Jovis Sancto, & in Sabbato Sancto, & in Paſchate, & Nativitatis D. N. J. C., & in die Aſſumptionis S. Mariæ Virginis, & in Feſto S. Himerii, & in ejus Vigilia, & ad Veſperas, & in cæteris Solemnitatibus, in quibus conſueverunt Capellani, & Parochi venire, & annualiter perſolvant D. Epifcopo Cremonæ, nomine cenſus, libras tres ceræ tertiæ die ante Purificationem S. Mariæ, & ſi collectam fecerit Epifcopus in Capellis Civitatis, & in Burgo Cremonæ, & quòd iturus ſit ad Apoſtolicam, vel denuò ſe reciperet ubicunquè debeat medietatem ſolvere dictus Sacerdos, aliam dictus Abbas, & hoc factum conſentientibus Canonicis Eccleſiæ Majoris. Actum in Palatio Civitatis Cremonæ hoc anno MCLXXVII. die Jovis pridie Kal. Aprilis feliciter &c. præſentibus Ottobaldo Ripario, Joanne de Renza, Leonardo Divitiolo, Lanfranco Seſcalcho Epifcopi, Vicecomite de Maleo, & Ognibene de Plac. a &c.

Guazus

MCLXXXII.

Guazus de Guazonibus Albrigonis Filius, & Gerardus de Dovaria ex Patriæ summatibus virtute, & auctoritate pollentes, hoc anno Prætoris Officium abolverunt Reipub. acceptissimi.

Eodem anno 1182. Cremonenses Cremam justis ex causis concremarunt, quæ subinde à Friderico Imp. recondita fuit

Jacobus Gadius in Hist. M. S.

Campus in Hist. lib. 2., qui narrat Dovariam occisum ab Imper. Friderici Pincerna.

Anno sequenti idem Guazus fuit Patriæ Consul electus unà cum Alberto Fodrio Pagano Medulato, & Othone Armarico.

MCLXXXV.

Siccardus Casellanus, seu Casalensis, seu etiam, liceat dicere, de Casalana in Patria Episcopus, prædefuncto Offredo, à Sum. Pont. Lucio III. anno 1185. & in tota Insubria Apostolicus Legatus constituitur; anno vero 1187. Concilio Veronensi interfuit, Sacratum Literarum, Historiarumq; doctissimus, Religionis, ac pietatis augenda studio incredibili excelluit. Ex ejusdem operibus memorantur.

Acta, & obitus S. Homoboni Cremonensis, qui tempore ejus Præsulatus ad Superos evolavit.

Chronicorum libri diversi, quorum M. S. modò extant in Bibliotheca Cæsarea Vindobonensi, ut patet ex catalogo librorum ineditorum ejusdem Bibliothecæ typis excuso, quem ea, qua solet humanitate Lud. Ant. Muratorius Amicus meus eruditissimus indigitavit, & ibi pag. 17. legitur.

Siccardi, seu potius Sigbardi Episcopi Cremonensis Chronicon incipiens à Creatione Mundi, pertingit usq; ad A. C. 1221.

Idem innuit *Lambecius Coment. de Bibl. Cæs. l. 2. cap. 8. pag. 87. 1. & dicit* proflare inter M. S. Theologicos Latinos nu. 127.

Scrispsit item *Traclatum de Humilitate*, ut habetur ex *Fanufio Campano de Illustr. Italiae Familiis lib. 5.*, & ex Bibliotheca Mundi *Henrici Barcellii de Agrigento*: ulterius.

Historiam Roman. Pontif. seu Paparum.

Mitræ, vel Summa de Officiis, ut volunt alii, à quo Durandum plura exscripsisse, & in suo laudatis volumine inscripto, Rationale divinorum Officiorum, redegisse testatur *Antonius Campus Hist.* ubi de eodem sub anno 1215. Hujusce libri exemplar M. S. servatur adhuc in Bibliotheca Vaticana. Simile opus aggressus fuit Johannes Beletus Theologus Parisiensis, Venetiis cum Durando 1568., sed ante omnes Pius Rom. Imperator Carolus Magnus, ut qui sacrorum rituum amator, quamplures Episcopos ad explananda sacra-

sacrarum vestium mysteria adhortus est, cui pre ceteris Flavius Alcuinus, aliis Albinus annuens, de divinis officiis volumina pertractantia compegit.

Ad Innocentium III. Pont. Max. ut in Sanctorum numerum cooptetur gloriosissimus Homobonus, consensu omnium Concivium ablegatur. Obtento ad votum rescripto ex Bulla in publico Patriæ Archivio servata, sub die postrema Decembris 1198. Ecclesiam Cremonensem eximia vigilantia, & probitate rexit annos triginta: Desiit in humanis esse anno 1215. die 26. Januarii, de eodem Blasius Rubeus in *dypica Episcop. Cremona*.

M. Hieronymus Vida in *Orationibus adversus Papienses Act. 2. Cavittell. Annal. sub anno 1191. eundem appellat de Casalenghis, & alibi anno 1196. de Casalensibus.*

Idem Antonius Campus initio Historiæ de origine Cremonæ refert.

(Siccardo Casalense Vescovo di essa Città, e Beatio Alessandrino Autori gravissimi, e degni di fede, vogliono, che nel tempo, che Delhora era Giudice del Popolo Hebreo, il che fù secondo alcuni 1329. anni inanzi la nascita di Cristo ella fosse edificata da Brimonio Trojano, e dal suo nome detta Brimonia, ma poscia mutate alcune lettere, nominata Cremona.

Ita & F. Jacobus Philippus Bergomensis in *supplemento Chronicor.*, qui pluries commendat Historiam Siccardi.

Abbas Ferd. Ugbellus in *Ital. Sacra Tom. 4. & Tom. 7. col. 126. latè de Siccardo agit.*

Galeanus Flamma in *manip. Flor. M. S. testatur, quamplura à libro Hist. Siccardi hausisse, & ad annum 1184. scribit de Siccardo: Federicus Imperator cum Carrocero (aliis Carroccio) Mediolanensi Cremonam invasit, Sonzinum igne, ferroque vastavit, Castrum Manfredum funditus evertit, & finaliter ad preces Siccardi Epif. Cremonensis ipsos Cremonenses in suam gratiam recepit. &c.*

Gesnerus in Bibliotheca Instit.

Vossius de Hist. lat. lib. 2. cap. 53.

Raphael Volaterranus, ubi de Cremona in Geographia lib. 4. & in Anthropologia lib. 22. in principio de Script. Rom. Pontif.

Rodulphus de Columna in libro de translatione Imperii, sed eum vocando Riccardum, ut notat Verderius in supplemento Bibliothecæ Gesnerianæ.

Odoardus Gandacius de Gubern. antiqu. Fanuensi pag. 23. nostrum Auctorem Siccandrum appellat.

Lud. Jacob. à S. Carolo in Biblioth. Pontifi.

Thomas Garzonius in Platea universali dis. 38.

Hofmannus in Lexico.

Jacobus de Voragine in Hist. S. S. ubi de exalt. S. Crucis inanis officium Mitrale.

Antonius

Antonius Possevinus in Apparatu Sacro Tom. 3. inquit: Siccardus Cremonen. Episcopus, ad quem Scolia reliquit Laurentius Laetus Carmelita, scripsit Summam de Officiis lib. 8. ut scribit Johannes Lebandus.

In Arca, ubi honorificentissimè posuit Sacra S. Himerii apud Brutios nati ossa, leguntur hæc carmina, ut arguo ab eodem composita.

*Quatuor exemptis annis de mille ducentis
Fabricat banc Arcam Præsul Siccardus, & Aram
Qui triduo tandem perfectò sacrat eandem
Anno dotatus undeno Pontificatus.*

Siccardus etiam extruxit Cænobium Sacrarum Virginum S. Mariæ Vallis Viridis, olim S. Laurentii Jovisaltæ. Eundem Auctorem habuerunt Ecclesia S. Mariæ Bonemertii, & Monasterium S. Abrahamæ Costæ. Locus est juxta Murbasum. Porrò coivit in unum cum eo S. Thomæ de Lerno. Majorem Ecclesiam consecravit, ut ex inscriptione in Monum. Buschetti.

D. O. M.

D. Siccardus Cremonæ Ep. ad preces Serenifs. Constantiæ Templum hoc ad honorem B. V. M. in Cælum Assumptæ cum solemnî ritu consecravit. Præsentibus DD. Theobaldo Ep. Placentiæ, & Sigifredo Ep. Mantuano, ad præsentiam etiam Serenifs. Henrici Regis Italia, & Constantiæ ejus Uxoris, ac multis personis, Anno ab Incarn. Domini MCLXXX. die verò XI. mens. Maii, Indiæ. V. Clemente III. & Federico I. Imp.

Huic Episcopo rescripsit Innocentius III. Pont. Max. quòd omisso Baptismi non nocet credenti probabiliter esse baptizatum, ut in *decretal. Gregor. lib. 3. tit. 43. cap. 2.* verùm non est hic locus iis immorandi.

MCLXXXVI

Azo Portius, seù de Porcis (alii de Porchis vocant) natus in Opido Casalis Majoris, Colonia ditissima Cremonensium, ab antiquis Historicis vocato, maximus Legum Doctor, & eximius J. U. Monarcha, sui que temporis Jurisconsultorum, nec non omnium posteriorum vera, & ardens lucerna, vas electionis, Fons Legum, & Tuba veritatis nuncupatus. Adolescens Bononiam se contulit, ubi liberalem præferens indolem, ab Johanne Bosiano pariter Cremonense Jus Civile, tunc ibi magna cum gloria proficiente in familiaritatem receptus est; Quin & ejus etiam factus Auditor admodum sub ipsius disciplina profecit; Bononensis proindè Gymnasii primarius legum Interpret renunciatus anno circiter 1186. antequam factam Azonis mentionem, non est reperire, tam fervidè munus obivit, ut maxima quæq; Theatra vix caperent ejus Auditores, quorum, vel dena millia nonnunquam enu-

merata perhibent Baldus, & Odofredus. Ad tanti quippè Doctoris famam ex omni Europa confluebant discipuli, ex quibus quoque libris editis notissimi sunt Accursius Florentinus, & Sinibaldus Fliscus Ligur ille, qui ob doctrinæ præstantiam ad Petri Solium assumptus, Innocentius Papa IV. adoratus est, Jacobus Balduini, Alexander de S. Egidio, & Vivianus Tuscus Bononienses, Odofredus, qui & Roffredus, Denarius Beneventanus, Gabriel Osselletus Mutinensis, Jacobus Ardizonus Veronensis, Joannes de Deo Hispanus, Johannes de Blanasco Burgundus, Bernardus Dorna Narbonensis, & Albertus Galeotus Parmensis, ac alii, quorum opera typos fatigarunt, omnesque Azonis discipulos testatur Alidosius in Indice Doctorum, qui Bononiæ professe sunt. Sed propè exitialem tanta celebritas concitavit invidiam; etenim, vel fide majores in ipsum calumnias comminisci ausi sunt ejus æmuli, quibus propterea cedendum aliquandiu ratus, in Galliam Narbonensem se contulit, ubi Montispeffulani factus Lycæi Professor, Bononiensem ferè exhaustis Scholaribus Academiam ad antiquum Magistrum, vel illuc concurrentibus: Quamobrem ipsum vel peiori conditione revocare præstitit, ut videbimus infra. Superata itaq; invidia, Bononiam reversus, reliquum vitæ spatium gloriosius in novam traduxit ætatem. Variis quoque Reip. negotiis adhibitus est. Legitur enim anno 1221. mense Majo cum Uberto de Romana J. C. & aliis Mutinam legatis missus certiolem facturus Pontificis Nuntium, ne Bononiam concederet ad hoc, ut animi Civium Othoni IV. Imp. faventium, seiviori tumultu non concitarentur. Ære insuper perenniora posteris transmisit monumenta; notissima enim est equè, ac pernecessaria omnibus jura profitentibus, & singillatim ex suorum statutorum dispositione illis, qui nobilissima Jurisperitorum Collegia tum Mediolani, tum Veronæ, tum aliarum Urbium ingredi cupientibus.

Summa super quatuor libros Institutionum ad omnes Titulos Codicis sapienter recusa etiam cum diversorum Jurisconsultorum additionibus nuncupata Locuples Civilis Juris Thesaurus, cui accessere eiusdem Questiones Broccardica, seu Sabbatina appellatæ.

Commentaria, & magnus Apparatus ad singulas leges Librorum Codicis Justinianæi

Quæ primus in lucem asseruit Antonius Contius in Academia Biturigum Juris Professor eximius. Ipse namque deperditum in stabulo Azonis Codicem M.S. in Urbe Aurelianensium fortuito nactus anno 1556. postliminii jure uti dedit. Siquidem ex ejus Bibliotheca subinde editus est Parisiis 1577. & 1581. apud Sebastianum Nivelium, & Lugduni apud Franciscum Fabrum 1595. & ibidem apud Jac. Stoer. 1596. utrobique unà cum Antonii Fontanoni Aruerni in Supremo Parisiensi Senatu Aduocati copiosissimis Summariis in singulos Titulos, atque in leges ejusdem commentariis.

Alia itidem opera, (sed ad jam enarrata referuntur) recenset Com. August.

August. Fontana in suo eruditiss. Amphitheatro Legali p. p. verum circa nomen Dominici, quo Azonem baptizat, eidem non ad stipulor: cum Alidosius, & Bumaldus, seu melius Montalbanus in Bib. Bononiensi scribant Azonem nomine, & Portium cognomine appellatum fuisse, memoratos quippè Scriptores, & alios meherclè aberrasse credo, cum eundem Azonem Patria tantùm Bononiensem obfirmant. Fuisse, inquam, Azonem Publicum Bononiæ Lectorem, fuisse Civem Bononiensem ex privilegiis effectum, id concedendum facillimè arbitror, & favet mihi ipse Alidosius lib. allegato in fine Epistolæ ad Lectorem, ut de Bulgaro; *In ultimo sappiasi, che bò messo frà li Bolognesi alcuni Dottori famosi Forestieri condotti à leggere quà, perche furono poi fatti Cittadini, e le famiglie loro si sono fondate in questa Città.* Ex hac enim familia Portia post Azonem alii, ut dicemus, afferuntur; ita & exemplo Alidosii egit Montalbanus inter Bononienses adnumerando Joannem Bossianum, quem omnes sentiunt Cremonensem, Jacobum de Aream, licèt Parmensem, Alexandrum Tartagnum, etsi Imolensem, & alios: Veroniamen quamvis nihil graculo cum fidibus veritati tamen sit locus, ipsemet Azo in Summario, inter alia sic affatur. *Nunc autem ego Azo Residens Bononiæ in Jurisperitorũ ordine.* Ex quibus scætet verba illa *nunc, & Residens* inferre aliquid aliud sanè à verbo Civis, quod subdidisset, si verè Civis Bononiensis origine fuisset, cum exinde si nominat se Civem Bononiensem in Proæmio ad summam Institutionum, subdendum est id fuisse, postquam declaratus fuerat Civis ex privilegio ob merita, vel ob diuturnam habitationem, dum Summam istam post Summas Codicis, ac Digestorum composuit. Sed ubinam evidentiùs id poterit ostendi, quàm ex propria oris confessione eiusdem Azonis, origine Bononiensem non extitisse: Scribit namque in Proæmio Summæ Trium Posteriorum Librorum Codicis ibi post nonnulla: *Ad hæc loco tertio apud Montem Pessulanum mihi venit in animum Tyronibus Legum introductiones ad libros Juris majores componere, Institutionum summam conficere, illasque, Deo propitio, subtili, & moderato compendio compilavi. His autem peractis, longe postea in Patriam reversus sum, indeque post aliquot dies, ante duos videlicet Menses ab illis Bononiensibus, qui de Castello vocantur, accitus Bononiam veni, ibique in Castello &c.* ex quibus, & aliis, quæ sequuntur arguere debet Lector in aere me non piscari, nec esse insistendum huic Epitaphio, relato ab eodem Alidosio, & à Francisco Suvertio in libro, cui tit Selectæ Christiani Orbis delitiæ in Inscript. Bonon. in facie Turris S. Geruasi, quod tamen, ut sequitur, est reptandum.

Trinitati

Azoni Jurisconsultorum

Numini

Anno Gratia MCC... Hæc tumultato

In Sepulchro Vetustate collapsa

Tomo 1.

M 2

Ac

Ac inter rudera vix agnito
Jo: Franc. Aldrovandus
Dictator,
& Consules Bonon.
P. Impensa
Concivi suo B. M. memoriam
Posuerunt
Anno Salutis Mccccxvi.
V. Idus Octobr.

Verbum igitur illud *Concivini* affectatum fuit ibi positum ad inducendum Azonem, ut jam diximus, *Concivem* effectum ex privilegio, namque si Azo erat Bononiensis, ut Bononiæ credebatur, haud erat pernecessesse eum indicare Bononiensem *Concivem*, neque verò grave mihi est legere titulum eius Summæ sic inscriptum: *Summa Azonis Bononiensis*, cum Summas viderim sine illo addito *Bononiensis* excusas, ut penès me illa est, quæ Venetiis edita anno 1610. apud Societatem Minimam.

Fuisse verò ex Oppido Casalis Majoris, confirmant Jo: Jacobus Crotus in oratione habita in laudem Francisci Sfondrati die, qua Collegium J. C. Cremonæ fuit assecutus, Papiæ cusa apud Jacob. de Burgo franco 1522 dicens. *Omitto Azonem Porcum Justiniani Codicis Compilatorem à Casali Majori nostri Agr: Oppido producto, licet quidam livore, invidentiæque tacti falsò Bononiensem autumant.*

Lud Cavitellus in Annal. ad ann. 1247

In Syllabo J. J. C. C. exemplissimo Collegio Cremonæ addito statutis ejusdem Coll. anno 1619. typis dato, nec non in alio Syllabo M. S. fide digno apud me, tertio loco legitur. *D. Azo Porcius Bressianus in Coll. J. C. Patriæ.*

Hector Lauda in M. S. penès me rerum notabilium Casalis majoris, pro Patria acerrimè pugnat.

Josepb Maltraversus in Opusculo inscripto, *Alcunae cose più notabili di Casalmaggiore. Parmæ apud Viareum*, asserit eundem ibi natum, sed cum Bononiæ *Interpres legum* degeret, fuisse illa Civitate donatum.

Suspectos esse nostrates Scriptores, & minus apertam nobis notitiam efficere, mihi posset opponi, sed facillimè est retorquendum argumentum; at tamen si exteri Authores Azonem Bononiensem confirmant, à Bononiensibus hanc eruditionem emanasse inficias, ire non possumus.

Restat denique confutanda fabula illa nonnullorum, qui nullo freti historiarum fundamento somniati sunt, atque commenti eum fuisse capite mulctatum, quali Bulgarum Antisophistam cultro appetivisset, inter quos dinumerandus est *Alciatus* alioqui doctissimus in *parerg. Juris lib. 9. cap. 25.* ubi etiam legitur, quantum hic Auctor sæviat in Azonis nomen, eum vocando legum contemptorem, & Palladis prostitutorem: Nam liquet, ut vidimus in Bulgaro

garo (referente Sigonio) ipsum Bulgarum obiisse anno 1161. & Azonem, juxtà communioem Bononiensium Historicorum opinionem, anno 1227. valde Senem decessisse in feriis Autumnalibus, quo tempore quotannis ægrotare solebat.

M. Mantuam de Vir. Illustr. in jure, lapsum fuisse & ipsum dicendum est, ubi de Azone, quod præter Doctoratus gradum erat etiam Canonicus, quod de altero tantum Azone legere est, quem à nostro non distinxit Mantua; Nostrum enim aliquot annos antecessit alter Azo, sed is Bononiæ natus Bualella Domo, & ipse non incelebris J. C. qui Cathedralis Ecclesiæ Canonicus erat anno 1173. & varias composuit quæstiones, ut testati sunt Joannes Andreas, & Alidosius. Noster autem Azo nullis initiatus Sacris, Uxorem, & liberos habuit, Joannem scilicet, ex quo natus Dominicus J. C. & Lector Publicus Artis Notariorum à Gherardaccio memoratus *lib. 3. Hist. Bonon. ad annum 1326.*, & filiam, qua & Generum sibi fecit memoratum Accursium.

MCLXXXIX.

Lotharius inter Jurisperitos ætatis suæ clarissimus. Ingenio fuit magno, ac fortis, & vehemens in legibus interpretandis Magister. Bononiam iccirco publicè conductus, suam præcipuè eruditionem probavit, non absque summo audientium stupore. Quippè enituit inter primos Civilis Juris Glossatores, quanquam non multum in legibus scripsisse feratur. Ego potiùs ejus opera crederem maxima temporis intercapedine deperdita fuisse.

Multa de eodem peracuto calamo. scribit *Pancirolos de Clar. leg. Interpret. pag. 143.* & præsertim fuisse natura mulierosum, armisque deditum, & plus ense, quàm jure valuisse, matronasque intemperantiùs sectatum, & alia, quæ per invidiam prolata, dubito ab æmulis Coævus contrà ipsum egrè ferentibus Henrici Cæsaris animum erga Lotharium fuisse vehementissimè propensum. Hunc Lotharium aliam à Lothario Rosano, de quo infra ad annum 1205. extitisse arbitror.

De hoc memoria habetur apud Carolum Sigonium. *in Hist. Bononiensi lib. 3. ad ann. 1189.* & *in Indice Hist. de Regno. Italiae.*

Bartolus in l. sancimus Cod. de Jud. affirmat fuisse Azonis Synchronum, cujus rei sit fides apud eum.

Joannes Baptista Cacciatopus de mod. stud. in utroque Jure. docum. 5.

Joannes Pasqualis Alidosias in lib. J. C. Bonon. (ubi de Azone) vocat Lotharium patria Pisanum, ipsum confundens cum Lothario Archiep. Pisano.

Antonius Campus Hist. lib. 2.

Cavitell. in Annal. ad annum 1195. & alii Jurisconsulti quamplures.

Clear.

MCLXXXIV.

Clearchus de Cavalcabobus Jurisprudencia, & Astronomia perspicuus, Lutetias Parisiorum perductus, ibi publicè, & diligentissimè docuit, tùm autem Philippo II. Francorum Regi, cui carissimus fuit, dicavit, ut fertur, quæ composuit.

Opera Astronomica.

Ad ejus Tumulum legebatur, ut in Epitaphiis antiquis Buschetti.

Ossa Magistri Clearci Cavalcabovii J.C. Nob. Cremon. publicè, & privatim Astronomicae Scientiae Professoris, hic jacent, obiit anno MCVIC. Idibus Junii.

Iste Clearcus fuit ex majoribus Ugolini illius Cavalcabovii, viri inter Longobardiæ proceres illustrissimi, & Cremonæ imperitantis, ut suo loco, quò Lectorem remittimus.

Anno antecedente gloriosè obiit Cremonæ, ubi diuturnâ traxit morâ Albertus de Villa Aonii Bergomensis tertii ordinis Divi Domini, die septima Maji, vitæ Sanctitate celebratus, cujus acta scripsit *Josepb Bressianus Cremonæ excusa 1637. per Paulum Pueronum.*

De eodem *Antonius Canopus in Hist. lib. 2. ad annum 1195. verùm Cavitellus, & Gadius* obitum Alberti recensent ad annum 1279. mendosè siquidem, nam illo anno fuit in album Sanctorum jure merito relatus.

MCLXXXVI.

Valerius Abbas (cujus cognomen evanuit) suorum temporum fuit Scriptor non obscurus. Comendatur illius ingenium quàm maximè in Historiis absolvendis; edidit volumen

De Familiis Nobilibus Longobardis Cremonæ commorantibus.

Operis hujusce supplementum confecisse Raphaelem Fabagrossam, insinuat *Josepb Bressianus in Virtu. Ravivat.*

MCLXXXI.

Joseph Taverius ex Divi Benedicti Familia Theologus, Philosophus, & Orator omnium suæ ætatis facundissimus, ab Celestino III. Sacrorum Rege dignus existimatur, cujus cucullus infula sacra permutetur, quum ab eodem deligitur dignitatis gratia in Archiepiscopum Tarsi Ciliciæ Urbis præclarissimæ, & totius Regionis Metropolis. Romæ quidem obiit ad paucos annos.

Bressianus in Ros. & Viol.

Inter Divi Benedicti Monachos nunc me scribente, hoc Septembris Mense 1694. Romæ vivit Verbi Dei Præco doctissimus D. Johannes Baptista Gentilis Nob. Januensis, ad Episcopatum Adiaciensem in Corsica promotus, mihi præclara necessitudine conjunctus, qua nihil unquam cordi meo fuit optatius.

Cre-

MCLXXXVIII.

CRemofanus, sivè Cremofianus, vel Cremofinus Oldoynus, qui antea fuerat ex Coss. Populi Cremonensis, a deo Patriæ acceptus, atque Civibus gratus fuit ob singularem doctrinam, & Reipublicæ administrationem, ut fuerit hoc anno, & fequenti à Coss. Odone de Comite, Ifatio, & Maltraverfo Dovariis, Henrico de Surdis, & Johanne Conrado Prætor declaratus:

*Campus**Cavitellus, &**Gadius in Hist.*

Anno anteriore ad superos evectus est Homobonus ex stirpe Tucenga Cremonensi, Vir gloriosissimus die 13. Novembris, qua die singulo anno Romana Ecclesia eius obitus memoriam recolit, de quo melius alibi fusè loquemur.

MCLXXXVIII.

Thomas Almerigus rerum historicarum ingeniosus indagator edidisse creditur

*Eventus Italia sui temporis**Acta Friderici Primi Imperatoris.*

Bressian. in Viol. & Ros. Non possum hic me continere, dum sermo contingit de hoc Almerigo, quin ex cognominis similitudine memoriam agam de Romano Merigo Abbate Camaldul. Amico meo humanissimo, doctrina, ingenio, ac mansuetioribus musis præstantissimo, tum sæculi hujus, tum sui ordinis lumine, ac ornamento.

MCLXXXIX.

ÆGidiolus Alemanus Jurisprudentiæ gloria præclarus, laboris, atque operis patientissimus, scriptisse habemus

Opera legalia

nam eiusdem meminit *Bressian. in opusculo J. C. de Coll. ac Syllabus M S. in Porta natali.*

Alter Ægidiolus Alemanus adfertur à *Campo in Hist. lib. 2.* unus ex Ghibellinis interfectis à Jacobo Cavalcabovio anno 1312. die 16. Maji.

MCC.

UBertus Fossa Benedictini Ordinis Alumnus, vir simplex moribus, ac multiplici eruditione refertus, Innocentii III. Domni Apostolici consensu, cum Romæ versaretur, Episcopali Tripolitane Sedis dignitate decoratur. Senex in patrium divi Laurentii Archisterium transmigravit. Immortuus inscriptione hac ex Buschetto desumpta posteris comendatus est.

(Uber-

96 Cremona Literata.

(*Ubertus Fossa Cremonensis Monachus*

(*S. Benedicti Episcopus Tripolitanus*

(*Hic sepultus fuit hoc anno Mcccxxv.*

Annis 1409. inter Aulae Romanae Praesules reniduit, sub Alexandro V. Referendarius Apostolicus Augustinus Fossa, quem hic adnotavi, quoniam de Gente Fossa mihi sermo incidit.

MCCV.

Joseph Mastalia vir omni scientiarum genere ornatus, Romae ejus vitae spatiis versatus, apud Innocentium Romanae Ecclesiae Summum Sacerdotem praecclaris muniis refertus, & praecipue intimi Cubicularii, & a Secretis dignitate insignitus, ni inopportuna morte correptus esset, fama erat in Cardinalium Collegium ob merita cooptandum fore.

Bressian. in Corona Vir. Illustr. lib. 1. p. 3. cum Zignano, & Fabagrossa.

V.

Baroccus Burgus Patavii Praetor hoc anno deligitur. *Sciebat enim, ut ait Platina de Principe lib. 2. cap. 6.* esse Praetoris munus probe intelligere se Civitatis commodo creatum esse, debereque ejus dignitatem, & decus sustinere, servare leges, jura describere, tuerique ea, quae ejus fidei commissa sunt.

Recensetur in Codicibus *Papifavio Conradino, ac Zabarellio de Praet. Paduae*, in quibus Baroccus de Cremona vocatur.

Antonius Campus Hist. lib. 2. ad annum 1209. Baroccium Burgum inter Consules Cremonae adscribit.

VI.

Manfredus de Gazo, seu Gadius Eques, & Potestas Paduae jura petentibus reddidit, ab omni odio, ira, cupiditate, amicitia alienus, cum recte judicare non possit, qui affectibus, & perturbationibus movetur.

Extat de eodem monumentum in Codicibus *Papifavio, Conradino, & Zabarellio de Praetoribus Paduae* loquentibus, ad eundem annum 1206. In primis vocatur Manfredinus. Memoratur a *Jacobo Gadio* in *Hist. M. S.* ut inferius.

MCCVI.

Isaac Dovaria Praetor, & Capitaneus in inclyta Civitate Bononiae, cum tantae Urbis esset moderator, inter ejus aevi Principes viros esse adnumerandus. *Jobannes Pasqualis, Alidosius in lib. Potestatum & Capit. Popul. Bonon.* anno adnotato de eodem loquitur.

Isaac

Isaac is fuit (quem *Cavallus* in *Annales* appellat Isatium) Consul Cremonæ anno 1209. unà cum recensito Barocio Burgo, Johanne Amato, & Pontio Piceno, seu Picenardo, ut notat *Anto. Campus*.

MCCVII.

Johannes Bonus Abbas Monasterii omnium Sanctorum Cremonæ, eximie prudentiæ, & doctrinæ famam retulisse traditur, ut quem Patriæ non modò Canobia Præsulem, sed & ab Innocentio III. emunctissimæ naris Pontifice delegatum, unà cum Siccardo Episcopo vidit, in Causa diuturnæ litis agitatz inter Antistitem Bobiensem, & Monasterium S. Columbani ejusdem diæcesis, ut prævia testium examinatione super utriusq; partis Juribus, Procuratorem ad Apostolicam Sedem pro definitiva Sententia mitteret. Quod præstiterunt delegati, ut indicat utriusque communis, & proluxa

Epistola ad Innocentium III. Summum Pontificem, data Cremonæ in Episcopali Palatio XII. Kal. Decembris anno MCCVII.

Extat apud *Ferdinandum Ughellum Tomo IV. Italiae Sacre in Historia Uberti Rocche XIII. Bobiensem Episcopi col. 1294.*

Vivebat Joannes adhuc anno 1218. ut constat ex Honorii III. diplomate, quo ipsius meminit. Extat & hoc apud Ughellum, citato loco, deductum ex Regesto Vaticano ejus Pontificis fol. 231. Sunt qui Joannem hunc censeant eundem cum Joanne Bono, quem *de Giraldis Cavitellus, de Geroldis Rubeus* cognominant, ex Archidiacono Ecclesiæ Majoris, inter Episcopos Cremonenses recensito. Sed temporum ratio aliter docet: Hic enim postremus post Homoboni Madalberti Episcopi Cremonensis (qui Siccardo successus, tres, & triginta annos Ecclesiam administraverat) in magna Canonorum dissensione à nonnullis in Antistitem petitur anno 1249. Sed Bernerio Summo suffragiis præpollenti, & Innocentii IV. declaratione confirmato, cedere coactus, ætate inferior annis aliquot deprehenditur. Quod & Rubeus confirmat, asserens posteriorem obiisse pridie nonas Sept. 1262. ut infra.

MCCVII.

David ex præclarâ Ponzonorum familia optimis artibus institutus, qui præcipuè Medicinam, & Astronomiam sectatus est. Multa eum de hisce disciplinis edidisse autumant.

Fabagrossa de Fam. Nob. Cremon.

Bressianus Filius in Via Lactea Fam. Ponzonæ.

MCCVII.

Cælar Cappalunga vir doctus, & in pensitandis veteribus scriptis benè callidus. Scripsit.

Tomo I.

N

De

De Origine Familiarum Nobilium Germanarum, Gallicarum, & Romanarum Cremona degentium; quo quidem opere ali fuerunt nostri Trussus, & Fabagrossa in suis voluminibus dicendis, quorum fiet mentio.

VII.

BErnerius Mastallus, seu Mastallia Urbi Patavinæ Prætor datus est, Homo quidem suis temporibus generis splendore, ac virtute clarus, omnium Civium utilitati assiduo invigilavit studio, & quicquid egit, ut ait Plato, ad eos retulit suorum oblitus commodorum; nam qui parti Civium consulunt, partem negligunt, rem perniciosam in Civitatem inducunt, seditionem, atq; discordiam, *Ex Codicibus Papifavio, Conradino, & Zabarellio de Prætor. Padua.*

MCCVIII.

Albertanus de Ora S. Agathæ licet non Cremonensis genere, cum tamen Cremonæ hoc tempore scripserit (ex adductis ab eruditissimo viro P. Antonio Possentino Mantuano Soc. Jesu in App. Sacro Tom. 1.) eum possum hic recensere; Ut enim de ipso narrat, dum in custodia Cremonæ asservaretur, fuisset autem Præfectus Arcis Gnaudi, seu melius Gavardi, Friderico Imperatore Brixiam obsidente, scripsit librum de doctrina dicendi, & tacendi, de quo virtutibus diligendis, & vitiis fugiendis. *Quem Librum mihi M. S. in quarta parte folii pergamens in Bibliotheca Cardin. Grimani, quam Canonici Regularibus Ordinis S. Salvatoris reliquit Venetiis. Vixit anno 1208.*

Theophilus Spizelius, ubi de Bibliotheca Veneta S. Antonii hunc asserit fuisse Causidicum Brixientem, & de amore, & dilectione Dei scripsisse anno 1238. dum esset in Carcere Imper. Friderici Cremonæ, consultaque exinde Bibliotheca Brixienti P. Cozzandi in ipsa apud eundem comperi, & ibi quamplura de eodem Lector habebis, & præcipue fuisse ejus Opera Florentiæ impressa apud Junthas 1610. in 4.

MCCVIII.

Ugutio Cremonensis, cujus cognomen ignoratur, nobilissima Prætoris dignitate in antiquissima Urbe Ravennæ hoc anno floruisse affirmat Hieronymus Rabeus Hist. Raven. lib. 6. ubi de bono fœdere inter Ravennates, & Cremonenses hæc habet. *De Cremonensibus autem quod dictum est misisse eos Ravennæ pecuniam, & Ugutionem Cremonensem Ravennatam Præturam gessisse, idem spectat, ut magnam illis cum Ravennatibus conjunctionem fœderis fuisse testemur &c.* Et prosequitur ibi alia de Episcopo Cremonensi narrare.

Quæ de hac præclarissima Urbe nostris carminibus scripsimus, dum ibi in perspicuo Classensi Asceterio fuimus anno 1686. legatur liber inscriptus *Miscellanea Poetica degit Academici Concordi di Ravenna.*

Bononiæ

Bononiæ excusus 1687. cujus Editionem curavit nunquam satis laudatus Amicus Petrus Cannelus Academiae à Secretis, & Abbas Camaldulensis.

MCCX.

Guilelmus Mascalia, seu Mastalia, quum intestinis dissidiis Cremonenses vexarentur, divisa Urbe in factione (utar vernaculis verbis) Cittanovana à Præpotentibus Concivibus, qui Mastaliæ acerrimum ingenium optimè noverant, Prætor constituitur.

Antonius Campus Hist. lib. 2.

Veruntamen dum hinc incidit sermo de Cittanovanis, quid sit, seu fuerit Cittanova, opere pretium est edisserare, ut ex M. S. *Joannis Jacobi Turrefini* præstantissimi Urbis nostræ Patrii, æque, à Historici. Urbs igitur nostra, quæ eo murorum ambitu, quem nunc videmus, circumdata est, non mediocriter angebat Cives nostros, diutius cogitantes quo pacto statum suum incolumem servarent. Memores enim libertatis, quam ad eam diem tutati erant, cum viderent, nonnullos in Republica sibi tantum arrogare, ut omnia ex eorum nutu penderent, putarunt melius esse morti se se exponere, quam pristinam dignitatem amittere: Siquidem Isacus Dovaria, & Gerardus Dovaria Bosii Pater, & Bernerius Hermenzonus, & Roglerius Carfalla, & Joannes Bonus Ursonus, alique innumeri ex Urbis principibus Friderico adhærentes, parato ingenti suorum numero Civitatem subigere tentarunt, cumque id ex voto non eveniret, omnes, quos conatibus suis obsistere credebant, adorti sunt; & ita foro occupato, & Imperatorio Vexillo erecto, omnia Imperatoris nomine administrare videbantur. Quod videntes quamplurimi, qui pro tuendæ Reipub. dignitate convenerant, se se in sublimiorem Urbis partem (quæ ad Divam Agatham vergit) deduxerunt contra hostium impetum, eaque munita Patriæ & sibi consuluerunt, partem eam Cittanovam appellando, seu Cremonellam. Urbs ipsa tùm primum intestinos factionum sensit aculeos, modo Cittanovanis, modo Veteribus colonis prævalentibus, donec pactis induciis probatum est. Cittanovam tutiorem Urbis partem esse, cum illa ab occiduo latere Abduæ quodam rivo allueretur, à septentrionali, ingenti muro, & à reliquis duobus rivo illo, quem hodiè dicunt Cremonellam, vallis, & muris undique superjectis. Cittanovæ parebat, quicquid hodiè à rivo illo includitur; qui quoniam partem ipsam Urbis cingebat, Cremonellam postea denominarunt.

MCCXIII.

A Madeus de Casellanis, seu melius de Cagalana, Siccardi Episcopi Gentilis publicè leges Parisiis interpretatus fuit, multiplici linguarum idiomate excellens, Opera scripsisse fertur permulta.

Brescianus. Virtu Rav. In Coll. J. C., & Syllabus J. C.

Tomo I.

N 2

Hoc

Hoc anno 1213. solemniter, & decantata illa Victoria Cremonensium contra Mediolanenses, parata fuit die undecima Maji, de qua *Anonymus Monachus Paduanus S. Justina de rebus in Insubribus*, & *Euganeis* præter alia narrat hisce verbis.

Anno Domini MCCXIII. Mediolanenses, qui partem Othonis fovebant, cum exercitu infinito super districtum Cremonensium irruerunt. Quibus, Cremonenses, qui exaltationi Principis Friderici summo desiderio affectabant, apud Castrum Leonis viriliter occurrerunt, incæptoque bello in die Pentecostes, Mediolanenses terga vertentes, Militum, & Peditum non modicam quantitatem simul cum Cacrotio amiserunt. Ex illo itaque tempore fama Cremonensium est per populos divulgata. Virtus etiam eorum, & audacia tanti triumphi est præconio plurimum augmentata. Quibus consentanea Rigordus, Sanctus Antoninus, & Bellovacensis tradidere, ut innuit *Raynaldus continu. ad Baronium anno 1213. n. 17. & seq.* ubi hæc victoria SS. Martyrum Marcellini, & Petri præsidio tribuitur; at de hoc fusiùs in Vol. II. cum de Johanne Crotto, qui prælium illud descripsit, sermo continget.

MCCXV.

Lotharius Rosanus, seu Rosarius ad Vercellensem Episcopatum anno 1205. ab Innoc. III. Pont. Max. electus fuit, ad quem idem Pontifex literas dedit, eum edocens, qua via, quo jure in devios sibi subjectos juridicam ferret censuram, ejusdemq; jussu Ecclesiam Albingaunensem invisit. Ob meritum, & Virtutum Lotharii in dies incrementum, crescente in Pontifice prædilectione, ad Archiepiscopatum Pisanum anno 1209. illum transtulit, eodemque anno, mense Octobris, cum Romæ esset, missus fuit ad Othonem Imperatorem, hujus nominis Quintum, ut ipsum removeret ab Ecclesiæ devastatione, & ab iniquitatibus, juxta jusiurandum in sua coronatione. Anno exinde 1215. Hierosolymitanæ Ecclesiæ Patriarcha declaratur; interfuitq; eodem anno Princeps inter Patriarchas Lateranensi Concilio: maximis tandem pro S. Ecclesia exantlatis laboribus, anno 1221. decessit, cui successit Gerardus Gallus olim Abbas Molismensis tunc Episcopus Valentinus.

Ugbellus in Ital. Sacra de. Episcopis Vercell.

Paul. Troncius Hist. Pis.

Brescian. in Ros. & Viol. qui scribit, in Archivio Cathedralis Cremon. adesse librum, in quo defertur obiisse die septima Decembr. 1219.

Marcus Aurelius Cusanus in Disc. Hist. Epi. Vercell.

Anno 1285. floruit in Coll. J. C. Cremonæ Nicolaus Rosanus, seu de Roxanis, ut in syllabo J. C.

MCCXV.

HOmobonus de Madalbertis Viciniæ S. Homoboni, Ecclesiæ Cathedralis Canonicus in locum demortui Siccardi successus est, annuente Capitulo, ingenio præstans, scholasticis disciplinis instructus, & optimis moribus curam Episcopalem omni vigilantia triginta tres annos administravit, ac demùm fato concessit, die 10. Octobris 1248. Primo anno, quo sedit Mitratus, interfuit Concilio Lateranensi, confirmavit & ipse

Statuta edita à Ven. Capitulo Ecclesiæ Cremon.

Sedente hoc Antistite, plura memoratu digna Patriæ nostræ contigerunt; nam Divus Dominicus Cremonæ adfuit, ubi etiam Divus Franciscus Cœnobii structuræ immorabatur, ibi & Divus Dominicus cœnosum puteum sacra benedictione depuravit. *Vvadingus in Anal. ann. 1220.*

Fuit & Martyrio affectus à quibusdam Sicariis propè Cremonam Divus Geroldus die septima Octobris 1241., at de his alio loco.

Memoratur ab omnibus Scriptoribus de rebus Patriæ.

Tristanus Calcus Hist. Mediol. lib. 3. sub anno 1227. eum vocat Omnibonum, & nonnulla narrat, quæ optimis moribus tanti Episcopi non referuntur, ideoque non credenda.

Jussu Honorii III. Sum. Pontif. per Ep. Madalbertum congesta fuere acta Johannis Cremonensis Viceatini Antistitis, de quo suprâ annis 1169.

MCCXV.

ANdreas de Puteis ab Innocentio III. Pont. Max. ex supremis Aulæ dignitatibus anno 1212. ad Massiliensem Episcopatum in Narbonensi Provincia promotus; anno autem 1215. inter S.R.E. Cardinales relatus, dum illic à Panonia reversus, Romam peteret, maligna febris peregrè in Mutinensi Civitate correptus, attigit vitæ metam, virtutibus, & Legationibus clarus.

Hæc habentur ab *Ant. Campo in Hist. lib. 3.* eaque refert *Brescianus in Res. & Viol.* allegando M.S. Pauli Zignani, & Raphaelis Fabagrossæ de Famil. Nob. Cremon. Sed apud Scriptores Hist. Pontif. & Card. nullum de Puteo prostat monumentum, attamen inter Cardinales relatum possumus credere, cum in Cardinalium Registro sub vita Innocentii III. duo sine proprio nomine legantur, qui utpotè mortui, antequam pileum purpureum referrent, non fuerunt cum aliis descripti, ut crebrò in similibus contigit.

MCCXVI.

Octavianus de Turre ex Canon. Regularibus ad Episcopalem Salamini dignitatem promotus, suo tempore claruit, ad Divæ Agathæ olim legebatur id Epitaphiû à *Bischetto, & à Bresciano manuscriptum.*

MCCXVI.

MCCXVI. Die vi. Octobris obiit P. D. Octavianus de Turris Cremon. Episcopus Salamina Ord. Can. Regul. Lateran. Hic requiescit in pace. Amen. *Ætat. suæ ann. LXIII.*

MCCXIX.

Rolandus à Cremona Physicorum Doctor, exindè Ordinis Nobilissimi Prædicatorum S. Dominici inextinguibile lumen, de quo verba repetam *Ambrosii de Altamura in Biblioth. Dominicana*, ut sedulo Lectori meliori methodo complaceam, & scitu digna non obliterentur. Hoc anno à nostra Redemptione 1218 Bononiæ Magister Rolandus Cremonensis summus Philosophus, & Theologus dedit nomen nostræ Religioni. Hic primus ex nostris legit S. Theologiam Parisiis, primusque ibidem Lauream meruit. Præter doctrinam, fuit in effugandis demoniis miræ virtutis, & nostrates præsertim Martyrologium Dominicanum, hunc inter Beatos Ordinis nostri reposuere. Ut pro Ecclesia pervigil excubaret armatus, anno 1244. ab Innocentio Papa IV. Commissarius Apostolicus in Exelinum Tyrannum, clavicemq; Ecclesiæ contemptorem, atque Italicæ Pacis inquietum perturbatorem, creatur. Rolandus igitur solers excubito judiciariam contra eum Inquisitionem instituit, illumq; in locum quendam vicinum, & secum coram magna populi multitudine in iudicium accersit, citat, arguit, castigat, ac animo damnat infracto. *Brevius in Annal. ad annum 1232. nu. 2. hætenus Altamura.*

Præterea Placentiæ Inquisitor, plurimis multatis Hæreticis, dum in nobiliori loco contra eorum errores dissereret, è suggestu ab illis dejectus, gravem capitis, ac membrorum collisionem accepit. Valetudine deindè recuperata, ardentiori zelo, quoad vixit, in eos infatigabili studio invehens, decertavit, ita *Castillus p. r. lib. 3. cap. 12 Plodius de Viris Illustr. ord. lib. 1. Fontana in Theatro SS. Dominican. p. 2. tit. 4. nu. 3. & p. 3. cap. 1. tit. 3. nu. 18.*

Summam Sacræ Theologiæ gloriosissimam confecit. Ita Chronicon breve in Constitutionibus nostris, cujus verba: *Hoc anno magni, & literati Viri, Archidiaconi Decani, Abbates, Priores, Doctores, omnium facultatum, ordinem intraverunt, inter quos Bononiæ fuit Magister Rolandus Cremonensis summus Philosophus, qui primus Parisiis ex Fratribus in Theologia rexit, & summam gloriosam compilavit.*

Quæ de eodem narrat *Thomas Matvenda in Annal. Sac. Ord. Prædicatorum à Stephano Salanco excerpta*, non erunt minùs curiosa.

F. Rolandus natione Cremonensis in sæculo magnus Philosophus, & primus de Fratribus Prædicatorum licentiatus, & Doctor Parisinus. Hic Summam, quam fecit Philosophiæ, talem dicit. *Eatenim in Philosophicis, & Theologicis ad plenum eruditus, & cum semel existens Cremonæ audisset à Fratribus quibusdam venientibus de exercitu Federici obsidentis Brixiam, tunc, quod philosophus ejus multum eos confunderat de sua philosophia, de qua nesciverant, respondere, Succensus zelo Ordinis dixit,*

dixit, *sternite mibi Asinum* (Podagricus enim erat, & ire pedes non poterat. Quod cum factum fuisset, intrans exercitum super Asinum cum quibusdam Fratribus, incepit querere ubi esset ille philosophus. Et congregatis multis qui eum noverant, honorabant, magnis, & honoratis viris, convocato philosopho dixit ei. *Ut scias tu Magister Theodore, quod Ordo Predicatorum habet philosophos. Ecce do tibi coram istis optionem, ut obiicias, vel respondeas de quacunque philosophia volueris. Qui cum accepisset respondentem obiicere, ita gloriose de eo unica disputatione triumphavit, ut ad magnam gloriam cesset Ordinis, & honorem. Eadem habent Leander Albertus lib. 3 virorum Illustr. Taegius 5 par. monumentorum Ordinis. Raxius lib. de Beatiss., Castillus lib. 1. cap. 37. Michael Plodius lib. 1. Virorum Illustr. colum. 187. Qui cum asserant contigisse predicta, obsidente Friderico Brixiam, constat ex auctoribus hoc anno 1238. Fridericum Brixiam obsidione cinxisse.*

Idem ab innumeris aliis Scriptoribus laudibus extollitur, & præcipue ab Histor. de Rebus Patriæ, à quibus fertur unà cum Moneta Conventum primum ejus Ord. ibi edificasse extra Urbem, & Bononiæ sanctissimè decessisse anno 1259. Campus in Hist. eodem anno.

Sigonius de Episcopis Bononiensibus lib. 2. ad ann. 1233. pag. mihi 105. post nonnulla narrata de Ordine Divi Dominici dicit. *Quare animadverto Clarus Frater, qui apud seculum Jus Pontificium, ac civile tradiderat, loqui ingressus, præclara Oratione abiectas, ac propè fractos eorum animos erexit, ac confirmavit. Vix autem peroraverat, cum Rolandus Cremonensis Physicorum Doctor accessit, ac se in eorum adscribi numerum postulavit. Qua voce Reginaldus erectus subito proprium sibi velamentum detraxit, ac capiti ejus imposuit, & pulsata Campana Fratres Spiritum Sanctum invocare præcepit &c. Vide & Stephanum de Sampayo Lusit in Thesaur. arcano Lusitano pag. 163. in Catal. primorum PP. qui scholas Paris. rexerunt.*

Ex hoc præstantissimo Ordine præter alios suo loco adducendos, floruisse etiam B. Damianum de Boxulo Cremon. Diæcesis testator P. Petrus M. Festa Urceanus in Chron. M. S. sed nihil penitus refert de ejus Vita, nec de ejus obitu.

MCCXIX.

Gerardus Rangonus præclari nominis Philosophus, & Astrologus publicè docuit Parisiis. Ejus Opera sunt.

De Astrologica ratione

Ephemerides Cælestium motuum.

In Regia Bibliotheca fertur illa reliquisse. Lugduni decessit, dum Patriam divertebat, ibi tumulatus hoc Epitaphio.

*Gberardus Rangonus Nob. Cremon. Philosoph. & Astrol. clarissimus
hic quiescit. Obiit anno Dom. Mccxix. die v. Januarii. Val.
Brescian. Virtu. Rav.*

Homo.

MCCXXII.

HOmobonus Panevinus inter Collegii Jurisperitos hifce temporibus adnumeratur. Ingenio, & doctrina traditur præstitisse: cum Thoma Sabaudia Principe magna familiaritate versatus isque inter ejus Consiliarios effulfit. Edidit.

De exercitationibus Aulicorum.

Verè demonstravit juxtà mentem Adami Contzen. S.I. puerilem esse plurimorum errorem, scilicet Palatia non esse Sapientia gymnasia, nec studiorum phrontisteria, & Aulicos exisse de potestate Magistri, nam schola est, ubicunque vigilatur ad fores sapientia Academia est, ubicunq; de virtutibus inquiritur, & respondetur.

Vide *Syllabum J. C. & Brescian. in Coll.*

MCCXXII.

Moneta à Cremona Præd. Instituti celeberrimi nitidissimum fuit sydus: Ad promerita ab ipso laudis incrementum referam, quæ de eo singillatim loquitur Ambrosius de Altamura in Bibliotheca Dominicana &c. Anno 1222. *Beatus Moneta Cremonensis, Vir in tota Italia, immò & Orbe notissimus, sæcularis legerat Bononia publicè artes, deinde rostris illum Divina gratia efficaciter commovente, adscriptus, sanctitate conspicuus brevi evasit, Sacra Doctrina politissimus, egregius fidei pugil, ac maximis fulsit miraculis, & innumeris; Tandem assiduitate studii, & lacrymis (quas emittebat causa devotionis) frequentibus, veluti alter Didymus factus etiam cæcus. Diutinam aegritudinem, in omni patientia, ac sanctitatis exemplo, hilariter ad experimentum virtutis ferendo, Bononia volavit ad superos. Tanta is fuit admirabili sanctitate, ut SS. Patriarca Dominicus, cum vestimentis Moneta, in ejus Cubiculo voluerit vita defungi, & animam magnam reddere Creatori.*

A. B. Reginaldo habitu nostræ Religionis Moneta indutus, induxit odium in Hæreticos, in quos usque ad mortem invebens, scripsit, & disputavit. Edidit enim contra Catharos, & Valdenses Volumen maximum, quæ summa Moneta Cremonensis vocatur contra Hæreticos; cujus archetypus adhuc in nostra Bibliotheca Bononiensi conspicitur &c.

Item totam Logicam dilucidè pro minùs eruditis brevi compendio tradidit.

Scripsere de tanto Viro *Humbertus lib. 4. de Vitis Fratrum cap. 10. Theodoricus lib. 3. c. 3. S. Antoninus 3. p. Histor. tit. 23. c. 5. §. 2. & alii.*

Apud Mediolanenses Inquisitoris munus exercuit, fuitque legum peritissimus, circa annum 1228.; & ut inquit *Antonius Campus* prima fundamenta Cætus Dominicani in suburbiis Cremonæ juxta Templum Divo Gullielmo dicatum, propè portam nuncupatam de Tintori, nunc clausam unà cum Rolando, de quo supra, extruxit. Monetæ, & Simonis Augustiniani nostri gesta, de quo infra, & opera sum.

summatim recensentur à Casimiro Ordin. Præmonstratensi in supplemento de Scriptoribus Ecclesiasticis à Bellarmino omissis. Neutrum tamen Beatum dicit; quinimmò ubi de Moneta, ridet eos, & præcipuè Mendicantes Religiosos, qui uno calmi ductu tot Beatos nullo negotio describunt.

Antonius Possevinus in App. Sacro scribit Summam M. S. etiam esse Neapoli in Cænobiis Ord.

Theophilus Spizelius in Specimine Bibl. Univers. sic habet. est & in Bibl. Veneta SS. Joannis, & Pauli, in qua reperitur Fra. Monetæ liber contra Hæreticos, incipiens *Tempus faciendi. F. M.*

Ejusdemque meminere innumeri Scriptores, & præsertim omnes, qui de rebus Dominicanis agunt.

Vide *Sigonium de Epif. Bononiensibus lib. 2. ad annum 1233.*

Gretserus in Max. Bibl. Vet. P. P. Tom. 25. in Prolegom. Lucae Tudensis pag. 261. cap. 9. Summam Monetæ laudat servatam in Bibliotheca Ratisbon.

Rodericus, seu ut utar hispano vocabulo *Rodrigo Rodriguez* summè describitur, confundens hunc Monetam cum superiori Rolando, quinimmò credendo ex verbis P. Ant. Senensis eundem esse Monetam, Rolandum: cum tot clari Scriptores illius Ord. perinsignes hosce viros distinguant. Videatur hic Auctor, sed potius corrigatur in Codice, cui tit. *Pleytos de los libros pag. 83.*

MCCXXII.

Gherardus Dovaria alius ab eo, de quo superius egi anno 1182: Prætor Placentiæ hoc anno claruit. In eadem dignitate, ac eodem planè merito refulsit.

Jacobus Burgus, ambo autem, ut potè administratione optima felices, celebrantur ab *Ant. Campo lib. 2.* Idem Burgus fuit Consul. Patriæ 1228.

Cavitellus in Annal. memoriam facit de Gherardo anno 1227. inter inauguratos Feudali Episcopii Cremonensis Jure ab Homobono de Madalbertis Ep.

MCCXXIII.

Niger de Marianis inclytæ Urbis Placentiæ & ipse Prætor, Vir prudentiæ singularis, ac defecta jam ætate eligitur. Edoctus à Platone in lib. de Rep. non sane nisi diuturna, longaque experientia artis suæ notitiam assequi; hinc est quoque perspicuum Judicem ipsum haud dubiè senem esse debere.

Ant. Campus in Hist. ubi suprà.

XXIV.

Cressus à Turre Jurisprudentia insignis in Collegio J. C. Patriæ ex antiquioribus effulsit; scripsisse fertur.

Consultationes legales diversi generis.
Dialogum de Vita humana
Bressianus in Coll. &
Syllabus I. C.

XXIV.

Gerardus Cremonensis à Patria dictus **J. U. Doctor**, commendatione dignus ob virtutes, & familiæ nobilitatem ad Sedem Episcopatus Tridentini, ab Honorio III. Pont. Max. deligitur, ad quam appulsus, eidem literas dedit ipse Honorius anno VIII. sui Pontificatus, ut in Epist. Vatic. 178. Anno duodecimo sui Episcopatus decessit, post cujus obitum Capitulum ejusdem Cathedralis Ulricum, sive Aldericum à Campo illius Ecclesiæ Decanum elegit.

Ejusdem meminit *Abbas Ugbellus Tom. 5. Ital. Sacr.*
Bressianus in Ros. & Viol. eundem sentit ex familia de Osfalibus, verum aliunde non constat.

XXV.

Lombardus Guazzonus ad Præturam Placentinam vocatus, gravitate, & virtute percelebris mirificè se gessit.
Idem Campus cum Uberto Locate hist. Plac.

XXVI.

Ferdinandus Bressianus in literis politioribus versatus, Concives artem Oratoriam docuit, & posteris commendavit.

De Morali disciplina lib. 2.

De Arte Rhetorica lib. 3.

Epistolarum Græcarum lib. 2.

Orationum diversarum lib. 1.

Josepb Bressianus in Virtu. Rav. de hoc suo Gentili tractat.

XXVII.

Federicus I. Ponzonus Legum peritissimus, magno fuit ingenio, hoc anno fertur, in Collegium receptus, cum anno 1236. divertisset Cremonam Federicus Imper. hujus nominis II. cognita gravissima, & singulari tanti Viri doctrina, rerum Italicarum eundem voluit Consiliarium. Omnium etiam Concivium votis unà cum Jacopino Ansolfo J. C. peregregio, ad Clementem IV. legatus est, ut ab interdicti vinculo, quo Patria (ut adnotant illorum tempore Historiæ) adstringebatur, absolutionem curaret, ut obtentum fuit die 13. Novembris, anni 1266. Constat eum obiisse edita jam ætate.

Bre

Bressianus Pater in Coll. J. C.

Bressianus Filius in via Lactea Fam. Ponzona:

Autbores Syllaborum I. C. Coll.

Quanti autem Cremonenses haberet Fridericus II. ut diximus in præloquio, dilucet ex Epist. Petri de Vineis ejus Cancellarii, & præcipue ex illa 26. lib. 2. æditionis Basileæ, scribit enim de Cremon. *Vos autem viri fortes, quos, velut in fidei soliditate firmatos, reddit quævis negotiorum, & temporum qualitas, in nostra devotione præclaros, vires vestras, & animos exercete, quod inter alios fideles nostros vos dignis extollere laudibus, & specialibus prosequi præmiis merito valeamus.* Memoratus Petrus de Vineis ex relatis à Jo. Villano ob suspectam prodicionem è gratia Imper. delapsus, Cremonæ carceribus traditur, ductus exinde in Hetruriam, & ibi excæcatus infelicissimè occumbit.

XXVII.

Sigismundus Ala illustri Familia natus, Romam adhuc Adoleſcens delatus, quo facilius in bonis disciplinis emereret, adeo ingenii facilitate profecit, ut ab Honorio III. Pont. Sum. nec non ab Gregorio IX. in Urbis difficilioribus negotiis præfesse summa cum laude meritus fuerit. Tandem senio confectus in Patriam remigravit, & Canonicus Ecclesiæ Cathedralis ab omni opere quievit, ut ex injuncto Epitaphio.

Hoc est Sepul. recolenda mem. Sigismundi Alæ, Cubicularii Gregorii Noni Sum. Pont. ac Canonici bujus Cathedralis Ecclesiæ, qui obiit anno 1258. die 17. Mensis Novembris.

Referuntur à Bressiano in Ros. & Viol. etiam Romæ cogniti inter præcipuos Præsules ex hac stirpe.

Reginaldus Ala Alexandri II. à Secretis ad ann. 1066. & Augustinus sub Bonifacio IX. anno 1393.

XXVIII.

Guillelmus de Multisdenariis, vulgò Mondinari, utriusque Juris peritia insignis, in agendis declamationibus diù versatus, ac plurifaciam eruditione notus, Mantuæ primùm, subinde Ferrariæ tempore Rinaldi Estensis, illius nominis primi, suprema Judicia direxit. Faentia etiam, & Patriæ eximia cum laude jura dixit. *Auctor Syllabi*, qui illo etiam sæculo, ex multisdenariis I. C. refert, Julianum Philippo III. Francorum Regi carissimum, Andreolum, ac Petrum, & ante istos Gubertum, & vicarium habitantes in Porta S. Laurentii.

XXVIII.

Pellizzarius, qui ætatis suæ doctissimus, ac piissimus existimatus est, hoc anno usq. ad 1231. inter Mantuanos Episcopos accitus est, in quo incredibilem, ac penè divinam dicendi vim, ac doctrinam summè Civitas illa inclyta, dum in optima religione eam confirmare studebat, admirata est.

Ab Ugbello Tom. 1. Ital. Sacr. memoratur ad ann. 1227., verùm in nomenclatura Episcoporum Mantuæ adiecta Synodicis Constitutionibus Franc. Gonzaghæ pag. mihi 242. legitur Pellizzarius ann. 1228. sub eodem recensetur & à Bressiano, quem indicat ex familia Pellizzaria. Scipio Agnellus Episc. Casalensis in Annal. lib. 9. cap. 3. Patria Mantuanum appellat, nulla porrò auctoritate suffultus.

XXIX.

Martinus de Surdis Juris Consultissimus hoc anno Collegio adscribitur, Consiliarius Venceslai Bohemiæ Regis, deinceps Friderici II. Imper. ad Celestinum IV. Max. Pont. & ad Ludovicum IX. Francorum Regem Sanctissimum Legatus, nominis fama clarissimus. Scripsit

Opera in Jure quammulta, &

De Principum prudentia Tractatum pulcherrimum, quem Friderico dicavit. Sciebat enim cum Platone, prudentiam cæterarum virtutum esse magistram, siquidem Vir prudentia munitus, non vallo, non fovea, non mænibus indiget, & juxta Bionis sententiam, prudentia ipsa tantum differt ab aliis virtutibus, quantum visus à reliquis sensibus.

Bressianus in Coll. & Virt. Rau.

Syllabus F. C. Coll.

Hoc anno 1229. Antonius Ulissiponensis, nunc Sanctus de Padua, ac novus Thaumaturgus nuncupatus, Cremonam concessit, ut Franciscanum Cænobium, Ædesque Sacras perficeret. Ad plures dies Concionibus evangelicis operam dando, inter suos Alumnos nonnullos Ephebos Cremonenses suscepit. In istis à *Bressiano in Hist. Ecclesiast.*

M. S. adnumerantur
Stephanus Casalorcus,
Antonius Alghisius,
Bernardinus Arnulphus,
Joseph Arignonus,
Silverius de Summis,
Paulus Dovarìa,
Hieronymus Madalbertus.

Guil-

XX XI.

Guillelmus de Amatis multis Senatoriis honoribus functus; Parmensem Præturam administravit, eodemq; anno ad Fridericum Imperatorem in Comitibus Apuliæ à Parmensibus ablegatus fuit.

Antonius Campus in Hist. lib. 2.

XXXII.

Guillelmus Persicus ex Patriæ Proceribus, & unus ex Consulibus Reip. cum literis, tum armis perspicuus, & Friderici Imp. II. à Consiliis, hoc tempore Veronensem Præturam summa cum gloria administravit; ejusdem adhuc extat monumentum in Ædibus Prætoriis illius Urbis nobilissimæ.

Nec illaudatus esto

Gabriel de Pola Consul

Guillelmo de Persico Cremonen. Prætor

Veronæ MCCXXXII.

Franciscus Zava in Orat. 3. scribit Guillelmum hujus Familiæ perantiquum exemplum loco Guidonis Raudii Mediolanensis abdicati à Veronensi Prætura, & rejecti, fuisse omnium Veronensium consensu suffectum.

Guillelmus iste de Persico, quum Consul esset Cremonæ, Mantuanos, ut in Cremonensium foedere consisterent, adivit. Scriptura hujus rei tunc facta in Archivio nostræ Urbis secretiori servatur, quam de more conscribere vel in hoc opere non nocebit.

Ann. Dom. Incarn. MCCXIII. Indiæ. prima in Palatio Communis Mantuæ, in pleno Consilio sonato, & collecto ad campanam, convocatis Consulibus Viciniarum, & Paraticorum, & Capitibus Paraticorum, & Crebenderiis, D. Gerardus de Obe Ambasciator Communis Cremonæ voluntate, & parabola D. Gulielmi de Persico Consulitunc ejusdem Communis, concionando in eodem Consilio, dixit, & rogavit illos de Consilio, & D. Tbalamatium, & Jacobum Vicarios Aldobrandini Marchionis Estensis Potestatis Mantuæ, pro Communi Mantuæ, ut ipsi debeant adjuvare Commune Cremonæ de guerra, quam habet cum Mediolano, & Crema, recitando servitia, quæ ad invicem facta erant inter Cremonenses, & Mantuanos, & ut Carroccium foris extrabant, & cum eorum fortia eosdem Cremonenses de prædictis guerris adjuvent. Postea dictus Gulielmus de Persico, consul tunc Communis Cremonæ concionando in eodem Consilio, & recitando qualiter Commune Cremonæ habebat guerram cum Mediolano, & Crema, & qualiter ipsi Mantuani erant Socii, & Amici Cremonensium, & servitia, quæ ad invicem inter se fecerant, & lecto in eodem Consilio Instrumento Societatis ipsarum Civitatum, & qualiter tenebantur adjuvare Commune Cremonæ de prædictis, præcepit per Sacramentum dictis Vicariis scilicet

scilicet Tbalamatio, & Jacobo de Marostica, & dictis de Consilio, sicuti pro Communi Cremonæ præcipere poterat, ut ipsa die suum foras extraherent Carroccium, & omnes Milites, qui sunt parati, crastina die debeant movere, & ire in servitio ipsius Communis, & postea alii Milites, & pedites Civitatis, & Episcopatus debeant se præparare, & usque ad proximum diem Jovis moveant cum eorum fortia, & ad servitium Cremonæ veniant. Actum est hoc die Martis octavo, exeunte Aprili. Ibi fuerunt Testes Bernardus de Malservitio, & Obertus Pecerarius, & Petrus Romanus, & Tiratus, & Arnulphus de Bojo, & alii plures Testes.

Ego Bonbomus Gabb. Not. Sacri Palatii interfui, & hanc Chartam jussu prædicti Consulis scripsi.

Non est hic omittendum, fœdere Cremonensibus juncto, Mantuanos Victorem de Eccelino oblidente Mantuam reportasse. Qua de re inquit Platina Hist. Mantu. lib. 2. pag. mibi 92. dierum quinque supplicationes sunt indictæ, ad quas celebrandas multi Cremonenses, subvecto omnifariam comœatu pervenere, quibus certè, & obviam itum, & non à liter, gratiæ, quàm si liberatores Urbis fuissent.

XXXVI.

Gregorius Redenascus Summus Theologus, quem Gregor. IX. Max. Pont. singulari benevolentia dilexit, & cum eo familiariter versatus est, ejusdem Eleemosynarii munus meritò fuit affectus, Brescianus in Virtu. Rav. narrat scripsisse

De Unitate naturæ Angelicæ lib. 3.

De Sacramento Penitentia

De Auctoritate Sum. Pontif.

XXXVI.

Guillelmus Dovaria incredibili amore, ob suam animi fortitudinem, à Friderico Imper. complexus, hoc anno capta ab Cæsareis armis Verona, ibi Prætor constituitur, & inauditæ fidei, ac virtutis exemplum proponitur.

Cavitell. in Annal.

XXXVII.

Jambertinus Segafænus Philosophus, & J. C. multorum judicio admirandus. Patriæ nomine ad Reges, & Principes Orator, non vulgari, neque absurdo calamo scripsisse fertur

Super Codice Volumina permulta, & Opera Philosophica.

In Templo Divi Martini olim obtinuit hoc Epitaphium.

Jambertinus Segafænus J. C. ac Philosophus doctiss. de Patria benemeritus, hic requiescit in pace. Obiit IV. Kal. sextil. ann.

Dom. MCGXLIX. ætatis suæ LXXI.

Au.

Auctores Syllaborum, qui ex eodem Coll. fuerunt ann. 1300. insi-
nuant prodiisse
Ancellinum, & Julium de Segafænis.

XXXIX.

Emanuel Carafallus in legibus versatissimus, torpedinis, & iner-
tiaz acerrimus propugnator, in Reip. muniis intrepidus, sum-
mam Auditoris dignitatem à Manfredò Rege Siculo obtinuit,
nec non apud Italiæ Proceres maximam existimationem. Ejus-
dem commemorant *Bressian. in Coll. U Syllaborum Auctores*,
qui ex Carafallis J. C. indicant hac ætate Nicolaum, Giucar-
dum, Rugerium, Melchiorem, & Gherardum.

XXXIX.

Joseph Maggius inter sui temporis Mathematicos præcellens,
Italiæ Optimatibus summoperè dilectus, pleraque explicavit
Volumina continentia
Mathematica disciplina Quæstiones.
Brescian. Virtù. Rav.

XL.

Hermobonus Cremonensis, seu melius
Homobonus Morisius Vir bonus, jurisque Divini, & hu-
mani peritissimus, in Patria publicus Legum Præceptor, summæ
prudentiæ existimatus est, quippe qui multa in Jure scripta re-
liquit, & singillatim.

*Repetitiones in l. 2. de alimentis publicè præstandis, quæ habetur
lib. 1. Codicis M. S., ut refert Jo. Vvolpbangus Freymonius
pag. 39. Elench. Juris Utriusque Scriptorum edit.*

*Franchfurti ad Manum 1575. qui eum vocat Hermobonum Cre-
monensem, ut innuimus.*

*Joannes Jacobus Crottus in Orat. habita anno 1520. Tertio Idus Se-
ptembris, qua die Franciscus Sfondratus in Coll. J. C. ascitus est,
de Morisio sic affatur.*

*Homobonus Morisius Jurisperitorum Excellentissimus, Cremonensem Acca-
demiam sua tempestate, omni doctrinarum genere ferventem, plurimùm
clarificavit, Volumina ejus tinearum esca (quod magnoperè dolendum)
extitere: Vix memoria tanti Patris, qui vivus totam ferè Mandi
Machinam suo nomine compleverat, saxosis titulis servata est, qui se-
micorrofi in Templo Gulielmi Calicola ruinoso extra Urbis mœnia ci-
neres illius reconditos Viatori sedulo indicant, Certè muti Majores no-
stri, simul U ingrati fuerunt omnes, qui nec scripta Homoboni per Ex-
ternos relata ad minores suos transmisere, nec saltem cognomen illius
alicui*

alicui literarum Scriptura vivaciori demandavero, famam tam Cælestis Viri soli Sepulchro, quodcumque perituro, committentes. Duo tantum celebratissimi Doctores exteri per me visi Albericus Rosatus, & Jo: Andreas opiniones Homoboni suis monumentis inserentes, eum ab injuria mortalitatis vindicavere.

In Edibus suburbanis S. Gulielmi olim legebantur hæc Carmina.

*Constans, atque bonus Doct̃or jacet hîc Homobonus
Morisius Rector, legum, Jurisque Repertor,
Ornavit cunctum cujus prudentia Mundum,
Atque sua multos doctrina fecit adultos
Gaudia, qui puræ lucis mereatur habere,
Cælestisque Dei dextera parcat ei.
Tunc sexagenus cum bino mille duodenus
Annus currebat, Madius Mensisque manebat.*

Joannes Baptista de Gazalupis in Tract. de modo studendi docum. 3. inter Jurisprudentes celeberrimos nominat Homobonum Cremonensem.

Antonius Campus in Hist. ad annum 1200.

Jacobus Gadius in M.S. sub eodem anno

Cavitellus verò ad annum 1257. scribit Homobonum Morisium unâ cum Joanne Medalia fuisse Judices, dum Præturam Cremonæ gereret Leonardus de Setta.

Auctor Syllabi J. C. de Coll. Hæc sunt, quæ nostra opera quantulacumque sit de Tanti Viri memoria penè oblitterata, ab monumentis depromere potuit.

XL.

Joannes Boninus, seu Zamboninus de Fraganesco Antonii F. in albo Jurisperitorum Collegii hoc anno descriptus, Orator clarissimus, pro Patria ad Fridericum II. Imper., & semel ad Gregorium X. omni dignus commendatione.

De eodem Turrestinus in Familia Fragan.

Auctores Syllaborum, & Bressianus.

XLI.

Cabrinus Bottus Legali doctrina cultissimus, in utroque Jure laureatus, & inter Patriæ Judices meritò adscriptus, Friderico Romanorum Imper. gratissimus, & Carolo Siciliæ Regi acceptissimus, ab virtutum, & morum excellentiam, Juridica Volumina scripsisse fertur.

Auctores Syllaborum, & Bressianus.

Ano.

XLII.

A Nonymus Auctor Cremonensis, haud incerta pietate nobllis, circa annum Dom. 1242. simplicissimo stylo suis fortasse moribus, ne dicam temporibus congruo, latinè descripsit

Vitam, obitum, & Miracula B. Geroldi Martyris Coloniensis.

Cujus Corpus Cremonæ in Templo tunc S. Vitalis, nunc verò S. Geroldi, per Ven. Somaschenses culto, maxima cum veneratione servatur. Transtulit hunc librum *Romanus Burgus*, frequentibusque, ac utilissimis, & saluberrimis meditationibus adauxit; ut quæ breviter admodum, & incomptè notaverat Anonymus ille, fusiùs ipse, concinniusque in medium afferret. Quod elegantissimè præstitit emissâ Historia, quam edidit Cremonæ apud Christ. Dacon. 1581. & dicavit Archiepiscopo Coloniensi, qui lapsus in heresim, fuit subinde depositus, ut dicam, quando erit sermo de Jo: Francisco Bonohomio in Volum. II.

XLII.

A Nonymus, alius à prædicto, sed eidem pietate similis, & ipse suum in eundem S. Martyrem obsequium testatum fecit posteritati, describens

Historiam Miraculorum B. Geroldi Martyris, quam citat idem Burgus præallegato libro, & apud custodes Ecclesiæ Sancti Geroldi Cremonæ asservatam tradit.

XLV.

Gerardus de Persico in utroque Jure peritissimus, Friderici II. Imperat. à Consiliis, ab eodem hoc anno ablegatus cum Mapphæo de Summis Patritio, & J. C. Cremonensi ad Coneilium Lugdunense ab Innocen. IV. Maximo Hierarcha celebratum; ex eodem subinde, pace composita inter Sum. Pont. & Imperatorem, Patriam remigravit, ubi decessit tumulatus in phano Divi Petri cum Epitaphio

Gberardus Persicus J. C. Consiliarius Federici II. Imper. Omnibus Principibus Italia carissimus, cujus memoriam hoc loco Posteris P. hic requievit in pace. Obiit V. Idus Augusti, Anno Hum. Sal. MCCLXXIII.

Brescian. in Coll. J. C. &

Syllabus J. C.

In Collegio J. C. Cremonæ ex hac familia fuerunt præter alios suo loco descriptos anno 1203. Zambellinus. 1304. Calchinus, & Maninus.

Tomo I.

P

Maxo.

MAxonerius Burgus rerum gestarum gloria clarissimus, Laudensi fuit in Urbe Prætor. Ibi verè suo perfectissimo docuit exemplo Justitiam esse alteram Universi lucem, qua cessante, populi non illustrantur; quòd si tandem aliquandò Justitia corruat infau-
stè, Resp. utpotè sua destituta consistere non potest. Hæc, ne Lau-
denti Urbi evenirent, curavit felicissimè noster Burgus; atque adeò
sua profuit Prætura, dum præfuit, ut palam fieret Justitiam esse Pa-
radisi fontem, quo fluente, atque currente floreat, ac flores erudiat
in fructus tellus universa, quo tamen fonte paulatim arescente,
simul etiam arescere cuncta sit necesse.

Ejusdem habetur mentio apud *Bernardinum Corium in hist. Mediolan. ad annum 1243.*

Sequens Epitaphium marmori infixum, hodiè legitur translatum ad aram Divi Andreæ in magnificis S. Petri de Pado Cremonæ ædibus.

✠ *Hoc est Sepulchrum Dñi Maxonerii de Burgo Fidel. Imperii, & Communis Cremonæ, qui obiit Mcccliiii. die Sabbati nono exeunt. Janu. in Vesperas, & sepultus fuit die dominico sequenti in Tertias, qui tunc erat ætatis XLIII. Ann. & dimid. & erat tunc Confanonerius, & steterat per quinque Annos continuè Populi Cremonæ.*

Laudensis Urbis mentio meæ suggerit menti hìc non postmittere quantò sim obsequio devictus Comiti Francisco Lemene illius Urbis Patritio, ac J. C. Colleg. Viro ornatissimo, morum elegancia, studiisque cùm theologicis, tùm poeticis verè Illustrissimo, quem ea, qua cæpi observantia, assiduè prosequar: Deumq; supplex orabo ut ipsi ad Reip. Literariæ decus Nestoreâ elargiatur incolumitatem.

XLVIII.

Johannes Bonus de Geroldis primò Canonicus Cantor, deinde Archidiaconus Cathedralis, defuncto Homobono, à Capitulo, cujus virtutes, & merita satis, superque constabant, fuit ad Sedem Episcopalem evectus, ejus muneris non immemor, Ecclesiam Sponsam plurimis ornamentis ditavit, Palatium Episcopale amplificavit; Ecclesiam SS. Apostolorum, nunc cultam per PP. Capucinos à fundamentis erexit, propriisque auxit bonis. Verùm quum majoribus incumberet, irrita declaratur ejus electio (à Capitulo facta) per Innocen. IV. Sum. Pont. ut ex ejus literis datis Gregorio de Montelongo, electo Tripolitano Apostolicæ Sedis Legato 4. Kalen. Augusti 1249. relatis in *Hist. Ant. Campi lib. 2.*

Memoratur à *Rubeo*, qui scribit ejus obitum secutum die 4. Sept. 1262. *A Bresciano*, qui ejus mortem scribit die 29. Augusti 1265., ut ex Epitaphio recensendo.

A Merula in Catalogo Episcop. & in Sanctuario de Eccles. XII. SS.

Apo.

Apostolorum, quò Lectorem remitto. Ibi enim ad annum 1566. tradit eandem XII. Apost. Ecclesiã PP. Capucinis fuisse resignatam *Abbas Ugbellus in Ital. Sacr. Tom. 7. ubi de Episcop. Cremon.* hunc negligit, forsitan attentata ejus depositione.

Cavitellus perperam ponit electionem ad Episcopatum Jo: Boni, quem de Girardis appellat, sub annis 1256. fortasse inductus sequenti inscriptione, quæ ad hanc diem legitur super Januam Majorem Episcopii, versus viam nuncupatam Pratum Episcopi.

MCCLVI. *Dñus Joannes Bonus de Geroldis Archidia Cremon. electus in Episcopum, fecit fieri hoc Palatium, & Curiam, solare, & stationes plures edificari, & solvit omnia debita Episcopii S. M. C. lib. Imperial. & plures, & possessiones, & bona Episcopii ad Crottam, ad Castrum novum, ad Aspitem, & alibi multum amplificavit. Gratium quem Sanctus Dominus perducatur ad Aulam.*

Ex quo quidem arguo, Jo: Bonum perseverasse in opere jam cæpto, scilicet beneficia erga Ecclesiam prosequendo, non obstante electione Bernerii ejus successoris, qui, ne Uberti Pallavicini dominatum sentiret, diuturno tempore Cremona absuit, quo absente (ut ex Archivio Epif.) leguntur subscriptiones decretis, & ordinibus, conditis tunc per Jo: Bonum similis exempli: *Ep: Joannes Bonus de Geroldis, Dei gratia Archidiaconus, & Generalis Procurator in Spiritualibus, & temporalibus Ecclesie Cremonensis subscripsi.*

Aliæ Inscriptiones ejusdem referuntur. Hujusmodi sunt in Ædibus SS. Apostolorum.

In Christi nomine Amen. Anno MCCXLVIII. D. Joannes Bonus de Geroldis Archidiaconus, & electus Episcopus Cremonæ, Ecclesiam hanc in honorem duodecim Apostolorum in hunc locum edificare fecit.

Et in Cathedralis Templo.

Anno Domini MCCXLVIII. D. Joannes Bonus de Geroldis Episc. Cremon. edificare fecit Hospitale S. Mariæ de Valle Viili Item Prebend. Altaris S. Joannis Baptistæ, quæ est sub confessione Majoris Ecclesie. Item ordinavit, quòd Lampas semper ardeat ante Altare B. Mariæ in Majori Ecclesia, & hæc omnia de propria dotavit pro remedio animæ suæ.

Item in Cathedrali ad ejus Tumulum.

Joannes Bonus de Geroldis, Episcopus Cremonæ jam electus, hic corpore suo jacet, qui obiit die XXIX. Mensis Augusti, Anno Domini MCCLXV. orate pro eo.

Floruisse alterum Joannem Bonum de Geroldis, Canonicum Majoris Ecclesie Cremonensis annis 1266. constat ex iis, quæ scribit *Campus Hist. lib. 3.* sub eodem anno, & anno 1320.

Fælicem Geroldum Novariæ Generalem Vicarium sub Episcopo Joanne de Vicecomitibus, refert *Bressianus in Coron. Vir. Illust. lib. 1. p. 3.*

XLVIII.

Eliscus de Raymundis, Romæ insignis vixit summa cum familiaritate apud Innocentium IV. Sacrorum Regem, cum ingenio optimè excelleret, arrepta fortasse occasione, qua primum Pontifex memoratus purpuratum galerum S. R. E. Cardinalibus concessit, scripsisse traditur.

De Dignitate S. R. E. Cardinalium lib. 3.

De Auctoritate eorundem in sede Vacante

De Virginitate lib. 10.

Brescianus in Virtu. Rav. allegando Fabagrossam.

XLIX.

Gerardus de Belloria, quem J. C. fuisse refert, qui scripsit Regestum amplissimi Cremonensis Collegii, & *Brescianus* in libro J. C. Coll. scripsisse affirmat.

Regulas Grammaticales, & alia Opera, dum publicus esset Gymnasiarcha in Civitate Bononiæ.

Memoratur ab *Alidosio* nomine Gherardi Cremonensis, sub anno Domini 1265., & doctorem in Grammaticis eum vocat.

XLIX.

Octolius de Summo Patriæ Prætor in parte Cittanovana appellata. Ad hujus Concivis gloriam perennem ne tedeat Lectorem sequentes Pontificias literas subdere, in quibus etiam constat de electione Bernerii ejus Fratris ad Episcopatum Cremonæ. Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Gregorio de Montelongo, electo Tripolitano Apostolicæ Sedis Legato Salutem, & Apostolicam benedictionem. Et si nonnunquam opera studiosa sint ubilibet adhibenda, quod illi præficiantur vacantibus Ecclesiis in Pastores, quorum solertia, grex Dominicus ad animarum salutem in fide conservanda catholica, & Ecclesiastica libertate tuenda, principaliter foveatur. In tempore tamen hoc ipso quod instat, super his tantò validioribus est præsidii insistendum; quantò ipsius malitia temporis requirit, illud magis solito peccatis exigentibus opportunum sanè tua tanquam super hoc experta diutius discretio non ignorat, qualiter ad præmissa potissimum inter cæteras locum habeat status, atque conditio vacantis Ecclesiæ Cremonensis, cui præfici talem convenit in Pastorem; quem tantum onus deceat, & honorem, & Romanæ non dubitetur Ecclesiæ benè placitis inhærere. Cum itaque ad provisionem eidem faciendam Ecclesiæ de Bernerio ipsius Canonico germano Nob. Viri Octolini de Summo ex parte dilectorum filiorum Amadini de Amatis, & aliorum intus Cremonam com-

mo-

morantium, & extrà suorum Concivium cohærentium parti, Sedis Apostolicæ devotorum supplici sit nobis insinuatione suggestum, & expositum ab eisdem, quòd cum præfatus Octolinus grandem in ipsa Civitate obtineat potentatum, ibidem in ipsius parte non modica, quæ Cittanova vulgariter dicitur, gerens officium Potestatis, aliasque sit præpotens ad Commune, quòd agitur negotium feliciter dirigendum. Præsentium tibi auctoritate committimus, quatenus, qui per loci vicinitatem, & rerum experientiam, quam diutiùs habuisti, plenius super his circumstantias nosti, & adhuc scire poteris universas, si ordinationem huiusmodi de præfato Canonico celebrandam, germanum ipsius, & alios de parte ipsorum manifestis indiciis ad negotium prædictum perspexeris profuturam, & tam præfati Foranei, quàm sequaces eorum intus Civitatem morantes, eandem postulaverint id instantes, super hoc provideas, & disponas quicquid ipse videris negotio expedire. Non obstante de ipsius Ecclesiæ Archidiacono, ibi dicitur electio attemptata, quam, cum de jure celebrari nequiverit, nullius denuncies esse momenti. Contradictores si qui fuerint, vel rebelles, per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Dat. Lugduni IV. Kal. Augusti, Pontificatus nostri, Anno septimo.

De eodem *Blasius Rubeus in dyptica Epif.*

XLIX.

Henricus de Bonvesino publici, privatique Juris Peritissimus ætate sua claruit, à Bononiensibus ad illud Gymnasium per celebre vocatus, pleraque suæ doctrinæ testimonia exhibuit, multaque ipsum scriptis tradidisse fama est.

Hæc legimus apud *Bressianum in Coll. De eodem, Syllabus J.C. Coll.*

XLIX.

Bernerius de Summo, Frater Octolini Prætoris Cremonæ in parte, quæ tunc temporis Civitas nova appellabatur, reprobata electione, ut supra diximus, Joannis Boni Geroldi, creatus fuit hoc anno Episcopus Patriæ; instantibus autem acerrimè Urbem Guelphorum, & Ghibellinorum turmis, possessionem Episcopatus indeptus fuit anno tantum 1252. ubi dum charitatis, & amoris igne sectas intestinas tamquam Hydram sternere intendebat, à Marchione Uberto Pallavicino unà cum consanguineis, & familiaribus in exilium pulsus, multa damna perpeti cogitur invitus. Annuente autem Alexandro IV. Pontifice Maximo ab exilio revocatur. Hæc tamen revocatio ab exilio, & in patriam reditus, ac in throno quies non contigit, nisi planè sacris eos Cremonenses interdicens, qui Pallavicino adhærebant. Tandem
post

post varios casus Optimus Pastor animam exhalat anno 1269. Blasius tamen Rubeus in *dyptica* transfert ejus obitum ad annum 1271. Sed hac in re Blasium hallucinari eruitur ex his, quæ de Cacciacomite Bernerii Summi successore sum dicturus. Hujus meminere

Ant. Campus hist. lib. 3. qui etiam refert Pontificium diploma Bernerio concessum ab Alex. IV. pro mutuis accipiendis centum argenteis.

Cavitell. in Annal.

Merula in Catalogo Episcop.

Bressian. in Ros. & Viol.

Porro Cremonenses illi, quos paulò ante diximus fuisse à Pontifice sacris interdictos, eo quòd contra Bernerium Summum ab exilio revocatum, Pallavicinis adhæserè, post aliquos annos, nimirum anno 1267. fuere per Clementem IV. ab interdicto liberati.

L.

Leonardus Augustus, æque Medicis, ac Philosophicis studiis, ac historica gloria coruscat. Opera, quibus exclaruit, sunt.

De Modo curandi Infirmos.

Repertorium de Peste lib. 3.

De Origine Cenomanorum in Italia.

Hujus antiqui Scriptoris meminit

Bressian. in Virtu ravivat. &c.

P. Donatus Calvus in *Scena liter. Scriptorum Bergomensium in Appendice ad litt. L* sic scribit *Leonardo Agosti in Cremona visse, & mori questo nobil Fisco, & erudito Filosofo in que primi anni, che la stirpe Agosta fù colà da Orfeo Agosti portata; onde viveva Leonardo l'anno del Signore 1250. scrisse &c.* Idem Auctor in *lib. cit.* memorat alium Leonardum Augustum hoc sæculo viventem.

L.

Octavius Renulphus historicæ fuit eruditionis amantissimus. Hunc Patria summè reverita est. Luculenter scripsit

De memorabilibus Patriæ, eo vivente.

De Viris Illustribus Italiæ.

Bressian. ubi suprâ.

LI.

Thomas Piperarius, inter doctissimos jurisprudentes hoc anno scribitur à *Bressiano* in opusculo, cui titulus *I Dottori del Collegio di Cremona*. Verùm, cum ipsum dicat edidisse *Tractatum de Fama*, & esse allegatum à Bartolo, compertum habuimus pro veritate hunc, Thomam Piperarium Cremonensem non esse, sed Thomam Piperatam J. U. D. celeberrimum Bononiensem hisce temporibus efflorentem *Legum Assæclis* valdè notum.

Flo:

Floruerunt porrò ex Nob. Familia Piperaria inter antiquos J. C. de Collegio Egidiolus, Philippinus, alter Egidiolus, & alii, de quibus suo loco, ut ex *Syllabo*.

LIII.

Hieronymus Garimbertus, seù potiùs Garinertus insignis Medicinæ Doctör, literarum, & vocum Græcarum non experts, ingeniosissimè composuit.

De Febris

De Natura Fatus

De Tumoribus

Bressian. Virtu. Rav.

LVI.

Jacobus de Cremona Eremita Augustinianus doctrina, & in arduis peragendis celebratissimus, totius Ordinis Procurator Generalis, nomine Lanfranci Moderatoris Supremi recepit Unionem Ordinis *Pauperum Catholicorum* nuncupati, qui præcipuè in Insubria, Mediolani digebant, ut ex Tabulis relatis in *Tom. 4. Sæcularum Augustinian. P. Aloysii Torelli sub anno 1256. nu. 6.*

De isto agunt de Herrera lit. 1. de Pers. Illustr.

Elsius in *Encom. Augustin.*

LVI.

Federicus Ponzonus secundus ab Alex. IV. Pont. Max. Sacri Collegii Apostolici à Secretis electus, sibi demandata munia laudabiliter gessit, conscripsit

De Providentia Divina

De Unitate naturæ Angelicæ

De Auctoritate, & dignitate Sacerdotum

Josepb Bressianus Virtu. Rav.

Franciscus Bressianus in Via lactea de Familia Ponzona, qui allegat M. S. Francisci Corbani Historiographi Cremon. Barth. Platinae Amici.

LVII.

Valerius Stradivertus Philosophus, & fortis facundiæ vir, Latinæ, Græcæ, ac Hebrææ linguæ Interpres acutissimus. Bressianus commemorasse videtur ejus opera, quæ ad notitiam pervenerunt, scilicet Latinè

De Philosophia Morali, & Speculativa;

Italicè verò

De Gestis Marchionis Uberti Pallavicini, & Bessi Douariensis ex Cremonæ Regulis;

Aure. •

Aurelius Oliya eleganti, atque studioso ingenio fuit in Mathematicis, & rebus Historicis, ab Italiae Principibus in magno pretio habitus, ut narrat *Bressianus in Virtu. Rav.* qui subdit edidisse *Opera Mathematica, & de eventibus in Europa.*

LIX.

Martinus Saccha, seu de Sacchis, cujus Epitaphium Sepulchrale à Bressiano in Coll. J. C. relatum magnum indicat fuisse virum. Erat in Aedibus Divae Luciae ex *Collectaneis Felicis Buschetti.*

Martinus Saccha J. C. clarissimus, atque Consiliarius Federici II. Imper. pluribus Principibus legationibus functus, tandem macia confectus spiritum Creatori suo reddidit viii. Kal. Septemb. Anno MDCCLIX. Hic requiescit in Pace.

LX.

Joanninus Divisius jurisprudentia, eloquio, ac Philosophia praestitit, brevique consequutus est, ut in Patria non solum, sed Ferrariae apud Obizzonem Estensem inter praecipuos legum Scriptores, & Consiliarios haberetur; pleraque enim vulgavit opera, cum in Civilibus, tum in Criminalibus admiranda, à temporis edacitate consumpta.

Auctores Syllaborum J. C. Coll.

LXI.

Cacciacomes de Summo, defuncto Bernerio suo Agnato, à Gregor. X. Sum. Pont. Cremonae Episcopus successus est, dum cordate, & omni vigilantia Gregem sibi demandatum exemplo potius, quam imperio in viam salutis aeternae direxit annis viginti septem. Eo vivente, Turris major, quam Turratum vocant, altior adstruitur, & Ecclesia Cathedralis amplificatur. B. Facius, qui cessit è vita anno 1272. ab eodem dignis exequiis tumulatur, sed de hoc erit sermo, quum Author, qui vitam ejusdem Beati conscripsit, recensetur, Pater pauperum, & discordiarum civilium caduceator, meritis gravis ad humani cursus metam pervenit anno 1288. die 15. Julii PP. Eremitanis S. Augustini novum Templum construendi facultatem concessit, ut ex sequentibus literis directis Achipresbytero ejus Cathedralis, qui tunc temporis erat Joannes de Bellis anno primo sui Episcopatus, non tamen anno 1271., ut scribunt in *Dyptica Blasius Rubeus, & Lud. Cavitellus in Annal.*, sed anno 1261., ut è sequenti diplomate demonstro.

*Cacciacomes Dei gratia Episcopus Cremon. Archipresbytero
Cremon. salutem in Domino.*

Dilecti nostri Prior, & Fratres de Conventu Cremonæ Ord. Eremitarum S. Augustini, qui de nostra licentia, & beneplacito ad honorem Dei, ac Civium utilitatem de novo intendunt suum locum munire, supplicarunt nobis, quod nobis auctoritate nostra plenius committentes mandaremus, quòd in dicto loco suum primarium lapidem poneretis. Quo circa discretioni vestrae per hæc scripta mandamus, quatenus quando cunque dicti Prior, & Fratres voluerint in loco, quem de novo edificare intendunt in Contrata S. Jacobi in Brayda, per nostram licentiam, & auctoritatem primarium lapidem ponere debeatis: illam Indulgentiam populo facientes, quàm si essemus præsentis, facere possemus. Dat. Viterbii 4. nonas Decembris Pont. D. Urbani IV. Anno primo.

Eundem memorat Abbas Ugbellus in Ital. Sacr. tom. 4.

P. Aloysius Torellus in Sacul. August. Tom. 4. sub anno 1261.

LXIII.

Gandionus de Dovaria, nuncupatus etiam Vulfaxetus animi, & sapientiæ Vir, post multas ad Italiæ Primates legationes peractas ab Uberto Pallavicino tunc Placentiæ Domino, ob prudentiæ maturitatem, & consilium hoc anno Placentiæ Rector, seu Prætor constituitur: exindè à factionibus Guelphis expulsus, cum maximopore Pallavicino faveret.

Cavitell. in Annal.

Umb. Locatus in Hist. Placen.

Antonius Campus Hist. lib. 3.

LXIV.

Thomas de Manfredis Vir impensè doctus, & in legibus enucleandis nemini secundus in Collegio Judicium Patriæ connumeratus, Concivibus profuit, & exteris placuit scribendo

Consultationes in utroque Jure.

Bressianus in Coll., &

Auctores Syllaborum, de quibus superius.

LXV.

Bartholomæus de Bressianis in jurisprudentia expertissimus Frederici II. Imper. à Consiliis, confecit

Repertorium decretorum tribus Voluminibus distinctum, & alia Opera.

Ut narrat *Bressianus in Virtu. Rav.* qui ex Epitaphiis Felicis Buschetti sequens desumpsit in Ecclesia Majori Cremonæ.

Tomo I.

Q

Bar-

Bartholomæus Bressanus J. C. celeberrimus, Invidiis. Federici II. Imperatoris Confiliarius, qui omnibus profuit, nemini nocuit, Hic jacet. Obiit VIII. Kal. Decembris Mccclxv. Ersilia Bonetta Uxor Karis. P.

LXVI.

OLiverius Fabagrossa, cujus virtutes indicabat Inscriptio sepulcralis in ædibus Divi Gullielmi, ita à Buschetto relata.

Egr. Artium, & Medicinæ Doctor D. Oliverius Fabagrossa inter Primarios sue ætatis Philosophus floruit, & in hac Patria sua valde utilis. Hic jacet, qui obiit 3. Kal. Julii anno Mccclxvi.

LXVII.

Julianus Redenascus ingenii felicitate præcellens, in Magistratibus tum domi, tum foris præclarissimus jurisperitus, Alberto Rom. Imperatori charissimus ob legationes pro eodem egregiè obitas, Equestri dignitate, aliisque honoribus insignitur. Edita ætate immortalis est, & in Templo Divi Dominici ante aram majorem adhuc prostat ejus tumulus cum Juliae effigie saxo delineata, & inscriptione

Sepulcrum Magnifici Equitis, ac J. U. D. Juliani Redenascbo, & Heredum ejus, qui obiit III. Kal. Octobris Anno Mcccviij. Bressian. in Coll.

LXVII.

Bosius Dovaria, sive Doaria, sive ut alii vocant, Dovariensis memorati Gherardi viri potentis Filius, post Ubertum Pallavicinum Marchionem, Patriæ dominium, seu potius tyrannidem exercuit in ea Cremonæ parte, quæ Urbs vetus dicebatur, qui cum etiam reliquam Urbis partem subigere meditaretur, eam non solum non vicit, sed à Cittanovanis (ut ajebant) fugatus Patria excessit, semper postea usque dum vixit, extorris, anno namque 1285. Vercellensem Præturam gessit, ut ex illius Urbis statutis, in quibus sæpissimè memoratur. Erat quidem Bosius miles in bellis fortissimus, ut de eo pleraque fantur Historici, & præcipuè ipsum de truculentissimo Ezzelino victoriam reportasse conitat; attamen scripta Marte suo reliquit

Statuta servanda à Cremonensibus pro Reipub. negotiis administrandis.

Eo tamen pulso, fuerunt omnia rescissa, ejusque nomen publicè abolendum decreverunt per alia statuta condita anno 1281., ut notat *Turrestinus in suis M. S. Hist.*

De eodem Bosio, quem nonnulli Bosonem vocant, innumeri sunt scribentes, permultaq; de eo adfert Author Anonymus de Factis Mar.

Marchiæ Tarvisinæ, verùm pro majori eruditione illorum, qui putant, Dovarios originem habuisse à nostris antiquissimis, jam recensitis variis, sciendum est à Dovaria Oppido in Agro Mediolanensi eos, & à familia de Anselmis initium traxisse, Cremonæ verò incoluisse annis circiter ab ortu Christi 1021. ut innuit *Bernardinus Corius Hist. Mediol.* hisce verbis, *per questo tanto fù insuperbito Eriberto, che poi havendo lui sottoposta Cremona, per haver i Cremonesi contra Milanesi prestato ajuto à Berengario, & Ugo, potenti Conti nella Valle Mercuriola, dentro vi mise quei di Doveria suoi parenti.* Et ante *Corsium Galvanus Flamma in Chron. minori M. S. cap. 137. Func Heribertus Archiep. Mediolanensis tres portas Civitatis Cremonensis obtinuit, & ad perpetuam rei memoriam unam portam Heriberti, usque in presentem diem appellavit, ubi parentes suos de Arsago, & de Dovaria, quæ est juxta Arsagum, habitare voluit, de quibus natus fuit magnus Bofius de Doaria cum tota sua parentela.* Isti, quòd erant honorificè de quampluribus Feudis decorati ab Episcopis Cremon. & præsertim in Oppidis Malei, & Castri Bucæ Abduæ, eò potentia tandem pervenere, ut Exarchatum Imperialem in Gallia Cisalpina, pro Bossio (qui erat omnium expertissimus, se se sperarent adepturos à Friderico Imper. à quo Dovarienses præcipuè diligebantur, ut insinuavimus scribentes de Paschali Pseudo-pontifice. Sed defuncto Friderico, ejusque filiis miserè necatis in Campania. Bofius fortuna semper usus est adversa. Malè sugillatur à Dante Poeta in *Inferno cant. 32.* ubi apud exteros proditoris nomen sibi peperisse ostendit.

*Ei piange qui l'argento de Franceschi:
Io vidi; potrai dir quel di Dovera,
Là dove i Peccatori stanno freschi.*

Memoratur quidem cum ludicro lepore ab Alexandro Tassono Poeta Mutinensi in Poemate Heroicomico, cui titulus *La Secchia rapita cant. 5. stan. 2. & 63.* ubi

*Con quattro mila suoi mangia fagioli
Stava Bofio Dovara alla Campagna.*

Huic denominationi Cremonensibus per jocum attributæ crederem, ni sententia fallor, initium haud ineruditum fuisse. Cremonam exhibere figuram navis, cujus malus non inconcinnè dici queat editissima Turris, nemo, qui ejus archetypum, aut ectypum perspexerit ignorat. Phaselus, seu phaskellus sonat idem quod navigium, mistam habens formam ex oneraria, & longa triremi tam velis, quàm remis apta, & de quo vide *Val. Catullum* paulò post suorum carminum princ.

Phaskellus ille, quem videtis Hospites &c.

Ab nostris non ineptè igitur ex ipsa forma navis Cremona appellata, fuit Magnus Phaselus, quod exindè nomen ab abderologis, & scurrilium sectatoribus, ut innuimus, inversum fuit, quos inter Achriogelus ille *Andreas de Bergamo* in suis foliatis satire *alla Carlona,*

digno quidem titulo nuncupatis, qui semper impurè, & petulanter loquitur, quàm ludicer artis genius exposcat, qui elocutionem è triviis compositabilibus (utor verbis Apuleii) mutuatur. Sequitur *Bernardus Saccus* aculeum exerendo in suo de orig. & eleg. Italicarum rerum libello lib. 5. cap. 1. quibus accedunt *Theophilus Folengus* in suo notissimo Libro sub nomine *Merlini Cocai* edito, *Thomas Gargonius* in vol. *Platea universalis italicè inscripto* disc. 94., ubi etiam sapidè allantes Cremonenses allambit. Nec posthabenda hìc est fabula, utique ab ollis culinæ inæstantibus extillata à *Francisco Fulvio Frugono*, cujus tonacæ, & cineribus parco, in libro enim suo, cui tit. præfixit *Cane di Diogene tom 5. narrat. 10. fol. 108.* dum nescio cujus Ganeonis Bibliothecam describit, ibi Codices tantùm de gula agentes recensens, inter hos verò tractatum, insulso, seù potius maligno ingenio, oscitanter tamen, à se confictum enumerat. *De intingolis, & mostardis preparandis, Autore Cremutio Cremolino Cremonensi*; quo loco, vel Cremonenses indebitè traducere videtur, ut helluones, vel saltem Platinam nostrum Scriptorem non ingloriù, qui de obsoniis nonnulla exaravit tacitè, & implicitè sugillat. *Antonius Campus* in *Hist. Cremon. lib. 3.* de eodem Bosio plura, cum ejus icone affabrè excula.

Alterum Bosium Dovariam Ecclesiæ Cathedralis Cremonæ Canonicum, Curie Episcopalis Vicarium Generalem, virum prudentissimum, sub Antistite Hieronymo Trivisano referunt monumenta anni 1513.

LXIX.

Antoniolus de Caucciis legum Doctor disertissimus, ejus opera fuere

De Legitimatione lib. 3.

De Verborum Obligatione lib. 3.

De Privilegiis dotalibus lib. 4.

De Jure Fisci lib. 2.

De eo mentio in Syllabo J. C. de Coll. & apud *Bressian. in Coll. & in M. S. cui titulus Virtu. Rau.*

Floruerunt ex hac antiqua Familia J. C. de Coll. præter alios, de quibus suo loco,

Bertolinus anno 1400. circiter.

Franciscus anno 1430. à Mediolani Duce in Patria Ducalis Fisci, & Communitatis Cremonæ Advocatus constitutus.

Bartholomæus anno 1529.

Caucinus 1531. qui fuit fabricæ Ecclesiæ Cathedralis Præfectus anno 1533.

Johannes Baptista 1559.

Franciscus 1573.

Johannes Paulus 1623.

Guido

Guido Suzarius, sive Suzaria Mantuæ natus, ut volunt alii (ibi enim florebat Gens Suzara, teste *Platina in Hist. Mantuana lib. 2.*) Cremona quidem oriundus, & ibi publicè legum celeberrimus Scrutator, de quo *Jobannes Jacobus Crottus in Oratione habita, qua die Franciscus Sfondratus in Collegio J. C. Cremonæ ascitus fuit, Papiæ cusa apud Jacob de Burgofranco ann. 1522.* sic ait. Omitto Guidonem radiantissimum Suzariæ gentis, nostra olim in Patria nobilissimæ sydus, in Sacratio divi Dominici Pyramide lapidea tumulatum, cujus Scientia univërso Terrarum Orbi compertissima est. De eodem *Julius Tartesius de Nobilit. pag. 118. sub num. 109.* hæc habet pro majori eruditione. *Habet enim Civitas Cremonæ anno 1413. à Sigismundo Imperatore privilegia Studii Publici, quæ adhuc in Civitatis Archivio reservantur, cum prius haberet studium tantum universale, ut patet ex statutis Civitatis, quorum principii memoria non est in contrarium, quod studium in effectu in ea exercebatur, ut demonstrant quamplura antiqua monumenta in diversis Templis erecta, & inter cætera in Templo Divi Dominici præter alia positum est Monumentum Guidonis Suzara inter antiquissimos J. C. numerati Cremonæ legentis, qui fuit Bartolæ Præceptor, quod translatum est ex Templo S. Gulielmi, & alibi varia inspicere possunt monumenta Professorum in qualibet disciplina liberali, & multò plura conspicerentur, si Templum Divi Gulielmi extramœnia positum, tenus quod exercebatur Studium, disruptum, & funditus eversum non fuisset cum omnibus Burgis, & honoratissimis, & antiquissimis Templis in suburbiis existentibus.*

En inscriptio Guidoni erecta, quam refert *Jos. Bressianus in Inscript. Patriæ M. S.*, cum ætate nostra lapis fuerit vel sublatus Pastophorio, vel sub ligneis ornamentis obrutus.

*Hic jacet extinctum Patriæ lacrymabile lumen,
Hic jacet Italiae decus, hic & Jura Guidonis
Suzari defuncta jacent vulgata per Orbem,
Hic legum interpretæ doctarum gloria Mundi
Præfuit, & multos studio hoc dedit esse peritos
Floruit eloquio, clarusque ab origine Patrum,
Justitiæ cultorque fuit, servator Honesti.
Nunc studiosa choors legum, & Veneranda potestas
Tota flet tanto, ac tali caritura parente.*

Daniel de Conradis legum Doctör ornavit.

Inter alios Cremonenses celebres J. C. C. quorum effigies in Atrio Fori D. D. Judicum, & Militum nuncupato, depictæ extant, illa ostenditur Guidonis Suzariæ, quod innuit *Joannes Jacobus Turretinus in Epigr. ad consilia Joannis Bortæ ubi*

*Gelliolo Cavitello adstet Susaria Guido
Et vix stent tantis pressa Theatra Viris.*

Ex

Ex præcipuis J. C. ab innumeris Auctoribus exprimitur. Ejus opera sunt

De Torturis, & Quæstionibus Tract. cum notis Lud. Bolognini Francofurti 1597.

De Instrumento Garantigato

De Judiciis, & Tortura

De Jure Emphyteutico

De primo, & secundo decreto, & alia, de quibus consulendum est Amphitheatrum legale eruditissimi D. Comitis Fontanæ. Verùm si majora cupis, en ad verbum ea, quæ refert Guido Pancirolius Regiensis Interpres primarius Paduæ. De claris legum interpretibus in libris quatuor editis ab Octavio Panzirolio Nepote Auctoris, Canonici in Ecclesia Cathedrali Regii, dicatis Joanni Jacobo Panzirolio Auditori Rotæ Romanæ impres. Venetiis per Marcum Antonium Brogiolum 1637. in 4. lib. 2. cap. 41.

Inter clarissimos sui temporis professores Guido Suzarius fuit, quem ego à Suzaria olim Regiensium, sed nunc Mantuanorum Castello Suzarii nomen habuisse arbitror. Ex Azonis Schola prodiit, & Mutinæ docuit, ob id eum Mutinensem fuisse Gulielmus Duranti falsò existimat. *Fas. tit. de Aduo. S. sequitur non ergo.* verò Cremonensem. Is anno MCLXX. Regium, ubi tunc omnium disciplinarum studia florebant, ad Jus civile docendum conductus, cum liberis, ibi Civis factus est. Ac nisi Mantuam, à Carolo Apuliæ Rege evocaretur, in Regiensi Accademia leges Romanas perpetuò se se interpretaturum, tactis oculo, & manibus scripturis, juravit. Contra illi Regienses, quantum agri tribus bovum jugis anno arari poterat (tres Mansos vocabant) in Aggerum pago assignarunt; una prætereà ex Civitatis moletrinis promissa, eam, quæ ad Sanctæ Crucis portam erat, sibi elegit, quæ omnia, si culpa sua profiteri desisset, Reipublicæ ex conventionne restituenda erant. *Cartophilac. Reg. lib. Magn. pag. 301. & 306.*

Juris Civilis doctissimus parùm in Pontificio, quod rarò citabat, profecisse creditus est, ob idemve Episcopatu, quem affectavit, indignus est habitus. Naturalis verò Philosophiæ non expers fuit; Præter Commentaria, quæ in Pandectas, & Codicem edidit etiam de Jure Emphyteutico, de Instrumento, quod Quarentigiam vocant, de Ordine Judiciorum, ac de Judiciis, & Tortura Tractatus, qui hodie extant, composuit, in quibus se cum Accursio pro decidendis consilium habuisse testatur; Levitatis tamen famam non effugit, quòd licentiore habitu, quàm profentis, & Jurisconsulti gravitati conveniret, petulantius uteretur; Versicolores enim, & vario Serico virgatas vestes, nec eas talares gerere consuevit.

Moriens inter alios liberos Petrum reliquit, qui & ipse Jus civile professus Regii in Divi Dominici Æde sepultus jacet, à quo

Suza-

Suzarii posteri etiam num Regii degunt, Cremonenses eum Cremonæ docentem occubuisse ferunt. *Jul. Tartes. de Nobilit. parte prima num. 109.* & in D. Gulielmi Templo in suburbiis humatum, quæ postea diruta fuere. In quibusdam annalibus ipsius hoc legitur Epitaphium Jo: Jacob. Caroli à Secret. decem viror. Venet.

*Febre carens Febre concutitur,
Perquam Febris Febrem aggreditur.
Lethe Febris, Febre dirimitur,
Dum ipse moritur.
Ipsium duplici Febre sublatum significat.*

LXX.

Ligurius de Summis in magno pretio his temporibus habitus, hoc anno Placentiæ Præturam administravit, dum Cremonæ Prætor esset Joannes Confalonarius Placentinus.

Antonius Campus Hist. lib. 3.

LXXII.

Joannes Presbyter Sæcularis, cujus familia me latet, mansionarius Metropolitanæ Cremonensis sub Cacciacomite Summo Patriæ Antistite, post obitum Beati Facii Veronensis, qui Cremonæ decessit die XVIII Januarii anni MæcLXXII. ob insignem literaturam ab Episcopo, & Canonicis electus fuit, ut res ab eodem Venerabili Viro gestas, & miracula monumentis mandaret. Quod ipse non contemnendo conatu præstitit, latinè scripta.

Historia vitæ, mortis, & miraculorum Beati Facii, quæ M. S. servatur apud Nob. Rectores Hospitalis Majoris Cremonæ, & quæ citatur à Leonardo Gregorio Cremonensi, tam in epistola ad Canonicos nuncupatoria consimilis Historiæ de Beato eodem Viro, quàm ex indè deduxit, & Italicè descriptam edidit Cremonæ apud Diaconium, & Zannium 1606. quàm in ipsa Historia sua p. 66. Unde, & ejusdem argumenti commentationem hausit etiam Bressianus,

LXXV.

Joannes de Piscarolis J. C. cum esset probatæ experientiæ Vir, animo, & virtute singularis, à Senatu, & Populo Bononiensi Potestas acclamatur anno 1275. nec non ad Vicegerentiam 1282., & iterum ad Præturam annis 1283. 1285. & 86. ut notat Joannes Pasq. *Alidosius in libro, cui tit. delli Podestà, e Capitani del Pop. di Bologna.* *Bressianus in Coll. F. C. & Syllabus ejusdem Collegii.*

Anno 1273. Romæ effulsit Bernardinus Piscarolus muniis Ecclesiasticis refertus.

Bressian. in Ros. & Violis &c.

lisdem temporibus exclaruit & Thebaldinus ex hac gente in Re-
pub. Senensi præclari Judicis nomine decoratus.

LXXV.

Joannes de Persico, ab aliis Jo:à Cremona nuncupatus Ord. Herem.
Divi Augustini Theologus Facundissimus, & sublimis Philoso-
phus, Congregationis Augustinianæ in Latio supremus modera-
tor, cujus in Bibliotheca insigni ejus Conv. Cremonæ vidi extare
Opera caraxata in paginis hædinis antiquo caractere, cui tit.

*Joannis de Persico super dialectica Petri Hispani, & in librum
Thomæ de Aquino fermè ex ejus Synibronis, de Fallutiis to. 1. in 4.
Postille in Evangelia tom. 1. in 4.*

*P. Philippus Elsius Bruxellensis August. in libro Encomiaf. August.
affirmat, Persicum scripsisse opera sequentia præter enuntiata
Historiam Ecclesiasticam,
Varias expositiones in Biblia*

*Contra Judæos, atque Rubelles Ecclesia, & sedere in eadem Bibl. ca
verùm hæc videre non datum fuit.*

*Lud. Jacob. à S. Carolo Burgundus Ord. Carm. in Bibl. Pontificia
pag. 137. ubi de Joanne XIX. aliis XXI. hæc leguntur. Scripsit
Summulas Logicales &c. extant M.S. Patavii in Biblioth. Ni-
colai Trevisani &c. Cremonæ in illa Augustinianorum cum
Commentariis Jo: de Persico Cremon. August. &c. ubi dicit
reperiri etiam Sermones Prædicabiles, & quædam alia M.S.
ejusdem Sum. Pont. De eodem.*

*Possevinus in Appar. Sacro Tom. 1. & Tom. 3. ubi de Biblioth. Au-
gustiniana Cremonensi.*

M. Georgius Draudius in Bibl. Classica.

*Cavitell. Annal sub anno 1336. anno, quo Heremitæ Divi Augu-
stini de observantia, habita Ecclesia Divi Jacobi in Brayda, se
contulerunt Cremonam.*

Pampbilus Ep. in Hist. August. pag. 31. & alii multi.

*Vossius de Hist. Græcis, & Latinis lib. 3. pag 708. hunc confundit
cum Joanne illo Cremonensi, qui vivebat 1130., ut suo loco
diximus.*

LXXVI.

Guillelmus Vicecomes Medicinæ, ac Philosophiæ Doctor exi-
mius, aliisq; virtutibus refertus ære publico Physicam Vindo-
bonæ interpretatus est, ejus Opera sunt

De varietate malorum lib. 2.

Praxis de curandis infirmis.

Cremonæ obiit sepultus cum hac inscriptione in Ædibus Divo Gre-
gorio dicatis.

Gu-

Gulielmi Vicecomitis Nob. Cremon. Physici, & Lectoris clarissimi, ac Philosophi, & Astronomi doctissimi, hinc ossa reposita sunt, qui obdormivit in Domina Anno MCCLXXVI. ætatis sue Anno XLIII. Mens. IX. diebus VII.

Familiam de Vicecomitibus floruisse Cremonæ Patritiam constat ex Decurionum Nomenclatura antiqua.

LXXVI.

Guilelmus absque familiæ cognomine, de Cremona nuncupatus Sac. Ord. S. Dominici, moribus, & doctrina admirabilis, hoc anno in Civitate Bononiæ contra hæreticam pravitatem Inquisitor Generalis constituitur.

Memoratur à *Vincéntio Maria Fontana in Sac. Theat. Dominicano in Appendice*, ubi de Inquisitoribus Bonon.

LXXVII.

Pontius Amatus Vir suo ævo singularis, Prætor Mediolani hoc anno Justitiam administravit, sed quantum in dignitatibus sælix, tantumdem in fausto exitu vitam conclusit, nam occisus in pugna Turrianorum adversus Vicecomites die festo S. Agnetis, in loco Desii Togam armis cædere suo sanguine scripsit.

Hunc memorant

Galvaneus Flamma ex manip. florum &c.

T. istanus Calvus Hist. lib. 17.

Bernardinus Corius Hist. eodem anno.

Campus in Hist. lib. 3.

Animadvertendum tamen est, hunc Prætorem Mediolani, aliosve à me recensendos, fuisse non tantum literis, verum etiam armis decoratos, & Doctores simul, & milites provincias sibi ipsis demandatas gubernasse.

LXXVIII.

Evangelista Goldonus Romam translatus, Cardinali Ursino Nicolai III. P. M. Nepoti charissimus. Ingenio summo fuisse traditur, & in moralibus conscribendis præcipuo; nam ejus fuere

De Custodia Cordis lib. 2.

De Pace, & Cordis tranquillitate lib. 2.

De eodem Bressian. in V. R.

LXXIX.

Oldofredus Maggius, seu de Madiis jurisprudens insignis, cujus virtutum monumenta si antiquitas abrasit, ejus nomen servavit sequens Epigraphe in Templo S. Galli Cremonæ relata à *Buscetto in Epit.*, & à *Bressiano in Coll. J. C.*

Tomo I.

R

Oldo

Oldofredo Maggio J. C. præstantissimo, Viro Genere, prudentia, moribus conspicuo, Federici II. Imper. Consiliario, mortuo VI. Kal. Februarii anno Domini Mccclxxix. Anno ætatis sue LXXIII. Valentina Ala Uxor dilectiss. P.

Ejusdem extat memoria in Syllabo J. C. de Coll.

LXXX.

Justinianus Ala nobilis Astronomus habitus est, suamque scientiam Concivibus publico in Gymnasio luculenter fuit impertitus, scripsit etiam

De Astronomica Ratione

Theorica Cælestium Orbium lib. 2.

De Cognitione primi Mobilis.

Sepulchrali saxo in ædibus Majoribus Cremonæ legitur.

Hic requiescit in pace Mag. Justinianus Ala Astronomus Peritissimus, & Patriæ suæ charissimus, qui vitam cum morte comutavit Anno Dominicæ Incarnat. Mcccxc. Die xi. Mensis Martii Anno ætatis sue Lxxxix. Mens. vii. Dieb. ix. Sigismundus F. Patri chariss. P.

LXXXI.

Conradus Guaribertus J. C. spectabilis, & Vir doctrina, & eloquentia percelebris, hoc anno in Collegium accitus est, degens Mediolani cum summa ingenii comitate tum jurisperitiæ elegantia, Matthæo Vicecomiti maximè acceptus fuit, cujus opera in Adulphi Alfatæ Comitis, exinde Rom. Imper. gratiam restitutus, ab eodem Cæsare ad Bonifacium VIII. Sum. Pont. mittitur Cæsareo nomine Legatus.

Bressianus in Coll. & Auctor Syllabi.

LXXXII.

Jocardus de S. Petro, Legum Doctor nominis celebritate memorandus occurrit; Quocirca à Petro Gradonico Venetorum supremo Duce magnoperè dilectus fuit, ejusque favore dignitatum gradus conscendit. In Patria tandem quievit, sepultus ad Divi Abundii hoc monumento.

Facet intus sub hoc lapide Spect. & Exim. Doctor. D. Jocardus de Sancto Petro, qui ex hac vita migravit die xxi. Mensis Novembris Anno à Partu Virg. Mcccxxix.

Bressianus, ut supra.

Autor Syllabi J. C. de Coll. typis dati, vocat hunc Giocardum de Scompetto, &

Autor Syllabi M. S. Guizardum.

Hime-

LXXXII.

Himerius Guardalupus Theologus celeberrimus, à teneris annis Franciscanam Familiam professus, Gregorio X. Summo Pontifice prædilectus, quam multis gravissimis ejus nomine legationibus obitis, & præcipuè ad Genuenses, & Venetos, ut pacis fœdera componeret, Episcopus Acciæ in Corsica electus fuit. Postmodum unà cum eodem Gregorio Lugdunensi Concilio honorificè adfuit, cui siquidem intervenit Michael Paleologus Imperator Constantinopolitanus, ubi clarissimæ doctrinæ lumina mirificè effudit. Tandem Parisiis beatissimè evolavit ad Superos, in qua quidem Maxima Vrbe ejus Cadaver à Min. Convent. aservatur. *Antonius Campus Hist. Cremon. lib. 3. ad ann. 1282. Joseph Brescianus in Corona &c. lib. p. p. 2. qui allegat Fabagrosam pag. 88.*

Petrus Rodulphus Toffignan. Ep. in Hist. Seraphica Relig. lib. 3. ubi memoratur Homerius ex Nob. Guadaluporum Familia. Vvadingus in Annal. ad annum 1272.

Haroldus in Epitome &c.

LXXXIV.

Leonardus Arnatus in Collegium Judicum Patriæ adoptatus, Veronæ dum esset pro Carolo Siciliæ, & Hierusalem Rege Vicarius, inter Veronenses, Brixienfes, & Mantuanos contentiones excitatas prudentia, & auctoritate compescuit. Præturam Reggii Lepidi administravit, aliisque muniis illustris à vita deflexit, in Patria humatus in Majoribus Ædibus, ubi hæc lego

Mccc. Die xii. Mensis Augusti, obiit Leonardus Arnatus J. C. clarissimus unà cum aliis ejusdem familia in hoc tumulto decoratus. Cecilia Roccia Uxor Mæstis. P.

Bressian. in Coll.

Fulvius Azxarius in Hist. Regg.

LXXXVI.

Lantelminus Benzonus Jurisprudencia clarissimus, omnibus literis eruditus, Justus cognominatus, cum integerrimus amator Justitiæ esset. De eodem scribit Cavitellus in Annal. hoc anno.

Anno altero Cremonenses, Novocomenses, Brixienfes, ac Turriani, & alij factionis Guelphe ex Gallia Cisalpina occupata per Ghibellinos (Turri eminentiori Cremonæ illinc expulsis Guelpbis) auspiciis Rodulphi Casaris cum Vicecomitibus, ac Mediolan. & aliis factionis Ghibellinæ pacem contraxerunt studio Lantelmini de Benzonibus J. C. Cremonensis.

Bressian. in Coll. J. C. qui refert aliàs] in Ecclesia S. Pauli fuisse hoc Epitaphium.

Tomo I.

R 2

Hic

Hic jacet Corpus Magnif. & Sap. Viri D. Lantelmini de Benzonis Jur. Conf. præstantissimi, qui in sedandis discordiis inter suos Cives, & alios fuit excellentissimus, in Consiliis, & legationibus doctissimus, & in Vita Sanctissimus, & probitate fulgentissimus. Obiit xi. Kal. Martii anno Domini MCCCXVI ætatis sue ann. LXXI. Clara Carana Uxor Mæstis. P.

Antonius Campus in Hist. ad annum prædictum 1286. vocat Lantelminum Lantelmm, & Patria Cremensem, ita & Alemannus Finus in Serianis; verum Corius, & Cavitellus eum scribunt Cremonensem, ut vidimus.

LXXXVII.

Guiscardus Persicus Nobili, & Illustri natus familia, religiosis moribus eque, ac doctrina sublimis, Ecclesiæ Majoris Cremonensis Canonicus Archipresbyter, hoc tempore ad Mediolanense Concilium sub Othone Vicecomite Archiepiscopo, nomine Cacciacomitis Antistitis Patriæ perrexit, cujus constitutionibus subscripsit. Integerrimè advolavit ad gloriam post se relictis Operum Voluminibus, quæ quidem antiquitas non sivit ad nos pervenire

Ejundem comminiscitur Bernardinus Corius in Hist. Mediolan. Fabagrossa, & Bressian. in Coran. Vir. Illustr.

LXXXVIII.

Gerardus de Josano, melius de Glusiano, insignis Jurisperitus, qui mira vi ingenii, ac prudentiæ Florentinæ Resp. habenas rexit. Capitaneus à Populo delectus hoc anno 1288., à Patavinis postmodum accitus, ob insignem justitiam, qua Civitates regere solebat anno 1293. suæ Urbis Præturam eidem comendarunt.

Scipio Ammiratus Hist. Florent. p. 1. tom. 1. lib. 6. pag. mibi 298.

Anonymus Scriptor ex Codicibus Papifavio, & Conradino Patavinis. In Urbe Florentiæ, utique florentissima nunc vivit, & in ævum vivet illius Civis celeberrimus Antonius Magliabequius, Magni Herurriæ Ducis à Bibliothecis scientiarum omnium oraculum toti Orbi literario, præter invidiam notissimus, haud quaquam satis infinitis laudibus extollendus, & à me profectò semper excolendus, cum mei tenuem necessitudinem suis sincerissimis literis charam habere fateatur.

LXXXVIII.

Poncius Ponzonus Ecclesiæ Cathedralis Canonicus, defuncto Cacciacomite, cujus erat Generalis Vicarius Sacris Vittis præcingitur, & Patriæ Pontifex à Nicolao V. renunciatur, pietatis sym-

symbolum, & vigilantia refulget. Ad sedandas intestinas inimicitias potens opere, & sermone. Verum celsit eternitati anno 1290. Sedente hoc Antistite P. P. Ordinis Prædicatorum S. Dominici, & Conv. S. Gulielmi extra Urbem, ad ædes S. Martini, & S. Agnetis, transferuntur exinde Magnifico Templo, ac Cætu satis amplo, constructis. De hoc loquuntur.

Antonius Campus, Cavitellus, Rubeus, Joseph Bressian. in Ros. & Viol. Franciscus Bressian. in via lactea Famil. Ponzonæ pag. 22. qui refert inscriptionem ejus tumulo appositam, quò te remitto.

LXXXIX.

Guiscardus de Guiscardis Ord. S. Francisci, primo ejusdem Institutionis sæculo additus, Theologus, & optimus Divini Verbi Præco, à Nicolao IV. Max. Pont. Tripolis in Syria Episcopus constitutus anno 5291. ex sævitia Melech Asach, qui Urbem occupavit, cum eidem, Evangelio munitus, & prædicationibus, resisteret, acerbissime cruciatur, & quadrifariam rescisso Corpore, gloriolissimi Martyrii palmam obtinuit.

Antonius Campus Hist. lib. 3.

Peregrinus Merula in libro, cui tit. Raccolta de Cremonesi in Sant. insigni.

Brescianus in Coron. Vir. Illustr. lib. 1. p. 2., in Ros. & Viol. sub annis 1289.

Hier. Balladorius ubi supra

Guiscarda familia Cremona existit, & Nobilissima, ut ex Syllabo F. C. de Coll. leguntur Bonifacius, Belenghrius, Alexandrinus, & Bonifacius alter, de quo suo loco.

XC.

Bonitius de Narnis, seu ut alii Benicius de Nardis, Vir pietate, & doctrina clarissimus S. R. E. Presbyter Cardinalis à Nicolao IV. creatur: eodemque ferme tempore, ut tot ejus meritis digna præmia Sum. ille Pontifex impertiret, Episcopatum Patriæ ipsi concedit, quem vigilantissime administravit annos septem; nam 1297. ex hac militanti ad triumphantem Ecclesiam evocatus est ut scribit *Blasius Rubeus in Dypica. Cavitell. in Annal. sub eodem anno, Abbas Ugbellus in Addit. ad Ciavonium sub Nicolao IV., verum in Regestis Italia Sacra Tom. 4. ubi de Episcopis Cremonensibus eum negligit. P. Oldoinus sub eodem Sum. Pontif.*

Huic successit Raynerius de Rubeis Parmensis, quem *Abbas Ugbellus, ubi supra, vocat de Casulis.*

XCIII.

Nicolaus Cornificius Vir ingenio præclaro, & in magno pretio
hisce tempestatibus habitus est, Præturam Placentiæ hoc
anno administravit.

De eodem Campus in Hist. lib. 3.

XCIII.

Anastasius Bottus, seu Botta, Medicus Philosophus, & Astrolo-
gus optimus suis temporibus exclaruit, pertractavit ex testi-
monio Josephi Bressiani in opusculo Virtu. Rav.

*Commentaria in Galeni Opera
Methodum de curandis febribus.*

Quintum ultra nonagesimum annum explevit, seque sui ipsius
Medicum insinuavit.

XCVII.

Tholomæus de Cortixiis Legum Doctor, clari nominis ex Pa-
triaz insigni Collegio ad Patavinæ Urbis Præturam regendam
promotus anno 1310.

Codex Zabarellius, in quo nominatur de Curtosis,
Portenar de felic. Patav.

Bressian. in Coll.

In Syllabo nominatur Theolominus.

Plures ex hac gente, à qua fuit denominatus vicus vocatus Curtis Cor-
tesiorum ad nonum lapidem, ex Collegio J. C. floruerunt antiqui-
tùs, nempè

Otho, Jacopinus, Philippinus, Otholinus, Philippinus alter, &
Gherardinus.

XCVII.

Rodulphinus Cavalerius, cujus doctrinæ memoriam exhibebat
exsculptus lapis in Eccl. S. Syri, nunc S. Sepulchri nuncupata,
ut innuit Buschettus.

*Rodulphinus Cavalerius Phys. clariss. Philos. & Astronomus
eruditissimus, Græcè, & Hebraicæ linguae doctissimus in hoc
tumulo jacet, qui obiit IX. Kal. Octobris anno ab Inc. Domini
Mccxcvii. Helena Amidana Uxor mæstiss. P.*

XCVIII.

Sinibaldus Burgus Medicinæ, & Philosophiæ Doctor, grævi, atq;
firmo Judicio vir, nonagesimo septimo anno major resolutus cessit,
cum jam capularis effectus oculorum acie prorsus caligaret, fulgen-
tissima quidem dedit opera.

De

De Sanitate tuenda.

De ratione victus.

De nutritione, & augmentatione.

De Doloribus choliciis.

Vide *Syllabum Coll. Medicorum Cremonæ.*

XCVIII.

Guilelmus de Obdolinis, vir undecunq; gravis, & prudens, Cese-
næ Præturam æqua lance hoc anno rexit, ut per Claramontium
in Hist. Cesenæ lib. x. pag. 402. Sciebat cum *Leone sermon. 9. de Pas-*
sione, Judam esse exemplar Judicis pretio corrupti, & nullum esse
in illo corde justitiæ vestigium, in quo sibi avaritia fecit habitacu-
lum.

MCCC.

Albertus de Gandino, laurea doctorali Paduæ suscepta, præclaris-
simus Juris Doctor evasit, in materiis utique criminalibus cele-
berrimus effulsit; nam Florentiæ, Bononiæ, Perusii, & Senarum
Judex, & maleficiorum Assessor jura dixit, ut habetur ex ejus Ope-
ribus, quæ sunt

*Tractatus Criminales, seu de Indiciis, & Tortura, quibus additio-
nes fecit Ludovicus Bologninus.*

*Libellus super maleficiis, qui penès me est Venetiis impressus apud
Cominum de Tridino Montisferrati 1578. unà cum Opusculis
in simili materia Angeli Aretini, nec non Bonifacii de Vita-
linis Mantuanis, cum (ut Legulei ajunt) appostillis Augusti-
ni de Arimino, & Hieronymi Chuchalon.*

Hæc Opera fuerunt aliàs, & alibi repetitò impressa, at primùm
Venetiis 1491. & etiam Lugduni, studio Bernardini de Landria-
no Mediol. 1514. scripsit &

*Quæstiones in statuta Bononiæ, ut ipse loquitur in Cap. ult. Tract.
de Malef. nec non*

*Tractatum de Syndico, sive Syndicatu, quem citat Augustinus Ari-
minensis J.C. in Additionibus ad Angeli de Aretio opus de
Maleficiis, ex quo Tractatum eundem citat & Landrianus
in suis appostillis ad eundem Angelum fol. 8.*

De eodem M. Hieronymus Vida in suis Orationibus adversus Pa-
pienses Act. 2. (ubi de Illustr. Cremon. scribit) *Albertum in pri-
mis Gandinum acutissimum suorum temporum Juris interpretem, cujus
luculentissima Comentariorum de Maleficiis leguntur.*

Angelus Baronius in Paneg. pro Præs. Mainoldo.

*Jobannes Baptista de Caccialupis, seu de Gazalupis in Tract. de modo
studendi in utroque Jure, addito Vocabulario Ant. Nebrissenfis, Vene-
tiis apud Michaelem Bonellam 1575. nec non operi Sebastiani Brant.
titulorum omnium Juris &c. Lugduni 1543. in document. 5. ubi in-
ter Juris prudentes insigniores memorat hisce verbis Albertum
Gandinum de Cremona.*

Verùm

Verùm *Alemanius Finus in Historia Cremensi lib. 5. nec non in Serianis suis parte 2.* scribit, eundem Crementem motu proprio nulla fultus auctoritate, nec adducit quo tempore vixerit, nec quid scripserit, sed tantùm cum se Crementem asserere videatur in Præmio sui Tractatus de Maleficiis, inquiens; *cum assiderem Perusii, jam est diù, Ego Albertus de Gandino de Crema.* Quamobrem faciliùs arguitur lapsus ex hac, in illam dictionem tam vocum affinitate, quàm oscitantia Librarii, qui solus unicum hoc fundamentum Crementem asserendi Gandinum Fino præstitisse videtur, quibus addendum tùm in Codice, qui apud me est, & vel in aliis additum illud, de Crema, non reperiri. Ast postquam hæc scripsissem, partis adversæ tollit amaritudinem ipsius Gandini Tractatus de Maleficiis, cujus archetypus M. S. unà cum Bartoli, & Baldi Consiliis servatur in Bibliotheca Augusta Perusina, ut mihi suis literis datis 8. Kalend. Quintilis 1697. testatus fuit Amicus meus eruditissimus, D. Petrus Cagnetus inter Camaldulenses Abbas meritissimus in ipsa Civitate Perusii. Initio enim operis enuntiati hæc verba leguntur: *Cum assiderem Perusii, jam est diù, Ego Albertus de Gandino de Cremona, composui &c.*

Post hunc P. Donatus Calvus in Libro inscripto *Scena Letteraria de gli Scrittori Bergamaschi in lit. A.* ut de Homero evenit, quem suum tot Urbes contenderunt, rejectis opinionibus M. Hieronymi Vidæ, & Alemanii Fini, nec Cremonensem, nec Crementem, sed Bergomensem eum esse confirmat, & ex Familia Crema, allegando Tabulas, veriùs Fabulas cujusdam Notarii sub annis 1419. in quo recensetur Jacobus Crema de Gandino Pater præclari J. C. Alberti de Crema de Gandino. Verumtamen est impugnanda opinio Calvi tanquam modicæ fidei, cum in Instrumentis non soleat apponi nomen Filii contrahentium, sed nomen Patris, ut est notorium, & quia non vixit Gandinus Sæculo quintodecimo, ut ipse asserit, cum mihi clarè constet, eundem Gandinum vixisse circà finem Sæculi decimi tertii, & initio decimi quarti. Nam ipsemet Gandinus in suo libello de Maleficiis in *Rub. an Filiusfamilias possit accusare sub num. 4.* sub finem hæc habet. *Et cum circà præsentem materiam contigisset mihi casus dubitabilis, Bononiæ ad Officium Maleficiorum præsidenti consuli Dom. Dynum de Musello, qui deliberatè mihi in Scriptis respondit &c.* nam Dynus floruit Sæculo decimo tertio; si ejus opera usus fuit Bonifacius VIII. Sum. Pont. in compositione Sexti libri decretalium, & Bonifacius ad Petri sedem evectus fuit anno 1294. usque ad annum 1303., quo quidem anno Bononiæ fertur obiisse idem Dynus, *ut ex M. Mantua de Vir. Illustr.* Ergo si Gandinus. (ut vidimus) fuit Dyni Cœvus, facilis est conclusio contra Calvum, etiam si donetur eum vixisse anno Mccclxii., ut legitur in *Rub. Qualiter fiat accusatio*, ubi talem annum discursus

sus

lus gratia enunciat ; at tali tempore eundem adfuisse non innuit. Potest & etiam induci ex ejus allegatis operibus fuisse Cremonensem, nam ibi pluries de Cremona mentionem facit, & allegat Cremonæ Statuta ; ut in *Rub. quid sit agendum, reo præsentem, & non contumace n. 2. & 3. in Rub. de pœnis reorum n. 16. in Rub. de rebus non portandis contra decretum n. 8.*

Bressian. in Coll. J. C. Cremonæ Gandinum memorat sub anno 1280. ideoque Cremonensibus id decus haud est usurpandum, quando etiam in Atrio, ubi congregantur J. C. ad vivum cum aliis antiquis præstantissimis Patriæ Jurisprudenteribus, ejus effigiem coloratam Nostratibus, & exteris ostendere concives summoperè lætantur, cui alludit *Joannes Jacobus Turrefinus in Epigr. præmissis Consiliis Joannis Bottæ, quod incipit.*

*Tota licèt pictos ostentent atria vultus,
Prisca Cremonensis qua patet Aula fori ;
Hinc micet Alfenus, Sfondratus splendeat illinc,
Cardinea hic fultus, Consulis ille toga ;
Bossiades ambo Juris glossæmata pandant,
Crimina Gandinus, Sacra Malumbra notet &c.*

Ex hac familia Gandina anno 1418. floruit etiam Fr. Zambonus, qui fuit Prior Domus, & Ecclesiæ S. Marci Vallis Viridis, ut ex *Pereg. Merula in Sanct. Cremonæ pag. mibi 107.*

Allegantur ejus Opera ab omnibus J. C. aliisque Authoribus, quorum nomina arduum esset dinumerare ; non sunt omittenda, quæ de illo scribit *Paulus de Castro cons. 197.* dum affirmat, se propter dicta Gandini defendisse quendam à Morte, contra quem erant indicia adedò urgentia, ut humana mens aliter credere non posset.

Mortalitatis cursum explevisse videtur ante annum Salutis Mcccvii. si fides habenda est Epitaphio Veronicæ Marchionissæ Cavalcaboviæ, ejus Uxoris Cremonæ sepultæ in ædibus Divæ Teclæ, jam dirutis, quod & legitur in Genealogia familiæ Cavalcaboviæ M. S. Josephi Bresciani.

*Veronica Marchionissa Cavalcabovia
Jam Uxor Nob. D. Alberti Gandini J. C.
Hujus Canobii Benemerita*

Hic Facet

*Quæ obiit VI. Kal. Aprilis Anno Dom. Mcccvii.
Priorissa, & Sororis hujus Ecclesiæ
Pos.*

MCCC.

B Althassar Picenardus in albo Judicum Patriæ de Porta Natali ab Autore Syllabi M. S. relatus, ut in bonis disciplinis versatus, Concivibus oraculum fuit.

Tomo I.

S

Bres-

Bressanus affert in Coll. ejus Epitaphium, quod adscribendum putavi. Prostabat in Ædibus Divi Erasmi.

Balthassar Picenardus Jur. Conf. Patritius Cremon. summa in omnes munificentia, & liberalitate præclarus, Hic situs est. Obiit Anno D. MCCCXLVIII. prid. non. Julii Hortensia Pallavicina Mæstiss. Uxor H. M. P. F.

Alter Balthassar Picenardus Patritius anno 1312. Caninus, seu Baccaninus appellatus, interficitur à Jacobo Cavalcabovio, cum esset Ghibellinus.

MCCC.

Robertus de Cremona legum Doctor magni nominis, cujus Baldus Perusinus dedignatus non est opiniones referre in materia statutorum Bon. & Patavini. *Si occisor pacem habuerit ab uno ex heredibus occisi, & non ab aliis, an gaudeat beneficio statuti, quod, soluta certa quantitate pecuniæ communi eximatur à banno in l. 2. C. de libertis.* Scribendo. Idem dixit Robertus de Cremona per l. 1. §. denuntiari versi. si cum plures de Vent. Insp.

Refertur à M. Mantua de Vir. Illustr. Verum, si veritati locus esse debet, hunc credo fuisse Ubertum, seu Obertum, & Robertum, de quo infra ad annum 1310.

MCCCXXXIX.

Johannes Besatia maximæ autoritatis, & Sapientis Consilii Vir, Magnæ Urbis Mediolanensis Prætor à Luchino Vicecomite electus, est à quo & Eques creatur.

Cavitellus in Annal. qui anno 1346. recenset etiam Paganum Besatiam Parmæ Prætorem.

Prodiit pariter ex hac familia nunc extincta, Petrus Dux Militum egregius Phil. Mariæ Vicecomitis Ducis Mediolani sub Nicolao Picenino, ut habetur *ex Antonio Campo hist. lib. 3. ann. 1437. & ab eodem Cavitello an. 1439.*

II.

Henicus Casalorcus literis homo multis præditus, rerumque Jurisprudentiæ plurima, atque varia scientia fuit, quomobrem Romæ degens cum in legibus, tum in pietatis, & religionis officiis amplissimæ illius Urbis omnium animos innocentissime irretivit. Bonifacius VIII. qui tunc ibi sedebat Sacrorum Rex, ad Regii Lepidi Episcopalem cathedram eum promovit, in qua, duobus lustris, non modicæ Sanctitatis, ac Vigilantiæ specimina Populo sibi demandato, præcipua animi moderatione indigitavit, sciens cum Divo Bernardo lib. 1. de consider. ad Eug. tom. 1. Oper. Exem.

Exemplis, & informatione, non imperio præesse debere aliis Presbiteris? Pereuntem vitam cum æternitate mutavit ultimo Aprilis 1312. humatus in sua Cathedrali cum Epigraphe

MCCCXII. xxx. die exeunte Aprili D. Henricus de Casalorcii de Cremona Doctor Decretorum, & Episcopus Regiensis quievit in pace.

Anno 1609. cum reedificaretur pars Ecclesiæ, in qua aderat tumulus Henrici, eodem adaperto, gloriosum ejus cadaver compertum fuit incorruptum; non sine Regiensium admiratione, qui ex illo eventu signum Henrici sanctimonix non procul à veritate deducentes eminentiore in loco marmoream arcam collocarunt.

Peregrinus Merula in Collectaneis Vir. Sancti. Illustr.

Bressianus in Ros. & Viol.

Abbas Ugbellus in Italia Sacr. fusè videndus in Appendice Tom. V.

Inter Patritias antiquitus floruit Gens Casalorcica, à qua Vicus Casalorcii ad decimum lapidem originem traxit, & in ea, ut ex *Syllabo J. C. C. de Coll.*

Nicolaus J. C. Coll. annis 1164.

Petrus J. C. Coll. ann. 1267. forsan Genitor memorati Henrici.

Ad hanc Regiensem celeberrimam Sedem præsentis anni 1701. Februario mense à Summo Pont. Clemente XI. erectus fuit **OCTAVIUS PICENARDUS** Patritius noster Nobilissimus ex Cremonensis Ecclesiæ Canonico Theologo, Vir ea virtute, ea doctrina, ea probitate ac morum suavitate præditus, ut omni majori honore dignior etiam sit. De Ipso in nostri obsequii testimonium italicè sic cecinimus, ac suo loco in tertio Volumine, Deo nos adiuvante, plura dicemus.

ALLA NOBILISSIMA CITTA DI CREMONA

Patria dell' Illustriss., e Reverendiss. Sig.

MONSIGNOR

OTTAVIO PICENARDI

VESCOVO DI REGGIO &c.

SONETTO.

NE la Stirpe famosa, e quali, e quante
 Scchiere d' illustri Eroi, Patria vedesti;
 Chi al domestico Allor Gigli celesti
 Innestò con sue prove eterne, e sante.

Chi sempre Saggio, Retto, e Trionfante
 A la Reggia, al Senato, e al Campo avesti;
 Pur mira come un sol' OTTAVIO à Questi
 Per carriera sì bella or giugne avanti.

Ei del SOMMO CLEMENTE al trono alzato
 Di un Sagra Regna, ove il sol merito arriva,
 Scorger ti fa, che Tuo gran Figlio è stato.

Tua gloria è pur s'egli di se ti priva,
 Che degno Padre à nova Patria or dato,
 L'onor de suoi grand' Avi in Te ravviva.

Di Eufemio Butio Arcade di Roma.

III.

Synibaldus Burgis II. Nobilitate generis non tantum, quam præstantissimo ingenio cognitus ad Placentinam Præturam admissus, majora se posse appetere ostendit, non majora ab ejus ministerio desiderari hunc laudant

Cavitell. in Annal.

Campus in Hist. lib. 3. quem vocat Singobaldum.

III.

Pinus de Vernaciis ea tempestate clarissimus vir consiliis, & prudentia admirabilis, dignus enim habitus est, qui die 25. Julii prænotati anni Mediolani Prætor centesimus sexagesimus sextus constitueretur omnium illorum Civium consensu, ut celebratur

AGal-

A Galvano Flamma ex manip. flor.

A Calco Hist. lib. 17.

Corio Hist. eodem Anno

Cavitello in Annal.

Campo in Hist. lib. 3. qui anno 1306. cum scribit Prætorem Placentiæ.

Fuerat primum anno 1289. & 90. Ductor Populi Bononiensis, & anno 1312. Prætor, ut notat *Alidosius in Libro, delli Podestà, e Cap. Bolognesi.*

Florentiæ adæque Præturam rexit anno 1294. ut ex *Scipione Ammirato in Hist. Florent. part. 11. tom. 1. lib. 4. p. 19 mibi 191.*

Alter Pinus ex hac familia emicuit J. C. Coll. & Patriæ Lector pub. annis 1440. *Bressian. in Coll. & Syllabo J. C.*

IV.

Fridericus Ponzonus tertius hujus nominis animi magnitudine, & ingenii excellentia, muniisq; insignibus splendidissimus, natus anno 1293. Parmensem Præturam administravit anno 1304. Mediolani Prætor eligitur, ubi singularia peregit, anno 1307. in Urbe Patavii similem dignitatis gradum conscendit, qui tandem cum interfuisset coronationi ferreæ Henrici VII. Mediolani secutæ, inter Aulicos Equestres ejusdem Imperatoris adlectus fuit, ejusdem meminere

Flamma ex Manip. flor.

Corius.

Cavitellus.

Codex Zabarellius editus cum Historiis Albertini Mussusi.

Portesanus in Felic. Patavinis.

Franc. Bressianus in via lactea, &c.

I V.

Julianus Marianus Mense Mæi Mediolani Prætor constituitur, prudentia, & generositate militari conspicuus, cum sibi universum Populum amore obtinisset, ab eodem Ductor acclamatur.

Corius in Hist. & Calco

Ant. Campus lib. 3. eodem anno.

I V.

Petrus Monticellus Ord. Pred. Studiis Theologicis clatus, & doctrinæ S. Thomæ Aquin. defensor inuictus, dignitate Pastoralis effulsit, nam à Benedicto Papa XI. ob singularem in eum benevolentiam argumentum ad Comaclensem Ecclesiam promotus anno 1304. scripsit

Super

Super Aristotelis Philosophiam, &

Glossas super nonnullos Psalmos.

Ejus scripta in Bibl. Ferrariensi servabantur.

Ità P. Rovetta in *Neoterica Bibl. Chronologica Lombardia Ord. Pred.* qui Petrum Cremonensem vocat. Verùm Abbas Ughellus in *Ital. Sac.* Tom. 2. ubi de Episcopis Comaclensibus eum vocat Ferrariensem, & pro tali reponitur ab *Abb. Libanorio in libro, cui tit. Ferrara d'ora &c. p. 1.* cognomine tamen *Monicelli.* *Vincentius Maria Fontana in Teatro Dominic. p. 1. cap. 1. de Ep. tit. 194. num. 1.* eundem recenset sine Patria, referens se quidem ad Ughellum. Unde cum nullus ex nostris Chronologis de eo memoriam agat, censeo procul dubio fuisse Patria Ferrariensem.

V.

Pompejus ex clarissima Amatorum familia, quem hic referre non pigeat, si in laudati Buschetti Epitaphiis hoc de eo prostat. Ad SS. Jacobum, & Vincentium.

Pompejo Amato Cremon. Civi, Poeta studiosiss., & in pulchrioribus literis apprime versato, verè Musarum Alumno morte surrepto die XV. Mensis Jan. Anno Dom. Moccv.

V.

Zanebonus Stanga legali doctrina Illustris, ex cuius sepulchrali inscriptione in Ædibus Divi Pauli desumitur, quanti esset.

D. O. M.

Zanebono Stanga J. C. qui cum multas, gravesque ad Sum. Pont. Johannem XXII. ad Reg. Portugal., & Polonia legationes obierit, rerum usu, & peritia domi, forisque clariss. Olympia Fossa Uxor chariss. non sine lacrymis P. obiit Ann. Mcccxvi. non. Julii etat. ann. LXIX.

Bressan. in Coll. ex Epit. Buschetti, ex Syllabo J. C. Coll. Cavitellus. Zanebonum recenset ad ann. 1311. inter illos, qui ad Henricum accesserunt, à quo fuit in carcerem detrusus.

VI.

Nicolaus, seu Nicolinus Malumbra J. C. ingenio, & rerum gestarum magnitudine illustrissimus, vulgavit in jure

Commentaria, &

Disputationes.

Joannes Jacobus Crottus in Orat. pro Sfondrato inquit. Occurrit Nicolaus Malumbra famigeratus Gymnasii Patavini Magister, Canonianusque Rotæ Quirinalis Censor, qui nonnulla Commentaria, & dispu-

disputationes, licet quasi in totum deperditas concinnavit. Ossa illius in Civitate Antenorea marmoreo sepulchro ante fores Aedis Heremitarum posita sunt.

Habetur Epitaphium in Mon. Patavinis *Jacobi Phil. Tomas.* ut ipse scribit, ad D. Augustini Templum in Arca sublimi è saxo rubro.

*Edite Nobilibus celsa Nicolae Malumbra
Urbe Cremonensis solers utriusque Professor
Juris, Causidicum doctissime, strenue fautor
Justitia, vivas oro per secula felix.*

Ejus Filii fuere Joannes, & Norandinus Jurisperiti in Coll. Cremon. adscripti, ut ex *Syllabo.*

Alterum Nicolinum J. C. ex hac gente recenset.

Bressianus in Coll. J. C. ad annum 1260.

V I.

Philippus Redenascus, rerum antiquarum, morumque veterum scientia peritissimus, scripsit

*De Familiis Nob. Patriæ
De rebus insignioribus Patriæ*

Henrico VII. Bohemiæ Regi ob animi dotes, & virtutum comitatem maxima vixit familiaritate devictus.

Bressian. Virt. Ravi. Hic erat fortasse frater illius Jacobi, qui hisce temporibus vixit Cremonæ inter Primates factionis Ghibellinæ, necati exinde à Guillelmo Cavalcabovio, ut inquit Cavitell. ad ann. 1312.

V I.

Johanninus de Dovaria in Populis regendis ejus ætate nobilis habitus est, hoc anno die decima septima Julii Vercellarum Prætor eligitur, ut notant statuta ejusdem Urbis.

V I.

Poncius, seù Poncius Picenardus, Paduæ primum Magistratum, qui Prætura est, obtinuit. Prætor est ideo sic dictus, quòd præsit aliis nam *Asconius*, Veteres, inquit ille, omnem Magistratum, cui paret exercitus, Prætorem appellarunt. Hi Prætores autem non ex quovis genere Hominum, sed ex vera Nobilitate deligendi sunt, ut scribit noster *Platina de Principe lib. 2. cap. 6.* In Picenardo nulla generis, ac virtutis Nobilitas, cum in hoc suo regimine, tum in aliis desideranda fuit

Auctor Anonymus ex Codice Zabarellio.

V I I.

Raphael Fondulus vixit non inter postremos ævo suo recensendus, quippe Medicus, & Astronomus clarissimus fuit, edidit Opera artis medicæ non modicè proficua.

De

De Venenis .
De Morbis oculorum .
De Pulsibus .
Bressian in Virtu. Rav.

VII.

Bernardinus de Stanghis Sacerdos Rector Ecclesie S. Marie ad Hortum, in literarum cultu non ignobilis, magnamque ætatis partem, in libris historicis versatus, vernaculo sermone scripsit.

Delle cose memorabili delle Chiese di Cremona loro origine entrate, che possiedono, con le loro obligationi.

Quo se opere usum esse fatetur Joseph Bressianus in componendo Historiam Ecclesiasticam Cremonensem.

In quodam Propinomio *Hist. Geogr. & Poetico Venetiis 1676.* ubi de Cremona loquitur, ejus Author recenset inter Juris prudentes Insigniores Cremon. Goffredum, de quo nullibi in rerum natura fuisse mihi dilucet.

VIII.

Armaninus Persicus in muneribus quidem præfuit diligentissimè providus, prius Mediolani Vicarius, deinde Potestas electus ab Amico suo Guidone Turriano, ibi Supremo Pop. Capitaneo, ut referunt *Tristanus Calvus lib. 19. & Campus bist. lib. 3.* Anno 1323. fuit etiam Prætor Paduæ, ut ex *Codice Zabarellio.* Floruit hisce temporibus ex eadem antiqua familia, & ut notant recensiti Scriptores, Gillius Vir prudentia commendabilis, qui cum Supramonte Amato, & Armanino de Summis, ac Jacobo Cavalcabovio Cremonensibus Patritiis, exortas contentiones inter Parmenses, & Gibertum de Corrigio sedavit.

IX.

Julianus de Summo Placentiæ Prætor constituitur, ut ex regestis Antonii Campi, qui de eodem sequens affert monumentum ad literam ex archetypo.

In libro Provisionum factarum tempore D. Juliani de Summo, Potestatis, & Capitanei Civitatis Placentiæ, talis provisio reperitur MCCCIX. Indic. nona, die XXVIII. Mensis Madii. Providerunt Domini Julianus de Summo Potestas, & Capitaneus Communis, & Populi Placentiæ, & Sapientes Præsidentes negotiis Communis, quod negotium D. Sommini de Summo, sive baredis, pro quo Ambaxiatores Communis Cremonæ venerunt Placentiam, differatur usque ad adventum novi Potestatis futuri, & inter hæc usque ad octo dies habeantur, & eligantur per D. Potestatem, & Capitaneum, & dictos Sapientes, duo viri providi per quamlibet portam, qui providere, & deliberare debeant super ipso negotio.

Valen-

IX.

Valentinus Hermenzonus ingenio Nobili, & in rebus medicis maximè utilis, quem necessum est hic describere, nam hoc in Ædibus Divi Vitalis, nunc S. Geroldi, ut innuit Buschetus, Epitaphium legebatur.

Valentinus Hermenzonus Cremon. Græcæ, & latine lingua doctiss. liberalium artium peritiss. & in arte medendi expertiss. in hoc tumulo jaces. Obiit anno Dom. Mcccx. Kal. Januar. Faustina Cambiaga uxor dilectiss. non sine lacrymis P.

X.

Guillelmus Cavalcabos, five Cavalcabovius sanguinis nobilitate, divitiarum copia, militaris disciplinæ diligentia, ac potentia adeo valuit, ut cum Princeps Guelphorum delectus esset, dominium Patriæ anno duodecimo supra millesimum, & trecentimum obtinuerit, nec minus ingenuis artibus eruditus ingenii sui experimentum in Astrologicis, & Geomanticis fecisse fertur: quamobrem *Jo. Cermenate Mediolanensis* ejus Coævus in Historiis suorum temporum cap. 47. quarum M. S. in Bibliotheca Ambrosiana à me inspecta servantur, edita exinde à sæpe laudato Lud. Ant. Muratorio in Tom.2. suorum Anecdotorum anno 1698. loquens de Comite Varnerio Oppidum Soncini aggrediente scribit. *nam sunt, qui asserunt Passarium de la Torre ut distantibus Castris dispersos Hostes vidit contra eos erumpere voluisse, erupissetq; ni Guillelmus Cavalcabos sydera, & Geomantia suas figuras scrutatus, illa die suspecta timuisset casum suum, & Milites jam exire paratos, intra mania tenuisset, inquit: Propinqua nobis subsidia sunt, quibus tutius pugnare possitis. At pergit Auctor cap. 49. Guillelmus vitare non quit, quem casum dabant fata; nam erga finem addit; Tunc cunctis sequacibus Guillelmi Cavalcabovis, qui equo armatus hostibus introitum inhibere parabat, adeo crevit pavor, ut ne animum quidem ad pugnam liberum, neq; fuga memorem caperent. Guillelmus pristinae Virtutis, ac suæ dignitatis memor, ut Comitem Varnerium, ac sua signa intra muros videt, paucis eum sequentibus occurrit sibi, quem jam frequens turba Teutonum receptum gladiis sternunt &c.*

Guillelmum innumeri Historiarum Auctores laudibus efferunt; corrigendus tamen est Jacobus Philippus Bergomensis in supplemento, ubi de Guillelmo disserit ad annum 1312. Urbis scilicet, Patriæ dominium, Henrico Cæsare concedente sibi desumpsit. Nam idem *Jo. de Cermenate* tutiori calamo, & eodem tempore, quo hæc agebantur scribens, ab hoc omnimodò dissentit (& cum eò plures alii) ostendens in odium Henrici, & Gibellinorum, quorum partes Imperator fovebat, captam fuisse à Guillelmo Cremonam, ipsi faventibus permultis ex familiis Picenardæ, Summæ, & Perlicæ in Urbe

potentioribus, Jacobo Redenasco Gibellinorum Principe necato, ac expulso Galeatio Vicecomite, pro Henrico Vicario.

Apud *Antonium Campum in hist. Cremon. lib. 3.* Guillelmi effigies graphicè oculis subjicitur expresso thorace.

Turresius in M. S. hist. adfert quoddam singulare signum familiæ Cavalcaboviz, scilicet gentilitiam notam in omnibus de hac vera stirpe fuisse paruulam crucem in humero dextero; quod quidem nemini, licet mirum, unicum mihi videatur me legisse recordor apud *Felic. Fabri hist. Suevorum lib. 1. cap. 9. num. 4.* Comites de Hasburg ab utero matris suæ crucem auream in dorso habuisse, hoc est pilos candidos, & mirum in modum crucis protractos. Item apud *Abraham Bucholzerum in Chronologia* Joannem Fridericum Electorem Saxoniz Johannis filium, in lucem editum trigesimo die Junii anno MDII. futuri sui fati omen ex alvo materno secum tulisse crucem in dorso aureo colore fulgentem. Alia etiam gentilitia signa in posteris impressa divinitus ad notitiam stirpium legimus in annalibus, ut Seleucidarum anchora, lancea Draconteorum, Pelopidarum ex ebore humerus. Ut ex *Dione Cbrys. orat. 4. de Regno Sines. Appian. in Syriac.*

I X.

PONZINUS PONZONUS alter ab Episcopo ejusdem nominis, inter Patriæ Principes suo tempore relatus est, semel Vercellarum, & bis Patavii Præturas, tum armis, tum literis administravit, plerisque aliis titulis insignitus, & præ cæteris fortissimus Parmæ Dux, Consiliarius, & familiaris Ludovici Imperatoris, & pro Rege Bohemiz Regius Vicarius, cujus gesta diffuse refert *Franciscus Bressianus in opusculo inscripto, La via lactea della Famiglia Ponzona*, narratq; ejusdem obitum die 16. Octobris MCCCXXXVIII.

Ejusdem etiam meminere cum elogiis

Angelus Portenarius felicit. Padu.

Laurentius Pignoria de Orig. Paduæ.

Codex Zabarellius ab Anonymo Patavino relatus

Hieronymus Brianus Hist. Ital. part. 2.

Ant. Campus, qui refert ejus imaginem pectore tenus lib. 3.

Leander Albertus in descript. Italiae

Jobannes Nicolaus Dolionus in Amphit. Europa

Bernardinus Corius in Hist. Mediol. & alii plures pariter Chronographi Patriæ.

Literas Vercellensium ad eum missas, cum fuisset illius Urbis Prætor electus, haud erit inane pro eruditis subnectere.

Magnæ nobilitatis, & potentiz viro D. Ponzino de Ponzonibus, honorabili Civi Cremonæ, quem decus, & fama plurimum recomendat. Albertus de Cario Potestas, Sapientes, & Commune, ac Consilium Civitatis Vercellarum salutem jucundis prosperitatibus affluentem. Cum intenderemus ad præsens electioni regiminis Civita-

sis

tis nostræ, sex tamen Mensibus duraturum à Kal. Jan. proximè usque
 ad Kal. Julii proximi per totam diem convocatis, ac congregatis certis
 sapientibus in hospitio D. Potestatis Vercellarum, quorum ex auctoritate
 eis data à Majori Consilio intererat electio eidem benignissimam
 salutem, gratiam taliter eorum Sapientium cordibus influxit, quod
 omnes indifferenter concordēs de vestra legalitate, ac probitate confici
 ad præfactum regimen Civitatis nostræ, personam vestram in Potesta-
 tem Cives eligerunt. Unde gavisæ Communis Universæ. Quam
 quidem electionem de vobis factam, & infra scripta vobis significanda,
 & omnia, & singula denuntianda per Notarium, & Hostiarium no-
 stri Communis infra scriptos duximus in præsentem, in quo quidem regi-
 mine nos volumus, & debeatis ducere, habere, & tenere vobiscum ve-
 stris expensis saltem familiam infra scriptam, videlicet, Socios duos pro
 vestris militibus, Judices quinque providos, & legales expertos in Fu-
 re, & qui omnes sint amici & de parte ista, unus quorum videatur vo-
 bis, pro Vicario assideat ad consilia, & officium victualium, viarum,
 & stratarum viagiorum exerceat. Tertius ad exigendum habere Com-
 munitatis, & alii duo in Causis civilibus deputati fuerint, qui Ju-
 dices non steterint à tribus annis citrà proximè elapsis ad regimen
 Vercellarum, quia ita nostra testantur Statuta, & equos decem, quorum
 tres sint destrati ab armis, & de quibus morte, vel malo aliquid aliquo casu
 eveniendo à Comuni nostro non possitis petere, vel habere; Nos quoque
 pro vobis, & equis, & tota vestra familia pro omnibus expensis; quas
 faceretis, veniendo, morando, vel redeundo, volumus vos habere à Com-
 muni nostro de habere ipsius Communis usque ad quantitatem librarum
 mille ducentarum quinquaginta PP. nostræ currentis monete palatii, &
 de toto tempore regiminis prædicti in hunc modum videlicet, tertiam par-
 tem in primis duobus Mensibus dicti Regiminis, aliam in aliis duobus
 Mensibus proximè subsequentibus, & ultimam tertiam partem in ultimis
 duobus Mensibus post depositum regimen ad Sindicatum cum tota vestra
 familia per dies sex in nostra stabitis Civitate sub Sindicatoribus unicui-
 que volenti conqueri de vobis, vel aliquo de familia vestra, de justitia res-
 ponsuri, quod si infra tertiam diem regimine deposito, libellus aliquis, vel
 querela, & de vobis, vel aliquo de familia vestra coram dictis Sindi-
 catoribus non daretur elapsis illis tribus diebus cum tota vestra familia,
 possitis recedere de Civitate nostra totaliter absolvi, ultra Salarium verò
 debitum, & concessum, ut supra vos aliquis de familia vestra non possitis
 ullo modo petere, vel habere. Postque autem hæc literæ vobis fuerint præ-
 sentatæ infra tertiam diem debeatis clarè dictis Notario, & Ostiario,
 tenemini respondere de hoc acceptando regimine juxta formam, & teno-
 rem præsentatarum literarum, aut illud recusare, quod absit. Vos enim
 cum tota vestra familia, & equis esse debeatis in Civitate nostra die ulti-
 mo Decembris, quo die antequam ad hospitium descendatis, jurabitis in
 publica concione Communis nostri ad Sancta Dei Evangelia super Sta-
 tutis nostri Communis attendere, & inviolabiliter observare omnia Sta-
 tuta, Consilia, & provisiones edita, editas, edendas, & edenda

semper legaliter sine fraude. Hospitiam quoque ad habitandum decens, & sufficiens pro vobis, & familia vestra dabimus vobis pro nostro Comuni; Item quod quotiescunque contigerit aliquos Milites Vercellarum, ut extra districtum Vercellarum pro Comuni; videlicet à viginti supra debeat cum eis unus ex vestris militibus absque aliquibus solidis recipiendis, à Comuni de Salario enim vestre ultimæ solutionis libræ centum p.p. occasione vestri Sindicatus, & familia vestre ad tabulam Campforis debent poni. Quem obviam Nobilitatem, ac sapientiam vestram precandam acceptare velitis, benignè invocata gratia Salvatoris, & ad evidentiam præmissorum præsentem literas fecimus sigillo Communis nostri communiri. has n. literas vobis mittimus per præsentem duos Eusebium Ozedaliam Notarium Vercellarum, & per Christophorum de Carixio Hostiarium Communis Vercellarum vix. moren. qui Eusebius ulterius de præsentatione literarum, & responsione vestra publicum conficiet Instrumentum, prætereà ad hoc ut regimen vestrum possitis melius perducere ad effectum; Concedimus per præsentem, quod vobiscum servientes duodecim, uno Capitaneo computato, ita quod sint tredecim paga, computata paga duplici, Capitaneo possitis ad perfectum regimen ducere, & tenere, habituros à Comuni nostro pro quolibet, & quolibet die solidos duos cum dimidio p.p. detractò dacio, quod solvitur de quibuscunque solutionibus ad rationem denariorum duodecim pro qualibet libra secundam, quod nostra testantur statuta, & qui servientes non steterint à tribus annis citrà ad solidum Vercellarum.

Actum in Domo habitationis D. Potestatis Vercellarum coram Testibus &c.

Datum Vercellis die Sabb. 8. Novembris Mcccix. Indiçt. octava.

Subscript. Ego Jacobinus Ritus de Oragaria Notarius, & Cancell.

X.

UBertus Foliata, aliis Usbertus, Obertus, Hospertus, & Hospertus eminentissimus Scriptor in Jure Civili, Bononiæ, & Perusii Princeps inter Magistros in ævum commendandus, de quo Jo. Jacobus Crottus in Orat. pro Sfondrato, Scripsit.

Ubertus Foliata primus Sedis Perusinae Lector, multiplici Solius Baldi laude contentus esse posset, quum tamen scriptis quoque multorum sui sæculi eruditissimum fuisse constat. In legibus Opera maxima vulgavit, quæ à doctissimis Jurisperitis allegantur. In Consil. Crim. divers. à Ziletto collectis extat undecimum Uberti de Cremona super intelligentia Statuti nostri loquentis de pœna homicidii.

De eodem Ludo. Gavitellus in *Annal.* ad annum 1303. hæc profert.

Ubertus Foliata J.C. Cremonæ tunc leges docuit Perusii publico stipendio illuc conductus, & qui priùs ibi aperuit Gymnasium, quod confirmatur à Joanne Baptista Gazalupo in Tractatu de modo studendi in utroque Jure documento V. eum tamen appellant Hospertum.

Alidosius de Doct. Advenis Bononiæ legentibus vocat illum Hospertum, seu Usbertum ab anno 1310. usq; ad 1317.

Fuisse

Fuisse Bartoli Præceptorem innuit *Joannes Jacobus Turretmus in Epigr. pro Consiliis Johannis Botta, ubi.*

Legetur Osbertus Perusina primus in Urbe

Qui tibi, cum reliquis, Bartole monstrat iter.

Cum hic de Augusta Urbe Perusina sermo sit, non possum quin additissimi obsequii mei debitum persolvam nobilissimo illius Civitatis Patritio. Comiti Nicolao Monti Mellino poeticis studiis, cæterisq; animi dotibus præclarissimo, & præcipue ob laudes facundis ejusdem carminibus mihi, licet indigno, attributas.

X.

Rubertus de Cremona, de quo in *Cod. de jure aureorum annulorum*. ibi Baldus post Oldradum idem dixit Rubertus de Cremona per l. 1. §. *denunciari, vers. si plures ff. de Vent. insp.*

Obertus Cremonensis, cujus quæstiones in materia legali M. S. habuit Ant. Augustinus insignis J. C. Hispanus, è cujus Bibliotheca ipsas enunciarunt in Catalogo J. U. Scriptorum *Jo. Volf. Freymonius*, & alii ejusdem Elenchi Authores pag. 105. annexas quæstionibus Bartoli, Guidonis de Suzaria, Jacobi Butrii, Ricardi Malumbræ, Dyni de Mugello, & aliorum. Hosce quidem Rubertum, & Obertum reor unum, & idem cum Uberto,

X.

Buschettus à Cremona legum Doctor, & publicus earundem professor in Civitate Bononiæ annis 1310. ut habetur apud *Alidosium de Doct. Advenis.*

XI.

Eliazus Offredus Medicus, Philosophus, & Astronomus ingenii elegantia, & morum suavitate clarissimus, fortasse Avus celeberrimi Medici utique, & Philosophi Apollinaris, de quo infra: posteris reliquit

De Vita conservanda

De Variolis tractat. 1.

Antidotarium de Medicamentis componendis.

Bressian. in Coll. Med. Crem. M. S.

XI.

Carlinus Madalbertus legum Doctor eloquentissimus per iisdem temporibus floruit, quibus Henricus VIII. Imperator, à quo fuit Equestri dignitate donatus, concessit publice

De Indiciis ad Torturam lib. 3.

De Iniuriis, & damnis datis

De Jure Fiscii.

Quan-

Quantum fuerit laudatus à Joanne Jacobo Crotto in Oratione pro Francisco Sfondrato, nos illud subiiciemus, ut de Madalberti doctrina facilius æstimari possit. *Taceo strenuos Causarum Patronos Egidium, & Carlinum fratres. Madalbertos aeterno Alberici Rosati Indagatoris rerum præscarum fidelissimo calamo decantatos.*

De eodem Syllabus J. C. de Coll.

Cavutell. in Annal. 1311. eum vocat de Malambertis.

X I.

Buschettus Casalorcus Philosophus, ac perurbanæ eloquentiæ Orator, Bononiæ publicè docuit Moralem Philosophiam, & Poësim etiã edidit, & singillatim aptè valde, & concinnè soluta carmine.

Vitam Cleopatre Egypticæ Regina

Alidosius de Doct. Ext.

Brescian. in Virtu Raviv.

X II.

Zilliulus de Alegris ex Coll. J. C. Patriæ Vir eximiis honoribus ornatus, Prætor Mediolani hoc anno centesimus septuagesimus nonus deligitur, in hoc munere alios Cremonenses magnanimitate, & regimine æquavit, de hoc *Galvanus Flamma ex Manip. flor.*

Brescian. eum vocat Egidolum, & tali nomine in Syllabo J. C. reperitur.

X II.

Synibaldus Persichellus legum Peritus clarissimus, apud Clementem V. P. M. Lugduni dignitate Referendarii Apostolici insignitus, nec non à subsequentibus Sacrorum Regibus, Joanne scilicet xxii., ac Benedicto XII. summa existimatione habitus fuit, quippe ab iisdem, supremis muniis in Aula decoratur; De ejus obitu nihil refert *Bressianus in Ros. & Viol.*

X III.

Jacobus de Casalbutano præclarissimus ex Patrio Collegio Jurisprudens, Leges Bononiæ docendo, summa cum celebritate enituit. Ejus libri fuere

De legitimatione

De Solutio Matrimonio

Postremam diem vidit Bononiæ, tumultatus in Majori Pbano hac Epigræphe

Sepulcrum D. Jacobi de Casalibutano de Cremona Utr. Jur. Per.

Per. & Suorum heredum, qui obiit. MCCCXXXIII. Die xv.
Martii.

Alidosius de F. C. Ester.

Bresciana in Coll. & Antberes Syllabi.

XIV.

Antonius Puteas clari nominis Jurisprudens, Siciliarum Regis
Roberti à Consiliis, & Eques electus, scripsit

De Dotalibus privilegiis

De Represaliis

De rerum eventibus in Regno Siciliae.

Hujus memoriam faciunt Syllabus F. C. & Bressianus in Coll.

Campus in Hist. lib. 3. pag. 64. qui memorat eodem actu

Jacobum Puteum Antonii Fratrem supremis Militiae muniis præ-
clarum.

XVI.

Hospectus Cremonensis, vide Usbertum Foliatam ad annum
1310.

XVI.

Filonardus de Dovaria, ejus doctrina in sequenti Epitaphio
explicatur, ut in ædibus Divi Petri de Pado olim legeba-
tur, Testibus Fælice Buschetto, & Bresciano in inscriptionibus.

*Hic situs est Patriæ Ornamentum, & decus, D. Filonardus de Do-
varia Philosophus, & Astronomus doctissimus, qui obiit iv.
Kal. Martii Anno à partu Virginis MCCCXVI. Catharina Tri-
ultia Uxor Mestis. ac de se Mar. P.*

XVII.

Otholinus, seu Odolinus Moserendus ob legum peritiam,
qua inter insigniores J. C. ejus ætatis effulgebat, in Civitate
Bononiæ Judex consedit hoc anno, referente Alidosio in allega-
to libro Judicum Bononiæ, qui præter alios Cremonenses, suo
loco reponendos, memorat in eodem munere

Gabriel sine cognomine

Anno 1352. & 53.

Leonardus de Cervis, qui fuit F. C. Coll et ex Syllabo F. C.

Anno 1354., & 55.

Raphainus de Naxellis pariter F. C. Coll

eodem Anno 1355.

Joannes Camplanus

1359., 60. 61.

Guillelmus de Comitibus.

Noran.

XVII.

Norandinus Malumbra Nicolini F. inter legum Doctores sui temporis magnæ celebritatis, Roberti Neapolitani Regis Senator, & à Consiliis in bona existimatione, & honore habitus fuit, Fratres ejus, celeberrimus Ricardus, de quo permulta, & Joannes eximius & ipse Jurisprudens fuerunt. *Bressianus, & Syllabi.*

XVIII.

Griphinus Riparius Juris peritissimus, & in studiis bonarum artium præcellens, sub Ladislao Sarmatiæ Rege Magistratibus clarus, & ejusdem ad Sum. Pont. Nicolaum V. in Urbe Legatus. Fertur quamplura sui maximi ingenii Opera absolvisse, sed injuriâ temporum amissa.

Autores Syllaborum Coll. J. C.

XVIII.

Ugolinus de Scoalochis J. V. D. famigeratissimus Urbis Astensis Moderator Supremus, Genuæ exinde Prætor, & in numerum Nobilium Concivium relatus, reliquisse dicitur.

In Justiniano Codice Tractatus

De Legatis Piis

De Compromisso

Autores Syllaborum, qui antiquis etiam temporibus in Coll. J. C. adscriptos referunt ex hac familia, Raphain. Secundinum, & Joannem.

Apud ædes Divo Lazaro Sacras, ab eodem Ugolino fundatas in Suburbis, legebatur hæc inscriptio à Buschetto relata

Xenodochio huic sub titulo S. Lazari Fundato à D. Ugolino de Scoalochis J. C. sub anno Mcccxxxvi. ad effectum, ut in eo currentur Leprosi, & alii infirmi, ad quem effectum amplum peculium relaxavit Tarsia Goldona Uxor charissima, ne tanta bujus Viri pietas perderetur, hanc memoriam poni fecit hoc anno Mcccxlviij. die xv. Septembris.

XVIII.

ÆGidius Mandalbertus, sive Mandelbertus, alii Madalbertus eximius J. C. & Canonicus, atque Cantor Cathedralis, ea præstitit doctrina, ut nobili stipendio Bononiam conductus fuerit ad lecturam Decretalium cum recensito Uberto Foliata concive, ad cathedram Infortiati vocato, quemadmodum notat *Gberardacius lib. 17. Bononiensium Historiarum ad annum 1311.* Insignis etiam probitate compertus, Patriæ Præsul optatur in magno illo Canonico.

nicorum dissidio post Raynerii de Casulis obitum, quam pars una Capituli Egidium Bonferium, & ipsam Cremonensem Canonicum; altera Mandalbertum elegisset, qui amulo cedente Joanne XXII. confirmatus est xv. Kal. Augusti anni 1318. ut ex Regestis Vaticanis refert Ughellus Tom. IV. *litteris Sacre*, in Episcopis Cremonensibus, in quorum serie quintum, & quinquagesimum facit Egidium. Quin & ipse tantam apud memoratum Pontificem gratiam inivit, ut fama fuerit sacra purpura decoratum iri, nisi Civitatem, quod Ludovico Bavaro Imperatori adhaesisset, sacris interdici contigisset. Hinc purpuræ proximus cum Purpurate confusus est. Cardinalem etenim fuisse aperte fatetur Ludovicus Cavatellus in Historiis ad annum 1317., & Blasius Rubeus in Tabula dyptica Episcoporum Ecclesie Cremonensis ad num. 57. secus autem docent libri Sacri Collegii sub Joanne XXII. in quibus Cardinales ab eo Pontifice creati recensentur, & *eruditissimi Cantilori Elenchus*; Neutro enim (ut notat Ughellus) purpuratus occurrit Egidius, sed tantum Cremonensis Episcopus, qualis fuerat ex ejus majoribus Homobonus Madalbertus, de quo supra, quinquagesimus Patriæ Præsul anno 1215. Cæterum Egidius novennio tantum Cremonensem administravit Ecclesiam, & si quindecim annos Concivibus præfuisse Rubeus affirmet, defunctum scribens 1332. Quidquid sit de mortis tempore, curis exagitatus Episcopatu cessit anno 1327. ut ex Regestis Vaticanis notat Ughellus qui xii. Kal. Aprilis ejus anni substitutum Egidio prodit Ugolinum illum de S. Marco Parmensem, quem cum Ugolino Ardengherio itidem Parmense ejus successore nonnulli confundunt. Porro si non purpuratus, purpura dignus apparuit Egidius, cum scripsit

Opera Regalia, scilicet Disputationes

Quarum complures extant in Volumine II. Repetitionum, & memorantur à Joanne Baptista Zilletta in indice librorum Juris edito Venetiis 1566. pag. 53. nec non à Joanne Volfango Freymonio in *Elencho Juris Consultorum* pag. 103.

Item à Comrado Gesnero, & à Possivino in *Bibliotheca selecta*, ubi de Juris prudentiæ Auctoribus.

Nec enim hic ab Episcopo diversus videtur, quanquam Joannes Jacobus Crotus in Oratione pro Francisco Stodrato, nulla facta dignitatis Episcopalis à Madalberto possessæ mentione, scribat: *Taceo Strenuos causarum Patrones Egidium, & Carlinum fratres Madalbertos eterno ejusdem Alberici Indagatoris. rerum præcarum decantatos*, ut vidimus, ubi de Carlino.

Anno secundo sui Episcopatus propria auctoritate bona Monasterii S. Bernardi in suburbis, Monialibus Cisterciensibus Cremonæ degentibus adiunxit, ut ex sequenti rescripto, quod in eruditorum gratiam ex integro adducitur.

Egidius permissione Divina electus Cremonen dilectus in Christo Abbatissa, & Monialibus Monasterii dicti de Cistello Cremonæ, salutem in
Tomo I. V Do

Dominis sumptibus. Dum anniam statas lugubris, & horrendus
 Civitatis, & Diocesis Cremonen. se vestra mentis oculis representat, pre-
 cordiali dolore nimio premimur, sed tunc verè concutimur, & tacti
 dolore cordis intrinsecus in voce graviter dolentis erumpimus, cum audiri-
 mus quòd propter prostrationem Civitatis predicta, qua olim erat plenus
 populis, & domina gentium, multis ornata Monilibus, Moniales, & Deo
 dedicata Virgines ab oculis bonorum alienis, & viventes solitarie sicut
 passeres, coacta sunt, & coguntur sua claustra juxta Civitatem posita
 exire, seque in domibus secularium intra Civitatis murus conferre, &
 spoliata bonis propriis, nisi valentes possessionibus, & redditibus suis uti
 propter guerrarum discepiam, & paupertatem nimiam, mendicare earum
 oportet, & quod summe dolendum est, per Vicos forsàn discurrere, & pla-
 reas: nunquid hoc audientis lacrymas poterit continere, & ab oculis mentis
 abstergere? non utique nisi saxum, vel ferreum pedus habens. Sanè
 inter alia Monasteria Monialium depauperata, & in quibus habitare
 non licet, nec licuit, jam est idè propter malignorum incursus, ut fido
 relato percipimus, Monasterium S. Bernardi positum juxta Cremonam,
 in quo cum non possint, nec poterint ibi habitare honestè, & tunc ipsius
 Monasterii Moniales, si unquam, ut pròmittitur, ipsum Monasterium ex-
 tra Portas Civitatis est situm, tunc quia ferè nihil habent in bonis, cogi-
 mur sapere ipsam Monasterium ejusque Moniales, & Dominas, compas-
 sionis oculos aperire, & ex officio debito de eorum Statu, prout est possi-
 bile, secundum malitiam temporis providere. Attendentes itaque, quòd
 hoc melius fieri nequit, quàm si dictum Monasterium, ipsiusque Moniales,
 & Dominas, cum rebus, & possessionibus suis alteri bonestatum domina-
 rum Monasterio uniantur, & incorporentur, quamque adhuc nullum est
 Monasterium aptius, quàm Monasterium nostrum, intra quod, ut debu-
 istis, ex quadam compassione vel humilitate vobiscum admixistis, jam
 est, ut audivimus, presentis Monasterii S. Bernardi Moniales, & Do-
 minas, & quòd tunc ipsa, quàm vos amplexari affectatis, simulq; domino
 famulari ex nostra ordinaria potestate dictum Monasterium S. Bernardi,
 ipsiusq; Moniales vestro Monasterio incorporandas, & vivendas perpetuò
 duximus per presentes, cum omnibus possessionibus, bonis, & Juribus ad
 illud spectantibus, firmam spem, fiduciamq; tenentes, quòd cum de vobis
 bonam feratur vestimonium, & per bona hujusmodi unio in acriusq; Mo-
 nasterii commodum redundabit: In quorum omnium testimonium presentes
 fieri fecimus, & in publicum formam redigi per Notarium infra scriptum,
 nostrique Sigilli appensione muniri. Actum Cremonae in domo habita-
 tionis nostrae, Anno Domini millesimo trecentesimo decimo nono, Indi-
 ctione secunda, die sexta Mensis Octobris, Pontificatus Sanctiss. Patris
 D. N. Joannis Papa vigesimi secundi anno quarto, presentibus Gumbio
 Petri de Vico presbytero, Joanne de Ferrariis beneficiato in Majori Ec-
 clesia Cremonae, presbytero Andrea de Lanconib. Canonico Ecclesiarum
 S. S. Egidii, & Homoboni, & Antoniale de Arigonibus Cive Cre-
 monen. testibus ad praemissa vocatis, & rogatis.

Subscript. *Et ego Andreas Florenti de Civitate Callen. publ. Imp. auctoritate Notarius predictis unà cum supra scriptis testibus Loc. † Signi interfui, & ea de mandato dicti D. Petri scripsi, & in banc publicam formam redegi, meoque solito signo signavi.*

XIX.

Ricardus Malumbra Jacobi de Arena Parmensis Auditor sapientissimus, utraque Laurea decoratus, in omnium rerum magnarum, atque artium scientia versatissimus, Patavinam, & Perusinam Accademiam, publicè docendo, illustravit, aliaque, ut infra, magnoperè insinuanda peregit. Notissima quippè sunt ejus celeberrimi Ingenii monumenta.

Super Codice lib. 9.

Super Instituta lib. 4.

Super toto Digesto lib. 5.

Quaestiones Varia

Consilia varia tum in Collectaneis Ziletti, tum aliorum

Liber sextus Statutorum Reip. Venetae additis illis

Jacobi Tiepoli Summi Ducis, annuente altero Supremo

Reip. Moderatore Andrea Dandolo

Verùm audiamus quid de eodem sentiat, & exprimat noster *Vida in Oratorio adversus Pap. Act. 2.* Tertium addo honorifica semper cum nominis præfatione nominandum Ricardum Malumbram, cujus admirabilem quandam, & inaudibilem, & penè divinam in legibus interpretandis, equitateque explicanda scientiam Bartolus, & Baldus, cæterique posteriores legum interpretes passim in suis Commentariis summè admirantur. Antonius Butrius autem antiquus J. C. planè attestatur, eum fuisse omnium Juris peritorum suæ ætatis doctissimum. Accepimus Patavii publicè maxima Auditorum frequentia, atque consensu, Jus civile interpretatum fuisse anno à partu Virginis Mcccx. Bartolus idem insuper eum testatur maximis honoribus cohonestatum fuisse, & in Sacerdotum Cardinalium Collegium ab eximia virtutem cooptatum refert. Respub. Senatusque, ac Populus Venetus utitur adhuc legibus, quas ille eorum voluntate alter Solon, aut Lycurgus luculentissimè præscripsit: hæcenus *Vida*, à quo percepimus Malumbram floruisse inter S. R. E. Cardinales. Venetiis, ubi summis refertus honoribus obiit apud SS. Joannis, & Pauli in hanc usque diem recolitur hoc Monumentum.

Vas Juris, Legumque Jubar sine compare Doctor

Militis, & Comitum merita ratione Cathedre

Dotatus titulis Ricardus prole Malumbra.

Malleus es Umbra Patriæ decus atque Cremona,

Qui gratus Venetis jacet hic, sed nuncia laudis

Vivet Fama Viri nullum peritura per ævum.

Ejusdem legum excellentiam Auctores Juridici omnes post eum scribentes testantur, quos prætereo. At solum Historicos reminiscar. In primis autem omittendum non est inter præcipuos ejus Scholasticos Albericum de Rosciate Bergomensis adnumerari, ut per *Calvum in Scena liter. Script. Bergom.*

Jacobus Philippus Bergom. lib. 13. supplem. bist. post nonnulla scribit, quod licet sui temporis Doctorum Principem nominatum fuisse, attamen à Jacobo Butigari, seu melius Butrigario, & Baldo heresi condemnatum fuisse, quod idem sentit cum eodem Bergomate *Abbas Tribemius de Scrip. Eccles.* Verùm nullas adducunt rationes, at potius in ipsis Butrigario, & Baldo maledicentiam, & invidiam ostendunt.

M. Mantua de Vir. Ill. hæc de eo notat. *Ricardus Malumbra Cremonensis Jurisconsultus fama super æthera notus, sæpissimè ab interpretibus nostris citatus, & cujus vitam Severi, ac Jo. Ficbardus optimè descripserunt &c.* Insinuat etiam contra eum excanduisse Bartholomæum Capovacensem Patavin. *Consil. 419.*

Laudant quidem eum Angelus Portenarius Felicet. Patavin.

Marcus Guatius in Chronico

Gesnerus in Bib. Instit.

Card. Gabriel Paleotus in suo opere de nobis, Spuriisque cap. 1. num. 1. affert Malumbræ Consilium penès Bartholum *lib. 3. de Concup.*

Sansovinius in Hist. Veneta lib. 112.

Gazalupus de modo studendi in utroque Jure docum. 5.

Pancirolos de Clar. leg. Interpret.

Antonius Riccobonus de Gymnasio Patavino lib. 1. cap. 10.

Ferentillus in disc. Univer. ad ann. 1321., & innumeri alii.

Fontana in Biblioth. Regali p. 6. lit. M.

XIX.

Albertinus Colectus, in rebus Mathematicis expertissimus, quibus Italiæ Proceribus apprimè gratus evasit, plures exaravit *Regulas Mathematicas.*

Hoc comprobatur ab ejus inscriptione Sepulchrali, quæ licet tumulo amota, ob defectum hujus familiæ, tamen adhuc videtur cum effigie ejus Albertini, & Insignibus in primo peristylio S. Francisci, quæ licet contracta, ita pluries à me fuit lecta.

Hic jacet D. Magister Albertinus de Colectis in Arte Mathematica peritus, qui obiit die 1x. mensis Martii Mcccix.

XIX.

Julius Cæsar Specianus omnium literarum amantissimus, cujus dicendi, & scribendi vis non modicè effulsit, apud Casimirum Sarmatiæ Regem à secretis egit, & profunda eloquentia composuit Opera.

De

*De Reipub. dignitate**De Optimo Principe*

In Regia Bibliotheca ad tanti Viri monumentum servata testatur
Bressianus in V. R.

XX.

Albertinus de Laude inter Patriæ Summates, sive Jurisconsultum ageret, sive decurionem, sive Legatum, apud Principes semper admirandus enituit, & præcipuè apud Carolum IV. Imperatorem, in cujus obitu multum fuisse amissum Cremona credidit, & eo magis, quòd ejusdem ingenii monimenta ob temporum incuriam nunquam delitescere debebant.

Autores Syllaborum J. C. de Coll.

Nigresolus de Ansoldis, aliis de Ansoldis vir magnus, & in legibus interpretandis judicio excellenti, quippe Paduæ effulsit Judex, Vicarius, & Prætor. Florentiæ suprema Capitanei Populi dignitate diligentissimè functus est. Terdonæ demùm Vicarius, ut ex ejusdem Civitatis Statutis, in quibus legitur: *Nobilem, & Potentem Virum D. Nigrisolum de Ansoldis Militem, Legumque Doctorem, Civem Cremonæ, Vicarium Civitatis, & districtus Terdona pro S. Rom. Ecclesia, & Regia Majestate Hierusalem Sicilia &c.* anno 1329. Indiæ. 2. die Dominico 26. Febr.

Videndus Scipio Ammiratus Hist. Florens. p. 1. Tom. 1. lib. 6. pag. mihi 298.

*Codex Zabarellius in Anonymo de Præt. Paduæ
Syllabus J. C. Coll. Cremon.*

XXI.

MArchésinus Piperarius optimus legum Doctor, Veterum monumentis optimè instructus, & magna in rebus gerendis sapientia, Bononiæ inter Judices hoc anno adscriptus est, scripsit

*De Judiciis, & Controversiis.**De Origine Longobardorum.**Recolitur ab Alidosio de Præt. & Jud. Bonon.*

XXII.

Anna Dovaria filia Nicolai, Bossii Cremonæ Domini Nepotis ævo suo præstantissima, & supra invidiam gloriosissima virago, & matrona, virtutum omnium specimen universi Orbis admirationi exhibuit: nam pro meritis Matrimonio fuit copulata cum Philippino Gonzaga Duce fortissimo Aloysii Mantuæ Domini secundogenito, amplissima, & ditissima dote Marito constituta, quæ quidem

quidem illam animi ejus nobilissimi nullatenus æquavit. De hac scribit *Scipio Agnellus Maffeus Episc. Casal. in Annal. Mantue lib. 9. cap. 5. sub eodem anno, & allegat Dainum.*

Ludovic. Cavitellus de eadem Annal. erga finem, scribit Feudum Vesco-
vati tunc juris Episcopii Cremonæ fuisse permutatum cum illo
Jovis aræ vulgò Genivolta, quòd pro dote ejusdem Annæ ade-
ptum fuerat per Philippinum Gonzagam. *Platina in Hist. Man-
tuana Annam Dovariam male Varenam appellat.*

XXIV.

Petrus de Allegris Abbatis F. utriusque Juris admodum peritus,
ac philosophicis studiis præter omnium laudem ornatus. Phi-
lippus Valesius Francorum Rex arctissima benevolentia eum est
prosecutus, variisque legationibus decoravit. Bononiæ quidem
Minister Judiciis præfuit, & scripsit

Consultationes Legales.

Philosophiæ opera varia.

Bressianus in Coll. & in Syllab.

Alidosius in libro Jud. Bonon.

XXV.

Pafinus de Surdis inter summos Oratores, quibus Civitas nostra
effloreat, connumerandus est, in græcis, atque latinis versa-
tus, nec non utriusque Juris impensè peritus, pleraque scripsit
Opera, fuitque Inclytæ Venetorum Reip. à consultationibus,
& judiciis valde notus, memoratur *ab Antonio Campo in Hist. ad
annum 1339. inter Reformatores Ordinum Vestigalium.*

XXV.

Octavianus Gulferammus, quo suis temporibus non habebatur
quisquam rebus philosophicis illustrior. Ejus sunt Opera

De Rebus naturalibus Tract. 3.

De Motu Locali

De Methodis, &

Commentaria super Aristotelem

Bressian. in V. R.

XXVI.

Raymundus Oldovinus Legum Doctor clarissimus, quem Patria
suo tempore maxima veneratione coluit: scripsit

De invaliditate Matrimonii

*De Usufructu, aliaque Opera, quæ apud ejus Posterios visa te-
statur Bressian. in V. R.*

In Syllabo J. C. de Coll. vocatur Raymundinus.

Johann.

Johannes Arifos & Johannes XX. nuncupato XXII. Episcopus **Te-**
lesius consecravit. Hic ille est, quem Johannes Genitor meus
 dilectissimus aliquando indicando à nostra Familia, Episcopum
 antiquo tempore existisse in Regno Neapolitano, cujus nomen
 tantum, ut asserbat, fuerat apud nostros domesticos relictum.
 Addebat etiam hunc, & aliis nostris inlucum fuisse illatum, dum
 affirmabat ex majorum incuria illius nomen Urbis perisse, cui
 praeferat Antistes. Tandem in evoluendis voluminibus *Abbas*
Ugelli in Hist. San. Tom. 8. procul dubio Telesiz Episcopum ad-
 inveni, quae Urbs est, nunc sere eversa, à Benevento supra 20.
 milliaria versus Alifan, & non longe à Capua, & ibi notat Ugellus
 solvisse subditum Sacro Collegio anno 1326. die 24. Aprilis, et eo
 lib. Solut. Praelatorum Joannis XXII.

Floruit & anno 1403. Joannolus de Arizius inter Syndicatores om-
 nium Officialium Mediolanensium tempore Ducis Catharini, & Jo-
 annis Mariae filii Mediolani Ducis, ut constat ex diplomate, quod
 recenset *Placidus Pucinellus Mon. Cas. in Ab. de Fid., & Nobilit.*
Notar. pag. 258.

Inter Decuriones, seu Consiliarios Cremonensium anno 1441. legitur pa-
 ritèr alter Joannes ex mea Familia, ut ex Indice Decurionum
 Patriae M. S. quae repositus in celebri Bibliotheca S. Abbatis
 Cremonae.

Animadvertendum est antiquitèr, majores meos fuisse vocatos Ri-
 sos, Risios, Arifios, & Arixios, ut melius probare nitar in secundo
 Volumine.

XKVI.

Fulchinus Schitius J. C. expertissimus Lughini, & Joannis Archi-
 episcopi Fratrum de Viccomitibus et primis Mediolani Re-
 gulis à consiliis, satis eruditè scripsisse dicuntur.

De Successionibus ab intestato

De inventarii confectione

De Privilegiis dotatibus.

In anteriori peristylio Conobii S. Domitii Cremonae etiamnum
 in sepulchrali ejus lapide legitur

Hoc sepulchrum est Nob., & Egreg. Militis, ac Jurisperiti D. Ful-
cbini de Schitiis, qui obiit anno MCCCCLVII. die x. Julii, &
Heredum suorum.

Bressian. in Coll. &

Syllabus J. C. ejusdem Coll.

Paulò ante eundem Fulchinnum floruit Pasquus Schitius J. C. Coll.
 Reip. Florentinae, & mox Januensis Caesarum Civilium Auditor.
 Item Bazinus de Schitis Vic. Generalis Ep. Novariensis anno
 1368. ut ex Statutis Ripariae S. Julii.

Man-

XXVII

Manfredus de Pasqualibus J. C. eximius in Foro, & in causis
agendis, eisque edicendis probatus, in Civitate Bellunensi
pro Justitia Magistratum tenuit sub Joanne Gradonico supremo pro
Celsissima Repub. Veneta moderatore, cui familiari consuetudine
vixit. Sicut Sepulchrum ad Divi Lucie Cremonae habuit.

In hac annulo jacet J. M. D. D. Manfredus de Pasqualibus, qui fuit
Magister, & Justitiae Praecipuus exaltatus, Patriam suam cum summa laude
regnavit, obiit anno latetis fuit LXI. die XVI. mensis Augusti anno
1711. Dom. Niccolò R. Virginia Rodenasca Uxor. m. s. P.

Ab Auctoribus Syllabusum vocatur Manfredinus.

Florenti Anno 1323 Nicolinus de Pasqualibus J. C. Coll. Guberna-
tor Ripariae S. J. N. Novariensis, in ex Statutis ejusdem Ripariae.

XXVIII

Jacobus Burgus optimus Jurisperitus, & antiquariae suppellectilis
solertissimus collector; Bononiae anno 1323; Judiciis Criminali-
bus praefuit, confecit Opera

De Officio Pratoris.

De Advocato Criminali.

De Antiquitatibus Patriae suae.

De eodem Alidefio de Præf. & Jud. Bonon.

Autores Syllabi J. C. de Coll.

XXXV

Albertus Trusius antiquitatis valde peritus, & illustrandae Pa-
triae cum primis studiosus, suae in ipsum benevolentiae vim
testatam fuit cum scripsit

De Nobilibus Patriae Cremonae Familis.

In quo probare nixus est inter cetera varias Conciviam suorum
gentes à Romanis oriundas, & Cremonae propagatas occasione
Coloniae illuc deductae anno ab J. C. Dxxxv. Ipsius ideo pluri-
mum nituntur auctoritate, qui superinde quicquam monumentis
mandarunt, ut Raphael Fabagrossa, Paulus Zignanus, de qui-
bus inferius, & Joseph Bressianus, ut ipse testatus est.

XXXV.

Doninus Foliata legum interpres notissimus, ac plurimarum
rerum exacta cognitione praestantissimus, ad Carolum IV.
Caesarem Augustum pro Patria Orator Comitum Palatini, ejusq;
à consiliis titulo insignitus. Ejus opera, quae non infimi ceptis
fuerunt, desiderantur.

Syllab. J. C. de Coll.

Memo-

Memoratur à Cavitello ad an. 1311. inter eos, qui fuerunt carceri addicti ab Henrico in loco Paterni unà cum Benvenuto, & Nigro itidem de Foliatis.

XXXV.

Ottolinus Picenardus sui temporis Juristarum optimus, cujus nomen exprimit Epitaphium ad Divi Dominici ejus Tumulo inscriptum

*Ottolino Picenardo Jur. Cons. expertiss. doctrina, & pietate insigni
Leona Amidana Conjux chariss. vivens P. vixit Ann. LXIX.
Mens. x. Di. iii. Obiit pridie Kal. Junii anno Sala. MCCCLXXX.
Buscbetus in Epit.
Syllab. J. C. de Coll.
Bressian in Coll.*

XXXVI.

Guillelmus, à Patria, de Cremona, dictus Canonum Doctor insignis Canonicus Decanus Aquilæjæ, ac Brixienfis Episcopi Generalis Vicarius, ut mihi constat ex opere Bernardini Fajini inscripto *Calum S. Brix. Ecclesie in Catalogo tertio, ubi de Vic. Gen.*

Bressianus in Histo. Ecclesiast. eum vocat ex familia Cortesia.

XXXVI.

Bernardinus Possolus existimatus est ætatis suæ doctissimus Jurisperitus. Is Judex rerum Criminalium Bononiæ, Ravennæ, & Florentiæ jura dixit, & reliquit libros

*De Actione, ejusque natura.
De Condemnatione Rei.*

Alidosius de Jud. Bonon. Bressian. in Coll. & Syllabus J. C. de Coll.

XXXVI.

Albertinus de Sancto Petro Medicus, & Philosophus præsignis, Ferrariæ docuit publico stipendio ductus, Estensis Marchionibus charus; nam assiduis officiis nostrum concivem fovèrunt. Evulgavit

*De Causis caloris lib. 3.
An Medicina sit ars, vel scientia.
De Philosophia Morali Traæt. 1.*

In Patria à vita deflexit, humatus in Ædibus Divi Martini, ubi scriptum fuit.

*Albertinus de Sancto Petro Physicus doctissimus, Civisq; Cremon.
Vita incomparabili, qui obiit non sine lacrymis totius Civitatis Anno MCCCLIII, ætatis suæ ann. LXVII. hęc requiescit in pace.*

XXXVII.

Joannes de Baris à Soncino ibi publicus Gymnasiarcha non modicè doctus, composuit de Artibus oratoria, & poetica, Commentarios in libros M. T. Ciceronis de Officiis.

In Satyras Anti Persii, quæ malo fato, pereunte Auctore ab epidemia, igne, ut contagione infecta devastata fuerunt, ut ex M. S. Hieronymi de Baris.

XXXVIII.

Gasapinus, sive Gasapinus Antignatus Legum doctor præclarus, & Bononiæ hoc anno incorruptus latrunculator, ejus opera sunt.

De Furtis Tom. 2.

De Nocturno Tempore Tractatus. scripsit &

Chronicon dictum Lectiflorum, quod refert Gualvanus Flamma in Chronico Majori, initio Libri, cui tit. Politia Novella, recensens Auctores, unde Chronicon suum derivavit, item allegat ejusdem Gasapini Glossam, sed ipsum vocando Gasgapinum.

Anno 1339. Patriæ reformavit Vectigalium decreta.

Ejus meminit Alidosius in libro Prætorum, Ducum, & Judicum Bononiæ.

Campus in Hist. lib. 3. ad an. 1334.

Bressianus in Coll. J. C.

Autor Syllabi J. C. Statutis annexi.

Prodierunt & ex eodem Collegio anno circiter 1400.

Joanninus de Antignatis, &

Thomas de Antignatis, qui anno 1490. usque ad 92. legit Jura canonica Bononiæ, ut ex eodem Alidosio in ejus libro J. C. Advenarum, qui publicè leges Bononiæ docuerunt.

XXXVIII.

Mappheus Melius, qui & Maphinus ab aliquibus scribitur J. C. & Orator eximius, non minùs ingenii, quàm familiæ corrulcavit splendore, patrio Legalium Doctorum aggregatus Collegio majus attulisse jubar, quàm retulisse compertus est. Magnum proinde Patriæ decus effulsit, quam & sibi maxime devinxit, cum Decurionis munere, tum variis pro ipsa ad Italiæ Principes legationibus perfunctus, scripsit etiam

De differentiis legum, & Canonum

De Fideicommissis

De Vita Humana Tractatum

Bressianus in Coll. J. C.

Syllabus J. C. de Coll.

Hippolytus Calandrinus in suo Publico perperam Suevo pag. 35., qui refert habuisse filios Franciscum, & Joannem.

Tbo-

XL.

Thomas Gulpherammus Vir Patritius, & apprime doctus in Jurisprudencia Singularis, ex qua in Collegio Judicum Patrie cōnumeratus, scripsisse habetur

De Sepulturis Illustrium Virorum Cremon.

Item Vernaculo Sermone

De memoria locali disput. 3.

Bressianus in Coll. & in V.R.

In Syllabis J. C. Coll. tum typis edit. eodem M. S. vocatur Thomasinus.

XLII.

Guillelmus, quem alii ex Familia de Amidanis nobili, & clara, alii de Tocchis appellant Ordinis Eremitarum S. Augustini, scientiarum oraculis, & vitæ Sanctitate celeberrimus, electus Prior Generalis totius Ordinis Florentiæ die 28. Februarii 1326. in quinque subsecundariis Comitibus, licet invitus, plenis votis, & plausibus confirmatur, nempe Lutetiæ Parisiorum die 8. Novembris 1329., Venetiis die prima Junii anni 1332. Grinnici Urbis Galliarum Narbonensis 4. Junii 1335. Senis 1338. Tolosæ die 27. Maii 1341. Ecclesiæ demum Novariensi à Clemente VI. Antistes præficitur die 16. Julii anni 1342. non absque indiciis maximæ ejus humilitatis. Nam ipse anno 1327. à Joanne XXII. oblatam Purpuram Cardinalitiam recusasse fertur, Virum in omnibus maximum fuisse ejus Opera indicant

De Auctoritate Apostolica lib. 1.

Expositiones super quatuor Evangelia

Commentarios in 4. lib. Sententiarum

Orationes, & Sermones per tempora &c. &c.

Novariensis Ecclesiæ Statuta.

Alias ejus virtutes ita exprimit Jacob. Philippus Bergomensis in *Suppl.*

Chronicorum lib. 13. Ipse hac ipsa tempora tum doctrina celebri, tum

morum Sanctitate, tumque insigni eloquentia plurimum decoravit &c.

in quo quidem Pontificatu Beatum Patrem Augustinum imitaturus duodecim sui Ordinis Fratres secum habere voluit, cum quibus Sacra faciens, canonicas horas nocturnas pariter, & diurnas quotidie vigili cura exsolvebat &c. Divi autem Patris Augustini Corpus à Joanne XXII.

Pont. cum maxima privilegii prerogativa obtinuit, ubi & locum celeberrimum unà cum Sepulchro marmoreo celeberrimo construere fecit &c.

Qua occasione noster Guillelmus obtinuerit juxta Ecclesiam S. Petri in Cælo Aureo Papiæ Cænobium pro suis FF. construi, consule (Amice Lector) *Aloysium Torrellum in Sacul. August. tom. 5. ad ann. 1327.* qui fusè tractat de hac materia.

Quæ de eodem scribit Elsius in *Encom. Augusti* opere pretium erit repetere. Narrat siquidem eum fuisse à Confessionibus Galeatii Primi de Vicecomitibus Mediolani Domini, & loquens de Bernardo

nardo Olivario dicit, nostrum Guillelmum creatum fuisse S. R. E. Cardinalem, idque latuisse Onuphrium Panvinium, & Ciavonium propter defectum subsecutæ publicationis; Suspiciatur insuper, non de Amidanis, sed ex Familia de Tocchis fuisse. Torrellus autem loc. cit. citrà dubitationem statuit, ipsum fuisse de Tocchis contra Ughellum, qui obfirmat eum de Amidanis. Verùm in Tomo 6. ubi etiam de eodem fusissimè sub annis 1355. nu. 4. circa id ambigere videtur; opiniones ex Toccha Familia sequitur Lazarus Augustinus Cotta J. C. mei amicus eruditissimus in suo Museo Novariensi, & in lib. 2. *Chorographiæ Ripariæ* S. Julii, ut mihi suavissimis suis Epistolis confirmavit. Verùm de hac Toccorum stirpe haud quamquam apud Cremonenses compertum habeo, immò nonnulli Patris Scriptores, qui de eodem ex compacto pertractant, & quibus adhæreo, vocant eum de Amidanis scilicet. Peregrinus Merula in Opere inscripto *Nobilissima raccolta de Cremonesi in Sanità*, &c. qui & ejus ortum memorat circa annum 1280.

Bressianus in Rosis, & Violis, & in Coron. Viror. Illustr.

Cæteri verò Authores, tantum Virum recolentes, sunt innumeri, & præcipuè omnes Scriptores de rebus Augustinianis, inter quos, ut multos omittam, *Pamphilus Sign. Episcop. in Chronic. Eremit. pag. 46. Ven. Jordanus à Sannonia lib. 1. cap. 18. de vita FF. Antonius Coriolanus in suo defensorio &c. Sanctiss. Guillelmi obitus fertur secutus die 29. Januarii 1353. Novariæ, ejusque Cadaver Papiam translatum, & repositum in Ecclesia S. Petri in Cælo aureo, ubi præclaris fulget prodigiis.*

Carolus à Basilica Petri Ven. Episcopus Novariæ de eo latè lib. 2. sue Novariæ &c.

Petrus Maria Campus in bist. Eccl. Placentina lib. 2. 1. scribit anno 1332. dum Placentiæ Prior Generalis reperiretur, gravi morbo correptus ob merita Beati Philippi Placentini, cui se devoverat, ad primam incolumitatem devenisse

Ejus Opera recensent.

Conradus Gesnerus in Biblioth. Insitic. & fuisse S. R. E. Cardinalem eum asserit.

M. Georgius Draudius in Bibl. Classica.

Fabianus Justinianus in Indice.

Antonius Passovinus in App. Sacr. Tom. 1. & 3.

Ludovicus Jacob. à S. Carolo in Bibl. Pont. pag. 33.

In Insula S. Julii Novar. Diocesis, ubi extruxit pro se, suisque Successoribus Palatium, legitur hæc inscriptio.

MCCCXLVI.

R. in Christo Pater Frater Guillelmus de Cremona Ord. Fratrum Eremitarum S. Augustini, Episcopus Novariensis, & Comes, fecit edificari istud Palatium.

Ad Honorem Dei

Et Sanctæ Novariensis Ecclesiæ.

Et

Et in Turri Castrì Vespasiani ejusdem Diocesis
Istud P. edificari fecit.

R. P. D. F. G. Episcopus Novariensis
De Ordine

Fraternitatis Eremitarum S. Augustini
Sub A. D. MCCCCL

In Templo S. Petri in Caelo aureo Papie propè januam, qua patet
ingressus in Asceterium Eremit. ad lavam sequens inscriptio,
lapis incisa prostat:

D. O. M.

Guillelmo Viri Nob. Cremon.

Totius Augustinianorum Famil.

Priori Generali, Novar.

Demùm Episc. Hic sine memoria

Decemio, qui memoratu

Dignif. hoc S. Aug. Monasterium

A Johanne XXII. Pont. Max. jam

Concessum MCCCXXXL

Primas edificabat

Prior, & Patres

Beneficentia Memores

Tanto Antistiti meritissimè.

P. P.

M. D. C. V. I. I. I.

Intra Asceterium PP. Eremitarum S. Augustini in Aula Capituli ta-
bula magna patet, in qua est effigies ejusdem Præfulis stantis, in
habitu Episcopali, more Augustiniano, cum hac Epigraphæ in
parte inferiori.

Mag. Guillelmo

Amico Nobilis

Cremonensis, & Ordinis

S. Augustini Generalis

Episcopus Novariensis.

Hujus Monasterii Fundator.

Anno 1327

XLIII.

MEliorinus, sive et alii Miorinus de Gislandis J. C. vir insigniter
doctus, apud Guillelmum Episc. Novar. (de quo supra) vir-
tute, & benevolentia maximè valuit, quippè quod venerabilis ille
Senex Gislandum existimabat, & suspiciebat. Tanto enim Antisti-
te suadente edidit

Statuta Riparia S. Julii Comitatus Episcopi Novariensis.

Quemadmodum ex eorum proemio his verbis dilucet. *Infrascripta
sunt statuta, & ordinamenta facta, edita, & sedè compilata per sapien-
tem*

tem discretum Virum, Juris quoque peritum D. Meliorinum de Gislandis de Cremona Castellatum, Praetorem, Rectorem Generalem Insula, & Ripariae pro Reverendissimo D. in Christo P. & D. Fr. Guillelmo Episc. Novar. & Comite de consilio infrascriptorum &c.

In fine hæc habentur: *Committimus, & mandamus* (sunt verba Episcopi) discreto viro D. Meliorino de Gislandis de Cremona Jurisperito Castellano nostro, ut possit statuta, & Ordinationes de novo facere, & factas approbare. Anno 1343.

Hæc mihi è literario suo penu est impartitus humanis. æquè, ac eruditis. Amicus Lazarus Augustinus Cotta de Ameno Novariensis. Cæterum de Meliorino habetur mentio in *Syllabis J. C. Colleg. & apud Bressian. in Coll. J. C. ad ann. 1317.*

XLIII.

Sigismundus Ala, cujus inclyti nominis exemplar refert sequens Epitaphium in ædibus D. Francisci Cremonæ ab Felice Buschetto in Collectaneis conscriptum.

Sigismundus Ala Physicus, & Astronomus Peritissimus literis politissimis imbutus, ingenii, atque industriae laude semper claruit, & studio veritatis cum omni equitate acerrimè Ann. LXXI. Mens. XI. die XVI. obiit Ann. MCCCXLXII. Hortensia Caracciola Mæstiff. Com. P.

XLV.

Franciscus Summus à Piscina nuncupatus, Juris prudentia clarus, quam legit Bononiæ, ubi etiam ad annos 1371. 72. & 78. 79. Judicandi munus exercuit. Tractavit

De modo argumentandi in utroque Jure, nec non Malta super Codice pro faciliiori Studentium metodo concessit.

In Regestis Jo. Pasqualis Alidosii nominatur, & refertur Instrumentum dotale ejus Uxoris, quæ fuit Bena de Pædis à Luca sub annis 1371.

Brescianus in Coll. J. C. affert Epitaphium, quod aliàs legebatur in Ecclesia S. Apollinaris Cremonæ.

Hic humatur Sap. & Egr. Vir Franciscus Summus J. U. D. Peritissimus de Patria optimè meritus, qui obiit die XXVI. Mensis Januarii anno à Partu Virginis MCCCXXXIV. Amalthea Angussola Conjux fidelissima de se B. M. P.

Ex quo inferri potest, eum post suum reditum in Patriam, aliam Uxorem duxisse, cumque ea obiisse.

Est & ejusdem mentio in *Syllabo J. C. Coll.*

XLV.

Oldroandus de Oldroandis in humanioribus literis optimè versatus, ob excellentem doctrinam in Patria magnooperè acceptus, cui præfuit Magister, vulgavit.

Ora-

Orationes diversas
De Natura Hominis Tract.
De Conservanda pace inter Cives.
Bressian. in V. R.

XLVI.

Albertinus Schitius Jurisprudencia, & advocacione percelebris, publici comodi gratia digessit
De Exceptionibus dilatoriis, & declaratoriis Judicii lib. 4.
De Executionibus ultimarum voluntatum lib. 3.
De Privilegiis dotalibus lib. 2.
Brescianus in Coll. &
Syllabus J. C. de Coll.

XLVII.

Baldinus, seu Ubaldinus Persicus vir summæ doctrinæ, & temporibus suis frugi dictus, poeticæ non jejuna scripsit ad Pindari æmulationem pleraque

Carmina
De Vita solitaria

aliaque multa, quæ memorat *Brescianus in suo libro inscripto delle Famiglie Nob. di Cremona*, in quo quidem ex hac præclara Stirpe præter superiori loco recensitos leguntur

Annis 1272. Jacobus Prætor Perusii
 1287. Ægidiolus Prætor Laudis Pompejæ
 1392. Brocardus Prætor Vincentiæ.

XLVIII.

Nicolinus Zermignasius legum Interpres, Bononiæ Latrunculator severitate, & gravitate non inveniusta perspicuus, quem auri sacra fames, ut plerisque neotericos Judices ad aureas dapes vorandas non movit, vulgavit quidem

De Ornatu Mulierum
De solute Matrimonio
De Reprobatione Testium.

Quibus manifestè liquet, eum meritò inter sui temporis Optimos J. C. commendari.

Lud. Zermignasius ex suis Gentilibus tanti Viri gloriam excitat in Carmin. Italicis p. 2. typis Cremon. pag. 51.

De eodem Alidosius in lib. Prat. Jud. Bonon.
Syllub. J. C. de Coll.

XLVIII.

Propercius Maggus professione Medicus, magni nominis, ad Archiatri dignitatem in Patria omnium suffragiis provocatus, composuit

De

De Ratione ordinandi Medicamenta

De Humido radicali

De Morbis Muliebribus

De Urinis

De Doloribus Cholericis.

Item italico Sermone opusculum inscriptum, *Dilettevole discorso per consolare gl' Infermi.*

Brescian. V. R.

L.

Bonifacius Cremonensis à Patria dictus Sacr. Ord. Præd. studuit Ticini, & Bononiæ, multamque impendit curam in sanctarum Scripturarum lectione; nam in concionandi facultate præstantissimus, ut inter Principes hujus artis ab historiis, ab exemplis, ab argumentorum inventione haberetur, ut de eo *Altamura in Bibl. Dominicana.* Scripsit

Volumen magnum Sermonum de Tempore.

Sermonum de Sanctis

Sermonum Quadragesimalium, Volumen verè aureum, ut scribit Rovetta in Bibliotheca Chronologica, valdè laudatum ab Alphonso Fernandez in concertatione Prædicatorum

Sermones de B. V. in præcipuis ejus Festivitatibus editos fuisse innuit P. Maraccius in Bibl. Mariana Tom. 1.

Ejusdem meminere præter allegatos, Possevinus in App. Sacro Tom. 1.

Gozius in Catal. Vir. Illustr. Dominic.

Joannes Michael Plodius Bonon. in libro inscripto, Vite degl' Huomini Illustri di S. Domenico 2. parte Pavia apud Jacobum Ardizonum, & Joannem Baptistam Rubeum 1613. memorat Bonifacium sub anno 1507., & facillimè hallucinatur, cum alii Authores eundem ponant sub anno Mcccl. enuntiato.

Antonius Senensis in Chronico Parisiis 1585. pag. 57.

Ab eodem P. Rovetta sub anno 1507. refertur alter Bonifacius de Cremona, & allegat Antonium Senensem, de quo supra in Bibl. Ord. Verùm eundem esse opinor, de quo fuit mentio, cum opera recensita convenient in unum sub utroque, & sic errorem ob Chronologia confusionem evenisse dubium haud est.

L.

Thomas de Malumbris Jurisprudentiæ studio addictus, suscepta laurea, Collegium Amplissimum Patriæ indeptus est, accuratè composuit

Super Infortiatum volum. 2.

Super Instituta Regulas faciliores.

De modo bene vivendi

Bressian. in Coll.

Syllabus J. C. Coll.

Gre-

L.

Gregorius de Cremona, suppresso familiae cognomine, Religio-
forum more, Augustiniani Ordinis S. T. D., Orator, ac probæ
& laudabilis vitæ, composuit *Sermones Festivos*, quos antiquis
characteribus pagina hædina conscriptis in 8. vidi in Cancell. Bibl.
S. Augustini Cremonæ.

Lud. Cavitellus in Annal. sub anno 1452.

Antonius Possevinus App. Sacr. tom. 2. Ubi de hac Bibl. in tom. 3.

P. Aloysius Torrillus in Sæcul. August. tom. 5. sub anno 1350. nu. 45.

P. Philippus Elsius in Encom. August.

L.

Gasparinus Stanga inter Patriæ Jurisperitos non postremam ca-
thedram occupavit. Judicis ministerium in Civitate Ferrariæ
exercuit, & profundè literariæ communicavit Reipublicæ

Problematum Legalium lib. 6.

De Ordinaria, U delegata Jurisdictione lib. 4.

De Legitimatione filiorum.

In ædibus amplis Divi Augustini ejus cineribus erectum fuit hoc mo-
numentum

*Sepulchrum Nob. Viri D. Gasparini de Stangbis Legum Doctoris,
U suorum descendendum, qui diem suum clausit extremum
MCCCL. die v. Novembris.*

Ejusdem comminiscuntur Turrefinus in M. S. cum laudibus.

Brescian. in Coll. F. C. U

Syllabus F. C. Coll.

L.

Joannes Boninus Gadius, seu Gazius, cujus Nobile Epitaphium
affert Jacobus Phil. Thomasinus ex Mon. Patavinis ad Divi Au-
gustini Templum Patavii in Urna marmorea sublimi loco.

*Dominus Jamboninus de Gaze Cremon. Doctor. Parisiensis scientiæ
Medicinæ est hic superius, U sui sunt hic inferius.*

Supra hoc monumentum extat adhuc statua fictilis Antonii Gazii
Philosophi, & Medici, de quo in Athenis Patavinis agit idem Au-
thor, & cujus in Mon. Patav. scribit pariter Epitaphium ad Divi
Francisci.

*Antonius Gazius Philosophus, U Medicus insignis, qui obiit 1528 cujus
opera sunt, ut notat Israel Spacchius in Elencho Medicorum sub titulo
Coronæ floridæ Lugduni 1514. Ararium Janit. Augustæ 1546. de Vino.
ibidem U eodem anno.*

De Purgationibus Basilæ apud Henricum Petri 1541. in fol. U alia.

In manuscriptis historicis Jacobi Gadii penès me existentibus fol. 83.
hæc leguntur, quæ de Joannebonino claram reddunt notiçiam, &

Tomo I.

Y

idem

idem Author testatur de anno 1526. sibi fuisse transmissa à Nobilibus de Gadio de gentibus Paduæ.

D. Jo. Boninus filius sapientissimi de Ventura, dum esset ætatis annorum undecim, mortuo patre, quorundam Nobilium Cremonensium instigatione Cremona unâ cum reliquis de ejus familia pulsus fuit.

Et Castrum Gazii, quod est in Territorio Cremonæ in Plebatu Sancti Jacobi cum nonnullis aliis ejus Castris sibi subripere, Gaziumque ipsum evertere, & reliqua ejus bona, & domos, quas in Urbe Cremona possidebat, fuerant in publicum Avaritiam confiscata. Deinde hic Dominus Jo. Boninus à Matre ejus D. Donella de Padox Rocchis de Brixia, cuidam Abbati Monasterii Pratalie ejus Domine utinenti missus fuit, & à prefato Domino Abbate Parisios transmissus, ubi artibus, & Medicinæ operam dedit, & gradum doctoratus accepit: Postea verò Venetias venit. Inde à Commune Paduæ rogatus, ac publica mercede conductus, ad legendum in hoc Gymnasio Philosophiam se contulit, hincque vitam finivit, & apud Ecclesiam S. Augustini sepultus est in monumento superiori.

L.

Cinellus de Summo J. U. D. Ecclesie Cathedralis Cremonæ Canoniceus, Antiquitatum Patriæ studiosissimus Indagator conscripsit.

L' Origine delle Chiese della Città, e sua Diocesi.

Le Vite de Vescovi di Cremona dall' anno 54. di Christo fino al tempo di Sicardo Caselano.

Verùm morte correptus librum imperfectum reliquit Joseph Bressianus in *Virtu. Ravivat.* affirmat omnia Auctoris Opera anno 1624. devenisse ad manus Julii Mannæ Cremonensis Patrii.

Apud Tumulum ejusdem in Ecclesia Divi Hippolythi, nunc Sanctæ Barbaræ, & Venturatæ aliàs erat, quod sequitur

MCCCLXVIII. Idibus Junii Cinelli Summi Viri Prudentissimi, ac Fastissimi hic ossa sua sepulta sunt anno ætatis suæ 68.

Et in fronte fornicis Ecclesie Majoris Cremonæ versus Januam tendentem ad Viam herbarum nundopatam

MCCCLII. Indict. XI. de Mense Julii hoc opus perfectum est sub Dominio Mag. DD. Joannis, & Lærbini Vicecomis. Civit. Mediolan. Cremonæ.

Generalium DD. existente solo Massario, & Rector Laborerii hujus Ecclesie Red. Viro D. Cinello de Summo Canonico hujus Ecclesie per manus Magistr. Franceschini, & Zanini de Tafellis Fratrum de Introitu oblationum S. Mariæ Sextariorum, ac reddituam cepi, & Custodiæ Plateæ Cremonæ ad honorem Dei, & Beate V. M. & prefatorum magnificorum DD. & Communis Cremonæ.

Animadvertendum est, in gratiam Auditorum, super illis verbis in hac inscriptione appositis *Reddituum Cepi*, significari proventus, qui ex vico Cepi Fabricæ Ecclesie Cathedralis assignati singulis annis

nis ad hanc diem percipiuntur; Antiquitùs in hoc loco (ut in præfatione inuimus, & notat *Spighellus in Lexico Juris*) erat Officina armorum, quæ Cremonæ exercebatur Imperantibus Divis Cæsaribus Augustis. Cypus enim Græcè significat mucronem, falcem, bipennem, & reliqua id genus armorum, Authore Suida. Cato Melius Alexandri F. Astrologus eximius, Mathesim, & Astronomiam ad multos annos publicè professus est in Patria, multa cum sui nominis gloria. Scripsisse dicitur.

Sermones Astrologicos.

Commemorant ipsum *Hippolytus Calandrinus Parm. in suo Publico perperam Sueco pag. 32. & Joseph Brescianus lib. M. S. de fam. Nob. Cremon. cujus etiam effigiem in suo Musæo reliquit.*

L.

Nicolaus Ranzinghus, seù Rezinghus, inter celebriores sui temporis Jurisperitos memoratur à Ludov. Cavitello in Annal. eo anno, quo Cremonenses habuerunt Guardastallum à Corrigiensibus, juxtà adiudicata per Luchinum Vicecomitem.

Joannes Baptista Gazalupus in tractat. de Mod. Studen. in utroque Jure docum. 5. memorando nonnullos JJ. CC. Illustres nominat Nicolaum Cremonensem quem reor hunc esse, vel Nicolaum Malumbram, de quo supra.

LI.

Raymundus de Archidiaconis Legum Doct̃or peritissimus, qui per plures annos extitit Vicarius Generalis Joannis de Vicecomitibus Mediolani Archiepiscopi, & Domini Anno 1327. fuit in Collegio adscriptus, ut refert *Bressianus in Coll.*

Syllab. J. C.

In libro, cui tit. *Antiqua Ducum Mediolani Decreta collecta per Doct̃iss. Senatorem Bonetum*, tria emanarunt decreta, quorum in fronte legitur Nostri Archidiaconi nomen.

LIII.

Isachinus Persicus J. C. ex Coll. in causis agendis primam posuit ætatem, deinceps ad Dignitates perductus, Italiæ Summatibus valdè gratus, & in existimatione provectus quo ad vixit. Scripsit

De verborum obligatione lib. 4.

De pactis, & conventionibus lib. 4.

De executionibus ultimarum voluntatum lib. 2.

Inscriptio, quam subdo, ornabat ejus tumulum in Ædibus S. Mariæ Ægyptiæ nuncupatæ nunc dirutis, propè Templum Divi Petri de Pado.

Isachini Persici J. C. Clarissimi, doctrina, & pietate insignis, cujus fide, & sapientia Patriæ suæ consuluit, hic corpus tumulatum quiescit, Obiit pridie Kal. Maii anno Mcccliii.

Ex Syllabis J. C. Coll.

GAleatius Roncadellus sua ætate vir admirabilis, si Buschetti Epitaphiis auscultamus, hæc enim nobis exponit, prostant in Edibus Michaeli Archangelo dicatis,

*Galeatio Roncadello Physico, Philosopho, & Astronomo doctissimo,
& in hac Patria amantissimo, qui obiit nonagenarius prid.
Id. Sept. anno Hum. Sal. MCCCLIII. Nicolaus, & Bertonus
Nep. Patruo chariss. PP.*

L V.

Guillelmus Fraganescus Nicolini F., de quo referam, quæ Joannes Jacobus Turrestinus adducit in Opusculo suo inscripto *Fraganescorum Nobilitas*, Guillelmus celebris apud omnes Juris Consultus in album Judicum Cremonæ relatus est in porta Natali, & in Decurionum ordinem cooptatus, ut ex Statutis anni 1355. manuscriptis tempore Barnabæ Vicecomitis, ubi adsunt ducentum Decuriones; Iste postea Patavium, & Senas profectus, utrobique publicè leges professus est, & ab utraque Accademia Doctoratus laurea insignitus; mox cum in Patriam rediisset, senio confectus eò devenit, ut causas, si quæ fortè ei obtigissent judicandæ, sperneret; libros denique venderet, & quidem plurimi, ut ferebat ætas illa, Nam Clementinas cum glos. ab eo emit Alexander Guiscardus etiam Jurisconsultus Cremonensis pretio florenorum quinq; aureorum, ut de his omnibus ad unguem constat per Nicolinum Fossam Notarium annis 1373., & 1374. quæ protocolla nos habemus.

L VI.

Franciscus de Anfaldis dictus de Cavalleris F. Nigrifoli, de quo fit mentio sub anno 1323. J. C. in alma Universitate Bononiensi publicè leges fuit interpretatus, nec non in Collegio Judicum cooptatus anno 1343. de eodem Joannes Nicolaus Pasqualis, Alidosius in ejus libro inscripto, *Li Dottori Bolognesi di legge, Bononia penès Bartholomæum Coccum 1620.*, & in libro *Canonicorum Bononiæ pag. 36.* hæc leguntur, *Vendita, che fà il sapiente, & eloquente Me. Francesco Dott. Fidel. Nob. d' Anfaldi, d' Anfaldi di Cremona, e Cittadino Bolognese del 1357.*

Hoc anno 1335. fuit iterùm dominium Cremæ ab Azzone Vicecomite traditum Cremonensibus, ut affirmat *Alemanus Fimas in Hist. Cremæ lib. 2.*

L VI.

Joannes de Oldovinis sapientissimus legum Doctor de Patriæ Collegio, hoc anno Vicarius Nob., & Potentis Viri Gotofredi de Sexto Potestatis Mediolani, tempore Bernaboyis, & Galeatii Domi-

Dominorum Magnæ illius Urbis, sub quo emanavit die 25. Maii
Decretum Casarum Civiliū in Civitate, & Suburbis Mediolani.
Ejusdem mentio est in libro inscripto, Antiqua Ducum Mediolani
Decreta, collecta per Petrum Paulum Bonettum Cremon., de quo
suo loco
Brescian. in Coll. J. C.

LX.

Stephanus Geroldus antiquus antiquitatis amator, anno 1360. in
unum Volumen collegit
Epitaphia Insignia Cremonæ
Quorum memoriam allegat Franciscus *Brescianus in Via Lactea*
Familiæ Ponzonæ pag. 106. nu. 6.

LX.

Dionysius Plazonus Vir fuzæ eruditionis, inter nostros Gramma-
ticos, & Poetas relatus est, Publicè in Patria docuit, & postre-
mum reliquit pergrande Volumen, in quo
Regulas ad literas latinas ediscendas.
Epistolas, Epigrammata, & alia.
In *Ædibus Divæ Sophiæ Sacris*, dum obiit, habuit Epitaphium,
Dionysius Plazonus Græcæ, Latine, & Hebræicæ lingua ornatissimus,
Liberalium artium peritissimus, acumine ingenii, rerum cogni-
tione, & insigni morum probitate hîc jacet cum Eriilia Ruberta
ejus Uxore charissima, Obiit anno ætat. suæ LXVIII. Prid Non.
Martii MCCCLXXI.

Inter Decuriones Cremonæ fuerunt adscripti ex hac Gente
Anno 1588. Lucius, &
1634. Balthassar Capitaneus.

LXI.

Pamphilus Mussus præclari nominis Medicus, multis, ac variis
honoribus illustratus tum alibi, tum in Patria, edidit
De Humido Radicali lib. 2.
De rebus non naturalibus lib. 2.
De Vairoliis Tract. 1.
Brescianus in Coll. Med.

LXII.

Antoniolus Zanassius Jurisperitus Alexandria, & Novariæ Præ-
curas administravit, Consiliarius Barnabæ de Vicecomitibus,
ex Mediolani Regulis, plura scripsit
In Codice Justiniani
Raptum Europæ carminibus latinè cecinit, & alia.
Brescianus in Coll. &
In Syllabo J. C.

Mauri.

LXII.

MAuritus Chizola Medicus Philosophus, & Astronomus nufquam satis laudatus. In Patria Medicinæ Præceptor pluribus Voluminibus absolvit.

De Præctica Medicinali lib. 2.

De Nomenclatura simplicium medicamentorum lib. 2.

De Pulsibus lib. 2.

In Divi Matthiæ Aedibus legebatur, ut ex Buscetto,

Egr. Artium, & Medicinæ Doctor D. Mauritius Chizola Comes Palatinus, Philosophus, & Astronomus peritissimus in hoc tumulo requiescit in pace Anno Mccclxi. iij. Kal. Febru. ætatis suæ anno LXXI. Lucia Mozzanica Uxor mæstiss. non sine lacrymis H. M. P.

LXII.

RAymundus, seù Raymundinus Cavitellus præclarissimus Legum Interpres, in Nobilioribus Italiæ Gymnasiis Magister, & præsertim Ticini, Perusii, & Ferrariæ multarum vigiliarum opera composuit, nempe

De Verborum Obligatione lib. 4.

De legali Studio adipiscendo lib. 2.

De Feudis lib. 1.

De Patriæ antiquitatibus memorabilibus nonnulla Volumina, quibus deindè usus fuit Ludovicus Cavitellus ex ejus pronepotibus in conscribendis Patriæ Annalibus.

De eodem idem Cavitellus ad ann. 1362.

Antonius Campus Hist. lib. 3.

LXII.

Clearcus Guarnerius, cum facilitate ingenii inter Principes Italiæ Medicos Chirurgo excelleret, vulgavit

De Chirurgia lib. 3.

De Cura Vulnerum externorum lib. 2.

De Emplastris componendis tract. 1.

Laudatur à Bresciano in Virtu. Rav.

Hoc anno mortales reliquit exuvias

Ugolinus de Sancto Marco Parmensis Ord. Præd. sepultus in Choro Aedis S. Dominici Cremonæ, cum Epitaphio adhuc existenti in lapide, in quo ejus effigies.

Fr. Ugolinus de S. Marco de Parma Ord. Prædicat. Ep. Cremon. hic jacet, obiit die xvij. Mensis Aprilis Anno Dom. Mccclxii.

LXIII.

Thomas Cropellus, seù de Corpello in utroque Jure Consultissimus Generalis Vicarius Barnabovis, & Galeatii fratrum de Vicecomitibus Mediolani DD. ut habetur ex libro, cui tit. *Antiqua Ducum Mediolani Decreta*. Ejusdem virtutis perhibet testimoniū Franciscus Zava in *Epist. Famil. lib. 3.* ad Andream Cropellam, ita qua scribit. Tecum excogita quanti sit honos, qui à literis profiscitur, qui per Thomam Cropellum vestrum J. C. celeberrimum domi vestræ celebratus, novos hujus nobilissimæ laudis hæredes requirit.

LXIV.

Raynaldus Persichellus humaniorum literarum professor, Musarum cultor, à Græcis Poetis, & præcipuè à Pindaro carmina in latinos numeros mirum in modum convertit. Sunt namque ejusdem plura

Epigrammata

Item soluta oratione

De Italia Antiquis, & Clarioribus Urbibus

De Vita Solitaria.

De Hominis discursu disput. 3.

Bressian. in V. R.

LXIV.

Valerianus Angussola bonarum literarum illis temporibus cultor selectissimus, Cremonæ publicè Rethoricam explicavit, scripsitque

Regulas ad humaniores literas addiscendas.

Item quamplura ingenii, & elegantiaè clarissima evulgavit indicia in Voluminibus.

Epistolarum, ac

Epigrammatum.

Idem ubi supra.

LXIV.

Angelus Felinus Rhetor ornatissimus propter egregiam disciplinarum cognitionem in Patrio Gymnasio ad docendum delectus. Scripsit eruditè

Epistolarum diversarum Volumina

Sermones morales, & alia

Bressian. in Vir. Rav.

LXV.

Lantelmintus Riparius Utr. Jur. Doctor eximius, legum Consultor, & Advocatus domi, forisque excellenti doctrina, ac non singularis prudentiaè cõmendatione se gessisse traditur. Composuit

De

De Testamentis, & Codicillis lib. 3.

De Donationibus causa mortis lib. 1.

De Legatis piis lib. 1.

De Successoribus ab intestato lib. 2.

Ex Syllabo J. C., in quo alter Lantelminus prognatus ab hac Nob. stirpe J. C. & Decurio recensetur ad annum 1410., ex Vicinia S. Donati sub die 12. Aprilis.

LXVIII.

Thomas de Zacchariis Medicinæ, ac Philosophiæ Doctor Græcz, Hebræz, Syriacæ, & Chaldeæ linguæ professor, & in antiquis disciplinis versatus magni laboris ejus sunt opera

De Partu Mulierum lib. 5.

De Cæna, & Prædico lib. 2.

Item alia per multa ex Hebræo illustravit volumina ad rem medicam attinentia. Cum octogesimum annum ageret, periit, sepultus in ædibus Divi Donati cum Inscriptione.

Thomas Zaccharias Philosoph. Doctiss. Phys. Egre. omnique virtutum genere ornatiss. hic requiescit in pace; Obiit anno bum. Sal. Mccclxviii. v. Kal. Augusti. Penelope Ugolana Ux. Mestiss.

LXX.

Cæsar Pallavicinus inter nobilissimos suæ ætatis Medicus illuxit, & verus Anarghyrus in egenis Patriæ curandis. Posteritati etiam vivit hisce Operibus.

De Præservatione à morbo Pestilentiali lib. 3.

De Tumoribus præter naturam

De Substantia Virtutum naturalium

De Differentiis Pulsuum

De Accidenti, & Morbo.

In ædibus Divi Jacobi Humiliatorum, nunc Inclyto Cler. Regul. S. Pauli Collegio iniunctis olim legebatur, ut innuit Buschettus.

Facet intus sub hoc lapide Egreg. Art., & Medic. Doctor D. Cæsar Pallavicinus, qui spiritum suum reddidit Creatori die xv. Novembris Ann. salut. Mccclxxxix. Constantia Borromæa Uxor Mestiss. Hoc M. P. F. Brescian. in Coll. Med. & Virtu. Ravi.

LXXII.

Antonius Guiscardus, seu de Viscardis Legum Doctor in Curia Romana notissimus, à Gregorio XI. Hierarcha Episcopus Nicomediz, Bithyniæ Urbis à Bizantio 60. milliar., nuncupatur. Demùm à Joanne Galeatio Vicecomite Mediolani primo Duce, qui lectissimos in quacunque doctrina Viros conquirebat, ad Tricinense

cinense Gymnasium vocatus, ibi leges Canonicas subtilissimè docuit. *Paulus Morigia Histor. Mediolan. lib. 1. Histor. cap. 23.* sed perperam Cremonæ Episcopum vocat. Morigiam secutus fuit *Bressianus in Corona Vir. Illustr.* sed correctius in Ros. & Viol.

LXXIII.

Hortensius Panevinus honestis artibus Græco, Hebræo, & Arabo idiomate eruditus, in Patria publicè Grammaticen professus est. Scripsit (ut notat *Bressianus in Vir. Rav.*

*Dissertationes Morales
Totius Insubriae eventus.*

LXXV.

Catellanus de Mezapriliis, seu de Medioaprili ex Collegio J. C. Patriæ, Præturam Maceratensem peregrinè gessit. In libro inscripto, *La Regia Picena &c.* Pompei Compagnoni in Indice Chronologico Præsidum Maceratæ inter annos 1374., & 76. recensetur hoc nomine, & cognomine. *Catelano de Medis Cremobese Podestà*, verùm à *Bressiano in Coll.* ad annum 1380. de Medioaprile, & in Indice antiquo Jurisconsultorum de Coll. sub porta S. Laurentii de Mezapriliis vocatur. Floruerunt ex iisdem Collegio, & gente, *Andreas 1267.*, & *1371. Bartholomæus.*

LXXVI.

Robertus Goldonus, cujus laudes perhibet Epitaphista Buschetus in suis Collectaneis, in Ecclesia S. Cataldi extra manianum diruta.

Roberto Goldono Philos., & Astrologo Doctiss. Pietate, moribus, eloquentia claro, Justitiæ defens. Defuncto sue ætatis anno LXXVI. Claudius Frater Mon. hoc erexit ann. MCCCLXVI. Mense Octobris.

LXXVI.

Nicolaus de Cremona nuncupatus, legali doctrina percelebris, de quo Joannes Baptista Cantalmajus Eugub. Arcis Aræ, & Carpissiarum Comes J. U. D. in Syntaxi Sacræ Rotæ Rom. Auditorum. Romæ ex Typograph. Andree Phei 1640. pag. 27. sic habet. *Centesimus Quadragesimus Octavus Nicolaus de Cremona..... Auditor anno 1376. Rub. fol. 3. nu. 5. ubi absque tempore, & constat usque ad annum 1381. ex Proem. Decis. nov. ubi in numero Auditorum illarum decisionum enumeratus, & ipsum refert Bellamer. Coneld. 198. in fine, hætenus Cantalmajus.*

Comes Augustinus Fontana in Amphit. Legali litera C. vol. 1., scribit hunc fuisse S. Rotæ Romanæ Auditorem, ejusdemque Decisiones haberi in corpore ejusdem S. Rot. Rom. decis. impres. farum.

Hunc reor esse Nicolaum Zanassium, de quo infra.

LXXVI.

Johannes Cremonensis à Patria nuncupatus Ord. Min. S. Francisci, quem *Wyadingus* in *Annal.*, & *Haroldus* in *Epitome* anno enunciato inter ejus Ordinis Illustriores, & Doctiores Viros enumerat sub num. 3.

LXXVII.

Antonius Cattaneus Ord. Min. S. P. Francisci Theologus in legendo, & docendo præclarus. Scripsit

De Sacramento penitentia lib. 3.

De modo visitandi Infirmos lib. 2.

De modo devotè psallendi.

Hæc habet *Brescianus* in libro prænominate Virtù Ravvivata. *Verùm Gonzaga, Redolphus à Tassignano Vuibe, & Wyadingus* de eodem nihil habent.

LXXVIII.

Erilius Bressianus Chirurgiæ Doctor expertissimus, totique Insuetudinis notus, composuit accuratissimè, ut *Brescianus* eodem libro asserit,

De cura Vulnerum

De Uctionibus, & Emplastris conficiendis.

Et alia similia.

LXXVIII.

Amilcar Ciria Mathematicam, & Astronomiam publicè in Patria professus fuit, & scripsit

De Usu Ephemeridum lib. 1.

De Fluxu, & refluxu Maris

De Astrologia Judiciaria lib. 2.

Compendium cursus Sphæ. Cælest.

In Ecclesia Divi Abundii Cremon. natus est suis cineribus locum inscriptum

Amilcar della Ciria Astronomus, & Mathematicus doctissimus,

Animi Virtute, & celebris literis floruit. Obiit Kal. Novemb.

Anno Mccclxxviii. ætatis sue ann. lx. hic jacet.

Bressian. Virtù Rav., qui allegat *Buschottum* in *Epitaphiis Cremonæ.*

LXXIX.

Lucas de S. Petro ritu Sacerdos, doctrina Philosophus, Vir alioqui honestissimis moribus. Scripsit

Super Physicam Aristotelis lib. 3.

Super Politicam ejusdem.

Compendium omnium Sententiarum Plutarchi, & Diogenis.

Idem Bressianus.

Simon

Simon à Cremona Ordinis S. Augustini Theologus Doctissimus, Vitæ incorruptæ, & Religionis exemplar, adeo ut Beati Prænominis à plerisque vocetur, Patavii denascitur circa finem anni 1399. de quo Joseph Pamphilus Epif. in Hist. Augustiniana scribit. Simon de Cremona Vir Divinis scripturis eruditus, & liberalium artium non ignarus, ingenio præstans, & clarus eloquio. Scripsit ad instructionem simplicium Concionatorum non spernenda opuscula, de quibus extant infrascripta.

Ad Antonium Germanum suum Presbyterum Sermones Festivi totius Anni lib. 1.

Sermones super Evangelia Dominicalia totius anni lib. 1.

Sermones super Epistolas lib. 1., qui Sermones adhuc servantur Romæ, & Patavii in Bibliothecis Ordinis. Edidit quoque

Quæstiones, & Expositiones Sententiarum, item

Quæstionem de Sangu. Christi, & de Indulgentiis Portiancula. Obiit tandem Patavii, & in Ecclesia Ordinis sepultus est.

Verùm in celeberrima D. Augustini Cremonæ Biblioth. servantur sequentia ejus opera à me visa, & recognita, nempe Libri duo lignea compage vincti, & hædina pag. M.S. in 4. cui tit. rubeo caractere signatus hisce verbis. *Isti Sermones compilati sunt per R. P. Mag. Simonem de Cremona, Sacræ Paginæ Professore Ordinis FF. Heremit. S. Augustini 1380. in Feria 4. Cinerum, alii duo similes in 4. Sermones Quadragesimales.*

In folio verò

Sermones Festivi Tom. 1.

Sermones Dominicales Tom. 1.

De Indulgentiis Assisi Tom. 1.

Super Ep. Divi Pauli Tom. 1.

In 4. libros Sanctorum Tom. 1. cui adduntur Constitutiones Clementis Papæ V.

Quorum librorum partem adnotat Anton. Posssev. in Tom. 3. App.

Sacr. ubi in fine tractat ex professo de memorata Bibliotheca.

Edidit & de præcipuis Deiparæ Festivitatibus Sermones.

Collationes mortuorum in Evangelia, & Epistolas totius anni. Romæ in Bibliotheca Ducis de Altemps.

Thomas de Herrera in suo Alphabeto Augustiniano, quem sequitur Marracius Lucensis in sua Biblioth. Mariana.

Antonius Possevinus in Bib. Select. Tom. 1. lib. 2. præter alia dicit scripsisse de Studiis Theologiæ Scholasticæ lib. 3.

Idem in Appar. Sac. asserit diu Venetiis concionando, magno cum fructu operam dedisse; & Tom. 3. inter Scriptores super Epistolas Divi Pauli ipsum refert.

Jacob. Phippus Thomasinus in Bibl. Patavina M. S. scribit extare in Biblioth. FF. Conventualium S. Ursulæ Sermones Festivos, & Ad.

Tomo I.

Z 2

notatio-

notationes super Evangelia Dominicalia ejusdem Authoris, quam *Aubertus Miraeus Bruxellensis in suo Auctario de Script. Eccles. cap. 433. in folio excusum anno 1484. Beutlingæ testatur. In Bibliographia Insigniori Mediol. Ambros. inter M.S. id hoc titulo servatur. Simonis de Cremona Sermones. In fine. Explicit opus Quadragesimale F. Simonis de Cremona Ord. FF. Heremitarum S. Augustini, & completum per F. Petrum de Tridento Ord. FF. Prædicat. die 9. Mensis Januarii 1413.*

Pan. Morigia Hist. Orig. Relig. sub cap. 53. asserit Simonem in Regno Neapolitano, & præsertim in Campania fuisse ejus Ordinis optimum Reformatorem Congregationis, ut ajunt Carbonariæ, quam sanè opinionem impugnat P. Torrellus in secul. Augustinian. tom. 6. ad annum 1419. nu. 11. vocando Morigiam Authorem parvi ponderis. Verùm Crusenius in 3. parte Mon. August. idem sentit cum Morigia

Philippus Elssus in Exom. August. plura de eodem, & eum decessisse ann. circà 1390., & de eodem

On. Panvinius in Chronolog. Ecclesiastica, sub annis 1337. eum vixisse memorat.

Abb. Tribemius de Scriptor. Ecclesiast.

Casimirus Oudin Præmonstratensis in Suppl. de Script. Eccles.

Carraciolus in Neapol. Sacro.

Idem Aubertus Miraeus de Origine Canonic. Regul.

Augustinus Florentinus Camaldulensis, cum duobus supra recensitis idem sentiunt, ut Morigia circà Congregationis Instaurationem.

Sixtus Senensis in Bibl. lib. 4.

Fabianus Justinianus Genu. in Ind. universali Alphab., & in Tract. de Sacra Scriptura.

M. Hiero. Vida in Orat. advers. Pap. Art. 2. pag. 46.

Ludovicus Cavitellus Annal. sub annis 1348.

Peregrinus Merula in Opusculo Virorum Cremon. Sæditate Insigni pag. 32.

M. Georgius Draudius in Bibl. Classica, ubi de bis, qui Harmonias Evangeliorum scripserunt

Gesnerius in Bibl. Instituta, & Verderius in Supplemento ejusdem Bibliothecæ.

Idem Nicolaus Crusenius in Monasticon Augustinian. p. 3. cap. 13.

Guillelmus Eysengrein de Nemeto in Catal. Testium Veritatis. Dilingæ per Sebaldum Mayer 1565. ad annum 1396.

Paulus Langius in Chronic. ad annum 1342. eum vocat Prædicatorem altisonum.

Theophilus Spizelius in Sacr. Illustr. Bibl. arcanis reconditisque, & alii.

LXXIX.

Jacobus de Caballis patria Cremonensis, seu Vercellensis ab *Ugello in Italia Sacr. Tom. 4. vocatus, inter Episcopos Vercellenses adnumeratur, intrusus quidem, ut ipse ait, in Episcopatum ad exclu-*

exclusionem Joannis de Flisco annis 1379 fuit exinde ad Severinensem Episcopatum promotus à Joanne XXIII.

Marcus Antonius Cusanus in Hist. Ep. Vercell. eundem appellat de Cavallis, seu de Castellis, & scribit à nonnullis Cremonensem dici. Nil aliud verò apud me, nisi, quòd Gens Caballa floruit inter nostræ Urbis Patritias ex catalogo decurionum.

LXXIX.

Raphainus de Zaccariis Jurisprudencia celebris, Collegium Patriæ indipiscitur hoc anno. Vir quidem rara doctrina præditus, multoque rerum usu subactus à Cabrino Fondulo Cremonæ Domino in Consilia secretiora accitus est. Sciebat Cabrinus in Raphaini electione perire Principatum, dum sine delectu præficiuntur indigni, & quòd nemo ad Magistratum promovendus est ea tantum de causa, ut illi, sed multò magis, ut subditis benè sit; In improbi enim potestate quicquid positum est, in medio periculo est, cum nihil sit periculosius mala voluntate. Sux specimina virtutis indigitavit scribendo

*Consiliorum Vol. 3. & opera varia
Bressian. in Coll. J. C., & Syllabus J. C. Coll.*

LXXX.

Marcus Antonius Guarnerius ex meorum Lovirotum familia, (in qua nunc vigent omnium doctrinarum, & morum ornatissimi Franciscus Maria S. T. D. & insignium ædium SS. Nazarii, & Celsi in Patria Præpositus, ac Joseph Soc. Jesu) ut ejus virtutis specimina indicaret, non tantum publicè in Patria docuit, verum & edidit opera maximè utilia, quæ porro ex antiquis monumentis habere non potuimus. Remanet verò apud Fel. Buschettum, & Bressian. sequens Epitaphium ex illis celeberrimi Templi S. Petri de Pado.

Marc. Ant. Guarnerius Gymnasiarca eloquentiss. mortalis abiit, immortalis abiit anno ætat. suæ LXVIII. VII. Kal. Junii ann. D. 1380. Horatius F. Patricharis. P.

LXXXI.

Johannes Taverius, sive Taberius celeberrimus J. C. & Astronomus peritiss., qui publicè, mandante Johanne Galeatio Vicecomite I. Mediol. Duce, in Ticini Universitate laudabiliter docuit. Scripsisse fertur.

De Polo Arctico, & Antartico.

Bressian. in Coll. J. C.

A Georgio Piono in Hist. Bellunensi sub anno 1381. memoratur iste Johannes, sed cognomine de Traversis, qui legit Papæ.

Ab

Ab eodem recensetur sub anno enunciate Bartholomæus de Mediolani Cremon. legum Doctor præclarissimus illius Urbis Rector. Et anno 1382. Nicolaus Bombeccarius pariter Cremon. J. C. ipso met munere insignitur.

LXXXI.

Antonius Milius in Jurisperitorum ordine accitus virtute, & industria nemini secundus, Joannis Galeatii, & Joannis Mariæ Filii Mediolani Ducum animos sibi obstrinxit, ut inter prædilectos non ultimum locum obtinuerit. Quamobrem ipse Ducali nomine Bergomi Civitatem Leonello Vicecomiti eam suscipienti, pro Mastino Barnabovis Vicecomitis Filio consignavit. Anno 1399. præfuit Bellunensi Civitati annis 1409. à die 2. Octobris usque ad diem 12. Novembr. 1412. extitit Præfectus annonæ Mediolani, ut in *Syllabo relato à Cavatio.*

Memoratur à *Georgia Pilano in Hist. Bellunensi.*

LXXXIII.

Antoniolus de Arisiis ex meis Majoribus utique commendandus, Secretarius ex prædilectis Joannis Galeatii Vicecomitis Mediolani Domini, cujus meritorum attestacionem, & Ducis liberalitatem exhibent Tabulæ, & literæ patentes ejusdem Principis penes me, ab exemplo suo extractæ è quodam libro rupeo signato. A reddituum Possessionum Papiæ Sereniss. Principis. D. D. Ducis Mediolani &c. transcripto anno 1399. aliàs penes Antoniolum de Serenio Rationatorem in fol. 119. ex quo, ut multa prætermittam, habetur.

Cum Illustrissimus D. D. noster Dux Mediolani &c. Papiæ, & Virtutum Comes, ac Pifarum, & Senarum Dominus sui solita munificentia, & liberalitate gratiosa dignatus fuerit Nobili Viro Antoniolo de Arisiis Secretario, nec non Zanello de Binasco Officialibus, & negotiorum gestoribus suis concedere, & donare communiter aquas, & omnia scholaditia, de quibus, & prout seriatim per literas præfati D. patentes, quarum tenor subsequitur, latius apparet.

Nos Dominus Mediolani &c. Comes Virtutum, Imperialis Vicarius Generalis complacere volentes Prudenti Viro Antoniolo de Arisiis Secretario, nec nõ Zanello de Binasco Officialibus, & negotiorum Gestoribus nostris, eisdem de speciali gratia concedimus, & donamus communiter Aquas, & omnia Scholaditia cum aquis Marischorum, & Lacuum, que sunt à Fossato divisæ nostræ sitæ in Campana nostra Papiæ, superveniendo decursus Trevolzium, & quæ descendunt, & descendere possunt in dictum divisum à soratore magistro infra Pratorum de Marisgnago, & Calinago aliquantulum infra Molendinum de Calinago juxta stratam Pratorum, & tendente versus Villam longam, & volamus etiam, quòd quoties aqua, & scholaditia Pratorum existentur à dicto Soratore suprâ per

vos Factores, seu Fideiarios nostros, vel eos, qui tenebunt dicta prata ex suprabundantia nitentur, seu fugabuntur per devisam prædictam, quod prædicti Antoniolus, & Zanellus illas habeant, & recipiant, & eis uti, & gaudere possint, & debeant absque aliqua alicujus contradictione, vel impedimento ad conducendum versus Turrem Insulae, & eis omnibus aquis communiter gaudendum, & uti fruendum liberè absque alicujus contradictione, & eas trahere ad, & per quemcunque locum nobis non nocivum pro eorum utilitate, & ad eorum libitum, omni impedimento, & molestia cessantibus in perpetuum per se, suosque heredes, & quibus dederint tenendum, & possidendum.

In quorum testimonium præses fieri iussimus, nostri Sigilli munitione roborari. Dat. Pavia die ultima Novembris 1383. sept. Indictione Signat. Andreolus, & subsignata per Franciscum della Ecclesia, & Beneventenum de Casulle.

LXXXIII.

Folchinus de Borfonibus in Grammaticæ literis mirificè ornatus, nec non studiis poeticis apprime excultus. Servantur adhuc in celeberrima Bibl. Ambrosiana sua virtutis monumenta M. S. lit. C. num. 141.

Epistola, & Carmina ad excellentem Phoebicelam Mag. Modium Parmensem &c., & ad Joannem Pisavum Grammaticum Parmensem.

Ibi pariter habentur nonnullæ Epistolæ scriptæ ab eodem Modio, ut suis utar verbis. *Ad Mag. Folchinum de Borfonibus celebrem Grammaticum Cremonensem.*

LXXXIII.

Pasquinus de Capellis probi, ac præstantis ingenii Vir, prius in albo Causidicorum Patriæ descriptus, exindè Johannis Galeatii Vicecomitis Mediol. domini à Secretis; quantus in arte scribendi esset, habemus ex suis

Epistolis, quæ inter præciosiora Bibliothecæ Ambrosianæ M. S. custodiuntur.

Cum Johanni Galeatio consilio semper, & opera, ac omni fide conjunctus esset, pro eo ad Galliarum Regem ablegatus, ipsa legatione feliciter expleta in immota sui Principis gratia, pacato semper animo aquievit. In fine cujusdam Epistolæ habentur hæc verba. *Confecta in transitu de Galhis remeando, & data Pavia 7. Decembris 1382.*

Ad eundem Pasquinum, Collutius Pirrius, Magdalena de Seraphinis, & alii scribunt, ut ex iisdem M. S. s.

LXXXIII.

Guilielmus Centuaria, sed aptius de Centueriis Ordinis Min. Conv. S. Francisci summus Theologus, in Accademia Ticinensi professor, ac omnifaria eruditione doctissimus, à Bonifacio

IX., in primis Placentiæ, & demùm Papiæ Infulis datus.
De eodem scribit *Antonius Campus Hist. Cremon. lib. 3. anno 1391.*
hisce verbis.

Inter cætera. *Scrisse questo Vener. Padre alcune preclare Opere di Teologia, ed imparticolare sopra i quattro libri delle Sentenze, non sono però questi libri usciti in luce, ma se ne trovano alcuni scritti à mano in carta peccora appresso à Frate Aurelio Novarino Cremonese, à cui sono pervenuti i libri di Frate Paolo Faerno parimento Cremonese, che è morto, mentre io scrivevo queste cose della nostra Città &c. Vedesi nella Chiesa di S. Francesco di Cremona l'effigie di questo Reverendis. Vescovo scolpita in marmo nel m.umento, che per opera di suo Fratello gli fù eretto. Verùm, quia crassa incuria, ignoratur, effigies ipsa sepulta sit.*
Magni hujus Auctoris duo libri servantur in Bibl. PP. Conventualium S. Francisci Cremonæ, holoserico tegmento compacta hædinis paginis M. S. & illita minio, & quidem singula paginarum quingentarum in folio magno à me inspectis, quæ sunt in Vestibulo operis hisce notis rubro characterè signatis.

Intipit prologus quarti libri Sententiarum Rev. in Christo Patris, & D. D. Fratris Guillelmi de Centuariis de Cremona, Ordinis FF. Min. S. F. Professoris Parisiensis, & Episcopi Papiensis. Anno 1400. cum Joannes Galeatius Vicecomes Virtutum Comes Mediolani Dominus erigendi Placentinis Gymnasium publicum facultatem concessisset, auctoritatem Guillelmo nostro ibi Episcopo conferendi doctorales Laureas utique dedit.

Hujus Guillelmi meminit *Cavitell. Annal. Cremon. anno 1391.*, cognomine tamen Centenariæ. *Bress. in Corona &c. lib. pr. p. 2. & P. Tosignanus in Chronica Ordin. Franc. pag. 319. Possevinus in App. Sac. Tom. 1. Stephanus Breventanus in tract. Terræmotus M. S. in Bibl. Ambrosiana lit. S. nu. 128. lib. 6.*

Lucas Vyading. de Scriptor. Ord. Min. plura de eodem scribens, ejus obitum secutum fuisse Cremonæ apud Minores, & sepultum circa annum 1404.

Antonius Maria Spelta in Hist. Ticinens. ubi de Episcopis, & præcipuè quodd ornaverit Officium S. Syri ejusdem Urbis tutelaris, & inibi Hymnum ejusdem recenset in laudem S. Syri, aliorumque Ticinensium Episcoporum vitæ Sanctimonia celebrandorum. Ostendit insuper errorem Antonii Campi circa tempus ejusdem promotionis ad Episcopatum, quem peræque notat. Idem Vyadingus Annal. Minor. Tom. 4. sub anno 1383. nu. 3. cujus verba pro majori eruditione meminisse non tædeat. Hoc anno die 14. Januarii assumpsit Urbanus ad Episcopatum Placentinum in Italia, Comitatus titulo insignem, Fr. Gulielmum de Centuariis Cremon. insignem Theologum &c. Electus fuit ante biennium communibus Canonorum Suffragiis, & precante Joanne Galeatio Vicecomite Tyranno Mediolani, sed Urbanus Pontifex alium volebat huic Ecclesia præficere, & Clemens Antipapa alterum insuper designavit Episcopum, Galeatio utrique Pontifici resistente,

stente, & electi jura defendente, tandem obtinuit, ut confirmaretur. Sedit hic Guillelmus annos circiter tres, postea translatus ad Episcopatum Ticinensem.

In Historia Ecclesiastica Placentina Petri Mariae de Campis lib. 3. in Regest. Privilegiorum, & literarum, extat litera, quam exaravit Guillelmus Capitulo Cathedralis Placentiae in sua electione ad Episcopatum.

Venerabilibus Viris Canonicis, & Capitulo Ecclesiae Placentiae Fratribus, & amicis charissimi Frater Guillelmus de Centueriis electus Episcopus Placentinus: Venerabiles Viri, & fratres charissimi. Ad gaudium praesentibus vestrae claritati notifico, Illustr. Principem, & Magnificum DD. Comitem Virtutum die ultima Mensis Januarii proxime praeteriti, per specialem Cursorem ab Egreg. Doctore D. Anselmo Advocato Camerae Apostolicae ejusdem D. Anselmi literis ad hoc missum, & per easdem literas accepisse Sanctiss. DD. Urbanum, divina providentia Papam sextum, me die XIV. praedicti mensis ad Placentinam Ecclesiam promovisse: Quod ego ipse ab eodem Doctore per suum cursorem, & per suas literas mihi missas cum reverentia, & hilaritate suscepi. Super qua re Illustriss. D. Princeps gratia, & humanitate letatus est, quod similiter vobis scribo, ut qui simul conjuncti sumus, pro eo in Domino exultemus: Rogans charitatem vestram, quatenus pro me apud ipsum Deum velitis vestris precibus intercedere, ut omnia negotia subditorum, & mea spiritus, & hominis exterioris inchoet, dirigat, & in sua pace confirmet; Me cum fiducia requirentes opportunis temporibus, si qua pro vestris bonis voluntatibus sum acturus, quas Christus semper sua clementia dirigat in agendis. Dat. Papiae die 2. Mensis Februarii 1383.

Laudes, quas de tanto viro profert Divus Bernardinus Senensis, negligendae non sunt, & praecipue in Tom. 2. suorum Operum pag. 400. ad annum 1354. loquens de Concilio Fratrum Minorum Florentiae: Ad quod utique convenerunt multi valentes Viri, inter quos fuit Mag. Guillelmus de Cremona, qui postea utique fuit Episcopus Papiae, vir insignis scientia, & magna fama.

LXXXIV.

Ziliolus, seu Egidiolus, aliis Gelliolus de Cavitellis doctissimus J. C. ex Patriae Decurionibus, Perusis, & Patavii Legum Phrontistes singularia in Jure composuit, nempe

De Fideicommissis lib. 4.

De Legitimatione Tract.

De Dato in solutum lib. 2.

In Bibliotheca Maynolda Cremonae vidi Librum antiquum M. S., cujus hic est titulus

Notabilia singularia in Textum, & Glossam super tit. ff. soluto Matrimonio, rubricata per D. Ziliolum de Cavitellis de Cremona legum Doctorem.

Tomo 1.

Aa

Ibidem

Ibidem nonnulla *Consilia in jure*. Item

Consilium Collegii Paduani J. U. D. D., quod fuit missum ad Civitatem Perusii, occasione questionis precedentis ibidem tunc vertentis de facto, & fuit compositum per me Zeliolum de Cavitellis de Cremona Legum Doctorem, tunc legentem jura Civilia in dicta Civitate Padue ann. 1384. de Mense Augusti.

Consilium alterum legitur in Conf. Crimin. Ziletti ad num. 40.

Consilium alterum ab eo subscriptum, scilicet Consilium septimum Raphaelis Fulgosi, in quo agitur, an citatio sit de substantia in Laudo ferendo, & quid si est apposita clausula, quod possit procedi parte presentente, & absente.

Jobannes Jacobus Crottus in Oratione habita in laudem Francisci de Sfondratis anno 1520. de eodem scribit *Ægidiolus Cavitellus*, nec meam, nec cuiuspiam limatioris commendationem expectat, quem suæ Repetitiones, Consulta, Tractatus propè diem typis, impressoris solertia præstantis, Collegæ nostri Joannis Baptiste ejus Trinepotis tradendi, miro præconio decorabunt.

M. Hieronymus Vida in Oration. adversus Pap. A. 2. Post hunc Gelliolum Cavitellum virum ornatiss. cujus responsis, atque Sententiis subscripsit Baldus, & se ad stipulari ingenuè confessus fuit cum honorifica tanti Viri præfatione.

Lud. Cavitell. *Annal.* sub anno 1419. *Ægidiolus Cavitellus Atavus meus J. C. celeberrimus*, & qui publicè docuit leges Perusii, Patavii, Ferrariae, ejusque reformatis statutis, quæ etiam nunc sunt in usu, & multis aliis Civitatibus Italiae, & multa composuit in Jure, obiit die 20. Martii, ejusque corpus tumulatum fuit in Sacratio Ecclesiæ Divi Bartholomæi culta per Carmelitas.

Angelus Baronius de Urbis Cremonæ laudibus, & alii.

Antonius Riccobonus de Gymnasio Patavino de eodem mentionem non habet, quum tamen libro primo cap. 11. sub anno 1383. memoret quendam Zeliolum Casalem, qui cum Francisco Carrariensi Venetias profectus, in componendis pacis legibus inter Venetum Senatum, & Ludovicum Ungariæ Regem, dubito num hic Zilius sit noster Ziliolus Cavitellus equivocè sumptus pro Zilio Casali.

Alex. Lamus in *Somnio cant.* 2. stroph. 9.

Floruit ex eodem Coll. Nicolaus *Ægidioli filius* die septima Junii 1420. in Coll. receptus, ex supremis Consiliariis Leonelli Estensis Marchionis Ferrariæ.

LXXXIV.

Albertus Riparius ex Canonicis Ecclesiæ S. *Ægidii* propter ingenii, atque eruditionis elegantiam magnopere claruit. In Philosophicis versatus, composuit magna cum laude

De Natura Animalium Cælestium, Terrestrium, & Aquatilium
De Natura Plantarum

Bressian. Virtu. Rav.

Zui.

LXXXIV.

Zuinus Roncadellus familia maximè Illustri natus est; Nedum suavissimis fuit moribus, sed & eruditissimis literis instructus, & præcipuè in Philosophicis, & Astronomicis clarissimus. Ex ejus operibus fuere

De Imaginum Cælestium significatione

De Horis Planetariis.

In Musæo Francisci Bressiani extat Effigies Zuini inter alios Cremonenses Viros insigniores depicta.

In carminibus *Zava* commendatur Andreas Roncadellus vivens annis 1575. & suum Mæcenatem appellat.

LXXXV.

Joannes de Capellis inter suæ ætatis Viros in legibus præstanti scientia fuit. In Collegium Jurisperitorum Patriæ receptus, publicè leges docuit in Civitate Placentiæ. Anno 1385. Mediolani Provisionum (ut ajunt) Vicarius, ut notat *Carolus Hier. Cavatius in Catalogo Vic. Provis.* præmisso ipsius Volumini inscripto. *Alleggiamento dello Stato di Milano &c.*

De eodem Umberto Locatus de Orig. Placentia.

Antonius Campus lib. 3. Hist.

Petrus Martyr Campus Hist. Plac. lib. 18.

Syllabus J. C. de Coll.

LXXXV.

Edoardus Mussus ex Can. Regul. Theologus, Philosophus, ac omni religiosa virtute præditus, propriæ diligentia monumenta reliquit

Tractatus ad Lamentationes Hieremiæ Prophetæ

Ad Lectiones Job.

De Mentali Oratione

Bressian. in V. R.

LXXXV.

Nicolaus Zanassius, de quo scribit *Abbas Ughellus Italia Sacr. tom. 6.* Jurisprudentiæ doctrina tum probitate vitæ, & longa in Romana Curia experientia Vir longè clarissimus, cum esset Episcopus Brixienfis, ab Urbano VI. Pont. Max. missus est Neapolim, ut à Carolo III. Rege juramentum fidelitatis pro Romana Ecclesia susciperet, quod feliciter peregit Kalendis Maii 1381. & Regiam gratiam inivit, tum & Beneventano Archiepiscopatu donatus est 1382., & post annos duos, defuncto Ludovico, ad hanc Neapolitanam Ecclesiam translatus est. Quinque omnino annis integra fama virtutis in ea dignitate vixit, quandoq; varia, asperaque fortuna

tuna exagitatus cum defuncto Carolo Rege Ladislaum filium veneratus in Ludovici Andegavenſis manus incidit, qui illum à ſua Eccleſia exulare compulſit anno 1381. in Patriam Cremonam ſe recepit, in qua ex animi mœrore diem ſuum obiit 25. Auguſti 1389. ſepulcus in Cathedralis Sacello Corporis Chriſti cum his carminibus in marmore exaratis.

*Quem cernis Nicolaus erat de Zanaforum
Stirpe ſatus, Doct̃or Canonis Egregius
Juſtitia ſpeculum, decus, & lux ampla Cremona
Corde humilis, patiens, officioſa ſalus.
Serviit Eccleſiæ Romanæ tempore longo,
Præſulibus gratus, Cardinibusque ſuis.
Hunc tres Pontificem dignis ſucceſſibus Urbes
Promeruerè ſuum, mirificumque Patrem
Brixia prima, ſequens Beneventum, tertia regni
Et caput, & Sedes Incl̃yta Partenope.
Cumque vocante Deo, meritis maturus, & annis
Optaret jungi catibus Angelicis
Annis octoginta novem, cum mille trecentis
Præteritis ex quo Virgo Deum genuit.
Auguſta quina, vicena luce Sepulchro,
Depoſuit corpus, regna Superna petens.
Joannes Baptiſta Caraffa Hiſt. Regn. Neapol. p. 1.
qui cum aliis malè Guindacium, & non Zanafium appellat
Marius Vipera in Chronologia Episcoporum, & Archiepiscoporum
Beneventi.
Bernardinus Faynus in libro, cui titulus Calum S. Brixienſis Ec-
cleſiæ.*

Floruerunt ex hac gente Anno 12564. Jacobinus J. C. Obiit̃i Eſtenſis Legatus apud Adrianum IV. & 1350. Emanuel J. C. Johannæ Reginæ Neapol. admodum charus.

Scriptores omnes de rebus Cremonenſ., & alii de eodem.

Hoc anno 1385. Johanni Galeatio Vicecomiti Cremona ſui regiminis habenas tradit, ad quas contrectandas eum ipſa invitavit benignitate, ac prudentia tanti Principis unice illecta.

LXXXVI.

Petrus Cavalcabovius ex Vicellianæ Marchionibus ſummi quidem loci, inter primores eo tempore Juſtitiz Miniſtros Florentiæ Præturam adminiſtravit.

Scipio Ammiratus Hiſt. Florent. ad annum 1386. part. 1. tom. 2. lib. 15. pag. mibi 779.

Perperam nominatur Prior Dominus Viaglianæ ab Anonymo Hiſt. cujus opera prodire cum illis *Albertini Muſſati in lib. 7.*

Bar.

LXXXVI.

Bartolinus Goldonus Medicus, & Philosophus perquam egregius Grecae, & Chaldae elocutionis gnarus interpres, multa scripta medica vulgasse dicitur, & singillatim

De Præservatione à Venenis

De Febris, Urinis, & Vermibus

De Tumoribus mammillarum

De Doloribus, & fluxu ventris.

Bressian. in Coll. Medic. M. S. servata penès D. Franciscum ejus Filium, nec non in Opusculo Virt. Rav. inscripto.

LXXXVI.

Amilcar de Datis sapientia, & dignitatibus in Romana Curia perspicuus, Apostolicus Referendarius ab Urbano VI. eligitur, apprimè profuit illis durissimis schismatum temporibus.

Bressian. in Hist. Ecclesiast. M. S.

Ex nobilissima gente Data à florentissima Urbe Florentiae Nobis progenita, Heròes in literis plerique emanarunt, quos inter

Leonardus Datus ex Administro Generali totius Ordinis Prædicat. à Martino V. ad purpuram auspicato, de quo ad *Abbat.*

Ugbellum Ital. Sacr. Tom. 3. ubi etiam Julianum Datum S. Leonis Episcopum comperies, & nonnulla hujus Familiae Epitaphia.

Augustinus Datus ex Commentatoribus Virgilii in Æneidem, ut habetur in ejusdem Virgilii Operibus castigatis per Petrum

Bembum, & Andream Navagerium. Venetiis apud Juntas 1552.

Georgius Datus, qui historias Val. Maximi hetrusco idiomate traduxit. Venetiis 1564. penès Fratres de Guerra.

Carolus Datus inter principes literatos hujus sæculi connumerandus, qui Nobilitate, virtute, & meritis offertus, æternam sui nominis famam est assecutus, quorum Operum Catalogus legendus est apud Gregor. Letum in Ital. Regnant. Tom. 1.

Eustachius Datus Vexillifer Reip. Florent. ann. 1425. recensetur præter alios à Scipione Ammirato in Hist. Florent.

Nicolaus Datus hodiæ Regiæ, ut ajunt, Camerae Neapolitanæ meritorissimus Præses, politicioris literaturæ splendor, ibi anno 1693.

in Typographia Johannis Francisci Paci vulgavit librum italicè prænotatum, *Frammenti Storicali del Tribunale della Real Camera*

di Napoli, illumque dicavit Potentissimo Carolo II. Hispan. Regi.

LXXXVI.

Petrus de Cremona nuncupatus ex Heremitis Divi Augustini Orator illustris celeberrimi Simonis August. à Cremona coævus, Vir simplex, & rectus non autem ex illis, de quibus

quæritur *Anselmus* inquires. Videmus & Clericos, & Monachos Altarium stipendiis non contentos, mercimonia exercere, intercessionem vendere, Viduarum munera captare &c.

Concionum librum exaravit, quem vidi in Bibliotheca Divi Augusti Cremonæ, antiquis notis conscriptum in hædinis chartis, cui initium rubeis literis est. *Istud opus compilatum fuit per F. Petrum de Cremona tunc Prædicatorem in Conv. Lauda Ordinis FF. Heremitarum S. Augustini Tom. 1. in 4.*

P. Philippus Elsius Belga Bruxellen, in Encomiast. August. Bruxellis ex Typogr. Francisci Vipiani 1654. de eodem.

Antonius Possevinus App. Sacr. Tom. 2. in Append. Ubi de Bibliotheca Cremonensi Augusti.

LXXXVI.

Maximianus de Ofsalibus Legum, & Philosophiæ Magister publicus in Patria scientiarum lector, scripsit

De Anima Immortalitate

Commentaria in Convivium Platonis

De plurimis Philosophorum sententiis discursus

In Jure quidem

De legitima agnatorum Successione

Bressian. in V. R.

LXXXVII.

Christophorus Stanga)
Bartholomæus de Puteo) Jurisperiti

Guilminus de Mozanica)

Joanninus de Surdis

Gratiolus de Stavolis

Nicolinus Fossa

Antoniolus de Gambinis

Thomasinus de Trepinis *Caus. Coll.*

Zuchellinus de Zuchis, omnes Viri Nobiles, & Sapientes. In nomine Omnipotentis Dei, & Beatæ V. Mariæ, nec non Beatorum Himerii, & Homoboni Tutelarium Patriæ sub regimine Joannis Galeatii Vicecomitis Mediolani, & Cremonæ Imperialis Vicarii Generalis Potente Milite, legumque Doctore Arachone de Apræa Januensi condiderunt, & ex ordine disposuerunt Statuta nostræ Civitatis, impressa ex inde Brixæ per Boninum de Boninis de Raguxia anno 1487. die 14. Novembris, & accuratius recusa Cremonæ per Christophorum Draconium 1588. additis quamplurimis &c. cum Indice rerum memorabilium copiosissimo &c.

Christophorus Stanga primo loco memoratus, virtute, animo, & magni

magnificentia emicuit, ut iussus fuerit pro Joanne Galeatio Mediol. Duce legationes suscipere ad Bonifacium IX., & Benedictum XIII. Romanos Hierarchas, nec non ad Vinceslaum Imperatorem pro arduis pertractandis, è quibus reversus summa cum laude totiùs ditionis Mediolanensis Generalis Locumtenens cõstituitur.

LXXXVII.

Rolandus de Summo quanta virtutum gloria præstiterit, antiqua monumenta nobis confirmant. Legum Doctor Patriæ Collegium splendoribus auxit, ac Decurionatum. A Consiliis Joannis Galeatii Vicecomitis, eiusdemque in Urbe Senensi Ducalis Vicarius, rebus, & dictis adeò emicuit, ut dissensiones inter Galeatium, & Bertoldum de Sabaudia obortas pro Juribus Castri Serpensis, Arbiter ad eas sedandas fuerit declaratus. Anno quidem 1406. die pr. Aprilis Mediolani Provisionum (ut dicitur) Vicarius delectus fuit, ut in *Regesto Cavacii Bressian. in Coll. J. C. & Syllabus &c.*

LXXXVIII.

Guillelmus Stradivertus in Jurisperitorum Patriæ Collegium hoc anno admittitur, Cabrini Fonduli Cremonæ Domini Consiliarius, & à Secretis, vulgavit *Consultationes legales.*

In Ecclesia Divi Andreæ fuit humatus sub hac inscriptione.

Hodie mihi, cras tibi, Viator respice finem, Gulielmus Stradivertus J. C. præstantis. sibi, suisque Hæred. Hic situs est, Obiit anno MCCCCXXXIX.

Bressian. in Coll.

In Syllabo vocatur perperam de Stradauntis.

LXXXVIII.

ÆGidius, seù Ægidiolus Riparius Licentiatus, in Jure Civili magnam nominis celebritatem in Jurisprudencia adeptus est Collegium Patriæ hoc anno ingreditur, & anno 1413. quo Sigismundus Imperator Cremonensibus publici Licæi erectionem concessit, in prima Jurisperitorum sede Magister effloruit, ut fertur, tractavit

De Scriptura privata lib. 2.

De Iniuriis, earumque remediis

De Tortura, & Testibus examinandis

Brescian. in Coll.

Syllabus J. C. de Coll., nec non Tabula Jurisperitorum M. S. penès me &c.

Joan-

LXXXIX.

Joannes Boninus, seu Zamboninus Bellottus ex Collegio Jurisperitorum clarissimus, in legibus enucleandis adeò dicitur præstitisse, ut inter optimos sui temporis Causarum Patronus habitus sit. Nil aliud porrò de eodem nunc remanet, quàm sequens Inscriptio ad Divi Dominici in Sacello B. V. Rosarii sacro,

*Hoc est sepulchrum Egr. Leg. Doctoris Zambonini de Bellotis, & Heredum suorum, qui construere fecit hanc Capellam in remedio Animæ suæ, & suorum defunctorum Ann. Mccclxxxix.
Ex Syllabis J. C. de Coll.*

LXXXIX.

Bartholomæus Puteus J. C. inter primarios legalis disciplinæ professor ævo suo connumeratus; nam ob singularum jurisprudentiam, & rerum gerendarum peritiam in Patria plurimi factus, publico decreto electus est Sapientiorum unus, cum quibus Cremonensium leges in trutinam revocaret, & pro arbitrio mutaret, & novas, ut expedire, videretur conderet. Ira ejus, & aliorum judicio, ut innumius paulò ante, atque autoritate meliorem in formam redacta fuerunt Statuta Civitatis Cremonæ. Extant & ejus Opera

De Praxi Judiciali Centuriæ XL.

De Legitimationibus lib. 4.

De Primo, & Secundo Codice lib. 10.

De Protectione Pupillarum, & Viduarum.

Item Italicè Tractatum de Principe Christiano.

Hinc, & extrà Patriam in pretio habitus. Bononiæ, & Brixie jura dixit, nec non & à Pandulpho Malatesta Vicarius Generalis in Urbe Fani constitutus, totiusque Marchiæ Anconitanæ in Gubernatorem selectus.

De eodem Campus in Hist. lib. 3. pag. mibi 64.

Alidosius in Libro Prator, & Jud. Bononiæ ad annum 1402. & 3.

Syllabus J. C.

LXXXIX.

Leonardus Afellius Poeticæ, & Oratoriæ studio illustris factus est, magna ingenii sui laude carminibus composuit

Jovis Transformationes, easque sacravit

Jo: Galeatio de Vicecomitibus Principi Mediolani.

Item de Victoriis contra Turcas.

In Ædibus S. Syri sepulchrale monumentum habuit signatum.

Leonardo Afellio Poetæ doctissimo, doctrina admirabili, & eloquentia claro. Deo vocante ex hac vita omnium mæore decessit:

Anno Dom. Mcccxcviii. die viii. Maii Hortensia Angussola

Ux. Mæstis. P.

Domi-

XC.

Dominicus Cremonensis ex præsigni Prædicatorum Ordine Concionator facundus, cujus cognomen haud quaquam comperum habeo, varia suæ eloquentiæ testimonia reliquit, ut auctor est *Leander Albertus lib. 4. de Vir. Illustr. Instituti Dominicani.*

XC.

Bartholomæus Maggus ea tempestate cæteris præminebat peritia legum, & historiarum, unus ex sexdecim Buleutis Ugolini de Cavalcabobus Cremonæ Domini. Scripsit luculenter

Consultationes Legales

De Rebus Italiae memorabilibus

Statuta Collegii J. C. Cremonæ, quibus ad hanc diem utimur.

De eodem Syllabus J. C. Collegii

Floruit & anno 1471. alter

Bartholomæus Maggus J. C. Coll. Decurio, & Fabricæ Ecclesiæ Majoris Præstes.

XC.

Augustinus de Nuceis è Soncino Ord. Prædicatorum S. Dominici Alumnus, Divinis, & humanis literis, optimisque moribus excultus, in Patria primus obtinuit Dominicanum Cœnobium apud Ædes S. Jacobi, sibi à Regentibus Rempublicam concessum, quorum animos aureis eloquentiæ vinculis obligaverat. Scripsit, referente *Hieronymo de Baris ex Chronico Soncini M. S.*

Conciones

Confessionale

Historiolam Patriæ: quam allegatus Baris, ut asserit, persecutus fuit.

Ex hoc Conventu Soncini plurimi sanctitate, & literis floruerunt, ut apponam suis locis, non sunt tamen prætereundi

Ludovicus Sablius, magnus Theologus, qui fuit Cong. Prædicatorum in Insubria Generalis Vicarius circa annum 1430. ex eodem Authore, corrigendo Fliscum in Luçt. Soncin. ubi eum appellat Universalem Prædicatorum FF. Generalem.

Angelus de Toziis etiam ipse Soncinas omni scientiarum genere ornatus.

XC.

Ægidiolus Bordigallus non contemnendus in conscribendis Historiis, quibus nostra in Urbe præstitit: nam scripsit

Chronicon,

Quod allegat *Turrefinus in M. S.* ubi de Ugolino Cavalcabovio loquitur.

Tomo I.

Bb

Petrus

Petrus Favarus Poeta, & Philosophus mira elegantia, parique ingenio peritissimus, literarum humaniorum, ut vocant, Concivibus Adolescentibus tradidit Præcepta: sunt ejus libri

De Origine Urbium Italiae

De Arte Rhetorica

Orationum Vol. 2.

Epigrammatum lib. 3.

Bartholomæus Piscius Utriusque Juris Peritus, hoc anno in Coll. adscribitur, postmodum intimus Cabrini Fonduli à Consiliis creatur. Nos latent ejus Opera, verùm *Franciscus Zava* in Epist. nuncupatoria Orationis Jo: Baptistæ Raynoldo Mediolani Sen. Excellentiss. Præsidi appellat hunc Bartholomæum Togatorum clarissimum, & de eo
Brescian. in Coll.

Dominicus de Dominicis Carmelita, in Insula Cretensi Episcopus, Scithiæ Theologus celeberrimus, scripsit inter alia Vitam B. Rolandi de Mediceis Heremitæ, cujus ipsana conduntur in Edibus S. Laurentii Civit. Buxeti, aliàs ex Diœcesi Cremon. *Brescianus in Hist. Ecclesiast. M. S.*

P. Daniel à Virg. Maria in suo Speculo Carmelitano Tom. 2. n. 3206. de eo multa fatur

Joseph Maria Fornarius Carmelita in suo disertissimo Volum. inscripto Anno memorabile de Carmelitani, &c. Mediolani per Carolum Federicum Galiardum 1688. pag. 380. de hoc Antistite plura exprimit, ad quem Lector confugere potes, ubi laudibus quoque elatum Cœnobium Carmeliticum Cremonense reperies.

Jo. Baptista de Lexana in Annal. Beatiss. Virg. de Monte Carmelo Tom. 4. Romæ typis Jacobi Pbei 1656. sub anno Christi 1394. recenset nostrum Dominicum, nec eum Episcopali dignitate effulisse indicat, eumque celebrat laude hac præcipua. Vir fuit doctus, & in Religione celebris anno 1369. Lector Biblicus pro tertio anno in Studio Tbulosano ordinatur, & in Capitulo Generali Aquensi anno 1372. Lector Sententiarum instituitur.

Postmodum Viennensis, Bambergensis, & Lombardia eligitur.

Biscaretus de hoc ipso agens, narrat eum, dum Francofurto Coloniam proficiscebatur, plurimas Sanctorum Reliquias obtinuisse, atque Cremonam detulisse; Has etiamnum in sacrario asservant Carmelitæ. Obiit 4. Augusti 1400.

Affert idem de *Lexana tom. allegato*, quendam B. Blasium Carmelitam Episcopum Cremonæ, auctoritate Philippi Mefii in *Compend. Sanct. Ordinum &c. cap. 4.* sed paulò post ejusdem Auctoris hallucinationem corrigit, cum nullus umquam B. Blasius federit in Episcopatu Cremonæ.

Anno 1340. florebat inter Decuriones Patriæ Franciscus de Dominicis, ut ex *Regeſto &c.*

Antonius Poſſev. in Appar. Sacr. recolit alterum Dominicum de Dominicis Episcopum primum Torcellarum, deindè Brixianum, qui plura condidit opera vivens anno 1478.

XCII.

Matthæus Ponzonus Philologus, ac Philosophica disciplina percelebris, Venceslao Cæs. Augusto gratissimus fuit, qui illius virtute oblectari consuevit, evulgavit

De Subjectis Scientiarum

Commentaria super Aristotelem

De rebus naturalibus Tractatus, &

Universalia Imperatoris acta

De eodem Marian. in Comment. rerum Cremon.

Franciscus Bressianus in Via lactea Fam. Ponzonæ.

XCII.

UBertus Foliata J. C. ex celeberrimo Patriæ Collegio alterius Uberti Avi legalem virtutem emulatus, egregio calamo pandidit

De Officio Pratoris lib. 1.

De differentiis legum, & Canonum lib. 2.

De Fideicommissis lib. 2.

De Reprobatione Testium lib. 2.

De favoribus Papillis præstandis lib. 1.

Ex Syllab. J. C. Coll.

XCIII.

Johannes Stanga inter J. C. CC. suorum temporum clarissimus, die 28. Septembris 1393. in albo Jurisperitorum descriptus, ac præcipuè dilectus ab Ugolino de Cavalcabobus Cremonæ Domino, summa familiaritate cum eo vixit, publicè leges Concivibus interpretatus est.

Turreſinus in M. S. Hiſt. de eo cecinit.

Jurisconsultos inter non ultimus Urbis,

Et sua si nosces tempora primus erat.

Brescianus in Coll. J. C.

Syllabus J. C. Coll. M. S. indubitatae fidei penès nos.

Præter alios Stangas nobilissimos, ex eodem Coll. annis circiter 1321. floruit alter Joannes.

Gregorius Azanellus, sivè de Azanello Petri Medici Insignis Frater inferiori loco recensendi, in Aula Johannis Galeatii Vicecomitis versatus, non modicè eruditus scripsit *Epistolas*.

Ex his unum specimen extractum ex Codice M. S. S. Bib. Ambrosianæ Sign. S. num. 263. nobis humanissimè concessit sæpissimè laudatus Muratorius, in sequenti Epist. quam libentissimè hinc subnecto, cum ob sinceram solemnitatem narratiunculam, quando Jo: Galeatii Ducali titulo fuit insignitus, tum quia Andreolo de Arisiis ex meis Majoribus directa, ut legitur.

Ad Spectabilem mihi Patrem, & Dominum Andriolum de Arisiis Illustris. Principis Johannis Galeaz Ducis Mediolani &c. Comitum Virtutum honorabilem Cancellarium.

Ducalis solemnitatem tituli, quo nostrum Illustrissimum Principem Johannem Galeaz Majestas Cæsarea insignire dignata est scire non ambigo, Spectabilis mihi Pater, & Domine sitibundus expectas. An autè tantam aggredi materiam debuerim perplexus multum prò, & contrà multimodè cogitavi; Hinc enim me à proposito distrahebant insulsus stylus, tenuis eloquentia, ingenium rude; inde nota dudum, & cognita humanitas tua scribendi præbet audaciam. Horum utrumq. præponderans proposui tandem arripere calamum, & niveam papyrum cum corrigibili tua supportatione fulcare. Sanè ex vocatis ferè totius Orbis Principibus Dominis, & Communitatibus conveniunt Mediolani, ut hunc novum Ducem Italiæ Decus festivarent, & colerent: Illustris Marchio Montisferrati, ejusq; Germanus Miles Gullielmus, Magnifici Comes Antonius de Urbino, Franciscus Miles, & Jacobus Fratres de Carraria, Illustris Ugo de Saluciis, Reverendus, & Spectabilis Episcopus Meldensis, & Seneschalcus de Dugo, Oratores Regii, & plures Notabiles Ambaxiatores, Siculi, Venetiæ quoq; Florentia, Bononia, Pisæ, Senæ, Ferrara, Perusium, Lucha, & Savona per suos honorabiles Nuntios. Cæteri verò justis intervenientibus causis accedere nequiverunt.

Hi omnes die Dominica summo manè futurum tunc Ducem de Castro Portæ Jovis usq; ad S. Ambrosium præcedenti mirabili histriorum, & musicorum numero cum amænissimis, & concordibus simphoniis commodatissimè comitantur. Erat in platea Sancti Ambrosii de versus Cittadellam excelsum, & decorum quadratum Tribunal, undiq; ligamine rotundo vallatum, cooperatumq; inferiùs tam albas, quàm gradus redolenti scarlata. Cælum ornatum erat brocato auro rubicundo. Hic magnificus Miles Benefius *Cum sinch.* Locumtenens Cæsareus præstolabatur futurum Ducem, ut intronizaret eum. Stabant proximi lateri sinistro tribunalis per jactum lapidis strenui viri, Paulus de Sabellis
Roma.

Romanus Princeps , & Ugolottus Miles de Blancardis cum stricta acie equitum quingentorum, ut plateam illam numerosis refertam gentibus custodirent ; Magnus namque Constabilis ægrotabat . Adventat futurus Dux , adventant & cæteri . Beneficius futurum Ducem benignè recolligit , & in eminentiori collocat , apud se à sinistris loco tribuneo . Cæteri tam Prælati, quàm Domini, & Oratores Notabiles intrà dictum Tribunal ordinatè resident . Bareria autem imperialis à dextris tenetur per Bohemum militem Beneficii socium ; Quartilata autem à sinistris per Ottomem Militem de Mandello ; Ibi Ducalis Concessionis prælecto privilegio, Dux ipse futurus sacramentum præstat genuflexus in manibus Cæsarei Locumtenentis Regali nomine . Locumtenens ejus dorso Ducale mantellum imponit bavaratum Vayro, undique à summo per brachium , eumque introducit , seu intronizat gemmali infula pretii ducentorum millium florenorum . Felix Lombardia, inquam felix , & iterum felix, quæ tam diu multis , & magnis oppressa calamitatibus optatum Ducem , & filium invenisti ; hic namque semimortua jam membra tua reformabit , & suffocatum dudum pristinum florem tuum orbi restituet .

Confident ambo Locumtenens, & novus Dux . Prælati verò multi intrà Tribunal cum aliis positi, hymnos gloriæ altissimo sonore porrigunt . Successivè Rev. Pater Episcopus Novariensis profundissimum, & admirabilem sermonem recitat, non minimam rem Ducalium laudum . Post hæc auditis Divinis Officiis, Locumtenens, & Dux equos ascendunt, supra quorum capita octo electi milites, totidemque Scutiferi insignem deferunt baldechinum hoc ordine . Universitas tam Dominorum, quàm Oratorum, & aliarum diversarum gentium eos sequitur usque ad antiquam Curiam, in cujus introitus fronte dictæ Baveriæ affiguntur, Imperialis videlicet à dextris, & quartilogera à sinistris . Ibi in capite Curie respiciente ejus valvas, posita erat ampla, & ingens mensa, supra quam stabat Cælum pulcherrimum Drappis contextum aureis . Medio dictæ mensæ se offerebat excellens, & mirificum Ducalis argentariæ ornamentum . Ab utrisque verò capitibus singula minoris, & inferioris argentariæ fulcimenta . Pro aliis Dominis proceribus, & legatis Dux medio mensæ confedit, & ejus dextro lateri primus L. T. Cæsareus, secundus Marchio Montis Ferrati, Tertius primus Notabilior de Venetiis, quartus de Florentia, quintus notabilior de Bononiæ, sextus Jacobus de Carraria . Sinistro verò lateri primus Episcopus Meldensis, secundus Comes Campaniæ, tertius Comes Antonius de Urbino, quartus Franciscus Miles de Carraria, quintus Guilielmus Miles de Monteferrato, sextus unus ex Oratoribus Siculis . Cæteri autem tam Domini, quàm Oratores ad alias inferiores mensas à lateribus Ducalis mensæ intrà confederunt . Dum ita omnes discumberent, pincernæ ad officia sua se parant, & diversimodis ferculis mensas ornant, D. de Montegandio, & Polensii

lentii Comes ea duci porrigunt, & in mensa collocant, & quodlibet ferculum associat tibicinum ingens stridor. Pars primi feruli fuit porculi deaurati cum frondibus, & alia fuere innumera, & serventium multorum distincta officia, quorum omnium ordinatam seriem papyrus tota non caperet; Sumpto prandio, reliquum diei illius choreis, & tripudiis consumatur. Sequenti die Lunæ deputati ad ensiludium arma induunt, & in curia se ostentant. Die verò Martis hi ad numerum trecentorum in duas divisi partes rubeam scilicet, & albam sub erectis suis baveriis ensiludii campum introeunt, ubi propositis victoriæ pretiis ad valorem florenorum mille, singuli vires accumulunt, & ad victoriosam laudem anhelant. Factis ita ex ipsis duabus aciebus, dato signo pugnae, irruunt omnes, & crebris ictibus arma circumstrepunt. Marchio acerrimo vectus equo campum circumvolat, nunc istum, nunc illum feriens, & plures alii. Inter cæteros Galeaz Miles de Grumello, & quidem Miles Bohemus Benefici Socius, qui per dimicantes iter sibi ensibus faciebant, mirabiliter se gesserunt. Tandem completa pugna ensiludii, pretium dictis Galeaz, & Bohemo Militibus datum est. Postera die Mercurii Jostris intenditur, quibus præ cæteris intersunt idem Galeaz de Grumello, Senescalcus de Dugo, Buciquandus, Galeaz de Porris, Balsarrinus de Pusterla, Marchio, & Germanus suus Guilielmus, Comes Polentii, Rizardus de Pepolis Miles. Nec defuit strenuus, & animosus Miles Nicolaus de Tertiis, qui indutus faciem pileo Campanæ cum Corneta parva, sinciput occupante, miram juventutem in sene monstrabat. Hujus autem jostræ pretium formalium videlicet valoris florenorum mille Marchio idem tulit. Adest ultima festiva Dies Jovis per alios tam milites, quam scutiferos notabiles in quantitate magna jostris similibus intenta est. Cujus dictæ reportavere pretium Bartholomæus videlicet Frater Menghini de Bononia, & Joannes Robella unus ex scutiferis Marchionis, Bartholomæus, videlicet curserium florenorum centum, & Joannes alium ducentorum. Eodem die Dux quinque Oratores ex Senensibus militavit. Qualiter autem unusquisque ensiludior, & pariter Jostrator se gesserint, & quot ab equo dejecerint, quique prostrati fuerint, transeo, quia tanta prolixitas fastidiret potius, quam juvaret. Unum tamen non omiserim. His festivitibus tanta virorum affuit multitudo, ut hic esse quasi tota mundi machina cerneretur. Quod meis vidisse temporibus satis lætor. Vale utinam semper fælix, meque quæso habe continuò tuæ gratiæ recommissum. Mediolani X. Sept. Mccclxxxv.

XCVI.

ELisæus Fossa Ordinis Carmelitici scriptor haud ignobilis suæ ætate habitus est, spiritalia seclatus digessit.

De Oratione Mentali

Plera.

Pleraque Opera similia.

Bressian. Virtù Rav.

Ex hac Stirpe multi in Decurionatu fuere; nam annum adusq; 1387. inter alios Antonius Fossa adnumeratur.

XCVI.

Antonius de Schitiis Jurisprudens, unus & ipse ex Sexdecim Ugolini de Cavalcabobus Senatoribus in Coll. J. C. adscriptus fuit de Mense Augusti 1396., ut ex Syllabo M. S. publicè leges docuit in Patria, & in illis permulta scripsit Volumina Sepelitur in Ædibus Divi Gregorii nunc SS. Triadi sacris, ubi legitur hæc inscriptio

Sacrum spectabilis, & sapientis Legum Doctoris D. Antonii de Schitiis, & Heredum suorum. Mccccxxxiv.

XCVI.

Gregorius de Stephanis Jurisperitorum in Collegio descriptus anno 1380., non tam suæ Patriæ, quàm exteris consiliis profuit. Nam Mediolani die decima septima Augusti 1396. Provisionum Vicarius, ut ajunt, electus est, ut in Regesto Caroli Hier. Cavatii, de quo jam diximus.

Insignem inter Cremonenses fuisse hanc familiam indicat agri nostri Vicus *Domorum de Stephanis* appellatus ad sextum lapidem.

Ex Collegio J. C. prodire pariter de hac gente

Nicolaus 1264.

Homobonus 1267.

Franciscus 1306.

Antonius 1355.

Georgius 1392.

Modò verò hujus inclytæ stirpis splendorem extinctum deplorare possumus; sed magis lugendum est, dum mente revoluimus summam quandam hætenus, & præclaram floruisse familiam, à quibus posteri adeo degenerarunt, ut omnimodè nobilitatem dedecorare, quinimò deperdere videantur. Ubi enim Togati eorum majores in Patria, tanquam omnium virtutum sydera, coruscabant, nunc ipsi doctoralia insignia in opprobrium trahunt, vitiorumque omnium, & ignorantix tenebras offundentes lucem summæ eorum propaginis in culinarios fumos verterunt.

XCVII.

Innocentius Mussus in Aula Romana virtutum luminibus micans, à Bonifacio IX. P. M. inter Referendarios Apostolicos adscribitur, aliisque præclaris muneribus donatur.

Bressian. Hist. Eccles. M. S.

Da-

DAmianus ex Nobilissima Carrariensium familia Patavii superiori ætate potentia, ac opibus præclarissima, cum S. Patris Francisci Seraphicum amplexus fuerit inter Minores Observantes, ut ajunt, institutum, multos annos in Cænobio S. Angeli Cremonæ incorrupta religione, doctrina, ac pietate vixerit, & sanctissime obierit, inter meos scriptores adoptandus est, ut potè Civitate Cremonensi ex jugi contubernio, & miraculorum claritate, in hac Urbe patratorum, pro meritis donandum. Scripsit, ut insinuat *Vvadingus de Scriptor. Ord. Min. lit. D.*

Egregium Tractatum contra Mulierum fucos, & vanitates

Eo pariter in loco hæc scripta *Vvadingus* reliquit. *Scriptores Patavini Scardeonius, & Portenarius Beatum appellant. Obiit Cremonæ magna opinione sanctitatis, honorificè reconditus in arca lapidea an. 1401. De hoc eodem agit Arcturus in Martyrologio Franciscano ad diem 20. Decembris.*

Qu utinam Damianus etiam contra calamistratos, ac profligatæ prorsus verecundiæ Adolescentes muliebri, ac molli ornatu abutentes scripsisset, ut *Sonca lib. 1. Controvers. eorum labes deploravit. Ad muliebres, inquit, blanditias vocem extenuare, mollitie corporis certare cum feminis, & immundissimis se excolere manditiis nostrorum Adolescentium specimen est, quos pæclare corrigit Isocrates ad Demonicum Regem. Cura, ut in vestium ratione cultus, atque honestus sis, non autem immodici ornatus studiosus: honesti enim est magnificentia, lasciviæ autem se ornantis superfluitas, & redundantia.*

Petrus Botta sacris literis, & eloquentia summus, ex Religiosis. Humiliatis ad Præposituram generalem ejus Ordinis non tantum suis meritis, quàm Joannis Galeatii Vicecomitis Primi Ducis Mediolani officiis evectus. Summoperè enim ab eodem Principe diligebatur. Triennio præfuit dignitati, & anno 1418. obiit in Aedibus S. Abundii, ut Sepulchrum cum Epitaphio

Hic jacet P. D. Petrus Botta Præpositus generalis FF. Humiliatorum, qui obdormivit in Domino VI. Kal. Septemb. ann. Dom. MCCCXVIII. ætatis suæ LXIII.

Hæc habet *Joseph Bressianus in lib. M. S. cui tit. Virtù Ravvivata p. p.* qui allegat loquentes de eodem Fabagrossam, P. Æmilium de Augustis in Annal. ejus Relig., & Buschetum in Epitaphiis Beltramus Burgus alter Præpositus Generalis ejusdem Ord. legitur in eodem libro sub annis 1309., qui refert eosmet Authores de eo scribentes.

PP. Humiliati Cremonæ possidebant Aedes Divæ Catharinæ, ubi nunç PP. Camaldulenses à me jure meritò semper excolendi, illas S. Abun-

S. Abundii, ubi hodie Ven. PP. Theatini, nec non illas Divi Jacobi, ubi nunc Collegium Cleric. Reg. S. Pauli, ut *Peregrinus Merula in Sanctuario Cremonæ scribens de Eccles. S. Abundii.*

Contigit hujus Ordinis suppressio anno 1570. Sanctiss. Pont. Pio V. sedente, ejusque primordia fuere anno 1296. B. Joannis Novocomensis opera primum instituta, & plurimum promota.

XCVIII.

Bortinus (seu Bettinus, ut alii) de Cremona, legens Physicam extraordinariè, & Joannes de Cremona legens Auctores, & de Coll. Cremon. ac Joannes alter de Cremona Doctor Grammaticæ, Rhetoricæ, & Philosophiæ, publicè profitebantur in Gymnasio Placentino, ut *Umbertus Locatus in libro de Origine Placentiæ Cremonæ impress. 1564. apud Vinc. Conctum;* ubi de Univerſitate ſcientiarum, & Studio Placentino sub annis 1398. Joanne Galeatio Vicecomite Mediolani Primo Duce, Placentiæ Domino.

Antonius Campus lib. 3. Hist. Cremon.

Petrus Maria Campus Hist. Placent. lib. 18.

Joannes de Cremona secundus in Ordine procul dubio erat Joannes de Capellis superiori loco recensitus.

XCIX.

Ugolinus Cavalcabovius Vir inter Italiæ Principes adnumerandus, ut optimè innuit Torresinus in Opusculo M. S sæpè allegat. cum optimè nosset suos Avos Vitellianæ Marchiones etiam Cremonam Patriam ad imperium suum adjunxisse, secutus vestigia Guillelmi, & Jacobi gentilium suorum nusquam vixit, quin ubique liberalitate, munificentia, & humanitate omnes suæ ætatis facilè anteiret; ob hoc unum omnibus tam externis, quàm Civibus adeò charus, ut cum potestate, & dominatu omnium rerum summa dignissimus putaretur, & illius sibi unusquisque dominium expeteret, ac nostri præcipuè, qui civi suo quàm Mediolanensi parere malebant. Quare cum in suspicionem venisset evertendi status à Joanne Galeatio Mediolani Duce carceri mancipatus delituit spatio Semestri, è quo emissus mortuo Duce cum Mediolani omnia pessum irent, & Jo. Maria Ducis filius suis magis, quàm hostibus odio esset, unus electus est Ugolinus à Cremonensibus, Cremensibus, Parmensibus, Bergomensibus, Brixianis, & Laudensibus, qui totius nationis Guelphæ in Longobardia defensionem, & certamen susciperet, quod ille non aspernens maluit in Patria tutò vivere, quàm alibi dubiè mori. Effecitque, ut in publico Consilio, prævalente suorum sectatorum copia, dominium Cremonæ sibi deferretur, id etiam percipiente Leonardo Summo, non autem Joanne, ut scribit Ca-

vitellus, factionis Maltraversæ Duce, acriter tamen reclamante Gibellina parte. Qua de causa tunc apertè agnitum est, quis favore, quis odio autem Ugolinum prosequeretur, & cum omnia tumultibus repleri viderentur, ratus Cavalcabovius nihil defendendum, nec tempus conterendum, se se in urbem intulit decem stipatoribus millibus fretus. Duo millia Monticolarum ultra quingentos ducebat Otho Parmensis è Tertiorum familia, & Petrus Rubeus. Accedebat Bartholomæus Benzonus sexcentorum Cremonensium agmen ducens. Lauda quoque suos miserat Johannes Vignatus, scilicet mille ac insuper quadringentos Viros ductore Jacobo Vignato ejusdem Fratris. Sequebantur mille supra octingentos Brixientes, quibus præerat Pandolphus Malatesta. Duo Bergomatum bellicosa millia Suardi Duces agebant. Ugolinus denique mille, ac septingentis Cremonensibus aderat munitus. Postremorum ductores erant hinc Guillelmus, inde Carolus ambo Cavalcabovii. Hi omnes factionem Guelpham referebant duplicato exercitu, cujus partem conscripserant pro invadendis Urbibus hostium. Alii reliqua quoque partim id Castris, & partim Oppidis aderant parati. Hi igitur anno 1403. nocturno tempore accedente die S. Jo: Baptistæ sacra, non verò ante diem ultimam Junii, ut insinuat Cavitellus citatus, mania Cremonæ ingressi ea parte, quæ Forum Boarium spectat, maximo tumultu Gibellinos omnes adoriuntur, ejiciunt, domos vastant, fortunas diripiunt, prædam sibi dividunt tanta omnium aviditate, ut & sequens dies tota in capiendo perducta sit, quam quidem perpetuò infamam dicere possunt centum, & viginti sex nobiles Gibellini Cremonenses; totidem enim fuerunt, qui militaris furoris in prædam concessere. Illud quidem notandum Guelphos, licet in locupletes armati sint, hostes terrore suffocarint, domos usserint, vastarint, à cæde tamen quo ad eos fieri poterat abstinuisse. Eos enim oderat Ugolinus, qui sanguinis effusione delectabantur, malens de vivis triumphare, quàm de mortuis tropheum erigere. Interea pulsus Gibellinis eorum bonis Fisco applicatis, ac ejectis Joanne Castillonæ Prætoris, & Georgio Cribello Arcis Præfecto ex universæ Civitatis arbitrio in Ecclesia Cathedrali Dominus Cremonæ, totiusq; Agri electus est.

Octo Cives inter alios Judices, & Advocatos Fiscales delegit super bonis Gibellinorum, ut eorum creditoribus satisfaceret. Hi fuerunt

Albertinus Malabottus	} de Porta Natali
Guidinus Fusellus	
Belingus Guiscardus	} de Porta Pertusii
Joanninus Bonettus	
Jacobinus Stavolus	} de Porta S. Laurentii
Paulus Taliabos	
Bernardus Zaccharias	} de Porta Ariberti.
Andreas Foliata,	

His

Hic tamen interdixit, ne unquam sententiam ferrent, nisi re eum quatuor Jurisconsultis, qui essent è numero Consilii secreti, communicata. Hoc quidem Consilium secretum, ita enim appellabatur, ex sexdecim J. C. C. Cremon. in Collegium cooptatis constabat, videlicet quatuor ex qualibet Porta per Ugolinum electis. Hi autem erant

Bartholomæus Scurtarius	}	de Porta Natali
Bonifacius Guiscardus		
Antonius Schicius		
Leonardus Gratus Prætor Castrileonis	}	de Porta Pertusæ
Gasparinus Vernatius		
Leonardus Summus		
Gulielminus Mozanica	}	de Porta S. Laurentii
Joannes Bonus Belottus Prætor Soncini		
Bartholomæus Madius		
Marchilinus Stanga	}	de Porta Ariberti
Joannes Stanga		
Mainardus Divitiolus Prætor Piceleonis		
Melchior Capellus	}	de Porta Ariberti
Joannes Caballus		
Bartholomæus Pisciis		
Bartholomæus Sorefina Prætor Viteliana		

Condidit & tempore ejus Dominii, quod vix tertium annum attigit *Statutorum Volumen.*

Justitiæ zelator eximius jura omnibus voluit inconcussè administrari: Mihi quidem ad manus pervenit ejusdem diploma exempli sequentis.

Ugolinus de Cavalcabobus Viteliana Marchio, Cremonæ Dominus Generalis. Spect., & Egreg. Militi D. Comiti Francisco de Zaffonibus Potestati nostræ Civitatis Cremonæ nostro dilecto.

Spect., & Egr. dilecte noster. Coptam supplicationis vobis exhibita parte Bonini de Bombecariis, & D. Franciscine de Bombecariis, Abbatisse Monasterii S. Sixti nostræ Civitatis Cremonæ, vobis mittimus his insertam, cujus attenda continentia volumus, & vobis mandamus, quatenus dictis supplicationibus in, & super contentis in supplicatione prædicta jus faciatis summarie, de plano, sine strepitu, & figura judicii, cavillationibus, & frivolis exceptionibus quibuscumq; rejectis per modum, quòd dicti Supplicantes causam non habeant cum justa querimonia ulterius ad nos recurrendi. Datum Cremonæ die ultima Februarii Mcccciv.

Subscripta Præstus &c.

Erat quippè Monasterium S. Sixti (nunc suppressum) in Via inter Ædes Divi Antonii Abbatis, & Divi Abundii jam erectum per Sixtum Mantuanum Cremonæ Episcopum.

Idem Ugolini pietatis testimonium adhuc prostat Sacellum in Templo Divi Augustini B. V. dicatum, in cujus externo pariete cum insigniis familiæ leguntur.

Hanc Capellam construi, & edificare fecit Spezzini, & Generosus Miles D. Ugolinus de Cavalcabobus Viteliana Marchio ad honorem, & sub vocabulo B. V. M. currenti. Annis D. N. J. C. MCCCLXXXIX. die 1. Aprilis.

Malo tandem fato Manerpii in Agro Brizienti ab Eustorgio Vicecomite captus, & Mediolanum missus, dum, arrepta è carceribus fuga, Dominium Patriæ sibi rursus addicere meditabatur, à Cabrino Fondulo post interneccionem Caroli Andreehij, & Cæsaris de Cavalcabobus in Castro Macasturnæ non absque ingrati animi noxa fuit interemptus.

Franciscus ille Zaffonus Mirandulanus Cremonæ Prætor, de quo supra, & quem Antonius Campus vocat de Gasonis anno 1451. Mense Januario publicè ex jussu Caroli de Cavalcabobus obruncatus fuit capite ob suspiciones non leves de Vicecomitibus in Urbem revocandis notatus, quod fortalsè innuit aliquantulum carpens *Cæsar Comardus Genuensis in suis limitationibus in h. unicam. C. si de moment. poss. fuerit appellatum limit. 11. adversus Judicem nu. 7.*

Subscriperat enim iste Prætor unà cum Simone Garimberto Parmensi Maleficiorum Judice sententiæ, qua capite plecti jusserat die 23. Junii 1404. innocentissimos Cremonenses Gibellinos, scilicet Johannem Sfondratum Proavum Card. Francisci, Petrum Cauucium ex Cauucis S. Apollinaris, Antoniolum Laccam S. Nazarii, Giorginum, & Maleinum ex familia Oldoina, Bartholomæum, & Johannem de Sancto Petro, Johannem Pavarum, Marchinum Sfondratum, & Bedinum Molam.

De Ugolino Auctores innumeri, & perperam *Leander Albertus in Ital. descript.*, ubi & illum necatum insinuat à Fondulo in Castro Macasturnæ.

XCIX.

Johanninus Bonetus, ut supra recensitus inter Judices, & Advoc. Fiscales super bonis Gibellinorum ab Ugolino Cavalcabovio constitutus, Juris apprimè peritus, & idem insignis prudentiæ vir magno habitus in pretio. Scripsit
De Privilegiis Fisci.

Aliaque Opera digessit hucusq; desiderata
Ejusdem meminit *Turrefinus in Hist. M. C.*

MCCCG

Leonardus Picenardus J. C. ex innocentia vitæ, ex juris peritia, & ex prudentia laudem promeretur, tam candidè, & sincere Civibus de jure respondebat, ut passim existimaretur Civitatis lumen. Mantuam se contulit, ibique velut peregrina arbor alieno solo insita, cui & terræ, & Cæli felicitas arridet, ita uberes Jurisprudentiæ fructus edidit, ut tantæ Urbis Prætura fuerit decoratus.
scripsit

Con-

Consultationum legalium plura volumina

Avus hujus Leonardi erat alter Leonardus occisus à Guillelmo Cavalcabovio anno 1312. die 16. Maii, ut indigitat *Campus Hist. lib. 3.* Hic vir planè clarus jurisprudentia, & Prætoria dignitate, sed clarior Sanctitate Prohis, genuit Elilabetham sacram illam Virginem omnium virtutum simulacrum, & insignæ sanctitatis speculum; Hæc cum à teneris se ipsam Virgini Desiparæ consecrasset, illiusq; servarum habitu induta, sepositaque procul omni humanitatis specie, dùm assiduis jeuniis, & cilicio naturæ stimulos obtunderet, & animo inter orandum ad alta raperetur, vixit cum non mediocri sanctitatis fama, Prophetissæ Spiritu, & miraculis insignis, usque ad trigessimum octavum ætatis annum, quo tempore, ut Ecclesiastica testatur *Donesmundi Mantuana Historia*, concentu Angelico ad superos evocata, Virgineum Deo reddidit spiritum, ut de ipsa scripsit doctissimus Octavianus Picenardus Senatus Excellentiss. Mediol. Princeps in Oratione habita undecimo Kal. Martias 1613. qua die Ampliss. Jud. Cremon. Coll. Sigismundus Picenardus ingressus est. De quo eadem selectissima Virgine innumeri Authores, & præcipuè, qui de rebus gestis à Religiosissimis B. V. M. Servis scribunt.

Videndus est piissimus Maraccius in *Liliis Marianis* cap. 4. pag. mihi 91.

Liceat etiam ad uberiolem legentium eruditionem hinc addere Testamentum conditum ab eadem Virgine, cujus exemplar mihi perhumanè commodavit P. Bonaventura Zanucchius S. T. M. Ord. Servorum multiplici scientiarum genere præstans.

In Christi nomine Amen. Anno Domini millesimo quadragesimo sexagesimo septimo, Indictione quintadecima, die quinto decimo Mensis Julii tempore Sereniss. Principis, & DD. Federici. Divina sibi favente Clementia Romanorum Regis, & semper Augusti Mantuæ in Ecclesia S. Barnabatis, & in Capella qu. Magnifici Jacobi de Bononia penes Altare majus dictæ Ecclesiæ in Contrata Unicorni, presentibus Magistro Andrea fil. qu. M. Jacobi de Mediopane de Cremona Cive, & habitator Mantuæ in contrata Cigni teste noto, & idoneo, qui manu propria corporaliter tactis scripturis, delato sibi juramento per me Notar. infra scriptum dixit, asseruit, affirmavit, ac ad Sancta Dei Evangelia juravit, se benè cognoscere infra scriptos ejus testes, & infra scr. D. Testatricem, ac de ipsis omnibus, & singulis plenam notitiam habere, & veram cognitionem &c. Joanne Paulo filio M. Joannis Mantuani textore punnorum lana Cive, & habitatore Mantuæ in contrata Bovis, Joanne Francisco fil. qu. Thomæ à Tobaliis Cive, & habitatore Mantuæ in supra scripta contrata Bovis, Michaele fil. qu. M. Jacobi à Coradis Cive, & habitatore Mantuæ in contrata Cigni M. Antonio Sartore della Justina fil. qu. Joannini Cive, & habit. Mantuæ in contrata Bovis, Illario fil. qu. Jacobi de Illariis Cive, & habit. Mantuæ in contrata Bovis supra scr., omnibus & singulis Civibus, & habitatoribus Mantuæ,

ac

ac subeuntibus onera, & faciones cum Comuni Mantua, Testibus ad
 hæc vocatis specialiter, & rogatis per infrascriptam D. Testatricem.
 Ibiq; Nob.; & Pudica Soror Elisabeth Ordinis Servorum D. Sancta
 Maria fil. qu. Spectabilis Viri Leonardi de Picenardis de Cremona Ci-
 vis, & habitatrix Mantua in contrata Cigni, per Dei gratiam sana
 mente, corpore, & intellectu, & timens humana natura omnino fragilis,
 & caduca, & nolens intestata decedere, ne inter ejus posteros lis aliqua
 oriatur, suorum honorum dispositionem per præsens nuncupativum Testa-
 mentum sine scriptis in hunc modum, & formam facere procuravit, in
 primis namq; Animam suam Omnipotenti Deo ejusque Gloriosiss. Matri
 Maria Virgini, totique Celesti Curia triumphanti piè, & devotè comen-
 davit, corpus verò suum, seu Cadaver, cum anima ab ejus corpore fue-
 rit separata, jussit, voluit, & mandavit collocari, & sepeliri debere in
 Ecclesia Servorum D. Sancta Maria de Mantua in Sepulchro ipsius
 D. Testatricis Patriæ, quod debet fieri in Capella subtus Campanile
 dicta Ecclesia sub vocabulo S. Bernardini, vel alibi in dicta ejus Ecclesia
 pro ut infrascriptis ejus Testatricis Commissariis videbitur, & placuerit,
 Item legavit Testatrix antedicta Furelegati Ven. Ordini Congregationis
 Fratrum Observantia D. S. Mariae habitatorum in Conventu S. Bar-
 nabæ de Mantua, ducatos trecentos aliàs sibi D. Testatrici relictos per
 dictum qu. D. ejus Patrem pro dotibus ipsius D. sibi dandos, & solvendos
 per infrascriptum ejus hæredem infra terminum trium annorum incoban-
 dorum à die obitus ipsius D. Testatricis, qui ducati trecenti expendi de-
 beant in una possessione, quæ possessio nunquam possit vendi, nec suppigno-
 rari aliquo modo, cum hoc, quòd Ordo Fratrum prædictorum teneatur,
 & obligatus sit celebrari facere post mortem ipsius Testatricis duo anni-
 versaria singulo anno, unum videlicet pro animabus Parentum ipsius
 D. Testatricis, & alterum pro anima ejusdem D. Item teneatur, & obli-
 gatus sit Ordo prædictus celebrari facere Missas S. Gregorii, & Missas
 B. Mariae Vig., & totum Officium Mortuorum in dicta Ecclesia pro Ani-
 ma ipsius D. Testatricis incontinenti post ejus obitum, & de dictis Missis
 S. Gregorii, & B. M. V., & Officio Mortuorum dictus Ordo celebrari
 facere teneatur semel tamen post ejus obitum. Item legavit, & reliquit
 D. Testatrix prædicta pro anima ipsius præfato Ordini Breviarium unum
 aliàs sibi emptum ex parte Focalium ipsius D., & casu, quo D. Ursina
 ejus Testatricis Soror, & Uxor Nob. Viri Bartolomei de Gorno vellet
 dictum Breviarium pro ea solvendo tamen pretium ipsius Breviarii, tunc
 jussit, voluit, & mandavit ipsa Testatrix dictum Breviarium aestimari
 debere, & pretium ejusdem expendi debere in una planeta danda dicto
 Ordini pro Missis celebrandis, in omnibus autem suis bonis mobilibus,
 & immobilibus, & actionibus quibuscumque presentibus, & futuris,
 ubicunque sint, & esse reperiantur, & tam in legitima, paternaque, ma-
 ternaque suum sibi hæredem universalem instituit, & esse voluit Ste-
 phanum ejus D. Testatricis Fratrem, & filium qu. Leonardi de Pic-
 nardis Civem, & habitorem Mantua in contrata Leonis vermili, cum hoc, quòd si dictus Stephanus vellet, & seu recusaret dare, & ex-
 burfare

bursare dicto Ordini dictos ducatos trecentos infra dictum terminum pro dicta possessione emenda, tunc, & eo casu prefata D. Testatrix suum sibi heredem universalem substituit, & esse voluit Ordinem antedictum loco dicti Stephani in hereditate predicta, suos autem fideicommissarios, & executores omnium premissorum, jussit & esse voluit, ac ordinavit D. Testatrix supradicta Ven. D. D. Vicarium Generalem Congregationis dicti Ordinis, & D. Priorem supradicti Conventus Observantie, qui tunc pro tempore erunt, nec non suprascriptum Bartholomaeum de Gorno, & D. Ursinam ejus Uxorem, & Sororem ipsius D. Testatrix, et hoc suum ultimum Testamentum, et hanc suam ultimam voluntatem esse voluit, jussit, et mandavit Testatrix antedicta, quod, et quam valere voluit jure testamenti valere voluit, jussit, et mandavit Testatrix predicta Jure Codicillorum, et donationis causa mortis, et omni meliori modo, via, jure, forma, et causa, quibus magis, & melius de jure valere potest, et tenere, cassans, irritans, et annullans omne aliud Testamentum, et omnem aliam ultimam voluntatem per eam hactenus conditum, et conditam, ac jubens, et mandans hoc suum ultimum Testamentum, et hanc suam ultimam voluntatem ceteris aliis prevalere. Ego Joannes Petrus fil. qu. Egr. Viri Ser Antonii de Signoretis Civis Mantua publicus Imp. auctoritate Notarius suprascr. omnibus, et singulis praesens fui, et rogatus scribere scripsi.

MCCCC.

Melchior de loco Plebis Trium Literarum Joannis Tenitor. Cremon, vulgò *Pieve Terzagno*, valdè doctus, Vir in Jure Canonico, & Civili, qui degit Perusii, ut eruitur ex Consilio celeberrimi J. U. D. Marci Angelelli Perusini, quod inseritur in Consil. matrimon. *Collectis per Joannem Baptistam Zilestum Vol. 1. cons. 5.* ad quod remitto Lectorem, ubi satis lepidum comperiet eventum, cum mihi sufficiat dicere, Melchiorem Virum fuisse valdè doctum, ut memoratur ab eodem Scriptore.

MCCCC.

Alexander Stradivarius in absolvendis carminibus plurimum praestitit, Graeco, Hebraeo, ac Persico idiomate praeditus satis eruditè, & eleganter vulgavit
Carmina varia lib. 3.
De antiquitate Regum Longobardorum, & alia, quae innuit Bressianus in V. R.

MCCCC.

Petrus de Sexto Ecclesiae S. Silvestri Cremonae Rector, non tam pietatis, quam ameniorum literarum studiosus prodiit
Epistolas plures, quae unà cum responsis ad eundem leguntur in saepe laudatis M. S. Bibliothecae Ambrosianae, ut nobis humanissimis pariter suis Epistolis confirmat Lazarus Augustinus Cotta.
 Am-

MCCCC

Ambrosius Boccolus
 Raphael de Raymundis Legum Doctores, & publici Inter-
 pretes in Gymnasio Placentino, unà cum
 Antonio Resta Physicæ Magistro
 Recensentur ab Antonio Campo in *Hist. Cremon. lib. 3. ad hunc annum.*

III.

Franciscus Regatius (non Aregatius ut alii,) Jacobo, & *Apollo-*
nia de Oculo auri non obscuris parentibus ortus, fortunæ dotes
 animi virtutibus excedens, magnus in Minorum Ordine emerfit.
 Græcæ siquidem, & Hebraicæ linguæ, humanique pariter, & Di-
 vini Juris peritus, idemque Concionator insignis, Philippo Mariæ
 Vicecomiti Mediolanensium Duci acceptissimus, ex Cultode Pro-
 vincia Bononiensis, atque Parmensis, Bergomi Episcopus creatus
 est, Bonifacio IX. sedente 16. Kal. Januarii 1403., ut constat ex
 Actibus Concistorialibus, licet noster Cavitellus ad eam digni-
 tatem assumptum contendat anno 1415. Ad Constanciense Con-
 cilium profectus, contra Hæreticos acerrimè disputavit, & ele-
 gantissimas habuit orationes, quibus maximam inivit gratiam Si-
 gismundi Rom. Imperatoris. Idemque illi sæliciter evenit apud
 duos, & triginta S. R. E. Cardinales, Patriarchas quatuor, septem
 & quadraginta Archiepiscopos, ac Episcopos centum sexaginta,
 qui cum aliis Viris Summatibus ibi intererant. Compari pietate
 singularem excernens doctrinam, peculiari devotione prosequen-
 tur. B. V. M. cui dedicavit Ædiculam in Monte aureo, ubi Dei-
 para ipsa mirabiliter apparuit, vernantibus circumdata rosis pridie
 nonas Januarii 1417. & Monialium Cænobium extructum est. In
 ejusdem quoque Deiparæ honorem Bergomense Templum Mi-
 norum de Observantia, precibus S. Bernardini Senensis, nuncupa-
 vit titulo S. Mariæ Gratiarum, solemni terq; consecravit anno 1427.
 sui verò Instituti Monasterio adiecit Ecclesiam Parochialem S. Eu-
 phemiæ. Cum autem Bergomensibus optimè præfuisset quatuor,
 & triginta annos, obiit 1437. Idibus Augusti, non verò anno 1417.,
 ut *Leander Albertus* in descriptione Italix, nec anno 1427. ut *Vva-*
dingus de Script. Ord. Min. Cum frequentibus amantissimi populi
 lacrymis sepultus est ad S. Franciscum ejus Urbis. Scripserat

*Theologica**Orationes Varias**Conciones super Evangelia**Homilias Dominicales totius anni,*

Et alia quamplurima, quæ omnes ambire, paucos autem iisdem frui
 notat *Vvillos in Athenis Franciscanis*; Præter memoratos perhono-
 rificam mentionem faciunt ejusdem

Jacob.

Jacob. Philip. Bergom. in Supplemento.

Campus in Hist. Cremon.

Blasius Rubeus in Tabula dyptica Ep. Cremon. ubi de Constantio Fondulo

Jodocus Hondius in descript. Italiae

M. Guacius in Chronico primæ edit. Venetæ pag. 300.

Antonius Possevinus in App. Sacr. Tom. 1.

Stephanus Breventanus in Traæt. Terræmotus M. S. in Bibl. Ambros. lit. S. num. 128. lib. 6. Lectorem in Ticinensi Universitate fuisse scribit.

Lucas Vvadingus citatus Tom. V. annal, & in Bibl. Scriptorum Seraphicæ Relig., ubi tamen perperam unicum Franciscum Regatium in duos Bergomenses Episcopos crudelitè dissecat, & sepelit, unum ut diximus 1427. alterum 1475. confundendo etiam cognomina.

Abbas Ugbellus Tom 4. Ital. Sacr. ubi de Epif. Bergom. nu. 54. de Agregatiis cognominat

Jul. Cesar de Solis in Poematio de Cremonæ laudib.

Tosignanus in Chronico Ord. Franc. pag. mihi 316.

Aroldus in Epitom. Annal Vvadinghi

Bressian. in Corona, & in Ros. & Viol.

P. Calvus in Ephemerid. Bergom. lib. 1.

Floruit alter eodem fermè tempore Franciscus de Regatiis Politianus, ut notat Ugbellus in *Episc. Aretinis Tom. 1. Ital. Sacr.*

IV.

CArolus Cavalcabovius Aloysii F., Octaviani Nepos, & Guillelmi Cremonæ Domini Pronepos Marchio Vitellianæ Joannis Vineati Laudæ Principis Gener, ut innuit, *Defendens Landius in dis. 10.* qui Patrum Ugolinum in Cremonensium Imperio firmaturus, Dux lectæ Guelphorum manus Patriam egregiè propugnavit ab insultibus Astorgii, vel (ut alii scribunt) Hectoris Vicecomitis, asseclarumq; Gibellinorum, sed Ugolino, dum Guelphis Brixiensibus suppetias ferret, hostium insidiis capto, ad Avitum evehitur dominium, in quo & prudentis Principis nomen assecutus est. Sed tantùm sesquiannum dominatus est quandòquidem à Cabrino Fondulo, quem multis affectum beneficiis, & arce Macasturnæ donatum familiariter adhibebat in pacis, & belli consiliis perfido convivio exceptus in arce prædicta, nec quicquam de insidiis veritus die 24. Julii 1406. immaniter confossus est, & unà cum Andreasio J. C. de quo erit sermo, & aliis de Agnatione, ut retulit ad eum annum Cavitellus noster. Non Martem modò, sed & Phæbum coluit, militaribus exercitiis literaria conjungens maxime Poetica inter ea sunt.

Carmina Italica ad Bartholomeam Matulianam Poetriam Bononiensem.

Membranis commissa leguntur in veterum Rhythmorum Vernaculorum Codice quartæ formæ pag. 87. qui fragmentario Poetico inscriptus, & Joanni II. Bentivolo Bononiensium Principi à Rhapsodo nuncupatus pervenit ad manus eruditiss. Laur. Legati ex Museo Ovidii Montalbani; ut ipse refert pariter in fragmentariis sui Lycæi Herculis, quo ex loco huc ad verbum adducere non pigeat ejusmodi Poematium, cum ne aliquando pereat Concivis Reguli monumentum, cum ut constet inter primos Italiz Poetas Auctores Cremonenses non desiderari, Tusculisque Camænis, vel in ipsarum infantia insignes in Patria nostra non defuisse cultores. Ut sequitur ergo concepti Caroli Verliculi hunc titulum præferunt.

Illustrissimi Principis, ac Magnifici D. D. Caroli Cavalcaboyis Cremonæ Marchionis Cantilena elegantissima ad Excellsam, & Magnificam DD. Bartolomæam de Matugliano.

Io ti priego per quel vivo Sole,
 Che fà splendore alli Cieli, à la Terra,
 Che tu te piegbi alle vere parole;
 Le lagrime, e l' dolor, che l' cuor mi serra,
 E se per ben servir grazia s' acquista
 Deb' trai l' anima mia di tanta guerra.
 Non esser cruda più, che n' hai la vista,
 Perciò che di pietà dipinta sei
 Vaga, leggiadra, benigna, & honesta
 Io te priego per que vivi Dei
 Luna, Sole, Pianeti, & Elementi,
 Che non mi facci più cridar omei.
 Pregoti, che leggendo i mesti accenti,
 Habbi pietà del mio penoso stato,
 E porgi fine à miei gravi tormenti.
 Pregoti per l' Arcier Nume bendato,
 Che contento nel foco mi fà stare,
 Che di farmi languire baggi peccato.
 Pregoti per le lagrime sì amare
 Se mai in Donna si trovò mercè,
 Che l' cuor di sasso deggi temperare.
 Perchè Amante mai con maggior fe
 Non servì Donna, non servirà mai,
 Più ch' io t' hò fatto, e t' amo più di me.
 Io te priego Donna, se già mai
 Ti porse il mio servire alcun piacere,
 Che la tua pace scacci ogni miei guai.
 Io te priego sol per ben volere
 Se ad amor volse Donna alcun soggetto
 Ch' un poco gl' occhi tuoi lassì vedere.
 Io te priego, senza mai difetto

Tra

Trovarsi in me per darmi questa doglia,
 Che me lo manifesti con tuo detto.
 O mia speme in cui tende ogni mia voglia,
 Ti prego humil ben mille volte, e mille,
 Che di ascoltarmi un poco non ti doglia.
 Io ti priego per quelle faville,
 Che trasse Dido di costanta pena,
 Che le tempeste mie rendi tranquille.
 Io te priego, per la Greca Elena,
 La qual passò d'ogni bellezza il segno,
 Che tu ti volgi à me dolce Sirena.
 Io te priego, benchè non sia degno,
 Pur di veder l'aspetto tuo gentile,
 Che l' mio parlare non ti venga à sdegno.
 Pregoti per quel guardo Signorile,
 Che me ritrasse all'ombra del bel volto,
 Che mi soccorri col tuo vago stile.
 Io te priego poi, che l' cuor m' hai tolto,
 Che tu dispieghi il bel parlar soave,
 Che mi legò, libero essendo, e sciolto.
 E se il mio dir Madonna ti par grave,
 Volgi il pensiero alla mia pena amara,
 Di cui più cruda altro Amator non have.
 Così io ti prego, se mai ti fù cara
 Cosa del mondo, che per lo tuo amore
 Facci risposta gratiosa, e chiara.
 Tu sei la Dea ch'adoro, e il mio cuore
 Porta scolpita d'or la tua figura,
 E l' tuo bel nome mai per me non muore.
 Che quanto il giorno, e poi la notte dura,
 Te sempre invoco, e pur plorar mi lice,
 Che tu del mio languire hai poco cura.
 O delle pene mie sola radice,
 Ma sole, e più del Sol bella t'adoro,
 Dea, che sola mi puoi render felice.
 Sappia ciascun, che tu sei mio tesoro,
 Lume celeste al mio terreno ingegno,
 Beltà divina, per cui m' innamorò.
 Onde io ti prego, che non m' habbi à sdegno,
 Mà, ch' à me gl'occhi tuoi placidi giri
 Con quel piacer, che vince ogni disdegno.
 Se à te sola cagion de miei martiri
 Consacrai, perchè Amore il sen si scalde
 La lingua, il cuor, le lagrime, i sospiri.
 O luci tante, o fiamme ardenti, e calde,
 Ch' ascondon que' begli occhi, ove dimora

Amor con le tue gioje intere, e salde.
 Non sò se verrà mai quel tempo, e l' bora,
 Cb' à faccia à faccia io ti discopra il cuore,
 E ti racconti ogni mia angoscia ancora.
 Però, ch' io vivo solo al mio dolore,
 E non sò con chi pianger le mie pene,
 Per non parlare, d' dir contro il tuo honore.
 Con più vò inanzi, il tuor mancando viene,
 Però prima che morte m' habbia vinto,
 Porgi la pace al dotor, che mi tiene.
 Mostrami il viso di pietà dipinto,
 E di gradir gl' ardori miei t' invoglia,
 Se non fia segno, che mi brami estinto.
 Le dolci rime tue scemin la doglia,
 Cb' è per precipitarmi à Regni bui,
 E pietà di chi t' ama in te t' accoglia.
 Cb' io sempre benedir potrò solui,
 Che ti formò cotanto Signorile,
 Per dar tormento, e tu sai bene à cui.
 E dirò con che industria Amor gentile
 Fabbricò la persona tanto adorna,
 Che di bellezza passa il sommo stile.
 Perché è divin quel bel, che m' inamora,
 Come alito di Ciel grato è l' odore,
 Che la tua bocca spira ad bora ad bora.
 Quegl' occhi vaghi mostran lo splendore
 Del Sol, quando più splende in due partito,
 Anzi due Soli son del Ciel d' Amore.
 In quel bel petto un mar di latte addito,
 Che i scogli suoi di vivi gigli infiora,
 In cui Venere il seggio hà più gradito.
 Amor con quanta brama aspetto ogn' bora,
 Il dolce tempo, ch' alquanto conforte
 La mente afflitta, ch' in pena dimora.
 Tal hor leggiera mi faria la morte,
 Sentendo che d' Amor sì grave è il peso,
 Che non credo altra sia più dura sorte.
 Perché io non muoja, sol mi tien sospeso
 Lo sperar che tu deggia consolare
 Il mio misero cuor, ch' è tanto offeso.
 Onde à te viene, e sol ti vol pregare
 La Rima con sospir, fatta, incessanti,
 Che l' Servo tuo non vogli abbandonare.
 Più grave pena non sentir gli Aranti
 Di quella, che l' mio cuor sempre flagella,
 Che ogni diletto mio rivolto hà in pianti.

*Mà la mia lingua bomai più non favella,
Perche lo spirto suo manca tra via,
Ch' à pena esprimer poate: lo moro à Bella.*

Quin & non ingratum futurum censeo, si respondentis Bartholomeæ Carmina adiunxero, cum ad Caroli nostri laudes faciant, & fortè non alibi legantur, quàm in memorato *Fragmentario Poetico* pag. 179. Excelsæ, ac Magnificæ Dominæ D. Bartholomeæ de Matugliano Cantilena elegantissima ad Illustris. Principem, ac Magnificum DD. Carolum Cavalcabovem Cremonæ Marchionem.

INclito, generoso, e chiaro Duce
CARLO CAVALCABUE, vero Marchese
Di Viadana, in cui gran fama luce.

Magnanimo, benigno, alto, e cortese,
Di Cremona degnissimo Signore,
Antico honor del Lombardo Paese.

Bartolomea con riverente cuore
A te si raccomanda, à te salute
Manda, qual si conviene al tuo valore.

Io hò nelle mie man le carte havute,
Piene delle gran lodi, che mi dai,
Degne, più che di me, di tua virtute.

Come tu sei usato, mandav' bai,
Vidile riverente, e con effetto
Di tutto il cuor quelle considerai.

Hor volesse l' Altissimo, e perfetto
D'ogni cosa fattor, ch' io fossi tale,
Quale il desio al tuo merito hà concetto.

Ma pur quanto l' poter mio picciol vale
Commenderò le tue virtuti ornate
Non simile al tuo stil c' hà sì grand' Ale.

Ch' io non potrei volar se non m' aiutate
Alto, quanto convienfi, ò dolce Orfeo,
O gran Clio, tu che dai rime pregiate.

Ergi l'ingegno mio tu sacro Deo
Apollo per quel don, che ricevesti
Ne biondi crini al gran fiume Peneo.

La mente mia tanto à poggiar s' appresti,
Che l' alte tue virtù, Carlo dir possa,
Come le basse in me tu descrivesti.

Il tuo genio gentil ti diede mossa
Sol per l'instinto natural, che viene
Da l' antiqu' alma, e gran virtù commossa.

Peroche nel suo stil sempre ritiene
Di se gioconda, e gloriosa fama
E virtù sola in gentil seu conviene.

L'ani-

L'animo pellegrin sempre à se chiama
 Le cose grandi in virtù luminose,
 In cui l'eterno honor tien verde rama.
 In te, Signor Magnanimo, tal cose
 Veggonfi ogn'hor, massime quando honori
 Quelle, che son per fama gloriose.
 E benchè di quel numero io sia fuori:
 Pur mi piace bora assai, che così creda,
 Che l' tuo suon d'un gran frutto sian già i fiori.
 Mà, tu Signor, d'antiqua virtù reda
 Sia da me ringraziato quanto morta
 La tua bontà, che sempre in meglio rieda.
 Ch' l' tuo suon valoroso mi fa certa
 D'esser assai più, ch' io non mi credea
 Nelle cose di fama ornata, e sperta.
 Ne fuor d'onesto Amor mai Citarea
 Non punse l' cuor co l' vago stral de l'oro,
 Ma Diana tenuta hò per mia Dea.
 Le sublimi virtù di questa adora
 E nelle tele mie, non come Aragne
 Le figuro sovente, e le coloro.
 Godo esprimendo ancor l'opere magne
 Di Lucrezia famosa, il cui morire
 E vita, à chi di tal morte non piagne.
 Piacemi assai leggendo ancor d'udire
 Di Virginio, ch' uccise la figliuola,
 E di Pescennio il giusto, o casto ardire.
 L'animo sempre à questa virtù sola
 Tien al fren del desio la casta mano,
 E l' fragil seno à te cadute invola.
 M' è grato udir, che Pomilio Anfidiano
 Svendè la figlia impura, e l' pedagogo,
 Come fecera Attilio, e Serviliano.
 Marco Claudio Marcel vedo ch' al giogo
 Pose Scantinio, e vedo quel Tribuno
 Contro Marco Letorio; onde io mi sfogo.
 D'annoverar gli esempi ad' uno ad' uno
 Veggio Sempronio nell' Olimpo monte
 Punir gli errori è nsanguinar ciascuno.
 Veggio l' allegra Gallogreca in fronte
 La testa in man tener di quel, che n' lei
 Mise le man corrotte, ardite, e pronte.
 Quanto piacer ne versi han gli occhi miei,
 D'Ippone, che nel Mar gettossi à vaccio,
 Quando fù presa da nemici rei.
 E quelle, che sentir l'ultima giaccio,

Quando

Quando Mario nel Tempio lo rimbuiſe,
 Che le fe chiare il volontario laccio.
 Queſti ſon miei diletti, e le mie Muſe,
 E n' lor mi ſpecchio, e godo al paragone,
 Dove le infami Donne vien confulſe.
 L' Amazone Oritbia mi ſi propoſe,
 E Nicoſtrata poi detta Carmenta,
 Che nel lazio le lettere diſpone.
 L' Alta Pentefilea ſempre è preſente
 A gli occhi miei, e l' cuor penſando brilla
 L'opre fatte da lei glorioſamente.
 De Volſci ancor la Regina Camilla
 Veggio, che per Iſalia tanto fe,
 Che di ſua fama il lume ancor ſfavilla.
 Mi ſovien poſcia di Penelope
 Stata gran tempo in aspettar Ulſſe,
 Che mille volte ſua tela diſſe.
 Specchiomi in quella, che ſe tanto miſſe
 In periglio à paſſar la gran fiumana
 Tiberina, e il ſecreto à ſuoi ridiſſe.
 Scorgo Cornelie poi l'alta Romana
 Vergine glorioſa in opre tali,
 Ch' empiono di ſupor la mente humana.
 E Claudia delle Vergini Veſtati
 Leggo, nel cuor guſtando gran letizia,
 E Marzia di Maron fra l'altre eguali.
 Trovo di Fulvio la ſaggia Sulpizia
 Piena d'ogni valore, e cortesia,
 Ch' ogn' hora alla Virtude il cuor m' inſiſta.
 E ſempre à lagrimar gli occhi m' invia
 Di Geron Sicilian la cara figlia,
 Ch' in ſe l'altrui mortal colpo deſta.
 O come l' Alma alla virtù s'appiglia,
 Quando di Sofoniſba gran Reina
 Penſo l'opere egregie à meraviglia.
 Per le ſtrade d'honor ſol m' incamina
 Iſcratea, Sempronio, e Giulia ancora.
 Il cui morir fù de Roman ruina.
 E Porzia di Caton, cui fama bonora
 Carnificia di verſi alta reſtrice,
 Che me di Poesia tanto innamorava.
 Coſtanza de Romani Imperatrice
 Di Sicilia Regina, e poi Gioanna,
 Che dell'altre Regine fù Fenice.
 Coſì perche atti rei l'udir m'affanna
 Non cerco come già rapìſſe Giove

*Ganimede, la cui opra si dannna .
 Ne cerco ancor come rapisce altrove
 L' incauta Europa , Toro divenendo,
 Ne come per Alemana Amor lo muove .
 Del suo Anfitrión forma prendendo,
 Ne come Febo con dorati crini
 Dietro alla bella Dafne andò correndo .
 E non curo sentir come i divini
 Sembianti suoi costui già trasformasse
 Diventando Pastor , che vile inchini
 In Silvio Admeto, over come cangiasse
 Giove sua forma in un candido Cigno,
 Perché di Leda l'onestà macchiasse .
 Ne mi piace d'udir , che nel benigno
 Viso già di Diana egli si volse
 Per Calisto ingannar , Proco maligno .
 Ne come l'alto dio de l' arme accolse
 Ardore indegno amando Citerea,
 Con cui Vulcano in adulterio il colse .
 E fuggo udir , che questa vana Dea
 Fatta Amante di Adon pianse sua morte,
 Perché per lui d'impuro foco ardea .
 Mi dispiace d'udir ch' Ercole il forte
 Fattosi prigionier d'un' aurea chioma
 Di trattar vil canocchia armi la sorte .
 Quelli , cui chiaro tutto il mondo nomo,
 Perché Anteo vinse, & il trisauce Cane
 Trasse d' Inferno, e l' Cielo hebbe per soma .
 Mi vergogno in ridir , che per le insane
 Furie d' Amore in veste femminile
 Tutte tradì le sue virtù sovrane .
 Non consento in buon magno atto servile,
 Indegno è di venir da Illustre vena
 Ch' da principio buon divien poi vile .
 Io porto nella mente amara pena
 Quando per Ariadna Teseo sento
 Piangere, e l' Trojan Paris per Elèna
 E quand' io leggo con riguardo attento
 Della furia di Fedra scelerata,
 Onde il publico Ippolito fù spento .
 La mente con horror tal cosa guata,
 E di freddo sudor gelide stille
 Esigge un' agzion così spietata .
 Abi quanto mi dispiace, che di Achille
 Ardesse già Briseide, e ch' una Dida
 Provasse per Enea mortal faville .*

E di Leandro, che nel mar d' Abido
 Nuotando al Porto del bel sen d'un Ero
 L'alma esalò nell' elemento infido.
 Dove è l'error, non è diletto intero,
 Quindi mi spiace Filii, che i suoi piami
 Sparse per Demofonte à lei severo.
 Di che gloria à Medea furon gl' incanti?
 Quanto fur lagrimevoli, e funeste
 L'arti, ch' ella, e Giason resero amanti?
 La misera Ermion piangendo Oreste,
 Quante volte chiamò la morte alpestra
 Per non menar con Pirro bore moleste.
 Mà più di questa io biasmo Clitemnestra,
 Che per Egisto bebbe l' Consorte ucciso,
 Come l'empie Sorelle d'Ipermenestra.
 La follia mi sovien poi di Narciso,
 E deploro que due, ch' al Geso Moro
 Lasciar il suolo del lor sangue intriso.
 Però non seguirò già di costoro
 Gli esempi, mà di quei dov' bebbon pace
 L' alte virtù ne grandi affetti loro.
 Così voi, Signor mio, cui l' honor piace,
 Sete da commendar fra più famosi,
 De quai tromba di fama non mai tace.
 Voi l' alte imprese, e i fatti gloriosi
 Della vostra progenie Illustre, antica
 Rendete ogn' hor più chiare e luminosi.
 Onde il grido commune avien che dica
 Esser voi pien d'ogni magnificenza,
 E ch' ogni errore, e infamia v' è nemica.
 Io sento assomigliarvi all' Eccellenza,
 E valore, e l' ardir del gran Camillo
 Che tanto oprò per Roma in ogni urgenza.
 Che la sua etade un Romolo scoprillo,
 Com' io pur scorgo voi, la di cui mano
 Tolle Cremona al Vipereo Vesillo.
 Onde il Popolo herculeo, che savrano
 Vi bramò, gode un secolo beato
 Sotto l' Imperio vostro più che humano.
 Et è voce di voi, che sete ornato
 Di cortesia più, ch' l' magno Alessandro
 Che per largo donar fù sì lodato.
 Ne l' Mare Egèo, ne quel dove Leandro
 Però, termine son di quel, ch' io parlo
 Se vincete in Chiarezza il prisco Euandro.
 E bene il nome vi convien di Carlo

Se fido in ciò, che Santa Chiesa crede,
 Come il gran Carlo ardesse in seguirlo
 Ne la Suora di Ceo, che tutto vede,
 Sà tacer ch' emulate un Scipione
 E un' Attilia, che franco è in dar sua fede.
 Vi celebra astinente, qual Catone,
 Pietoso più, che non fù mai Marcello,
 Casto più ch' African, sendo garzone.
 Saggio nel guerreggiar, come un Metello
 Severo, ardito, e à Sudditi cortese
 E come un' Assalon leggiadro, e bello
 Facondo, quanto un Tullio à le difese,
 Costante quanto un Muzio in ver Porfenna,
 Quando al gran foco la sua man distese
 Ne più dolce di voi cantò Sirena,
 Perché de l' Arti Ascee sete la norma,
 Come lo stil de vostri carmi accenna
 La vostra nobiltà ben si conforma
 A gran desio di Cesar nel pensiero
 D'innalzar la sua fama, e seguir l'orma.
 Onde segnar della virtù il sentiero
 Gli eroi più rinomati per valore
 Come dee fare ogni buon Cavaliero.
 Così v'ammira ogn' un, dritto Signore
 Specchio d'ogni virtù, che dir si puote
 In buono nato à gran desio d' honore.
 E tutte le vostre opre son ben note,
 Che per la vita altrui servon di metro,
 E alle tre gran virtù stanno devote.
 Ne quì vi state con le mani à retro,
 Mà nelle quattro trapassando spesso,
 Fate ogni vizio star di molto indietro.
 Mà poiche al fine del mio dir m' appresso;
 E tu pur nato sei di mortal gente
 Soffrirai, che nel petto ti sia messo
 Questo ricordo: ch' ancor può semente
 Esser di glorioso, e chiaro frutto,
 Perché in molti Signor son' hoggi spente
 L'opere virtuose, E ogn' huom tutto
 S'è dato à far tesor per avaritia,
 Che madre è di vergogna, e d'ogni lutto.
 Vendon la fama lor, vendon giustizia,
 Lieti sol d'abbondar ne gl'altrui danni
 Rinchiudendo in lor mente ogni tristitia.
 Per le qual cose ei son detti Tiranni
 Dal Mondo, che ben spesso anche gl'uccide,

Mentre si fidan de suoi falsi inganni.
 Questi i Reami, e le Città divide,
 Questi per sue mal'opre ciascun teme
 Vive morendo, e l'empietà l' deride
 Ma l' peso grave, che l' suo corpo preme
 Le trova nel suo fin tutto fallace,
 Però spesso dal Ciel Giustitia preme.
 Ma se vuoi baver dentro al tuo cuor pace
 Fa sol, che le virtù faccian ritegno
 Ne suoi pensieri, e fà ciò, che à lor piace.
 Voglio, che queste sol ti faccian degno
 D'esser Signore, & ogni dì innalzare.
 Sol per amore, e crescere il tuo Regno.
 Si che tu possi à tuoi perpetuare
 Quel, che fù partorito per antico
 Del Sangue tuo, per virtuoso oprare
 Fatti ciascun con le virtùdi amico
 Pensa, che sei mortal, fà che soccorra
 Con questo scettro ancor, chi t'è nimico.
 Stima, ch'ogn'hor felicitade aborra
 Di conservar ciò, che fortuna dona
 Ch'oprerai sì, ch' l' mal non ti precorra.
 Al mio lungo sermon, priego perdona,
 Che per grande affliction quì lusingando
 Tirato m'have, e sua fama, ch'hor suona.
 Tua son, mà l'onestà mia conservando,
 Come di vero Cavaliere, e Duca
 Del Popol tuo, il qual ti raccomando.
 Si che tua fama doppo te riluca
 Con tenace memoria, e non si snervi
 Fin che l'alto Motor luce quì luca:
 Il qual io priego il tuo Valor conservi.

IV.

FRANCISCUS Bonbeccarius ex illa gente, à qua (ut ajunt) quar-
 terium Bonbeccariorum etiamnum appellatur in Vicinia
 S. Agathæ nostræ Urbis, Vir apprimè doctus, ab Epistolis Ugolini
 de Cavalcabobus Cremonæ Domini reliquit post se
 Libros, in quibus scripserat acta Ugolini,
 Quos testatus est vidisse Turrefinus eruditiss. à me crebrò citatus
 in Historiola de Familia Fraganisca.

V.

Alphonsus Specianus literarum, quas vocant amariiores, ad Patriæ suæ decus Insignis Gymnasiarcha, nec non Musarum oblectamenti addictus, heroico carmine scripsit Opusculum

Italia afflicta ob mortem Joannis Galeatii Primi Ducis Mediolani

Elegias

Epistolas, & alia, ut refert Bressianus.

Hoc nomen Alphonsi in familia Speciana fuit singulare; legitur enim ex Elogiis hujus familiæ à Hieronymo Parolo contextis

Te non Octavi, te non Alphonse filebo

Ob claras animi dotes mirandus uterque.

Ibi etiam laudatur Prosper, qui literis, & pietate floruit. In Ecclesia SS. Nazarii, & Celsi habuit tumulum eum Epitaphio.

Alphonsus Specianus Sfortiæ F. de morte cogitans sibi vivans, ac ejus Posteris hoc domicilium præparavit Ann. Mccccxx. obiit etiam die XIX. Mensis Octobris ann. Mccccxxv.

VI.

Nicolaus Tintus Ord. Prædicatorum moribus intaminatis, ac egregia doctrina Vir, sub Innocentio VII. Isclæ in sinu Puteolano, non procul à Neapoli, Episcopus electus fuit.

Vinc. Maria Fontana in Teatro Dominicano pag. mibi 207. Nicolaum recenset tempore Martini V. 1418. ac de eo scribit: volunt Cremonensem monumenta illius Conventus, sicuti & Brescian. in Ros. & Violis: Beneventanum verò Ughellus Tom. 6. Italiae Sacr.

Plodius in Vit. Vir. Illustr. Ord. S. Dominici suppresso Patriæ nomine Nicolaum recenset & ipse; præsumptio pro Patria nostra ex hoc viget, quum ibi à quingentis annis floruerit, & floreat, ut vidimus; Familia Nobilium de Tintis.

Idem Bressianus refert loco cit. antiquum monumentum compertum penès PP. Minores ex Observantia S. P. Francisci, degentes in Canobio Sanctis. Virginis Gratiarum ad quartum lapidem procul ab Urbe Mantua, occasione enceniorum illius Ecclesiæ præsignis, quod adscribere placet.

Die xv. Augusti Mcccevi. Pontificatus Sanctiss. Dom. N. Innocentii Papæ VII. Anno Secund. Consecrata fuit per Rev. P. F. Nicolaum de Tintis Episcopum Isclanum. Præsentibus igitur, & assistentibus Reverendiss. Dom. D. Joanne de Mantua, divina miseratione S. Sedis Apostolicæ Patriarcha Venetiarum, Dalmatiæq; Primate, & D. Antonio de Ubertis Dei gratia Episcopo Mantuano.

Ex quo diluitur error Fontanæ, & Ughelli, qui Nicolaum volunt Episcopum electum anno 1418.

X.

Salvator (Cremonensis à Patria adpellatus) Monachus Casinensis philosophicis studiis eluxit, & scripsit *Philosophica*, & alia quædam in *Aristotelem Commentaria*.

Hanc mihi transmisit notitiam Amicus meus ingeniosissimus Don Guido Grandus Mon. Camaldulensis degens in Urbe in ædibus S. Gregorii, ipsi quidem communicatam ab eruditiss. Viro, & undequaque spectatissimo Stephano Ekenot, Gallorum Monachorum Romæ Procuratore Generali, qui ipsam extraxit ex M. S. Codice suæ Bibliothecæ, in quo reperitur catalogus Scriptorum Congreg. Casinensis &c.

XI.

Ludovicus Zermignasius Nostrorum Poetarum, antiquorumque iudicio optimus

Reliquit ex suis operibus carmine conscriptis hos libros,

Phaetontis Lapsus

Cleopatæ Ægyptiæ Regiæ Vita

Amores Dianæ, ac Endymionis

Bressianus in V. R. & Ludovicus Zermignasius junior in suis Carmin. Italicis Bononiæ excusis anno 1683. Gentilis sui virtutes honorificè recolit.

XII.

Omnibonus Scola homo ingenio, & probitate præstans plures scripsit

latinas Epistolas,

quæ in M. S. insignis Ambrosianæ Bibliothecæ lit. C. nu. 141. habentur. In eodem pariter continentur Epistolæ variæ Ludovici Cattanei J. C. Veronensis iisdem fermè temporibus conscriptæ in nostra Civitate Cremonæ.

XII.

Bartholomæus Capra Francisci Nob. Mediolanensis F. ab Innocentio VII. Cremonensibus in Antistitem datus, anno Mccccv. Kal. Augusti, quia nostram per septennium laudabiliter rexit Ecclesiam, à nostris Scriptoribus non est excludendus. Ille Præpositura S. Juliani Mediolanensis Diœcesis aliquandò sanctus, quum Romam concessisset ab Innocentio prædicto inter Apostolicos, ut vocant, Secretarios, singularis eruditionis ergo, admissus scripsit

Epistolas complures

Mox pro meritis ad Episcopatum Civitatis nostræ promotus, sedit usque ad annum 1412. Ab Invidis tamen delatus ad Johannem XXIII. tanquam studiosus Gregorii XII. molestissimi in Romano Pontificatu Æmuli dignitate exutus est; sed calumnia majus ei

com-

composuit Sacerdotium: Siquidem ejus integritate perspecta, Johannes ipse Mediolanensem Archiepiscopatum, pro Cremonensibus infulis ablati eundem instituit. Quod contigit anno 1414. idibus Februarii, ut notat *Ugbellus suo loco Tom. 4. Ital. Sacrae*. Fallitur ideò *Paulus Morigia*, qui anno 1411. inauguratum Pontificem Mediolanensem Bartholomæum scribit *lib. 2. Nobilit. Mediol. cap. 4.* Sed neque hinc fortuna sua uti potuit (licet aliter testetur *Morigia*) Johannis enim Vicecomitis vi prohibitus est Mediol. Ecclesiæ possessionem inire. Quocirca re ad Concilium Constantiense delata, in quo magnam Capræ auctoritatem admirabilis doctrina peperit post Martini V. electionem, in favorem Bartholomæus confirmatur. At viribus prævalente Vicecomite, qui victor venerat, indignè pulsus Romam confugit, ubi exul egisse fertur, donec, & usque ad Francisci Sfortiæ tempora, quibus tandem Sedi suæ restitutus, eam prosperè tenuit ad ann. usque 1435. quo devixit, non prætereundum, ejus mentionem fieri à *Leonardo Aretino lib. V. epist. 4.* ubi de præcedentia Secretariorum Pontificiorum respectu Advocatorum differit, proq; sua sententia, ubi etiam Bartholomæi hujus Cremonensis Ep. (ut ille scribit) exemplum adducit.

De eodem *Justinianus in bist. Janua lib. 5. & Folietta lib. 10.*

In ejus itinerario, quod carminibus perfecit *Bartholomæus Baiguerra Brixienfis* ann. circiter 1430. cujus exemplar M. S. prostat in Bibliotheca Ambrosiana (ut laudatus indicat *Muratorius* nobis erudita necessitudine addictus) habentur inter alia hæc carmina cum glossa marginali inferius exprimenda

¹ Jam Patrem huic nostræ vicina Cremona parenti

Caprigerum ³ Zannina tulit, Pater inclytus olim

Præfuit ille suæ Præsul dignissimus ⁴ Urbi

⁵ At nunc Metropoli Ligurum dominarier est fas &c.

1. Scilicet D. Bart. de la Capra. 2. Brixia. 3. à Zannino Idolo Cremonensium. 4. Cremonæ. 5. Mediolano.
& alibi

Tunc à secretis lepido pastorius alto

Incepit sermone loqui &c. in margine adest scilicet D. Barth. de la Capra Cremonensem Secretarium D. PP. Innocentii. In additione nu. 5. facta per Glossatorem videtur magnus lapsus, cum Metropolis Ligurum sit Janua, non autem Mediolanum, quinimmò illa in Urbe Bartholomæus pro Philippo Maria Med. Duce præfuit Governator anno 1428.

De Zannino vide ad ann. 1428. ubi de Nicolao Ciria.

XII.

Constantius Fondulus ex Agnatis Cabrini Cremonæ Domini, antea Ecclesiæ Cathedralis Canonicus, translato Bartholomæo de Capris Mediol. ab Episcopatu Cremonæ ad Archiepiscopatum ejus Patriæ, fuit ipse Insulæ Cremonensî à Joanne XXII. dicto XXIII. ne dum Cabrini precibus, quàm propriis meritis substitutus. Sedente hoc Præfule ann. 1414. idem Max. Pont. die 13. Januarii (seù die ultima, ut refert Cavitellus) tribus, & decem S. R. E. Card. associatus, per Portam Padi nostram Urbem ingreditur (quum per alteram S. Lucæ Sigismundus Imperator Augustus plerisque Principibus, & Proceribus tum Germaniæ, tum Italiæ stipatus eodem tempore intraret) ab iisdem Constantio, & Cabrino summis cum honoribus, plausibus, & obsequiis ambo recepti. Hic sua comitia habuerunt, quibus interfuit Cabrinus: Mantuam exindè progressi de cogendo Constantiensi Concilio egerunt. Annos decem integerrimi Pastoris exemplar Ecclesiam administravit, verùm plurimis exagitatus molestiis à Philippo Vicecomite Ducè Mediolani (qui vel ipsum Cabrinum Cremonæ dominio anno 1420. vi spoliavit) ab Episcopatu spontè, ut quietè extremis suæ vitæ diebus degeret, se abdicavit anno 1422. A Martino V. postmodum Venturinus de Marnis Bergomensis in Episcopum substituitur.

Cavitellus, Rubens, Campus, & Bressianus in Res. & Viol. & alii plures

Ante aram Divi Rocchi in Majori Ecclesia hæc leguntur.

D. O. M.

Sepulcrum Nobilium de Fundulo

Ex

Georgio Constantii Episcopi Cremonæ Fratre

In obitu

Funduli J. C. Meritissimi

Per

Franciscum Fundanium Fratrem,

ac

Joannem Baptistam Filium mestissimos

Instauratum

Hoc anno MDGLXXIX.

XIII.

Joannes Balistarius, seù meliùs Balestrerius, florentissimus Rhetor Græca, & Hebraica lingua expertissimus, in Patria primùm, deindè Perusii humaniores literas publicè legit, cujus Alumnus fuit, ut ipsemet gloriatur, Blondus Flavius Foroliviensis, ubi adnotat Viros literis

literis Cremonæ Illustriores, scribendo: *Nuper habuit Joannem Balistarium Præceptorem meum Grammaticæ, Rhetoricæ, & Poeseos, quibus adolescens ab eo imbutus sui peritissimè, Scripsit.*

De Arte Rhetorica

Orationes diversas

Opera multa è Græco, & Hebraico traducta, quæ antiquitas abolevit.

De rebus Historicis Patriæ, quas allegat Peregrinus Merula in Sanctuario Cremonæ, & Johannes Jacobus Turrefinus, ubi de Cathedralis Ecclesiæ structura.

Ejusdem est mentio apud Vidam in Orat. Act. 2. Baronium de Urbis Cremonæ laudibus. Leand. Albertum in descriptione Italiæ, Cavitellum in Annal., sed errat scribendo Balistarium vixisse anno 1487. nam Julius Tartesius de Nobilit. pag. 83. secùs affirmat hisce verbis, quibus magis adhaereo: Tempore conditi privilegii Studii Publici à Sigismundo Imper. 1413. (quo tempore publicè legebat Joannes Balistarius in Chronicis descriptus inter eos Viros Egregios, qui Cremonam Illustrem reddunt ex Nob. familia natus) semper hanc professionem Nobiles Sanguine exercuerunt, nam anno 1422. conductus fuit à Venetiarum Civitate Jacobus Hallierius civis originarius Cremonensis ad Grammaticam, & Rhetoricam docendam.

Bernardus Saccus in libro de Italiæ rerum varietate, & elegantia in fine lib. 2. memorat Balistarium, sed (ut solet Cremonenses achrestis, & incompto calamo abjurgare nullo habito respectu Blondo Flavio clarissimo, ut dixi, Historiarum Scriptori, & Balistarii discipulo) ibi cum ei non saveat, eundem audet appellare ineptum, sui ipsius, ejusdemque Blondi suo in libro sæpius approbati, oblitus.

In Indice libr. Prohibitorum in litera I. adnotatur Joannes Balistarius 1. class. quod infert ejus opera esse de veteris primæ classis, at ea non recensentur.

*Fuerunt etiam alii duo Joannes Balistarii, unus scilicet natione Gallus Ord. S. Dominici per relata à Joanne Michaeli Plodio in *Vitis Vir. Illustr. in Appendice*, & alter Carmelita Vir literatissimus, ut in *App. Sacro Possivini, & Chronicis Carmeli.**

In Reg. Archivi Civit. signat. A. ann. 1419. & 20. fol. 10. cum adinvenerim de Balestrerio honorificam hanc mentionem, eam non negligendam cognovi.

Dux Mediolani &c.

Vestrum Sapientum requisitionibus annuentes contentamur, & placeat nobis, quod juxta provisionem, & deliberationem per vos captam magistrum Johannem de Balestreriis pro Magistro Grammaticæ cum salario mensuali librarum decem juxta solitum, & Magistrum Thomassium de Parratis artium, & Medicinæ Doctorem pro exercitio suo medendi cum salario florenorum decem in mense, pro ut scribitis, confirmare illic, & retinere possitis,

fitis, eisq; tam pro præterito, quam in futurum de ejusmodi eorum salariis satisfieri faciatis ex denariis extraordinariis illius nostræ Communitatis, quemadmodum faciunt literæ vestræ mentionem.

Dat. Mediol. 14. Maji 1420. subscript. Johannes.

A tergo Nob. & Sap. ac Prud. Viris Potestati, & Referend. ac Sapientibus nostræ Civitatis Cremonæ.

XIII.

Cabrinus Fondulus Comes Soncini, Marchio Castrileonis, ac Cremonæ, Sacr. Rom. Imperii Vicarius (dempta genii ferocitate) maximi consilii Vir, Mantua profectos, & gravissima negotia cum ipso collaturos, Joannem XXII. dictum XXIII. & Sigismundum Rom. Imperatorem Cremonæ excepit. Hunc liceat in cætu literatorum apponere, cum ipse in Patria Generalis Studii instaurationem obtinuerit à memorato Sigismundo Imper. ut ex ejus diplomate diei 8. Maji anni 1413. ex Utinensi Urbe expedito in Archivio servato, quod relatum ex Archetypo legitur ab Antonio Campo in sua Hist. lib. 3. anno antescripto, hic in gratiam Eruditorum non noceat repetere.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus &c. sanè pro parte Mag. Cabrini de Fondulis Marchionis Castrilionis, & Comitum Soncini, Nostri, & Imperii Sacri Cremonæ Vicarii, ac Nobilium, & honoratissimorum Civium Civitatis Cremonæ nostrorum, & Imperii Sacri fidelium dilectorum oblata nostræ Majestati supplex petitio continebat, quatenus in eadem Civitate Cremonen. adinstar aliarum Urbium de instauratione generale Studium in facultatibus quibusq; gratiam, & Privilegium de benignitate Romana Regia concedere dignaremur. Nos attendentes multiplicia dicti Cabrini fidelitatum, & obsequiorum genera, nec non præclara dictorum Civium, ac prædecessorum suorum præminentium devotionem, resurgentemque constantiam virtutem, quibus ipsi præ cæteris Italia Nationibus Divos Romanorum Imperatores, & Reges nostros prædecessores à longis retroactis temporibus exquisitæ diligentie studio honorarunt. Nosque, & Imperium honorant, ac in futurum honorare satagent, poterunt, & debent; Animo deliberato, & non per errorem, aut improvidè, sed sano Principum Ecclesiasticorum, & Secularium Comitum, Baronum, Præcerum, Nobilium, aliorumq; nostrorum, & Imperii Sacri fidelium dilectorum accedente Consilio, Auctoritate Romana Regia, ac de certa nostra scientia ipsi Civitati Cremon. Civibus, hominibus, & populo ibidem, eorumque hæredibus, & successoribus infra scriptam gratiam duximus faciendam, ut in eadem Civitate Cremonen. Studium generale Sacræ Theologiæ, utriusque Juris videlicet, tam Canonici, quam Civilis, nec non Medicinæ, Philosophiæ naturalis, & morales, ac artium liberalium erigatur, & ex nunc in antea perpetuis temporibus observetur,

tum; Quod quidem Studium, ejusque Praesidentes, nec non Rectores, Do-
 ctiores, Baccalarios, Officiales, atque Ministros, famulos, & familias
 eorum, ac cujuslibet illorum, quocumque nomine censeantur, qui fuerint
 per tempora cujuscunque dignitatis, Status, Ordinis, seu conditionis,
 praedicti eorum omnes extiterint, atque singuli, omni eo Privilegio, liber-
 tate, Immunitate, Indulto, & gratia, quibus Parisiense, Bononiense,
 Aurelianen., ac Montis Pefulan. Studia generalia gaudere videntur,
 & potiuntur hujus nostrae Concessionis gratia perfrui semper volumus
 potiri, & gaudere, ac si Privilegia, libertas, immunitas, & Indultum,
 ac gratia hujusmodi, praesentibus de verbo ad verbum essent inserta;
 Decernentes, & hac nostra concessione Romana Regia perpetuis vali-
 tura temporibus, ex certa scientia, ac Romanae Regiae potestatis pleni-
 tudine sancientes, ut praedicta Civitas Cremona praesenti nostra Romana
 Regia concessione fulcita, & protecta, generalis studii gratioso premio,
 & singulari bravio gaudeat, & utatur: Possitque Episcopus Cremonae,
 qui nunc est, aut qui pro tempore erit per se, vel ejus Vicarium, aut
 ejusdem Ep. locum Tenentem, vel Ecclesia Cremonae vacante, aut Pa-
 store carente, Vicarius, seu Officialis Capituli Ecclesiae Cremonen. cum
 consilio, & consensu Doctorum, & Magistrorum studii memorati, ser-
 vatis modo, forma, & ordinatione, qui in talibus, & in praedictis ge-
 neralibus Studiis, & aliis consueverunt laudabiliter observari, illos,
 quos ad hoc idoneos, & dignos invenerint, legendi licentiam indulgere,
 & studiose, seu digno praemisso examine licentiarum, & ad Doctoratus,
 seu Magistratus apicem provehere, & promoveri, honorem Cathedrae,
 & Doctoratus, seu Magistratus, ac aliorum graduum insignia ritè
 conferre, & de iis solemniter investire. Ceterum ut Scholares, &
 Studentes, ac eorum quilibet studii praedicti tantò uberius valeant li-
 terarum Studiis insudare, quantum à molestiarum, & turbationum in-
 metu, ac incursionibus uberius liberati ampliori fuerint libertate de Ro-
 mana Regia benignitate fulciti. De innata itaque nobis Clementia
 Rectores, Doctores, Scholares, seu Studentes universitatis ejusdem Stu-
 dii, Universos quoque, & singulas eorum, & cujuslibet ipsorum fami-
 liares, famulos, & Ministros, nec non Scholas, & eorum habitacula,
 sive Hospitia in examen nostrum, ac Sac. Rom. Imp. protectionem,
 tutelam, ac defensionem suscepimus, & suscipimus per praesentes. Inq-
 uo ex certa nostra scientia decernentes, volumus quòd omnes, & singuli
 Doctores, ac Scholares cujuscunque Scientiae, ac facultatis, ac Bidelli
 dicti Studii Cremonae, seu ad dictum Studium Cremonen. accedentes
 causa ibidem legendi, aut studendi, possint, & valeant cum eorum fami-
 lia equis, & armis, Arnesiis, libris, rebus, & bonis, ac mercimoniis
 sibi necessariis quibuscunque liberè, tutè, securè, & impunè accedere
 ad dictum Studium, & transire, morari, & inde redire per quacunque
 loca, & in quibuscunque locis absque sumptione, & solutione Telonei,
 Danti, Tributi, Pedagii, Gabella, Costumae, & alterius cujuscunque
 oneris, seu impositionis genere inde factae, seu fienda, possintq; extrahere
 libros cujusq; facultatis, & res alias à quibusq; Civitatibus, locis,
 & di-

Et districtibus, ubi fuerint Stadia generata, vel etiam ubi non fuerint. Non obstantibus aliquibus Privilegiis, statutis, seu ordinationibus, Capitulis; seu consuetudinibus, franchisiis, Libertatibus, ac representatis, seu impignorationibus, et contraccambis quibusvis, cujusq; Provincia, Patriæ, Civitatis, atque loci quaq; auctoritate etiam Imperiali vallatis, aut aliter emanatis, ac roboratis, etiam si de his esse fienda in hujusmodi Indulto mentio specialis: Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostram gratiæ concessionis, et indulti paginam infringere, aut eis ausu temerario contraire; Si quis autem contrarium attentare presumpserit, bannum Imperiale, et penam centum Marcharum auri puri toties, quoties contrafactum fuerit, se noverit incursum &c.

Ejusdem Imperatoris ad Cabrinum extat Epistola, quæ legitur in Cod. M. S. Ambrosianæ Bibliothecæ lit. C. data die 22. Julii anno Imperii III. hoc tit. Ad Mag. Gabrinum de Fondulis Comitem Soncini, Marchionem Castrileonis Cremonæ Vicarium.

In libro Statutorum Cremonæ pro Universitate Scholarium regenda, leguntur nonnullæ Rubricæ nempe à 439. ad 450.

Anno etiam Mundi 3930. juxta Chronologiam Sigonii, Cremonæ meliora Insubriæ Gymnasia florebant, ibi Virgilius bonas literas, morumque puritatem addidit. Ità *Seruius in Vita Virgilii*, et *Agnellus Episc. Casal. in Annal. Mantua lib. 2. cap. 1.*

Aderat Cremonæ pariter Gymnasium publicum extrà Portam Pulifellam anno 1218. ut Cavitell. in Annal. ad annum prædictum

Anno 1420. Cabrinus capite obruncatur Mediolani, Philippo Vicecomite tyrannicè mandante, nam proditoriè ab Oldrato Lampugnano eum captum esse jussit in loco Annici agri Cremonensis. Non bene monitis Taciti cap. 2. in Vita Agricolæ Cabrinus studuerat. Ita tamen Princeps se gerat, ne quod rarissimum est, aut facilitas auctoritatem, aut severitas amorem diminuat.

De eodem Cabrino loquuntur Authores innumeri.

XIII.

Thomas Aribertus, Thomasinus de illius ævi more appellatus Rhetoricis, Poeticis, ac Philosophicis studiis illustris, maximam suo nomini famam adornavit. Edidit

Odas ad normam Pindari Græcanicæ Poesis Principis

Epigrammata

Epistolas

De Hominis generositate

De Vera Amicitia.

In Templo Divi Lucæ de eo patet hæc inscriptio.

Thomasiño clara ex Aribertorum Familia Rhetori, ac Philosopho eximio, cujus doctrina cuncta Ausoniæ Gymnasia illustrantur, locus hic datus est Anno Domini Mccccxx.

In adnotationibus peculiaribus de Familia Ariberta typis vulgatis legitur :

Thomasius humanioribus literis praeclarus sepultus est in Ecclesia S. Lucae, vivebat anno 1413.

XIV.

Bartholomaeus Sorexina inter eos Jurisperitos de Collegio referitur, qui in Gymnasio publici erectionis primò leges docuerunt, ejus sunt Opera.

De Testamentis lib. 4.

De Sequestrationibus lib. 2.

Ex Syllabis J. C. de Colleg. Turresinus in *Hist. allegata* inter Consiliarios Ugolini Cavalcabovii eum reponit.

XV.

Raphael Marinus ex Can. Reg. Lateran. degens in Aedibus Divae Agathae, moribus, & singulari virtute in Philosophicis, Theologicis, & Canonicis clarissimus. Edidisse creditur

De Potestate Rom. Pontific. lib. 2.

De Veneratione habenda Sacerdotibus lib. 2.

De Natura Angelica

De Philosophia Morali

Bressan. in V. Rav.

XVI.

Bartholomaeus de Ravicengo ex Min. Convent. S. P. Francisci S. T. M. post permultos ejus Ordinis gradus obitos, à Joanne XXII. dicto XXIII. Sum. Pont. Episcopus Castoriae Urbis Macedoniae electus, ad Concilium Constantiae ex supremis Theologis mittitur.

In Templo Divi P. Francisci Cremonae propè Januam lateralem, quà itur ad Aedes S. Antonii Abbatis, in lapide etiam nunc hæc leguntur.

Mccccxxiii. die penultimo Decembris Hoc opus fecit fieri

Rev. P. D. Fr. Bartholomaeus de Ravicengo de Cremona
Ord. Minorum, Episcopus Castoriae.

De eodem *Tosignan. in bist. lib. 11. & Cavitellus sub annis 1430.*, quibus fatis cessit

XVII.

Vandinus Schitius, cujus doctrinarum memoriam exhibet id Epitaphium in Cathedrali Ecclesia prostrans à Buschetto expressum.

Van.

Paulinus Sabinus *horis Græcis, & Latinis peritissimus, Secretarius*
Reipublicæ Ragusæ per multos annos fidelissimè inservit cum
omni ejus laude, & honore. Hic tandem quiescit, obiit. xv
Kal. Januarii, Mccccxvii.

XVII.

A Scanius Bonhomini omni genero laudis cumulandus in Me-
 dicit, & Philosophicis artibus, quibus polluit, digessit

De Venenorum remediis

De Febribus Malignis Tractatus

Bressianus de eodem in Coll. Physic. Cremonæ M. S.

XVIII.

A ndreas Arisius Antonii F. Ducalis Consiliarius Philippi Ma-
 ria de Vicecomitibus Mediolani Ducis, singularis comitatis,
 ac morum, & doctrinæ elegantis clarissimus, ac intollerandis po-
 dagræ doloribus patientissimus. Ejusdem virtutum specimen ex-
 hibet Ubertus Decembrius Novariensis in suo dialogo Philoso-
 phiæ moralis, in quo quidem meum Arisium introducit inter
 principes interlocutores. Dialogus recensitus servatur M. S. in
 Bibliotheca Ambrosiana Mediolani, ut innuit mihi plerumque,
 ac persæpe laudatus Laz. Augustinus Cotta, qui eundem An-
 dream laudibus effert, & ipse ubi agens de Mulæo Novariensi
 Decembrium commendat. Sed audiamus quid de Arisio fatur De-
 cembrius in primordio *lib. 1. Moral. Philof. Habes Arisi Senecam*
*tuam semper in manibus, epistolas potissimè Græc. Habes præterea Cice-
 ronem Græc. Habes Historiographos jamdiu familiares. Quinimodò ad*
Mathematicas tam etiam penetravit ingenium, Astronomiam potissimè
*dilexisti: Quid loquar in Physicis? nonne omnem Medicinæ artem so-
 lerti studio quaesivisti. Longum foret exsequi singula, sed hæc pauca cal-
 logi, ut mihi constet, et cæteris tu nullo tempore salutarium permanere*
tanta virorum illustrium cæteris stipatum assidue.

Bernardinus Corius in Hist. Mediol. ad ann. 1389. hunc vocat Andreo-
lum, quum ille à Johanne Galeatio Vicecomite ad Turronum
Ducem Galliarum Regis filium, in nuptiis Valentiniæ ablegatus
fuit; præcitato enim dialogo part. 1. hæc interloquitur Arisius.
Aliquid hoc loco dicere compellor de moribus Gallicanis, de qui-
bus hic Lazarinus, qui ibidem plusculo tempore mecum fuit, est
informatus. Lazarinus ille erat è Familia Resta Nob. Mediolan.
Recensetur & ejus nomen à Benvenuto Sanguargio in Chron. Montisfer-
rati pag. 263.

Anno 1420. emicuit Prætor Cremonæ Sazus de Arisiis, perperam
 à Cavatello in Annak appellatus Sampson, de qua erit sermo in
 Opere meo de Prætoribus Cremonæ, & anno circitèr 1450. flo-
 rebat

rebat Savinus Arifus Amicus Petri Candidi Decembrii Uberti
F. ut in suo Dialogo de Vitæ ignorantia inter M. S. ejusdem Bi-
bliothecæ lit. X.

XVIII.

Comandinus de Raymundis Ingento acerrimo in conscribendis
Historiis; elucubrassè dicitur

*Revolutions Patriæ inter Cavalcaboves, & Gabrinum Fondalum
De Scriptoribus Cremonensibus collegisse multa testatur Joseph
Bressianus in suo opere conscripto, Virt. Rav.*

In Ædibus Divæ Monicæ Cremonæ hæc inscriptio legebatur, ut ex
notis Felicis Balchetti.

*Hujus opus Templi perfectum ex ære reliquit Andreas olim quond.
Comandini de Raymundis Patriæ. Cremon. ibi figuris novis
exornavere Johannes, & fratres, quos tulit una Domus Anno
Dom. MccccLxxvi.*

Fuisse alterum antiquiorem ex hac Familia Comandinum, dilucet
ex Inscriptione sepulchrali sequenti in iisdem Collectaneis Bal-
chetti ad D. Sylvestri.

*Elisæum Raymundum Comandini F. qui post centum decem, et septem
annos in hoc mundo vixisset, tandem mors rapuit die xii. Mens,
Febr. ann. Mccclxiii.*

XIX.

Sigismundus Ponzonus Cæsarei, & Pontificii Juris Doctor, sedente
Gregorio XII. Romam se contulit, à quo Majoris Præsidentis
Abbreviator connumeratus fuit. A Johanne vero XXIII. Protho-
notarii è numero participantium titulo condecoratus; Item à
Martino V. Cubicularis domestici munere insignitus, quæ quidem
munia summa cum dexteritate, ac omnium laude exercuit.

Hæc habet mei amantissimus, eruditionis reconditæ ditissimus, no-
strique sæculi gloria, & Aulæ Romanæ ornamentum, Johannes
Ciampinus in recentissimo suo Tractatu, quem inscribit de Ab-
breviatoribus à Parco majori, quæ idem doctissimus Author se
extraxisse affirmat à nostro Bressiano in Ros. & Viol., cum ex re-
gesto Martini V. de Abbreviatoribus, ab eodem sæpe allegato
compertum habuerit quendam Ponthonum, quem ex nominis
affinitate illum esse putat à Bressiano memoratum.

XIX.

Andreas Cavalcabovius Giberti Filius, & Jacobi Cremonæ
Domini Nepos, Vitellianæ Marchio, & J. C. æquè doctrina,
ac nobilitate memorandus, quum prudentia non minùs, quàm
eloquentia præstaret, Orator Patriæ electus est ad Johannem Ga-
leatium

leatium Vicecomitem Mediolani Ducem, quo in munere aded sibi conciliavit Principis benevolentiam, ut ab eodem Consiliarius ditionis, & Senator renunciatus fuerit, nec non Syndicus ad Senenses missus, à quibus fidelitatis iuramentum accepit, immò & ipsos in sedus traxit, subcessivas interim horas injugi scriptione impendens, varia lucubavit

De Compromisso lib. 4.

De Fideicommissis lib. 4.

De Romanorum Magistratu

Compendium rerum à Jo. Galeatio Vicecomite Mediol. Duce gestarum.

Ereptus è Vivis fertur in Oppido Macasturnæ à Cabrino Fondulo ad Patriæ Tyrannidem prorsus inhiante unà cum Carolo Cavalcabovio Cremonæ Domino, aliisque gentilibus in convivio immanissimè trucidatus die 26. Julii 1406. ut ad eum annum prodidit *Cavitellus in Annalibus*; Verùm *Joseph Bressianus in Cell. J. C.* aliter obiisse probavit ex adducta sepulchrali inscriptione in *Ædibus Divi Hilarii*,

D. O. M.

Andreasio Cavalcabovio Vitelliano Marchioni J. C. praestantissimo Ducis Mediolani Jo. Galeatio Vicecomitis Consiliario, & Senat. in rebus publicis administrandis, & regendis Populis gravissimo, prudentia, consilio, eloquentia praestantissima, cujus ossa in hoc Tumulo quiescunt, obiit anno MCCCXIX. v. Kal. Decembr. aetatis suae ann. LXIII.

Inter Florentiæ Praetores reponitur à *Scipione de Ammiratis in Hist. Florent. anno 1376. pont. 1. Tom. 2. pag. mihi 698.* eumque vocat *Andreazzum*.

Hic ferme temporibus Romæ vixit *Thomas Cavalcabovius, Eugenio IV. exinde charissimus*.

Hæc Familia dicitur è Germania oriunda, & Cremonæ fundata ab *Arnulpho de Franconia*, qui, Regnante *Conrado II. Imperat.* in hastiludio quodam Cremonensi bovi inequitans victor evasit, & ex re cognomen *Cavalcabovis*, ac stirpis insignia contexit.

XIX.

Nicolaus, sive Nicolinus de Cremona, cognomine, ut suspicor, de *Lazolis Augustinianus*, qui Sanctitate, & doctrina floruit, & Frater *Georgii*, de quo erit sermo *S. T. D. & Regens in Conventu Patavino 1421., & 1430. in illd. Papiensi, Provinciali Lombardia, Vicarius Generalis, Conv. Cremon. Praes. Capituli in Con. S. Marini de Alexandria anno 1434. interfuit Concilio Basilaensi, Theologus, & Orator prima naæ, ut de eodem scribit *Elsius in Ebron. August.* Multa digna composuit, & in Logica habuit discipulum *Baptistam Piasium celeberrimum Phys., & Astronomum Cremon., de quo suo loco habentur inter cetera.**

Ser-

Sermones Prædicabiles, quos

Antonius Possev. App. Sacr. Tom. 2. & 3. testatur extare in Bibl. August. Cremon.

De Herrer. lit. N. de Script.

Jacobus Philippus Bergom. in Suppl., ubi loquitur de Piasio sub anno 1483.

Cavitell. in annal. ad annum 1450. asserit Nicolaum fuisse Episcopum, quem secutus fuit idem Elsius, sed cujus Urbis ignoratur.

Nicolaus Lucarus in oratione funebri habita pro Baptista Piasio eundem memorat, &

P. Aloysius Torrellas in Sæculo August. Tom. 6. ad annum 1434. num. 9.

XIX.

Bartholomæus Vulpus Soncinas florentissimus J. U. D. universæ Italæ conspicuus, laudatur à Joanne Jacobo Crotto in Oratione habita pro Francisco Sfondrato. De hoc eodem plura scripsit etiam *Stephanus Fliscus in Oratione, Luctus Soncineses*, inscripta, & præsertim in hoc paragrâpho: *Postremò Bartholomæum Vulpium amisit, qui præter leges, quarum ipse erat peritissimus. interpres, atque Doctor, cum etiam esset peritissimus omnium aliarum scientiarum Doctor, eum etiam fuit Bononia Prator, Florentiæ Confalonarius, & ejusdem Civitatis Statutorum Reformator, atque Urbis Romæ Senator, & Aula Mediolani Ducis præcipuus Consultor; tùm postremò fuit Studii Papiensis universalis Gubernator; quo in Studio cum ipse Bartholomæus, divinitus leges interpretans, multos peritissimos J. C. effecisset, atque multos libros acutissimos legum interpretes immortalis posteritati erudiendæ conservandos ingenio suo confecisset, ibidem mortem cum vita commutavit.* De eodem *Hieronymus Baris in Hist. M. S. Soncini*, cujus exemplar est penès doctissimum Amicum meum Joannem Antonium Cattaneum Soncin. Mediolani in utroq; Jure disertissimum Advocatum, qui narrat Vulpium unà cum Joanne XXII. dicto XXIII. Constantiæ Synodo interfuisse, Romamq; reversum Pop. Rom. Senatorem delectum fuisse, attamen ut vera eruerem circà hanc Senatoriam dignitatem, consului eruditissimum Virum virtute, ac longeva ætate Venerabilem D. Meum Carolum Cartarium, qui Syllabum de Rom. Senatoribus noviter composuit, de hoc Vulpio nullam in eo habet mentionem.

Plura ingenii acumine scripsit in Jure, & præcipuè in *Consiliis Calcanis* unum legitur nostri Authoris ad numer. 53. allegatum à *Cravetta in conf. 146. sub num. 2. & de antiquis. temporum 4. nu. 19.*

Nostri Soncinatèni Cremæ quandoque domicilium habuisse, & de Vulpianis vocatum, constat ex tabulis anni 1443. relatis ab *Almanio Fino in Serjan. 8. pag. ubi 39. ubi hæc verba presentibus D. Jacobo de Fondulis, & D. Bartholomæo Vulpiano utriusque Juris Doctoribus de Terra Soncini habitantibus Crema.*

Anto-

XX.

Antonius Schinchinellus in Medicinæ studiis egregius, insignes
ejus ingenii labores edidisse asseritur.

De Practica Medicinali

De Ratione componendi medicamenta

Apologiam in nonnulla Galeni opera.

Ejus obitus dies habetur in sequenti inscriptione ad Divi Augu-
stini Cremonæ olim apposita, ut refert Bressianus.

Antonius Schinchinellus Nob. Fam. natus Physicus Egr. Civis noster
dilectissimus, & Vir prudens Amantissimus, hic positus est anno

Domini Mcccxxxviii obiit die vii. Mensis Novembr. Vale.

Ejusdem meminit Stephanus Fliscus de Laud. Soncini.

Alterum Joannem Schinchinellum clarissimum elapsi sæculi Medi-
cum celebrat Joannes Thomas Musconius in Epitaphiis lib. i.

XX.

JO: Franciscus de Sertirana Legum Doctor, receptus in Coll. Juris-
consultorum Patriæ hoc anno die decima quarta Aprilis, ut ex
Syllabo M. J. quod est apud me haud indubitatae fidei. Vir poeti-
cis artibus, atque omni doctrina præditus Friderici I. Urbinatis
Ducis à Consiliis. Scripsit carmine heroico

De Friderico II. Imperatore Poema, ac aliud

In Philippi Mariae Vicecomitis Mediolani Ducis laudes, cujus
Principis gratia Johannes Franciscus Civis Cremonensis
effectus fuit, ut loquitur sequens diploma exscriptum è
regeſtis Archivii Cremon. sign. A. 1419. & 20. fol. 11.

Philippus Maria Anglus Dux Mediolani &c. Papiæ, Angleriaq; Co-
mes. Considerantes sinceræ dilectionis affectu, & fidei puritate,
quos semper ad nos, & statum nostrum habere multimodis de-
monstravit affectibus. Egregius, & Sapiens Legum Doctor Joan-
nes Franciscus de Sertirana, Nobilesque Viri Fratres sui dilecti
nostri, & ipsos habere impoſterum continuè speramus, firmitèr &
tenemus. Movemur ipsos merito nostris favoribus prosequi gra-
tiosis eatenùs in compensatione benemeritorum suorum volentes
secum nostram benignam gratiam dispensare, tenore præsentium
ex certa scientia, & omni modo, via, jure, forma, & causa, qui-
bus meliùs possemus etiam de nostræ plenitudine potestatis ipsos
D. Joannem Franciscum, & Fratres, ac eorum Filios, & Descen-
dentes, ac descendentiùm descendentes Cives, ac de Jurisdictione
Civitatis nostræ Cremonæ facimus, & creamus: ita ut talitèr quòd
ipsi D. Joannes Franciscus, & Fratres, ipsorumq; filii, & descenden-
tes, ac descendentiùm descendentes ab hodierna die in antea con-
trahere, distrahere, acquirere, emere, vendere, & alienare, cæteraq;
facere agere, & exercere possint tam in judicio, quàm extra, sicut &

quemadmodum alii Cives, Incolæ, & Originarii dictæ nostræ Civitatis Cremonæ, & qui ibidem factiones, & onera sustinere possunt, & posse noscuntur, ac si ipsi Originarii, & de antiqua Prosapia dictæ nostræ Civitatis extarent. Decernentes etiam ipsos, & eorum quemlibet fungi posse in ipsa nostra Civitate, ejusque districtu, & ubique terrarum illis omnibus juribus, honoribus, privilegiis, pactis, gratiis, exemptionibus, immunitatibus, prærogativis, & aliis quibusq; quibus alii nostri Cives veri, & legitimi Incolæ, & originarii ejusdem nostræ Civitatis, ac ibidem factiones, & onera quæcumq; subeunt, & sustinentes uti, & gaudere posse noscuntur; perinde ac si ipsi D. Joannes Franciscus, & Fratres, eorumque Filii, & descendentes, ac descendentium descendentes Cives veri naturales, Incolæ, & originarii, ac de antiqua prosapia præmissæ nostræ Civitatis hæc tunc per rememorata tempora extitissent. Et ibidem factiones, & onera huc usque sustinuissent, atque præsentialiter sustinerent, & hoc non obstantibus aliquibus legibus, statutis, ordinibus, nec decretis, seu provisionibus, aut aliis in contrarium disponentibus, quibus specialiter, & expressè, ac ex certa scientia, & de nostræ potestatis plenitudine etiam absolutè in hac parte dumtaxat derogamus. Suplentes eadem potestate nostra omni defectui cujuslibet solemnitatis, quàm dici posset in præmissis fuisse servandam: Cæterùm decernimus, & mandamus, quòd prædicti D. Joannes Franciscus, Fratresq; sui, ac Filii, & descendentes, & ipsorum quilibet pro illis facultatibus, & bonis, quas, & quæ in dicta nostra Civitate, & ejus districtu acquisiverint, teneantur incumbentia onera sustinere, sicut & pro ut faciant, & teneantur alii Cives Civitatis ejusdem, mandantes Potestati, & Referendario, & aliis Officialibus nostris ibidem præsentibus, & futuris, cæterisque, ad quos spectat, & spectabit, quatenus hanc concessionem, & gratiam nostram de cætero perpetuò valituram observent firmitè, & facient inviolabiliter observari. In quorum testimonium præsentibus fieri, & registrari jussimus, nostrique sigilli impressione muniri. Datum Mediolani die sexto decimo Martii 1420. tertiadecima Indictione.

Signat. Jo: Franciscus.

XX.

Jacobus de Summis Rolandi Egr. J. C. Filius, & ipse Juris Civilis disciplinam non mediocri studio exercuit, & publicè in Patria docuit Collegio Jurisperitorum die 2. Octobris hoc anno adscriptus, & inter Decuriones adlectus. Legationibus ad Principes clarus jugiter præstitit, summo Ingenio scripsit

De Donationibus causa mortis

De Testamentis in genere

Syllabus J. C. de Coll.

Paulus

XX.

PAULUS Arifius, seu Paulinus ex meis Majoribus homo disciplinis doctrinarum omnium, & medicarum præcipuè præcellens, ac Arabica lingua doctissimus. Grandia reliquit volumina ob temporis lapsum deperdita, extat solum apud Joannem Rhodium ejusdem *compendium ex libris Arabum, quod Salus vita inscribitur.* id Affirmat Jac. Philippus Thomafinus in *Bibl. Patavina M. S.* impressa Utini 1639. typis Nicolai Schiratti. Ad perhibendum de tanto Viro monumentum, submitto Epitaphium ejus eleganti tumulo insculptum sub stemmate, & quod adhuc dum legitur in ædibus B.V. de Fonte nuncupatæ, extrà Oppidum Casalis Majoris

*Jam deploratis vitam, qui reddidit aegris,
Atque animas orci faucibus eripuit.*

*Hic jacet ante suos consumptus Arifius annos
Flebilis & Patriæ, Paulus, & Italiæ,*

Cujus in occasu canos incompta capillos

Nunc quoque jacluram flet Medicina suam.

De eodem Hector Lauda in Hist. Casalis Majoris.

XX.

BONIFACIUS Guiscardus alter à memorato, ubi de B. Guiscardo inter ejus ævi Jurisperitos principem locum tenuisse fertur. Anno 1420. lectus fuit inter Patriæ Decuriones, paulòque post à Consiliis Joannis Francisci Gonzagæ Mantuæ Marchionis, à quo quàm maximè dilectus est. Fuit ex sexdecim Jurisconsultis Consilii secreti, quod instituit Ugolinus de Cavalcabobus Cremonæ Dominus adversus Ghibellinos. composuit

De Reipublicæ dignitate lib. 3.

De Officio Consilarii Principis lib. 2.

De Jure Fiscii lib. 1.

De eodem testis est hæc inscriptio, quæ de illius sepulchro legebatur in Ædibus Divi Mauritii nunc dirutis, ubi Hortus Cler. Reg. Teat. S. Abundii.

Spect. & eximius Legum Doctor D. Bonifacius de Guiscardis Patriæ.

& Marchio. Mantuæ Consiliarius hic requiescit in pace, obiit 3.

Kal. Decemb. anno Dom. MCCCCLXV. Eleonora Data Coniux

Clarissima Viv. P.

Syllab. J. C. de Coll., & Catalogus Decurionum

Turrefinus in Hist. M. S.

XXI.

PAULUS de Soncino in Sæculo artium, & Medicinæ Doctor egregius, Mundi illecebras contemnens, ad Ord. Min. de Observantia S. Francisci convolvavit, ubi Theologicis studiis, & æquè omnibus

superatis dignitatibus ad primarium Generalis ministrii in Carpenli Oppido Provinciae Bononiensis elevatur anno 1521.

Franciscus Gonzaga de orig. Seraphica Relig. Francisci p. 2. Prov. Mediol. Conv. 13. Petrus Rudolphus in Catal. univers. Relig. Seraf. pag. 22.

Hier. Baris in Hist. M. S. eum vocat ex familia de Pavaris

P. Joannes Baptista Guarguantus ex illa insigni de Covis

Franciscus Haroldus Hibern. in Epit. Annal. Ord. Min. sub anno

1521. num. 3. & nu. 5. scribit per hæc verba hunc Paulum post mortem Francisci Lichetti fuisse substitutum Fabricæ S. Petri, Bullæ Cruciatæ Commissarium, & Nuncium Apostolicum, anno autem 1523. ad meliorem vitam emigrasse.

Celebres ex ejusdem familia, & Oppido extitisse Marcum Medicum scientissimum, Mediolani Duci acceptissimum, & Bernardinum ex Ord. P. P. Præd. S. Dominici, relati Pauli fratrem, qui pluries in Sacello Pontificio clarissime oravit.

Ex eodem de Baris circa ann. 1492.

In Triclinio Conv. SS. Vig. Annunciatæ dicati Ord. Min. Pauli Ministri Generalis effigies habetur.

Ex hoc Conv. Ven. Vir Pacificus de Soncino titulo *Beati* decoratus, habitus fuit. Refert hæc *Joannes Baptista Guarguantus Carmel. in Epist. Lucæ. Soncin. anteposita.*

XXI.

LAnfrancus Mutius suo ævo Medicus non indifertus, cui nihil charius, pensiusque fuit, quam homines, à quibus continud accersebatur, ab egritudinibus levare, præ cæteris omnibus præfulsit, edidit

De usu Pillularum lib. 1.

De Conservanda Sanitate lib. 1.

De usu Medicamentorum lib. 2.

Bressian. in Vir. Rav., & in Coll. M. S.

XXI.

Stephanus Calvus humaniorum literarum, & Grammaticen publicus in Patria Didascalos, eloquentissime digessit

De regulis Grammaticalibus

De Arte Rhetorica

Sententiarum Moralium ex libris Philosophorum Tractatus

Idem ut supra.

XXII.

Jacobus Alierius Rhetor, & Grammaticus doctissimus, qui carminibus vel maximam sibi comparavit famam. Ab Urbe Veneta ad Patriam delatus est, ut publice clavum Navis literariæ regeret. Pleraque vulgavit Opera, quæ desiderantur.

In

In M. S. antiquis Illustris. Bibliothecæ Ambros. Mediol. legitur *Elegia Jacobi Baratella de Laurea sic inscripta. Ad Jacobum Alierium Cremonensem Oratorem, & Pierium*. Altera etiam habetur ejusdem Scriptoris directa ad Ægidium Cremonensem Oratorem, de quo nobis nihil aliud constat. Laudatur Alierius à *Julio Tartesio in ejus libro de Nobilit. pag. mibi 85.*

Alter Jacobus Alierius memoratur inter Illustriores Medicos à *Cavitello in Hist. ad ann. 1528.*

XXII.

Constantius de Stradivertis ex Ordine Humiliatorum Theologus, & Philosophus in magno pretio habitus est, & summa benevolentia conjunctus Philippo Mariæ Vicecomiti III. Mediolani Regulo. digessit

Super Physicam Aristotelis lib. 3.

Floruerunt ex hac Familia Stradiverta, seu Stradivera (ut legitur in Albo Decurionum Cremonæ)

Anno 1387. Gasparinus, & Balzerinus

Anno 1437. Fulvius

Anno 1474. Gaspar.

XXII.

Joannes Baptista Paternus J.U.D. Patriæ suo sæculo ornamentum, temporibus Martini III. nuncupati V. Romæ versatus, Universalis Ecclesiæ muneribus præsignis, magna præstantia emicuit Hagiographus, & Jurisperitus raræ, & reconditæ doctrinæ, scripsit

De Indulgentiis

De Sacramentis in genere

De modo argumentandi in utroque Jure.

Bressian. in Vir. Rav. testatur apud hæredes diù servata ejusdem opera fuisse.

XXIII.

Antonius Melius Juris Consultissimus de Collegio Judicum, in Patria legum subtilissimus interpret. Ad Alphonsum Neapolitanum Regem pro Philippo Maria Mediol. Duce. Orator, cum præter omnem laudem in arduis peragendis munus sibi demandatum adimplevisset, capto Regis animo virtutis amore, illa in Aula supremi Consilarii gradum obtinuit, summæque dignitati summum addens ingenium, opera digessit

De Autoritate Regia lib. 4.

De Arte Oratoria lib. 4.

De Magistratibus lib. 2.

Ejusdem meminere *Possevinus in Bibl. Selecta lib. 13.* In Indice plurimum Jurisperitorum, qui ad utrunque Jus scripserunt

Bressian. in Vir. Rav., & in Coll. J. C.

Syllabus J. C.

Sigil.

XXIII.

Sigismundus Amidanus Philosophus gravis, & sapiens, ab Aristotele haudquaquam abiunctus subtili calamo scripsit

Super Physicam Tractatus. item

Super Convivio Platonis commentaria pleraque vulgasse fertur, si fides præstanda est Bresciano in Viri. Rav.

XXIV.

Zanettinus Roccus summa industria in poeticis conscribendis suo tempore inter præcipuos Musarum cultores relatus est. pandidit

Carmina varia vol. 3.

Hymnos in laudem S. S. Himerii, Petri, & Marcellini, ac Homoboni Tutelarium Cremonæ

Comædiam inscriptam Filotecia

De Fato Tract. 1.

Fati autem nomine, Roccus noster non accepit nisi eam rerum, atque causarum seriem vinculo naturaliter insolubili nexarum, quæ sunt extra humanæ voluntatis fines, & intactam, atque immunem relinquunt arbitrii nostri libertatem. Huic planè Fati significationi optimè respondet Chrysippi Stoicorum Principis definitio de Fato, quam *Aul. Gell. adducit Nostr. Act. lib. 6. cap. 2.* in hæc verba. Fatum est sempiterna quædam, & indeclinabilis series rerum, & catena voluens semetipsa, se se & implicans per æternos consequentiz ordines.

Ludovicus Jacob. à S. Carolo Burgundus Ord. Carm. in Bibl. Pontificia lib. 2. mentionem habet de Joanne Roccio, qui scripsit Sixti IV. Pont. Max. Vitam, & extare M. S. in Bibl. Angelica Augustinianorum Romæ, & pag. 1405. & de Nicolao Roccio, qui scripsit Vitam Sixti V. fuisse quidem Cremonenses nequiquam mihi constat.

XXIV.

Franciscus Arisus Pauli Medici celeberrimi Frater, ex meis Majoribus legum peritia eximius, & optimis artibus instructus primus hoc anno conscripsit

Statuta Casalis Majoris

quæ exindè annis 1590., & 1598. per Antonium Guerrinum, Typographum insignis illius Oppidi, excusa fuere, & in amplum Codicem redacta, quorum in fronte mei Francisci nomen habetur.

Floruisse, & adhuc efflorere Arisiam gentem in Oppido Casalis Majoris legere quis potest in Opusculo *Octaviani Orrigoni Cler. Reg. S. Pauli, inscripto, Exercitationes quædam Scholastica S. Crucis Casalis Majoris typis Vignoni Mediolan. 1664. Prolus. secunda ubi habet.*

habet: *Aristorum crocea, & nigra repagula*, (alludit stemmati gentilitio) *ab omni hostili impetu, banc tutabuntur.*

Nec sanè omittendum est alteri Francisco, & Hieronymo Arisiis ejus Nepotibus Johannis Palladini Filiis illustre privilegium spiritualis adoptionis in ordinem Franciscanum concessum fuisse anno 1467. à Francisco (ut italicè dicimus) de la Rovere, tunc Generali Ministro totius Ord. Minorum, & mox ad Summi Pontificatus apicem evelto, atque Sixti IV. nomine decorato. Hujusce privilegii archetypum Tanti Viri scilicet Sixti IV. manu propria subscriptum, inter chariora majorum meorum pignora diligentissimè asservo.

En e&ypum propter methodum non aspernabile.

Nobilibus, & generosis Viris Francisco, & Hieronymo Fratribus Germanis de Arisiis, eorumque Matri Reginae cum Uxoribus, & Liberis suis presentibus, & futuris Ordinis B. Francisci Amicis, & Benefactoribus devotissimis. Frater Franciscus De Rovere de Saona Artium, & Sacrae Theologiae Magister, ac totius Ordinis Minorum Generalis Minister, & Servus salutem, & pacem in Domino sempiternam. Quamvis ex charitatis debito omnibus teneamur, illis tamen longè amplius obligamur, quorum dilectionem certis beneficiorum in deliciis frequentius experimur. Proinde vestrae devotionis sinceritatem attendens, quam ad nostram, & praefati Patris nostri Francisci geritis ordinem, uti pia, & veridica Fratrum relatione cognovi, dignum putavi, & Divinae acceptabile voluntati, ut ab ipso ordine praerogativas sentiatis spiritualium gratiarum. Verùm quia nudi temporalibus bonis charitatis vestrae subsidiis dignam rependere vicem temporaliter non valeamus, spiritualibus tanten beneficiis, pro ut in nostris apud Deum servamus desideriis, compensare spirituali affectamus: Ea propter Ego, qui licet indignus Fratrum, & Sororum Minorissarum S. Clarae, seu S. Damiani Ordinum curam habeo generalem, vos ad omnia, & singula nostrae Religionis suffragia, & beneficia spiritualia in vita recipi, pariter & in morte, plenam vobis Missarum, Orationum, Praedicationum, Jejuniorum, Vigiliarum, Devotionum, Contemplationum, Eleemosynarum, peregrinationum, obedientiarum, Votorum, observationum, meditationum, studiorum, exenitationum, institutionum, & omnium bonarum operationum participationibus tenore praesentium gratiosè conferendo, quae per fratres nostros, & dictorum Ordinum Sorores per Universum Orbem degentes operari, & acceptare dignabitur. Clementia Salvatoris. Addens insuper de dono, & generalis, & singularis, quod postquam Divinae placuerit dispositioni de exilio instantis miseriae vos vocare, vesterque obitus, annuente Domino multo tempore diferendus, possitis cum nostro habitu Sepeliri, ac etiam dum nostro fuerit generali Capitulo nunciatus, idem volo, ut pro vobis fiat Officium, quod pro Fratribus nostris defunctis recitatur, ibidem annuatim ex more per totum Ordinem fieri consuevit. Valeant vestrae devotae, & ardentissimae charitates nunc, & semper in Domino Christo Jesu feliciter, & longævè. Datum Florentiae

*tia tempore nostri Generalis Capituli, ibidem celebrati Anno Domini
1467. die 17. Maii*

Subscripta Frater Franciscus Generalis

Subscripta Frater Zanettus Generalis confirmat

Subscripta Fr. Joseph Maria Bottari confirmat anno 1693.

On Calce. Visa &c. cum sigillò magno in cera rubra.

*Hujus privilegii postremam confirmationem Ant. Maria Victorius
Ariminensis ejusdem Franciscani Ord. Orator prætantissimus in
sua erga Auctorem necessitudinis tesseram, curavit.*

XXIV.

Joannes Columbinus Vir utique gravis in Medicis, & Chirurgicis
præcipuus, Insubriæ toti admodum ob virtutis excellentiam
clarus, posteris commisit

De cura vulnerum.

De modo construendi emplastra

Bressian. in Vir. Ræu.

XXVII.

Cælestinus Botta Monachus Ordinis Divi Benedicti fuit inge-
nio acri, & Philosophicis, Theologicis, & legalibus investi-
gandis magno studio incubuit; ejusdem opera fuere

De Veneratione Sanctorum lib. 5.

De non alienandis bonis Ecclesiasticis lib. 3.

De Puritate cordis lib. 2.

*Hiscæ fermè tempestatibus in Urbe Romana clarus, inter Præsules
emicuit Eliseus Botta, ut scribit Bressian. in Ros., & Viol.*

XXVII.

Pricivallus Bonserius, cujus virtutis monumentum exhibet Epi-
taphium in delubro Divi Matthæi Apostoli, relatum à Bressia-
no, & ab eo transcriptum è Collectaneis Buschetti.

*Pricivallus Bonserius Grammatica, & Rethorica Professor, qui
virtutibus intellectualibus extitit singularis. Fata sua complens
ingressus est viam universæ carnis cum fletu, & desolatione
totius Civitatis, die XIX. Mensis Septemb. Anno Mccccxxvii.
Hieronymus F. mæstiss. Patri dalc. H. M. P.*

XVIII.

Antonius de Oldoinis J. U. D. ex Collegio Patriæ die 13. De-
cembris 1437. Mediolani Rei Frumentariæ Præfectus fuit an-
no 1428. annum adusq; 1433., & demùm ob Illustria merita apud
Joannem Franciscum Gonzagam Mantuæ Marchionem sedic à
primis Consiliis.

Me-

Membratur in catalogo Vic. Prov. Mediolani Cavalli. De eo
Syllabus F. C. de Coll.

Bressianus in Coll. F. C. qui alterum Antonium Oldoynum recenset
Juris Peritum Excellentissimum, quorum opera recenset Raphael
Cumanus.

XXVIII.

Nicolaus Ciria, seu della Ciria poeticis, ac historicis literis ef-
floreus, summa fide, & diligentia res Patriæ digessit. Affert
Abraminus Zucchus ejusdem Nicolai carmina heroica in laudem
Johannini Baldesii (vulgè dicti Zanini) ab eo composita ob ex-
plodendam falsam illorum opinionem, qui Johannini in marmo-
reo simulacro Encenia quotannis Augusti quartadecima die à
Cremonensibus celebrari conspicientes illicò, & simplicissimè sub-
dubitant, ne id ex antiquorum Cremonensium errore dimanarit.
Ex regestorum libris inscriptis annorum 1426. 27. 28. 29. 30. 31.
in Patriæ chartophylacio servatis hæc habentur, quæ transcribere
non piget.

In Laudem Zanini Simulacri Cremonens.

*Advena mirari, qui transis, desine, Civem
Excalimus nostrum. Nam sic sua maxima Virtus
Exigit, & meritis vix fas persolvere dignas
Posteritas laudes possit, qui non sibi natum
Se ratus, ut Patria tam Dives, ut sibi centum
Errarentque Gregee servarunt, & iuga centum
Omnia contribuit Patria, cui dedita tota
Ut manus est, quam Pila tenet defensa ferocè
Obsessa, est virtute sua, cui Virg; Paterque
Consilium fidemque fuit, qua sospite belli
Civilis post terga manus devinctus in acris
Infrenis manibus furor, & discordia nostros
Exit confusus circumlaxavit, & opus
Aena captarunt morsus, complexus, & omnes
Unus Amor Civos, una est sub Patre resultans
In laribus nostris dives. Pax luse, ac illa
Non torpere valens Civos sub Virginis alma
Nimine fundari Templum persuasit, & ejus
Radices primus iniecit crescere tantum
Quod vidit, quod tunc contingit vertice fila
Involuta prius fusa, quod Parca feceret,
Nè simul ad Corpus nononque includeret ornata
Hujus in aeternum nostra vereatur in ora.*

*Abraminus de Zucchis Tabelia ad publica designatus Cambio de
Zambechariis Bononiensi Juris Civ. scientia magna Interpretâ
salutem.*

Reminiscens cum hic Principis Vires ageres te, quemadmodum alii Advena Cives nostros irridere, quod imagini marmorea institutos à majoribus exquisitos honores præstarent, ad Te deferri versus volui, quos Nicolaus della Ciria Civis Noster nuper edidit Annalibus, & antiquis chronicis hujus Civitatis innixus, in quibus hujus Civis memoria extat in nostra Repub. Virum optimum, & Principatu dignum legit pro hac etiam, ut in Carminibus notat, & substantiam suam, & se ipsum exposuit suaque virtute, & consilio, dum extremè laboraret, salva fuit in pace, etiam Ecclesie, & multa alia ad communem utilitatem, ipso procurante, acta sunt, quo majores nostri Cives celebri, & perpetua memoria esse voluerunt.

Visis igitur versibus, Te, quem officiorum optimum ratiocinatorem cogitavi non dubito, & Viri virtutem, & majorum gratitudinem, & à nobis servatam consuetudinem non mediocriter laudaturum. Vale ex Cremona quinto Idus Decembris Principatus D. Philippi Marie Angli Vicecomit. Terrarum Mediol. ac Ligurum Ducis Inclyti Anno XIV.

XXIX.

Rolandus ex præclarissima Pallavicinorum familia, opibus, ac dominio ditissimus. Tantus vir erat, ut prudentiorem adhuc neminem ejus Temporibus possim invenire. Erat enim Marchio totius amplæ Regionis, quam ad hanc diem Pallavicinum Statum vulgariter appellant oppida non vulgaria, castra, aliave continentem insigniora, loca scilicet Buxetum, Zibellus, Rocha Blanca, Polesinus S. Viti, Monticelli Unginorum Castrum vetus Monticellorum sita in statu Serenifs. Ducis Parmæ, quæ cum essent confita in Diæcesi Cremonensi, ipsorum Sapientissimum Dñum, ut nostram Cremonam literatam exornet, meis monumentis exhibuerunt. Sciebat Rolandus, quod exindè *Robertellus in libro polit. Arist.* deduxit. Principum mentem altissimo veluti quodam loco sitam nil nisi grandè, ac divinum speculari, aut agere debere. Quid verò majus, aut magis divinum, quàm populorum saluti consulere, & commodis; nec sanè ulla alia re homines Diis quàm simillimi videre possunt, quàm Mortalium utilitates procurando, & vulnera Miserorum sanando: propterea pro justa suæ Ditionis administratione condidit.

Statuta confirmata à Serenifs. Duce Parmæ. Ac elegit legum Doctorem Agapitum de Lanfranchis Civem Pisanum, Vicarium suum Virum quidem Peritissimum, & in rebus humanis expertum, ut ea in volumen redigeret. Prodiere anno 1592. ex officina Erasmi Viotti, cum adnotationibus clarissimorum Jurisconsultorum Petri Pectoreli, & Hieronymi Vitalis è Civitate Buxeti.

XXX.

Jacobus à Cremona Eremita Augustinianus sui ævi scriptor celeberrimus, ut adnotat *Aloysius Torrellus in Sacul. August. tom. 6. ann. 1430. num. 23.*, allegans Hieronymum Romanum.

Memoratur iste Jacobus *ab eodem Torrello*, uti Capellanus Blancae Mariæ Mediolani Ducissæ Tom. 7. ad ann. 1466. nu. 13.

XXX.

Nicolaus Caucius legum Doctor Collegium Patriæ nactus est, ad causas orandas sua ætate aptissimus. In Ticinensi Gymnasio publicè leges interpretatus est. libros reliquit hand asperandos, scilicet.

De Optimo Statu Conjugali

De Jure Personarum lib. 2.

De Heredibus instituendis

De Vulgari substitutione.

Ejusdem extat mentio *in Syllabo J. C. de Coll. tum Typis dato, cum M. S. servato penès me*

Bressian. in Collegio J. C. hunc refert humatum in Ecclesia Divi Thomæ.

XXX.

Jacobus Milius, Antonii Legum Doctoris F., paterna secutus vestigia anno 1421. die 9. Februarii Collegio Jurisperitorum adductus, ingeniosi acuminis Vir hisce temporibus in orando maximam sui nominis famam adeptus est scribendo

Regulas super Institutionibus Justiniani

Tractatus de Patria potestate

De eodem Syllabi J. C. Coll.

Bressian. in V. R.

Floruit hoc fermè tempore Lombardus, ab aliis Lombardicus Milius J. U. D. in Collegium receptus die 25. Maii 1430. pub. legum Lector, sepultus in Aedibus Divi Homoboni.

XXXI.

Augustinus de Cavuciis, seù de Cremona appellatus, Augustiniani Ordinis Sacerdos, & S. T. M.

Is est, cujus Opera conscripta servantur hæcenus in celebri Bibliotheca S. Augustini Cremonæ, quæ sunt.

Sermones Prædicabiles

Fuit anno 1432. Regens in Conventu Genuensi, & anno 1434. scriba, seù Secretarius Prioris Generalis, & anno 1438. Vicarius, & Officialis Episcopi Cremonensis, qui tunc erat Venturinus de Marnis

Tomo I.

Hh 2

Ber-

Bergomenlis; Ita Elsius in *Encom. Augustin.*

Antonius Possevinus App. Sacr. Tom. 2. idem in App. Sacr.

Tom. 3. ubi de Bibliotheca Augustiniana tractat.

De Herrera litera A. de Pers. Illustr. & liter. A. descriptorib.

Torrellus in Sacal. August. Tom. 6. ad annum 1436 nu. 10.

XXXII.

Marcus Pueronus, J. U. D. Præpositus Ecclesiæ S. Michaelis, maximæ suo tempore Vir auctoritatis, & doctrinæ, hortante Venustissimo Marnio Antistite Cremonæ conscripsit

Regulas pro spirituali Regimine Sanctimonialium Patriæ.

In ejusdem Ecclesia legitur

Marco Puerono J. U. D. Ecclesiæ S. Michaelis Præposito, qui dum annum propè LXVIII. egerit, diem suum clausit extremum quarto Idus Januarii anno Domin. Incarn. MCCCXXXII.

Jacobus Turrestinus in suis M. S. Hist. hunc dignè commemorat, verùm sub annis 1444.

XXXII.

Petrus Azzanellus Medicinæ Doctor, qui tam praxi, quàm virtute cæteris sui temporis Clinicis antestetic, in Galeni, & Avicennæ Opera postgenitis reliquit

Commentaria

Compendium status Patriæ anni 1432.

Bressian. in lib. Vir. Rav.

Ex reg. Archivi Civit. Cremonæ signat. A. 1419., & 20. fol. 83. hæc præclara leguntur de Petro Azzanello.

Nobiles Amici nostri charissimi post salutem &c. de approbata scientia, & practica laudabili Artium, & Medicina Doctoris Egregii Magistri Petri de Azzanello Physici Cremonensis Concivis vestri plenissimum informati laudamus, & amicitias vestras toto corde precamur; ac ipsum, tum ejus probata virtute, tum etiam respectu Nobilis Germani sui Gregorii, qui vobis omnibus, & reliquis Civibus valde hic accommodus, & utilis esse potest, ac illi vestro, & suo Communi supramodum afficitur, placeat circa ejus reintegrationem ad solitum illic annum salarii suum suscipere propitiè, & effectualitèr recommissum; In quo etiam cum ambo intiqni nostri sint, Nobis summè complacibitis, paratis proinde ad vestra quæcunque beneplacita; Vakte.

Dat. Mediolani die 27. mensis Maii 1421.

Subscript. I. de Isolanis S. Eustachii Diaconus Cardinalis &c.

A tergo. Nob. Viris Deputatis Præsibus Negotiis Communitatis Cremonæ Amicis charissimis.

Prælegi semper (Egr. & Perspicuique Viri, Majores & honoratissimi Egr., & famosissimum Artium, & Medicina Doctorem Germanicum &c. dilectissimum

Illissimum D. M. Petrum in sua nativa Civitate Cremona cum minori honorificentia, & commoditate manere, quam alicubi cum quavis exaltatione, & comodo, ut quicquid virtutis, & gratia contulit sibi Deus potius in nostras, quam alienos exponderet, in qua semper mecum voluntate concurrat; Ob hoc cum; nisi me fallat affectio, nedum ipse, quem presentem habetis, retinendus sit, ut etiam foret à remotioribus partibus evocandus, precor ex corde, ut his, & aliis omnibus bonis expertibus, quibus venit merito preferendus, placeat efficaciter dare operam opportunam, qua reintegretur ad salitum antiquatum illic annuum salarium suum, cujus honore potius, quam tenui adminiculo illic remanere proponat. Ultra namque personam suam, & Me etiam habebitis Vos, & illa vestra Communitas promptiorem ad quaecunque vestra commoda, & honores, à quibus, & si nullo pacto vellem, nec possem aliquammodo resilire, juvabit tamen me multum, quod etiam intercessio mea apud Vos majorem sentiat propitiationem, & speratam etiam charitatem. Valete feliciter, & longævè.

Dat. Mediolani die 21. Maii 1421.

Subscript. Vester Gregorius de Axanello.

A tergo. Egr., Perspicuisque Viris DD. Deputatis Præsidentibus negotiis Communis Civitatis Cremonæ.

XXXIII.

Thomas Persichellus ex Canonicis Regul. Lateran. Vir insigniter, & immensè doctus, anno præsentis totius Ordinis Rector Generalis in Comitibus Ravennatibus eligitur, ac triennio subsequenti, cum esset de Republica benemeritus, confirmatur.

De eodem videndus Rosinus, ubi de Paulo Maffeo, in Lyceo Lateranensi, & in Fast. Generalitatis annorum 1433. 34., & 35. ubi etiam legitur Monasterium S. Agathæ Cremonæ antiquum Canonico-regularium per Cives, illis denuò oblatum, non acceptum fuisse.

Gabriel Penottus in Hist. Trip. lib. 3. cap. 19. nu. 3. scribit anno 1439. Canonicis Regularibus concessum fuisse Abbatiale Cænobium S. Petri de Pado Cremonæ, illuc vocatis D. Thoma Cremon. Rectore Generali ejusdem Congregationis, & D. Lanfranco Cremonen. magni nominis Viro, & authoritatis, ut ex Bulla Eugenii IV. ibi recensita.

Ab eodem Rosino referuntur inter Abbates Generales ejusdem Congregationis alii Cremonenses, scilicet

Anno 1520. Jo: Jacobus Sissa 1. & 2. anno 1524., de quo erit sermo in vol. 2.

1526. Alter Thomas de Persichellis, qui eodem anno Cremonæ diem clausit extremum.

1549. Colombinus Raparius, etiam annis 1557., & 1565.

1573. Raphael Palerius.

1637. Policarpus Closius, quibus addendi sunt

1652. Io; Franciscus Bozzettus, &

1686. Io; Baptista Lamia

præter alios hujus Ordinis insigniores viros suo loco numerandos; Hic non est tamen prætermittendus

Franciscus Cremonensis Conversus, qui vitæ sanctimonia clarus fuit, ut testantur Chronographi ejusdem Ordinis.

XXXV.

Johannes Maynerus Rhetoricam, Poeticam, & Oratoriam, literasque antiquiores penetravit, de quibus publicas Patriæ præceptiones exhibuit. Multiplici idiomate eruditus, Græco duntaxat, Chaldæo, & Latino permulta composuit; Edita sunt

Carmina in Nuptiis Philippi Mariae Vicecomitis, cum Beatrice Tenda

Epistolarum, &

Orationum Volumina

Bressian. in V. R.

XXXV.

Franciscus Carenzonus J. U. D. receptus in Patrium Coll. die Jovis 5. Martii 1435. ex Patriæ Decurionibus, & Orator residens Mediolani apud Philippum Vicecomitem Ducem.

De illius in legibus interpretandis peritia testimonia promunt

Consilia legalia, quæ M. S. Ego vidi in Bibliotheca Maynolda Cremonensi

De eodem Josepho Bressian. in Coll. J. C.

Syllabus J. C.

Hoc anno Bernardinus Senensis Ord. Min. S. Francisci (in Sanctorum Catalogo exinde adscriptus) Cremonæ quinquaginta diebus sacras habuit conciones.

XXXVI.

Nicolinus Fraganescus in utroque Jure laureatus, in Patriæ Collegium percelebre cooptatus Mense Junio 1401.

Bressian. in V. R. testis est hunc probè tractasse.

De Usuris.

De Legatis Piis.

De Honore Mulierum.

De Rerum vicissitudinibus.

Turretinus autem, qui ex compacto de hac Familia quamplura reliquit, hunc Nicolinum J. C. fuisse affirmat, eumque obiisse extra Patriam metu Factionum pulsum, nec de ejus operibus quicquam asserit.

In Syllabis J. C. de Coll. tum M. S. tum editis, vocatur de Fonganesto.
Sylla

XXXVI

Syllanus, seu Gillanus de Nigris ex Majoribus Luciae de Nigris Genitricis meae dilectissimae, Jurisprudenz decus, hoc anno in Collegium J. C. Patriae recipitur die Jovis nona Augusti, Ludovici Sabaudiae Ducis, cui interfuit à Consiliis, ad Carolum VII. Francorum Regem Legatus, probè se gessit: Deindè cum longo rerum arduarum, & grandium usu esset (prædefuncto Ludovico) à Galeatio Maria Vicecomite Mediol. Duce, Mediolanum accitus inter supremos Aulae Consiliarios, aliisque titulis insignitus, anno ante obitum infelicissimi ejus Principis, diem clausit.

Memoria de eodem extat in *Syllabo J. C. de Coll.*, & *apud Bressianum ubi de J. C. Coll.*

Fuit & alter Syllanus de Nigris eximius Medicinæ professor, cujus extant opera

De Medic. Practica. Venet. apud Lucam Antonium Funtam 1518. in fol. ex relatis Israelis Spacchii in Elencho Medicinae pag. 103. hic floruit 1398. circiter, Medicinæ publicus professor in Universitate Ticinensi charus admodum Jo: Galeatio Vicecomiti Primo Duci Mediolani, ut per Scipionem Barbovium Soncinum in Vita ejusdem Ducis.

XXXVI.

Cæsius Stavolus Philologus eloquentissimus Græci, & Hebraici sermonis interpres; in Patria pro instructione Adolescentiæ didascalium Rhetoricæ adaperuit. digessit

De Arte Rhetorica lib. 3.

Epistolarum Familiarium, & Orationum volum. 2.

Hæc referi *Bressianus in Vir. Ræ.* cui adhæreo, cum ex hac gente alios in literis effulserint, ac præcipuè in Jurisperitorum Coll. antiquis Bernardum, Ottolinum, & Johanninum, ut in *Syllabo J. C. Coll.*

Ex monumentis Patavinis Jac. Philippi Thomadini sequens legitur.

Ad Divi Antonii Aedes, quod eruditionis gratia affero

Alberico Stavolo Nobili Cremonensi, cujus in novo ætatis Veropriores Studiorum Jurisprudenz flores, frigida mors suo gelu disperdidit. Stavolus, & Sigismundus Patru, magis, nec lacrymosi, an lacrymabilis incertum est PP. vixit annos 19. Mens. 5. & dies 5. obiit ann. 1596. Non. Decembris.

XXXVII.

Eugenius Persicus Humiliatorum ordinis divini Codicis monumenta jugi studio, & non oscitanter evoluebat. Religiosæ honestatis integerrimus custos erat, ut qui noverat quid innuat *Causidicus*

dicus Theobaldus lib. 13. de Pap. cap. 1. Q. 19. cujus hæc sunt verba, Personæ Ecclesiasticæ videntur resilire à proprio munere, secularibus se immiscendo, Evulgavit Opera

De Beatitudine aeterna lib. 3.

De Angelis lib. 2.

De Prædestinatione lib. 2.

De Sacramentis in genere

De Celebratione Missæ lib. 2.

Bressianus in Vir. Rom.

XXXVIII.

Lucas Vernacius Stephani Jurisperiti clarissimi F. in Patriæ Collegium Iudicium die Jovis 17. Aprilis hoc anno relatus est, ingenio eleganti, & facili ad leges interpretandas fuisse traditur, quippè de eo reliquit Jo: Jacobus Crottus in Oratione habita pro Franciscò Sfondrato, ubi celeberrimos Jurisperitos Cremonenses insinuat. *Quid Lucam Vernacium terrestris Civitatis nostræ Oraculum, & Bartholomæum Vulpium omni besperia conspicuum, verissima quorum responsa consultationibus Doctorum inserta ostenduntur.* Ejus Opera nota sunt

De Jure Emphyteotico lib. 5.

De Satisfactione Tutorum, & Curatorum lib. 3.

De Adoptionibus lib. 3.

Inter Consilia Martini Garati, cujus Lucas fuit contemporaneus, habetur ejusdem Responsum in cons. 50. inibi verò perperam vocatur Bernacius.

In Templo Divi Leonardi Cremonæ sequenti fuit eohonestatus Epitaphio,

Luca Vernacio Jur. Cons. Præstantissimo, & Integerrimo, qui vixit Annis duobus de septuaginta innocentissimè. Uxor, & Filii Merent. obiit anno Mccccxxxvi.

Autbores Syllabi.

XI.

A Pollinaris Offredus, gente æquè ab antiqua Nobili, ac sublimium ingeniorum fertili natus, in maximo pretio fuit circa medium sæculi post Christum natum xv. Maximis Principibus, in primis Eugenio IV. P. M., & Philippo. Mariæ Vicecomiti, & Franciscò Mariæ Sfortiæ Mediolani Ducibus acceptissimus. Tam perspicacis autem fuit intellectus, ut Philosophorum sui temporis, Medicorumque coryphæus predicaretur. Tantus enim in exponendis Philosophi scriptis exitit, ut ipsius Aristotelis anima, nec non Peripateticorum delicia vocaretur. In aliquot proinde Peripatetici libros luculentissimas conscripsit commentationes, ex quibus primum, quod sciam, prodierunt

Expo

*Expositio in libros de Anima**Questiones subtilissima super eosdem libros de Anima.*

Hæ namque simul editæ sunt Venetijs per Bonettum Locatellum anno MCCCCLXXXIII, & LXXXVI. in f: Opus arduum quidem, & ideo per otia multarum vigiliarum, (ut Author loquitur) & laborum deductum, sed Christianæ Reip. perutile, quum totam doctrinam, quæ de anima est, ita explicatam præferat, ut Catholicam tanti momenti Philosophiam solidissimis tueatur argumentis contra Averroem, & alios, qui Aristotelem interpretati propositiones Orthodoxæ Fidei contrarias invexerunt. Quamobrem Apollinarius in præfatione ad memoratum Philippum M. Mediolani Ducem de se ipso inquit.

Tuis auspitijs ingens bellum sum ingressus adversus omnes, qui non Christiani de Philosophia sensissent: maximèque contra Catholicam pietatem in de Anima libros commentati sic essent, ut oporteret ipsis auctoribus à nostra Religione discrepantem esse Philosophiam. In hoc igitur Opusculo, quod bipartitum facere commodius est visum, ut in Aristotelis verborum explicatione pars una versaretur, altera quæstiones, ac dubitationes difficiles de Anima dissolveret, decrevi pro Fidei nostræ verò, solidoque cultu omnem Christianorum sensum, ac doctrinam, opiniones omnes, quas Orthodoxi reliquerunt pro virili mea tueri, ac sistere, naturalibusque locis ratas, & invincibiles reddere rationes, neque sum in ea re permagnam veritus Averrois opinionem, totque sæculis florentem sententiam, qui suis in commentis (ut apertè colligitur) infestam Fidei nostræ tulit explanationem, quam validissimis adiumentis apparentem maximè effecit; Qua ex re plurimi aut ejus Philosophi auctoritate devicti, aut apparentibus ejus rationibus deterriti, despiciere visi sunt in opprobrium nominis, & detrimentum Animæ sempiternum; Quorum venenatam eludens doctrinam Offredus, veritati magis, quàm authoritati delatum voluit: Quocircà subdidit: Ad hoc tamen grave bellum, adeoque periculosam audaciam, & meis viribus imparem tam verendæ hujus Philosophi gravitati hac in parte adversandi, quem in cæteris ferè summum, ac divinum Auctorem habui (Aristotelem semper excipio) quamquam & veritas in primis ipsa me vocabat, & aiebat conscientia: fiduciam non parvam ex eo assumpsi, quod tibi Christianissimo Principi rem me gratam, ac probatam facturum arbitrabar, si ex hac re multorum impietatem ludificassem, qui sententiis illius invisi plerunque simplicium animos polluunt, inficiuntque nescientes. Itaque sum audentior factus ipsi Averroi adversus fieri, neque numero, aut majestate sum deterritus eorum, qui eum essent errorem imitati. Quandoque quas potui argumentationes firmissimas instruxi: Quo salubris illa Sententia, quam de Anima humana discipuli veritatis attulissent, evidentissimè lucret, non Theologicis tantùm vallata sermonibus, sed & naturalibus insuper adiuta, & defensa principiis.

Quod & antea præstiterat Egidius ille Columna Romanus Archiepiscopus Bituricensis, qui inter cætera intellectus sui monumenta

scripsit pleraque in Aristotelem contra Averroem: Quare si is locum habuit inter Ecclesiasticos Scriptores Card. Bellarmini, non indignus pariter simili honore videbatur hic Apollinaris, cujus mentio ibidem desideratur. Hunc autem ingenii sui primogenitum fuisse fatum, ipsemet insinuare videtur in eadem Præfatione subjungens. *Accipe igitur Eminentissimè Principum bas meorum studiorum quasi primitias in unum tibi aliquot annos reservatas, ac demùm sub tua devotione majestatis editas in lucem: Sed quas primitias vocabat Apollinaris, perfectissimos ingenii fructus cognoverunt recentiores Philosophi, qui eas & publicè legerunt, & explanarunt, ut scribit doctissimus Vida nolter Actio 2. adversus Papienses de tanto Viro inquiens. Quotus rogo vobis videtur Apollinaris Philosophus, qui ex honesta Orfidiorum, seù ut corruptè dicitur Offredorum nostrorum Familia ingeniorum fertilissima prodiit, quisque inter alia sue exquisitæ doctrinæ monumenta illos AUREOS Commentarios in libros Aristotelis de Anima conscriptos edidit, quos usitato jam proverbio ipsius Aristotelis Animam Philosophi recentiores vocant, eosque in Scholis simul cum iisdem Aristotelis libris legentes, & explanantes exosculantur, & in delitiis habent, atque in oculis; est enim aureus totus, & ad verbum addiscendus libellus. Cum gravissimus igitur tum optimus Aristotelis Commentator eo cognitus opere Offredus, novos non minori cum gloria subivit in eundem labores, quos Gesneriani unicum Apollinarem in tres perperam distinguentes ita citant.*

Apollinaris Opus in primum Posteriorum, quod ex castigatione Hieronymi Suriani Ariminensis Medici, ac Philosophi suorum temporum celeberrimi, exindè laudatissimi Camaldulensis Instituti Monachi cuditur, ut habetur in fine voluminis II. continentis Rasis Venetiis anno 1509. typis Bernardini Benalii.

Excusum iterùm est Venetiis cura, & ære Lucæ Antonii de Giunta Florentini anno 1520., & ibidem recusum apud Hieronymum Scottum circa Annum 1550. in fol.

Prodiit autem corruptissima lectione; quapropter opus fuit diligentissima recusione. Hanc verò provinciam gessit Jo: Anton. Honoratus Cremonensis exindè Episcopus Interamnensis philosophicis Vir insignis cognitionibus, qui librum solerter emaculans curavit, ut quam eruditissimus in lucem adiret. Editur itaque cum inscriptione.

Apollinaris Offredi Cremonensis Absolutissima Commentaria una cum questionibus in Primum Aristotelis Posteriorum Analyticorum librum, nunc primum mendis omnibus expurgata, & egregiis Scholis marginalibus illustrata, ac duplici textus Aristotelis interpretatione aucta. Cremonæ apud Christophorum Draconium MDLXXXV. in fol.

Nec minorem in Medicina consecutus est celebritatem. Nam præterquam quòd à diversis accersitus Principibus, quos è mortis faucibus eripere videbatur, & providè ne dum in Patrium, sed & in
Pla.

Placentinum Medicorum Collegium (quod paucissimis contigit) quum in publico ejus Urbis Gymnasio profiteretur, tamquam vir primi nominis cooptatus est, ut notant *Petrus Maria Campus lib. 18. Hist. Placent.*, & *Petrus Crescentius Tom. 1. Nobilitatis Italiae pag. mibi 223.* Bibliothecam quoque Medicam illustribus auxit Operibus, quarum è censu sunt

Practica Rei Medica

Quæ in plurali citantur à *Gesnerio in Bibliotheca*, & in singulari ab *Andrea Traquello in Commentariis de Nobilitate cap. 31. num. 319.* ubi Apollinarem inter Medicos insignes recenset.

Commentarii

Fortè super libros Calculatoris; nam hos memorat, & laudat *Jacobus Philippus Forestus Bergomensis*, qui libro 15. supplementi *Chronicorum primæ editionis Venetæ* scilicet anno 1483. in fol. de *Offredo*, ubi scriptum reliquit: *Apollinaris etiam præcipuus sui temporis Medicus, & Philosophus natione Cremonensis, & ipse hoc quoque tempore in Philosophia super libris de Anima, & super libris Calculatoris Commentarios non contemnendos composuit; Quæ tamen (quæ de causa nescio) non expressit quicumque ille est, qui Bergomensis Historiam Italicam fecit, & auxit editam Venetiis 1540. in fol.*

Extant pariter ejusdem *Offredi De Medicis experientiis*, liber *Argentinae* apud *Jos. Rihel 1575. Enchiridion remediorum facile parabilium* *Francfurti* apud *Guillelmum Hoffman MDCX.*

Extat etiam aliud Opusculum à me visum in *Bibliotheca Maynolda Cremonæ*, ac nullibi recensitum, antiquo caractere impressum, sed nulla facta *Typographiæ* mentione cui tit. *Illustr. Philosphi, ac Medici Apoll. Offredi Cremon. in defensione communis opinionis adversus Petrum Mantuanum.*

Jacobus Philippus Thomasinus in Bibl. Patavina M. S. scribit in Biblioth. S. Joannis in Viridario proflare Quæstiones in tertium librum de Anima Mag. Apoll. de Offredis 1402. in fol.

Amicos habuit in re Medica doctissimos Viros *Benedictum Musinum, Antonium Guarnerium, & Sanctem Pis Laurensem.* Reliquit & libros, quos indicat in fine Præfationis librorum de Anima, illos, & se ipsum commendans *Philippo Vicecomiti*, inquit: *Cape tamen & studia mea, fortunas, libros, famam, dignitatem, vitam denique meam, ut sedulo ante hac si deinceps, & in finem commissam tibi esse patiare.* Meminit ipsius *Lamus noster in somnio cant. 2. ogd. 33.* famam ita canentem inducens.

*Vedi quel che vien primo tanto altero,
Cui pende la polita barba al petto,
L'Offredo è, che del gran Savio stagero
Quel Libro commentò, l' Anima detto.*

Nobilem quoque in suis inserverunt Historiis, *Tarchaniota, Campus, & Cavitellus*, qui & *Orphidium* eum cognominat. *Volaterranus*

in Anthropologia lib. 2. Fab. Justinianus in Indice Univ.^a Zava in Oratione, Merula in Legatione ad Greg. XIV. Baronius in Orat. Israel Spacchius in Elencho, & alii; ac præcipuè Abbas D Petrus Cannerus, laudatissimus Patriæ nostræ decus in sua Bibliotheca Camald., quam eruditissimis lucubrationibus modo contexit, loquens de allegato Suriano.

XL.

Daniel de Arlunis ex Canonico Reg. Lateranensi Episcopus Forolivii ab Eugenio IV. creatur. De isto scribit *Gabriel Pennotus in Hist. tripart. lib. 3. cap. 17. sub nu. 5. D. Daniel de Arlunis, origine Cremonensis, qui pro Duce Borso in partibus Galliarum legatione functus, post reditum Episcopus Foroliviensis designatus, Obiit Ferrariæ anno 1463. in Ecclesia S. Lazari tumultatus, & lib. 3. cap. 54. eum vocat de Arluinis.*

Abbas Ughellus in Ital. Sacr. de Episcopis Foroliv. Arlunum scribit è Laude Pompeja, & in monumentis Foroliviensibus pariter Laudem adnotatur, ut mihi confirmavit Comes Fabritius Monsignanus Patritius Foroliv. Poeta doctiss. qui cum esset Accademiæ Philergitarum Princeps, me inter illos humanissimè recepit anno 1686.

Veruntamen eundem Danielem arguo Cremonensem fuisse, & præcipuè cum hæc Familia floruerit in Quayno Arluno insigni Hippomacho annis 1462., ut notat *Antonius Campus Hist. lib. 3.*

Bressianus in Ros. & Viol. sub eodem Daniele refert hoc Epithaphium ejus Tumulo incisum.

*Forlivias Daniel jacet hoc in marmore Præsul,
Quem dira invasit febris, dum tura colebat
Effugiens pestem, sed vita prorsus adempta,
Quæ Patti Arluno fuerat, tristantur Alumni.*

1463.

XL.

Nicolaus Putheus eruditus, & eloquens, quæ scripsit, purioris facundiæ fontibus irrigavit. Ab adolescentia coluit Francisci Philelphi Poetæ laureati amicitiam, ad quem melle perfusas dedit plures

Epistolas,

Quibus & ipse responsum hujusmodi dedit *lib. IV. Epistolarum. Franciscus Philelphus Nicolao Putheo Cremonensi S. D. Et seriùs respondi tuis ad me literis, & brevius fortasse, quàm velles, quorum alterum adversæ illi valetudini dato, qua duos circiter Menses, vel per intercapedinem laboravimus; alterum publicis meis, ac privatis occupationibus, quibus propè obruor. Legi autem tuas literas libenter, quibus mutuam*

tuam inter nos adolescentiæ nostræ benevolentiam, consuetudinem, disciplinam complexus es; Quod autem mirificis me laudibus exuleris, id singulari quadam, & exuberanti amoris abundantia abs te factitatum existimo. Nam neque vir amicissimus simulque modestissimus, assentaris, nec istiusmodi mihi est de me opinio. Reliquum est id tibi persuadeas, quod & rectè, & verè potes facere, te mihi esse charissimum, & eo magis in dies fore, quo te animadvertero non oblivisci Philelphum tuum. Vale Mediolano III. Cal. Novembris Mccccxxx.

XL.

Joannes Opicius Soncinas celebris Rhetor, & Grammaticus, de quo scribit Stephanus Fliscus in Luc. Soncin. Terminavit clarissima Opiciorum Familia, à qua originem habuit Vir ille peritissimus Joannes, qui commodissimas Grammaticæ Regulas edidit. Fertur equidem vulgasse, ut notat Cavitell. in Annal. anno 1497. Regulas Grammaticales sub nomine Pyladis.

Hæ M. S. asservabantur in Musæo Clariss. Ovidii Montalbani Med. Phys., & J. U. D. Bonon. in foliis papyraceis 45. crassissimos inter asseres ligatæ, ut confirmat Laur. Legatus in Lyceo Herc. M. S.

XL.

Jacobus Cassianus Presbyter, Victorini Feltrensis Viri eruditissimi Auditor. Multam (ut scribit Philelphus, qui aliàs malè de Cremonensibus locutus est epistolarum lib. IV.) ac diù humanitatis artibus operam dedit, in quibus aliqua, quæ tunc cum voluptate legebantur, scripsisse perhibetur. Dicitur autem ne dum Cremonæ, sed & Ticini amæniores professus literas, ubi amicissimum habuit Catonem Saccum clarissimum, (ut Philelphi verbis utar) & J. C., & Oratorem, & Philosophum. In pretio erat anno Mcdxli. quo memoratus Philelphus ad ipsum literas dedit citato in libro superstites datas III. Kal. Octobris, & pridie non. Novembris: Quarum postremæ familiaritatem Philelphi cum Cassiano contra. Etiam attestantes, & ipsi Theodori Gazæ doctissimi Viri amicitiam ineundam suadentes in ejus laudem, huc spectant: Francis. Philelphus Jacobo Cassiano Presbytero Cremonensi S. D. non tam mihi molestum fuerat, quod serius meos mihi libros (Mathematicorum, & Euripidis Tragædias fuisse colligitur ex præcedenti ad Cassianum Epistola) reddendos curares, quam in præsentia, & ineundum est, in primisque suavissimum, quod tam modestè, tamque perhumanè literas ad me dederit, quibus te non modò expurgaris, sed totum sanè meum, & esse, & fore ostenderis. Quare cum tuam excusationem, tum multò magis te ipsum non invitus admitto. Itaque vel Victorini nostri, vel tui ipsius causa omnia de me tibi potes assatim polliceri, quæ & usui tibi, & honori futura sunt. Et de his satis. Venit istuc nuper, ut scis, Theo.

Theodorus Gazes Vir cordè, & disertus, & eruditus, quem & si certè scio, non amabis solum, sed cumulatissimè amabis: tamen mea etiam causa velim ità amari, ut nulla prorsus fieri queat ad amorem accessio. Hoc erit mihi tam gratum, quàm quod omnium maximè. Vale ex Mediolano pridè non. Novembris 1440. Vivebat adhuc anno 1450. ut ex ejusdem Philelphi literis tunc datis pridè non. Octobris arguitur lib. VII. Epistolarum.

XL.

Joannes Philippus Melius Eques amænissimi ingenii, ac exquisitissimæ doctrinæ Jurisperitus, Francisci Sfortiæ à Consiliis, & cujus auspiciis Tielni Præturam administravit hoc anno ab ipso Principe generoso, equè ac omnibus virtutum numeris illustri, honorificis privilegiis decoratur, Meliorum antiquissimæ Genti auxit splendores. item

Balthazar Melius Eques, cui in legibus enucleandis felicitas multa fuit, anno 1470. ejusdem Urbis Prætor omnium Civium causas rectissima Justitiæ lance æquavit.

Ex Familia Melio Monumentis.

XLI.

Franciscus Sfortia Mutii, seu Jacomucii Attenduli, Militis Fortissimi, Sfortiæ cognomento, F. Mediolani Dux anno quadragesimo nono suprâ quadringentesimum, & millesimum, Princeps ingenio propè divino, magnanimitate, eloquentia, & fortitudinæ, tum pacis, tum belli tempestatibus admirandus, Cremonæ dominium obtinuit, quum inauditis Cremonensium omnium plausibus Matrimonio Blancam Mariam Philippi Mariæ Vicecomitis F. duxisset, solemniori quidem pompa, & apparatu in Ædibus Divi Sigismundi in Proastiis die 25. Octobris 1441. Felicissimi Conubii monumentum servat etiamnum lapis penès aram majorem sic exculptus

Franciscus Sfortia F.

Ex Sforc. Familia

I. Mediolani Dux

Blancam Mariam

Philippi Vicecomitis F.

Heic sibi Ux. adiunxit,

Idque per Verba, & Annal.

Ex more significavit

Anno à Christi Concep.

MCDXLII.

Corrigenda tamen anni appositio in MCDXLI., & etiam emendandus Merula in Sanctuario, ubi de Templo S. Sigismundi verba facit.

Tanti

Tanti Principis acta, ejusque obitum ex hydrope secutum die 8. Martii 1466. præter cæteros Oratores, Poetas, & Chronographos descripsit *Johannes Simoneta* in pleno Volumine *Sportiadæ* inscripto, quod typis editum evulgatur. Apud *Petrum Opmeerum* in Opere Chronographico ad annos Christi 1410., habebit Lector arbo-rem Genealogicam Familix Sfortiæ: Nobis itaque sufficiat recen- sere, quæ ad Patriæ nostræ rectissimam administrationem pandi- dit die 9. Novembris 1457.

Decreta

Hæc in Codice Statutorum Municipalium edita leguntur; Nec sunt ad laudem Urbis nostræ omittenda, quinimmo plerumque sæpius repetenda verba, quæ inter alia in præfatione Decretorum leguntur.

Inter cæteras verò ditionis nostræ Urbes, quarum Principatum divina clementia obtinemus, Cremonam, utique dileximus semper, & amavimus, & quantum dici possit omni studio prosequimur, hæc enim Principatus nostri initium, hæc causa ad consequenda hujus domini nostri jura, hæc ad victoriam instrumentum, hæc denique in medio rerum ardore sustentaculum nobis fuit, cujus constantissimam fidem, & animi integritatem omni officio in omni fortuna sumus experti, quo fit, ut de ea præcipuam gerere curam debeamus &c.

In Eruditorum studium neque subnectere pigeat tabulas receptas per Donatum de Applano Mediol. Notarium, ex quibus constat pro dote Blance Mariæ Cremonam unâ cum Oppido Pontremuli Francisco Sfortiæ fuisse traditam.

*In Nomine S.S., & Individuæ Trinitatis Fideliter amen. Anno Incarnati-
onis D.N. J.C. 1441. Indictione quinta secundum cursum Cremonen-
sem, die Mercurii vigesima quinta Mensis Octobris cum inter Illustr.,
& Excellentiss. D. Franciscum Sforziam Vicecomitem Cutignola, &
Axiani Comitem, ac Marchionem Marchiæ Anconitanæ &c., &
Illustrem, & Inclytam Dñam D. Blancam Mariam filiam Illustriss.
Principis, & Excell.™i D. Ducis Mediolani &c. de voluntate, con-
sensu; & auctoritate Procuratorum præfat. D. Ducis Patris sui, bodie
paulo ante contractum sit solemniter matrimonium per verba de præ-
senti, sicuti constat publico Instrumento per me Notarium infrascriptum
rogato, & pro ipsius D. Blance dote deliberaverit, ac disposuerit præ-
fatus D. Dux eidem Comiti tradere, & dare Civitatem Cremonæ cum
Territorio Cremonensi, & aliis ut infra modis, & conditionibus infra-
scriptis pro tanto nunc Magnifici, & Spectabiles Viri D. Arasminus
de Triulcio; D. Franciscinus de Castilione, Vitalianus de Br. om. eis,
Petrus Vicecomes, Franciscus de Landriano; Marcus de Sicbis, &
Eusebius de Caymis, & ipsorum quilibet Oratores præfati D. Ducis;
& ejusdem Procuratores speciales ad infrascripta omnia, & singula
legitimè constituti per literas patentes ipsius D. Ducis datas Mediolani
die sexta Octobris præsentis, & signatas Joannes Antonius, Procura-
torio nomine ejusdem D. Ducis, & pro eo asserentes ipsorum Manda-
tum*

tum esse legitimum, & sufficiens ex certa scientia nulloque errore. Juris, vel facti ducti, & omni modo, Jure, via, & forma, quibus melius potuerunt, & possunt, tradiderunt, dederunt, & concesserunt, atque tradunt, dant, & concedunt, ac cedunt, & transferunt, atque mandant in dotem, & pro dote, & ex causa dotis ipsius D. Blanca Maria prefato Illustri Com Francisco ibidem presenti stipulanti, & recipienti pro se, & descendente ex ipso Comite, & prefata D. Blanca, & succedentibus in dote de Jure communi Civitatem Cremonæ cum omnibus suis fortilitiis, & cum terris, Rocchis, Castris, Villis, Oppidis, Territoriis, & districtis ejusdem Civitatis, & hæc omnia citrà Abduam, & Padam tantùm, intelligendo etiam per dicta Terras, Territ., & districtum illa videlicet, quæ à prefato D. Duce tenentur tantùm, ita ut Illustriss. D. Marchio Mantua, & Terra, quæ per ipsum tenentur, vel tenebantur, nullo modo in suprascripta datione in dotem comprehendantur, & similiter Magnificus Rolandus Marchio Pallavicinus, & ejus Terra, atque Magnificus Comes Guido Torrellus, & ejus Terra nullatenus in dicta in dotem datione comprehendantur, & similiter omnes alii Pseudatarii, si qui sunt, nullatenus in predicta in dotem datione comprehendantur, immò omnes ipsi Pseudatarii, & ipsa terra sue ab ipsa datione in dotem intelligantur, & sint exclusi, & exclusæ omninò, exceptis tantùm ab ista generali exclusione Pseudatariorum. salvis manentibus tribus præcedentibus specialibus exclusionibus, Terris, & Fortilitiis Magnifici Zaliani Furlani, & aliis datis per prefatum Illustriss. D. Ducem curvis Capitaneo Conductori, Squadrerio, vel Armigero, si quæ sunt in Cremonensi intrà Abduam, et Padam data, quæ omnes Terra Zaliani, et prædictorum aliorum Capitaneorum, Conductorum, Squadreriorum, et Armigerorum dat. in Cremonensi, ut suprà non obstante prædicta generali exclusione, si vè Pseudales reperiantur, si vè non, omninò intelligantur in suprascripta datione in dotem venire, et comprehendi: Intelligendo etiam, quòd in predicta in dotem datione non intelligantur ex omnibus illis Terris Cremonensibus, quæ tenentur à D. Comite Francisco, nisi illæ, quas adjudicari contingat per ipsum Comitem in Sententia pacis prefato D. Duci, quæ adjudicatæ tantùm intelligantur in predicta in dotem datione venire, et includi à die vero non intelligantur etiam Terra Territorium, et districtum prædicta in temporalibus tantùm; Ita ut nullatenus comprehendantur in predicta in dotem datione aliqua terra, quæ sint, vel dici possint de Diœcesi Cremonensi tantùm, si vè Cremonenses in spiritualibus tantùm, exceptis demùm à dicta datione in dotem omninò Terra, Castro, & Fortilitio Piceleonis cum omnibus suis Juribus, & pertinentiis, quæ nullatenus in predicta in dotem datione comprehendantur; Immo remaneat penitus ab ipsa Civitate, omnique ejus imperio liberata, & in totum separata. Et similiter nullo modo in ipsa in dotem datione comprehendatur Terra Mozganice cum suis Juribus, & pertinentiis, ut suprà dictam est de Piceleone. Et similiter in dotem dederunt, ut suprà Terram, et Oppidum Pontremuli cum suis Castris, Rocchis, Fortilitiis, Territorio, et districtu

prout

prout ab ipso D. Duce tenentur, et habentur, et cum prædictorum omnium datorum ut supra Imperiis meris, et mixtis, et omnimodis Jurisdictionibus, et Officio Judicis, et aliis quibuscunq; Juribus ipsis Civitati, terris, et locis, ac eidem D. Duci competentibus eo tenore, quod de cætero ipse Illustr. Comes Franciscus, ipsaq; D. Blanca Uxor sua cum eorum communibus descendens per dictam Civitatem, Terras, et bona in dotem data cum eorū juribus, et pertinentiis ut supra habeant, teneant, possideant, et gaudeāt, et habere, tenere, ac gaudere, et disponere possint titulo præsentis dationis in dotem absque ulla contradictione præfati D. Ducis, suorumq; heredum, et successorum, secundum naturam contractus dotalis de Jure Communi usque ad tempus restituendæ dotis, si unquam contingeret (quod Deus avertat) cedentes, dantes, atque transferentes, et mandantes prædicti Procuratores, et Mandatarii, et quilibet eorum, dicto nomine præfati Comiti Francisco præsentis, stipulanti, et recipienti omnes actiones utiles, et directas, et omnia Jura agendi, et defendendi præfato D. Duci quomodolibet competentes, et competentia inde pro, et super prædictis omnibus superius in dotem datis. Et constituentes dicti Procuratores dicto nomine præfatum D. Ducem tenere, et possidere vel quasi omnia prædicta superius in dotem data nomine præfati Comitis Francisci, et pro eo, donec ipse Comes possessionem, et tenentiam prædictarum Civitatis, Terrarum, locorum, et Jurium, ac bonorum superius in dotem datorum intraverit, et apprehenderit corporalem per se, vel per alium, quam ex nunc Inrandi, et apprehendendi, et deinceps retinendi, dominandi, et habendi dicti Procuratores dicto nomine eidem Comiti Francisco præsentis, et recipienti plenam, et omnimodam dederunt, et concesserunt, ac dant, et concedunt facultatem, auctoritatem, potestatem, et bayliam, feceruntque, et faciunt, ac constituerunt præfatum Comitem Franciscum Procuratorem ejusdem D. Ducis in banc rem suam, ac ipsum Comitem in locum, Jus, et statum ipsius D. Ducis in prædictis, et rationem prædictorum posuerunt, et dimiserunt, promittentes quoque dicti Procuratores nomine, quo supra, quod ipse D. Dux, et sui, ut supra, contra banc dationem in dotem palam, vel occultè, directè, vel per obliquum, per se vel per alium ullo unquam tempore non venient, nec facient, immò ratam, et firmam omni tempore habebunt, et servabunt, et ab omnibus defendent pro suo dato, et facto tantum; Et quod præfatus D. Dux Jus suum de prædictis, vel aliquibus dictorum alteri non concessit, Ita quod ad nihil aliud omninò teneatur. Qui quidem Comes Franciscus pro se, heredibus, et successoribus suis prædictis Procuratoribus, & mihi Notario infrascripto tamquam personæ publicæ nomine ipsius D. Ducis, nec non suprascriptæ D. Blanca Mariae, aliorumque omnium, quorum interest, vel interesse poterit stipulantibus, & recipientibus sub obligatione sui, & omnium bonorum suorum, etiam illorum, quæ sub obligatione generali non cadunt, obligavit, & promisit etiam in fidem veri, & justis Principis cum Juramento ad S. Dei Evangelia; manu corporaliter tactis scripturis, quod eveniente quovis casu restituendæ, sequestrandæ, vel alio modo dimittendæ dotis, prædicta omnia, et singula in dotem data, realiter bona fide, et expeditè dictus

Comes, vel ejus successores restituent, relaxabunt, et dimittent cuicumq; de Jure communi restituenda, relaxanda, et dimittenda fuerunt si re ulla prorsus exceptione, contradictione, vel expensarum, vel aliorum quorumvis retentione: Insuper juraverunt, et jurant dictæ partes vicissim solemnibus stipulationibus intervenientibus ad invicem, Una videlicet ad instantiam alterius, nomine quo supra, et altera alterius sub obligationibus omnium bonorum præfati D. Ducis, ac præfati D. Comitis ad S. Dei Evangelia, manu corporaliter tactis scripturis, videlicet dicti Procuratores in animam D. Ducis, et dictus Comes Franciscus in animam suam, quod ipse D. Dux, et dictus Comes attendent, et observabunt omnia, et singula quæcunque in præsentis Instrumento contenta, et nullo tempore, nullaque ratione, vel causa, et quovis modo directè, vel indirectè contravenient, nec facient, sed omni tempore rata, & firma habebunt, & tenebunt sub refectione, & restitutione omnium expensarum, damnorum, & interesse. Renunciantes dicti Procuratores dicto nomine, ac etiam ipse Comes Franciscus exceptioni non facti præsentis Instrumenti dati in dotem, & non factarum dictarum promissionum, & obligationum, & prædictorum omnium, & singulorum non sic actorum, et factorum, omnique probationi, & defensioni in contrarium. Actum apud Ecclesiam, et in Abbatia S. Sigismundi extrà, et propè Cremonam, præsentibus Magnificis spectabilibus Viris D. Aloysio de S. Severino, D. Nicolao de Montaneo milite, Joanne de Bordolano fil. qu. Balzarini, Dionysio de Biliis. D. Bartholamæo de Roncarolo nunc Potestate dictæ Civitatis fil. qu. D. Lucboti, Petro de Landriano fil. qu. D. Antonii, Lampugnino de Birago fil. qu. ... Angelo de Simoneta fil. qu. D. Gentilis, D. Joanne de Crassolinis de Amelia legum Doctore fil. qu. D. Ugolini, Troilo de Muzzo de Rossano fil. qu. Rugerii, Thomasio de la Cruce fil. qu. D. Francisci, et quampluribus aliis notabilibus Viris testibus notis, idoneis ad præmissa vocatis, et rogatis &c.

XLI.

BLanca Maria Philippi Mariæ Mediolani Ducis F. anno 1425. ab Agnete ex Nobilissima Majorum familia orta in loco Septimi Agri Ticinensis, inter Cremonenses Heroïdes erat connumeranda, quippè in Patria nostra eidem à Patre (ut vidimus) pro dote constituta unà cum inclyto Viro suo, superiori loco memorato, gloriosè gessit imperium, pietate, moribus, invicto animo, graviq; facundia, & vultus majestate commendabilis, magnificè, parique liberalitate, & religione Sacras Ædes, & Monasteria à fundamentis erexit in hac Urbe sua pro Asceteriis Divæ Monicæ, & sub titulo SS. Corporis Christi dicatis: Item in Suburbiiis pro Monachis Hieronymianis celeberrimum Templum, & insigne Archisterium, Divo Sigismundo Sacrum, adauxit, quorum innumera præstabiliū Pictorum Opera describuntur à Fratre meo Charissimo D. Desiderio in eodem Monasterio hoc anno 1695. Mortalium Lectore. Tot beneficiorum testimonia scribuntur in marmore penès Altare Majus talis exempli

Plan.

Planca Maria
Franc. Sfortia Ux. VV. P. Q.
Aram, atque Ædem
Felic. Matrimonii M. F. C.
Hieronymianisque Monach.
Ædit: ac Sacr. Ministris
Victum annuum de suo
H. E. decrevis legavit
An. A. CCCIDCDLXIX.

Post mortem Conjugis boni regiminis amans, condidit & ipsa
Decreta,

Quorum pars habetur in libro inscripto *Antiqua Ducum Mediolani*
decreta.

Anno 1468. die 23. Octobris in Oppido Melegnani piè decessit.

Tantæ Ducissæ gesta plerique scribentes adnotarunt, & inter pri-
 mos Jacobus Philippus Bergom. in libro de Claris Mulieribus, *Ju-*
lius Cesar Capacius in Elogiis Mulier. Illustrium. Extat in Literis
 Pii II. Summi Pont. Epist. quinquagesima ad eandem directâ, ne
 obtaret Viro eunti pro fide contra Turcas. In *Hist. Cremonæ An-*
tonii Campi lib. 4 Francisci, & Blancæ Effigies apprimè delineatæ
 exprimentur. Monachos S. Sigismundi (ubi nunc Præsul residet
 moderatione animi, & virtutibus omnibus prædicandus P. D. E-
 vangelista Biffus, cujus humanitati permulta debeo) quantum
 cordi haberet, dilucet ex ectypo sequentis diplomatis, cujus arche-
 typon apud eosdem servatur.

Blanca Maria Vicecomes Duc. Med. Papiæ, Angleriaque Comit. ac Fa-
ruæ, et Cremonæ Domina &c.

Si receptis plurimis, et maximis beneficiis de manu Omnipotentis, et Mife-
ricordis Dei, nos, qui potaimus, gratique animi indicia præstitimus in
restaurandis, edificandis, propagandis, decorandisq; Sacris Locis, et
Religiosas personas utriusque sexus immunitatibus, privilegiis, et orna-
mentis nostris studiosè profecuti sumus; ut cum impares nos ad persol-
vendas Divinæ Majestati condignas pro tantorum cumulis meritorum
gratias esse intelligimus, devoti saltem animi Officium bis operibus
exerceamus, quanto dignior, et honestior, pariter et efficacior apud nos
esse debet causa Vener. Monasterii S. Regis, et Martyris Sigismundi
extrâ, et propè Civitatem nostram Cremonæ, cujus loci memoria no-
bis, et Posteris nostris summo cultu, summaque veneratione semper pro-
sequenda est. Nam cum in eo loco, Deo fautore, Sponsalitorum no-
strorum tunc cum Illustrissimo, et Præcordialissimo Consorte nostro ma-
trimonio copulatæ sumus, solemniter, feliciter celebrata fuerint, con-
stante id profecto asseverare possumus: Inde Principatus omnis nostri,
et numerosæ præclarissimæ sobolis nostræ, nobis omnibus thesauris, et
vita denique ipsa cbarioris, auspicia, fausto, felicique eventu supernè
nobis data esse. Jure igitur optimo Monasterii ipsius S. Sigismundi
Diæcesis Cremonen., et religiosam in eo vitam ducentium Venerab. Mo-

nachor. utilitatem, Ornamentum, commoda, dignitatemq; augere, cordi maxime habentes, ut non nuda, sed munere, et beneficio nostro insignita sit sacrae desponsationis in eo loco nostrae memoria, intelligantq; Vener. ipsi Monachi gratissimas nobis esse, quas pro incolumitate ~~publicati~~ Illustriss. Consortis, et nostra, et prolis meae, et feliciterum nostrarum directione, vigili studio preces pias ad Deum effundunt. Ad ejusdem igitur Dei Omnipotentis gloriam, et bonorem, et Gloriosissimae ejusdem Genitricis Mariae, ac Beatiss. Ecclesiae Doctoris Hieronymi, nec non et victoriosissimi Regis, et Martyris Sigismundi, in cuius bonorem fabricare jam capimus nobilem Ecclesiam, et insigne Monasterium juxta Civitatem nostram Cremonae, illamque, et illud dotare, ac reddituare sufficienter intendimus pro salute, et merito Illustriss., ac praecordialis Consortis nostri, nostrarumque animarum, et ut pietas Divina dignetur statum nostrum cum prole nostra universa augere, et conservare; Ex certa scientia, et de nostra plenitudine potestatis, et motu proprio, ac de beneplacito, et voluntate praefati nostri Illustriss. Consortis Priorem, Monachos, Fratres, Conversos, et Commissos, Capitulum, et Conventum cum universis familiaribus, et recomandatis dicti Monasterii S. Sigismundi Cremon. Ordinis Monachorum Heremitarum ipsius S. Hieronymi, ac ejusdem Monasterii, Possessiones, Domos, ac omnia, et singula tam mobilia, quam immobilia bona, et Fura praesentia, et futura, et quae imposterum per nos, prosterosque nostros donari, seu per ipsos quomodolibet acquiri, et possideri continget: Et eorum Massarios, Molinarios, Fictabiles, Inquilinos, Colonos, Pensionantes, Tabernarios, Melegarios, ac ipsum Monasterium sub nostram nostrorumque Successorum Dominorum Mediolani, et Camerae nostrae, nostrorumque Communium Mediolani, et Cremonae protectione, et defensione recepimus, et recipimus, et tenere, ac teneri facere volumus, et jubemus perpetuis temporibus Ita, et taliter, quod servata omni libertate, gratia, et immunitate sibi competitibus, et competituris, tam a Jure Canonico, quam Civili, seu etiam ab Apostolica Sede, gaudeant omni privilegio statutorum provisionum, ordinamentorum, libertatum, gratiarum, et immunitatum praesentium, et futurorum nostrorum, et Communium Mediolani, et Cremonae in omnibus suis juribus, et singulis petendis, consequendis, defendendis, et conservandis, ac si essent de corpore supposito jurisdictionibus Potestatum nostrorum, et Communium Mediolani, et Cremonae, eisq; tale jus fiet, et observetur per quemlibet Jusdicentem nostrum, et omnibus, et singulis partibus, et Territoriis nostro Dominio subjectis, quemadmodum fieri, et servari deberet juribus Camerae nostrae spectantibus, et etiam magis summarium, et expeditum. Concedimus quoque, et dispensamus, ac decernimus equidem, et libenter, quod persona qualibet de bonis suis tam mobilibus, quam immobilibus possint, et valeant elargiri, ac donare eidem Monasterio, Priori, Monachis, Capitulo, et Conventui, et in ipsos transferre quovis titulo, et ipsi ea acceptare, tenere, et possidere, et idonei Notarii opportuna superinde Instrumenta conficere, et eis testes, et Secundi Notarii interesse possint, et valeant tute, libere, et impune decretis,

decretis, ordinibus, et statutis in contrarium editis, seu fiendis in futurum nequaquam obstantibus quibuscunque, quibus in hac parte duntaxat ex certa scientia derogamus; Et ut etiam majoribus favoribus prosequamur dictos Priorem, Monachos, Fratres, Capitulum, et Conventum, Familiarios, recomandatos, Molinarios, Massarios, Pensionantes, Fictabiles, Inquilinos, Colonos, Melgarios, et Tabernarios cum potestate vendendi panem, et carnes; et predicta omnia, possessiones, et bona dicti Monasterii cum totis, et universis territoriis, et Jurisdictionibus quantaq; et qualiaq; sint, et sub quibusvis nominibus bonorum nuncupentur, et coherentis coherententur, et omnia, et singula tam mobilia, quam immobilia, et Jura dicti Monasterii presentia, et quae in futurum acquiri contingeret, et omnes habitatores in eis, et eorum res, et bona, ac fructus, fetus, proventus, et redditus facimus, et creamus exemptos, et immunes, et liberos, et liberatos; ac pro exemptis, immunibus, et liberis, absolutis, et liberatis volumus, jubemus, et declaramus haberi debere, ac habeantur, et tractentur, ac reputentur perpetuo à Camera nostra, et à Communibus Civitatum Mediolani, Cremonae, Paviae, Lauda, et à quocunque alio Comuni, et à quacunque alia Civitate, et Universitate ab omnibus, et singulis oneribus, conditionibus, taleis, impositionibus, factionibus, mutuis, subventionibus, sive contributionibus, reparationibus, et omnibus quibuscunque realibus, personalibus, atque mixtis, ordinariis, et extraordinariis; et taxae equorum, bubulcorum, et carrigiorum, datius, pedaggiis, gabellis, etiam ferrariis, et macina, et imbottaturis, et à quibusvis aliis oneribus, et angariis cujusque vocabuli, sive manerii sint, et nuncupentur impositis, et de cetero imponendis. Ita, et taliter, quod etiam omnes fructus, redditus, fetus, et proventus omnium bonorum, et possessionum dicti Monasterii presentes, et futuri, eorumque greges, et animalia, et cetera eorum bona, scilicet fructus possessionum conducì possint ad Civitatem Cremonae, Paviae, Lauda, Mediolani, et per quasque terras, et ad quaeque loca Dominio nostro supposita, et ab eisdem etiam reduci valeant ubique eis placuerit sine solutione cujuslibet datii, gabellae, pedagii, pontis, portus, traversi, et cujusque alterius oneris, et quod quaeque necessaria pro usu dictorum Prioris, et Conventus, Monasterii emi valeant, et conducì tam per terram, quam per aquam à quibusque partibus, et per quasque partes Dominio nostro subjectas, ad eorum loca similiter absque aliqua solutione cujuslibet gabellae, pedagii, pontis, et traversi: Similiter declaramus, jubemus, et volumus, quod predicti Massarii, Melegarii, et alii ut supra, pro quibusque bestiis emendis, et vendendis praeserventur immunes, et exempti à quibuscunque datius, dummodo bestiae alienandae sint super praemissis bonis natae, vel diu operatae, et emendae sint pro usu colendi, et utilitatem praedictorum Monasterii, et bonorum cedant: Et ut cunctis utilitatibus, seu commoditatibus, et placitis supradictorum Prioris, et Fratrum vigilantius intendere cognoscamur, concedimus eisdem, et perpetuo largimur, et volumus, quod pro usu, commodo, et eorum beneplacito liberè, tuto, et impune sine aliqua praestatione, seu contributione pecuniae, et absque alicujus licentia eis liceat, et jure

perpe-

perpetuo valeant in loco sibi magis congruo accipere, derivare, & derivari facere per qualibet loca magis opportuna de aqua Navigii Communis nostri Cremonæ ad uncias decem continuè decursas, eaque uti, gaudere, et pro sua libito voluntatis disponere valeant, de ea facere quicquid voluerint, absque eo quod eis possit aliquid peti, vel requiri, nec super præmissis per aliquam personam valeant molestari. Mandantes universis, & singulis Officialibus, & Subditis nostris presentibus, & futuris, ad quos spectat, & spectare possit, quatenus has nostras concessionis, et gratiæ literas observandum formiter, et inviolabiliter observari faciant, nec aliquid contra earum tenorem attentent, nec attentare præsumant, seù attentari permittant sub indignationis nostræ pœna. In quorum testimonium presentes fieri, et registrari jussimus, nostrique Sigilli munimine roborari. Dat. Mediolani die prima Septembris anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto.

Subscripta Antonius Gallasius &c.

Obligatur albicante cera Vicecomitum stemmate formata, & æneæ bullæ præsidio munita, exterius descriptis tribus annulis, malo punico, & penicillo, sive scopis. Ornatur extimum paginæ latus florido sedo (vulgò semprevivo) literulis hisce circumscriptis: Mich. Zaic. Præterea citimi folii faciem illustrat sol radiis undequaque coronatus. Additur etiam circumvolans Columba. Pendet è sericeo, ac rubricanti funiculo in medio paginæ sigillum.

In Libro Statutorum Papiæ inter decreta, Blanca Maria se prius scribit Cremonæ dominam, quàm Mediolani Ducissam ad diem 25. Aug. 1466. simili methodo. *Blanca Maria Cremonæ domina, Galeazius Maria Sfortia Vicecomites Duces Mediolani, Papiæ, Angleriæque Comites, ac Januæ Domini. &c.*

XLI.

Ferdinandus Sylva Musarum dulcis Alumnus, & ætatis literarum cultor impiger, Comædiam promulgavit nuncupatam *L'Amante Fedele.*

quæ publicè, & honorificè à Nobilibus Concivibus inter nuptiarum plausus Blancæ Mariæ cum Francisco Sfortia exposita fuit.

Floruit etiam ex hac progenie annis 1572. Nicolaus, de quo *Alexander Lamus in somnio Cant. 2. canit*

Nicold' Silva poi di Virtù nido

Cb' al Visconte, & à Carlo almo, e beato

Fù, & bora al Rè di Spagna è così fido,

Cb' Ei nel suo degno Ufficio è sempre stato &c.

Antonius Campus Hist. lib. 3. memorat anno 1544 Hieronymum Syllavam Equestrium, & Pedestrium Turmarum Præfectum, contra Petrum Strozium nomine Francorum Regis in Mediolanensem Provinciam irruentem, cujus & meminit Jovius in ejus Hist. anno prædicto libro 45.

Viret

Vixit & nunc in Patria, ac perenni palmarum diademate insignitus virebit alter Hieronymus Sylva Eques S. Jacobi, qui strenuè post omnes militares gradus emensos, ut fortem militem decet, Præfecturam Italicæ legionis gessit in Belgio; Inviçtus etiam, quum diuturnum carcerem apud Hostes perpeti coactus fuit, nam Gallus, qui neminem timebat, ne denuò in Castra descenderet, illum etiam in deditioe timere cepit, cum vinceret. Onustus gloriæ spoliis se ipso tantum, terroreque Hostium contentus, fama duce, reddidit se Patriæ, nihil ferme, quòd summæ moderationis fuit à Belgio referens præter vulnera muneribus chariora; ut loquitur Joseph Guarnerius Levir mei amantissimus tunc Accademix Illustratorum Princeps, nunc Soc Jesu in præfatione suarum Philos. Thesium, quas eidem fortissimo Equiti dicavit. Novissimè etiam hisce Pedemontii bellorum temporibus Supremi Mediolanensis domini Moderatores ejusdem in rebus arduis suscepta libentissimè oracula, quin exequantur, non dubitant, quinimmò ipsum Arcibus Valentix primùm, demùm Novariæ, ut Hostium propinquas obsidiones depelleret, præfecerunt.

Tanti Viri promeritas laudes exprimentia innumera adsunt scripta testimonia, verùm hic pauca referam. De hoc enim plura dicemus, cum in altero nostro volumine Cremona è literaria palestra in martialem arenam erumpet.

CARLO CAMPI del Consiglio di Guerra, Mastro di Campo di un Terzo d'Infanteria Italiana, et Sergente Generale di Battaglia per Sua Maestà Cattolica N. Signore in questi Stati di Fiandra, &c.

Certifico, et faccio fede, come conosco, et hò veduto servire il Sig. Capitano Geronimo de Sylva, Cavaliere Cremonese presentemente del mio Terzo da tredaci anni à questa parte, da Soldato, d'Alfiere della Compagnia del Capitano Lampugnani, d'Alfiere della Compagnia del Mastro di Campo il Marchese di Bentivoglio, poscia con patente di Sua Altezza Ser.^{ma} l'Arciduca Leopoldo fatto Capitano, essendo si ritrovato in tutte le occasioni con ogni puntualità, che in detto tempo si sono rappresentate, diportandosi sempre come bravo, et valoroso Soldato. Particolarmente nell'entrata, che si fece con l'Esercito in Francia. All'assedio, et presa di Roëtoy, dove fù comandato all'assalto d'una mezza Luna, che se ne impadronì; All'assedio d'Aras comandato parimente all'assalto del Corno manco del Corneverch, che con molto valore l'importò, fortificò, et sostenne, et per questa azione così rimarcabile Sua Altezza l'Arciduca le promise una Compagnia, che poscia l'avesse. Nella rotta, che havessimo, quando l'Inimico ci costrinse levare l'assedio dalla detta Città d'Aras, fù fatto prigionero con perdita di tutto il suo bagaglio, doppo due giorni se ne fuggì dall'Inimico, et di subito venne à continuare il servizio di S. M. Cattolica Nostro

Si-

Signore senza addimandare alcuna assistenza alla Corte ; Fù anche assediato in Landresì, dove mi costa per relazione d'Ufficiali, che l'hanno veduto, & comandato, come habbia fatto molti serviggi particolari, specialmente d'una copura nell' Orneverco, dove esso n'era il Capo, & violentemente assaltato con più assalti, difese il posto con molto suo bonore, & satisfazione de Superiori. L'istesso oprò nell' assalto generale del Baluardo di detta Piazza, ove doppo volata la mina fù comandato alla breccia, quale picca à picca valorosamente la difese, costringendo l'Inimico à ritirarsi: Non fece meno nel soccorso, che desfimo alla Città di Valenziana, che all' attacco degl' Italiani fù de primi à passare li fossi, & impalissate, col' entrare dentro il Cordone nemico, guadagnando una Bariera, qual mantenne, entrando per quella la nostra Cavalleria, in questa occasione rimase ferito, come il tutto consta per relazione, che il suo Mastro di Campo diede alla Corte, & per attestazioni, che il detto Capitano de Silva tiene appresso di sè. S'è parimente trovato all'assedio, & presa di Condè, all'assedio, & presa di Santo Gbelin, ove fù comandato all' assalto della contrascarpa di detta Piazza, che se ne impadronì, & fortificò; s'è trovato assediato nel Forte di Mardich, ove fece il debito d'un buon, e bravo Soldato, nella resa di detta Piazza rimase prigioniere di guerra condotto in Francia, dove ci hà dimorato 18. mesi continui, nel qual tempo assistè li Prigionieri, massime gl' Italiani, & operato, che non si sbandassero, anzi fatto fuggire molti Ufficiali, e Soldati, per venire (come fecero) à continuare il servizio di Sua Maestà, havendo consumato molto de suoi denari, senza bavere addimandato alcun' assistenza alla Corte, che il tutto mi costa ; Essendosi il detto Capitano de Silva in tutte le occasioni diportato come bravo, & esperto soldato, meritevole di quegli avvanzamenti, che S. M. Cattolica Nostro Signore resterà servita concedergli ; in segno della verità del suo valore, e merito, à sua richiesta, gli hò fatta la presente certificazione, qual sarà firmata di mia mano, & sigillata con il solito sigillo delle mie Armi.

Bruselles li venticinque di Settembre 1664.

Sottoscritta Carlo Campi &c.

Et sigillata.

XLI.

Jacobus Ala tantus Vir fuit, ut eximiam ejus doctrinam eloquantur saxa ejusdem cineribus imposita in Ecclesia SS. Egidii, & Homoboni Cremonæ, id referente Josepho Bressiano in Inscriptionibus Patriæ.

Jacobus Ala J. C. doctissimus Græcis, Chaldæis, Latinisque literis clarus: Philosophiam verò in Patria multos annos docuit, hic tandem quiescit anno Dom. MCCCCXLI. die xv. Februarii ætatis suæ ann. LXXI Johannes Fel. P. D. H. M. P.

Felix

XLI.

Felix Buschettus Præbyter sæcularis præstitit ingenio eleganti,
& lepido, atque in unum redegit volumen

Inscriptiones marmoreas, &

Epitaphia, quæ sparsim in Patria leguntur,

Omnium multa refert *Joseph Bressianus* in suis libris. Sanè Buschet-
to plurimum debent eruditi, ac Posteritas tota, cum ex Inscrip-
tionibus ab ipso diligentissimè relatis permultæ præcipuè in ædi-
bus, Foris, Viis, aliisque locis fuerint abraſæ, deletæ, & deperditæ
ob nova ædificia, vel ob Rectorum incuriam in maximum antiqui-
tatis intertrimentum, & quod deterius est, ego metipſe in nonnul-
lis Cænobiis similia monumenta non absque maximo mærore in
culinæ usus conversa respexi.

Simile Inscriptionum nunc extantium Volumen accuratè collegit
Frater meus dilectissimus *D. Desiderius Monachus Hieronymia-
nus* Congreg. Intubriæ.

XLI.

Albertus de Turrianis Carmelita Sacræ Theologiæ Magister
omni doctrinæ, & probitatis laude conspicuus, Divini Verbi
Prædicator insignis. scripsit

Sermones Prædicabiles super Acta Apostolorum.

De Oris dignitate. Verè os humanum, si cum cæteris hominum mem-
bris diligenter conferatur, dignius vocari potest. Hinc *Div. Am-
brosius lib. 6. Hevan. cap. 9.* appellat. Sermonis aditum, Fontem
disputationis, aulam verborum, promptuarium voluntatis.

Alberti meminit *Bressianus in Virt. Rav.*

XLI.

Jacobus Pavescius, non tam Martis, quàm Palladis assecla invictis-
simus armis, literisque ornatus, celeberrimi Nicolai Picenini
Exercituum Imperatoris Vicegerens, agmina fortissimè duxit,
eaque regulis militaribus instruxit, ut novus Asteropeus Home-
ricus utraque manu belligeram, ac eruditam hastam intorquere,
& retorquere videretur, conscripsit namque stylo peracuto, ac
gravi non sine summa sua laude

De Castrametatione Antiquorum vol. 2.

à quibus fortassè *Guillelmus à Choul* antiquitatum diligentissimus
indagator, in suo doctissimo libro de Castrametatione Rom. de
sumpsit ideam.

Laudatur à *Cavitello in Ann. ann. 1441.*

www

XLII.

Vincentius Cipellus Monachus Casinensis, & Abbas regens in Monasterio S. Thomæ Cremonæ, Vir maximæ auctoritatis, & doctrinæ suæ Religioni totus addictus, haudquaquam sæcularibus negotiis se implicuit. non enim ignorabat illud *Pauli act. 6. à Divo Ambrosio relatam operum Tom. 4. pag. mibi 1005. 6. nemo militans Deo implicat se negotiis sæcularibus. Ecclesiasticus autem se probat Deo, ut huic devotum officium impleat, quod spondit in Dei rebus sollicitus à sæculari negotio alienus, non enim convenit unum duplicem habere professionem.* scripsit

De Religiosa Militia

Bressianus in Hist. Ecclesiastica M. S., qui ejusdem Monasterii Priorem tali tempore memorat Andream Cipellum.

Cavitellus in Annal. propè finem recensendo multa de Monasterio Sanctimonialium Ord. D. Benedicti Vallis Viridis nuncupato, nominat sub anno 1437. Helenam de Cipellis, & anno 1516. Elisabeth de Cipellis ambas Abbatissas.

Ex hac familia nunc vivit Amicus meus humanissimus Julius Cæsar Cipellus S. T. D. Bordulani Præpositus, virtutibus, & meritis clarus, de quo in Volum. III. loquar, ne videar inter nos à teneris, ut ajunt, unguiculis contractæ necessitudinis obliviosus; usu enim evenire sæpissimè videmus (inquit *L. G. Gyraldus in lib. parænetico adver. Ingratos*) quo fit, ut qui ex benevivendi, & virtutis vinculo ligantur, nunquam, vel rarissimè dissolvantur, & ingrati esse videantur.

XLIII.

Zanettinus Zuccus non surdæ in literis famæ, in castis musarum delitiis, ac in divinæ sapientiæ tabulario suam mentem dispendere visus est, quippe suavi loquens versu cecinit

Vitam S. Eusebii Abbatis Cremonensis

Comedias sacras quamplures

Item soluta oratione digessit

De Vitiis evellendis lib. 2.

Edoctus noster Author à *Divo Bernardo serm. 59. super cantica*, ubi (Non potest, inquit, Virtus cum vitiis pariter crescere; ergo ut illa vigeat, ista crescere non sinantur; tolle superflua, & salubria surgent; utilitati accedit quicquid cupiditati demit: demus operam putationi; putetur cupiditas, ut virtus roboretur.

Hujus est mentio apud *Bressian. in V. R.*

Bene-

XLIII.

Benedictus de Dovariis magna gloria Vir, magnisque rebus gestis fuit ab Eugenio IV. Pont. Summo Episcopus Tripolitanus electus, anno verò circiter 1455. Jacobi Antonii à Turre Episcopi Mutinensis Initiator; vivebat adhuc anno 1463. quo interfuit pactionibus initis inter Episcopum Cremonensem, & Carolum Aloysium Tinctum ex altera, necnon & Canonicos Lateranenses, ac Monachos Casinenses ex alia, ut ex tabulis recensitis à *Bressiano in Ros.*, & *Viol. pag. 74.*

Ughellus in Ital. Sacr. Tom. 1. (ubi de memorato Antistite Mutinensi) vocat eum perperam de Dovedris.

A Bressian. in Ros., & *Viol. memoratur ad ann. 1104.*

Tancredus de Dovariis Paschalis II. Auditor.

XLV.

Bartholomæus de Borfonibus, Vir est profectò renovandæ memoriz, cujus virtutes carminibus exprimit antiquus lapis in Ecclesia S. Antonii Urbis Vicentinæ

*Proh dolor! hic recubat nunc Borfo Bartholomæus
Grammaticus, nec non Rbetor, quem laude Cremona
Progenuit, fovit proprio quem lacte Poesis,
Novit & Annales Romanos, & Peregrinos,
Desinit Augusti trigesima luce secunda
Lustra ducenta dabit set octoginta novemque.*

XLVI.

Nicolaus Cavitellus Zelioli, seù Ægidioli F. die septimo Julii 1420. in Coll. J. C. adscriptus Leonelli Estensis Ferrariæ Marchionis Buleuta; in Jure nonnulla scripsisse fertur.

Campus in Hist. lib. 3. ad ann. 1446., qui perperam eum vocat Raymondini filium, cum mihi ex M. S. fide dignis constet filium fuisse Ægidioli, de quo fuit habitus sermo.

Memoratur à Bressian. in Coll.

Item in Sylabo J. C.

Hunc credo esse Nicolaum Cremonensem Publicum Bononiæ Professorem, de quo

Alidosius in Doctoribus exteris. Anno 1436.

L.

Guilelmus de Villana Sacræ Paginæ Professor, Ord. FF. Heremitarum S. Augustini bonæ doctrinæ Vir, qui haudquaquam egit insubidè. post se reliquit opusculum hoc titulo insigne.

Terna 1.

Ll 2

Repra

Reprobatio errorum.

cujus archetypon M. S. habetur in Bibl. Ambros. Mediol., ut mihi indicavit *Lud. Ant. Muratorius* in eadem meritissimus Vicepraefes, Amicus meus humanissimus.

L.

Cosmas Raymundus, forsitan ille, de quo infra fuit mentio, suae aetate Oratorum, & Poetarum peritissimus, cujus ingenii monumenta leguntur inter M. S. Ambros. Bibl. lit. X. num. 337.

De laudibus eloquentiae Ad Ant. Canobium Mediolanensem

Carminum Epistolae duae (doctrinales quidem) altera ad Ant. Canobium data Avenione Kal. Nov. 1432. altera ad Johannem Cadartum Consiliarium Regium.

Oratio sic inscripta. Reverend.^{iss}, ac Magnificis, Sapientissimis, & Ornatissimis Viris Senatui, & Ducalibus P. P. C. Mediolanensibus.

L.

Cosmas cujus cognomen ignoratur, optimus Rhetor, & antiquissimi characteris Interpres expertissimus transcripsit, atque vulgavit

M. Tullii Ciceronis de Oratore lib. 3.

Hujus meminit *Blondus Flavins in Ital. Illustrat.*, ubi de Urbe Ravenna &c. scribendo: *Et cum nullus Mediolani esset repertus, qui ejus vetusti Codicis literam sciret legere: Cosmus quidam egregii Ingenii Cremonensis tres de Oratore libros primus transcripsit: multiplicataque; inde exempla omnem Italiam desideratissimo Codice repleverunt.* Florebant in literis tunc temporis Guarinus Veronensis, & Leonardus Justinianus Patr. Venetus, ad quorum manus hujus operis prima exemplaria pervenere.

P. Donatus Catvus in Scena liter. Scriptorum Bergomensium, scribit fuisse Gasparinum Barzizam Bergomensem, qui Codicem memoratum Ciceronis transcripsit, at nullum allegat Auctorem pro se.

L

Petrus Barbovius, seu de Barbobus à Soncino juris scientia, rerumque experientia praesignis, publicus legum professor, annis duobus, ac triginta in Patavino Gymnasio, (iccirco à nonnullis de Padua nuncupatus) pleraque reliquit sui ingenii testimonia, ex quibus edita sunt

Consilia tria Matrimonialia Lipsiae primùm, demùm Venetiis apud Vinc. Valgrisum 1572., quae inter collecta per Jo: Baptistam Zilettum J. U. D. habentur.

Consilia quatuor in primo Volumine Tract. diversorum per eundem Zilettum vulgata à num. scilicet 95., U seq.

Pro-

Prostat & ejusdem *Consilium inter Conf. Crim. diversorum Tom. 2.*
Stephanus Fliscus in enarratione, Luctus Soncin. inscripta, italico
 idiomate traducta à P. Guarguanto excusa Brixia 1634. præ-
 clarum legum Doctorem Petrum de Barbobus insinuat,
 ipsumque inter Prætores Alexandriæ, Novariæ, Parmæ,
 Placentiæ, ac Mediolani, necnon Januæ Gubernatores adnu-
 merat, permultosve Illustres Viros ex Fam. Barbovia recenset,
Antonius Riccobonus de Gymnas. Patavin. lib. 1. cap. 12. hæc scribit:
Petrus Barbobus, seu Soginus) est legendum de Soncino, seu
 de Sonzeno) ut etiam ipse memoratis Consiliis se subscribit,
 professor juris Civilis per annos octo, & viginti citatus à Ce-
 polla in Conf.

M. Mantua in Epitam. Vir. Illustr. J. C. Patricium Patavinum eum
 notat, & Petrum Soncinum vocat, quinimmò subdit juve-
 nem admodum occubuisse. Verùm si (ut innuit ipse & *Ric-
 cobonus*) docuit 28. annos in Patria, quomodo juvenis admo-
 dum mortuus est ?

Institutam stirpem Barboviam dilucet ab eodem Petro fuisse, cum
 ab ipso præter alios provenerit Scipio Barbovius à Petri Avi, vel
 Proavi Patria Soncinus appellatus, qui scripsit de Vitis Ducum
 Mediolani compendiatim, & vernaculo Sermone cum eorundem
 Ducum effigie penès Hieronymum Porrum 1574.

De eodem plures alii, & præsertim *Com. Fontana in Amphit. Leg. p. 1.*

L

Gherardus Cremonensis, quem alii Sablonetam cognomento
 vocant, inter suæ ætatis Philosophos, & Medicos facilè Prin-
 cept, Mathematicus, & Astrologus celeberrimus, multarumque,
 & optimarum artium tam scientia, quàm eloquentia insignis,
 cum sermonem, & linguam multarum nationum calleret, ad com-
 munem Italarum Philosophiæ, & Medicinæ studentium utilita-
 tem doctissimo calamo exposuit plures Codices, qui post mortem
 Authoris editi fuere his titulis

Introductorium Medicinæ lib. 1.

Commentarium in Viaticum Constantini Monachi lib. 1.

Canones Avicennæ quinque ex Arabica lingua in latinam ver-
 tit, quos habemus impressos Lugduni Opera Jac. Miit. 1522.
 cum additionibus *Petri Antonii Rustici Placentini, & Cam-
 perii Lugdunensis*, nec non alibi

*Jani Damasceni Decapolitani Summæ inter Arabes auctoritatis
 Medici Therapeutiæ methodi, hoc est curandi artis libri 7. par-
 tim Albano Torino, Vitodurano, Paraphrasæ, partim Gerardo
 Jatro Cremonen. Metaphrasatæ apud inclitam Basileam per Hen-
 ricum Petrum ann. 1543.*

*Abubetri Rasis practicam, & Antidotarium, ut vocant, & divisio-
 nes.*

nes. Basileæ apud Henricum Petr. 1544. in fol., ut Antonida,
sed melius

*Abubetri Rbaze Maomethi scientiæ, peritiæq; insignis Medici in
artem medendi compendiosa introductio latinitate donata.*

De Arte medendi ad Regem Mansorem lib. 10.

Divisionum lib. 1.

De Antidotis lib. 1.

De Affectibus juncturarum lib. 1.

De Morbis Infantium lib. 1.

Aphorismorum lib. 6. Rbasis

In Lib. VI. Aphorismorum, seu secretorum Medicinalium

De Præservatione ab Ægritudine lapidis lib. 1.

De Sectionibus, Cauteriis, & Ventosis lib. 1.

*Antidotarius, in quo continentur Compositiones plurimum medicina-
rum ad diversas dispositiones, & multorum oleorum*

De Facultatibus partium Animalium lib. 1.

Omnia eodem Interprete prodire Basileæ ex Officina Henrici petri
ann. 1544. in fol. cum castigationibus *Albani Torini Vitodurani*, qui
in præfationem ait: *Arabum stylus tam est à lingua latina alienus,*
ut in hanc transferri feliciter non potuit.

*Commentarii in prognostica Hippocratis, qui cum Johanni-
cio olim excusi sunt cum veteri simul, & nova textus Prognosticorum
translatione*

*Liber Albigenesit Philosophi de virtute Medicinarum, & ciborum
translatus. Argentorati apud Joannem Schottum 1533.*

Ars parva Galeni eodem interprete.

Joannis Serapionis Practica Medicina.

Gebri Arabis libri novem de Astronomia.

*Kirani Opera de facultatibus Magicis, & Medicis stirpium qua-
rundam, lapidum, & Animalium, libros quatuor latinos fecit.*

*Albazeu filii Albeizen de crepusculis, & nubium ascensionibus liber
unus ex Arabo, Basileæ apud Episcopios 1572.*

Geomantiæ Astronomica libellus in duodecim questiones distinctus,
in quo plures habentur observationes proficuz pro Medicis,
Chirurgis, Chemicis, Architectis, Venatoribus, Piscato-
ribus, Florum cultoribus, & Agricolis, aliisque pluribus.
Hunc ego legi in primo Vol. Operum Henrici Cornelii A-
grippæ pag. 559. Lugduni per Beringos, nec non vidi Gal-
lico idioma versum per D. de Salerne, & Parisiis excusum
anno 1669. hoc titulo *Geomantie Astronomique de Gerard de
Cremonne pour savoir les choses passees, les presentes, & les futures.*
Ex epistola Traductoris videtur opusculum linguæ Italicæ
pariter donatum fuisse.

*Liber primus Canonis Principis Aboali Abuisceni ab Arabico in
latinum translatus, dum esset Toleti. Hic etiam reperitur inter
M. S. Biblioth. Ambros. Mediol. hoc titulo, Antidotarium,
seu*

ſc̄i liber Canonum Medicina ſenis Regis Aboalii Hiſſen filii Abireni, translatus à Magiſtro Gerardo Cremonenſi in Toletō. Inter eadem M. S., ut mihi indicavit eruditiffimus, & laudatus Muratorius, id reperitur inſcriptum in lit Q. num. 164.

*Albucbaſis Chirurgia, quam tranſtulit de Arabico Magiſter Gerardus Cremonenſis in Toletō, ex quo fuit à nonnullis Toletanus nuncupatus, & præſertim à Theophilo Spizelio in Specimine Bibliothecæ Univerſalis, ubi Abubether, ſive Abubeker, quem Raſim Medicorum cætus vocare conſuevit. Opera ejus exquisitoria per Gerardum Toletanum Cremonenſem, Andream Veſalium Bruxellensem, & Albanum Torinum latinitate donata, & reſtaurata &c. hic liber legitur pag. 137. in Volumine, cui titulus *Articella* Lugduni Gotico charactere per Antonium de Rii 1525.*

Theorica de Aſtrolubio, in quaſcripſit Thadæus Ugoletus de Parma, opus ſervatum in laudata Bibliotheca Ambroſiana M. S. lit. P. 174. in tol.

Theorie Planetarum, quæ perperam adſcribuntur Johanni Cremonenſi, ut dicam infra ad annum 1518. cujus M. S. affirmat Thomafinus in Bibliotheca Patavina M. S. Venetiis fuiſſe apud Hedorem Triviſanum.

*Prodiit & Bononiæ excuſus apud Dominicum de Lapis 1477. in 4. unâ cum Benediſti de Nurſia Tract. de Sanitatis conſervatione, ac Thadæi de Florentia de Regimine Sanitatis ſecundum anni quatuor partes. Ibidem anno 1485. Contra hunc librum, & poſt ejus Authoris obitum futili diſputatione, nec longè ab invidia inſurrexit Joannes de Montereſio ſcribendo diſputationes contra Gerardi Cremonenſis in Planetarum Theoricas Deliramenta Auguſtæ cuſum 1485., & reimpreſſum, ut vidi, Venetiis per Jac. Petium de Leucho 1519. die 24. Decembris in libello inſcripto Sphæræ Mundi Compendium Jo: de Sacro Bolco. Verùm præſciendum eſt pro ejus concive præſtantiffimo tunc mortuo, apologiam elucubrante Baptiſtam Plaſium, teſte Antonio Campo in *Hist. lib. 3* ubi de Platio. *Scrive fra l'altre coſe una belliffima opera in diſeſa di Gerardo Sabioneda contra Giovanni di Montereſio Alemanno, e molte altre coſe, che ſi ſerbanò ſcritte à penna preſſo Nicolò Plaſio.**

Non minùs Sycophanta, quam Montereſius extat Petrus Kirſtanus *Vraſtil. Med. in Epif. dedicat. Grammat. Arabicæ* uti: *Errorum bujuſmodi non centum ſattem, ſed multa millia à Gerardo Cremonenſi, qui primus ex Arabico Avicennam in latinum tranſtulit, admiſſa ſunt, cui tamen venia danda; Jurifconſultus enim profeſſione fuiſſe dicitur, quomodo igitur benè verteret opus medicum? maximè autem, & impiè quaſi iniurii ſunt illi, qui Authori doctiffimo, & elegantiffimo in propria lingua errores turpiſſimas Interpretum contumelioſè adſcribunt. Quo modo igitur de noſtro doctiffimo Gerardo tam corrupto iudicio*

audet

audet sententiam ferre, si nec Gerardum, nec ejus opera vidit, cum Jurisconsultum professione fuisse credat. At videamus, quot de illo optimè sentiant. In primis prodeat *D. Symphorianus Camperius Phys. Lugd. in primo libello de Medicina Clari. scriptor. tract. 4. p. m. 33.* Gerardus Cremonensis Vir in Medicinis studiosus, & exercitatus, vir in omni scientia, & lingua doctissimus, reliquit ingenii sui monumenta clarissima, quibus nomen suum ad posteritatis noticiam cum gloria transmisit &c. transtulit Canones Medicinæ in Toletio de Arabico in latinum, quos Princeps Aboal edidit. item

M. Hier. Vida in Orat. adversus Pap.

Cavitellus in Annal. ad annos 1453.

Aug. Baronius de Urb. Crem. Laudibus.

Flavius Blondus in Ital. Illustr.

Raphael Volaterranus Comment. de Geogr.

Fortunius Licetus lib. 6. de recond. Antiquorum Lucernis cap. 30.

Cornelius Agrippa cap. 13. de Vanit. Scientiarum

Conradus Gesnerus in Bibl. Institut.

Israel Spacchius in Elencho Med.

Rabbi Abraham Ben Hebraeus Italus ex Aletio, vulgò Lecci Regni Neapolitani oriundus in sua interpretatione libri Alacensis de Mundo in Epist. dedicat. ad Dominicum Grimmanum Card. S. Marci, nostrum Gerardum perperam vocat Gregorium, quem secutus est Imbonatus in sua Bibl. Latino-hebraica fol. 35.

Pascualis Gallus in Bibl. Med.

Jo: Antonida Vander Linden in Bibl. Med. sed errat cum Vvolffango Justo in Chronol. Med., quem dicit vixisse circa annum 1545.

Zacutus Lasitanus in Elencho Auctorum.

Denzellus in Theatro Pharmaceutico parte 3. pag. 664.

Jobannes Andreas Quensnedt in Dialogo de Patriis Illustr. Vir.

Zaccharias Lilius in Orbis Breviario in verbo Lombardia

Aloysius Morerius in Magno dictionario Historico Gallica lingua composito, in verbo Avicennæ.

Alex Lamus in somnio cant. 3.

Abbas Ghilinus in Theatro Vir. Lit. vol. 11.

Fabianus Justinianus in Indice universali, verbo Galenus.

Possevinus in App. Sacro Tom. 3. ubi de Bibliotheca S. Augustini Cremonæ, scribit in eadem reperiri Almanfor Abubecri filii Zacchariæ, translatus de Arabico in latinum per Mag. Gerardum Cremon. Ordinis Eremitarum: Verùm præviis diligentis hunc Codicem ego non vidi, nec Gerardum aliundè constat ad Eremitanos transmigrasse.

Julius Faroldus in Annal. Venet. in fine de rebus Cremonensibus credit, Gerardum fuisse è nobilissima Familia Comitum de Perficis (quæ Sablonetæ insigne Feudum possedit) & à Feudo Sablonetam appellatum: Verùm toto cælo aberrat, dum asserit floruisse tempore Friderici II. Imper., cum vixerit Gerardus, ut innuimus, sæculo quintodecimo.

Mi.

Michael Rocca, latinè non parcé peritus, Cremonæ Gymnasium aperuit, ubi juventuti erudiendæ sedulam impendit operam, quin & ad usum Scholæ suæ conscripsit

Observationes Grammaticales.

Epigrammatum, & Odarum libros.

Orationes quamplures,

In quibus tamen cum Græcæ nitatur eruditioni, Græcæ peritiæ se offendit indigentem, atque in locutione simili analphabetum. Iccircò *Franciscus Pbilolpbus* (quanguam aliàs, ut dicam, Cremonensibus infensus) Mediolani cum doceret, peste ibi sæviente, Cremonam concessit, ubi Rochæ officio usus in comparanda sibi habitatione, cum iplo nonnulla Græcæ notitiæ tractavit. Extat ad hanc rem ejusce Viri Epistola LXXVI. noti libri editionis Venetæ MCCCCI. in fol. in qua Michaelis diligentiam laudans, de particula *Næ*, disserit hunc in modum. *Franciscus Pbilolpbus Michaeli Roche Grammatico S. D. Diligentiam tuam non solùm probe, sed etiam laudo. Facis enim & amicè, & liberaliter. Domum mihi conducere cupio tùm amplam, tùm etiam pulchram. Quo in loco sit, non mihi facio: modo locus sit honestus, ac Musis, ut ita dicam, accommodatus. Quod scire cupis; næ Græca dictio est, & diphtongum recipit, ac quæ apud Græcos per ai scribitur, & nisi dividatur, eodem sono enunciatur, quo apud Latinos & diphtongus, quam dicimus. Nam si diphtongus apud Græcos esse desierit, eodem modo profertur, quo apud nos ai divisa: Unde Virgilius Græcos imitatus, ait*

Aulai in medio pendebant pocula Bacchi.

pro Aulæ. Næ igitur per ae diphtongum scripta significat certè, ita, & vehementer, vel etiam nimis, secundùm quosdam. Hac autem dictione ita utuntur Latini Poeta, præsertim Comici, ut dicam symbolum, strategi, & aliis, atque aliis verbis pluribus. Et ut veniam ad rem tuam, mihi convenientissimè dici videtur apud Terentium næ pro vehementer, aut nimis, quanguam nimietas à vehementia non admodum differt, cum enim inquit.

Faciunt næ intelligendo, ut nihil intelligant, quasi quòd qui magis, quàm opus sit, aliquid vel inquirunt, vel speculantur, eorum numero sub habendi, qui nihil intelligunt. Tu si secùs putas, utere judicio tuo, Ego autem meum mihi Deum facere non constitui, ita etiam tibi, si sapias faciundum existimo. Vale ex rure suburbano Cremonæ (erat autem rus, quod in suburbio jacet, qua itur Mantuam) Kal. Octobribus MCCCCI.

De eodem Bressianus in Virtù. Ravivat.

Floruit & Galeatius Roccha Sen. Excellentiss. Mediolani scriba ad annum 1529. de quo Cavitellus.

VEN. Georgius de Lazzolis ex Ord. Augustiniano cum Ven. Roccho Ticinensi, & Joanne Novariensi suæ Congregationis Instaurator in Insubria, de quo scribit *Jacob: Philippus Bergomensis* ejus coævus in *Supplem. Chronicorum lib. 15.* Georgius item Patria Cremonensis bujus nostræ Congregationis observantium S. Augustini Tertius Reformator, Philosophus, ac Theologus insignis, sed omni probitate, & omni sanctimonia præclarus. Cujus in primis tanta existit eruditio, ut penè omnium dixerim, solus saperet quidquid reliqui fatuè sapiunt, nec una tantum, sed omnibus æquè liberalibus disciplinis videbatur excultus. Inerat præterea huic Sancto Homini ingenium versatile ad omnium mores, devotissimus, ac in rebus spiritualibus ferventissimus &c.

Elsius in Encom. Augustin. persimilia refert, quæ cum unicè de Georgio nostro dicta sint repetere non redeat. *Beatus Georgius de Cremona, sive Cremonensis ex Familia de Lazzolis gravissimus Theologus ann. 1424. & 1426. Bononia studuit. ann. 1434. Prior Patavii creatur S. T. D. ann. 1435. erat Regens Patavii. anno 1436. ei conceditur morari cum D. Bononiensi. anno 1438. Visitator Generalis, Conventus Cremonensis Prior, & Præses Capituli Provinciae Lombardia ann. 1439. 4. Aprilis constituitur Prior Cremonæ. & pleraq; alia de eodem, & præcipuè hunc ab Uluardo fuisse Martyrologio adscriptum hujusmodi verbis. 16. Augusti, Mediolani in Monasterio Coronatæ depositio B. Georgii Confess. Ord. FF. Eremit. S. Augustini, qui vita Sanctitate, & Miraculorum gratia insignis fuit anno 1652. cum Ecclesia Coronatæ reedificaretur, ejus Sanctum Corpus in cista plumbea integrum repertum est 24. Julii, quod de licentia Capituli, Sede Vacante, in Ecclesia populo expositum magno concursu ob gratias, quas continuè largitur, plurimum colitur.*

Hiscæ addendum esset, Noltrum Georgium Theologum, ac Consiliarium summa benevolentia adstrictum fuisse cum Romæ Antonio Corario S. R. E. Card., tum Mediolani Blancae Mariæ Ducissæ, permultaque alia, quæ consulto opere omitto; cum jure consanguinitatis ejus Vitam devoto calamo conscribere tenear. Nam Joannes Ludovicus Arisius Abavus meus anno 1579. duxit Uxorem Joannam Nicolai Lazzoli filiam Georgii pronepotis, ad cujus & nostræ Gentis monumentum perenne Icon ejusdem in meo exponitur mulo.

In eodem Templo B. V. Coronatæ ante ejus Depositum hæc leguntur.

*Hic jacet Beatus Georgius de Cremona Sacrae Paginæ Professor,
Primus Fundator bujus Monasterii, qui obiit anno Mccccclv.
v. Idus Septembris.*

Ibi etiam in fronte Januæ, dum essem Mediolani hoc anno 1696. Mense Augusti hæc legi.

Illustrissimus D. D. Franciscus Sfortia Vicecomes Ducali insignitus Co-
rona

rona in signum devotionis Coronata Virgini Templum hoc construi fecit, suadente B. Georgio de Cremona hujus Monasterii Fundatore 1451.

In Vestibulo celeberrimæ Bibliothecæ S. Augustini Cremonæ sub ejusdem Ven. Georgii effigie prostat hæc inscriptio:

Beatus Georgius Lazzolus Cremonæ Theologiae Doctor, unus Fundatorum Congr. Obser. Lombardica miraculis clarus Mediolani beato sine quievit.

Exhibetur vel ejus effigies in publico Civitatis Palatio inter ejusdem Comproteutores.

Ex gente Nobili Georgium proditum fuisse non est subdubitandum, cum Ugolinus de Lazzolis ejus Frater esset Matrimonio copulatus cum Constantia filia Emanuelis de Zanebonis Viri Patritii ex stirpe Uberti Cremonensis Episcopi, ut ex tabulis penes me parentibus, & receptis anno 1462. à Paulo Augustino de Surdis, & Matthæo de Gambinis Cremonæ Tabelionibus.

De eodem scripsere omnes Auctores de Rebus Augustinianis, & præcipuè ultrà recensitos

Josepb Pampbilus.

Nicolaus Crusonius.

De Herrera.

Sanct. Martinus.

P. Donatus Calvus in memor. bist. de Congr. Insubria plura.

P. Torvellus in Sacal. August. Tom. 4. ad annum 126.

Tom. 6. ad annum 1445. num. 17., & latissime anno 1454. ubi vitam, & prodigia narrat. Idem Tom. 7. anno 1454. nu. 12.

Molanus in Martyrologio sub decimo sept. Kal. Septembris.

Peregrinus Merula in opusculo inscripto italicè Nobilissima raccolta de Cremonesi in Santità.

Balladorius in Vita Divi Homeboni.

Bressianus in Corona Vir. illust. lib. 1. p. 1.

Alemanus Finus in Hist. Cremens. lib. 4.

Carolus Torre in suo libro, Ritratto di Milano, nuncupato, ubi de Ecclesia B. V. Coronata.

Petrus Paulus Bosca in suo superrimè edito Martyrologio Mediolanensis Ecclesie ad prim. diem Novembris.

Cavitell. in Annal. annis 1452. hæc habet. Ex Venerandis Religiosis Cremonensibus tunc temporis fuerunt existimati inter Beatos, & dilectos Omnipotenti Deo, ob eorum probam vitam, & laudabilem, Nicolaus Gregorius, & Georgius de Lazzolis Ordinis Heremitarum de observantia D. Augustini, ex quibus Nicolaus fuit Episcopus.

Ad eundem annum recenset etiam Euchinum de Lazzolis Fundatorem Xenodochii in Vicinia S. Lucie.

LII.

Honestus Gallicus Ord. Serv. B. V. M. virtutum omnium docus, hoc anno in Generali Conventu Arimini celebrato Vicarius Generalis deligitur, in qua suprema ejus Congre. dignitate quarto confirmatur. Anno 1463. Forolivii Monasterium sumit, nam tribus ejectis, quos ibi absque ulla disciplina repererat, suos illic introduxit, & perpetuam devotissimi loci possessionem recepit. Ejus etiam opera Canobium S. Mariæ Gratiarum de Placentia à fundamentis erigitur.

Janus in Cent. 3. Annal. lib. 2.

Michael Florent. sub anno 1466.

Bæffian. in Corona Vir. Illustr.

LII.

Fulgentius Sorefina genere Illustris, sed vitæ sanctimonia nobilior, inter Canonicos Regulares Lateranenses pietate potius, quam doctrina fretus in tantum Dei præconem evasit, ut, quæ humanis in cordibus verbo, & exemplo scripsit, eruditiorum vicibus monumentorum suppleant abundè. Pro Veneta Canonica Socii Capitalaris munere, immò & aliquando Prælatura functus primo illo Frigidionariæ Reformationis ævo, quo parè admodum Evangelii annunciandi facultatem conferbat Religio, non tam de Doctoribus, quam de Sanctioribus promovendis sollicita, non nisi grandis ætate ad Sacram eam sarcinam ferendam eligi, admitti non detrectavit. Concionator itaque renunciatus in Synodo generali Ferrariæ anni Mcccclii. provincie, quæ susceperat, onera sustinuit indefessus, vel ultra secundam annorum decadem. Quanta verò cum animarum utilitate Dei verbum disseminaret, Mattheus Bossus Veronensis ejusdem instituti professor, qui Fulgentio convixit, & ejus familiaritate usus est, luculeter ostendit. Is enim de ipso in Epistola ad Justinianum concivem, & Canonicum de instituendo Dei Præcone ita scriptum reliquit: *Meminisse Fulgentii Cremonensis nostri dignum hoc loco mihi planè videtur, quem Virum Sanctissimum tu, Justiniane, vichisti, ac senior ipse illius etiam sui consuetudine non parva, & contubernio devotissimo usus. Pœncis ille cum admodum literis concionem usurpavit diutius. Qui quotiens sermo ei habendus erat, parum quidem legebat, orabat verò multum, & sæpe solus in cellula delinatus dulcedine, & divinorum stupore suspensus, cum profuente largiter planctu ita vocem excollebat, ut eminus exaudiretur à Prætribus; qui interdum tanto odore, & ipsi quidem sic tangebantur, ut nec lacrymis parcerent: Quid ille (Deus bone, atque mirabilis) per orationes gratia non assequeretur? Ille Milites, ille centuriones, ille piratas, ille lenones, ille scorta ad penitentiam sæpè convertit. Quantum verò pecuniarum, & rerum in egenos, Orphanos, Viduas, captivos,*

Et vinclos erogari suis vocibus fecerit, vincit res ipsa hac atate maximè
 ferrea hominum fidem. De syllaba, accentu, deque congruitate verbo-
 rum doctis Viris risum movebat interdum, qui iidem flectebant genua
 illi, Et loculos solvebant ad ejus jussum mendicis, Et illius pro se precibus
 beatos se fore putabant, tantum in eo poterat Dei gratia, Et dicendi
 ardor in illius anima felici ab oratione conflatus, quo fiebat quandoque,
 ut artem omnem, Et oratorium robur superaret indoctior ejus oratio, Et
 fragor quidam sine arte sermoni lacrymoso permixtus, eique cederet leta
 illa effusa, lascivaque magnorum hominum copia, atque facilitas. In-
 cendebatur illi vultus ad libitum (qui à volendo est forsan dictus)
 inque os ejus verba calitùs videbantur immitti, atque eorum, que dice-
 bat, sic erat capacissimus quisque, ut ille optaret atque contenderat.
 (Eodem spectant, & quæ Bossus idem refert in dialogis de insti-
 tuendo sapientia animo, disputatione Sexta) Vidimus, inquit,
 Fulgentium illum Cremonensem Concanonicum nostrum assidue ferue-
 scere, dum flores, poma, sataque videret, dum vim elementorum, solis
 fulgorem, flumina, Montes, reliquave natura spectacula attractus secum
 reputaret, inque Deum auctorem ea cuncta transferret, in quo persapè
 neque lacrymas, neque clamores retinebat. Idem, ut animabus pro-
 dasset, non semel in vitæ discrimen se conjecit. Observatum id
 præsertim Ferrariæ cum, sevilissimâ peste grassante, infectis inservire,
 Sacramenta ministrare, defunctorumq; cadavera miro charitatis
 zelo sepelire conatus est. Norunt & Venetæ, ubi ad impænitentem
 quendam supplicio adjudicatum accedens, carcerem subit,
 cum perditissimi hominis pervicaciam flectere nulla ratione va-
 luisse, ut aliquandò resipiscere posset, & mortem effugere tempi-
 tornam, habito mutato, liberum abire jussit, seque occidendum
 exposuit. Quamobrem Ascanius Mulla Ravennas exclamandum
 habuit.

Urget, Fulgenti, se quid tenebrosa subire,
 Carceris atque truci solvere vincla rea.

Ab Sanctos Divinus Amor sic obruit artus,
 Ut licet in tenebris fulgeat ipse tibi.

Eadem commemorat & Joannes Philippus Novariensis lib. VI. Cbro-
 nicorum Lateranensium cap. xxxviii, ubi amplissimum de Fulgentii
 Sanctimonia testimonium perhibens, non ab se, quantum licet
 privato scriptori absque S. A. decreto Beatum ipsum appellat.
 Beatus, ait, Fulgentius Cremonensis Et ipse de antiquis Patribus in
 Ordine nostro clarus evasit. Nam Spiritu Sancto totus erat ignitus,
 Et cum literarum modicam haberet intelligentiam, tamen per Civita-
 tes, Et Castella verbum Dei disseminabat, quidquid illi suggererat
 Spiritus Sanctus, hoc illis proponens. Fiebat autem ad eum concursus
 Populorum, qui hominis sanctitatem insuebantur, Et propter mirabilia,
 que circum illum Dominus operabatur. His itaque in vivente gestis
 accedente uniformi populorum consensu, appositè factum vide-
 tur, ut semper venerabili eodem Beati appellatione Fulgentius

exor-

exornatus fuerit non modò in Historia Joannis Philippi, verùm & in Tabula dyptica Episcoporum Ecclesie Cremonensis Cæsaris Speriiani Antistitis jussu edita à Blasio Rubeo. In hac enim, ubi de Petro Accolto verba sunt, legitur *Beatus Fulgentius Cremonensis Ordinis Canonorum Regularium, clarus habetur*. Ipse verò diebus, & laboribus plenus mortalitatem exiit, & cum Sanctitatis odore post se reliquit eloquio cælesti refertarum

Concionum Volumen M. S.

Quod etsi non suppeteret, adhuc præsentis memoria dignissimus erat Fulgentius, quemadmodum & inter illustres Scriptores Lateranenses excipi jure meritò potuit à *Celfo Rosino*, qui nobile ipsi ponens elogium in fine lib. vii. lycei Lateranensis, ubi & adductis utitur testimoniis, hæc de ipso præfatus est: *Non absque piaculo præterire nos decet Fulgentium Sorefinam Cremonensem, Dei præconem eximium, cujus licet nihil tabula nobis exhibeant caligraphica doctrinarum Mundi; tanta tamen in tabulis cordis carnalibus scripsit Divini Pneumatis instrumentum (lingua ejus velut calamus scribæ velociter scribentis) ut patet exiterio facundissimus prolis populorum Cæli præmiis fideliter directorum.*

LIII.

Stephanus Fliscus Manfredi F. Soncinenfis J. U. D., ac Epidaurii Gymnasii Rector, de quo *Gesnerus in Bibliotheca Instituta* asserit scripsisse

Synonima Verborum scripta Johanni Meliorantio Vicentino *Synonima, sive Variationes Sententiarum secundum locos quosdam digestos, & Epist. scribendis accommodatos. Mediol. apud Simonem Magnicum 1480., & Venetiis apud Johannem Patavinum 1544.*

Item de componendis Epistolis Opusculum Venetiis per Franciscum Bindum, & Maphæum Pasinum 1547., nec non anno 1553. per August. de Bindonis, quod tamen idem est cum opusculo de Synonimis.

In Bibl. Ambrosiana Mediol. nostri Authoris liber est inter M.S. hoc titulo, agens de rebus grammaticis

Regula Summatica. Viro Præclaro Ludovico Parello Vicentino

Jo. Baptista Guarguanti pariter è Soncino S. T. L. Carmelita edidit Brixie 1634. apud Ant. Ricciardum sub auspiciis Pauli Guarguanti Can. Reg. Later. S. Victorie Abbatis, & latino idiomate traduxit. Ennarrationem quamdam rerum Soncinenfium ejusdem Stephani, cui tit. dedit *Luctus Soncinenfis*, quam ipse Stephanus direxit Hieronymo Barbovio J. U. D., & Aulæ Cæsareæ Militi, in quo quidem opusculo tum pietate, tum literis,

ris, & armis Insigniores Viros illius Oppidi Nobilissimi quis legere potest.

De Genitoris gratissimo amore scribit. Defecit etiam ex hac vita in Magnifica Ragusea Civitate pridie Kal. Martii 1453. Manfredus de Fliscbis de Sancino. Qui Manfredus fuit equidem quoadvixit Vir prudens, peritus, sapiens, Honestus, probus, virtuosus, Integer, Justus, Innocens, clarissimum bonitatis specimen, & optimum vivendi exemplum.

LIII.

Nicolaus Amidanus J. U. D. præstantissimus, & in Cathedrali Mantuana Canonicus ab Eugenio IV. Sum. Pont. Romam vocatus anno 1435. undecim annorum spatio summa cum laude, & vitæ commendatione Apostolicæ Sedis, tanquam oraculum colebatur. anno 1446. Placentinæ Urbis Episcopus designatur, & demùm ab Nicolao V. (prædefuncto Henrico Scotto Ticinensi) ad Mediolani Archiepiscopatum traducitur. anno 1453. in quo unius anni tantum intervallo sedem illam splendide tamen illustravit. Reconditum fuit ejus Cadaver in choro illius Magnæ Metropolitanæ Ecclesiæ cum inscriptione, quam habeo in libro M. S. Inscriptionum Mediolani.

N. Amidano Archiepiscopo Mediolanensi, qui obiit anno Christi Natalis Mcccliv. xii. Kal. Aprilis. Vincentius Fratri hoc. P. M.

Et sub ejus effigie marmore elaborata

*Romam Pontificis, qui nomine rexit, & idem
Ante Placentina Præsul in Urbe fuit.*

*De hinc Cathedra Ambrosii residens Amidanus, in Urna,
Nunc Nicolaus inest pulchra Cremona tuus.*

*Ille animo invidus docta probitate, fideque,
Equabat præcos, & pietate Patres.*

*Impia Mors nimis, ab Pastorem tollere nobis
Heu properas, qualem sæcula nulla ferent.*

Antonius Campus Hist. lib. 3. ad ann. 1453. refert allegata carmina; verùm subdit ablata à S. Carolo Borromeo Archiepisc. Mediolani, cum in eodem loco novam substructionem erigi jussisset. Ut verum fatear, cum essem Mediolani anno 1696. illorum vestigia ne præmissa quidem sollicita omnium rerum indagatione potui comperire. Proindè mæstus ex Templo illo Augustissimo revertor, ægrè ferens Viros clarissimos hujusmodi temporum iniuriis esse, ut plurimùm obnoxios, atque oppressos.

Quæ Campus asserit circa Inscriptiones sublatas, confirmat **Carolus à Turro** in Opere inscripto, *Ritratto di Milano* &c. pag. mibi 401.

Lud. Jacob. à S. Carolo in *Bibliotheca Pontificia*, ubi de Pio II. notat inter perhibentes Testimonia de scriptis ejusdem Max., & Sapientissimi Pontificis Nicolaum Amidanum, sed an hoc evererit ante hujus

hujus Pontificis inaugurationem minime dubitandum non est, cum Nicolaus obierit (ut dixi) anno 1454.) & Pius II. creatus fuerit Summus Antistes 1458. Immo pro majori eruditione subde
Epist. *Aenea Sylvi Piccolominei*, qui fuit Pius II., ex lib. 1. Epist. ejusdem, epist. 28. excerptam. En illam tibi Lector, si ejus lectioni vacare tibi per otium licet.

Aen. Syl. Poeta S. P. D. Nicolao Amidano Canonice Mantuano, & Amando Fratri.

Parum tecum negotii habui, Nicolae Amantissime, dum Basilea fui, sed nec plus habuisse voluerim, namque si modica consuetudinis causa tantum molestiae fero te privatus, quid tandem facerem, si salis, ut ajunt, modium tecum consumpsissem. Mirum in modum gravis est mihi absentia tua, atque ideo longe gravior, quia inter exteros sum, meos modos, meumque vivendi morem abhorrentes, sed statim omnia ferre, dum sperem mihi bene esse. Ut tamen facilius tolerare possim, obsceum me tibi calamus plumbeus sit, neque papyrus aurea, quam dirigere formides. Multa sunt, quae mihi diutim posses scribere Valetudinem tuam, & reliquas novitates passim illuc defluentes. Et quid in Concilio, quidve in Curia fiat. Et si desint caetera, Glycerium saltem materiam potest dare, de qua nunquam tantam scribes, quantum audiam libenter. Efficere igitur quod cupio: ne autem tibi affectanter scripturum aestimes, quae intelligere potes ex eo, quia prior do literas, nec plura modo. Nos Ultimam pergimus, deinde Isbruch, post Carinthiam petaturi. Incertum est, an Nurenbergam venturi simus. Jam vela ventis solvi, & in intimum mare devolvor, à caeterisque meis charis remotior. Vale.

Ejusdem verò Amidani excusatoria taciturnitatis ad Aeneam, etiam eodem libro epist. 182. His concepta est:

Nicolaus Amidanus S. P. D. Aenea Sylvio Poeta praestanti, & amico singulari

Credo te vehementer admirari, Aenea dulcissime, quod postquam istinc abiisti, literarum mearum nihil suscepisti: praesertim cum & ego antepollicitus sepe fuerim, me crebro ad te scripturum de his, quae apud nos in dies agerentur, & tu jam pridem tuas ad me literas dederis. Ego quoniam Reverendiss. Card. S. Laurentii in Damaso ad Ser. mos Romanorum, & Poloniae Reges legatus per hanc Sacram Synodum destinatus, crastino mane à nobis est recessurus, & unà secum Laurentius noster, cui praesentes commisi, jamque maxima pars noctis effluxit, non possum excusationes meas, & silentii causas ad te scribere, praecipue cum multarum rerum plenus sim, quas, per literas, tecum communicare vellem libenter: Sed quia prohibente angustia temporis, id efficere ullo modo non possum, malo hoc modicum temporis, quod mihi superest in aliis scribendis, quam in excusatione mea consumere. Scid enim, quod tu omnibus in rebus gravissimo semper judicio usus, silentium meum in bonam partem accipias. Quod si forsitan & culpabilem, & punitione aliqua me dignum judicaveris, paratus jam, & promptus sum correctionem tuam omnem subire. Quum etsi asperrimam animo tuo forsitan concepturus

cepturus sis, eam unica Periculis in cessione leniri posse confido; Quare non est, quod serenitatem tuam multum formidem, quandoquidem certissimus sum arma mihi parata, quibus superare te facillime possim, accipe igitur ex multis hac parva. Unde ex Basilea Anno MCCCXIII.

Die 16. Aprilis 1453. Indict. 1. ex literis datis per Nicolaum Amidanum Mediolani Archiep. favore Hospitalis Pietatis Pauperum Christi habetur priora mentio ejus Creationis, quæ paucis diebus videtur præcessisse cum sub die 5. Martii ejusdem anni similes literæ datæ fuerint per Capitulum Metropolitanum, Sede Vacante, ex Archivio dicti Hospitalis, & ex relatis per J. C. Camillum Simonum Mediol. in suis Adnotationibus M. S. de Archiep. Mediol.

LIII.

Jacobus Boscalinus à Mozzanica ditionis, & Diæcesis Cremonæ Ord. Min. S. Francisci, Vir gravis, & doctus, Mediolanensis Provinciæ primus Minister, quarto idus Septembris 1453. Vicarius Generalis, mox in Comitibus Bononiæ, totius Ordinis Præfectus Generalis eligitur.

Anno 1457. Mediolani moritur, & sepelitur cum hoc Epitaphio
Jacobo Mozzanica Minorum Generali Theologo, & Liberal. disciplina peritiss. Hujus Ordinis Pientiss. Fratres hoc monum. fecere. Vixit Ann. L.M.V.D. X. obiit Anno Christi MCCCCLVII. IX. D. Julii.

Vvadingus in *Annal. Min. Tom. 6. fusè*, & Haroldus in *Epitome ad annos prænotatos*. Extat ejus *Epistola ad S. Joannem Capistranum*, data die 4. Novembris 1453. in qua magno reverentiæ præludio se ipsum totum illi devovet. Scripsit item

Lectiones super Psalmum Beati Immaculati &c. ut Vvadingus de Scrip. Ord. Min., sed malè ab eodem Mediolanensis appellatur.

LIII.

Petrus Oldoynus non ignobilis inter Patriæ Jurisperitos habitus est, legali laurea redimitus anno circiter 1424., Patrium Collegium nobilitate, & virtute decoravit, ut qui post se dereliquit *Volamina*

De Potestate, & Auctoritate Principis.

De Tutelis,

Et alia Controversiarum legalium non infimi census Commentaria. Bressian. in Coll.

Syllabus J. C. typis datus.

Egidius alter ex hac stirpe Legum Doctor hisce temporibus Regii Lepidi Prætor enituit.

Idem Bressian.

Tomo I.

Na

Anto.

LIII.

Antonius Ferrarius Pontificii, & Cæsarei Juris Doctor, nec non
opularia conditione præpollens, ab Eugenio IV. creatur Refe-
 rendarius Apostolicus. Hunc autem Nicolaus V. à quo prædili-
 gebatur ob mores inculpabiles, & doctrinæ præstantiam, dum ad
 majora eum promovere contendebat, Romæ obiisse fertur non
 absque illius Hierarchæ dolore hoc anno 1454.

Antonius Campus Hist. lib. 3.

Cavitellus in Annal., qui per errorem vocat Nicolaum

Dominicus Bordigallus in suis Epitaphiis sincero calamo hæc habet.

Ferrarius Doctor prudens Antonius arca

Clauditur, Alemena protulit hunc Sapidum
Virtute, ingenio Pastor Nicolaus amavit.

Principibus Ligurum charus habetur homo.

Legibus alter erat Cinus spirante Minerva

Alter Aristoteles: Socrates ingenio.

Urbs Romana suum corpus tenet, ethere gaudet.

Spiritus aeterno perficiturque bono.

Mors rapuit, bona fama manet virtute resurgens,

Qua decorat Patriam, progeniemque sui.

LIV.

Bartholomæus Somentius Medicus, Philosophus, & Astrono-
 mus suorum temporum facile princeps posteritati donavit.

De Signis Cælestibus.

Opus Medicinam profitentibus apprime utile, ut innuit *Bres-*
sianus in V. R. verum ab invidis Bibliotaphis occultatum.

Ad Divi Christophori, hæc Epigraphæ apparebat, ex Buschetto
 desumpta:

Hoc Sepulchrum est Nob., & Egreg. Art., & Medic. Doctoris

D. Bartholomæi Somentii, & Hæredum ejus, qui obiit Idibus

Decembris anno MCCCCLIV.

LIV.

Lucas Felinus Patriæ in literis, quas amariiores vocant, celebris
 Gymnasiarcha; Veteribus Poetis carminum laude conferen-
 dus comparandus. Scripsit

De Bello Philippi Marie Mediol. Ducis contra Venetos?

Bressian. in V. R.

LIV.

Bartholomæus Sfondratus, ob eximiam doctrinam Imperatori
 Friderico III. acceptissimus, rebus æque præclare gestis, ac scrip-
 tis illustis prædicatur, Ragusii bonas literas aliquandiu professus,

eum

cum apud Imperatorem partes Epidauriorum egregiè defendisset, perpetuus Civitatis eorum dictator ab eis constitutus est circa annum 1454. Undè amplissimam suorum nobilitati faciens auctorem, inelyta moralis, & politicæ virtutis exempla Nepotibus reliquit. De eo namque scribit *Jo. Jacobus Crastus in Orat. pro Francisco Sfondrato: Bartholomæus genitor illius (scilicet Stephani J. C.) primum Secretariatus locum in Rep. Ragusæ itè piè, innocenter, sanctèque gessit, ut, eo defuncto, publica sanctione perpetuis temporibus valitura, majoribus ipsius Bartholomæi masculis officium illud hereditario jure demandatum fuerit, quod in presentiarum Hieronymus Stephani Frater latina lingua perpolitus paterna integritate prudenter administrat.*

In ea verò Provincia Bartholomæus primo Amicorum loco habuit sibi similem eruditione Xenophonta Philippum Franc. Filium, qui & ibidem publicè docebat, & Sfondrati affinitate gauderebat; hinc non semel ipsius meminit Philippus Pater in Epistolis Affinibus nuncupans, ejusque diligentiam filio imitandam proponens, ut *sib. 18. Ep. 24. Occupationum tuarum excusationem nullo pacto admitto. Non enim occupatior esse debes collega, atque propinquo tuo Bartholomæo Cremonensi viro prudenti, ac perhumano, qui fasciculos literarum dat quotidie, non modò ad suos, sed etiam ad peregrinos. Extat & ad eundem Epistola primi libri 33. dat. Mediolano 6. Id. Octob. 1470.*

LVI.

Philippus Maria Biragus Musarum adnatus, aliquandò poetice professus est: quippè dicitur evulgasse

Carmina Græca, Latina, & Italica.

Item Soluta oratione

De Virtutibus Moralibus Tractatum.

Ex ejus Tumulo, ut innuit *Bressianus in V. R. legebatur.*

Philippus Maria Biragus Musarum cultor, hic quiescit cum Majoribus suis. Anna Maria Asella Uxor charissima Viro Aman-tissimo P. obiit anno huj. salutis MCCCCLVI. VII. Kal. Maii.

Florentissima Biragorum Familia viguit Mediolani, & viget in Daniele J. C. Coll. unico, & posthumo tantæ gentis germine mihi quàm maxima humanitate obstricto, cujus inter Heroes propè innumeros commendantur Andreas cognominatus Magnus, qui, Philippo Maria Vicecomite Mediolani Duce extincto, pro tuenda Patriæ libertate, Venetorum apud Cremonam Navali prælio decertantium, ex septuaginta navibus duas tantùm dimisit ad internuncium reduces: Rhenatus Maximus Regni Galliarum Cancellarius, postmodum inter S. R. E. Purpuratos adscriptus. Daniel ex Senatore, & Ducali Consiliario Archiepiscopus Mityleni, Franciscus Metoni, Septianiq; Castri dominus, qui elucubratis Consilia pro decidendis Nobilium controversiis publici Juris fecit.

LVI.

Melchius Ferrarius vehementis ingenii inter Poetas suo tempore effloruit. Ex ipsius literariis monumentis lectum fuit Poema hetrusco versu inscriptum

La Pudicizia di Lucrezia Romana: plerosque Commentariolos divulgavit diversi generis

Bressian. in V. R.

Laudatur summo opere à Com. Francisco Perfico in *Historia exordia, ubi &c.* Quidam mihi Amicus literatura satis insignis Melchius Ferrarius &c., ac alibi: Et Melchius ille, cujus castigatione ad literarum studia sum incensus Summæ Vir memoriæ.

LVI.

Albertinus Philosophus, & Medicus non incelebris, in Archigymnasio Bononiensi Philosophiam Lector extraordinariè professus est; Indè Medicinam, postremò Philosophiam moralem diebus Festis, quibus facultatibus aliquot ingenii sui monumenta edidisse perhibetur. Meminit ipsius Jo. Pasch. Alidosius in *Catalogo exterorum Bon. Gymnas. Professorum, anno 1456.*

Bressianus in Virtu. ravivata, ad annum 1459. hunc facit è Gente Catanea, & refert scripsisse.

De Hydrope.

De Doloribus Colicis.

De Pestilentia, nec non

De Mulierum Pakbritudine.

LVII.

Seraphinus Trussus ex Ordine S. P. Francisci Theologus percelebris, magnam sui memoriam confirmant Opera.

De Incarnatione Domini lib. 2.

De Oratione Dominicali.

De Natura Angelica

Bressianus in V. R.

LVII.

Carolus Pallavicinus ex Monticelli Marchionibus ultra Padum tunc Cremonensis Diocesis, optimarum artium scientia, ut perspicuam suam nobilitati decebat excultus Ecclesiasticis disciplinis addictus, à Calisto Pont. hujus nominis tertio ad summum Laudensis Ecclesiæ subsellium erectus, Ecclesiam eandem Canonicis dignitatibus, & pretiosarum supellectilium ornamentis adauxit: Eamque annis quadraginta pietate adæque, ac vigilantia rexit, Sacras itidem Aedes Monticelli insigni Canonicorum Collegio proprio decoravit, ubi cum ad extremam ætatem redactus esset, mortem vicit hoc monumento relato à *Bressiano in Ref. & Violis.*

Pal-

Pallavicinus oram Laudis Marchio Præsal.

Carolus: Hoc Templum pro magna munere fundans.

Arcem restaurans, Dominusque Palatia condens.

Tresauris donans, Laudibus Tempora superbis.

Emerita extollo fructu Patrimonia Gentis.

Sarcophago post multa senex modo stantur in illa.

Obiit MCCCXXVII. 1. Octobris.

Cui sequentes notæ additæ fuerunt.

Die XII. Junii MDCXLII. restauratum fuit opertum depositum, & repertum intactum, ac si sepultum esset de recenti, magna Populi concursu, licet sepult. de anno MCCCXXVII. 1. Octob.

Ugbellus in Italia Sacra, alique de eodem scribentes Patria Patrimensium volunt; verum isti Pallavicini amplas Aedes Cremonæ tunc inhabitabant, ubi etiamnum inter Patriæ nostræ optimates efflorescent.

In Templo Castri Novi Buccæ Abdur post Anam Majorem habetur hæc inscriptio.

Hoc Altare cum Ecclesia consecratum fuit per Rev.^m D. Carolum de Pallavicinorum Marchionibus, Episcopum Laudensem, in honorem S. Mariae Virginis tempore Ven. Viri D. Bartholomæi de Zucchallis Ecclesie prædictæ Rectoris. Anno Domini 1474 die 14. Julii.

LVII.

Federicus Sfondratus J. C. in Coll. Patriæ accersitur. Summa nomen virtutibus, quibus enituit, Posteris commendavit. Nomen de eo scripsit Johannes Jacobus Cretas in Oratione pro Francisco Sfondrato: Federicum tamen Sfondratum J. C. illam celebrantissimum, præter multiplicem literaturam in omni Virtutum candore venerabilem, silentio præterire piaculi instar foret: Germanum quoque ejus Nicolaum, & moribus professionem Fratrem simillimum, qui sua doctrina non minoris generi claritatem infudit.

In Ecclesia S. Dominici Cremonæ, & in Sacello S. Johannis Evangelistæ nunc S. Rosæ Virg. Limanæ dicata legitur.

Hoc est Sepulchrum Spectabile, & Clariss. J. U. Doctorum DD. Federici, & Nicolai, nec non Jo. Caroli Fratrum de Sfondratis, & Heredum suorum MCCCCLXXX.

Bressianus in Coll. J. C. de eodem refert aliam inscriptionem in Aedibus Divo Salvatori dicatis.

Celsus Rosinus in Lyceo Lateranensi lib. 11., ubi de Mattheo Bosso Veronensi Can. Reg. Later. erga finem innuit Nostri Federici Epistolam ad Bossum datas, ejusque excoluisse amicitiam.

Floruit & alter Federicus Sfondratus ingenio admirabili, ad quem extat Epist. Franc. Zava Cremonæ data 6. idus Junias. 1575. in lib. 12., & cujus est Epigramma, quod legitur in laudem libri Prosperi Basethi Ferrar., cui tit. Responsa, seu Consilia primam edita Venetiis 1580.

Inter

Inter Romanos Præsules ex hac progenie, præter alios memorandos, fuit anno 1315. Ferdinandus sub Clemente V.

LVIII.

Somentius de Somentis suo ævo Philosophus, & Astronomus non prætereundus, libros confecit

De Stellarum fixarum genere

De Fluxu, & Refluxu Maris.

De Primo Mobili

De Volatilibus, & Aquatilibus natura.

Bressianus in V. R.

LIX.

Antonius Rangonus insignis Philosophus, & doctissimus J. C. de Collegio die 1. Septembris anni enunciati advocacionibus perquam clarus, posteris reliquit

Legales Consultationes vol. 3.

Tractatus Philosophiæ Moralis.

Reperitur tumulatus in primo Claustro Con. S. Dominici, ubi hæc inscriptio.

Hoc est Sepulchrum Egre. Legum Doct. D. Antonii de Rangonibus, & Gherardi de Rangonibus, eorumque heredum.

Syllabus J. C. &

Bressianus in Coll.

LIX.

Daniel Conradus Federici F. V. S. Prosperi J. C. in Coll. receptus die 5. Novembris 1459. Homo haudquaquam notandus pignus, Poësi non parum addictus, Pater Patriæ, plerumque, sapius Orator ad Italiæ Principes, demùm Ticini Judex excessit anno 1497. reliquit

Consultationum Legalium vol. 3.

Carminum lib. 2.

Hic Daniel ille est, de quo fit mentio, ubi de Guidone Suzzarja.

De eodem Bordigallus in Epitaphiis

Cajetanus in Carmin. M. S. &

Auctores Syllaborum.

LX.

Brocardus Persicus Comes, Michaelis F. J. C., & Poeta magno suis ornamento floruit, omnia scilicet animi bona in ipsum contulisse videbatur natura pro iis, quæ casui subiecta, & Parentibus erepta fuerunt. Siquidem iis temporibus natus, quibus pervetusta ejus Familia spoliata est antiquo Sablonetæ veteris dominio, quod Comitatus titulo diù possederat, antequam Oppidum illud, agri tunc Cremonensis, à Francisco Gonzaga cum Bozulo occupatum

patum, Mantuanæ stirpis evadere anno 1408. Cujus ob imperium loci factum est, ut Sabloneta quondam illustrem Comitum de Persico Gentem perhibuerint scriptores, ut *Blondus in Hist. Italia*, & *Albertus in descriptione Italiae*, sed licet inter eas suæ stirpis procellas editus, Brocardus perturbationibus non obnoxius, à suo traduce magnanimo non degeneravit. Utramque nimirum, vel à Pucro didicit sustinere fortunam, sciens illud Poetæ Martialis, quod affabrè cadit

Vilia natis fueramus quæcunq; ramis

Nunc in adoptivis Persica chara sumus.

A magnis proinde Principibus peramatus constantis æquæ, ac eruditi Equitis retulit encomia. Plurimum consilio valuit. Quamobrem inter supremos suos Consultores illum ascivit Philippus Maria Vicecomes, qui & sæpè Brocardi opera usus est in administranda justitia: Bellicis itidem consultationibus ipsum adhibuerunt Nicolaus Picininus supremus Copiarum Vicecomitis Imperator, atque Jacobus filius, cum quo Neapolim profectus, Ferdinandi Primi Aragonensis Regis supremus, ut vocant, Cancellarius factus est. In quo munere diem obiit Neapoli anno 1479. Magnum & Principi, & Regno, & Patriæ, sui desiderium relinquens. Memorabilem tamen cum scriptoribus antea se fecerat, committens monumentis

Carmina triginta milia in duodecim

Libros divisa, quibus Hieronymo gesto, quæ

Aut interfuit, aut presuit, complectuntur.

Orationes luculentissima

Epistola

Astronomica Aphorismi.

Tanti Viri virtutes jure merito recensentur à Com. Francisco Persico ejus Filio, in eisdem elucubratis suorum temporum Historiæ (cujus archetypum M. S. quo fato penitus ignore ad manus meas non quidem absque maxima animi gaudio devenit.) sunt autem ea, quæ nunc subdo, ejusdem Historiæ fragmentum, quæ etiam poterunt Cremonensium ingeniorum vana facile testari.

Patrem de me ut ingrato Filio manus quærentur, nisi Brocardum Patrem Comitum Perillustrem. Oratorem, Poetamque omnibus numeris absolutum in hoc Cremonensium Virum ab eo vana ascriberem, quem amplissimis Magistratibus perfundum Neapolitanæ Rex, sibi in Cancellarium magnum, ut dicitur, ac Consiliarium et Patris auctoritate delegit, cujus præclari ingenii monumenta sunt triginta milia Carminum, quibus præclara facinora temporum suorum, sed in primis, quibus ipse presuit, vel interfuit, complexus est. Syderali scientia ad eum eruditur, ut à summis Viris, tanquam Mercurii Nomen, veneraretur, celebrareturque; At hæc non nostra solum adiurata sententia, ex omnibus, qui mortalibus dantur virtutibus, nulla ei desse videbatur, usque adeo, quod deorum numero potius, quam mortalibus censetur.

tur. Id profari non erubesco, cum res ipsa per se loquatur &c. Eiusdem meminere *Cavitellas*, à quo vocatur vates, & J.C. celeberrimus.

Ant. Campus in Hist.

Franciscus Zava latè in Orationibus.

En singulare privilegium à Rege Ferdinando Comiti Brocardo concessum, ex quo apparet quantum amore, muneribus, & Feudis à magno illo Principe fuerit exceptus. Archetypum habui à Com. Brocardo Persico Juniore Amico meo humanissimo.

FERDINANDUS Dei gratia Rex Siciliae, Hierusalem,
& Hungariae.

UNIVERSIS, & singulis praesentium seriem inspecturis tam praesentibus, quàm futuris. Optimum Regnum tunc solidis fundamentis subsistere, & prudentissimè institutum esse arbitrari possumus: Cum Viris, & quidem clarissimis abundat, & praecipuè cum Aula Viris omni Virtutum genere praestantibus est perillustris. Quid enim est, vel in Republica, vel in quoque Principatu, aut utilius, aut dignius, quàm Viris insignibus decoratum iri? Si enim in Orbe ceteris hominum bonis moribus, & disciplinis instituti, omnibus mundanis rebus praefereudi, quàm magis optimates, qui egregia virtute ab omnibus sunt selecti? Quo fit, ut cum nobis exactissimum studium sit nostram Aulam Viris virtute eximiiis decorare longa jam experientia, cognita nobis per mille rerum discrimina, virtute rarissima, & clarissimis dotibus Spectabilis, & Magnifici Viri Comitis Brocardi de Persico, nostri Regni Cancellarii rem dignam nos facturos, & laudatissimam arbitrati sumus: Si hunc Virum Nobilissimum nostrae Aulæ optimatibus, atque proceribus adiunxerimus, seu adiunctum beneficentia, qua mortalium studia devinciuntur, foverimus, & ex dedito deditissimum nobis reddiderimus; Est enim Vir & literarum peritia non mediocriter eruditus, moribus gravissimis, prudentia, & usu rerum per omnes utpotè fortune casus obiectatus clarus, & inter primiores nostri Saeculi habitus; Cumulatissimus denique ad id virtutibus, & meritis ornatus, ut inter rarissimos nova hac aetate possit adnumerari. Declaratum est, vel ex eo quòd apud Serenissimum, & Inchyam quondam Alphonsum Regem Patrem, & Dominum nostrum apud Illustrissimum, & Splendidissimum Philippum Mariam Ducem olim Mediolani praestantissimum, apud Illustrissimum, & Potentissimum Franciscum Sfortiam Ducem Mediolani invictissimum, apud Illustrissimum, & Magnificum Nicolaum Picenum belli Imperatorem fortissimum, apud Illustrissimum Jacobum Picenum de Aragonia belli ducem clarissimum semper in pretio est habitus. Et placuisse tot Principibus Viris non ultima est laus: Quae omnia, & pleraque alia, quae longum est recensere animo repetentes ad gloriam, & Regni nostri amplitudinem conducere existimavimus. Si hunc Virum apud nos habuerimus, cum itaque aliis illi polliciti fuerimus nonnulla dono concedere.

cedere. Idque officere nequiverimus, bonis, & rationabilibus ex causis: Institimus vice illarum rerum eidem donare, & largiri Terras Gajani, & Cotrofiani Provinciae Terræ Nydrunti, quo habeat decentis vitæ alimenta; & ut inter Proceres, & Optimates nostri Regni apud nos vitam celebrem agere possit; Ultra alia, quæ à nobis accepit, accepturusq; est beneficia: Id propterea iis adducti rationibus, & aliis dignis ex causis, et propter accepta ab eodem officia, & quæ impostero præstiturum speramus de bono in melius continuatione laudabili super præmissis nostrorum Collateralium, & aliorum de consilio nostro maturè præhabita deliberatione, quæ ad hoc specialiter intervenit eidem Comiti Brocardo, & suis utriusq; sexus hæredibus, & successoribus legitimis, & non legitimis modo, & forma inferiùs annotatis natis, tam et in antea nascituris in perpetuum Terras Gajani, et Cotrofiani, Provinciae Nydrunti per Nostram Curiam hætenus tentas, & possessas cum suis Villis, Castellis, Casalibus, Hominibus, Vaxallis, Incolis, Sale, Focolariis, collectis, & cæteris Fiscalibus functionibus impositis, vel imponendis Nostræ Curie spectantibus, & pertinentibus quocunq; nomine censeantur, & cum redditibusq; feudis Feudatariis, Subfeudatariis, angariis, perangariis, domibus, possessionibus, vineis, Olivetis, Fardinis terris cultis, & incultis montibus planis, pratis, sylvis, nemoribus, pascuis, arboribus, molendinis, bastinderiis, piscariis, Venationibus, passagiis, tenimentis, territoriis, aquis, aquarunq; decursibus, bajulationibus banco Justitiæ cognitione causarum Civilium, Criminalium, et mixtarum, aliisq; Furibus, jurisdictionibus, rationibus, actionibus, utiliq; dominio, & pertinentiis omnibus ad dictas Terras pertinentibus cum jurisdictionibus suis, atque spectantibus ad illas, & illa quovis modo Res utiq; per nostram Curiam tentas, & possessas. Quæ videlicet sunt de Demanio in Demanium, & quæ de servitio in servitium, pro eo quidem valore annuo, quem præfata Terræ cum pertinentiis suis, & juribus valent, vel valere compertæ fuerunt in studium nobile, & sub contingenti proinde Feudali servitio, seu ad hoc, nec non et cum Jurisdictione Criminali, et plena meri, mixtiq; Imperii, et gladii potestate, et exercitio Jurisdictionis ipsius, quam, & quod per eundem Comitem Brocardum, & suos hæredes, & successores, & eorum Officiales fideles, & providos unà cum Judicibus assessoribus, actorumq; Notariis, quos assumendos, et ordinandos per tempora duxerunt in dictis Terris, Casalibus, et earum pertinentiis, & juribus ex nunc in antea in perpetuum exerceri, geri, et administrari volumus, & jubemus. Nec de ipsorum Curia, & criminali Jurisdictione, merique, & mixti Imperii, & gladii potestate exercitio, & administratione in dictis Terris, Villis, & Casalibus, juribus, & pertinentiis, hominibus, et Vaxallis, Officiales nostros omnes, & singulos tam majores, quam inferiores, ad quos spectat, & spectare poterit quocunq; Præsidentu fungatur, vel officio, aut dominatione notentur per dictum Regnum nostrum Siciliae, ejusq; Terras, & Provincias, constitutos, vel constituendos præsentis scilicet, et futuros deinceps intromitti. Sed ab illis ibidem desistere, et cessare tamq; rem nostram propriam, ac ad nos, & ad dictam nostram Curiam de jure spectantem, et legitime pertinentem, damus, donamus, tradimus, et ex causa donationis inter vivos irrevocabilis proprii nostri motu, instinctu, & præmissorum,

Et aliorum considerationis, presentis Privilegii nostri tenore concedimus de certa nostra scientia, liberalitate mera, Et gratia speciali mature, consulto, Et deliberato, Et nostrorum Collateralium, Et Sacri Consilii consultatione, Et deliberatione prehabita juxta usum, Et consuetudinem dicti nostri Regni Siciliae, ac generalis, Et humane Regiae sanctionis editum deferendorum successione in favorem Comitum, Et Baronum omnium dicti Regni, a tempore felicitis adventus clarae memoriae Domini Regis Caroli Primi in ipso Comitatus Baronias, Et Feuda inibi ex perpetua collatione tenentium factum dudum per Inclitae recordationis Dominum Regem Carolum II. in parlamento celebrato Neapoli divulgato, legibus, Et Juribus, constitutionibus, Regnique Capitalis, Et rescriptis quibuscunque contrariis, seu contrarium forsitan disponentibus, eisque praesertim, quae concessionem, Et donationem bonorum feudatium fieri prohibent, Et quibuscunque donationibus, seu concessionibus quibusvis aliis personis, forsitan factis, seu faciendis etiam, si capta, vel apprehensa fuerit possessio corporalis, vel etiam si de presentibus expressam, ac de verbo ad verbum facerent mentionem. Cedula, albaranis, promissionibus, aut aliis rescriptis, Et rebus, personis quantumvis benemerentibus, etiam si pro statu Reipublicae factae essent, et pro statu nostro, Et si specialissimam exigerent mentionem, et aliis quibusque, quas, et quae in quantum presenti nostrae concessionis refragarentur, vel obsisterent decreta, scientia, potestate dominica legibus soluta de collateralium, et Sacri Consilii deliberatione, cassamus, irritamus, annullamus, et viribus, Et efficacia evacuamus non obstantibus quoquomodo; Et nihilominus pro favorabili prosequutionis affectu donationis, concessionis, et traditionis presentis in eundem Comitem Brocardum, et dictos suos haeredes, et successores omne jus, omnesque actiones reales, personales, utiles, et directas, mixtas, et in rem scriptas nobis, et nostrae Curiae, competens, et competentes, competiturum, et competituras in, et super dictis Terris, Juribus, et pertinentiis ut supra cum Villis, Casalibus, Hominibus, Vaxallis, Feudis Feudatariis, Subfeudatariis, bajulationibus, gabellis, mero, et mixto Imperio, et gladii potestate, Sale, Focolariis, collectis, Fiscalibus functionibus quibusque nostrae Curiae haecenus spectantibus, et pertinentibus praedictis ex causis, vel quavis alia ratione titulo, vel praetextu vigore dicti presentis nostri Privilegii de ipsa certa nostra scientia, motuque proprio, ac Regia potestate, ac Collateralium, et Sacri Consilii deliberatione transferimus; cedimus, Et penitus derivamus. Ad habendum, tenendum, possidendum jam dictas Terras Gajani, et Cotrofiani, nec non castra, seu Fortilitia cum Vaxallis, Feudis, Feudatariis, Subfeudatariis, Fiscalibus functionibus, bajulationibus, Gabellis mero, et mixto Imperio, juribus, Et pertinentiis suis omnibus antedictis per eundem Comitem Brocardum, et suos omnes haeredes, et successores, ut infra, in Feudum immediate, et in capite a nobis, Et dicta nostra Curia, ac haeredibus, et successoribus nostris in praedicto nostro Regno Siciliae sub feudali servitio, seu Adloa ut supra praestando, ac petendum, ac reintegrandum, et reintegrari faciendum omnia, Et quaecunque bona, Et iura a dictis Terris, et Locis quovis modo alienata, illicitè distracta, seu occupata, juramenta assurationis debita a

Vaxalis recipiedum per manus Commissarii super hoc per nos deputandi, vendendum, alienandum, permutandum, donandum, tradendum, & concedendum, illisque dominandum, & eis usufruendum; ac de ipsis Terris, et Locis faciendum, & disponendum, pro ut quando eis videbitur inter vivos, & in ultima voluntate, et quemcumq; contractum faciendam tamquam de re propria ipsius Comitis Brocardi, & ejus heredum, & successorum prædictorum nostro in hiis assensu, & beneplacito reservato. Et demùm concedimus ex certa scientia, consulto, & deliberatione nostri nostrorum Collateralium, et Sacri Consilii deliberatione præhabita potestate, quæ Dominium ipsi Comiti Brocardo volenti suis rebus cautius consulere, eidem dumtaxat, et pro hac vice solum, quod possit sibi in testamento utriusque sexus heredem, vel successores, hæredes, vel successores in dictis Terris, bonis, et juribus univèrsis, vel in parte ipsorum instituerem, vel unam, vel plures, filiam, vel filium, vel filios legitimam, legitimam, vel legitimos, non legitimam, non legitimam, vel non legitimos, vel quemcumque, quamcumque, quascunque, vel quoscunque heredem successorem, hæredes, et successores quemquam, quos, vel quas maluerit, et sibi placuerit secundum ratas distinctiones, et partes per eum constituendas. De quibus volumus, decernimus, et jubemus dictos hæredes, vel successores, heredem, vel successorem remanere debere tacitum, vel tacitam, tacitos, vel tacitas, contentum, contentam, contentos, vel contentas, et perpetuum silentium illi imponimus, Et ex nunc, prout ex tunc charum, gratum, et firmum gerentes, et tenentes quicquid in dicta hereditate, et successione per ipsum Comitem Brocardum actum, gestum, factumve fuerit. Astringentes ab ea, eo, vel eis, non legitimo, legitima, vel legitimis omnem natalium maculam eo casu; Et habilitantes eum, vel eam, eos, vel eas ad dictam successionein ex potestate dominica, gratia speciali ex certa scientia. Volumus etiam, decernimus, et declaramus, quod præfatus Comes Brocardus, et sui hæredes, et successores, ut supra debeant uti, frui, et gaudere introitibus, salis Focolariorum, et collectarum Regalium, seu Fiscalium, et omnibus Fiscalibus functionibus hætenus per nos impositis, ac imponendis, quæ eidem, suisque heredibus, et successoribus consulto, et deliberatè, et ex certa scientia concedimus, donamus, et elargimur. Ita tamen quod præfatus Comes Brocardus, et præfati sui hæredes, et successores, prædictas Terras cum Casalibus, Villis, Locis, et Juribus omnibus supra scriptis ut supra, posteaq; illa fuerint realiter affecuti in Feudum immediatè, et in capite à nobis, et nostra Curia, ac Heredibus, et Successoribus nostris in dicto Regno nostro Siciliæ perpetuò teneant, et possideant, Nec alium præter nos hæredes, et successores nostros in Regno jam dicto superiorem, et dominum exindè recognoscant: servireque præterea teneantur, et debeant nobis, præfatisq; nostris heredibus, et successoribus de Feudali servitio prædicto ad rationem, et consuetudinem nostri Regni. Quod servitium dictus Comes Brocardus pro se, et heredibus, et successoribus suis prædictis in præsentia nostra constitutus præstare, et exhibere, et facere nobis, præfatisq; nostris heredibus, et successoribus suis juribus spontè

obtulit, et promisit: Investientes proinde prefatum Comitem Brocardum
 pro se, et heredibus, et successoribus ut supra de presenti nostra concessione,
 donatione, et gratia per expeditionem presentium, ut est moris. Quam
 investituram vim, et vigorem vere donationis, et realis assurationis,
 & traditionis dictarum Terrarum, & Locorum, & jurium omnium su-
 pradictorum Volumus, & decernimus obtinere. Pro quibus quidem Ter-
 ris, Locis, & Juribus predictis ab eodem Comite Brocardo ligium
 accipimus in manibus nostris homagium, & fidelitatis debita juramen-
 tum, clausulis, conditionibus, reservationibus omnibus, & singulis,
 que in Privilegiis concessionum, & donationum Regalium, & nostris con-
 sueverant exprimi, & apponi in presenti Privilegio intellectis, & habitis
 pro sufficienter expressis, ac si forent in eo distincte, & particulariter
 annotata; salvis nihilominus, reservatis nobis, prefatisque nostris hæ-
 redibus, & successoribus servitiis nobis ex inde debitis secundum usum,
 & consuetudinem Regni predicti, ac omnibus, & quibuslibet aliis, que
 nobis, & nostre Curie Majoris Domini ratione competunt, & deben-
 tur, prout habemus, & habere debemus in Terris, & Locis supra di-
 ctis, & omni jurisdictione ipsarum collationibus, & presentationibus
 nobis, dictisque nostris heredibus, et successoribus specialiter reservatis.
 Firmis tamen remanentibus omnibus suprascriptis, & infrascriptis in
 hoc Privilegio contentis, & specificè declaratis. Intendimus autem, et
 presenti nostro Privilegio declaramus, quod dictus Comes Brocardus
 Procurator cum solertia debita, & instanti infra Menses sex post adep-
 tionem dictarum Terrarum, & Locorum in antea numerandos presentis
 nostrum Privilegium, vel ejus tenorem in quaternionibus nostre Camere
 summarie penes nostros Præsidentes transcribi facere, & particulariter
 annotari, ut tempore, quo Feudale servitium Regni Comitibus, Baro-
 nibus, & Feudatariis aliis in Regno jam dicto per vestram Curiam
 generaliter indicetur, contingat ipsum Comitem Brocardum, & præ-
 fatos suos heredes, & successores tamquam novos possessores, & Do-
 minos Terrarum, & Locorum predictorum pro illis Feudalibus servitiis
 debitis in quaternionibus ipsis manualiter, inviolabiliter referri. De-
 clarantes insuper, & volentes, quod ipsius Comitis Brocardi futuri hæ-
 redes, & successores in dictis Terris, & Locis gradatim ad nostram
 Curiam venire teneantur, & debeant. Denuntiantes in eadem nostra
 Curia prefatorum decedentis, & decedentium, si qui fuerint, debitum,
 ligiumque præstaturi in manibus nostris homagium, & fidelitatis debita
 juramentum, ac debitum in nostra Curia relevium soluturi, seque con-
 scribi facere in quaternionibus dictæ nostre Camere penes Præsiden-
 tes, ad quos spectat, & spectabit cum particulari distinctione Terra-
 rum, Locorum, et jurium suprascriptorum, cumque valore annui, &
 contingentis pro illis Feudalibus servitiis, et predicta alia facturi, et
 adimpleturi, ad quæ propterea rationabiliter astringuntur, Alioquin
 presentem nostram gratiam, quo ad deficientem, seu deficientes in præ-
 missis decernimus esse nullam. In quorum fidem presentes nostro magno
 prudenti sigillo munitas fieri jussimus. Datas in Civitate nostra Ca-
 pue

pna per spectabilem, et magnificum Virum Honoratum Graytanum Fundorum Comitum hujus nostri Regni Logothetam Prothonotarium Collateralem-Consiliarium fidelem nobis plurimum dilectum, Die v. Mensis Maii Anno Domini, MCCCCLXV. Indictione decima, Regnorum nostrorum Anno octavo.

Subscript. Rex Ferdinandus Sc. cum Sigillo magno Regio.

Post hunc occurrit alter Comes Brocardus de Persico, qui floruit circa annum 1560. Cassani Marchio, & Eques Hierosolimitanus, idemque Catholici Regis familiaris, & ab ipso Præfectus Exercituum in Ducatu Mediolanensi, Alexandriae Gubernator, Legatus ad Pium IV. P. M. constitutus, aliisque decoratus honoribus, & diem obiit Mediolani die 23. Aprilis 1571. Cadaver autem Cremonam asportatum ad Divi Dominici, in Sacello Persicorum Divo Jo: Baptistæ sacro tumulatum est. Meminerunt ipsius *Lucas Conzilis in Epist. Julius Cesar de Solis in Poematio de Urb. Ital. Orig. Trajanus Dordonus in rythmis divers. Auct. Cremonæ cussis ann. 1560. Alex. Lamus in Somniis. Porta in Teatro Alexandria, Franciscus Zava in Orationibus, cujus verba retulimus in II. volum. ad annum 1588., in quo de altero Brocardo J. C., Cavitellus, et Campas ad eundem annum 1571. quo tempore per utriusque Brocardi vestigia incedebat Camillus Persicus, Comes pariter, & Eques Rhodius, qui præclaræ virtutis editis speciminibus vivere desit Melitæ 1577.*

Et cum hic de Brocardo, & Camillo ex Fam. de Persico Equit. Hierosolimitanis sermo habitus fuerit, non erit incongruum nonnullos alios Cremonenses tanta Cruce insignitos usque ad annum 1687. referre juxtà Catalogum *Equ. Bartholomæi Putbei*, nempe

- Anno 1481. Franciscus Aghinulphus.
 .. 1501. Brocardus Persicus.
 1572. Antonius Maria Offredus.
 1574. Johannes Baptista Ripa.
 1574. Camillus Persicus.
 1581. Johannes Georgius Stanga.
 1598. Franciscus Celanus.
 1604. Johannes Franciscus Ghisulphus.
 1611. Petrus Franciscus Osefalalis.
 1614. Franciscus Roncadellus.
 1615. Attilius Offredus.
 1661. Johannes Baptista Lauda.
 1687. Nicolaus Lauda hodie vivens meritis, & virtutibus clarissimus.

Quibus addendi sunt nunc pariter vitam agentes, suorumq; Majorum splendidissima exempla imitantes.

Andreas Roncadellus L. T. Cremonæ Illustrissimi Commiss. Generalis Exercituum totius Dominii Mediolani.

Franciscus Maynus Marchio, & Camillus Pallavicinus Marchio.

Hiero-

LXI.

Hieronymus Oliva ex Monachis Divi Hieronymi degens in Asceterio S. Sigismundi extrà Urbem, Theologus insignis habitus est, & inter præstantiores Evangelii declamatores receptus. Scripsit.

Expositiones super præcepta Decalogi

Conciones in Festis B.V.M.

Bressianus Virtu. Rav.

LXI.

Joannes Antonius Cremonensis Ord. Min. S. Francisci doctrinæ opinione commendabilis, hoc anno Provinciæ Mediolanensi præficitur, ut de eodem videre est *Haroldum in Epit. Annal. Vvadinghi ann. 1461. nu. 3.* ubi nominat eum Cremonensem, sed in Indice Cremonensem, quapropter veritati subscribo.

LXI.

Johannes Granellus Comes J. U. D., & legum Glossator Egregius vulgavit

Consultationes

Super Pandectas Volumina conscripsit.

Bressianus in Coll. J. C., & in libro, cui tit. Virtu Rav. Syllabus J. C. de Coll. ex quo liquet Johannem in Coll. receptum fuisse die 25. Junii 1419.

Floruerunt ex hac gente inter J. C. Collegiatos.

Benedinus anno 1400., qui Patria ejectus ab Ugolino Cavalcabovio, ibi Regulo, ad Aulam Sigismundi Imperatoris appulsus pro meritis Comitum titulo insignitur.

Franciscus Comes, de quo *Haroldus in Epit. Annal. Vvadinghi sub annis 1479. num. 9.* Cum B. Amadeus obtinisset à Sixto, ut suis Consodalibus extrà muros Cremonenses construeretur Cænobium, pro cujus edificio pecunias testamento reliquit *Franciscus Granellus Doctor U. J.*

Joannes Aloysius Comes, Patriæ Decurio anno 1473.

Joannes Maria & ipse Decurio 1487. de quo adhuc legitur in Magno Sacrario Templi Divi Dominici hæc inscriptio parieti, nigris notis, injuncta

MCCCCLXXIX. die v. Mensis Madii Hanc Capellam, seu Sacristiam construi fecerunt Joannes Maria, & Benedinus Fratres de Granellis Cives Cremonen. ad formam literarum Apostolicarum.

LXII.

Antonius Melius, alter à (superiori loco) recensito Vir magnanimus, ac singularis doctrinæ, & religionis Abbas Cænobii S. Laurentii Cremonæ.

Ejus

Ejus sumptibus in iisdem Ædibus elegantissimè exculptam alabastritis Arcam erigi curavit, quæ etiam nunc inter nostræ Urbis admirabiliora exhibetur, ut in ea conderentur ossa SS. Christi Martyrum Marii, Marthæ, Audifacis, & Abacuc, & cum aliis Sanctorum Urbani Sum. Pontif., & Quirini lipsanis, eamque sub tus tumulari iussit hac Epigraphæ.

Melius hic Doctor Abbas Antonius Arcam,

Qui dedit hanc Turrim, Templam, Domusque bona.

Decessisse ab hac Vita fertur die 9. Augusti 1479.

Vide Cavitellum in *Annal. sub anno 1472.*

Et *Bressianum in Coron. Vir. Illustr. p. 3.*

LXIV.

Ruggerius de Comitibus Jurisprudentiæ studens, ac in arte Oratoria non modicè instructus edidit

Orationem Funebrem,

Quam publicè habuit in parentalibus Jacobi Puthei Cremon. Patritii, & legum Doctoris præclarissimi, ut habetur ab *Antonio Campo in Hist. lib. 3. ad ann. 1583.*, ubi multa leguntur de Gente Puthea.

LXIV.

Julius Guarna Salernus in omni scientiarum genere maximè versatus, Græcisque literis peritus, Romæ dignitatibus Ecclesiasticis insignitus floruit, quibus Nicolaus V., ac Calistus III. Summi Pontifices regnabant. A Secretis deinceps Pauli, hujus nominis, II. honestissimè decessit.

Bressianus in Res., & Viol., et in Coron. Vir. Illustr. p. 3.

Julium itidem Salernum ex Patriæ Decurionibus fuisse constat anno 1560. ex registro, in quo describuntur.

Occurrit & nobis alter Julius Salernus, Patria verò Ticinensis, qui anno 1551. contra Cremonenses, in causa Principatus, nonnulla absq; ingrati animi, & maledicentiæ nota exaravit, ut vidi ex M. S. ad meas manus à sincero quodam Amico delatis, loquendo etiam de Cremonensibus scribit inter cætera *cum multis eorum Civibus paternas necessitudines, domesticasque familiaritates intercedere, nihilominus candidissimas Cremonensium glorias adulterinis studet deprædicare mendaciis, & ut multa taceam. (ne prisca fricem vulnere, ut nuperrimè inconsultò, & insulsè egit quidam F. Romualdus) immodico, ac juvenili præter omnem modestiam ausu ineptum Sicardum Cremonensem illum Episcopum doctissimum, ut innuimus, vocare non erubescit.*

Cum essem Mediolani hoc anno 1695., Mense Junio labente, in Museo Eruditissimi, & Venerabilis longæva ætate Viri Jo. Baptistæ Blanchini deque recensitis Ticinensibus Orationibus sermo incidisset,

disset, meque pro Patria pugnantem gravis ille Senex audivisset: *Tace*, inquit, *Arisimi*, *lis est adhuc sub Judice indeterminabilis*, nam *jura pro unaquaque Urbe ad rhombum examinata validissima sunt*, & *illico* è quibusdam suis schedis sequens traxit Epigramma, cujus exemplum subdere lubet hìc ad utriusque Urbis gloriam.

*Qua sit Nobilior magno certamine pugnat
Urbs Ticini, hinc sapiens, inde Cremona potens.
Palladis illa domum, Pontem, Fora tollit, & Annona
Qua Italia Sedes Regibus una fuit.
In bello nulli inferior testantur id ossa
Gallorum medio Semisepulta foro.
Ædibus & Sacris Præsul, qui Præsulis Archi
Indumenta, crucem par in honore gerat.
Plura Cremona tamen. Turrim, Palatia, & Artes
Obiicit, & Superis Templâ operosa Diis.
Cui Bellona parens, cui sit Romana propago,
Ingenio, & summis ora diserta Viris.
Ipsa quoque ingentes Gallorum ostentat acervos
Plesseo nuper, qui cecidere, Duce.
Quid certare juvat geminæ radiate Sorores
Jam, Gallis victis, Nobilitate pares.*

LXIV.

Johannes de Cremonen. & Jacobus de Cremonen. recensentur unus post alium à doctissimo Præfule, & mei humanissimo Jobanne Ciampino in *Enarratione Synoptica Abbreviatorum de Parco Majori S.R.E. Vicecancellarii Assistentium expeditionibus literarum Apostolicarum, quæ in Cancellaria Apostolica peraguntur. Hoc anno Sanctiss. Pont. Pius II. Abbreviatores, qui incerto ordine, incertâque lege ævo suo vagabantur, in unum collegit, ut ex ejus Constitutione, quam refert Ciampinus Cap. V. adhuc mihi non liquet, ex qua familia provenire potuerint memorati Abbreviatores. Verùm cum sint patria Cremonenses, ut credo, eos præterire nec volo, nec possum.*

LXIV.

Johannes Baptista Archidiaconus, seù de Artezaghis in utroque Jure laureatus, doctissimus Aulicus Calixti III. Pont. Summ., & à Secretis, quo vita functo, eodem in gradu à Sapientissimo Pio II. confirmatur, item Scriptoris Apostolici munere condecoratur. Princeps ex Præpositis Mitratæ Ecclesiæ Divæ Agathæ in Patria ab eodem Pont. Pio II. constitutus, cui jam Calixto annuente præfuerat perpetuus Commendatarius, suppressis nonnullis Canonis Regularibus in ædibus ejusdem Fani degentibus, ut patet

ex

ex Pont. diplomate relato à *Peregr. Merula in Sanctuar. Cremona pag. 27.* Anno 1468. eandem Præposituram Antonio Viro clarissimo ejus Nepoti resignavit, quo vivente anno 1495. in ipsa Ecclesia B. Bernardinus Feltrensis Evangelicas habuit Conciones. Fertur Iohannes Baptista Opera complura scripsisse, & servari in Bibliotheca Vaticana.

Antonius Nepos ejus Ecclesiam Præposititiam ampliorem, ut in præsentiarum est, & elegantiorē reddidit. Id denotat lapis in Choro positus.

Alexandro Max. VI. Pont. Divoque Lud. Maria Anglo Mediolani Duce Principatum obtinentibus, voluentibus Annis Domini MCCCCLXXXV. Idib. Septemb. R. D. Antonius de Archidiaconis hujus loci Præpositus Ecclesiam banc à fundamentis absolvit:

In eodem Choro post Altare majus habuit Sepulchrū, ubi scriptū est
Offa Præpositi Antonii Archidiaconi hic sita sunt.

Memorantur ambo à Cavatello in Annal.

A Merula, ubi suprā, et Bressiano in Corona Uc. U in Ros. et Viol.

Ex hac Familia floruit Jacobus Artium, & Medicinæ Professor, ut notat *Alidosius in Libro inscripto Doct. Theol. Uc.* sub annis 1592. 94. 95.

In hisce ædibus Divæ Agathæ sacris ab anno DLXVIII., ut *Cavatellus affert in Annal.* maxima cum veneratione servatur Tabula, quæ ab Angelica manu delata dicitur super Tumulum Martyris Gloriosissimæ, de qua vide *Bolandum in Actis S. S.*, ubi de Reliquiis ejusdem Sanctæ agit, nec sunt prætermittenda, quæ

3P. *Julius Maxarimus S. l. concione 45. in Psalmum 50. scribit, scilicet hanc Tabulam marmoris candidissimi esse, in eaque brevi compendio egregias virtutes S. Agathæ, & laudes exaratas fuisse. Augustinus Inveges ad annum Christi 254. n. 15. ait, has ei Tabulæ inscriptas literas M. S. S. H. D. E. P. L., quæ acta superiùs relata, aliique Scriptores exponunt: Mentem Sanctam Spontaneum Honorem Deo, U Patriæ Liberationem.*

Refert deindè ex *Petro Carrera*: cum S. Carolus Borromæus Archiep. Mediolanensis Ecclesiam Cremonensem (perperam tamen Veronam ponit pro Cremona) visitasset, omnesque Sanctorum reliquias discooperatas inspexisset, ut prolata Angelica hæc Tabula fuit, noluisse eam discooperiri, sed positis humi genibus religiosè eam veneratum fuisse. Ejus exemplo idem egisse Nicolaum Sfondratum tunc Cremonensem Episcopum, qui deindè Gregorius XIV. Pont. Max. fuit. Facta illa Cremonensis Ecclesiæ per S. Carolum visitatio anno CIOIOLXXV. uti *Carolus Episcopus Novariensis, U Johannes Petrus Fusanus lib. 3. Vita ejus, ac Josephus Ripamontius Hist. Eccles. Mediol. parte 3. lib. 3. memorant.*

Addit *Inveges* ex Auctore anonymo, si fulserit, aut tonuerit, proferri Cæleste illud marmor, eoque fulgura, fulminaque dissipari, & propulsari.

Refragatur iis, quæ hîc narrata sunt, *Antonius Philobonus* de Tabulâ eadem, ita scribens in *Ætne Topographia*: Qui Lapis (ut fama per manus Hominum ducta refert) religiosissimè Catinæ conservatur in præsentem usque diem. Sed Hominem opinio fefellit, subdit *Bollandus*. Quòd verò Reliquiarum similium Capsulæ antiquæ non sint adaperiendæ, optimum semper existimo, ne fortè in Fidei nostræ detrimentum eveniret id, quod enarrat *Kempius de Osculis disert.* 6. §. 22.

LXV.

Johannes Simonetta Francisci, seu Cecchi celeberrimi, apud omnes Chronographos Frater, natione Calaber, inter Cives Cremonenses hoc anno unà cum Fratre adscriptus, & in Collegium Notariorum receptus, quum hîc degeret in Vicinia S. Apollinaris. Ab Epistolis Francisci Sfortiæ Mediolani Ducis, & Cremonæ Domini, cujus gesta in bello, & pace eleganti stylo composuit inscripta.

Sfortiades Lib. XXX., seu de gestis Generosi, & Invicti Francisci Sfortiæ, ex qua integra cognitio eruitur, successuum in Italia ab annis 1423. usque ad 1444.

Franciscus Putheolanus Poeta Parmensis in hoc Opere præfatus est. Italia lingua etiam circumfertur à Sebastiano Fausto Patavino, & Venetiis per Curtium Trojanum excusum anno 1543.

Abbas Picehellus in Atheneo Liter. Mediol. contra communem opinionem, & præcipuè Volaterrani, & Gesneri hunc negat fuisse Calabrum. De eodem videndi sunt Philelphus in Epist. lib. 8. ep. 19. & Toppius in Bibliotheca Neapolitana.

Horum Fratrum lapsus, & erumæ apud eruditos innotescunt.

LXVI.

Franciscus Cremonensis à Patria dictus est ex Min. S. Francisci, de quo scribit *Haroldus in Epitome Anual. Vuadingbi. anno 1466. nu. 1. Fr. Francisco Cremonensi Viro docto, & prædenti regularis obsequio. commissa est auctoritas absolvendi à censuris Incolas Oppidorum Fovis, Aluiani, Guardai, et Attiliani, qui ad Pontifices Adversarios aliquando deficientes Sed. Apost. Terras, Subditosque, variis executionibus vexarant.*

Hunc credo illum fuisse, quem *Bressanus in Coron. Vir. Illustr. anno 1469. sub nomine Joannis Francisci commemorat Provincialem Ministrum electum in Galliis.*

LXVII.

Galassius Amidanus nitidissimi ingenii Vir, in maximis Reip. Curis versatus, Joannis Galeatii Sfortiæ Vicecomitis Mediol. Ducis, princeps inter ejus Secretarios, scripsit epistolas quamplures.

Inter quas hęc unicam subnectam nomine eiusdem Sfortiæ exaratam de adventu Joannis Stephani Bottichiellæ Ticinensis ad Episcopatum Cremonæ.

Gio: Galeazzo Sforza Visconte Duca di Milano.

Dilectis. Nostri, *La Santità di Nostro Signore, come dovete haver inteso, hà dato con nostra bona voluntate al Ven. D. Gio: Stefano Buticbiella nostro carissimo el Vescovado di questa nostra Città di Cremona, del quale così havvemo havuto singularissimo piacere, e contento, e voi per rispetto dell' invittissima prudenza, & infinite virtuti di sua Signoria accadendo venire doverli al detto Monsign. Volemo li facciate quella racolienza, & bonore, quale merita, e se conviene à così degno Prelato, & in pigliar la possessione di quel Vescovato sive per lui, sive per qualche suo messo, & Procuratore gli prestate ogni ajuto, & favòre, & li faciate ogni altra cosa spettante à quella Mensa Episcopale, e contro à ciascun suo debitore le faciate sommaria Giustitia, mentre così è nostra mente. Dat. Papiæ die xxii. Februarii 1467. Subscripta Galeaz. &c.*

In Calce Galafius Amidanus Secret.

A tergo Spectabilib. & Egr. Milit., ac Nob. Viris Dominis Comiss. Potestati, Referendario, & Decurionibus Civitatis Crēmone dilectis nostris.

LXVI.

Joannes Baptista Riparius Patriæ Decurio, ejusque Iureconsultorum Insignis Collegii Alumnus, publicè leges interpretatus fuit. Anno 1476. Bononiæ rerum criminalium Judex, de bene gesto Magistratu nomen inclytum ad Patriam reportavit. Edidit

Consilia Legalia,

quæ in Advocandi munere conscripsit, quorum unum penès me servatur ab eo exaratum anno 1477. aliaq; permulta vidi.

Ejusdem extabat hoc monumentum in Templo S Donati Cremonæ.

Spectabilis Legum Doctor D. Joannes Baptista de Ripariis f. q.

Spectabilis Leg. Doct. D. Lantermi. Hanc mediam voltam.

& Capellam facere fecit suis sumptibus, & expensis pro se, &

heredibus suis, ad laudem Dei Anno MCCCCLXVI. die xx. Aprilis, quo tempore readificata fuit hæc Ecclesia.

Bressianus in Coll. & in Syllabo J. C.

Alidosius in libro de Judicibus Bononiæ.

LXVI.

Bartholomæus Petronius Rhetor, & Poeta inter subtilia suorum temporum ingenia præeminens Francisco Sfortiæ Mediolani Duci admodum charus, ejus etenim Filios Philippum Mariam, Ludovicum, Ascanium Mariam, S. R. E. Card.

Octavianum Hipolytham, & Elisabeth natas, in literis, quas pulchriores appellant instruxit.

Epigrammatum Vol. 2.

Epistolarum familiarium Vol. 2.

Eum laudant Cavitell. in *Annal. ann. 1466.*

Bressian. in Virt. Rav.

Bordigallus in Epitaphiis.

Cum in evoluendis Archivii Civitatis Regestis, & præcipuè in libro signato M. annorum 1486. pag. 38. incidere in hæc Petronii nostri Carmina, & transcribere non piguit.

Ad Inclitam, & de primis Italiae, immò Orbis Ornamentis unum, Urbem Cremonam.

Epigramma.

Salve chara parens; duo te post lustra reviso,
 Quam genitale mihi gloriæ esse solum.
 Vilior hac mihi Roma potens, Latiumque fuisset
 Totum, Clara Rhodos, pergameique Lares.
 Quolibet Urbs aliquas dotes; & dona recenset
 Magna, sed elucet cuncta Cremona tibi:
 Inconsumpta Ceres; parilisque pecunia: messis
 Altera, prælabens sub tua Claustra Padus.
 Pulchraque marmoreis sparsim variata figuris
 Mania flumineæ Navis imago situs.
 A Cruce nomen habens Arx invictissima, Turris
 Unica, seu molem, seu celeberrimus opus.
 Quaque decus possent non paucis Urbibus esse
 Tempia, Forum, Plateæ, Magnificaque Domus:
 Tempericæ Cali: peracuta, & amica Minervæ
 Ingenia, & lectis dextra perita notis.
 Quidquod es in primis Regi charissima, & illi
 Cujus ope in melius Regna Nepotis eunt.
 Veraque Romulidum deducta Colonia: qua scis
 Pro Duce magna agere, pro Duce magna pati.
 Noctæ, doloque olim surreptis Arcibus Hostem
 Eiicis, armatas fundis & inde rates,
 Non vastatus ager bello: non acta per omnem.
 Præda locum, fregit, castraque mota propè.
 Pressa fame crebrò es: qua quamvis clausa per ibas
 Sanctior illæ sim, es tamen ipsa locus.
 Te tibi pro patria si possit habere, repente
 Ridebit Creten Jupiter ipse suam.

Hinc etiam appositè P. Angelus Maria Salvatorius, Servita S. T. M. Cellitudinis Regalis Sabaudicæ Theologus, & ad mularum ingenium planè factus non ineleganter cecinit, hoc Epigrammate Auctori directo. Laudantur Patriæ Cremonensis ingenia, & alluditur Turri cellissimæ, in qua nobile Horarium est.

Turris

*Turris celsa, ingens illustri condita in Urbe;
 Herculis invictæ quam posuere manus,
 Surgis in æthereos astris contermina tractus
 Tempora sicque nosas, sydereasque vias:
 Index Astrorum sublimibus ipsa Cremonæ
 Mensura ingenii verior esse potes.
 ARISI, ut nostri virtute ad sydera tendant,
 Excelsa faciunt hac sibi parte fidem.*

LXVI.

Petrus Ponzonus J.U.D. in Coll. J.C. Patriæ connumeratus, perpetuus Commendatarius Prioratus SS. Hippolythi, & Gabrielis ab Innocentio VIII. Sum. Pont. constitutus, meritis, doctrina, & præcipuè Musarum Studiis Clarissimus. Ad horum confirmationem sufficiat dicere Michaellem Carrariensem Bergomatem scientiarum omnium doctissimum eidem dedicasse suum Librum, cui Tit.

*Bucolicum Carmen,
 ut notat Jacobus Philippus Bergom. in supplement. lib. 15. in fine, &
 P. Donatus Calous de eodem Carrariensi loquens in scena lit. scripte
 Bergom.*

Eiusdem Ponzoni meminere Syllabus J. C. de Coll.

Joseph Bressianus in Coll.

Franciscus Bressianus in Via Lactea Familia Ponzona.

LXVII.

Christophorus Cambiagus bonis artibus perexcultus non inelegantia panxit

*Epigrammata, & singillatim
 Eroticam desperationem,*

Quam insinuat Laur. Legatus in fragmentis sui Lycei Herculis reperisse M. S. apud U. C. Ovidium Montalbanum Bononien. in antiquo variarum lucubrationum Volumine peringenti, quod *Palladium eruditionis* inscribitur.

In libro 28. Epist. 6. *Franciscus Philippus* commendat Christophorum, dum eum veteris disciplinz memorem, & officiorum expertus fuit.

LXVIII.

Valerius Rosanus amœnorum literarum studiosus, ac excultus Syngrapheus libros confecit.

De Exarchis Ravennæ.

De Memorabilibus Italia Successibus

De Scientiis in genere, dialogum varia offertum eruditione

Bressianus in Vir. Rav.

Stir-

Stirpem Rosanam Cremonæ floruisse vidimus in Lothario Patriarcha, & de ipsa perhibetur testimonium in inscriptione ad Altare S. Johannis Baptiste in Cathedrali Ecclesia, ut habemus à *Buscetto*.

MCCXC. *D. Guazzo de Rosanis dotavit hoc Altare S. Joannis Baptiste ad honorem Dei pro anima sua, & parentum suorum.*

LXIX.

FRANCISCUS Brumanus Thomæ Filius Vic. S. Helenæ, legum Doctor facundissimus, in albo Judicum Patriæ hoc anno die decima nona Augusti conscribitur, ex Decurionibus, & Urbis Magnatibus Venetias ablegatus fuit, unâ cum Comite Raynaldo Perlico, Sigismundo Burgo, Jacobo Ponzono, & Francisco de Raymondis Jurisconsultis præclarissimis, nec non Andrea Ala, Leonardo Botta, & Baptista Melio ex summatibus, & Patritiis, ut Excelsæ Reip. gratularentur de novo dominio Cremonæ assumpto, qua omnes Equestri dignitate condecorati remigrarunt. Anno pestilentiæ inauditæ 1505. decessit. Scripsit in Jure doctissima

*Consilia, &
Tractatus de Maleficiis.*

Johannes Jacobus Crottus de eodem pulcherimas in suis Orationibus affert laudes, in illa autem, qua deslet stragem Quindecim Jurisconsultorum &c. scribit:

Veniam tandem ad illud mirabile Civitatis nostræ Jubar Franciscum Brumanum Equitem Ornatiss. quem veluti alterum Aquilium, Scevolam, Papinianum Jurisconsultorum sui ævi famam supergressum omnis fatetur Italia. &

Altera in Oratione ad laudem Francisci Sfondrati est:

Consilia Francisci Brumani elegantissima penes Josephum Mariam ejus Filium ingeniosum Collegam nostrum, majori ex parte delitescencia tanquam delphica dicta toto Latio transcribuntur.

Antonius Campus ad ann. 1499.

Apud *Philippum Decium* in *l. fraudare. ff. de reg. Jur.* proluxa est de Francisco Commendatio allegando Tractatum, quem edidit de Maleficiis.

LXX.

PETRUS Manna Bonufantiæ Filius Cathaldi genitor, & alterius Petri Avus (de quibus erit sermo) clarissimus Rhetor, Grammaticæ, & literarum humaniorum in Patria summa facundia, & laude Præceptor eluxit, cujus eximia, & prædicata Virtus satis superque erat ad retundendam Francisci Philelphi ejusdem coævi nimiam Poeticam libertatem, ut in ejus Carminibus contra Cremonam improprie increpantibus patet; potuisset enim nitidius, ac purius loqui (utor verbis *Francisci Robortelli* de eodem Philelpho enunciatis in Epist. nuncupatoria, quam præmittit operi *de Rep.*

de Rep. rectè administranda. Nemo autem meliùs, quàm Poggius Florentinus eum reddidit elussem

Plura scripsit, quæ desiderantur, & præcipuè

Orationes, sive Præfationes, quæ in Cod. M. S. lit. V. num. 412. in 8. reperuntur in Bibl. Ambros. hoc sit. Petri Manna Cremon. Oratoris eximii in principio Horatii Virgilii Rhetoricæ Præfationes,

Ibi pariter nonnulla carmina latina leguntur Johannis Kaii Mantuani ad Petrum Mannam.

Noster Manna & egregiè laudatur à Cavitello in *Annal.*

A Hieronymo Faballo in Orationibus ad Decuriones Cremonæ.

A Francisco Zava in Carminibus lib. 2.

*Primus erat Petrus Manna de stirpe profectus
Insignis Rhetor, Grammaticusque simul.*

A Julio Tartesio de Nobilit. pag. 83.

Floruit paucis ab indè annis Petrus Manna Vir summe eruditionis, Insignis Grammatices, & Rhetoricæ Propugnator, ac multiplici doctrinarum ubertate refertus, qui per quadraginta annos, & ultra, Cremonæ professus est, ad quem confugiebant ex ultimis Cisalpina Gallie partibus Magnorum Principum Filii erudiendi, ut videre est ex Epist. Danielis Cajetani nuncupatoria, in qua Pomponii Sabini commentaria in Virg. dicto Petro Manna Grammaticæ Professori dicantur.

Jobannes Jacobus Crottus in Orat. pro Lucaro, Petrum Mannam splendidissimè laudat.

Extat ad eum Danielis Cajetani Concivis Præfatio in Commentaria Julii Pomponii Sabini in Virgilium, Basileæ apud Joannem Oporinum 1544., & ita inscribitur, *Præfatio Danielis Cajetani Petro Manna Insigni Grammatico, & Rhetoricæ Propagatori.*

Obiisse fertur anno 1485., ut ex Epitaphiis *Dominici Burdigalli.*

Super ejus tumulo in Templo Divi Dominici Cremonæ ante Sacellum Divo Hyacintho dicatum legitur.

S. D. Mog. Petri Manna Grammaticæ Professoris, ejusque Heredum anno 1484.

LXX.

B Althassar Fontanella Donatus inter Musarum alumnos non leviter doctus, illustrium Virorum Titi, & Herculis de Scrozis necessitudine obstrictus, dum in Universitate Ferrariensi legibus incumberet, successivis horis egregium carmen composuit inscriptum

Querimonia Dalmatiae in honorem Divi Borsii, ejusque generis Ue.
Opusculum id M. S. adhuc in pergamena charta characteribus aureis, Estensium insigni stemmate, ac Ducis Borsii effigie ornatum servatur in Museo eruditissimi Hieronymi Baruffaldi Ferrariensis, ut ipse suis literis, non alia ductus, quam sui in meam historiam amoris

amoris causa, suppeditavit, cujus officia mihi humanissime tributa haudquaquam potero oblivisci; sicuti hic præterire non possum, cum de Gymnasio Ferrariensi inciderit Sermo, quin doctissimum Josephum Lanzonum pub. Medicinæ Magistrum, ac ejusdem Baruffaldi amicum comemorem, in cujus quidem benevolentia, ac Epistolarum commercio non modicè glorior.

Ex hujus Poemati excellentia, ut testatur ipsemet Baruffaldus, autumare possumus nostrum Concivem alia conscripisse Carmina, quæ desiderantur.

Incipit namque, ut Amicus scribit, à Borsii laudibus hominum doctrina insignium inclyti Mæcenatis.

Te Duce Magnanimo clarum Ferrara Borsii

Nomen habet: Musis Te Duce fertur bonos.

Post nonnulla carmina Dalmatiam introducit eidem Principi opem poscendo, cum se opprimendam à Turcis metueret, hacve arrepta occasione Eltensis Herois dignis recenset encomiis

Dalmaticos seu Turca meos incendere fines

Gens parat, & legi subdere cuncta sua

Fam Classis numerosa maris &c.

Pergit Borsium laudando, & præcipuè uti Pacis Italix Auctorem anno 1455. inquires

Cui nullus pietate prior, nec major in armis

Nec qui consilium præferat ullus erit &c.

Numeris siquidem omnibus absolutum esse hoc poema laudatus Amicus confirmat, cujus etiam consilio circa dubia Balthassaris cognomina acquiesco, cum Balthassar Doninensis potius ea insigni Fontanellæ Provinciæ Cremonensis Oppido, in quo Doninena, effloreat familia, quàm Fontanella Doninatus esset appellandus.

LXX.

Baptista, seu Joannes Baptista de Plaza Ord. Servorum B. M. V. Vicarius Generalis, de quo *Archangelus Gianius in Annal. Cent. 5. lib. 2. cap. 18. & lib. 3. cap. 1., & præcipuè cap. 11. Venetiis quoque magna populi admiratione hoc anno audiebatur F. Baptista de Cremona eruditus Concionator, & lib. 4. Interea Patres de Congregatione in Conventu Brixia habita, F. Baptistam de Cremona 4. vice in suum Vic. eligunt, qui Mense Septembris 1491. extremum diem claudit, & in ejus locum sufficitur per literas patentes Generalis Alabansi M. Hieronymus de Francinis Venetus. Deplorat autem in eisdem literis Antonius jacturam ejusdem F. Baptistæ, quem à prudentia, & vitæ integritate à magno rerum usu, & à religioso zelo vehementer extollit. Eundem memorat *Michael de Florentia in Chron. Ord. sub anno 1471., ac scribit, isto F. Baptista suadente, locum S. Pauli de Padua M. Valentini Dalmatiensis effecit; ut perpetuò possiderent, erat enim antea hospitium Epidemix dedicatum.**

Sequen-

Sequentes Apostolicas literas relatas ab eodem *Gianio Cent. 3. lib. 3. cap. 1.* cum de nostro Baptista quid peculiare contineant liceat exscribere:

Sixtus Episcopus Serv. Serv. Dei F. *Vacantibus sub Relig. observantia studio, pia vite personis Apostolicum favorem libenter impendimus, ut ea, qua solidioris status ad pacem, & tranquillitatem eorum respiciant, concedimus, & Apostolico, cum à nobis petitur, munimine roboramus. Sanè pro parte Nob. Viri Galeatii Ducis Mediolani, & Christophori Justinopolitani Prioris Generalis Fratrum Servorum B. M. Ordinis S. Augustini, ac Baptista de Plaza de Cremona dicti Ordinis dilectorum filiorum nuper nobis exhibita petitiō continebat, quòd ipse Christophorus Generalis proinde attendens, & ex certis conjecturis, quòd inter Fratres domorum, seu Conventuum Cremonæ, & aliarum, qua sunt in Dominio Illustriss. Ducis Civit. Congregationis de observantia dicti Ordinis, qui celebrationi Divinorum vacant solertiùs, & mundanis abstracti illecebris, gravibus penitentiis dediti, Celestibus inbiant, ac grata, & salubria propriis devotis dona porrigant in Divinis, & alios ejusdem Congregationis dubitari scandalum futurum esse aliquas pro eorundem Fratrum stabilitate, pace, & tranquillitate, & ad obviandum scandalis hujusmodi provisiones, & ordinationes fecit Vid: quia deputavit, & constituit Fratrem Baptistam Vicarium, & Governatorem Domorum, & Conventuum Domini Illustriss. Ducis, ut supra, volens quòd dictus Baptista tamquam Vicarius dictæ observantiæ sit immunis, & liber ab omni alia superioritate, nec quispiam de Officio suo se intromittere possit, nec præsumat, nec de prædictis Conven., & Fratr. in eis habitantibus pariter, & de aliis acquirendis, & Fratribus recipiendis; Ideò nos auctoritate Apostolica prædictum Vicarium in prædicta loca præsentia, & futura de observantia à cæteris segregamus, & segregata denuntiamus, mandantes omnibus, & singulis Fratribus præsentibus, & futuris, ut eidem Baptiste Vicario, vel successori ejus electo secundum formam, & constitutionem, & Bullam Eugenii prædecessoris nostri, quam confirmamus, & approbamus, & ratam esse volumus, obediant, & pareant tamquam personæ Generalis, & quòd omni anno possint suum celebrare Capitulum. Volentes insuper, quòd dictus Baptista possit per se, & per alios alia loca acquirere, & ad regularem observantiam inducere diligenter; declarantes tamen, quòd loca præsentia, & futura Congregationis observantiæ singulis exemptionibus, immunitatibus, privilegiis, & concessionibus, & indultis, quibus cætera domus, Conventus, & loca dicti Ordinis prædictæ Congregationis observantiæ gaudent, & gaudere possunt, gaudeant auctoritate Apostolica tenore præsentium, ut speciali gratia indulgemus, Dat. Tibure Anno Incarnationis Dominica 1473.*

Ex hoc Insigni Serv. B.V.M. Ordine Ven. les Sanctimonia Viri, & Fœminæ Cremonenses prodire, ut notat allegatus Author, nempè Anno 1440. Toscana ex Oppido Casalis Majoris.

Anno 1451. Ricadona, Beatrix, & Monica in Ecclesia S. Cathaldi, olim in Suburbiis, multis claræ miraculis, sepultæ fuerunt.

Anno 1455. B. *Joanna de Visellis* Nob. Virgo, Sanctitatis, & Virginitatis speculum ab omnibus appellata, obiit tertio Nonas Decembris 1455.

1468. B. *Elisabeth* de Picenardis de qua alibi.

1478. *Victor de Cremona* in Castro S. Joannis mortem appetiit.

1484. B. *Marcus de Gualteriis à Casale Majori*, meritis plenus moritur in Insula Gretæ, & tumulatur in Ecclesia S. Catherinæ apud Oppidum S. Salvatoris.

LXXI.

Petrus Foliata ad Musas natus, & Philologus non modicæ fragis, ab Epistolis Herculis Ferrariæ Ducis eruditus, & conditos falo, permultos libros composuit, & præsertim Italicè,

Del vero, e perfetto Segretario,
latine verò

De antiquitate, et Nobilitate Familie Estensis, opus præclarum, quod in Ducali Bibliotheca servatum fuisse testatur *Bressianus in Vir. Rav.*

LXXII.

Anselmus Regonascus Medicinæ cultissimus Professor, non patriæ tantum, sed Insubriæ totius Urbibus cognitus, & acceptus, sua ingenii excellentia Republicam Medicorum ornavit:

De Partu Mulierum

De Practica Medicinali

De Febribus Malignis

De Putredine, et

De Humido radicali. Quæ omnia tribus Voluminibus esse comprehensa, refert *Bressianus in Coll. Med. M.S., & in Opusculo Virtù Rav.*

LXXIII.

Hieronimus Specianus, cujus in omni pediarum genere exquisita eruditio, post lauream Bononiæ susceptam delatus Romanam, inter principes almæ Urbis Literatos præmicuit. Nec omnino vera, quæ scribit Pius II. in Hist. ubi de Urbe Romana insinuavit. *Quemadmodum* (inquit Pontifex) *terra flumina quavis ampla, et profunda nomen amittunt ingressa mare, ita Doctores Domi Clari, et inter suos illustres Romanam adeuntes Curiam, inter majora lumina nomen, et lucem amittunt;* quippè Sixtus IV. Sacrorum Rex Hieronymi ingenium admiratus, ipsum ad Ludovicum XI. Francorum Regem ablegavit, ut ardua componeret, quibus feliciter peractis, in Urbem remigrans, ad Purpuram accitus, Lugduni morbo

morbo correptus die 18. Septembris anno 1474. sibi Romæ, & Patriæ devixit.

Bressianus in Corona Vir. Illustr. p. 3.

LXXIII.

BLanca Francisca Sfortia Francisci Mediolani Ducis, & Cremonæ Domini ex inelyta Blanca Coniuge F. ea perdita religione, ac vitæ integritate, ut divinum quoddam magis, quàm humanum redolere videretur, Cænobium Augustinianæ Observantiæ, quod paulò ante Helisabeth Sfortia Jacobi Antonii F. ejusque Sobrina petierat, ingreditur, ubi septem ultrà quadraginta annos Natalium, Parentumque, amplissimæ ditionis immemor sanctissimè vixit. Monasterio decori, & incremento fuit, opibusve illud fovit, & informavit exemplo: Etenim, ut scribit *Peregrinus Merula in Sanctuario Cremonæ pag. 118. die 14. Maii. 1473.*, qua die religiosum Institutum Blanca Francisca suscepit, cum ea Puellæ quatuor ex principibus Mediolani Familiis, prima scilicet ex Vicecomitibus, secunda ex Triultiis, tertia ex Borromeis, quarta ex Lampugnans, iisdem in sacris Ædibus sæculi illecebris se abdiderunt; fertur evulgasse.

Leges pro recto, compositoq; regimine suarum Sororum. Piè denascitur anno 1516. ætat. 60., & sepelitur cum hac Epigraphe marmorea

BLANCÆ FRANCISCÆ
F. FRAN. VIC DUC. MED.
QUÆ PR. BEAT. MON. SAC.
FOCIS VII ET XL. ANN.
ANT. SEP. SINE LABE
EXCUBUIT. ATQ; COM. DIVI
JO. BURG. S. D. BENED. ABB.
PERP. DICAVIT AUGUSTIN.
VIRGIN. CHORUS. VIX.
ANN. LX. OB. ANN. CHRISTI.
JESU M. D. XVI.

Philippus Elsius in Encom. Augustin.

De Herrera de Person. Illustr. Inter. B.

Nec mihi prætereundum est hujusce Asceterii nobilissimi singularem virtutum probitate, & innocentie candore alumnam, quinimò Abbatisam fuisse Franciscam Arisiam, Johan Ludovici Filiam (de quo erit sermo) pro cujus dotis elemosynarum solutione in manibus Ven. P. Anselmi de Musonibus à Vitelliana Ord. S. Augustini, tunc ejusdem Monasterii Mandararii penès me leguntur tabulæ receptæ per *Joannem Baptistam Regium Cremonæ. Tabellionem die 12. Novembris 1529.*

Tomo I.

Qq 2

Jaco.

LXXIII.

Jacobus Antonius Turrius, sive à Turre, Senator Ducalis Mediolanensis, à Sixto IV. nonus, & sexagesimus Cremonensium Antistes constitutus xviii Kal. Februarii 1373. quum tres, & decem annis Ecclesiam nostram cum laude rexerit, duplici titulo, & dignitatis, & habitationis locum hic sibi vindicat. Non est ergo prætereundum ab ipso reformata fuisse anno secundo sui Episcopatus.

Statuta Capitali Ecclesie Cathedralis Cremona, ibi excusa per Christoph. Draconium 1574.

Quæ (ut inquit Blasius Rubeus in Tabula dyptica Episcoporum Ecclesie Cremonensis nu. 68.) modò observantur. Obiit hic Præsul anno 1486. ut notat Ferdinandus Ughellus Tom IV. Italia Sacra in Episcopis Cremonensibus, & Mediolani, conditus est in Sepulchro gentilium, quod prostabat in Ecclesia S. Mariz Gratiarum ex calcæo marmore cum hoc Epitaphio.

Hoc Monumentum

Jo: Franciscus della Turre

Comes Palatinus

Ac Ducalis Quaestor

Reverendiss. in Christo Patri

Domino Jacobo Antonio della Turre

Episcopo Cremonensi.

Ducali Senatori, Patri, ac Benefactori

Optimo

Lexadra Uxori sue Charissima

Sibi, Liberisque suis,

Ac Posteris. P.

Anno salutis 1483.

A Turrianis, qui toti Insubriae quondam dominati sunt, variis in locis propagata Familia generosos, & doctos Cremonæ tulit Alumnos, ut in hoc libro.

Johannes de Stabilibus Archidiaconus Firmanus Jacobi Antonii Vicarius Generalis, non modicæ famæ effulsit, ut suo loco.

Alter Jacobus Antonius à Turre Mutinensis iisdem fermè temporibus præfuit Episcopus Patriæ, ut refert *Ughellus in Ital. Sacr. Tom. 1.*

LXXIII.

Alexander Colletta Jo: Galeatii Mariz Mediolani Ducis à secretis, Vir probus, & ingenio ad omnia versatilis, ab eodem Principe quocunque immunitatis genere distinctus, unà cum Francisco, & Bartholomæo ejus Fratribus, cujus diplomatis nonnulla verba exscribuntur ab *Antonio Campo Hist. lib. 3.* sub anno in calce expresso, quæ cum multum inferant pro existimatione Alexandri, sunt hæc:

Sic

Sit ejusdem Alexandri promerentibus virtutibus, & meritis, cum is jamdiu, ac multos annos nostris in servitiis maximè importantibus versatus, tale fidei, & integritatis argumentum dederit, ut non nisi in benemeritum, & omni parte dignum fuisse putemus quidquid beneficii, & honoris in eum conferamus &c.

Anno 1479. tyrannicè mandante Ludovico Sfortia, Jo: Galeatii Ducis Patruo, fuere idem Alexander, & Johannes Botta Patricii Cremonenses, tanquam Francisco Simonetta Tutoris ipsius Ducis pupilli adherentes in carcerem detrusi, verùm paucos post dies ob innocentiam dimissi.

Aut. Campus, ubi supra.

Ex superioris narratis in gratiam eruditionis, & ut magis dominandi libido in Ludovico Sfortia innotescat, penès me numus argenteus duarum scellarum pondere inter alia non aspèranda numismata, cùm antiqua, cùm recentiora prostat icone Johannis Galeatii obsignatus hisce notis: Jo. GZ. M SF. VICECO. DUX. MEDIOL. S. X. in postica verò nami facie cernitur effigies Ludovici cum literis. LUDOVICUS. PATRUUS. GU. BERNANS.

LXXIII.

Nicolaus Dovaria Eques hoc anno, & mense Decembris Collegium Patriæ Jurisperitorum ingressus, postmodum Herculis Estensis Ferrariæ Ducis à Consiliis ostulit. Legum eminentia clarè lucolenter contexit

De Differentiis inter Arbitrum, et Arbitramentarium, et de Compromisso Tom. 3.

Bressianus in Coll. J. C., et Syllabus Collegii, in quo etiam leguntur ex hac stirpe

Gabrinus: 1354.

Benedinus. 1379.

In Tabulis confectis per Piasinum de Piasis publicum Cremonæ, & Collog. Tabellionem ad annum 1488. legitur inventarium librorum Legum, qui fuerunt quond. Equitis, & Spectabilis Legum Doctoris D. Nicolai de Dovaria fil. qu. Nob. Viri D. Philippini, relictorum per dictum D. Philippinum Bosio de Dovaria ejus Nepoti, filio Nob. Viri Petri Jacobi de Dovaria.

LXXIII.

Antonius Buclarinus Thadæi F. Viciniæ S. Lucæ die 3. Decembris Collegio Jurisperitorum, Patriæ addictus propter virtutum elegantiam, & morum rectitudinem plurimum valuit. Elucubravie

Axiomata Legalia. Vol. 2.

Orationes Varias.

Anno

Anno 1505. lue contagiosa necatus est unà cum Troilo Buclarino ejus Gentili, ac J. U. D. Coll. non infimi census. Et cum hic obiter de contagione excursus inciderit, juvat nonnihil de rebus medicis in tali materia aliquid adspargere, ut quæ aliquandiù legimus, innotescant, nempe quomodo sentiat de Contagio Medicus ille celeberrimus Jo: Baptista Montanus. *Contagium generaliter acceptum (inquit) est affectus transiens de substantia in substantiam, eamque destruens mediatè per convenientiam materiam, & contrarietatem formæ, interveniente alteratione caloris indebitè concoquendi humidum. Ad actum infectionis tria requiruntur, Persona, seu corpus inficiens, quod communicat. Secundò miasma virulentum transmissum, sive communicatum. Tertio Persona recipiens infectionem, & verè cum nulla causa tam efficax sit, quæ citrà patientis aptitudinem agere possit. Aristot. Problem. 7. scribit, Senes, Melancholicos in pestem non incidere, eosque, qui laudabiles habent in corpore humores, bi enim maxime pestilenti contagioni resistunt. Inter præservationes, quas innumeras Medici recensent, illa placet Jo: Baptista Alprum in experim. de Contag Viennensi 1680. de se namq; loquitur. Tam in inguine dextro, quàm in sinistro lancetta leve vulnus non solum mihi, sed aliis duobus Amicis infixi, pessariumque intrusi, ut per apertam artificiosam viam erumpat venenum, quod feliciter pluries sum expertus semper cum magna materiam eruptione &c.*

Antonium Buclarinum lacrymis memorat Jo: Facabus Crotus in Oratione pro Juræconsultis peste sublatis, dicendo: En Ant. Buclarinum prostratum optimum Senatorem, Optimum Oratorem, optimam J. C.

Humatur in ædibus Divi Lucæ sub Epitaphio

Corpus Egr. Viri, & J. U. D. D. Antonii de Buclerini hic fixum est, qui obiit prid. Kal. Octobris Ann. MDV.

LXXIV.

FRANCISCUS Benzonus utroque Jure laureatus, Collegium hoc anno adeptus, & inter Patriæ Decuriones promotus, Principibus charus, tum Oratoriis, tum legalibus literis jugiter operam navavit, felicissimi ejus ingenii sunt opera.

De Codicillis, & de Ultimis Voluntatibus lib. 2.

Consultationum Legalium Vol. 2.

Fuit ex ablegatis ad Remp. Venetam in deditioe Urbis nostræ anno 1499. Ad superos evolavit die 13. Februarii 1523.

Ejusdem commemorare Bressian. in Virt. Rav., & in Coll.

Item Syllabus J. C. Coll.

LXXV.

BAPTISTA (Platina sed melius Bartholomæus cognomento de Sacchis, Platina verò ab ejus natali solo ab omnibus nuncupatus) in lucem æditus anno salutis 1421. tantum decus Patriæ contulit scriben-

scribendo, ut ea nec Principum Authorum genitricibus Civitatibus sit concessura. Quamobrem nec ipse paucis memorandus. Est autem Platina, vulgò Piadena, non incelebris Provinciae Cremonensis Pagus ad duos de viginti ab urbe lapides, cui nomen dedisse fertur Johannes Platina Hexarchus Ravennae circà annum Domini 686., ut ipse Bartholomæus refert, in Vita Connois Sum. Pont. Hujus Viri non pauci meminere Scriptores, cui vel celebritatem reddit ditio ejusdem loci à Comitissa Mathilde possessa, ut apud *Dominionem Presbyterum cap. 6. lib. 2. de Vita Comitissa*

Platina Nogara, nisi quæ sunt oppida clara

Hæc loca nempe fidem tunc servarunt Comitissa.

Addit & eidem loco laudes Marmoreus Tumulus Ardicionis, qui sub Alexandro III. floruit clarissimus S. R. E. Card. in Ædibus Majoribus hac Epigraphæ exculptus, ex quo Beneventanus, non autem Mediolanensem fuisse Ardicionem (quem faciunt ex gente Rivoltella) contra Ciavonium, & alios clarè liquet.

Mortis ob euentum plangit prolem Beneventum,

Pulvis ut in ventam, sic desunt sceptræ Potentam.

Cardo sublimis fuit hic, qui dormit in imis

Papa Legatus Ardicio voce relatas,

Pacem facturus venit subito ruiturus

Quem mors consumpsit Verona, Platina sumpsit

Illinc translatum facias quoque Christe Beatum.

Fuit verò Bartholomæus, quod magis interest, Vir undequaque doctissimus, sive Philosophum, sive Historicum, sive Oratorem ageret, sive Poetam; Accessit Græcæ linguæ peritia, quæ tanta fuit, ut meritò de ipso cecinerit Sigismundus Fulginas Apostolicus ævo Platinæ (ut vocatur) Secretarius.

Ingenio placuere artes, præceptaque divi

Socratis, & Samii scripta verenda senis;

Quæ penitus te nosse volens de fonte peristi

Græcorum, gemino nobilis eloquia.

Eadem & Joannes Baptista Alvardianus Verbiensis heroicè; sed fursus monodia in Platinam, qua & omnem eruditionem enarrat.

Quid referam pectusque memor, quo cuncta tenebas.

Præscorum monumenta Virum, quos barbara tellus

Argolicumve solum genuit, sed nitida rura

Falcifero regnata seni? quæ sidera cælo

Fixa manent, & quæ conversa lege videntur?

Cum Mare non ausa metas transcendere, vel cur

Parrhæsis occidat nunquam cadat Urbs profundo?

Tu terras spatiumque maris, tu flumina nosti,

Æoliasque domos; tu conteris utile bono

Et latio doctus veteras ostendis Abenas

Ingenii doses reperam! te Græca parassent

Ora suum tua Mæonio quæ scripta rotarum

Conte.

Contegis, aut doctę tibi vis fuit Attica linguę,
 Nosceris inque vicem latio de sanguine, quum tu
 Andinos imitate sonos, vel carmina condis
 Laurigero modalanda deo; pedibusve solutos
 Dicendi sublimę geris, sectaris & artes
 Consulis Ansonii. Veneratur maximus Orbis
 Ingenii monumenta tui, que clara vigeant
 Dum linguę Latialis bonos dum littora Tiberis
 Tusca Pater subeat, dumque incluta Roma manebit:
 Doctorumque oculos, auresque moraberis, & te
 Posteritas ventura colet, meliore tuique
 Parte superstes eris, nec te Libitina, rogusque
 Opprimet, æternumque decus tua nomina condet.

In omnibus autem Vir gravis, & procul à mendacio Platina.

Maximam autem admirationem velox Platinae ingenium unicuique solet excitare, cum subit hoc Marti prius, inde verò Palladi litasse. Nam viridem adolescentiam in promerendo militari stipendio traduxit, non obiter quidem, neque procul, nec inter pacis otia, ut assolent effœminati, molles, ac formidolosi, sed integrum quadriennium, ut ipse Platina fatetur, adolescens, & quidem inter velites (nimirum inter levis armaturę milites frequentissimè hostibus obvios) magnanimus absolvit. Postremam verò, idest præcipitem adolescentiæ partem, ac reliquam ætatem dicavit literarię palestrę. Unde corrigendus est *Volateranus in Antropol. lib. 21.* ubi affirmat fuisse à Platina totam juventutem rebus bellicis impensam, cum ne præcipitem quidem adolescentiam, sed solum viridem exegerit in castris, ut qui non nisi quadriennio inter milites primam adolescentiam traduxit, ut ex Platinae verbis paulò post adducendis palam fiet. Hinc superius allegatus *Fulgias eleg in Plat.*

Sevas pagnas, & classica dira secutus.

Sanguinis alterius prodigus atque sui.

Quod in causa fuit, ut non ineruditus quidem censerit Platinam nostram, nedum aliquando militem, sed & Poetam eundem fuisse cum Platino illo milite pariter, & Poeta, quem *Titus Strozza* duabus, *Baptista Guarinus* senior tribus elegiis celebrarunt; sed hallucinatur, cum Titus ad Platinum scripserit recens mortuo *Borsio Ferrarię Duce* L. jam diversitas inter Platinam, & Platinum satis apparet; constat namque *Borsium* diem obiisse 15. Kal. Septembris 1471. ut testatur *Gyraldus* in ejus Principis vita. Platina verò vel ad juventutem adolescentia vergente Marti postremum vale dixit, ut ipse innuit *Federico Gonzaghę Mantuę Marchioni*, in Epistola nuncupatoria sui libri de Principe inscripti (quem edidit typis *Genuensibus* 1637. *Augustinus Pallavicinus* Nob. illius Urbis) ubi hæc verba leguntur. respondere tu quidem, ac verè poteris, me Adolescentem, & quadriennio militem levis armaturę fuisse, & partim sub *F. Sfortia*, partim sub *Nicolao Picinino*
 egregiis

egregiis Copiarum Ducibus militasse, vidisseque multa, quæ ad hanc disciplinam spectant; cum scilicet ob ingenii aptitudinem notus Ludovico Gonzagæ Mantuæ Domino, à castris ad Aulam translatus inter Francisci ejus Filii familiares ascitus est: Quia & is Princeps ad majora progrediens, Bartholomæi studia primus fovit. Quapropter idem *Almadianus*

..... sibi pro meritis quantos Franciscus honores
 Progenies Gonzaga dedit, quæ maxima flores
 Italia præclara Domus, quæ Mincius ampla
 Mitis arundinea complectitur arua corona.
 Is tibi parva licet prisca propè culta Cremona
 Tecta forent (tamen illa solum natale ferebat)
 Te consanguineo solitus conferre Maroni &c.
 Is tibi primus opem placidi quoque dona favores
 Ac studiis fomenta tulit non parca benignus
 Atque iter ad titulos, & nomine clara paravit.

Propterea gratissimus animi Platina Benefactori suo reposuit de rebus Urbis Mantuæ, Gonzagæque Familiz libros VI. Historica gravitate ab se conscriptos, exindè vulgatos, ut dicam; mox Romam cum Gonzaga profectus, regnante Calisto III. quum ingenii sui Nobilitatem in publicis doctorum Virorum congressibus notam fecisset, ad opes, & honores viam sibi adaperuit. Bessarioni siquidem Card. Niceno, & Aenæ Picolomineo, qui Calisto suffectus, Pius II. fuit, & in Patrum numerum cooptavit Gonzagam Patriæ jam electum Episcopum, Viris æque doctissimis, ac doctrinæ fautoribus acceptus, ab iis ad satis opulenta sacerdotia promotus, & in munere Abbreviatoris Apostolici scilicet de Parco Majori, ut ajunt, ab eodem Pio constitutus est, ut notat doctissimus peræque, ac Illustrissimus in Romana Curia Præsul *Joannes Ciampinus in Libro*, quem nuperrimè edidit *de Abbreviatorum de Parco Majori, sive Assistentium S. R. E. Vicecancellario &c. ex Typographia Camera Apostolica 1691.*

Quietam in tam aridente, ut fallaci Aulæ malacia vitam agens, videbatur in portum se recepisse; proindè totum scribendo se dederat; jamque inter cætera Pontificum Historias opus arduum, & omnibus Historiæ Sacræ cupidis utilissimum magna ex parte contexuerat, cum & rem humanarum fert inconstantia, malignis, & ab invidorum susurro excitatis Aquilonibus petitus, propè naufragium fecit. A Paulo namque II. delatoribus plus justo annuente in compedes conjectus, & bonis, quæ sua industria, suisque pecuniis in Urbe pepererat, & dignitate spoliatus in vitæ discrimen adductus est, ut & diuturno carcere maceratus, & vel equuleo tortus id, quod & ipse in actis Pauli memorat, & ab *Latomo* quoque indicatur his de Platina Versiculis

*Dum res Pontificum strueret, propè fractus ab alto
 Collapsus est fastigio*

*Romulus auspicio est, quia Sacrae conditor Urbis,
Nec non Romus periculo.*

At uberiori, & acutiori stylo id melius ostendit Octavius Ferrarius Probus 9. de literatorum infelicitate. Majorum nostrorum memoria Sacrorum Rex, reliqua fortasse ter sanctus, piusque, verum literarum, ac literatorum osor ne, dicam an pestis, ac pernicies: Et, (quo magis subagreste, lividumque hominis ingenium innotesceret) flos Eruditorum ea tempestate fuit. Inter quos Platina, Pomponius Letus, Callimachus, Pontanus, Sabellicus, Sannazarius eminebant. Hi ad propagandas bonas literas sodalitium Romae instituerant, & quicumque in eum catum adscribebatur, veterum ingeniorum illustria nomina ad emulandum decus assumebat. Ita Bartholomaeus Saccus, suæ ab hoc instituto, suæ aliunde Platina est dictus, Julius Sanseverinus Pomponii Leti cognomentum assumpsit, Philippus Geminianus Callimachi, Jacobus Pontanus Joviani titulo gaudebat, M. Antonius Coccius Sabellici, Jacobus Sannazarius Aetii Synceri cognomento nobilis fuit. Ea nominum novitate Populorum Pastor offensus, quasi occulte conspirationis tessera esset, Platinam, & Callimachum tanquam impios, ac maleficos tormentis excruciat, Pomponium Letum Venetiis ad dicendam causam in Urbem pertractum, nunquam tamen adigere potuit, ut falsa aut se indigna fateretur, sed in nullum atrocius, quam in Platinam sevit: Nam cum initio Regni Abbreviatorum ordinem sustulisset, inter quos & Platina, qui ad paupertatem redactus, cum sæpè questus, semperque inauditus, ac reiectus dolore amens cum nescio quam concilii mentionem inieciisset, crassis compedibus vinctus in turrim, ventis, ac tempestatibus perviam byberno tempore coniectus, quatuor mensium spatio eam calamitatem tulit, quod plusquam herus saperet, donec Cardinalis Gonzaga accuratissimis precibus tegeretur, sed non ita multo post ab inane suspicionem iterum tormentis ad mortem ferè laceratus est. Nam cum falso rumore delatum esset Callimachum umbraticum Virum inermem, & abdomine tardum adversus Sacrorum Regem conspirasse, jamque multos Asseclas habere, & ad Urbem perdendam, resque immutandas festinare, iterum Platina in vincula coniectus est, tanquam conspirationis socius, & mandata questione Vicecancellario cuidam in Adriani mole, primum homo sacris initiatus, & si quis alius unquam, optimè de Sacrorum regimine meritis, omni veste nudatus, raptusque in sublime demisso fune diu, multumque quassatur; Quo tanquam ludicro spectaculo Quasitor torquem aureum Praefecti lictorum attrectans, rogitat unde illum habeat, & an amicae muresculum sit, multumque de amoribus suis confabulatus, convertitur ad pendentem Platinam, jubetque populares conjurationis edere, & quia fortè Pomponius Venetiis ad Platinam scribens, Sanctum Patrem appellaverat, subiicit ipsum Sacrorum Dominum destinatum. Quibus ille constanter refutatis, semivivus in lectum fertur, ubi fractis ossibus, totoque pectore concusso, cum manum ori admoveere non posset, fame periisset, nisi qui eodem carcere detinebantur, alimenta porrexissent. Jam Summus Sacerdotum omnia vana, ac falsa compe-

compererat; atque Viros infantes iniquè excruciatos intelligebat, sed ne levitatis, aut sevitia incusaretur, in eodem consilio perseveravit, huncque & Pomponium ob nominis mutationem quodque Platonem divinum appellasset tamquam impios, ac nefariis dogmatibus convictos longo, ac diro carcere maceravit: Quid nunc &c. Animo tamen infractus Platina eundem in adversa fortuna se præbuit qualem dudum in prospera, erat enim ipse; ut inquit *alleg. Almadianus*

.... nunquam magno constantia vita timore
 Quam nullo valuit confringere fulminis ictu
 Fortune variantis opus, seu carceris atri,
 Pavor iners minitansque trucidis vox dira Tyranni.

Interea tunc dialogos de falso, & vero bono composuit, in quibus insignes Philosophia Viros sibi colloquentes inducens, modò Rodericum Zamorensem, & Calaguritanum Episcopum Arcis Romanæ Præfectum, nec non Auctorem doctissimi illius libri, quem crebrò meis manibus atteri solet, & inscribitur *Speculum Humane Vitæ*, modò Theodorum Gazam, modò M. Valerium Viterbiensem Medicum præstantissimum, cujus opera suis in ægritudinibus utebatur sapientiæ cribro malum à bono, veluti lolium à tritico secrevit, animumque à perturbationibus, & sensibus ad sui ipsius dignitatem revocavit.

Sedatis procellis, mortuoque Paulo, res Bartholomæi melius habere cœperunt; Nam à Sixto IV. successore magnis proventibus auctus, & contubernalis, ac Apostolicus Abbreviator iterum factus, recens ab eo conditæ in Vaticano Bibliothecæ, toto Orbe celeberrimæ, primus omnium præfectus est anno 1475., unus eo munere, quod perpetuum fore decretum est, dignus acclamatus.

Inde P. Franciscus Amerinus in *Elegia quadam de Platina*

Estque Palatina ex omnibus anus ad ades
 Accitus summi Principis imperio.

Bibliotheca illi mox est commissæ locoque
 Inde tamen major, quam sibi venit bonos.

Huc allusit & *Almadianus* decantata Monodia

..... iter ad titulos, & nomina clara paravit
 Quum subito majora ferunt tibi numina: namque
 Florentum studio, Musasque Helicone cientem,
 Pontificis te cura vocat: tibi protinus ingens
 Aula patet, magnisque acceptus in Ædibus hospes
 Grandior, augustique colis fastigia tecti.

Sorte sua contentus Pontificum Vitis hinc ultimam admovit manum:

Almadianus idè subsecutus

Mox tibi Pontificum Vitas, ac Gesta recensens
 Das studiis documenta tui, tibi queritur ingens
 Gloria: Mirantur Juvenes tua scripta, senesque
 Certatim, & magno passim celebraris honore.

Magni istorum sensuum assertores, & præcipuè contra illos Nasutos,

quā minus veracem in Vitis Pontificum conscribendis Platina autatant, insurgunt Raphael Volaterranus loco cit. ubi. *Vir fuit aliqui grauis, & procul à mendacio, & fusiùs Paulus Jovius, qui licet in texendis Auctorum laudibus admodum parcus, in Historiarum tamen Platinae commendationem pronus hæc inter alia scripta reliquit Elog. Doctorum: 19. Sacrati præsertim ordinis, bonique morales plurimum Platina debent, quando ejus ingenio labore ad exoptatam obscuri sæculi, nec idè peritarum lucem Pontificis Principatus actionum incorrupta veritas nunciatur, quæ procul eloquentiæ illecebris uti pura, & incompta fidem præfert, & cæteris elaboratis operibus auget dignitatem. Neque enim vel Dialogi de Vera Bono, veraque nobilitate, & de optimo Cive graviter conscripti, vel honestæ Voluptatis documenta sibi tradita diu sapereessent, nisi vivacis historiæ lateribus adfixa felici serietate succederent, & communi, quamquam impari, perennis vitæ spiritu fruerentur.* Jovio subscribunt Tobias Magirus in Eponymologia critico &c. Fridericus Tilemanus in excursu Philologico de Historicorum delectu edito Vitembergæ 1597. Constantinus Cajstanus Abbas. *Benedictinus acerrimus sui longè Nobilissimi Ordinis Vindeæ in Commemorat. ad Vitam Gelasii II. Pandulpho Pisano conscripta ibi n. 34. pag. mibi 132. & alii permulti.*

Ædes, & hortos sibi struxit in Quirinali, quo procul ab ambitione secedens, & inchoata consumavit, & nova cõdidit opera. Quare Fulginas

Cam tibi se largam præberet dextera Sixti

Impletetque tuos aura secunda sinus

Contentus modico, nil ultra ponere certus

In tenues usus sponte tua redigis.

A. Vaticane colles transcendis in Æthiæ,

Cui nunc Phidiacus nomina præbet equus

Hic Musis delecta domus, fundataque, culta est

Extremum vitæ tempus ad usque tuæ

Hic magno ingenio longam transfundis in ævum?

Adæ & summorum Nomina Pontificum.

Hic etiam æternus liber est de Principe natus,

Dux Urbinatana, quem Federicus amat.

Hicque Voluptates justas condire laboras,

Et quicquid scriptis panditur usque tuis.

Prob Superi! ignorant homines sit quanta voluptas

Artibus his quanta, & gloria, quantus bonus.

Mitius his igitur studiis facunda juvenis,

His oblectatur cana senecta bonis.

Hæ norunt artes res exornare secundas,

Adversis eadem pandere perfugium

Delectant foris, atque domi, perque omne periculum

Noctes, atque dies dant tibi se comites.

Atque etiam post facta juvane, nomenque latere

Culturam, ac laudes posse perire vatant &c.

Quæ

Quae porro scriptis Platina mandavit, ea sunt

1. *De Vitis Pontificum à D. N. J. C. ad Paulum II.*
2. *Dialogus de Falso, & Vero Bono Dico Sixto IV. Pont. Max. lib. 3.*
3. *De Vera Nobilitate ad Amplissimum Virum Joannem Ursinum Ep. Transensem ob quem Tractatum à Joanne Baptista Zilletto, & Freymonio commemoratur inter J. C. qui de Nobilitate scripserant pag. 79. Elenchi J. U. Peritorum, eoque titulo citatur nec sine laude à Tiraquello in Comment. de Nobilitate cap. 1. nu. 1. ubi plerisque, qui id argumentum tractarunt, enumerat.*
4. *De Optimo Cive ad Laurentium Medicum lib. 2.*
5. *Panegyricus in laud. Ampliss. P. Bessarionis Episcopi Sabini Card. Niceni, & Patriarchae Constantinopolitani.*
6. *Oratio ad Paulum II. de Pace Italiae confirmanda, & Bello Turcis indicendo. Haec omnia in Bibliotheca S. P. Francisci Cremonae uno Codice videlicet comprehensa, & excusa Lugduni à Gilberto de Villiois anno 1512. die 22. Mensis Februarii.*

Manuscripta singula servantur Florentiae apud S. Laurentium in Bibliotheca Medicea pluteo 65. ut refert *Ludovicus Jacobus à S. Carolo in Bibliotheca Pontificia*. In lucem autem omnia simul prodire multoties, & praeter adductam editionem, primum quidem Venetiis adhuc eo superstite ann. 1479. in fol. Typis Joannis de Colonia Agrippinensi, Norimbergae 1481. apud Antonium Koburgerum, ut testatur *Philippus Labbe Soc. Jesu in dissert. de Scripseribus Ecclesiasticis tom. 1. pag. 174.* excudit subinde Parisiis Franciscus Regnault eodem anno 1481. Venetiis impens. Magistri Joannis Vercellensis 1485. in fol. Parisiis rursus edita anno 1505. in 8. deinde Coloniae Agrippinae 1529. 1568. 1574. apud Maternum Cholicum, & Lovanii 1572. ubique in fol. Coloniae Ubiorum 1593. 1599. 1610. 1612. apud Petrum Cholinum in 4. cum veris Pontificum Iconibus, & supplementis, ac adnotationibus Onuphrii Panuini, antea verò iterum Lovanii apud Joannem Bogardum 1573.

Italicè redditæ Pontificum Vitæ, sed absque Interpretis nomine editæ Venetiis apud Cominum de Trino 1565. in 8. Novam earundem Translationem in Vernaculam nostram linguam molitus est *Lucius Faunus* ibidem apud *Bernardum Bacum, & Barezium de Bareziiis Cremon.* 1594. in 4. denudò in Italicum translata à *R. Bartholomæo Fanense* prodire unà ibidem, typis *Elisabethæ Bajæ Bernardi F.* 1600. in 4. In Epitomen redacta à *Thoma Costo Parthenopæo* apud eisdem eodem anno, & forma, & cum additionibus ne dum *Onuphrii Panuini, & Antonii Ciccarelli, sed & Joannis Stringæ Abrahami Bzovii; Equit. Antonii Bagattæ Benacensis* usque ad *Alex. VII.*, nec non Vita ipsius Platinae ab *Nicolao*

colao Angelo Caferro Romano fuscè scripta, verùm post præsentis nostræ hujuscæ qualiscunque opellæ texturam observata, prodire pariter Venetiis apud Brigoncios 1666. in 4. in Germanicum verò translata sermonem Monachii 1604., & Francofurti 1625. utrobique in fol., ut in Bibliotheca classica Georgii Drandii pag. mihi 529. Cum recentis & Platinam Autorem habent

7. *De Flosculis quibusdam lingue latine ad Lælium.*

8. *Dialogus ad Ludovicum Agnellum de Amore Typis Antonii Zarotti Mediol. 1481. opuscula per Petrum Augustinum Philelphum castigata, quæ præ cæteris chariora mihi sunt, tum quia, jamdiù ex nomine in vestibulo conscripto, prostabant inter libros Johannis Lud. Arstii Tritavi mei Patris suo ævo non infimi census Poetæ: tum quia ex his eruitur Platinam verò nomine appellatum fuisse Bartholomæum, ut infra latius agetur: tum demum quia infertur, dialogum contra Amores ad Lud. Stellam, ut circumfertur inscriptum, corrigendum esse, ut dicat ad Lud. Agnellum. Typis Venetis etiam hæc duo prodire opuscula anno 1480., ut scribit Henricus Voarton in *Append. Hist. Litoraria script. Ecclesiasticorum Guillelmi Cave Angli num. marg. 1474. fol. 103. Item**

9. *De Natura rerum*

10. *De Obsoniis*

11. *De Honestâ voluptate, & Valetudine lib. X.*

Ad B. Roverellam S. Clementis Presbyterum Card., Vienna Austriacæ apud Gberardum de Flandria 1470. in 4., & Venetiis, ut vidi 1475. Coloniz apud Eucherium Cervicornum 1529. & 1537. in 8. Basileæ 1541., & unâ cum Celi Apicis de re coquinaria libr. X., atque Pauli Eginetæ de Facultatibus Alimentorum Tractatu ex interpretatione, & castigatione Albani Torini Medici Lugduni apud Sebast. Griphium eodem anno 1541. in 8.

Italico sermone donati, dudum editi fuerunt Venetiis apud Joannem Taurinum de Trivio 1516. in 4., in Gallicum pariter idioma conversi leguntur, ut constat ex Bibliotheca Bodlejana Thomæ James, promulgatiq; Lugduni 1505. cum hac Epigraphe.

Livre de toutes Viandes, & choses que l'homme mange

Germanicè quoque translati ab Stephano Vigilio Pacimontano, ut indicant Gesneriani.

Quod autem ad hoc opus attinet, ejus unius lucubratione ingenio suo abusum Platinam arbitratus est Jacob. Philippus Bergom. (de ipso scribens) *lib. 15. Supplementi Chronic.*, quòd postquam multas calamitates, & afflictiones æquo animo pertulisset, à Sixto Pontifice liberatus, & in statum pristinum restitutus est, nequaquam ingenio suo abusus præter librum, quem de natura rerum, etiam de Obsoniis ediderat &c. Ipsum & Vossius de *Hist. Latin. lib. 3. pag. 589.* miratur scriptum à Viro gravissimo, qui paulò ante Nobili Historia Pontificam

tificum res gestas profecutus fuerat, inquit enim. *Mirum autem post Pontificum Vitas de re culinaria scribere voluisse*, quam in rem Iulit & *Samaritanus* festivo illo Epigrammate satis noto. Nec id intactum reliquit *Trajanus Boccalinus* Romanus ille Satyrographus, seù quisquis fuerit (Principem enim Virum callidiores perhibent, qui sub ejus nomine ingeniosum quidem, sed mordacissimo refertum aceto pervulgavit opus inscriptum *Raguagli di Parnaso*) ea namque de re *Ragual. 35. cent. 1.* Platinam ab Augustino Nifo Neapol. fuste percussum insinuat, eumque, ut solet, sugillat. Verùm & in hoc sua sit Platinæ laus, qui gravibus levia interponens ab Homero, & Virgilio avius non fuit: immò tantò ipsis utilior in non seriis, quantò magis prodest, quæ de ratione victus, & modo vivendi sunt ad honestam voluptatem tractare, quàm de ranis, culicibusve ludicra confingere.

Alia quoq; lucubravit ad æternitatem, cujusmodi memorata superiùs.

12. *De Rebus Urbis Mantuæ, Gonzagæq; Familiae Historia*
lib. VI.

quam ab Oporino excudendam indicat Bibliotheca Gesneriana in Tigurino pago aucta à Jo. Jacobo Frisio; sed haudquam prodiit. Ab allegato *Vossio* hac de re in Historicis latinis citatur. Verùm Typos subiit cura Petri Lambecii Consilarii, Historici, & Bibliothecarii Cæsarei ejus operis titulus, licèt falso Baptistæ nomine, occurrit hujusmodi.

Baptistæ Sacchi Cremonensis ex vico Platina (vulgò Platina) Historia Inchoa Urbis Mantuæ, & Sereniss. Familiae Gonzagæ in Libros VI. divisa, & Francisco Gonzagæ Card. Mantuano olim dedicata, nunc primum autem ex Augustissima Bibliotheca Cæsarea Vindobonensi in lucem edita, cum Chronologia accurata, & accessorius adnotationibus Vindobona, sive Vienna Austriae Typis Matthei Casmerovii S. C. Majest. Typographi ann. 1675.

Adnotationes quidem *Lambecii* fuerunt præter spem interruptæ (ut ipse fatetur) cum primum Historiæ Librum non excedant, alioquin diligentissimæ

Ad Posterios quoque transmisit

13. *De Principe lib. 3.*, qui curante *Alexandro Saulio Genuensi Patrio* ex M. S. editi sunt *Genuæ Typis Calenzani, & Fareronii*, & ab eodem Saulio, Augustino Pallavicino inscripti. Verùm ann. 1618. *Francfurti Typis Nicolai Hofmani* prodierant. Est & hujus Operis M. S. in Bibliotheca Ambrosiana scriptum anno 1473. lit. X. num. 730. in 4., ut innuit mihi eruditissimus *Maratorius* in eadem humanissimus Assessor.

14. *Epistolarum ad diversos lib. 1.*

15. *De Republica*

16. *Carmina varia*, quæ majestatis, & elegantiae plena innuit
loco

loco primum citato Almadianus. Exemplo est ejus decaſtichon in funere Ant. Campani Viri eruditiffimi, cum quo Platina ipſe inter præclara Græcæ, Latinæque linguæ lumina, quæ Beſſarionis doctiffimi Card. comitatum componebant, connumeratus eſt. Extat apud Jovium lib. 2. elog. 22.

*Campanus jacet hic humili comectus in Urna
Qui vaga, dum vixit, ſydera tranſiit.*

*Historicus ſcripſit, dixit, cecinitque, nec alter
Philofophus toto clarior in Latio.*

*Nil majus Natura talit; miracula Cæli
Hujus in ingenio cuncta ſtetere Viri.*

*Deſerto Lugent Parnaffi fonte Sorores,
Et tumulus refugas lucis hic unùs habet.*

*Vos, quibus ingenium eſt, en quo contendimus omnes?
Virtutis ſola eſt gloria, quæ ſupereſt.*

Perhibetur item pergrandi volumine cõfeciffe (ut ſcatet ex Praxi Cancellariæ Apoſtolicæ Hier. Pauli Barchinonenſis Lugduni 1549.)

17. *Collectanea omnium Inſtrumentorum pertinentium ad Statum Eccleſiæ in Temporalibus, & præſertim circa acquisitionem terrarum, & aliorum iurium in valdè magno volumine, ad quorum collectionem, ut innuit Bodinus de Repub. lib. 1. cap. 9. pag. 135. ſuam operam præbuit, & ab eodem Platina nomine Bartholomæi, appellando, ita & à Richardo Flemynge, qui illum optimè novit in ſuis Lucubrat. Tyburt. lib. 1., ut ſcribit allegatus Vvarton.*

Historiarum ſacrorum temporum liber, cujus meminerunt *Trifſtanus Chalcus Mediol.*, & *Antonius Campus* noſter utique in ſuis de Patria Hiſtoriis, quid hæcenus me latet.

Sic Vir omnium horarum aliquid ſcribendo jugiter intentus, quum arridente fortuna, ſperare majora, magiſque vivere debuiffet, vivere deſiit, peſte ſublatus inter prima ſenectutis limina, cum ſcilicet ſexagenarium ageret anno 1481. eoque decimo Pontificatus Sixti IV., cui grati monumentum animi, ob accepta beneficia, perſolverat, nuncupatis ipſi Pontificum Vitis, deque Falſo, & Vero Bono Dialogis. Ita & de re familiari teſtatus Quirinalem Domum, Lauretumve, (ut inquit Jovius in ejus Elogio) ad coronandos Poeras Julio Sanſeverino, Pomponio Leto nuncupato, legaverat. Cadaver in Exquilias ad S. Mariæ Majoris Templum ſolemni cum pompa delatum, cujus in ipſo Eccleſiæ ingreſſu, e regione Sacelli Burghefiorum incifum legitur hoc Epicaphium, quod vivus ſibi ſcripſerat, & ab Alumno Demetrio ſibi poni mandaverat.

*Quiſquis es, ſi pius, Platinam
Et ſuos ne Vexes; anguſtè,
Facent, & ſoli volunt eſſe.*

Ipſe

Ipse verò Demetrius hoc optimo Patrono monumentum posuit.

*Platinae Bibliothecae Praefecto, Sixto IV. Pont. Max. ob eximiam
utriusque linguae eruditionem, caeterasque perspicuas animi,
& corporis dotes in primis charo, qui cum maximè vivere
debuisset, fati iniquis praereptus est, Demetrius Lucensis
Alumnus Patrono B. M. P.*

Dignum, quod referatur, est Epitaphium, quo Elegiam de morte
Platinae clausit Lippus Brandolinus.

*Sum Platina: Historias scripsi Sixto auspice sacras
Erecta est studio Bibliotheca meo.*

Nec praetereundum, quod obtulit Carolus Berardus Caesenae

*Romanum, heu dolor, eloquium, musaeque latinae
Quo Platina, hoc parvo condita sunt tumulo.*

Funus multo carmine defleverunt Amici Poetae, lugubres quorum
lucubrationes extant plerisque operum Platinae exemplaribus an-
nexae, ut praesertim vidi in memorato Codice Gilberti de Villicis
Typis Lugdunensis. Auctores sunt ut eos referam ordine Alpha-
betico.

Angelus Campanus, contulit Elegiacam

Antonius Militanus, dedit Elegos

*Bartholomaeus Aristophilus Platinae successor in Bibliothecae
Vaticanae custodia, Heroica*

*Laurentius Custochius Venerae Reip. à Secretis, Elegos, &
Heroicè de Translatione Platinae in Caelum.*

Carolus Berardus Caesenae, Eleg.

Demetrius Lucensis, Inscript. Sepulchralem

Joannes Baptista Almadianus, Poematium heroicum

Lippus Brandolinus } Elegiaca

Ludovicus Lazarellus } Elegiaca

Mamilius Rullus, Hendecasyllabon.

P. Franciscus Amerinus, Eleg.

Prosper Spiritus Viterbien. Epigrammata

Sigismundus Fulginas Secret. Apost. Elegiam.

Ad vivum ex inde pictus in Vatican. Biblioth. , quod & indicat Ame-
rinus de illa scribens hisce versiculis:

Hac quoque cum tota librorum maesta caterva

De trucibus fati est modo visa queri.

Depictumque illic te deplorare videtur

Pro desiderio vultibus orba suis

Heu Pater, ex auro totus (si gratia magnis

Par meritis esset) conspicendus erat.

Hinc desumptae ipsius Icones, quae peritissimis expressis pennicillis
asservantur cum Florentiae in Regio Magni Ducis Museo, tum
Mediolani in Ambrosiana Bibliotheca, ut quam saepe mihi meos
obtutus rapuere, quas & memorat Petrus Franciscus Scarabellus
in descriptione Musaei Septaliani pag. 281., & 285.

In Bartholomæi imaginem ea, quæ subdo, scripta fuisse arbitror à *Lucio Fauno*, qui Pontificis Historias, ut retulimus, in Italicum idioma convertit, & ejus interpretationi, ac sub *Platinæ* effigie scripta leguntur

*Vivi Platina omai, che l'opre sacre
De Papi bai scritto, e le vite de Duci
Che se'l corpo lasciò ben queste luci
Le Parche invide, & acre
Non ponno far, che l'opra, onde riluci
All'Immortalità non si consacre.*

Corpore fuit quadrato, ante passum carcerem valido, adversa demùm valetudine sæpè tentato, & pedum præsertim debilitate commoto, ut eruitur ex dialogo recensito de Amore non procul ab initio. Facies tamen illi decora, serenique oculi, & index animi frons modesta, cui senii majestatem acceleravit intempestiva canities continuis accita vigiliis. Eleganter eum pingit *Almadianus*, ubi mortuum his deflet.

*Siccine me miserum, vita dignissime Vates
Aspicio impositum feretro? tua pallida t. xix
Ora lues; ubi grande decus? vultusque sereni
Dignus honos, & quæ quondam veneranda, decensque
Canities inbonora manet, juvenilibus annis
Calliope merita, quam cinxerat enthea lauro?
Infelix tua Phæbeo radiata tenore
Lumina perpetuis clauserunt fata tenebris.
Num frontis vigor iste tuæ? gravitasque, modusque,
Ingenuusque pudor, facies, vultusque verendi
Gratia, & in toto dignissima corpore membra
In cineres abitura jacent?*

Mores faciei consoni. Comis enim fuit, & liberalis, quantum ejus fortuna ferre potuit, omnibus officiosus, omnes juvandi cupidus; sed de hac re præ cæteris audiatur *Antonius Militanus* sub *Platinæ* persona.

*Consilio, ut potui, multos opibusque levavi
Exiit à factis læsio nulla meis.
Me non ambitio, fucosaque gloria rerum,
Sed sanctè tenuit in probitate pudor.*

Non est omittendum, quæ de nostro *Platina* nostræ curtæ supellectili addere voluit eruditissimus *P. Athanasius à S. Carolo Eremita Augustinianus Nudipes*, nunc Romæ ex Moderatore Provinciæ *Mediolanensis* Definitor Generalis annis, & doctrina gravis. *Carola* (vulgò dicta *Caroletta*) *Cypri* Regina à *Jacobo Fratre Notho* Regno pulsa, Romam venit ad *Sixtum IV. Sum.* tunc Pont. cujus ad pedes tanta modestia, ac gravitate se demisit, ut vel ipsum supremum *Myrtam* traxerit in admirationem. Quapropter ad perennem rei memoriam inter alia sui Pontificatus acta pulchra

pulehra in Tabula illam depingi jussit apud Hospitale S. Spiritus in Saxia, ubi ejus etiam nunc cernitur imago, coram Sixto genuflexa benedictionem ab ipso simul cum potioribus Aulæ suæ Magnatibus impetrantis. Habet verò ejusmodi Tabula picta subjectam Epigraphen sequentem, quam Pontificis mandato apposuit Platina, qui tunc florebat.

Karoletta Cypri Regina, Regno, fortunisque spoliata, ad Sixtum IV. suppliciter confugiens, ab eodem tanta benignitate, ac munificentia suscipitur, ut præ incredibili admiratione, animique gratitudine in ejusdem Pontif. laudes prorumpens, non solum satis eloquentiæ baud suppeditari, verùm etiam animi vires ad eas explicandas sibi defecisse videri fassa fuerit.

Auctores de Platina scribentes (ut in aliis allegare soleo) consultò hic omittam, talia enim meditati contingeret illud: numera stellas si potes? Nonnullorum Authorum etiam in Scripta Platinæ, & præcipuè in vitas Pontificum compescenda esset audax nimium temeritas; Nimirum ex adductis ad laudem tanti Viri, ne muneri meo defuerim non dubito. At pro coronide mihi sufficet palam facere Platinam, non quidem Baptistam, sed Bartholomæum nomine sincero esse appellandum, ut insinuat etiam *P. Labeus in Nova Bibl. M. S. pag. 327. & 348.* (& tantò minùs Johannis, ut perperam refert aliàs doctissimus *Alexander ab Alexandro Genial. Diet. lib. 3. cap. 9.*) Nam complures, vel eximia præpollentes doctrina, ejusque Coævi Baptistam perperam, non Bartholomæum appellitarunt, decepti à litera initiali. B. quàm cognomento apponere solebat: quippè refert memoratus doctissimus Ciampinus libro citato ex Piana Constitutione in Cancellariæ Actis, Pontifice, & Platina viventibus, descripta sese legisse hæc planè verba: *Radolphus Bartholomeus Platina.* Cur autem (prosequitur Ciampinus) *se unico nomine conscriberet, notum est lippis, & tonsoribus. Quemadmodum multi diversa habeant nomina, & nihilominus unico tantum utuntur, vel ad eorum beneplacitum, vel ex parentum, aut propinquorum usu dum adhuc teneram agerent ætatem, ut mihi hæc scriptitanti vel evenit, qui Caroli Francisci nomine baptizatus, Franciscus tantummodò fui tùm à genitoribus meis continuò, tùm ab omnibus indistinctè vocatus.*

Corrigendi quoque sunt, qui Platinam dicunt, aut dubitant Veronensem, & præ cæteris recentiores, *Hofmannus in Lexico, & Guilhelmus Cave ex Cartophylace Ecclesiastico Lipsiæ ann. 1687. ac Forestus Soc. Jesu ex Mappam. Histor. nuperrimè Parma excuso.*

LXXV.

Baptista Sfondratus Ticini edoctus, adhuc adolescens hoc anno die 24. Julii in ætatem J. C. Patriæ accitus, inter præstantiores ævi sui Jurisconsultos emicans ob singularem doctrinam, & probitatem,

tem, miramque in rebus gerendis dexteritatem, pro Patria legatus Mediolanum concessit, ubi munere perfunctus, à Ludovico Sfortia Insubria Duce Mediolanensi primùm Civitate donatus Senator electus, & magni momenti legationibus adhibitus est. Orator itaque ad varias Respublicas, ad Herculem Ducem Ferrariæ, ad Ferdinandum Hispan., & Carolum VIII. Galliarum Reges, summosque duos Pontifices, Innocentium VIII., & Alexandrum VI. profectus, maximam apud tot, tantosque Principes gratiam inivit. Tandem cum eodem munere pro Ludovico fungeretur Venetiis, florente adhuc ætate cessit è vivis anno Christi 1497. nativitatissuæ 36. In Templo S. Mariæ Gratiarum conditus est cum hujusmodi Epitaphio, notis aureis in marmore inciso

Baptista Sfondratus

Quo Cive Cremona, quo alumno Ticinum studiorum parens gloriabantur, quo Senatore Ludovicus Mediolani Dux Principum sapientissimus utebatur, & quem Oratorem Gallorum Rex, Ferrariensis Dominus, Romani Pontifices, Neapolitanorum, & Hispaniarum Reges tam bonestè susceperunt, quàm virtutis ergò suspexerunt. Venetiis legationibus simul, mortalique vitæ decorum finem, aternaque initium Patria vera redditus fecit.

Item inferiùs in alio lapide legitur:

*Baptista Sfondratus Cremonensis
Juris Civilis, ac Pontificii Consultus
Ludovici Mediolanensium Principis Senator,
Dum Venetiis Oratorem ageret, vita defunctus,
Corporis hìc pondus deposuit MCCCCCLXXXVII.*

Reliquit verò Baptista ingenii pignora

De Nobilitate lib. V.

De Dignitate Jurisconsultorum lib. IV.

De Nuptiis lib. I.

Orationes diversas, quarum circumfertur illa, in publico Concistorio habita, coram Innoc. VIII., & quarum meminit Paulus Moriglia lib. 3. Nobilit. Mediol. cap. 15., ubi Baptistam inter scriptores è Sfondrata gente comemmorans, Johannem prænominat, quod & idem Auctor præstiterat in excursu de eadem Familia suo libro præfixo, in quo & artis Oratoriæ Fontem Baptistam appellat. Perhonorifica peræque ipsius mentio habetur in Epitaphio Francisci Sfondrati Cardinalis ejus F. quod suo loco adducemus. Priùs verò dum Baptista Mediolani degeret, Uxorem duxerat Margaritam Signoroli Homodæi celeberrimi Legum Doctoris Com., & Equit., ac Luciae Triultiz Filiam. Hinc illud Baptistæ splendoribus accessit, ut Summi Pontificis Avus emergeret. Siquidem ex Francisco ejus Filio legitime natus est Nicolaus ille, quem, in Gregorio XIV., Christi Vicarium, & Petri successorem adoravit Ecclesia, ut suo loco dicemus.

Inte-

Interim non sunt omittenda, quæ de tanto Viro protulit *Jobannes Jacobus Crotus* in *Oratione pro Francisco Sfondrato*. Inquit enim: *Verùm largè ardentis cor tuum stimulabat, & accendebat parens ille tuus Joannes Baptista Jureconsultorum pariter, & Oratorum ætatis sua consultissimus, & facundissimus, qui non tàm legum fastigio, justitiæque candore, quàm fidei sinceritate, sapientiæque singularis raritate honorificentissimum, ultra Senatoriam dignitatem, gradum penès Mediolani Ducem Ladovicum Sfortiam obtinuit, cujus nomine gloriosissimas legationes ad varios Principes Christianas prudentissimè obivit. Innocentius VIII. Pont. Rom. Testis locupletissimus esse potest, apud quem Cæus Ecclesiastici corona stipatum, Roma in publico Consistorio orationem elegantissimam habuit, qua feliciter perorata, Præsul maximus civem nostrum dignitate Palatini Comitatus exornavit, mirificoque verborum plausu commendavit. Quam Carolus Francorum Rex Christianissimus eundem fecit, à quo post perfectum ad vota domini sui mandatum discedens, præter militare cingulam dona pretiosissima secum detulit? Ferdinandus, & Helisabeth Hispaniarum Reges Potentissimi Genitorem tuum Sfortiarum, peragentem negotia, apud se multò tempore habuerunt. Alter verò Ferdinandus Neapolis, & Sicilia Rex pariter eum Vices Oratorias in suo Regno gerentem magna dilectione prosecutus est. Dominatio Venetorum cordatissima Patrem tuum extinctum adhuc luget: cujus Legati ossa, & cineres publico funere extulit, summoque Patriciorum omnium concursu benevolavit.*

Eundem celebrant præter adductos

Pancirolos de Clar. Leg. Interpret.

Antonius Maria Mussus in suis Carminibus

Brescianus in Coll.

Autores Syllabi J.C. Coll.

LXXV.

COrradolus Stanga Vir Patritius omnium bonarum artium disciplinis præstans. Romæ floruit sub Paulo II. Prothonotarius Apostolicus de numero Participantium, ut ajunt, à Sixto IV. Abbas S. Antonii Cremonæ, & subindè ab Joanne Galeatio Sfortia, quum Homo precipuè commendationis, & virtutis esset Ducalis Mediolani Senator, eligitur ab eodem ob sedandos Januæ tumultus, prudentissimus Caduceator ad illam Urbem transmittitur. Domi, & foris præclarus, in Patria fatis cessit; Deque ejus obitu nihil apud veteres legimus, constat siquidem adhuc vixisse sub finem sæculi quintodecimi ex Inscriptione, quæ habetur in Sacratio Divi Abundii Cremonæ in ligneis cerostrotis, à Johanne Maria Platina mirificè elaboratis.

Sub R. Præceptore, & eximio Doctore D. Corradolo Stanga Ducali Senatore, absolutum opus per me Jobannem Mariam Platinam Cremon. Anno MCCCCLXXXII. de Mense Novembris.

Inter

Inter eruditos Nicolai Lucari necessarios celebratur à Johanne Jacobo Crotto, in Oratione funebri pro Nicolao Lucaro.

Corradolum ipsum, vel ad maximè provec̄tam ætatem devenisse, seu alterum simili nomine hoc sæculo, & ex eadem gente floruisse autumno; Lego nempe in registis nostri Archivi Corradolum Stangam, dum esset Collateralis Ducalis in Civitate Papiæ, sententiam tulisse die 17. Octobris 1441. inter Cives Papienses, & illius Urbis Comitatenles super militum hospitatione

Anno 1368. Benedictus Stanga in Urbe floruit, muniis Ecclesiasticis præclarus, temporibus Urbani V., & Gregorii IX. ut affert *Bresianus in Res. & Viol.*

LXXV.

Vincentius Amidanus J. C. Nicolai Mediolani Archiepiscopi Frater (ut vidimus in ejusdem Epitaphio) non tenui loco in Patria natus, nimia doctrina subtilis, ac pietate mirabilis. Ejus animi dotes, & virtutes exhibet lapis in Sacrario Cathedralis Cremonæ.

*Hoc Amidanorum tumulo Vincentius ossa
Clausula tegit, verùm Spiritus astra tenet.*

*Fure quidem tota superos, qui mente colebat
Pauperibus multas quique reliquit opes.*

*Hic vitam celebs egit sine labe pudicam
Vix ullo inferior religione sacra.*

*Templa frequentabat, quoties Aurora rubebat,
Non pluvia, aut venti non tenuere nives.*

*Qui faciem vidit tetricam, moresque pudicos
Socraticum potuit credere discipulum.*

*Doct̄or erat, verboque gravis, calamoque disertus,
Interdum solitus Carmina culta dare.*

*Alta Ducis Galear̄ secreta, Patrisque tenebat
Sforciadum fido cognitus ore loqui.*

*Principibus charus, tota venerabilis aula
Consilio multis præsidioque fuit.*

*Tandem apud Insubres morbo concussus acerbo
Deficit, & moriens talia jussa dedit.*

*Mittite Me in Patriam (Germane, Neposque) Cremonam
Isti aderant, nostro condite me in Tumulo.*

*Vincentio Amidano Viro Cla. Jo. Andreas Amidanus J. C. Nepos
Patruo Benemerenti hoc carmen posuit.*

LXXV.

Johannes Franciscus Ala, Johannis Petri F. Viciniæ Majoris Burgi S. Stephani in Jurisperitorum Patriæ Collegium assumptus die 30. Julii 1465. quum Judicis partes Parmæ non sine laude promeret, in Collegium illorum J. C. accitus, tot laureis redimitus, im-

morta-

mortalitatis coronam sibi comparavit, cui non parum gloriæ adiunxit Hercules Estensis Ferrariæ Dux, qui suæ Principis Urbis Rectorem, ac inter Aulæ suæ Consiliarios nostrum delegit Alam. Inter serias, & graviores exercitationes reliquit

Consilia in Jure diversa

Bressianus in Coll. J. C. &

Auctores Syllaborum J. C. de Coll.

LXXV.

Antonius Frigerius Presbyter Sæcularis Ecclesiæ S. Helenæ Cremonæ Rector, Publicus Gymnasiarcha, cujus inter præcipuos Scholares adnumeratur Daniel Cajetanus sui ævi præstantissimus Poeta, & Orator, qua de re in hoc Theatro ipsum reponere haud veritus fuerim. Grates enim Cajetanus Præceptori suo rependens, sic in suis M. S. carminibus penès me existentibus loquitur.

Qui mihi primus iter sacras monstravit ad aras

Et mihi Musarum qui monumenta dedit.

Presbyter antiquis Antonius obsitus annis

Ille fuit, genuit quem Frigeræa domus.

E ludo vix dum rediens mea tecta petebam

Ut recitem, à primo limine voce vocat.

Auscultat patiens, examinat, inde requirit

Condita sint ne mea scripta notata manu.

Qualiscunque ego sum, soli sum debitor illi

Excepto, confert qui bona cuncta, Deo.

Qui docuit, qui me genuit Pater unus, & idem est

Sed qui me docuit, plus dedit ille mihi.

Antoni doctor tibi debeo thura, fociosque

Affiduas pro te fundo, iteroque preces.

Vive Sibyllinos doctor Venerabilis annos

Sum modo siquis ego siqua Thalia mea est.

Prima tua est equidem scriptorum fama meorum

Fama secunda mea est sint bene scripta modò.

Contrà si quis inest error, si somnus oberrat

Censura infitiæ danda erit illa mea.

Gratia si qua manet, Deus est istius honoris

Autor, & à primo proximus Autor ades.

LXXVI.

Joannes Paratus elegantis Vir ingenii, Medicus Philosophus, & Astronomus inter suæ ætatis eminentiores. Ejus doctrinæ perennia monumenta prodire.

De Pestilentia

De Pulsibus

De Urinis

De Planetarum Natura

Quæ

Quæ omnia apud Joannem Baptistam Bertuccium Med. Physicum Coll. Cremonæ non infimi nominis, affirmat *Bressianus in V. R.*

LXXVI.

Raphael de Soncino à Patria sua Soncinas appellatus, Ord. præstantissimi PP. Prædicatorum in Philosophicis, Theologicis, ac Canonicis facultatibus planè admirabilis, meritorum suorum, suæque virtutis indices exhibuit posteritati

Tractatum de Usuris

De Interdicto

De Ecclesiastica Immunitate

De Voto, & plura alia, quæ in Bononiensi Conventu (ut scribit P. Inquis. Rovetta in Bibl. Chronolog. asservantur.

Eundem insuper observant Ant. Possen. in Appar. Sacr. Tom. 3.

Plodius Bononi. in Vit. Vir. Illustr. in Appendice

Gozeus in Catalog. Vir. Illustr.

Leander Albertus lib. 4.

Antonius Senensis in Chronico pag. 209.

Altamura in Biblioth. Dominicana, & alii.

LXXVII.

Theophilus, à Cremona Patria, ab omnibus appellatus Ord. Predic., & ex familia de Ferrariis fuit. Famæ non vulgaris Philosophus, ac Theologus instructissimus. Ejus Opera edita sic inscribuntur.

Incipiunt Propositiones copiosissimæ, ac fidissimæ ex omnibus Aristotelis libris collectis per F. Theophilum de Ferrariis Cremonensem Vitæ Regul. Sac. Ord. Præd. Et primò ex libris Metaphysicæ Annotatioq; lectionum, ut expositio D. Thomæ Aquin. requirit, posita est. Ad Magnificum Virum D. Antonium Pizamanum Patr. Venetum, ac Sac. Theol. doctorem eximium. F. Benedicti Soncinatis divi Ord. Præd. Vitæ regul. utriusque Lombardiæ in omnium Operum Aristotelis Auctoritates, atque sententias proæmialis Epistola. Venetiis per Joannem, & Gregorium de Gregoriis 1493 die 3. Augusti.

Scriptit & Eruditissima Commentaria in decem Aristotelis prædicamenta, ejusdem laudes retulere

Ambrosius Altamura in Biblioth. &c.

Ambrosius Gozeus in Catalogo &c.

Antonius Senensis in Biblioth., & Chronico &c.

Seraphinus Razzius in Hist. Vir. Illustr. Ord. Præd.

Rovetta in Bibliotheca Chronologica, & alii quamplures ex Historicis Ord. Præd.

LXXVII.

Alexander Pellizarius Ecclesiæ Cathedralis Archipresbyter, religione, probitate, & virtute augustus italico sermone lucubravit.

Della Natura dell' Uomo

Della Natura dell' Herbe

Delle Misericordie Humane Dialoghi Trè.

Per la Nascita del Bambin Giesù discorsi varii, ita refert

Bressianus in allegato libro V. R. & in Ecclesia S. Sophiæ

Cremonæ hoc Epitaphio ejus sepulchrum ornatur.

D. O. M.

Alexandro Pellizario J. U. D. Protonotario Apostolico Archipresbytero Ecclesiæ Majoris hujus Civitatis, summa religione, & pietate non minùs, quàm animi nobilitate, ac Generis splendore clarissimo. Hic quiescit in pace Anno Dom. Mccccxcvii. Prid. Id. Maii.

Memoratur in Statutis Capituli Ecclesiæ Majoris sub annis 1477.

LXXVIII.

Balthassar Piperarius non male in Poesi versatus suo ævo. Id sequentia carmina denotant, quæ ad calcem Orationis habitæ à Jafone Mayno, Papiæ anno 1478. leguntur, cujus M. S. penès Amicum meum eruditiss. Lazarum Augustinum Cottam J. C. Novariensem de Ameno, extat, ut mihi inter cæteras, quas plerunq; mittit eruditiones, indicavit.

Quæ mihi non dono, sed transcribenda dabaris

Perge domum: Dominus te vocat ecce tuus

Huncque meo, quamvis me ignoret, quæso saluta

Nomine: Si qui sim, te rogat, ista nescer.

Corde, fideque tuus Piperarius ille vocatur

Balthasar, huic patria est pulchra Cremona Viro

Si nec adhuc noscet, nostram petat ipse Figinum

Est cui me toto notius orbe nibil.

LXXVIII

Albertinus de Cremona, cujus cognomen ignoratur, ex Ord. Augustiniano concionator egregius; ingenii sui monumenta posteritati elargitus fuit. In Bibliotheca S. Augustini Cremonæ servantur hædinis membranæ antiquo caractere exarata in 4.

Sermones Predicabiles Dönnicales, & præ mortuis.

De eodem Elsius in Encom. August. in litt. A.

Antonius Possev. in Appar. Sacro Tomo 3. ubi de hac Insigni Bibliotheca, ejusque M. S. ex professo discurret.

Tomo I.

Tc

Ange-

LXXIX.

Angelus (ut moris est) de Cremona, nuncupatus Ordinis S. Augustini teste Patre Philippo *Elssio in Encomi. August. in lit. A.* scripsit quoddam Volumen pro Augustiniana sua Religione, tanquam pro aris, & focus dimicaturus contra nonnullos Adversantes, & dicit floruisse ann. 1479.

De eodem *Aloysius Torrellus in sacul August. Tom. 7. anno 1479. nu. 20.*

LXXX.

Angelus Manna Medicinæ, ac Philosophiæ Doctor, inter Principes Medicos hujus ævi connumeratur, egregiè digessit opera

De Febris lib. 2.

De Vairolis lib. 2.

De Pestilentia lib. 1.

Anno 1495. optimè conquievit. *Bordigallus* hæc carmina fudit ad ejus tumulum, ut ex Epitaphiis M. S.

Hic situs est Doctor generosus in arte medendi

Angelus è Manua profapia genitus

Ossa jacent, Patriæ tamen indelebile nomen

Virtutis remanent, perpetuumque decus

Prob genus humanum! sic transit gloria mundi,

Vita hominum brevis est pulvis, & umbra sumus

Quisque bonum sectetur opus, quo vixerit ævo,

Nil nisi post mortem stat bona forsque mala.

LXXX.

Gherardus Lainerus Insignis Mathematicus, & Astronomus totius Italiæ Summatibus non tam notus, quam acceptus, edidit Bononiæ Typis Dominici Fusii hoc anno.

De Centricis, & Concentricis, seu Theoriam Planetarum.

Hæc habet Joseph *Bressianus in Virtù Rav.* attamen reor eundem esse cum memorato Gherardo Cremonensi ad annum 1450.

LXXX.

Marcus Antonius Guarnerius, Vir eruditus sanè quamlibet liter, cujus doctissima opera desiderantur, nec de eo aliud remanet, quam in Ecclesia S. Petri de Pado marmor ita prænotatum ex *Buschetto*

Marcus Antonius Guarnerius Gymnasiarcha eloquentissimus, mortalis obiit, immortalis abiit anno ætatis sue LXXVIII. VII. Kal. Januarii anno Domini MCCCCLXXX. Horatius Fil. Patri Chariss. P.

Philip

LXXX.

Philippus Brumanus Vir maximi consilii, & summæ prudentiæ, in Cypri Regno Præfecturas gessit, & apud Venetos singulares obtinuit dignitates. Dum esset in primo flore juventæ Poeta floridissimus, cecinit heroico versu

Acta Ducum Mediolanensium.

Permultaq; fertur composuisse metro Pyndarico, ut fortius, atque vividius dici non potuerit. Obiit ann. 1503. de quo *Bordigallus in Epitaphiis, & Franciscus Zava in Orat.* ubi parentalia Illustr. Viror. insinuat.

LXXX.

Hieronymus Mutius, seu Mutianus ex Monachis S Hieronymi, degentibus in insigni Monasterio S. Sigismundi propè Urbem Cremonæ, Philosophus Theologus, omnibusque præcipuis artibus institutus, & vitæ probitate conspicuus. Scripsit *super 4. Libros Sententiarum*

De Naturali Philosophia, & alia Opera, quæ mortem Auctoris senserunt.

Hunc celebrant *Cavitell. in Annal.*

Bressian. in Corona Vir. Illustr.

Crescentius in Præsidio Romano lib. 1. narrat. 9. num. 17. & in libro, cui tit. Eusebio Cremonese p. 3.

Monasterium est antiquitate præclarum (de quo fuit fermo) antea possessum à Monachis Congregationis Vallombrosanæ, usque de anno 1253. ad relata per *Tamburinum de jure Abbatum Tom. 1. disp. 15. qu. 4. nu. 6.* in Bulla Innocentii IV. ejdem Monachis confirmantur Monasteria, inter quæ in Diocesi Cremonensi Monasterium S. Sigismundi. Peregrinus Merula in Sanctuario Cremonæ, ubi de S. Sigismundo scribit anno 1266. in hoc Monasterio degisse Monachos Benedictinos, absque ulla distinctione Congreg. Vallombrosanæ.

LXXX.

Petrus Martyr Stanga legibus addictus, Cremonæ Collegium anno 1476. indeptus, Romam delatus Aulæ negotiis Ascanii Mariæ Sfortiæ S. R. E. Card. implicitus, à Sixto IV. Referendarius Apostolicus declaratus, aliisque munitis ecclesiasticis elatus, quum esset Vir sine supercilio, piisque moribus imbutus, nec ignorans illud *Divi Lucae cap. 11. num. 52. Væ vobis Legisperitis, quia tulistis clavem scientiæ, ipsi non introistis, & eos, qui introibant, prohibuistis &c.* Totum sæculum abiiciens ad Monasterium Insigne S. Benedicti de Padolirone in Agro Mantuano perductus, Theophili nomen assumens, religiosissimè vixit, & obiit.

Bressianus in Call.

Tomo 1.

Tt 2

Histo

Historiæ recensiti Monasterii de Padolirone nuperrimè libros sex edidit doctissimus Vir *D. Benedictus Bacchinus* Casinensis, Congregationis ornamentum, & decus, quorum exemplar mihi dono humanissimè dedit.

LXXX.

Alexander Crottus Legum Doctor, receptus in Collegio die 25. Septembris anno 1475. omnium doctrinarum legalium summus Patronus, quamplures in orando, & advocando edidit

Consultationes Legales

licet Nobilis, & dives in assiduis librorum evolutionibus vitam impensè degit in convitium illorum, quos *Naxiangenus* increpat *Orat. 20.* Non idcirco eruditio contemnenda est, quòd ita quibusdam videatur, quin potius stulti, atque imperiti habendi sunt, qui hoc existimant: Qui omnes sui similes esse cupiant, ut privata eorum inscitia sub communi deliteat, nec quisquam ipsorum imperitiam prodat, & coarguat.

Ejusdem meminere *Syllaborum Authores, & Bressianus in Coll.*

LXXXII.

Bonaventura Cremonensis Ord. Minorum S. Francisci, Vir doctrina, & vitæ sanctimonia singularis, is est, de quo *Haroldus in Epit. Annal. Minorum Vvadinghi anno 1482. num. 11.* scribit: *Habuit autem Amadeus vita sua, & Virtutum baud quaquam segnes sectatores, presertim Georgium à Valle Canonica, Egidium à Monte ferrato, Joannem Alemannum, ac Bonaventuram Cremonensem: quibus maxime in regimine novellæ Congregationis succedentibus mirum in modum dilatarî cepit &c.*

Gaspar Cremonensis ex eodem Ord. fuit *Commissarius Sardinie* anno 1484. Idem Author num. 30.

LXXXIII.

Antonius Strata hisce temporibus floruit Venetiis non absque literaturæ fama. An autem scripserit aliqua non liquet. Solum enim constat studio, ac notis ejusdem (quibus inter prima Typographiæ cunabula vacabat) prodiisse Opera multa, & precipuè ut vidi

Antonini Archiepiscopi Florentini summule confessionis 1483.

Georgii Valla, aliorumque Auctorum opera 1488.

LXXXIII.

Joannes de Stabilibus decretorum Doctor, Civis, & Archidiaconus Firmanus Vicarius Generalis Jacobi Antonii à Turre Ep. Cremonensis inter nostros Concives locum obtinet, nam in suis ultimis tabulis, cum quibus decessit anno 1483. reliquit, ut in publica

Bibliq-

Bibliotheca sui Libri reponerentur, nec non ut pro proprio duo Lecturmagistri constituerentur ad erudiendos adolescentes, qui ad Ecclesiasticum institutum propensi essent. In loco, ubi constructa exitit Bibliotheca, *Campa Santo*, nuncupato propè *Aedes Majoris Ecclesie*, hæc leguntur.

Anno Dom. MCCCCLXXXVII. die xx. Maii

Ad utilitatem publicam existentibus Syndicis, & Massariis hujus Sacri Templi DD. Joanne de Summo, Antonio Amadano, & Borso Cavitello, opus est hoc constructum à fundamentis.

LXXXIII.

Baptista, seu Johannes Baptista Piasius Guidini F. Medicus Philosophus, & Astronomus peritissimus, nec non Mathematicis disciplinis apprime addictus, Præceptores habuit in Logica Nicolinum Cremon. Augustinianum, & in universa Philosophia Apollinarem Offredum, quorum nomina supra adnotavimus. A Leonello Ferrariæ Principe in Ferrariense Phrontisterium accitus, magna Auditorum frequentia Philosophiam, & Syderalem scientiam docuit. Vir sanè in omnibus præclarissimus scripsit opera, quidem anecdota,

Apologiam contra Joannem de Monte Regio pro opete Gherardi Sabloneta Cremon. ut diximus.

Epistolas

Sermones, & alia opuscula, ut scribit Jac. Philipp. Bergom. (In Supplem. lib. 16. sub annis 1483; qui fuit ejus Synchronos.

In studio suorum annorum ferè nonagenario major cucurrit 1492. Kalend. Februar. sepultus in Ecclesia S. Augustini ad Sacellum Divi Nicolai Tolentinatis, in quo elegans depositum cum effigie marmorea Baptistæ præfert hanc inscriptionem.

A. L. C. V. M. A. B. T.

Consumata Astronomia, omnisque doctrina, & scientia lumen Baptista Piasius hic requiescit:

Anno MCCCCLXXXII. Elisæus Fil. Pater Patriæ P.

M. Hieronymus Vida in orat. Act. 2. Tantum Virum sic laudat. Jam dudum gestit mihi animus in his studiis Mathematicis immorando ad Astrologiam nos provehere, neque mihi magno opere est necesse huc iterum vocare eosdem ipsos præclarissimos Viros Gherardum Sablonetam, & Piasium, qui apud nos hanc artem scriptis luculentissimis illustrarunt, cum doctissimorum hominum, qui historiam scripsere, testimoniis, ac prædicatione jam positi sint extra alearum, neque ullus in hisce studiis versatur, qui non utriusque libros sibi diligentissimè legendos, ac prædiscendos necessariè arbitretur.

Pius II. Pont. undequaque Max. de hoc celeberrimo Scriptore memoriam habet in Libro hist. ubi de Europa Cap. 50. narrando mortem Francisci Foscarì Venetiarum Ducis, cujus abrogationem Piasius prædixerat
Mar.

Marcus Coccius Sabellicus lib. 6. Enn. 10.

*Franciscus Philelphus lib. 12. Epist. Epist. 74. ad Hierony.
Castellum.*

*Marcus Guargus in Chron. narrat scripsisse multa opera
Alexander Lamus in Somnio Cent. 3.*

*Antonius Campus hist. lib. 3. ubi de Alvaro Piasio strenuo Mi-
litum Duce*

*Cavitellus in Annalibus perperam tamen refert ejus obitum ad
annum 1497.*

Ex Tabulis Piasini de Piasis anni 1489. scaturit ejus Nepotes cele-
brati Elisæi Filios fuisse Guidinum Can: decanum Ecclesiæ Ca-
thedralis Cremonæ, Joannem Franciscum, & Hieronymum:

LXXXIV.

A Scanius Maria Sfortia Francisci Ducis Mediolani, ac Cremonæ
Domini F. natus die 23 Martii 1455. ex Blanca Maria Vice-
comite Cremonæ tunc commorante, ut Ædes Monialium Ord.
Divi Augustini de observantia à fundamentis erigeret, literas
grammaticales, & humaniores sub Bartholomæo Petronio Cre-
mon. Insigni Rhetore percepit, majoribus quidem studiis imbutus,
dum Romæ versaretur ætate annorum undetriginta die 27. Mar-
tii anni 1484. à Summo Pont. Sixto IV. S. R. E. Diaconus Card.
tit. SS. Viti, & Modesti in Macello declaratur, Quamobrem Cre-
monenses solemnissima pompa maximam cordis lætitiã publicè
insinuarunt. Quantum verò Princeps ille Concives suos præ cæteris
diligere, arguitur, quum prædefuncto Jacobo Antonio à Turre
Ep. Cremonæ, Papiæ Episcopatu dimisso, Cremonensem Eccle-
siã ab Innocentio VIII. obtentam cupierit administrare, Annis
1485. Fuit etiam Pisarenis Antistes, Bononiæ Apostolicus de-
latere legatus, & demùm ab Alexandro VI. annis 1492. Vicecan-
cellarius constitutus. Post varios orbis eventus, quibus succubuit,
ut eorum temporum historiæ loquuntur, anno 1505. Romæ dum
Gallis bella movere, pro recuperando Fratri Mediolani dominio
parabat non absque veneni propinati suspitione tollitur ab huma-
nis, & sepelitur in Ecclesia S. Mariæ de Populo à Julio II. Pont.
Max. Tanto Cardinali constructo honorificè marmoreo Sepulchro,
& eidem in Episcopatu substituto Galeotto Franciotto de Rupese
S. R. E. Card. ejus Pont. ex Sorore Nepote. Ponderatione portò
dignum hæc subiicitur Epitaphium ejus deposito inscriptum.

D. O. M.

*Ascanio Maria Sfortia Vicecomiti Francisci Sfortia
Insubr. Ducis F. Card. S. R. E. Vicecancellario
In secundis rebus moderato, in adversis Summo Viro
Vixit Ann. L. Mens. II. D. XXV.*

Julius

*Julius II. Pont. Max. Virtutum memor, honestissimarum contentionum obli-
tus Sacello à fundament. erecto Posuit*

M. DV.

Innumeri de hoc Cardinali Auctores loquuntur, quos tamen omit-
tam, & nobis sufficiat adducere *Franciscum Zavam*, qui *Ascanium*
Cremonæ natum fatetur suis carminibus *Tom. 2. Cremonæ excusis*
ap. Christophorum Draconiam 1585., & singillatim in Panegyri *Ni-*
colao Sfondrato dicta S. R. E. Card. creato 1584 ubi.

*Tempore deficiat, si quos hæc Patria alumnos
Purpureos genuit, connumerare velim.*

*Unus erit mihi pro cunctis, quem suggerit alma
Calliope, sancti fida ministra cbori.*

*Ecce Cremonensi feliciter ortus in arce
Ascanius Magno, Sfortia Patre satus.*

*Ascanius Tyrio digne conspectus in ostro
In Patria hæc si qua est gloria, natus adest.*

*Hic ubi jampridem certos, animoque manendi
Decrerat genitor ritè fovere lares*

*Nam fundus dotalis erat, ne fortè recessura
Obicias, Patria hic certa, domusque fuit*

*Sfortiade magno hæc sedes certissima, & illum
Nunquam hujus Patriæ penitusse liquet &c.*

Hic etiam subnectam Epistolam Urbis Cremonensis ad eundem
Cardinalem ex regeſtis *Archivii signatis L. annorum 1484. 85. 86.*
depromptam, in qua ex Patria nostra fuisse confirmatur.

*Reverendissime in Christo P., & Illustrissime D. Noster Observantissime,
Præſul Optime.*

SUMMA animi jucunditate bis proximis actis diebus audivimus, te per
S. P. Divina accedente gratia, & Illustrissimi Principis nostri con-
sensu Nobis Episcopali Sede Vacante, ipsius nostræ Ecclesiæ perpetuum
Administratorem fuisse designatum; Quamobrem ineffabile dictu est,
quàm singulari lætitia, & jubilatione omnis hic Populus, Nusque om-
nes repleti fuerimus, præsertim dum mente revolvimus quanta dilectione
habeamur ab illis quond. fel. record. Divis Principibus Parentibus tuis,
quorum memoriam, dum vita nobis comes erit, semper tenebimus, poste-
ritatiq; nostræ in æternam relinquemus; quoniam ab ipsis dilecti, &
veluti oculi pupilla assidue conservati fuimus, & sic Nobis persuaden-
dum, quòd certam tenemus Te tanquam ramum fructuosum ex tam
dulci, & amena arbore derivatam, nobis in amore minimè dissimilem fu-
turum, & non minori sapore coresponsurum; Digna tamen res est, &
in corpore juris reperitur, filium paternæ hereditatis dominum, deficiente
Patre, hereditatem jure merito possidere, & profectò ad hæc S. P., ac
Illustrissimus D. Noster Dux rectè considerantes te Pastorem, ac Patriæ
sue Governatorem, ac animarum nostrarum, & hujus Ecclesiæ Admi-
nistra-

ministratorem iusta sententia pronunciarunt. Nullus quippè aderat, ad quem hæc omnia iura præter te legitime pertinerent, & à quo nos diligentius custodiri, rectius gubernari, sanctiusque, ac uberius celesti rore depasci possemus. Accedunt etiam ad nostræ consolationis argumentum inenarrabiles virtutes tuæ, maximèque animi tui dotes, quibus insignitus es, ut Rectores Romanæ Ecclesiæ principales (pace ipsorum loquamur) antecellas, quos si recensere singulariter voluerimus, unde exordium sumere necesse sit ignoramus. Et quia ipsarum bonus odor, ac splendor, nedum per Curiam Romanam, verùm etiam per omnes Italiæ partes redolet, & corruscat, non laboriosum nobis duximus eas declarare, ne aliquando minori elegantia, minusque apto, quàm deceret eloquio ex nostra imbecillitate eas recitare contingeret, sed cum tales sint, ex quibus nobis planè persuadere possimus à prælibatæ Rev.^{ma}, & Illustr.^{ma} Dominatione tua nihil nisi honestam, & æquum accepturos, Ecclesiam quoque nostram prælibatæ Dominationis tuæ ductu optimum regimen, maximumq; incrementum suscepturam, & indefessum propugnatorem, ut opus fuerit, habituram speramus, quod vel hoc unico prælibatæ Rev.^{ma}, & Illustr.^{ma} Dominatio tua comprobavit argumento, scilicet magno teneri desiderio res bujus suæ Ecclesiæ, Ovesque sibi commissas per semitas Domini dirigi, etiam nobis omnibus, universoque huic Populo morem gerendo Sponsæ suæ optimum Governatorem designaverit venerabilem scilicet, & eximium J. U. Interpretem D. Johannem de Stabilibus, quem in Vicarium Generalem confirmavit, & denuò constituit, cujus Viri vita, integritas, morum excellentia, doctrina, ac modestia apud nos approbatæ sunt, & in hoc præfata Dominationi tuæ infinitas gratias agimus. Hoc unum etiam te non lateat, quòd nos præfata Rev.^{me}, & Illustr.^{me} Dominationi tuæ filios observantissimos habebis, & cognosces, quos tua in loquendo modestia, in ignoscendo clementia, & judicando sapientia poterit quòd voluerit impellere, atque deducere. Aliud est, quod omnem hanc Civitatem summa, & incredibili consolatione replet, & si fas esset, maxima cum instantia expeteremus, scilicet ut si huc veniendi facultas se offerret, quàm citissimè venires, tuamque Ecclesiam, & Civitatem inclutam videres, & corda omnia mutuo gaudio coram te perfui. Reliquum est, quod efficacissimè à te deposcimus, ut apud summum Pontificem impetrare coneris, ut de sacrosancto Romanæ Ecclesiæ Thesaurò opera tua participes efficiamur, videlicet quòd quibuscunque verè penitentibus, ac confessis, & corde contritis, bujusmodi tuam Ecclesiam singulis annis visitantibus, manusque adiutrices porrigentibus, à primis vespere festi Assumptionis B. M. V. usque ad alias secundas vespere immediatè sequentes, omnium peccatorum suorum plenariam Indulgentiam perpetuis temporibus duraturam, de Benignitate Apostolica largiatur. Faciet enim in hoc præfata Rev.^{ma}, & Illustr.^{ma} D. tua rem nobis, & toti Populo Cremonensi gratissimam nunquam de nostra, posteritatisque nostræ memoria excessuram, ac Omnipotenti Deo in primis laudabilem, & acceptissimam, quem enixè rogamus, & obsecramus, ut prælibatæ Dominationi tuæ longos dies, felicesque successus præstare, nosque omnes in

gratia

gratia prefata tue D. conservare dignetur. Vale Sydes Italia, & totius Rom. Eccl. ornamentum, & decus, Cremonensesque tuos benigno favore prosequere. Dat. Cremonae die 22 Septembris 1486.

Rev. me, & Illustr. mo D. tua Filii Obsequentissimi Canonici, & Capitulum Majoris Ecclesiae Cremonae, nec non Praesides negotiis dictae Civitatis, totusque Populus Cremonensis.

A tergo. Rev. mo in Christo Patri, & Ill. mo D. D. Ascania Maria Vicecomiti tituli S. Viti Diacono Cardinali, ac Bononiensi Legato, nec non Ecclesiae Cremonensis Administratori perpetuo D. N. Ob. mo.

Quare Ascanius Maria è Ticinensi Episcopatu ad Ecclesiam Cremonensem convolaverit, non invenimus apud recentissimum Authorem Flaviae Papiae sacrae, qui cum Patriae suae praecipuas laudes, ab eruditissimi Viri Petri Herculis de Bellois Bononientis carminibus defumat, consultò duximus hìc etiam ab exemplari suo distichon exscribere per eundem de Bellois compositum, & nobis humanissimè transmissum

De Cremona, & Papia
opinionem suam sic exprimebat Petrus Hercules de Bellois J. U. D. Bononientis inter Faticosos l'Infaticabile.

*Tantum Ticinum distabit ab Urbe Cremonae,
Quantum Ticino distat ab amne Padus.*

Cremona peregrino pede

Quarto Idus Quintiles.

MDCCL.

LXXXIV.

Leonardus Botta Johannis Filius, Vir maxima doctrina, solertia, & Judicio in gravissimis causis expediendis, primùm à secretis Alphonfi Calabriae Ducis, Consiliarius exinde intimus, ac inter Aulae Ducalis Summates Johannis Galeatii Sfortiae Mediol. Ducis, à quo Equestri, ac Feudali dignitate donatus, quum ad Sum Pont. Sixtum IV. Legatus perexisset unà cum Branda Castillionzo Comensum Ep. ac Antonio Triultio Prot Apostolico, postmodum S. R. E. Card., amplissima facultate iisdem demandata proponendi, tractandi, & concludendi pro pace Italiae inferenda quicquid ipsis expedire videretur Anno 1513. in fata concessit.

De eodem sic cecinit Georgius Anselmus Nepos Parmensis, ejus Gener, in Epigr. lib. 4.

*Botta opibus, natis, & equestri auro, & genere, & vi
It dicendi aequo cum Cicerone gradu.*

*Tot neque spes illum saeculis frustratur, & birquis
Nequicquam vindex surda notat nemesis.*

*Si queras unde hoc? quia nulla superbia Botta est,
Et sperat, nisi sit fasque piusque nihil.*

Eundem meminit Bordigallus in Epitaphiis

Laudatur itidem ab Antonio Campo bist. lib. 3. ad annum 1480. à Cavitello Vir eximie doctrinæ vocatur in *Annal.* anno 1484. & sanè à Casetano in poematis M. S. dignis laudibus elevatur.

In Ædibus Divo Homobono Sacris Leonardi humantur ossa in Sepulchro hac Epigraphæ obsignato.

Sarcophagum hunc Bottorum Veteres M. C. P. Leonardus Bottæ Com., & Eques Auratus MDIX. Posteris instauravit.

LXXXV.

Justinianus Cavitellus Nicolai J. C. Filius ex Guiduccia della Cella Propatruus Ludovici Cavitelli Cremon. Historiographi magni nominis J. C., & Eques, in pretio habitus fuit ab Hunniade Pannoniæ Rege, Hungarici Senatus Præses constitutus, obiit anno 1485. apud Belgradum in Pannonia inferiori, ubi sepultus est.

Cavitellus Annal. anno prædicto.

LXXXV.

Hieronimus Pallavicinus clarissimis Avorum imaginibus illustrissimus, Caroli Ep. Laudensis, de quo tractavimus, emeritus Nepos, omnes virtutes, ac disciplinas animo complexus. Romam delatus Sixto IV. Pont. Regnante præclaris in muniis se verum Heroem portendere non destitit. Demùm Novariensis Episcopus renunciatus, sedente Joanne VIII. annos undeviginti, suarumque virtutum nitoribus illas infulas illustriores reddit, Gallorumque curis pressus ad superos concedit

De eodem latè *Carolus à Basilica Petri de Eccles. Novar. Bressianus in Ros., & Viol.*

LXXXV.

Gherardus, suppresso cognomento more Religioso, à Cremona appellatus S. Augustini ex Heremitanis S. T. D. Insignis, & Verbi Dei Præco facundissimus habetur. In Bibliotheca Conv. Augustin. Cremonæ vidi inter M. S. ejus Librum inscriptum.

Sermones Predicabiles Dominicales, & Festivi per totum annum P. Elsius in Encom. August. scribit hujus Gherardi opera, Almanforem Abulteri Filii Zachariæ translatum esse de Arabico in latinum sermonem.

Antonius Possevinus App. Sacr. Tom. 2. in App., & Tomo 3. ubi de Bibliotheca Augustiniana, at videat Lector quæ dixi in fine de Gherardo Cremon. Med. anno 1450.

De Herrera litt. G. de Scripto. August.

Torrellus in Sacul. August. tom 5. sub anno 1135.

Hoc anno 1485. Cremonæ initium habuit Typographia, ut eruitur ex Gallico libro Parisiis excuso anno 1689. penès Joannem de la Caille, cui tit. *Historie de l'Imprimerie*; Verùm ex libris primo hisce temporibus Cremonæ typis demandatis non vidi nisi opusculum

Dionis

Dicitur Chrysoſtomi Pruscenſis Philoſophi ad Ilienſes Ilii capti-
vitatem non fuiſſe, traductum per Franciſcum Philelphum Cremonæ
1492. 11. Kal. Auguſti in 4.

Interea cum de hoc Philelpho ſermo ſit, iterum calamum duco ad
obiurgandum ejus nimiam temeritatem, cum maligniſſimè in ſuis
Carminibus de Cremona loquatur; Et ut cætera omittam, quæ
profert in *Thalia carm. v. & carm. vii.*, apponam hîc diſtichon in
carm. vi.

Nunc me cum totis laribus nebulosa Cremona

Excipit, & Phæbum Caſtalidumque cborum.

Cui ſic affatur Petrus Abbas Cannelus Mon. Camald. Amicus meus
eruditils. in ſuis epiſtolis mihi tranſmiſſis die 15. Martii 1693. *Quid
ad hæc, mi Ariſi? quid ad petulantiam hominis minimè ferendam, qui
Musas omnes, totumque Parnasſum ſecum ſe vebere gloriatur? Qua
verò de cauſa nebulosam dicat Cremonam planè mihi non conſtat. Ipſe
quidem Nebulo eſt, cui pariter ego & aliquid ſubderem, niſi crimen eſſet
ſavire contra mortuum, nec ſufficerent quæ de ipſo ſcribit Gyraldus dia-
log. 1. de Poet. ſui temporis. Longè plus Carolo Aretino, cui valdè inſen-
ſus fuit Franciſcus Philelphus præſtitiffet, ſi in uno, aut altero ſcri-
bendi genere maturare, quàm ſibi tantum arrogare maluiſſet. Parcat
Lector, ſi & ego aliquid ſubdo ad convincendum Philelphum de
ingrato animo, de mendacio, deque aliis in meam Patriam pro-
latis. Nam in Epiſtolis brevioribus ejuſdem, quæ typis editæ
circumferuntur, hæc habentur Matthæo Piſaurenſi *Ædil. curuli
exarata.**

Quod ſcire cupis, quàm me humanè, & liberaliter Cremonenſes excepe-
rint, accipies parvis. Me advenientem Univerſa Civitas, & vidit, &
honoravit egregiè, ſed ubi accidit, ut mercenaria quadam mea ſerva
preſtentiali morbo capta, vitam ſubito deſeruerit, tumultus ingens in
Urbe adverſus me exortus eſt, quem plebea inſania concitaverat, nam
qui Viri Nobiles, atque boni eam Urbem inhabitant, nihil bujuſmodi
non modo non fecerunt, ſed ne tentaverunt quidem &c. ex Cremona
rure ſuburbano xvii. Kal. Octobris 1451.

Cur igitur audet pro morte illius Vernulæ ſavire in Urbem Cremonenſem. At de his reponatur calamus.

LXXXV.

Petrus Paulus Crottus Boni, (e) melius Homoboni, Filius ingenio
commendabilis, in liberalibus diſciplinis addiſcendis temporibus
Sixti IV. P. M. Romæ vixit inter Sedis Apoſtolicæ Acoly-
thos numerarios, aliſque dignitatibus præſtans, ex Canonicis Ec-
cleſiarum Majorum Cremonæ, & Bononiæ demùm Tridenti Ar-
chidiaconus, ubi traditur obiſſe magna nominis memoria relicta,
quum multa opera ſcripſiſſet malo quidem fato deperdita, vel ad
nos non delata, laudabili quippè diligentia *J. C. Lozari Augu-
ſtini*

Sini Cotta à me plerunque celebrati ejusdem *Crotti compoſitum* habui hoc opusculum proſtans inter *M. S. Biblioth. Ambros. Mediol. lit. P. num. 151. in fol. pag. 360.* hoc titulo

Pauli de Crottis Cremonenſis Præſecti Domus, & Secretarii Card Triasonenſis. Oratio funebris ad eundem Card. habit. anno 1478.

Iſte Cardinalis Triasonenſis erat Petrus de Ferriciſ Hispanus. *Breſſianus in Roſ. & Viol.*

LXXXV.

Albertus de Capitaneis Archidiaconus Eccleſiæ Majoris in Patria, digniſque Eccleſiaſticis muniis Romæ cognitus, præter alia compoſuit

Hæreticorum Valdenſium, & Albigenſium Hiftoriam

Hoc Opus *M. S.* fuiſſe ann. 1618. ad manus Illuſtriſſimi Philippi de Archintis Mediol. Patritii Epilcopi Novocomenſis affirmat.

Joſeph Breſſianus in Roſ. & Viol.

Aubertus Miræus in ſuo Auctario de Script. Eccleſ. cap. 504. ſcribit. Alberti Catanei Cremon. Archid. Reges uſque ad Ludovicum XII. extant *M. S.* apud Quercetavum. Hunc nominatum Cataneum reor eſſe eundem cum recensito Capitaneo procul dubio.

Nomen Emeritiſſimi Præſulis Novocomenſis non ſinit me progredi, niſi priùs Nobiliſſimo Comiti, ac Regio Senatori Philippo de Archintis mei cordis obſequia commemorem. Hic ille eſt inter omnes totius Inſubriæ Proceres ſapientia Princeps, avita nobilitate nemini ſecundus, in quo ingenium, eruditio, rerum uſus, ac omnia ſumma, ſerie, duntaxat, intacta perſpiciuntur. Hic ille eſt, qui cum regeret Senatoriam Cremonæ Præturam, eo ſemel abſente, ut ipſius ego vices gererem, præcepit. Proindè jugiter mente recolo, ſumma Tanti Viri in me beneficia, verùm cum nullam partem ipſius in me meritorum in referenda gratiarum actione conſequi valeam, hinc licèt calamo ſubiſtam, animo tamen acquieſcere non poſſum.

LXXXV.

Stephanus de Aliis ex Ordine Humiliatorum, divina, atque humana præcellens literatura libros explicuit.

De Hospitalitate Tract. 1.

De Horis Canonicis Tract. 1.

Idem Breſſ. in Virt. Rav.

de hac Aliorum familia plura dicemus in tertio Volum.

Ottolinus Ponzonus

Marfilius Fondulus, &

Nicolaus Stanga, dum eſſent hoc anno Cathedralis Eccleſiæ Fabricæ Præ-

Præfetti, edi curarunt librum ad sacra amburbialia peragenda in-
scriptum

Processionale

manuscriptum perbelle à Johanne Paulo de Fodris. Servatur in
Choro dictæ Majoris Ecclesiæ, ad calcem hæc adnotatio legen-
tibus occurrit. Mccccclxxxv. Librum hunc Processionalem fieri
fecerunt, expensis Fabricæ Majoris Ecclesiæ Cremonæ, Nobiles
Viri D. D. Ottolinus de Ponzonibus, Marsilius Fondulus, & Ni-
colaus Stanga dictæ Fabricæ Massarii, scriptum, notatum, & mi-
niatum per Johannem Paulum de Fodris Civem, & Scriptorem
Cremonensem.

LXXXVI.

FRANCISCUS Corbanus Presbyter sæcularis, vir præter alios vene-
randus, auctoritateque antiqua præditus, dum in Urbe degit,
habuit inter principes Amicos Bartholomæum Platinam. Evul-
gavit librum *de Civibus Cremonensibus, qui Romæ honores, & digni-
tates indepti fuere.*

Bressian. confirmat enarratum opus penès Canonicum Lugdunensem
extitisse, cujus quidem ex archetypo unum recepit exemplar, illo-
que se fuisse usum in textura Codicis, inscripti *Rosæ, & Violæ*
sæpissimè allegati.

LXXXVI.

LUCAS Roccus Ordinis Heremitarum S. Augustini Placentiæ,
Theologica præcinctus Laurea, Vir scientia cautus, & lingua
disertus tractavit

De Obedientia Filiali.

De Amore erga Proximum.

De Amore erga Deum.

Item plura concionatoriæ Supellectilis reliquit.

Bressian. in Virt. Rav.

LXXXVI.

ARIE Lando, sive Rabbi Judas Lando, secundum quod refert
Plantavicius in sua Bibliotheca num. 14. scripsit librum *Agur*
Collectionis, & ait, hunc esse librum legalem de Hebræorum riti-
bus fusè tractantem, excusum Soncinnæ; & addit: *Fateor autem*
ingenuè me nescire, ubi sit ista Soncinna, nisi sit forte Oppidulum illud
Coloniæ ditiois Telonio notum, quod Sans vulgè nuncupatur. Miror
sanè Plantavicius Virum in Rabbinicis, ut mihi persuasum sem-
per fuit, non mediocriter versatum, non animadvertisse in variis,
& multiplicibus editionibus librorum Hebræorum, satis, superq;
constare de Oppido Soncini, præsertim in libro *Marrim Rabbi*
Josepi albo editionis prædicti Soncini, Anni Christi 1486., ubi
dicitur, Soncinum esse in Lombardia sub Mediolanensium Du-
cum

cum ditione. Soncinum itaque, quod Plantavicius *Soncinnam* vocat, est Oppidum in Italia, in Provincia Lombardiæ inter Cremonam, & Brixiam, propè Ollii. fluminis dexteram ad Orientem Urbis Mediolani, spectans ad Marchionatum Dñrum de Stampa. Porro Soncinum Oppidum, diù sub Mediolanensium Ducum Imperio fuit; Indè ad Gallorum Regis dominatum transivit, postea Venetorum Reipublicæ aliquandiù paruit. Demùm armis subiecta Mediolanensium ditione à Carolo V. Imperatore, ab eodem titulo Marchionatus nobilitatum, Maximiliano Stampæ Patrio Mediolanensi, ob præclara ab eo, tempore belli anno 1535. patrata facinora concessum est. Ex hoc igitur Oppido, primò prodierunt in Italia Impressores librorum Hebræorum, ex Judæis; qui quidem etsi ex Mose Spirensi Germano traxerint originem, voverunt tamen ex Soncinno cognominari *Soncinnates*, sive etiam ex *Soncini Familia*. Testis est Rabbi Ghedalia Aben Jachya in Scialscel hahabalà pag. 62. ubi ait: *In hac generatione, idest circa annum Mundi 240. min. supput. Christi 1480. floruerunt viri de Familia Soncini, qui plures annos perdurarunt, & quamplurimos libros hebræos impresserunt, maxima utilitate totius Israelis.* Vidi etiam in præfatione libri *Micblol* editionis Constantinopolitanæ, ubi scriptum extabat: *Ego Gerson Soncinnas Filius Sapientis Rabbini Mosis filii Sapientis, & Excellentis Rabbi Israelis Nathan, filii Samuelis, filii Rabbi Mosis. Hæc est quinta generatio ad Rabbi Mosén de Spira, cujus mentio fit in Tosaphoot.* Et in fine libri editionis antiquæ in 4. legitur: *Exaudivit Josue Princeps, & Dux Filius gloriosæ excellentis Rabbi Israelis Nathan de Soncino.* Indè colligitur, quòd Rabbi Israel Nathan plures filios habuerit impressores, Rabbi Mosén, & Rabbi Josue, iste enim Soncini imprimi curavit *Miachan, bap-peninim*, anno Mundi 244 min. supput. Christi 1484., ut in ultima linea illius paginæ videre est. In Codice Sacrorum Bibliorum, quem penès me habeo in folio impressum Soncini anno Mundi 248. minor. supput. Christi 1488. per eundem Rabbi Josue filium Rabbi Israel Nathan, idem Rabbi Josue vocatur, *Rabbi Josue Salomon filius Israelis Nathan.*

Sed ne aliquis dicere possit, nunquam Soncini artem impressoriam Librorum hebraicorum extitisse, sed quando dicitur *Vir Soncini*, non intelligi, quòd ille liber in Oppido Soncini sit excusus, sed quòd Typographus extiterit de Familia *Soncini*.

Respondeo, quamvis verum sit, hos Judæos Impressores librorum originem duxisse ex Oppido Soncini, ideoque Soncinate viros cognominatos fuisse, verum etiam fuit eandem artem chalcographicam in eodem Soncini Oppido primò exercuisse, & exindè in alias Italiæ, & etiam Orientis partes illam asportasse. Hujus rei tot testes adhiberi possunt, quot Codices impressi cernuntur apud Soncinum in Lombardia, sub dominio Mediolanensium Ducum, ut legitur in libro Josephi Albo mox citato, & alibi passim. Nonnulli

multi hujus familiae Impressores artem hanc Typographicam Bri-
 xiam, postea Bononiam, deinde Ariminum, Pisaurum, & Fanum
 Fortunae transfulerunt. Quibus in locis illam quam diligentissime
 exercuerunt, non tamen multum curarunt apponere nomen pro-
 prium, sed plerumque libros à se impressos solo cognomine, scili-
 cet *Soncino Viri Soncinnatis*, vel *mi Bene Soncino*, ex filiis, seu *ba-*
redibus Soncini indicarunt; Aliquando nomen, & cognomen ap-
 posuerunt, sed locum, & annum editi libri neglexerunt. Sic in
 prima facie libri *Mafcial Hahdmoni* intra imaginem inscriptum:
Turris fortitudinis Verbum Domini, legitur: *Gberfcion Typographus*
filius Sapientis illius Mosis, memoria ejus sit in benedictione semen-
Israelis, Vir Soncinas. Nonnunquam notien Impressoris reticue-
 runt, sicut & annum, & locum impressionis, indicato tantum no-
 mine Familiae Soncinatis, & Principis, sub cujus ditione liber im-
 pressus est, ut videre est in frontispicio libri *Agur*, ubi habetur: *Ex-*
cusus secundo, & correctus per manum minoris inter Impressores, & mi-
nimi inter discipulos ex filiis Soncinatibus, anno 3. D. N. Papae Cle-
mentis septimi. Dominus, qui Benedictus sit, vivere eum faciat, &
adimpleat petitiones cordis sui, & desiderium ejus. Amen. Hinc facile
 colligi potest annus, & locus impressionis, nam tertius Annus Pon-
 tificatus Clementis VII. incidit in annum Domini 1525. Et quia
 Impressores Soncinnates in Statu Ecclesiastico primò Typogra-
 phicam artem exercuerunt Bononiae, verosimile est, hunc librum
 illic impressum fuisse, aut saltem in alio loco Summo Pontifici
 subiecto, ubi Soncinnates eandem impressoriam artem exerce-
 bant. Aliquando indicaverunt nomen, cognomen, & locum im-
 pressionis, sed annum non notarunt. Sic in fine libri *Colbò* legi-
 tur; *Perfectus fuit (hic liber) per manum minimi Impressoris ex filiis*
Soncinnatum, & ipse est Gerson (Peregrinus ibi) Arimini. Persepe
 nomen Soncini, ubi impressus fuerat liber, apposuerunt, notatis
 etiam nominibus mensis, & anni impressionis, sed nulla alia facta
 mentione nominis, neque cognominis Impressorum, ut in fine
 libri *Bechinatbulam*, ubi habetur: *Hic Soncini 24. (die) Chisleu No-*
vembris (anno Christi 1485.) Aliquando tandem clarè, & per
 extensum apposuerunt nomen Libri, Impressoris, Cognominis,
 loci impressionis, diei, hebdomadae, mensis, & anni, ut videre est
 in fine libri *Mechabberoth Rabbi Immanuelis*. ibi enim legitur: *Com-*
pletum est omne opus, opus istius libri vocati Mechabberoth Immanuel
per manum exigui Impressoris Gerson Typographi filii Sapientis Rabbini
Moyfis (memoria Justi sit in benedictione) seminis Israelis Viri Son-
cinatis; Fuitque perfectum hic Brixiae, quae est sub dominio Reipub. Ve-
netae, hodie die 2. Sabbathi (feria 2.) 26. Mensis Marchescuar Octo-
bris) anno 5252. à Creatione Mundi, idest Christi 1492. in 4. Ille
Rabbi Gerson filius Mosis, Constantinopoli postea Typographi-
cam aperuit domum, & ad annum usque duodecimum Regni So-
limani pervenit, hoc est ad annum Christi 1530. Et eo anno inve-
 nitur

nitur excusus liber *Micblol*, ut ex fronte ipsius manifestè apparet. Sed à quo digressi sumus, ad Plantaviciam revertamur? Is librum *Agur* cuidam *Rabbi Ariè Lando* attribuit. Et quia Buxtorfius in sua Bibliotheca Rabbinica primæ æditionis de libro *Agur* dixerat: Author ejus Rabbi Jacob Landau Plantavicius in sua num. 14. de eodem libro agens dicit: Buxtorfio solus libri titulus notus, immò in Authoris nomine lapsus est, ego, utpotè veritatis amator, quid de hoc libro sentiam, in medium proferam. Et primò dicam, Buxtorfium hunc librum non vidisse pro certo habeo: quia in secunda editione Bibliothecæ in eodem libro *Agur* hæc, quæ sequuntur, addita sunt à Johanne Buxtorfii filio: *In uno Catalogo dicitur esse liber Rituunt, & decisionum juris. Alius scribit esse Elementale Grammaticum. Fortè diversi sunt ejusdem nominis.* Ergo Buxtorfius Pater hunc librum non vidit, & Buxtorfius filius ea verba addidit ex diversis catalogis librorum ad se transmissis; undè nec ipse librum *Agur* unquam habuit, aut vidit. At ego, quia apud me habeo prædictum librum *Agur*, cujus Author est Rabbi Jacob Lando, & tractat de *Ritibus, & decisionibus dubiorum ex iis emergentibus*, dicendum est fidelitèr fuisse à Buxtorfio Patre adscriptum Rabbi Jacobo Lando. Et quia Plantavicius ait, excusum fuisse Soncinæ, suspicor eundem librum ad manus Plantavicii non pervenisse, sed illius notitiam ex aliquo mendoso Catalogo habuisse, quia in exemplari, quod apud me reperitur, non Soncini dicitur excusus, sed *Mi bene Soncino*, à filiis, seu hæredibus Soncinorum, loco, & anno non notatis. Unde dubitandum non est, fuisse hujus libri Authorem *Rabbi Jacobum Ben Juda Lando*. *Juda* nomen vulgaritèr Hebræi vocant *Leonem*, seu *Arie*, ne exori habeantur à Christianis, qui hoc nomen *Juda* valdè abhorrent. Hinc forsan scriptum reperit Plantavicius *Leonem* pro *Juda*, & *Arie* pro *Leone* Authorem hujus libri suscepit. Non errat tamen, quando dicit, quòd sit *liber legalis de Hebræorum ritibus fusè tractans*. Excusus etiam fuit, ut audio, Venetiis apud Marcum Antonium Justinianum anno Mundi 306. Christi verò 1546. Hastenùs D. Julius Bartoloccius de Celleno Congr. S. Bernardi Reformatæ Ord. Cisterciensis in sua Bibliot. Magna Rabbinica part. 1. fol. 431. num. marginali 302. Ex quibus omnibus luce clarius apparet Ariè Lando, seu Rabbi Judam Lando, sivè postea Patria sit Soncinas, sivè ex Familia Soncinorum, Soncini tamen cultricè, fuisse verè Cremonensem, & edidisse librum Hebraicum *Agur* idest legalem de Hebræorum ritibus, & decisionibus dubiorum ex eis emanantibus. Idem Author prosequitur.

Rabbi Ascer ex familia Soncinatum, de quibus supra, artem impressoriam exercebat in Fano Fortunæ, & ab eo multi libri hebraici sunt excusi, ex animadversione *Caroli Josephi Imbonati Congregationis S. Bernardi Ordinis Cisterciensis Monachi in sua Bibliotheca Latino-Hebraica*, pag. 425. in qua ejusdem Commentaria scripturalia cum magna commendatione recenset.

Rabbi

Rabbi David *Pizzichettone*, ita forsan nuncupatus, quia in Oppido Picileone (vulgò Pizzichettone) ponè Abduam fluvium in illa parte Agri Cremonensis, cum Arce munitissima ædificato, natus fit, vel indè originem duxit. Solent enim Hebræi ex locis, undè Majores sui egressi sunt, vel ubi diù habitaverunt, cognominari. Fuit hic Author Medicus non vulgaris, scripsitque Tractatum de Medicina, qui calamo scriptus in Bibliotheca Vaticana invenitur. Hujus meminit *Scialfcelet hakkabalà pag. 64.* non longè à principio. Idem *Bartolocius parte secunda fol. 278.*

Rabbi David Pizzichettone, ita forsan nuncupatus, quia in Oppido Picileone, vulgò Pizzichettone ponè Abduam fluvium cum arce munitissima ædificato natus fit David, Librum Laudis Davidis emisit. Tractat de *Articulis fidei Judæorum. Editus Constantinopoli,* ibi magni fit à Judæis. Ex *Buxtorfio in appendice ad Bibliothecam Rabbinicam pag. 470.*

LXXXVI.

Lucas Johannes de Clerico filius Bartholomæi, inter Doctores alienigenas Bononiæ legentes computatur ab *Alidosio in libro de Doctoribus exteris*, & dicit extare ejus Tabulas Testamentarias anni 1486.

LXXXVI.

Johannes Christophorus Tinctus Francisci Filius, Romæ diù versatus maxime valuit in promerendis sibi Innocentii VIII. Summ. Pontif. studiis, iccirco post munia singularia in Urbe obita ab eodem Parmæ Episcopus declaratus est; verum sedem contendens Mutinæ morte præreptus ibi defossus extitit.

Antonius Campus Hist. lib. 3. scribit tanti Præsulis mortem, non absque propinati veneni suspicione secutam, ne ad Episcopatum perveniret, hac fortasse de causa non memoratur ab *Ughella* inter Parmenses Antistites, quia inter eos non sedit.

Circa ea tempora floruerunt Philippus Ecclesiæ Cathedralis Cremonæ Canon. à Xisto IV. Pont. Max. ob animi candorem multum dilectus, & Joannes Petrus Joannis Christoph. Episcopi Frater, Decurio, ac Legatus Reip. Cremonensis ad Ludovicum Gallorum Regem. hic anno 1491. die 5. Julii Uxorem duxit Nob., & honestam Luchinam de Bonishominibus Nicolai Decurionis F. ut habetur ex M.S. fide dignis Familiæ Tinctæ mihi accommodatis ab humanis. Viro Nobili Musarum Alumno Cæsare Tincto, itidem Decurione nuperrimè vita functo, cujus necessitudini plurimum debebam

A Bressiano in Rosis, & Violis anno 997. memoratur.

Ubertus Tinctus Mon. S. Benedicti, Episcopus Carinulæ, de hoc quidem apud familiæ monumenta non constat: patet etiam inverisimilitudo cum scribat *Ughellus* Carinulæ Episcopatum annis tantum 1077. fuisse inchoatum.

LXXXVI.

FRANCISCUS Zuccus Legum Doctor multiscius die 30. Maii in Collegium axitus fuit. Ob singularem doctrinam, & integritatem, quæ tanquam ab oraculo profecta ejus effata excipienda proponebat, maximo in pretio habebatur. Verùm Senecz Cordubensis explanavit hemiltichium : *ubi plurimum ingenii, ibi minimum fortuna* ; cum Patria extorris in loco Volonghi ditionis Mantuanæ utiliozem traduxerit ætatem, invictò quidem animo elaboravit, relinquens posteris ingenii sui argumenta.

De Re judicata lib. 3.

De Scriptura privata lib. 3.

De Damnis datis lib. 3.

De Protectione Pauperum, & Miserabilium lib. 2.

Allegationes varias, quarum nonnullæ distinctæ nimis, ac comptè elaboratæ penès me servantur.

A laboribus cessavit die 13. Julii 1522.

Syllabi F. C. de Coll.

Bressianus in Coll., & V. R.

Bordigallus in Epitaphiis.

LXXXVII.

JOANNES ANDREAS Milius Thomæ F. J. C. de Coll. Judicum Patriæ in eo cooptatus die Lunæ 3. Martii 1483. totius Status Mediolani unus ex Fiscalibus à Maximiliano Sfortia Duce constitutus, & à Francisco Primo Galliarum Rege comprobatus. Ejus Opera in jure sunt.

De Juribus Feudorum lib. 3.

De Jure emphyteutico lib. 3.

Bressianus in V. R., & Syllabi F. C. de Coll.

Ejus tumulo apposita hæc inscriptio habetur ad Divi Dominici, in Ædicula Sanctiss. Dei Nomini sacra.

Sepulchrum Nob., ac Præstantissimi Jur. Cons. D. Jo: Andreae Mili, ejusque Hæredum, qui obiit die 4. Mensis Octobris M DXXXIII.

LXXXVII.

FRANCISCUS Ciria Theologus eleganti ingenio æquè, ac Sacerdos sæcularis non modicæ pietatis post se reliquit

De Divinis Officiis lib. 2.

De Indulgentiis

De Sacramento Extreme Unctionis

Super Epist. Divi Pauli.

Bressianus Vir. Rav.

Leo

LXXXVIII.

Leonardus Maynardus Insignis Astronomus, Physicus, & Mathematicus, cujus Opusculum M. S. Mediolani servatur, mihi indicatum ab eruditissimo *Viro Lazaro Augustino Cotta J. C.* Amico meo nequaquam satis laudato, cui est initium.

Leonardi Cremonensis Artis Metricæ Practicæ Compilatio. Artem Metricam, seu Mensurativam occasione quadam prospiciens, cum à multis viderim expositam diversis regulis, & figuris, ut compendiosè habeatur, deliberavi hac summula præstringere, corrigendo aliqua ab aliis non benè posita, quam quippè tripartior, juxta triplam mensuræ rationem, videlicet longitudinem, latitudinem, & corporeitatem.

Hæc est Auctoris Idea, distincta Tribus Tract. scilicet

*De Mensura Longitudinis,
Latitudinis,
Corporum.*

In margine Opusculi permultæ extant delineatæ figuræ Mathematicæ, & Geometricæ.

M. Hieronymus Vida in Art. 2. Orationum adversus Papienses, ubi loquitur de Mathematicis, sic habet. Fuit ante Placum Leonardus Maynardus, qui suo tempore non tantum inter nostros, sed etiam inter omnes in his studiis tenuit principatum.

Covitell. Annal. sub anno 1496.

LXXXVIII.

Antonius Stanga, Sirus Antonius etiam appellatus Christophori F. ex Nicolai Lucari excellentioribus discipulis Cæsarei, & Pontificii Jurium Doctor celeberrimus, amplissimum Cærum Jurisprudentium Patriæ amplexus, exindè apud Regem Ferdinandum Orator plura liquit

Consilia legalia, & præcipuè edidit Allegationem in Causa Vitaliana 1518. Cremonæ.

Cum Antonius juvenis adhuc esset, Augustini de Dathis Patritii Senensis maxima fuit necessitudine conjunctus, illiusque Eximii Oratoris, & Philosophi doctrinam in pretio summoperè habuit, dum studiorum gratia versabatur ea in Urbe, tot illustrium Virorum, tum sanctimonia, tum literis, ac armis fœcundissima, & quæ hodie ob Nobilissimam Intronatorum Accademiã toti Orbi spectabilis effulget.

Johannes Jacobus Crottus in Orat. Sfondrati, hæc recenset

Sirus Antonius Stanga Prothonotarius Ecclesiasticus unicum suæ ætatis, vel patrocinando, vel judicando, aut consulendo exemplar cumulo laudis merito colligendus & ipse foret, ni doctissimus Corsetus quodam dubio, per eum Bononiæ diligenter discussio, eruditio-

Tomo I.

Xx 2

nem

nem illius perraram, & inmensam posteritati consecrasset.

Bressianus in Coll.

Syllabus F. C.

Quanti penderet Antonii, ejusque Fratrum existimationem Joannes Galeaz Dux Mediolani, sequens insinuat diploma.

JOANNES GALEAZ MARIA SFORZIA VICECOMES Dux Mediolani &c. Papiæ, Anglerique Comes, ac Genue, & Cremonæ Dominus. Ut inter præclaras Urbes nostræ Cremonæ familias domus Stangba præcipua est cum nobilitate, & fortunis, tum optimis moribus, & animi institutis: Ita nos, statumque nostrum singulari fide, & devotione semper præ cæteris prosecuta est, cujus familia Princeps est Nobilis Vir Christophorus Stangba, qui quanta modestia, & innocentia, & quibus virtutibus ornatus sit, Urbem illam testem gravissimam habere facile licet. Is quatuor habet filios, videlicet Antonium Juris utriusque Doctorem præclarum consiliarium, & in præsentia nostra apud Serenissimum D. Regem Ferdinandum Oratorem, alterum Marchesinum Secretarium nostram prædilectum, tertium Gasparem Illustris. D. Ludovici Patruis, ac Locumtenentis, & Capitanei nostri generalis honorarii Camerarium, & quartum Joannem Clementem minorem, qui à laudabilibus paternis vestigiis non discedentes, & tres natu majores nostris in rebus versantes, ita menti nostræ cunctis in rebus satisfaciunt, ut ab eis cumulatiùs nobis satisfieri non possit, inter eos autem Marchesinum ipsum quanti faciamus, ex ea potissimum ratione cognosci potest, quòd inter cæteras nostrarum rerum curas ei attributas totius ditioris nostræ Annone cum præfecimus, quo in Magistratu licet res ingentis momenti, & statum nostrum plurimum tangentes essent, tamen ea omni diligentia, industria, & studio præter fidem, & integritatem sibi peculiarrem se gessit, & gerit in dies, ut nihil ab eo ulterius expetere nobis liceat. Cum autem cupiant Urbium nostrarum Mediolani, Placentiæ, Laude, Papiæ, Alexandriæ, Terdonæ, Comi, Parme, & Novariæ Cives creari eorum honesto voto magis annuendum censimus, ut eis morem geramus, quàm ut eorum meritis ulla ex parte per has nostras Civilitatis literas nos satisfacturos arbitremur, & eo quidem libentiùs id facimus, quia tales, & tantos viros ipsis Urbibus maximo ornamento futuros esse non ambigimus. Quare tenore præsentium ex certa scientia, & de nostræ potestatis plenitudine, etiam absolute, & motu proprio facimus, constituimus, creamus, & ordinamus, dictos D. Antonium, Marchesinum, Gasparem, & Joannem Clementem fratres, eorumque filios, & descendentes, ac descendentiùm descendentes usque in infinitum Cives prædictarum omnium Civitatum nostrarum superiùs specificatarum, & aliorum Civium nostrorum dictarum Civitatum nostrarum numero collocamus, & aggregamus, et ita quidem, quòd dicti omnes Fratres, eorumque filii descendentes, ac descendentiùm descendentes usque in infinitum contrahere, et distrabere, emere, vendere, & alienare, acquirere, succedere, et ad omnes successiones, et hereditates admitti ipsi, ac eorum

Uxo

Uxores, quas habuerint, et haberent tam ex testamento, quam ab intestato, ceteraque omnia facere, et exercere tam in iudicio, quam extra, possint, et valeant liberè, impunè, et omni sublata exceptione, quæ prout. ¶ Quomodum alii Cives originarii dictarum omnium Civitatum nostrarum possint, et posse dignoscantur, non secus, et ac si ipsi Fratres, eorumque Filii, et descendentes, et descendentiū descendentes, ut supra, essent Veri Cives, et originarii dictarum omnium Civitatum: Idem quoque facere possint quacunque Mulieres, quas ipsi Fratres, et eorum filii, ¶ descendentes, ut supra, ni Uxores acceperint de dictis Civitatibus, vel aliqua earum, seu earum, vel alterius earum Jurisdictione, et quicumque alii, qui ex talibus Uxoribus tam de masculino, quam feminino genere progeniti fuerint, et quod quacunque acquisitiones, quæ per eos Fratres, et filios, ac descendentes, et ut supra, seu aliquem, vel aliquos ex eis factæ fuerint, tam ex successione, quam aliter, ita valeant, et teneant, ac eundem sortiantur effectum, perinde, ac si facta fuissent per veros, et originarios Cives dictarum Civitatum, ita etiam, et taliter, quod in omnibus, et per omnia etiam que ad omnem effectum habeantur, tractentur, et reputentur pro veris, et originariis Civibus dictarum Civitatum, non obstantibus aliquibus in contrarium facientibus, vel aliam formam dantibus, maxime Statuto Communis Mediolani posito sub rubrica generali de extraordinariis libris extraordinariorum, et sub rubrica speciali de pœna mulieris nubentis cum hereditate extra Jurisdictionem Communis Mediolani, quod incipit, nulla mulier se nubat cum hereditate ex jurisdictione &c, et non obstantibus quibuscunque aliis statutis, ac ordinibus dictarum omnium Civitatum, vel alterius earum similis effectus, seu disponentibus mulieres non posse nubi cum hereditatibus extra jurisdictionem dictarum Civitatum, vel alterius earum, seu mulieres nuptas extra Jurisdictionem, ut supra, non posse succedere, et prout sic vel aliter in predictis Statutis, vel ordinibus dictarum omnium Civitatum, vel alterius, vel aliquarum ex eis contineri reperitur, maxime per quæ impediretur, seu impediri posset successio ipsis mulieribus, vel earum descendentes: Decernentes quoque predictos Fratres, eorumque filios, ¶ descendentes, ut supra, frui, ¶ gaudere posse in dictis omnibus Civitatibus nostris, earumque, ¶ cujuslibet earum jurisdictionibus, ¶ ubique locorum omnibus illis juribus privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, gratiis, pactis, honoribus, prerogativis, ¶ emolumentis quibuscunque, quibus alii nostri Cives veri, legitimi, ¶ originarii dictarum nostrarum Civitatum potiuntur, ¶ gaudens, ac potiri, ¶ gaudere possint quomodocunque, ¶ non aliter, ac si ipsarum omnium nostrarum Civitatum Cives, ¶ originarii hætenus, ¶ per retroacta tempora fuissent, ¶ stetissent, ¶ hæc omnia, ¶ non obstantibus statutis, ¶ ordinibus, de quibus supra, ac etiam non obstantibus aliquibus statutis, aut ordinibus dictarum Civitatum, aut alterius, vel aliquarum earum disponentibus, seu prohibentibus alienationes fieri posse in nostros subditos, etiam imponentibus aliquam penam, vel cujuscunque effectus reperiantur, ¶ qua omnia pro expressis habeantur, ¶ maxime etiam Sta-

tuto

tato Civitatis Mediolani, posito sub rubrica de alienationibus fieri prohibitis in non suppositum jurisdictioni potestatis nostri Mediolani, quod incipit, quilibet Civitatis, & districtus Mediolani &c., & prout in eo continetur, nec non confirmatione dicti Statuti facta nomine dicti Communis nostri Mediolani sub die 19. Maii anni 1387. ac etiam non obstante, quod posset dici, dictos Fratres, ac eorum filios, & descendentes per decennium non habitasse in dictis Civitatibus, nec in eis residentiam fecisse, ac in ipsis aliqua immobilia non possidere, etiam non attento decreto edito die primo Decembris anni 1463. super talibus, quod incipit, plurima cum querimonia expositum est nobis &c. nec etiam attento alio decreto edito, seu publicato die 17. Decembris anni 1434., quod incipit, informati quod multi forenses, nec quod presentes literæ non essent sigillatæ corniola nostra secreta, ac etiam non obstante decreto nostro edito die 13. Octobris anni 1377. quod incipit, attendentes, quod sæpè tàm ex suggestionibus non veris &c., & alio decreto edito die xxi. Decembris anni 1383. quod incipit, quia accidit aliquandò, ut non spontè, sed importunitate petentium &c., ac etiam non obstante Decreto edito de anno 1423. die sexto Octobris, quod incipit providere volentes non obstantibus aliquibus aliis statutis, decretis, ordinibus, legibus, provisionibus, ac aliis quibuscunque in contrarium facientibus, vel aliter formam dantibus, etiamsi talia forent, de quibus oporteret specialem fieri mentionem, aut derogationem, quæ omnia etiam pro expressis, & specificatis habeantur, & quibus omnibus, & singulis ex certa scientia, & de nostræ potestatis plenitudine, etiam absolutè, & omnibus jure, via, & forma, quibus melius, & validius possimus, derogamus, & derogatum esse volumus, & mandamus, suppletes etiam de eadem nostra potestate etiam absolutè, & ex certa scientia omni defectui etiam cujuslibet solemnitatis, quæ in præmissis prætenderetur servari, aut intervenire debuisse ita, & taliter, quod presentes nostræ literæ, & earum dispositio plenum sortiatur effectum quibuscunque in contrarium facientibus, vel aliter formam dantibus non attentis. Mandantes Magistris Inratorum nostrarum utriusque Camera, cæterisque Magnatibus, ac Officialibus, & Jusdicentibus nostris, ac Communitatibus, & Præfectis negotiorum ipsarum Urbium nostrarum, cæterisque, ad quos spectat, & spectabit, ut has nostras Civilitatis literas firmiter observent, & faciant ab omnibus inviolabiliter observari, pro quanto gratiam nostram carpendunt. In quorum testimonium præsentis fieri, & registrari jussimus, nostrique sigilli impressione muniri.

Dat. Papiæ die xxviii. Maii Mcccc.lxxxx. primo.

Subscript. in calce B. Chalcus &c.

Floruit & per hæc tempora Jo: Baptista Stanga Insignis J. C. Ticini laureatus diei 26. Martii 1487., ut ex archetypo privilegii ejus Doctoralis, quod vidi, receptus exindè in Patriæ Judicium Collegio eodem & anno die 3. Aprilis. Ad Divi Vincentii sepelitur in eleganti monumento heraclio marmore cum Epitaphio

LX. Annos sine querela Jo: Baptista Stanga Bonæ mem. vixit. Obiit
anno D. Mdxxxviii. Jaco-

LXXXIX.

Jacobus Treccus Eques, rerum gestarum magnitudine, & vitæ dignitate illustris, præ cæteris senatoria fulsit, amplissimis honorum argumentis decoratus, de eodem gloriantur hi lapides, nobilissimo ipsius nomine nobilitati, in Ædibus S. Agathæ dicatis.

Ludovico Trecca Equ. Jacobi Equit. Senatoris, & Maria Triultia filio Antonius J. C., & Hieronymus Proth. Apost. hujusce Ædis Præpositus Fratri Benemer. mast. Pos. Anno salutis 1521.

Ante fores Magni Cremonæ Baptistarii.

Regnante D. Johanne Galeatio Duce Mediolani VI., & Ludovico Patruo felicissimè gubernante, Johannes Baptista Malumbra, Jacobus Treccus, & Robertus Guazxonus Patriæ Nob. ac Fabrica Virginis conservatores hoc Sanctissimum Baptismatis Templum plumbeo tegmine illustrant Anno Christi MCCCCLXXXIX.

LXXXIX.

Matthæus Brumanns Nicolai F. Viciniæ S. Salvatoris utriusq; Juris Peritus, in Colleg. acceptus die 4. Junii, Patriæ exindè Consiliarius, nec non à Ludovico Sfortia Mediolani Duce rerum Criminalium disceptator electus, absque personarum exceptione summa cum laude probatus fuit. Castigata opera ingessit

De Furtis Tom. 2.

De Poena arbitranda

De Matrimonio, & ejus impedimentis.

Obiit die 8. Augusti 1521. de quo *Bordigallus in Epitaphiis.*

Franciscus Zava in Epist. Nuncupatoria sui libri alteri Matthæo Brumano.

LXXXIX.

Jacobus Ponzonus Lazari F. ex Vicinia S. Cecilie hoc anno die 4. Junii Collegium Judicum Patriæ ingressus, legibus assidue operam dedit, nec non variaz scriptorum eruditioni incubuit, quum Maximiliani Sfortia Med. Ducis ab Epistolis esset, à quo Equestri titulo insignitus, avitæ suæ Nobilitati decus adjunxit. Scripsit

In Bartoli Opera.

De Memoria locali.

In Adulationis vitium.

Nonagenarius excessit è vivis, sepultus ad Divi Bartholomæi cum hac Epigraphe.

Jacobus Ponzonus J. U. D., & Eques hic situs est.

Ibi desideratur hoc Epitaphium à Bressiano relatam.

D.O.

D. O. M.

Jacobo Ponzono Jur. Conf. Integerrimo Equ. splendidissimo Mantuæ Praturam ita functo, ut duobus Vexillis altero à Ludovico Marchione, altero ab ipsis Civibus ob rem probè gestam donatus sit, & à Maximiliano Duce Mediolani electus à Secretis, tam prudentissimo, quàm fidelissimo Hipolytha Filia Mæstiss. B. P. vixit ann. xc. obiit anno salutis MDXLII. Kal. Decembris.

Autbores Syllabi F. C. Coll.

Franciscus Bressianus Josephi F. in Via Lactea Familiae Ponzonæ.

LXXXIX.

Antonius Manna, seù *de la Manna* Thomæ F. Bononiæ sub Andrea Siculo leges professus est, iudè sui temporis longè omnium Jurisperitorum præclarissimus, in Collegium Judicum Patriæ receptus die 14. Septembris 1489. publicè Jura Cremonæ docuit, scripsit

Allegationes in utroque Jure, &

Additiones, seù Apostillas ad omnia opera Abbatis,

Quarum M. S. adhucdum apud Nob. Mannas servantur, illasque ut legerem mihi concessit humanissimus æquè, ac eruditissimus P. D. Alphonfus Manna ex Cler. Reg. Somaschensibus. In vestibulo operis hæc leguntur. *Incipiunt Apostilla, seù Additiones factæ, & addita per me Antonium de la Manna F. U. Doctorem ad omnia opera Abbatis, incipiendo à principio operis decretalium usque in finem, & hoc ultra additiones factas per D. Bartholomæum de Belintzanis, nec non per D. Antonium de Butrio, nec non per D. Andream Siculum Modernum, olim in publico Gymnasio Bononiensi Præceptorem meum, ac ibi publicè legentem lectiones libri sexti extraordinariæ. Ad laudem Omnipotentis Dei, ac ejus Gloriosissimæ Matris Mariæ Virginis, nec non Divi Antonii Abbatis, ac Joannis Baptiste, cujus bodie Festum celebramus die 27. Decembris 1494.*

Vide Syllabum M. S. Jurisconsultorum de Collegio, nec non alterum typis excusum.

LXXX.

Petrus Somentius in Patria honesto loco natus, & in literarum studiis summa cura versatus, inter sui temporis Grammaticos, ac Rhetores facundissimus, tum in docendo, cum in orando est reputatus, cui non defuit præ cæteris ejus ingenii dotibus Græci sermonis mirifica elegantia. Libros doctrinis præcatentes ornatè, & dilucidè explicavit, inter quos

Orationes varias

Regulas Grammaticales Synephebis opprimè necessarias.

Epistolas.

De

De Metris, & quantitate Syllabarum Librum, quem in Bibliotheca S. Johannis in Viridario Patavii servatum, insinuat Jacobus Philippus Thomasinus, Episcopus in Bibliotheca Patavina M. S. publica, & privata typis Nicolai Schiratti 1639.

Johannes Jacobus Crottus in Oratione, qua deflet mortem quindécim J. C. Cremon. Ticini edita anno 1501. de Somentio hisce verbis clarissimum affert testimonium: *Petrus Somentius unica ingeniorum nostro tempore concertantium Pbenix, in quo præter multiplicem eruditionem, judicium censura literaria propè singulari eluxis.*

De eo adæque mentionem habent, Auctor magni illius Operis *Atlantis* inscripti inter Cremonæ Viros illustres

Sansovinius in Hist. Italia

Rapbael Toscanus, & Julius Cesar de Solis ex Poomatiis de Laudibus Urbium Italiae

Vinc. Villa Dominicanus in Orationi variis lib. 3. tract. 4.

Tartesus de Nobilitate pag. 85.

Leander Albertus in descriptione Italiae.

Zava in Carmin. lib. 2.

Vediolus in Orat.

Faballus in Orat. ad Decur. Cremon.

Floret & nunc Mediolani inter Cler. Reg. Somaschenses Joseph Hieronymus, ex hac præclara Familia S. Theol. in Celebrati Universitate Ticinensi publicus Professor, pro S. Cath. Majestate in Insubria Historiographus, multorum librorum Author, ac hujus Operis Fautor amicissimus, cui appositè conveniunt, quæ doctissimus *Mascardus in dissert. Rom. dissert. 6. pro Hier. Alejandro cecinit.*

Musarum cultor Divinae Palladis heros

Candida, quem docto pascit Sapiencia lacte,

Seu qua Pimpleo perfundit noctare mentes,

Seu qua Socraticas illustrat moribus artes &c.

LXXX

Theophilus de Personellis, at melius de Persichellis, ex Abbate Casinensi ob insignem cum humani, tum divini Juris scientiam, rerumque experientiam Præfectus Generalis Congregationis Unitatis S. Justinæ Patavii deligitur, & confirmatur ann. 1493. extremam caducitatis diem obiit anno 1495.

Ejusdem meminit *D. Placidus Pucinellus in Chronologia Abb. Generalium Congregationis prædictæ, nec non Epitome Prælatorum Sacri Montis Cassini, Aretii, Florentiæ, Mantuæ, Patavii, Perusii, ac Papiæ*, ubi subsequentes Cremonenses etiam fuere.

1458. Gregorius Abbas Congr. S. Justinæ. de hoc Bossius verba facit.

1514. Jo: Maria Abbas Cluniacensis

1457. Celsus Abbas S. Justinæ Patavii.

1445. Placidus Monachus S. Georgii Majoris Venetiarum Abbas Prusnensis. Et de eo *Fortunatus Scola*: adsunt. & alii suo loco reponendi.

LXXX.

Jacobus Schitius inter Patriæ dignissimos Proceres hac tempestate visus est. Ejus animi dotes, dignitates, & virtutes enarrat lapis in Cathedrali Ecclesia, ubi sepultus est hoc Epitaphio.

Jacobo Schitio Archipresbytero, qui sedit annos 36. Ecclesiam hanc piè regendo, amplissimis muneribus cumulando, nova sacerdotia instituendo, divinum cultum augendo, Episcopalibus insigniis meruit decorari. Obiit iv. Kal. Septembris MDXXXVI.

Ejus virtutes adnumerat *Capetanus* in suis *Hendecasyllabis Tom. 4. M. S.* hisce versibus

*Archos Presbyter baetonus sedebas
Archos postmodum Episcopus sedeto
Clari Schitiæ stemmatis Jacobe
Hæc nam insignia Sancta tu mereris
Sanctam Presbyter amplias quod Aulam
Christi, nec satiaris erogare
Pergrandes reditus, & ara, Christo,
Tu parcis tibi, tu arbitraris esse
Lucro, nubere pauperum puellas
Et frater moriens suas reliquit
Nuptas ære tuo, probis maritis
Claris divitibus, piis, benignis
Non impensa canum voraciorum
Non cerdi accipitres tibi rapaces
Non molles epulis tuis ministri
Non sunt Carnipedes ephippiati
Sicut nobile stemma postulabat,
Et sanguis tibi Schitius vetustus,
In te sunt tamen ista copiose
Sed Christi magis esse, quam tuorum
Duxisti meliusque justiusque
Juxta Mansionarias Aedes
Aras, ac tumulos, quatuor decem bis
Librarum benè millibus locatas
Ornas, edificas, das per omnes
Mandas, iusta dies, tuis Avitis
Quis non censeat ergo? te bitulia
Mitra cum baculo incumbere dignum?
Quando tam benè dividis tuarum
Rerum munera, quæ pius mereris.*

LXXX.

Felicianus Stradivertus Casinensis Monachus, inter sui temporis Philosophos, ac Theologos præstantissimus, egit

De Sacramento Eucharistia lib. 3.

De Salutatione Angelica lib. 1.

De Oratione mentali lib. 1.

De Functionibus Ecclesiasticis secundum ritum ejus Ordinis lib. 2.

Degebat in Ædibus Monasterii Divi Thomæ, ubi nunc Moniales Divi Francisci Ord. Capucinorum.

LXXXI.

Nicolinus Lugarus J. C., & Philosophus omni major encomio, inclyto Patriæ Collegio addictus die 22. Junii hoc anno, ingenii sui monumenta reliquit posteris

Consultationes Legales,

Quarum nonnullæ M. S. apud me reperiuntur. Pestilentiali morbo ereptus anno 1511. etiamnum deploratur

Super eodem flevit *Joannes Jacobus Crottus* sua oratione eodem anno excusa, ubi: *Recense benè sine lacrymis immortalia illa duo vestra Urbis monumenta, & clarissima lumina Federicum Conradum, & Nicolinum Lugarum Viros Philosophia eminentissimos, ac universa Italia conspicuos &c.*

De eodem *Syllab. J. C. Coll.*

Bressianus eundem cum altero Nicolao Lugaro insigni Rhetore (de quo paulò post erit sermo) confundit.

LXXXI.

Federicus Conradus Danielis memorati F. meritissimus, inter nostræ Urbis Jurisperitos die 11. Decembris Collega declaratur, apud Patriæ Principes Orator moribus, & doctrina cultissimus, in Jure permulta digessit *Consilia.*

Quorum pleraque penès me M. S. extant inter alia, quæ nostrum penum legalem illustrant.

Hunc recensent idem *Joannes Jacobus Crottus ut supra, & Syllabi J. C. de Coll.*

LXXXI.

Raynaldus Persicus Comes Matthæi F. Viciniæ S. Petri de Pado die 30. Maii 1476. in albo Jurisperitorum descriptus, consultiſſimus Vir, ut illa quisquam ætate esse poterat omnis Divini, atque humani Juris (ut scripsit Livius de Numa) ex Urbis Decurionibus obiit legationem ad Remp. Venetam unà cum aliis,

ut innuimus in deditioe Patriæ, ex qua summas laudes sibi conciliavit. Præclare conscripsit

Consultationes Legales.

Anno 1505. tabe contagiosa egit animam, quo tempore scripsit Joannes Jacobus Crottus in Oratione. *Hei mihi Raynaldum Persicum jacentem video, Comitem generosum Equitem Bullatum, Doctorem innocentissimum &c.*

In fronte Majoris Templi Cremonæ apparent hæc excisa

MCCCCLXXXI. *Speçt. J. U. D. D. Co. Raynaldus de Persico, Nobilisque Vir. D. Franciscus de Foliatìs, & Jacobus Ciribujus Cathedralis Ecclesiæ Cremon. Massarii has binas Mansiones construi fecerunt pariter, & elevari.*

Eoque anno ipsorum deliberatione capta est structura elevationis, & conservationis dignissimi operis Frontespitii magni dictæ Ecclesiæ versus atrium, & Plateam Populi, antea imperfecta per Magistrum Albertum Soverum Peritum Architectum.

LXXXI.

Prosper Cremonensis (de cujus cognomine mihi adhuc non constat) Vir doctrina illustris fuisse videtur ex Opusculo *Petri Ravennatis, cui tit. Artificiofa Memoria, Venetiis edito 1491., & Vicentiæ 1600. ubi de experimentis, scribit. Testes sunt Clarissimus J. U. D. D. Gaspar Orsatus Paduæ Jura Canonica legens, & Doctissimus D. Prosper Cremonensis Paduæ commorans.*

Eidem libello præmittuntur initio versiculi nonnulli ad commendationem Authoris cujusdam nomine *Johannis Ant. de Plebanis pariter Cremon.*

Quid ipsa memoria sit, quibusq; viribus polleat, optimè scies Lector, consulendo *Mascardum in suis doctissimis Prolusionibus eticis prolus. 13.* Hæc rerum omnium thesaurus à *M. Tullio* dicta est, & sanè si interminatam Oceani vastitatem, indefinitam magnitudinem regionum, minacem montium altitudinem, latissimum æquor agrorum, cælestium orbium ambitum, naturæ miracula artis machinamenta, mysteria doctrinarum, divinitatis arcana exiguo loculamento complectitur.

LXXXII.

Nicolaus Lucarus Martini Urbis nostræ Decurionis F. cujus vitam, mores, doctrinam, & laudes elaborato, & perdiserto calamo scripsit *Joannes Jacobus Crottus J. C.* ejus auditor in Oratione funebri, quam, cum perelegans sit, ac fuerit Papiæ excusa jamdudum anno 1518. ejusque exemplaria penè depèrdita sint, in calce subnectam, & hic tantùm referam, quæ, præter Orationem, de tanto Viro expiscari mihi datum fuit. Ejus opera, quæ extant, illoto pollice non tractanda sunt.

Depto.

Deploratio Illustrissimæ Beatricis DD. Nostræ vitæ sanctæ, & Ludovici Sfortiæ Ducis Nostræ Excellentissimi Consolatoria habita, dum iuxta funebria Cremonæ celebrarentur. Acta Cremonæ in frequentissimo D. Mariæ Templo pridie nonas Februarii 1496.

Bapt. Plasi Astronomi Peritissimi Funeris laudatio, acta Cremonæ in frequentiss. D. Augustini Templo 10. Kal. Januarii 1492.

Hi duo Sermones Funebres cum aliis editi fuere per Fr. Gregorium Britannicum Sacr. Ord. Præd. Venetiis per Manfredum de Bono 1508. item

Panegyris in Synodo Generali Cremonæ habita anno 1488. per FF. Minores S. Francisci.

Historia Patriæ sub Ludovico Galliarum Rege.

Commentaria in Varios Auctores

Epistola Varia

Dialogi Variæ eruditionis, quæ omnia luce promerita carentia ab eruditis desiderantur.

Item Francisci Petraræ de utraque Fortuna liber clarissimus Lucari solertia circumfertur.

Anno à partu Virginis 1515. die 8. Januarii è vita deflexit apopleptico casu correptus, ad cuius tumulum ad Ædes Divi Joannis Novi nuncupatas Cremonæ hæc carmina Daniel Cajetanus Poeta ille doctissimus, de quo infra inscripsit.

Musarum Antistes scorpse, quod Delphica laurus &

Ad sublime Poli facunda fronde cacumen

Nicoles fitus est hic Lucarus, ardua Cirræ

Muta silent, lacrimis stat desolatus Apollo.

Ejusdem commemorerunt Ant. Verderius in *supplemento Bibliothecæ Gesnerianæ*

Jo: Thomas Musconius in Epitaphiis lib. 2.

Faballus in Orat. ad Decur. Cremon.

Vectiolus in Orat.

Zava in carmin. lib. 2. ubi

Pone sequebatur Lugaro de Semine vetus

Nicoles Catbedræ summus in Urbe decus.

Cavitellus in Annal. ad ann. 1515.

Jacobus Gadius in Hist. M. S.

Bordigallus in Epitaphiis M. S.

In Bibliotheca Ambrosiana Mediol. lit. Z. num. 515. habetur in M. S. Epistola Nuncupatoria de Nuptiis Illustriss. Ducis, Stephani Dulcinii sic inscript. Ad Nicolaum Lucarum Rhetorem Cremonensem; prodiit etiam ex typis Antonii Zarotti Mediol. 1489.

Deploratio Nicolai Lucari Oratoris facundissimi, per Johannem Jacobum Crottum Jurisconsultum Cremon. ejus discipulum edita.

Repentinus, & nimium flebilis Nicolai Lucari, Oratoris consummatissimi, obitus me præcipitem rapit, meror intolerabilis tanto naturæ sevientis vulnere conceptus lamenta, gemitus, ac suspiria suggerit.

Quid

Quid miser, & stupidus eloquar? undè infelix, & derelictus ordiar? mæstitia, & luctus ora laxare perbibent, cbaritas in defunctum singularis rumpere silentium compellit. Reluctanti mihi plena per genas lacrima voluuntur, mens oppressa fletu hæseat, vox singultibus præpedita tremiscit. Timeo vehebementer, ne in ipso orationis principio, crudeli fortuna consternatus, præcipitanter concidam. Utinam alius ex tanta doctissimorum hominum frequentia suggestum conscendisset, funebreinq; viri bujus clarissimi commendationem suscepisset. Decentiùs ego habitu mutato squallidus, & tristis in medio vestrum sederem, ubi officio functus meo graviter, & peracerbè, sicuti vos cæteri omnes facitis, me me afflicta rem, tacitus submissa cervice sortem ingemerem meam, qui sinistro genitus sydere eo miseriarum devenerim, ut quotidiana Respublica literaria naufragia continuo planctu defleam. Complures tam ingenio, quàm eloquentia præcellentes Viri nostro ævo oppetiere. Maxima latialis doctrinæ ornamenta impio fato surrepta luximus, cunctos tamen Romani splendoris interitus præsens invidentis parca crudelitas longè superat, erudita hominum nostri temporis desideratorum calamitas cum recentè plaga minimè conferenda est. Quamobrem venite properanter docti omnes ad funera, & nenas. Concurrite singultientes, & luctuosi ad deplorandum commune dispendium. Extinctus est ille supremus rhetoricae grammaticæ decor, deperditus ille pretiosissimus latinæ facundiæ thesaurus toto latio, & Orbe universo celeberrimus, tot immensæ singulares, & penè divinæ in unius morte virtutes evanuerunt, quarum cumulo, & ponderi revoluendo solum ille fluvius, lingua, torrens, copia mundo sublata nuper condigna foret. Quicquid in hodierna concione dixero, quia ille amplius non loquitur, mutum videbitur, oratio ipsa lugubris quasi sentiens, vel rubigine, vel situ obducitur. Tamen hac una in negotio suscepto gloria contentus ero, quod me orante nihil commentitium, vanum, aut simulatum percipietis. Vos soli testes Viri Cremonenses, & demùm iudices futuri estis, qui hominem vivum, de quo verba facturi sumus, ad unguem cognovistis. Commendant plerunq; oratores bonos, & malos, sed probatos nescio quo liberiore vultu, & fronte extollunt, quemadmodum ego hodie & demeritas, & peculiare, & veras doctoris mei laudes frugali sermone præstringam. Neque ullam nostro de illius scientia, aut ingenio testimonium certius esse potest, qui suavissimo Nicolai viventis commercio supra omnes delectatus sum. Hic mores, & disciplinas mihi puero dedit juventutem clypeo; & armis eloquentiæ munivit, quicquid humanioris musæ (quantulacunq; sit in nobis) ex lacteo illius venæ scaturientis fonte profluxit. Quare ingratum me quodammodo degere opinatus sum, si & maxima ejus erga nos beneficia, & meam in illum gratitudinem æternæ memoriæ non consecrarem, quum hoc solo medio gratias illi mortuo de me quidem optimè merito, non sine ingenti dolore referre liceat.

Nicolaus Lucarus ex Cremona non obscuri nominis Urbe nascitur, familia celebri, & vetusta, parentes Martinum, & Catbarinam habuit probitate, & moribus spectatos. Inter prima infantia primordia quasi certum

certum futurae magnitudinis, & excellentiae augurium praestitit. Puer editus in lucem statim domesticos vagitu perenni inquietare capit, ut misera nutrix requiem, nisi eo soporato, nequaquam sumeret, non blanditiis, non illectamenta, quibus ea plurimum aetas capitur, lacrimulas continuas leniebant. Parens verita corpusculum debile, & infirmum tot gemitus non ferre de illius salute magnopere metuebat. Expertus consilii causam tanti luctus in aegritudines occultas reiiciebat, quantomagis clamabat, & vagiebat, tanto fidelius intra puerpurae thalamum sollicitè observabatur. Fortè nutrix intempesta nocte tædio confecta, curiam domus patentem ingreditur, infans subito caelum fixis ocellis contemplatur, omni nocturno caelorum fulgore subridens maximè in lunari globo jucundabatur, relatus puer intra parietes ploratum, & singultus repetebat, denud ad conspectum luminis secundi splendescens indicati fronte Sydeream respirabat. Mater sedula saepius periculum fecit puerum in circulo caelesti gestientem intra cubiculum deferrebat, confestim ejulatum, & lacrimas exciebat, rursus eidem splendori praesentatus, exultanti similis, & quasi beatus subdicebat, si quando nox tenebrosa supervenisset, repetito vagitu experrectus simul cum familia paterna cruciabatur. Tam miranda rei praesagium universa Civitate divulgatur, major pars omen interpretantes, & quorsum tenderet miraculum explorantes, puerulum vel literis, vel militia excellentem astra transgressurum vaticinabantur. Parentes eo supernaturali signa excitati, magna genio, & mente concipiunt, sumptu facultates eorum excedente nixius procurant, ut Nicolaus gloriosa disciplinarum cingulo exornetur. Rudimenta grammatices supra naturam, & annos celeriter peregit, tenella aetas nativa virtute, & ingenio vincebatur, multò plus frugis literariae in dies reddebat, quia seminis tradentium solertia excipiebat, ut reminisci (secundùm Platonis sententiam) hallucinanti Pedagogo videretur. Poeticam, mox crescente aëvo sub Petro Manna Rhetore nobilissimo complexus est, ubi spatia brevi foecundos studiorum suorum fructus ea facultate excerptis. Praecepta verò dicendi, naturae suae magis consentanea, etiam sub eodem ardentè hausit. Unus soluta oratione inter suos coaetaneos regnavit, tota classis scholastica ei declamanda congressa herbam lubens porrigebat. Tanto enim dicendi ornatu, & copia puer egregius ferebatur, ut genitus ad eam rem communi, vel potiùs eodem consensu videretur. Petrus ipse saepius mente cogitabundus haesitans, tam dulcissima facundiae libamenta demirabatur, quanquam praeter nimiam stuporem frequenti schola exclamasse traditur, linguam illam prepolitam noviter surgentem, tanquam alterum Arpinatem munda detonaturam. Pubes nundum factus Pontremulum se contulit ad Georgium Belmiserium, inter oratores sui saeculi copia dicendi pollentem. Fortè Janus Porta Novariensis Militaris, Cesareique ordinis vir illius loci moderator duos tunc habuit filios, quibus praepceptorem conspicuum inducere exoptabat; Nicolaus ob praeclearissima, & morum & literarum documenta, eo gentium feliciter transacta Jana ostensu, statim honorifica conditione recipitur, apud quem degens oratione non minus, quam versu commendari voluit. Plurima utroque Marte ad co-

qualium

qualium emulationem gloria motus, mirabiliter exaravit, dein carmine intermisso, vel veriùs sequestrato se se totum oratoriae permisit, cui habilis, & natura pronus inclinabatur. Lazarus Civis Pontremolensis, liberali specto adolescentis ingenio, filiam nubilem Lucinam illi desponsavit, ex qua duos suscepit liberos, Mariam foeminam, quae tertium, & decimum agens annum naturæ satisfecit, & Hieronymum professorem, & medicæ artis, & Philosophiæ consummatum; Qua mox defuncta, quinquagenarius alteram duxit conterraneam nomine Joannam ex Ferraria gente patricia, unum ego maternum quoque gen. ex Anastasia genitrice duco, quam unicè dilexit, senasque ex ea genuit filias, & Joannem Baptistam, nunc strenuam operam juri Cesareo in Bononiensi Areopago novantem. Nicolaus undevigesimum nactus annum in patriam repedavit, scholas profitentium omnium Cremonenses collustrat. Per id tempus grammaticam maximè profitebantur Lucas Pirus Parmensis, & Petrus Manna Cremonensis, Viri per omnem Italiam decantati, & inter subtilia suorum temporum ingenia præeminentes, cunctis ad multos dies diligenter subodoratis. Tandem relicto doctore veteri, sub quo puer diligens calamosollicito flores, & gemmas illius collegerat, auditor Lucas Parmensis efficitur. Verùm tanta de illius scientia inter Scholasticas modico tempore aestimatio crevit, uti provinciam publicæ professionis rogatu multorum quasi coactus obierit. Paulopost Lucas Parmensis vitam cum morte mutat, questio inter auditores de sufficiendo, qui demortui vices in cathedra referat, oritur; Tandem post varias disceptationes, solus Nicolaus omnium suffragio dignus successor judicatus est. Ad quod & Lucas ipse moriens suos bypodidascalos proprio ore, honorificaque de Lucaro oratione exhortatus fuerat. Nicolaus, relicta sede propria, parmense solium votis omnium literatorum satisfacturus conscendit, ubi pulcherrimam ostentandi suas merces aream nactus, totum quantus esset in patentibus subselliis se se pandit. Missas faciam quotidianas disertationes circulares palestras, & publica auspicia tanta cum nominis sui laude consummata. Extemplò per universam ferè Italiam immensa illius eruditionis fama devolat ad hunc unum margaritis pretiosissimis onustum concurrunt omnis ætas, & arda tubam Lucaream audire gestit, quasi equalis Petro Manna gloria illi circumfertur, Nomen Lucari in ore omnium versatur, facundia, ingenium, doctrina ejusdem passim per vicus, & fora privatim, & publicè prædicatur. Mortuo Petro Manna, collegas habuit Bartholomæum Hermenzonium, & Petrum Somentium Rethores omni sapientum, & philosophantium academia celebratos, & novissimè Daniele Cajetanum, virum in quolibet dicendi genere, & lingua græca pariter, & latina florentem. Gloriosum est posteris mandare, sed longè jucundius fuit contemplari potuisse quatuor sublimia nostra Urbis oracula mutuò disciplinis concertantia. Bartholomæus eruditione, Petrus ingenio, Daniel græcanica literatura, Nicolaus facundia se se invicem alter alterum præstiterunt. Tamen hoc uno Nicolaus magis commendandus succurrit, quia dexteritate docendi reliquos sui dogmatis homines longè percelluit. Quæ facundè, & eleganter diserebat,

bat, facile mentibus audientium imprimebat. Traditio ejus candida, lenis, clara, delectabilis, non anxiosa, non difficilis, dura, flexibilis, & aspera, semper distinctus, gravis, argutus, sublimis, elimatus, redundans, tersus, venustus, tores, & exactus, difficultates arduas, vel potius abstrusas sine labore ullo miranti discipulo in planum redigebat. In primis sensus menti autorum consonos, vel interpretando viva voce, vel commentando privatim enucleavit, fusca, & obscura (quoniam eorum intentio prius fuerat) grammatici cæci in pudendos errores dilabebantur. Unus omnium varietate fabularum, exemplorum, historiarum omnifaria & disputando, & docendo utebatur. Ea memoria vivaci, & facili, & tenaci Lucarus floruit, quam olim Themistocles, Crassus, Cyrus, & Mitridates habuisse feruntur. Splenduerunt in Nicolao ingenium acre, omnimoda eruditio, iudicium grave, quibus licet quosdam pares superiorem verò sortitus fuisset neminem, unus tamen dicendi palma togatus sui sæculi omnes magno intervallo subtergressus est. Quas in reliquis singulas oratoribus demiramur, omnes in Lucaro orandi virtutes conjugatæ nituerunt, grandiloquum, gracile, mediumque loquendi genus calluit. Impetus, candor, copia, vis, diligentia, calor, partitio, acumen gravitas oratorum vetustorum in eo revixere. Quis vel ornatius, vel grandius, vel suavius Nicolao dixit? Quis doctius, artificiosius, & limatius scripsit? Nemo vel extemporalis facilius, vel meditatus prægnantior. Nullus distinctior, candidior, ingeniosior, uberius, concinnior inventus. Facilis in persuadendo fuit, argutus in sententiis, copiosus in laudando, acerbus in vituperando, acrior in confutando. Tuba illa veemens cygnæo canori persimilis, omnes suo nitore mellifluo rapiebat, mirum in modum demulcebat, & sui ipsius quodammodo non compotes dimittebat. Doctissimus quisque ad lectiones Lucareas, vel semel ingressus, Nicolaum flumen eloquentiæ aureum plenis labiis divulgavit. Recens Plato, Demosthenes, Cicero, Socrates, Hortensius mundo exorti videbantur, ut foelicem ætatem appellare nostram non verear, quòd virum huiusmodi indulgentia Dei maximi genuerit, cum universa faciliter antiquitate comparandum. Qualis primum in toto eloquendi genere decus pronuntiatio in eo personuit liquida, facilis, plena, lenis, firma, delectabilis, candida, dulcis, beata, flexibilis, & sonora ad omnem verborum convenientiam apta, modò remissior, modò intensior, modò elatior longas periodos eodem spiritu æqualiter continuato proferebat, multiplicia sine cunctatione cumulans, nec quidem syllabam omittere, aut immutare visus est. Exigente quanquam materia sublimius, & resonantius dicebat, voce, vultu, colore, totoque corporis habitu effectus nostros inardescere compellebat, nunc lacrymas, nunc iram, nunc mœrorem, nunc letitiam, & vindictam auditori, vel invito non dicam pertinaci suggererebat, quasi tonabat illa vox, facies fulgurabat, osque ipsius sydereas verborum coruscationes fundebat. C. Gracch. in deflenda Fratris nece totius populi lacrymas concitavit. M. Antonius mucrones Marianos in perniciem sui districtos facundo ore deflexit. Crassus, & Hortensius sententias Romanorum Judicum pro arbitrio suo moderati sunt. Pisi-

stratus, & Pericles libertatem Atheniensium sola quodammodo actione occupaverunt, Carneadem, Critolaum, & Diogenem dicendo rapidos, graves, & suaves Romana quoque commendavit curia, Gratia Demosthenis Graeci, & Ciceronis Romani solo Eschinis, & Caesaris dictatoris testimonio contenta esse dixit. Tantis oratorum boatibus Lucarum venustate pronunciandi conferre posteritas ridiculosum forsitan judicaret, nisi fidem multi nunc viventes nostram confirmare possent, quia hominis illi divini vim torrentem, & impetum pluries obstupuisent. Tot discipuli numero patentem Nicolai scholam semper frequentarunt, quot nullus, aut pauci aetate sua habuere. Ex omni terrarum ambitu ad eum tanquam Delphicum sacrum confluebant. Salamon omnium gentium linguis commendatus est, quod regina illa ab extremo Oriente tot incommodis, & difficultatibus propter solam ipsius unius sapientiam venerit. Vetustas quoque Archytam Tarentinum philosophum praestantissimum non mediocri laude extulit, ut sola nominis sui magnitudo Platonem oras Italas lustrare coegerit. Eloquentia Apollonii Molonis graecanica universo orbe reboans, Ciceronem Rhodum navigare compulit. Copia Livii Patavini lactea Gaditanum per tot millia passuum, in via loca, montes incultos Romam videre fecit. Contemplari non recensere infinitam exterorum scholasticorum turbam datur, qui ex diversis Mundi regionibus ad Nicolaum visendum maturavere, ut sapientiam hominis delibarent, ac ex uberrimo illius fonte haurirent. Quae natio tam remota, & inaccessibilis? ad quam claritas nominis Lucarei non transmea verit? omnia externarum gentium Gymnasia Nicolaum supremas literarum delicias didicabant. Multi Principes, & Legati Regum saepius hominem magnis conditionibus, stipendio, pollicitationibus sollicitavere. Verum natali dulcedine raptus, semper filios vestros instituere maluit, maternam patriae communis gloriam, cum peregrino ingenti thesauro heroica virtute compensans. Innumerabiles ex officina Lucarea tanquam ex cornu omnifero, vel potius ex Equo trojano (ut de Isocrate sensit Cicero) viri disciplinarum triumpho micantes continuè prodire. Sunt pauci ex nostratibus studia mansuetiora verè sapientes, qui diutiùs in accademia Nicolai publicè docentis, versati non fuerint. Quot ex suis togati tum legibus, tum philosophia praestantes notantur. Quot principes, tam Ecclesiastici, quam prophani, mediocres, & maximi nostra tempestate alumnorum Lucaricorum literis, & voce utuntur. Ordines religionum omnium non paucos ex gymnasio Lucarico, & theologos, & oratores, & philosophos habent, quorum doctrinis, & universa coruscat Ecclesia, & oves redemptae passim errantes ad Dominicum Ovile indies salutifera declamatione retrahuntur. Excellentiores tamen ejus discipuli fuere, Antonius Stanga, Nicolinus Lucarus frater, Petrus Offredus, Sigismundus Burgus, Petrus Johannes Schinbinellus, Petrus Martyr Pontio, Franciscus Sfondratus Jureconsulti propter disciplinam juridicam omni dicendi genere ornatissimi. Hieronymus Treccbus Protbonotarius Apostolicus, Jo: Franciscus Faernus Ordinis Minorum, Homobonus Offredus, Hieronymus Lucari Filius, Bartholomeus Puus,

Fran-

Franciscus Marianus, Petrus Antonius Cambiagus Viri universa
 & philosophia, & theologia consummati, Marchisus Stanga Lu-
 dovici Sfortia Ducis Mediolani Maeconas, Georgius Gadius Maxi-
 miliani Caesaris Secretarius, Casar Bajardus Patritius Parmensis
 erudita, suavique facundia praediti. Stephanus Dulcinus Scala Ca-
 nonic. Hieronymus Vida Canonicus Regularis, Franciscus Superbias
 Presbyter, Antonius Maria Augustus Poeta concentui prisco confe-
 rendi, Bartholomaeus Crottus Divae Agathae Canonicus, Johannes
 Franciscus Concoretius, Bernardus Cipellarius, Jo: Ludovicus Ari-
 fuis, Marius Zambellus Rhetores singulari ingenio, multifariaque
 doctrina nitescentes, multique alii cothurnum historicum sua magnitu-
 dine desiderantes. Extant multa, & praecleara hujus Viri monumenta,
 quorum pars per manus omnium Eruditorum volitant, pars vero penes
 Nicolai filios delitescunt propè diem lucem demeritam typis impresso-
 rum relatura, scripsit Commentaria in varios Auctores. Non desunt
 Epistolae stylo eleganti concinnatae; Dialogi summo artificio plures com-
 positi; Utraque fortuna Francisci Petrarchae sudore Lucarico, &
 solertia circumfertur. Memoria Dionis Prusensis penè extincta revi-
 vit, Phalaris nitidus, & integer habetur, licet eas multi Epistolas
 Luciani fuisse contendant. Orationes tamen illius per tantos eloquii
 campos deducta, inundatio dicendi non ubertas lectitanti eas succurrit,
 semper exuberanti, & lacteo labitur aloe, non exili, & sicco decurrit
 rivo, scatent illic mira verborum majestas, & perfecta sententiarum
 gravitas, continuè magis surgit, magis attollitur, nunquam decrescit,
 in multis nonnumquam ornata, magnitudine, & copia se se ipsum
 exuperat, cano illi vero, & sincero latinae facundiae ornamento simi-
 limus. Oravit in Templis, in Senatu, in Foro, omnia loca nostrae
 Urbis tam publica, quam privata torrente illo, & voce Periclea cir-
 cumsonuerunt. Tanto Hominum eruditorum concursu, & frequentia,
 ut loca ipsa, licet satis ampla, tantam multitudinem vix capere pos-
 sent. Taceo probatissimos Nicolai mores, qui tam civiles, & urbani
 in eo micuerunt, ut collectus ex omni parte ad communem generis hu-
 mani usum pergenitus crederetur. Domus Lucarica perfectae virtutis
 officina extitit, qua virtutum incitamenta monitus salutare, fructusque
 liberalium artium omergebant, sermo ejus jugiter circa literas, inno-
 centiam, probitatem, sapientiam, mores, religionem versabatur. Inter
 cenandum, & prandendum memoriam prisorum cujuscunque generis
 sapientum usarpabat, & quod quisque laudis, & gloriae, vel scri-
 bendo, vel dicendo nactus esset, diserto colloquia ostendebat, sublata
 mensa, paulisper cum aliquo ex contubernalibus doctiore confabula-
 batur, aut differbat. Voluptates vero nobis hostiles, & vitia vehe-
 menter fulminabat. Detractores, & maledicos summo prosequen-
 batur odio. Faxam nullius doctissimi invidentia tractus, & non sine
 urgenti causa dilaniavit, vita per omnes gradus probabilis, & modesta
 eluxit, nulli unquam culpae, aut turpitudini obnoxia. Pius in Deum
 Nicolaus vixit, integer in homines, plenus fidei, Patria studiosus, se-

*Stator bonesti. Fuit parcissimi somni, raro ultra quinguo, aut sex nocte
 horas deducti, cibo, & potu non multum lauto, & exquisito utebatur,
 temperatus in victu, moderatior in cultu corporis, tota vita parvo con-
 tentus, frugaliter letus degit. Nunquam sinistris perturbari rebus,
 vel dexteris efferris visus est, tanquam novus Socrates semper eodem se
 se habuit vultu, constans, fortis, & patiens. Quoties convicia, &
 detractiones in faciem passus est? quoties iniuriosis verbis provocatus,
 pro ingenita modestia siluit? quot inimicitias nostrorum civium compres-
 sit? odia melliflua ore sopivit, simultates funditus eradicavit. Nemo
 beneficia in eum contulit, cui gratiam perpetua recordatione non retu-
 lerit. Taceo operam multoties studiosis literarum egentibus gratis ero-
 gatam. Mansuetudo illa ejusdem, & facilitas in omnes mirabilis se
 se mihi offert. Industria mortales cunctos unus omnium excelluit, tem-
 pus nullum studio vacuum relinquebat. Raro solus, & otiosus vivebat,
 semper, vel legendo, vel scribendo, aut docendo, sive contemplando exor-
 citabatur. Singulas horas pro majori parte ad disciplinarum perscru-
 tationem constringebat. Magnus doctissimorum Virorum conventus ades
 Lucareas frequentavit, pauci literati sua tempestate quicumque edidif-
 sent, nisi prius sententiam illius, & judicium explorassent. Impressores
 certatim volumina characteribus illa mandabant, quibus vel epistola
 illius commendatoria prænituisset, vel castigata manus munda, & er-
 rores detraxisset. Benevolentiam cum emunctis, variis hominibus sue
 ætatis summam exercuit. Præcipui tamen familiares Franciscus Pa-
 teolanus, & Tadeus Ugolettus Parmensis, Georgius Merula Alexan-
 drinus, Jacobus Antiquarius Mediolanensis, Petrus Mattheus Coran-
 tus Cotignolanus, Antonius Martignonus Mantuanus, Bonifacius
 Bembo, Joannes Franciscus Quintianus Stoa. Codrus Urceus Bri-
 vienses, Pomponius Latus, Aldus Manutius Romani, Philippus Beroal-
 dus Bononiensis, Christophorus Stanga, Laurentius Aldrisius, Barthe-
 lomæus Petronius, Jacobus Ferrarius, Borsius Cavitellus, Coradulus
 Stanga, Andreas Crotus, patruus meus Cremonenses extitere; ex
 propinquis vero valde coluit Nicolinum Fratrem Juriconsultum cole-
 brem, filiumque ejus Augustinum in Accademia Ticinesi mirabiliter
 legum censura nunc desudantem. Nec non Joannem Franciscum Con-
 coretium ex Antonia sorore nepotem, ejus gymnasii successorem, virum,
 & eruditione, & memoria nemini secundum. Erat Nicolaus stature
 corporis præcæra, & eximia supra communem eminentiore, natura pin-
 gui, & robusta, collo in pectus præiore, naso aquilino, & non multum
 crasso. Non defuit illi decora oris dignitas, miraque vultus majestas,
 splendescabant in oculis ipsius quasi quodam coruscantes scintille,
 quibus & terror, & gravitas contuentibus repercutiebatur. Cætera
 ejus membra, & lineamenta decentem inter se se proportionem habuere.
 Perpetua sensuum integritate viguit, acie videndi tanta usus est, ut
 specilla ocularia nunquam desideraverit. Promus ad iram facilis sta-
 machabatur, tamen furore subito cedente ad tranquillitatem mentis re-
 vertebatur. Dexterum crus varicibus obseptum remacruerat, quo spi-
 rulam*

calam argenteam die, noctuque insertam gerebat, ut exalatis vaporibus nullum, aut modicum sentiret dolorem, quod quidem ulcus senio ultimo clausum physicorum testimonio precipua ejus mortis causa fuit. Vixit annos sexaginta septem cum dimidio, quorum septem, & triginta in munere docendi gloriose transegit, demum inopinata, & non praevisa morte correptus, ex oculis nostris evanuit; anno post solutiferam incarnationem millesima quingentesimo decimo quinta, quarto Idus Januarias. Latus sub ortu primo aurora surgit, primos rei Divinae precibusque consuetis cogitatus dirigit. Ecce medio orationis cursu exanimis voce introclusa; sensibusque ferè omnibus perditis cadit. Filia parvula tremens lapsum genitoris conspicata, paternas ades utulatu ingenti contemplet; Joannæ uxor excitata strepitu, & ipsa festinanter ad eum locum pervenit, ubi conjugem humi prostratum nomine frustra appellans, clamorem in Calam tollit, confestim domestici, & contubernales rei novitate turbati percurrunt, ulnis Nicolaum jacentem, febribusque astuantem in proximum deferunt cubicalum, sine mora accersuntur Medici nulla eorum remedia, precipitanter cogitata, proficiunt, morbo approplexia magis convalescente, post spatium quatuor horarum, & breve suspirium leniter decessit, nullo prorsus edito verbo, conanti loqui lingua balbutiebat, & gravior estus præter visum omnes sensus oppresserat, tantum manus charissime Uxor, filiorum, & propinquorum lacrimantium fortiter contrectabat, & quos lingua, seu verbis non poterat oculis intrepidè deficientibus complorantes velut jucundus solari nitebatur. O crudelem casum, à naufragium irreparabile! Ubi est ille Rhetor tam facundus, & disertus nullius virtutis, & bonitatis expertus? Ubi vox illa grandis, & nectarea ob decorem vera actionis mundo representata? Ubi verus oratorum ille pater suadela ipsius gremio, sinu, & ubere nutritus? cui similem eloquentiam, non dicam præstantiorem, nostra ætas non habet, neque futura infelix sperare potest id, quod profundius, & tristius, & luctuosius facundiae zelatores torqueri decet, quemadmodum Plato philosophiam gymnasi sui mutam, discipulo absente Aristotele, quandoque nancupavit, ita Cremonensem sine Lucaro facundiam elinguentem nobis dicere fas est. Trogus Pompejus Thebana Reipublicæ gloriam, & vites Epaminunda Duce interempto concidisse lamentatur, sic ego lumen oratorum, & reipublicæ literariae columnen extinctum gemitu indefesso vobiscum collacrimabo. Verè immatura, licet quasi senio contigerit. Lucari mors fuit, qui præclara ingenii sui manimenta quotidie videbat, posterorumque utilitati, ac usui incessanter consulebat. Homo veneri mancipatus indies vivit, causasque vivendi singulo momento finit. Qui autem posteros cogitant, memoriamque sui operibus propagant, nulla bis nisi repentina mors inimica esse potest, quæ rabida falce exultans semper aliquod doctè incubatum dirumpit. Multa perdisertè, & eleganter eternitatem consecutura Lucarus scripsit, majora morte præoccupatus imperfecta reliquit, licet mortuus falsò dicatur, quia nomen immortalis scriptorum suorum perpetuitate nactus fuerit. Mors illis se terribilem, & potentem exhibet, quorum cum corpore omnia extin-

extinguuntur, non illis, quorum laus, & gloria perire non possunt. *Bona*
corporis, & fortuna interitui obnoxia sunt, dotes animi nulli occasui
subjacentes indies magis revirescunt. Qui virtutem vivens omnino con-
pleditur, moriens immortale trophaeum excursu stadio adipiscitur, qui
verò per voluptarios vitiorum anfractus transcurrit, famam simul cum
corpore terreno sempiternis tenebris involuit. Nos miseri omnes ea con-
ditione nati sumus, ut tam citius, tam seriùs cuncti tandem deficiamus,
sive boni, & mali, fortes, & pigri, docti, aut ignari simus, inexorabilem
fati necessitatem subire oportet. Mors est tributum mortalium, & uni-
versorum transitus, quam timere stultum est, exoptare sapientis, quum
ea praevia ad finem nostrum perveniamus, quo unico beati, foelicesq; post
interitum efficimur. Natura rerum nos procreat, semper nos expectat,
quæ certum vivendi tempus omnibus praefixit, quod nemini quantumcum-
que sublimi, & excelsu praeterire licet. Quotidiè morimur, quotidiè com-
mutamur, quotidiè crescendo decrescimus, & tamen nos esse æternos,
dementes, & insani credimus, minimè sentientes quando homo infans,
puer, juvenis, vir, senex, decrepitus fiat, visa transi, ætas volat,
tempus currit, dies dilabuntur. Qualis deinde vita humana transigitur
plena formidinis, & angoris, tot innumerabilibus periculis, & calami-
tatibus objecta, ut difficile scitu utrum natura parens mortem vitalem
vitam mortalem nobis concesserit, & quodammodo excusandus sit Mydas
Rex dicere solitus, non nasci homini longè optimum esse, proximum au-
tem quamprimum mori. Et Job vir ille patientissimus clamitans pereat
dies in qua natus sum, cui assenserunt nationes orbis ille, quæ natales
suorum luctu, & fletibus, funera verò cum exultatione, & plussu pru-
denter celebrarunt. Quamobrem in tam ærumnoso miseriarum pelago
ille sapienter conditionem propriam metitur, qui anime lucis suæ tempus
aliquo virtutis genere conterit, ut memoriam bene actæ vitæ immorta-
lem post cineres relinquat, & caelestem patriam ea duce foelix tandem
atingat. Talium mors sic existimanda est, qualis vita eorum præcesse-
rit, ut solutio corporis mortalitatem potius, quàm eorum vitam terminet.
Quemadmodum patri nostro erronea, & vulgari sententia defuncto con-
tigit, qui sua eruditione, multoque maxime innocentia nunc supernam
possidet ideam, vivetque semper in presenti seculo, & immortalis per
omnium ora volitabit. Tantùm nostro incommodo, & causa flere debe-
mus, propter extinctas simul uno momento tot præclarissimas virtutes,
quæ tantum frugis propria commari, ac cæteris sua fecunditate tulerunt,
praecipuè studiorum sectatores vestem hæc die nubifosa mutati
ingemiscant. Lugeat juvenus nostra doctorem suum, & subtilem pro-
fundarum rerum indagatorem. Lugeant cives gravissimam filiarum
suorum fragorem, qui sub Nicolao, & uberrimam doctrinam, & mores
sanctissimos imbibebam. Lugeat Cremona infelix tam fulgentissimum
Jubar subito tenebratum. Lugeant filii, familiares, cognati tanta viri
prosidio denudati. Lugeant gloriosa totius orbis gymnasia, radiantissi-
mo sydere orbata. Lugeat sine fine posteritas tam disertum, & ele-
gantem suorum ingeniorum formatorem non habitura. Cæterum hoc
unum

unum tantæ jacturæ refrigerium superest, ut somnum capiamus ex dulcissima illius recordatione, solatium, Nicolaumque nobis tanquam unicam vitæ rectè institutæ documentum proponamus, vestigia ejusdem, & vitam ad libellam observantes, & quem corpore non possumus frequenti, & crebra oratione teneamus, ac de ipso benè loqui nunquam desinamus, qui jacula benè loquendi nobis condonavit Congratulemur potiùs sæculo nostro, quòd talem virum phœnice rariorem procreaverit, qui sicuti gloriosus in celebri Patria tumulatus est, ita in cœlesti concilio Angelorum sociatus, semper gloriosus exultet, & letetur.

LXXXII.

Matthæus Fossa in docendo insignis, Patriæ Adolescentibus humaniorum literarum didascalium aperuit, Poeta insuper magni nominis plura confecit carmina, & præcipuè

De Francisco Sfortia Mediolani Duce IV.

Epigrammaton lib. 6.

Item Epistolarum lib. 4.

Die 10. Augusti 1516. ad Cœlos elatus fertur, undè Bordigallus in ejus exequiis sic flevit.

Fossa decus Patriæ splendor Matthæus in Urbe,

Virtutum Alemena, conditur hoc tumulo

Socratis ingenium, linguam Ciceronis habebat

Dicendi similem tersus in eloquio.

Musarum cultor patiens tulit atque malorum

Omne genus membris martyr & indè fuit.

Lingua manens domino titulos dedit, undique cantus

Davidicos: moriens scandit ad astra poli.

Mille quingentis decies sex fluxerat annis

Bis quinta Augusti, pace quiescat homo.

LXXXII.

Anselmus de Vitalibus Presbyter Sæcularis, Antiquitatum Patriæ perdiligens indagator, scripsit librum prænominatum,

L'origine de' Monasteri edificati in Cremona, e ne' suoi Borghi con tutti i loro Privilegi concedutigli da Sommi Pont. d'essentioni, Immunità, Indulgenze, Indulti, & altre prerogative dategli dagl' Imperatori, e Ducbi di Milano,

Bressianus in libro Vitu. Rav. affirmat, hunc librum cum aliis ejusdem Authoris operibus anno 1604. fuisse ad manus Hieronymi Manæ Ecclesiæ Majoris Cremon. Canonici, qui similibus scriptis admodum delectabatur.

Anno enunciato perficitur Xystus inferior, & superior marmoribus elaboratus ante Turrim majorem, ut ex cubitalibus literis, quæ in medio Xysti leguntur:

Anno

Anno Domini M^{CC}CCLXXXII. sub Fœlicis. Excellentissimi D. Joannis Galeaz Mediolani Ducis Imperio, Divo, ac Inuictis. Ludovico Sfortia Patruo Gubernante, ac Bonino Colla Magnif. Proconsule ad laudem Dei, & Gloriosæ V. M. Hoc Spect. factum.

LXXXIII.

Joannes Cropellus Soncinas Nicolai Lucari in Accademia Alumnus facundissimus conscripsit

Orationem Panegyricam super Præceptorem suum Nicolaum Lucarum, habitam Cremonæ 1493. M. S. servatur adhuc in Bibl. S. Mariæ Gratiarum Carmel. Conv. Soncini.

Scriptisse & Commentaria super libro M. T. Ciceronis de Officiis confirmat Hieronymus de Baris in M. S.

Ex Oratione *Flisci* constat floruisse ex hac Familia præclaros in legibus Thomam, Joannem, & Jorium, & in medicina alterum Joannem, & in dignitatibus Antonium, & Petrolum,

LXXXIII.

Scipio Hermenzonus Bartholomæi Viri clariss. F. pergloriosa Patris incedens vestigia, eloquentiam in primis coluit, deinde legali studio addictus, fuit die 3. Junii hoc anno in alium Jurisperitorum Patriæ cœtum assumptus. A Francisco primo Galliarum Rege, tunc Mediolani Duce, quum apud eum autoritate multum valeret, equestri non tantum dignitate insignitus, verum etiam totius Status Mediolani ex Syndicis Fiscalibus renunciatus est, ejus virtutis perennia monumenta fuere

De Jure Fiscis lib. 2.

De Magistratibus lib. 2.

De Pœna arbitranda lib. 2.

De Furtis puniendis, & de Testibus examinandis tractatus absolvit.

Magnarum occupationum agmine oppressus succubuit die 29. Septembris 1519. de quo *Bordigallus* in Epitaphiis

Doctor, Eques sapidus Fiscalis Syndicus Urbe

Hieronymus erat Scipio magnanimus &c.

Meritò vel eum laudibus cumulant *Auctores Syllaberum J. C. Coll. Bressianus* in Coll.

Tartefius in *Tract. de Nobilit. pag. mibi 83.*

Floruit ex Colleg. J. C. ann. 1192. *Thomasinus* ex hac illustri Familia.

LXXXIII.

Benedictus è Soncino PP. Prædicatorum adscriptus Familiz in Theologum, & Philosophum non obscuri nominis emerfit. Collegerat, ut vidimus, *Theophilus de Ferrariis* & ipse *Dominicanus*

canus varias Aristotelis sententias, ut Peripateticorum studioforum laborem in iis perquirendis minueret. Verum cum pleraque desiderari viderentur, quæ librum numeris omnibus absolutum efficerent, eo quòd, morte præveniente, Author summam ipsi manum imponere non potuisset, Benedictus omne studium adhibuit, ut insignius, & auctius redderet opus. Ex omnibus itaque stagiritis libris excerpfit quæcunq; Theophilus omiserat, & cum iis, quæ idem congesserat, in unum digessit Volumen satis concinna metodo, quod in solem prodiit inscriptum.

Propositiones ex omnibus Aristotelis libris Philosophiæ Moralis, Naturalis, nec non dialecticæ, Rhetoricæ, & Poeticæ diligentissimè excerptæ, & ad certa rerum capita pulcherrimo ordine redactæ ad Antonium Pizzamanum Patritium Venetum, Venetiis per Joannem, & Gregorium de Gregoriis 1493.

Ejusdem meminere *Antonius Senensis in Chron.*

Gozæus in Catalog.

Plodius. Vit. Vir. Illustr.

Rovetta in Bibl. Chronolog.

LXXXIII.

Joseph Madalbertus humaniori literatura, ac poesi præclarus, carminibus eximiè tradidit opuscula diversa nò sinè laude, inter quæ

Judicium Paridis

Veneris Amores cum Adonide

Atheonis transmutatio

Gigantum Flegraorum Lapsus

Ita Bressianus in V. R.

LXXXIII.

Petrus Offredus Jacobi Filius J. C. Coll. effectus die 26. Augusti 1493., & Patriæ Decurio, Græcis, latinisque literis eruditus, & Musarum Selectissimus Alumnus, cujus carmina pauca ad nos pervenere, & à me tantum visa fuerunt, quæ sunt in laudem Nicolai Lugari Rhetoris clarissimi Cremonensis, addita ejusdem Panegyri habita in Synodo generali Minor. FF. ibi celebrata anno 1488. mense Majo, nec non ea dimissa penès Jasonem Maynum J. C. commendatissimum (cujus noster Offredus in Ticinensi Gymnasio fuit auditor) in fine *Repetitionis Legis cominus ff. de Fluminibus*, quæ lectori subiicere non nocebit, ut cognoscatur ab ungue Leo.

Ut solidis Grajus struxit compagibus alvum,

Insolitum tentans per mare Jason iter.

Quo fera terriginæ superaret prælia turmæ

Ferret, & aurata vellera victor ovis.

Omnia sic celeri lustravit flumina puppi,

Maynus, & ad patriam jam remeavit humum.

*Acta quid hæc forsân portavit Cymba, requiris,
 Quicquid ab auriferis, eruit Indus aquis.
 Quicquid, & in patria dives fodit Astur arena,
 Quicquid, & in flavo litore, Rhenus habet.
 Quod Tagus, & rapidis volvit Pactolus in undis.
 Quod scælix lecta missa, recondit Arabs.
 Hanc igitur studiosè ratem pete; libera cunctis
 Est via: non merces claudit avara suas.
 Quilibet ex isto partem sibi sumat aceruo
 Mensis ut exornent hæc monumenta domum,
 Hinc titulis Maynum decantet Jafona summis
 Optet, & hunc Pelia vincere pensa colus,
 Nam propria solers, evellet sensa ligone,
 Quæ sacri campo Cæsaris alta virent.*

Ploraque scripsit in jure, & penès me habeo unam ex ejus Allegationibus, ejus propria manu scripta in causa dotali.
 Memoratur à *Johanne Jacobo Crotto* in *Oratione, qua deflet Nicolaum Lucarum* inter ejus Discipulos excellentiores.
 Obiisse dicitur 1513., & laudatur à *Bordigallo* in *Epitaphiis*.

LXXXIII.

Johannes Franciscus Mussus Ant. F. die 19. Augusti in Jurisperitorum Collegium cooptatus, notæ celebritatis J. C. occurrit Hebræa, Græca, & latina lingua affatim instructus; uberis quipè frugis varia lucubravit.

De Miseria, & Vanitate Mundi lib. 2.

De Institutione benè vivendi lib. 2.

De Ornatu Mulierum lib. 1.

Cum esset Patriæ Decurio, ejusdem nomine ad Franciscum I. Galliarum Regem ad fœdus jurandum legationem obivit.

Auctores Syllaborum.

Circa hæc fermè tempora floruit Baptista ex hac Familia, pariter J. C. Coll. summæ amplitudinis Vir, ac equestri dignitate exornatus, anno 1505. maximæ pestilentiæ immortuus.

LXXXIV.

Bernardinus de Cremona, cujus cognomen ignoratur, floruit Venetiis solertissimus, & diligentissimus Caleographus, inter cujus opificii monumentum apud me est Volumen pergrande in fol. cui tit.

Nicolai Perotti Cornucopiæ, sive Commentarium lingue latine ex Valerii Martialis Epigram. ad Illustriss. Princ. Federicum Urbini Ducem, & Ecclesiastici Exercitus Imper. invictissimum.

Nequic.

Nequicquam iste Bernardinus locum occupavit inter Scriptores, quum nisi ab hominibus utique doctis in communem Studio- rum utilitatem, nascente Typographia, libri formis excusi fuerint, adeò ut ipsi Viri nobiles aliquandiu hanc exercuerint artem, ut mihi constat in libro nuncupato *Insubrum Antiquæ Sedes Bonaventuræ Castillionei Canonici Scalensis Mediolani*, excuso per Joannem Antonium Castillioneum Auctoris Consanguineum 1541. cur hisce temporibus instituti mutatio evenerit, perlegatur *Famianus Strada lib. 3. prælect. 1. in Epistola*, quam scribit *Societas Typographorum Senatui, Populoque Poetarum*.

LXXXIV.

Heronymus Stanga ingenio, probitate, & dexteritate conspicuus, & in rebus arduis perficiendis novus Caduceator à Ludovico Sfortia insimul cum Francisco Bernardino Vicecomite electus, cui supremam impartitus fuit auctoritatem, cum Galorum Rege tunc occupante Novariam pacem composuit.
Paulus Jovius in Hist. lib. 3.

LXXXIV.

Paulus Soncinas cognomento de Barbobus ab Oppido nobili Soncini, Soncinas potissimum appellatus, quinimò antonomastico nomine Doctor Soncinas, gloriosissimus Theologus, ac Philosophus Ord. Prædic. decus perenne, virtutumque omnium exemplar, & immortalitate dignus, Mediolani Philosophiam docuit, deinde Ferrariæ, Senis, ac Bononiæ publico stipendio ductus, postmodum Cœnobii Cremonensis Prior, die festo S. Domini animam transmisit ad superos anno 1494. Summæ eius doctrinæ partes fuerunt

Elegantissima expositio in Artem veterem Aristotelis cum questionibus. Venetiis per Johannem Rubeum Vercell. 1499.

Questiones metaphysicæ pluribi impressæ Venetiis mandato, & sumptibus Heredum qu. nob. Viri D. Octaviani Scoti Civis Modœtensis per Bonetum Locatellum Presbiterum Bergom. 1505. 1576. ibidem 1579. & Lugduni 1586. Sumptibus Petri Landii.

Epitome Questionum Johannis Capreoli Super Libros Sententiarum pars prior complectens lib. 1 & 2. per. F. Isidorum de Isolanis Mediolanensem edita, & multis in locis suppleta. nunc demùm in hac postrema editione accuratiùs recognita, Papiæ per Jacobum Parvidrapium de Burgo Franco 1522. & Lugduni 1580. apud Carolum Pesnot. & antea ibidem 1529. apud Johannem Crispignam. In epistola nuncupatoria ad Franciscum Francorum Regem multa habentur ad laudem nostri Auctoris, & præcipuè de libro adsunt Carmina.

Ubi facilis ; apprimè est utilis.

Ubi difficilis ; summè necessarius.

Ubi brevis : claro parcit ingenio.

Ubi diffusus : altissima paucis comprehendit.

Nil denique non Angelicum.

Questiones in octo Libros Physicorum in Logicam Aristotelis Venetiis 1587. apud Michaelem Berniam Bononien. correctæ, & dispositæ per Jacobum Rossettum Vicentinum.

Commentaria in decem Aristotelis Prædicamenta.

Commentaria in quinque Porphyrii prædicabilia.

Memoratur ab innumeris Authoribus, & præcipuè à me visis. Hi sunt

Leander de Albertis in descriptione Italiae, ubi de Soncino.

Abbas Tritemius de script. Ecclesiast. Sed errat, ubi dicit vixisse circa annum 1512.

Possevinus in Appar. Sacr. Tom. 3.

Authores Bibl. Exoticæ Francofurti 1625.

Ambrosius Altamura in Bibl. Dominicana

P. Inquisitor Rovetta in Bibl. Chronologica vocat eum de Barbolis, at verè de Barbobus, familia tum Mediolani, tum Cremonæ præclara.

Michael Plodius Bonon. in 2. parte Vit. Viror. Illustr. Ordinis S. Dominici Italicè Pavia 1613. in Appendice.

Seraphinus Razzius in Hist. Vir. Illustr. Dominic.

Antonius Senensis in Chronico Ord. FF. Prædic. Parisiis 1585. pag. 188.

M. Georgius Draudius Bibl. Classica

Garzonius in Platea Universalis disc. 102.

Hofmannus in Lex. qui per errorem scribit Soncinum in ditione Veneta.

Hic præterire non possum, quin verba propria Roderici de Rodriguez apponam, exscripta ab ejus libro aliàs allegato *pleit. 100. pag. 556. Huo en la Religion de S. Domingo un Escrittor classico &c. llamado Juan Capreolo: su libro sobre lo sententiarios se imprimio en Venetia año de 1483. Esta Obra de Capreolo la ilustrò con sus comentarios Silvestre de Prierio, cuy Obra se imprimio en Cremona anno de 1497. &c. y tambien el año de 1449. entrò tras este el Padre Paolo de Soncinas Cremones de la misma Religion assi mismo hombre docto, el qual reduxo à compendio esta Obra del P. Juan Capreolo, que imprimio en Pavia anno de 1521. en Leon de Francia 1580. y en Salamanca el proprio año &c. Tras a questos bombres grandes entrò otro P. della misma Religion de Predicadores, que se llamava F. Mauricio de Gregorio y cogiendo esta misma Obra como l' bavia abreviada el P. Paulo de Soncinas, la dio à la estampa en Napoles el año de 1645. poniendole en la primera fachada à queste titulo gigante &c. Commentarii Laconitis &c. y para que se vea, e notese la balumba estraña, que salio d' este quicio, sapase que el P. Mauricio de Gregorio ne bizo mas que trasladar*

ladar la Obra de Paulo de Soncinas palabra por palabra, sin quitar, ni añadir una letra. de modo que trasladando el texto a la letra del P. Soncinas llevó un libro trasladando, y hurtando: y esto es trasladar y hurtar &c.

LXXXIV.

Evangalista Fossa honestissimo loco in Patria natus, Adolescens adhuc Servorum B. V. cœtui se adjunxit, non tantum fuit ad omnem Regularis disciplinæ normam compositus, quantum ad singulas studiorum partes vocatus, & præsertim Virgilianæ lectionis amator italicis carminibus admodum eruditè edidit Venetiis per Christophorum de Pensis die 20. Decembris 1494. opusculum in 4. cui tit.

Bucolica Vulgare de Virgilio, composta per el clarissimo Poeta Frate Evangelista Fossa de Cremona dell' Ordine de Servi.
In registis sui Ordinis nulla de eo fit mentio.

LXXXV.

Bernardinus Covus illustri Familia Soncinate editus non proletaria floruit eruditione: Quamobrem inter Soncinate doctri-
memorabiles eum recensuit *Leander Albertus in discriptione Italię pag. mibi 404.* ubi de Castro Soncini verba facit, & Bernardinum sibi cœtaneum indicat, sed quænam ingenii monumenta reliquerit, haud constat. Post quem non amulos comperimus Jacobum Comit-
tem, & Johannem Jacobum Covos (ut in Carminibus Johannis Thomæ Musconii) & alios, ut Aloysium à Secretis Caroli Ara-
goniæ Regis, & Jacobum Mariam Vicarium Senarum, relatos à *Johanne de Baris in Hist. M. S. Soncini.*

Interim silentio non præteribo, cum hac nobilissima Comitum Co-
vuorum stirpe intimam contraxisse affinitatem Authoris Fami-
liam, nam Barbara Ceriola Uxor Hieronymi Arisii Tritavi
mei, ut ex tabulis Petri Mariæ Conradi Tabellionis Cremonen-
sis anni 1552. die 12. Augusti, filia fuit Dorotheæ ex Comitibus
de Covo, & Nepos Strenuissimi illius Comitibus Johannis Fran-
cisci Itatorum Militum Tribuni, qui in obsidione Cypriæ Ham-
mosollos, gloriôsè contra Turcas dimicando, occubuit anno 1571.
ut scribit *Cavitellus in Annal.*

LXXXV.

Evangelista de Amatis Carmelítico Instituto addiçtus, summus
in Patria suis temporibus Philosophus, ac Theologus præsti-
tit, quem scripsisse legimus apud *Bressian. in V. R.*

Super Acta Apostolorum lib. 2.

Super Cantica lib. 2.

De Philosophia Morali Tract. 1.

Fran.

LXXXV.

FRANCISCUS à Piceleone Oppido Cremonensis ditionis, cujus cognomen ignoratur ex Min. S. Francisci, scientiarum, & morum excellentia admirabilis, cujus gloriosum Cadaver signis clarum jacet in Ecclesia S. Mariæ Gratiarum, extrà Oppidum Malæi in agro Laudensi, referente *Haraldo in Epit. Annal. Vvâdingbi n. 23.*

LXXXV.

JOANNES Galeaz Mainardus Jo: Ant. F. Viciniæ S. Georgii Jurisperitus de Collegio die quintadecima Martii 1495. & ex Decurionibus ingenio summo, in arduis Patriæ peragendis ad Franciscum Primum Francorum Regem missus Orator, Doctissimo calamo Reipub. lit. tradidit

De Homicidio Voluntario, & de Iniuriis lib. 4.

In Templo S. Angeli Min. Obs. S. Francisci Inscriptio ejus sepulchro adhæret.

Joannes Galeatus Mainardus J. U. D. in quo summa Fides, Prudentia, Cbaritas. De Terra superest nihil, de Cœlo totum. Obiit die Xxix. Octobris Mdxix.

Fuisse unum ex Nob. Fabricæ Cathedralis Ecclesiæ Præfectis, apparet ex ejus nomine sculpto in Porticibus super Platea magna, nuncupatis *della Bertazzola.*

De eodem *Joseph Bressian. in Coll. J. C. Cremona, & Paulus de Monte Picbo in Cons. 68. hæc habet: Superveniente Venetorum Dominio Mag. Communitas Cremonæ impetravit à Principe, & Sen. Veneto Capitula, unum inter cætera, quod causæ terminatæ, & decisæ tam per Principes Mediolani, quàm eorum Consiliarios, non possent rescindi, nisi appareret de notoria iniquitate, vel nullitate.*

Recuperata Civitate Cremonæ per Christi.^m Regem Francorum Ducem, & Dom. Nostram, D. Fidelis de Summo fil. Nat. h. D. Galeotti petiit Transactiones initas cum Davidæ de Clivo, prætendente se potiozem in successione rescindi. Causa decidenda committitur Prætori Cremonæ, & à partibus assumitur in Consultorem Spectab., & Sapiens J. U. D. Galeaz de Maynardis &c.

Filium habuit Bernardium J. U. D. ab eodem Coll. susceptum die 17. Maii 1530.

Memoratur à *Dominico Bordigallo in Epitaphiis.*

LXXXV.

STEPHANUS Sfondratus acceptam à Bartholomæo Patre suo Epidauriorum dictatore, de quo supra ad annum 1454. gloriam eximiis colens virtutibus insignem Familiæ suæ, Nobilitatis accessionem fecit; Quippè non obscurum inter Patriæ Jurisperitos nomen

men scribendo obtinuit. Receptus enim in Coll. die 26. Augusti non incelebris Advocatus emerfit, scribens iccirco

De Tabellionum dignitate

De Ereptione Montis Pietatis

De Ornatu Mulierum

De Privilegiis Dotalibus.

Allegationes in Jure diversas, quarum nonnullæ penès me extant in meis Collectaneis Legalibus. Naturæ cessit in Patria anno 1520. die 15. Aprilis. Humatus ad Divi Dominici, in Sacello Sfondratæ Familiæ, cujus ad fores marmoreo insculptum silici legitur

MDXX. APR. XXII. *Hæc Stephanum Sfondratum J. C. amplectitur, ob quanti luminis urna capax. Vix. Ann. LII.*

Jo: Jacobus Crotus, in Oratione habita pro Francisco Sfondrato, hæc fatur: Penè memoriæ exciderat mirabile illud Civitatis nostræ lumen Stephanus Sfondratus, consulea cujus Patrocinia, & judicata nudam veritatem præferebant, quem anno præsentis desideratum, tanquam justitiæ parentem, omnis Patria deslevis.

Hinc ad ejus laudes allexit

Bordigallus in Epitaphiis

Alexand. Lamus in Somniis Cant. 2.

Antonius Campus in hist. lib. 3. &

Auctores Syllaborum J. C. de Coll.

LXXXVI.

Elisæus de Raymundis, eloquentiam, studiaque liberalia ab ætate prima, & cupidè, & laboriosissimè exercuit (quod etiam de Augusto Suetonius agebat) summo studio, summaque diligentia libros omnes, & præcipuè ad architecturam spectantes, ut omnem veterem architectandi rationem & ipse deprehendiderit, & exemplo revocaverit, quantum enim ingenio præstans, tantum opibus pollens, elegans sibi longè petitis, & ad unguem sectis lapidibus extruxit Palatium, inter conspicua nostræ Urbis ædificia, non incelebria attollens fastigia. Servant marmora ante Januæ Majoris fores exsculpta id Auctoris monumentum ex parte dextera

Romanæ Architecturæ æmulum opus Elisæo Raymundo Auctore à fundamentis extructum, Imper. Lud. Sforz. Med. D. septimo MCCCCLXXXVI.

Ad sinistram verò

Jo: Galeat. Sforz. Med. Ducis sexti Imperio

Elisæus Raymundus à Fundamentis Auctor

Archetypi hujus MCCCCLXXXVI.

Fertur luculenta vulgasse

Opera de re edificatoria.

adeò, ut optimus Architectus vocandus esset, juxtà *Leonem Baptistam*

distam Albertum in Prefat. de re ædificator. Architectum ego hunc fore constituam, qui certa, amicabilique ratione, & via, tum mente, animoque definire, tum & opere absolvere didicerit quæcunque ex ponderum motu, corporumq; compactione, & coaugmentatione dignissimis hominum usibus bellissimè commode- tur. Quæ ut profit, comprehensione; & cognitione opus est rerum optimarum, & dignissimarum; itaque hujusmodi erit Archi- tectus &c.

LXXXVI.

MArchifinus Stanga is est, de quo scribit doctissimus Episco- pus Albæ M. Hieronymus Vida in Orat. Art. 2., quod enim hic me recensere posse arbitramini pares Marchisino Stangæ Vi- ro, & Consilii magni, & Virtutis exquisitæ, cui maximarum rerum fidem Ludovicus Sfortia semper habuit in Reip. Mediola- nensis administratione omnium Consiliorum suorum participi, ne dicam auctori. anno 1494. ad Maximilianum Imperatorem Le- gatus deligitur, ut habet *Jacobus Gadius in Hist. M. S.*

Cavitellus autem hanc legationem memorat sub anno 1497.

Contra verò *Antonius Campus* eandem legationem transfert ad an- num 1496. Hac in re sanè major habenda est Campo fides, cum hoc anno Ludovicus Sfortia Privilegia Ducatus Mediolani à Maximiliano receperit.

Trist. Cbalcus in Resid. Hist. Mediol., ubi de Nuptiis Augustis, hunc vocat supremum rei pecuniariæ ministrum

Johannes Jacobus Crottus in Oratione, qua deflet Nicolaum Luca- rum, commemorando ejus discipulos insigniores, his utitur verbis.

Marchifinus Stanga Ludovici Sfortie Duc. Med. Mæcenas.

De eodem *Lancinus Curtius* passim, maximè verò lib. 6. Epigr. 15.

O cui Sancta fides, meritum, labor, aurea virtus!

Non stabilem, stabilem dant romanere Deam.

Præ cæteris filium habuit nomine Julium, cujus extat monumen- tum ad Altare Divo Claudio Sacrum, in Ædibus S. Luce Cremonæ.

Julius Stanga Marchisini Filius hanc Aram D. Claudio dic- tam ex legato Gasparini Stanga Patruï faciendam curavit

M DL XVI.

Quanta existimatione apud Principes Med. effulserit, sequentibus patet; ex primo enim diplomate eidem stipendium 400. Ducatorum (ut ajunt) constituitur ob merita in gerendo rei frumen- tariæ negotium in tota Mediol. ditione.

JOANNES GALEAZ Maria Sfortia Vicecomes Dux Mediolani, & Papiæ, Angleriaque Comes, ac Genuæ, & Cremonæ Dominus. Nullam rem æquè dignam arbitramur, cui præmia, & honores debe- antur, quàm fidem si in bis egregia inveniatur, qui industriam animi, & alias virtutes fidei comites addiderunt. Hac verò si in aliquo un- quam

quam fuerunt perspecta, insignem unum Egregium Virum Marchisimum Stangam Secretarium nostrum facere & possunt, & debent, nam ab adolescentia Illustrissimo Domino Ludovico Patruo, & parenti, ac Locumtenenti, & Capitaneo generali nostro dare operam, & servire cum coepisset, observantiam, & fidem, quam primis diebus est pollicitus, per omnem adolescentiam semper sustinuit, & majora quotidie præstans, quàm expectari posse polliceretur, quantum modestè loquendo conceptam de se opinionem suppressit, tantum præclarè agendo expectationem semper evicit. Itaque perspecta in eo tum summa fide, singularis etiam diligentia & ingenium effecerunt, ut cura rei frumentariæ (res una in tota ditione nostra maximè gravis, & à summis viris administrari consuetæ) Viro ipsi credi posse videretur, in qua re creditum munus ita gessit, ut nullis temporibus longa armorum serie, neque vilior annona fuerit, neque plus fiscus ex ejus administratione sine alicujus iniuria perceperit. Itaque qui hæc tam diligenter, & studiosè fecerit, & faciat, nostramque rem tanta fide, tantoque rerum nostrarum publicarum, & privatarum commodo gerat, magnum nobis, magnum Illustriss. Domino Ludovico parenti nostro onus relinquit, ne parum gratè bujus tantæ fidei, & industriæ merita cognosci videantur. Quod ne obiici nobis possit: & Marchisinus agnita ejus virtute, quod facit libentiùs, & studiosius facere valeat, quadringentos ducatos annuos stipendium ei constituimus, assignamus, & ordinamus, ut bujus mille, & sexcentarum librarum summæ commodo, & honore auctus fiat, apud benemerentes, ob operam suam collocatam, & aliis exemplo sit, quid virtus apud optimum Principem sperare possit. Mandamus igitur Magistris intratarum nostrarum, cassæque regulatori; item Tbesau. generali. nostris ut hoc stipendium Marchisino Stangbæ assignent, & temporibus debitis integrè persolvi faciant. In quorum testimonium præsentes fieri jussimus, & registrari, nostrique Sigilli impressione muniri. Dat. Viglevani die x. Januarii Mcccc. Lxxxx. Secundo.

Cazolus

Jo. Galeaz Mª Dux Mediolani &c.

Ludovicus Vicecomes.

B. Cbalcus

& sigillat. a. t. Registrata ad officium bladatum in libro morello commissionum in fo 44.

Post multas laudes in re nummaria agenda sibi comparatas eidem Marchisino donat sedimen M. diolani, ut elegantiore Domum ædificaret.

JOANNES GALEAZ MARIA SFORTIA Vicecomes DUX Mediolani &c. Papiæ, Angleriaque Comes, ac Genuæ, & Cremonæ DOMINUS. Nullam rem Principes majoris proculdubio extimare debent, quàm eorum fidem, qui rerum suarum majora pertractant. In iis enim ministris Principum quietis, & salutis ratio magna in parte consistit, unum inter ipsos habemus, Egregium Virum Marchisimum Stangbam, Secretarium nostrum, cujus quanta sit in nos candidissima fides, ingenium, & diligentia in administranda re nummaria nostra, quotq; laboribus continuè pro dignitate, & gloria nostra quamvis infatigabilis

Tomo I.

Bbb

prema.

prematur. Hos quotidie experimur, & nostris propè oculis intuemur: Accedit ad hæc ingens, & cana in eo adhuc juvene prudentia egregia, & honestissimis moribus comitata, quæ non minus eum nobis gratum, quàm dignissimum reddunt, quem sæpius beneficiis cumulare, ornareque velimus. præsertim eum, quæ in eum conferimus ad ornatum Inclytæ Urbis nostræ Mediolani, & gloriæ nostræ amplitudinem non exigua in parte convertat. Ne igitur meritorum ejus immemores videamur; sed cum eorum repensione ad perficiendas ædes, quas pulcherrimas, & ornatissimas in eadem Urbe nostra ædificat, auxilio simus, decrevimus ipsum donare sedimine, & domo infra scripta, quæ ad Cameram nostram legitimo jure spectat, & pertinet, domui ipsi suæ, quam ædificat contermina, & contigua. Quare tenore præsentium ex certa nostra scientia de potestatis plenitudine, etiam absolutè motu proprio omnibus melioribus modo, jure, via, causa, & forma, quibus melius, & validius potuimus, & possimus eidem Marchisino de Stanghis Secretario nostro Dilecto præsentem, & stipulanti pro se, suisque hæredibus, & successoribus etiam singularibus, & cui, vel quibus dederit, vel dederint, donamus titulo donationis puræ, mæ, & irrevocabilis inter vivos, cum remissione cujuslibet causæ ingratitude, sedimen unum, jacens in P. Vercellina, Parochiæ S. Protasii in campo intus inclytæ Civitatis nostræ Mediolani, juxta Plateam Castri nostri portæ Jovis dictæ nostræ Civitatis, quod fuit qu. Egregii Militis Domini Francisci de Landriano, & postmodum pervenit in spectabilem Militem Dominum Philippum de Flisco, Capitaneum nostrum dicti nostri Castri, & successivè ab eo in cameram nostram, pro ut & tenore præsentium declaramus, quod est, seu esse consuevit cum ædificiis ab una parte D. Franciscus, & Ambrosius Fratres de Ferrariis, & ab alia illi de Garbagnate, ab alia M. Stephanus de Serono in parte, & in parte Joannes Antonius de Ochagiis, ab alia D. Marchisinus Stangha in parte, & in parte illi de Cusano, & ab alia, platea arcis portæ Jovis, mediantibus Ecclesia, & Sacristia salvo errore coherentiar. si quis adest ita quod veritati sit locus, exceptis Capella Gloriosiss. Virginis Mariæ, quam Illustriss. D. D. Ludovicus Mariæ patruus, ac Capitaneus, & locumtenens noster generalis, ob devotionem singularem, quam gerit ad prælibatam Virginem, ædificari fecit propè dictum sedimen, nec non & Sacristia in eo sedimine existente propè ipsam Capellam, & pro usu dictæ Capellæ constructa, quæ Capella, & Sacristia non comprehendantur in hujusmodi nostris patentibus literis, seu in ea donatione, tali tenore, quod ipse D. Marchisinus cum suis hæredibus, & successoribus etiam singularibus, ut supra, babeat, & teneat, gaudeat, ac possideat prædicta bona, & Jura donata ut supra, & de eis, & in eis faciat, & facere possit, & valeat quicquid facere voluerit, & sibi placuerit, sine alicujus contradictione, & in eum Marchisimum præsentem, stipulancem, & recipientem pro se, & ut supra transferimus, ac eidem præsentem, & stipulanti cedimus omnia jura, omnesque actiones, & rationes usus, & defensiones utiles, & directas, reales; & personales, mixtasque, ac

hypothec-

hypothecarias, & omnes exceptiones, replicationes, & retentiones Nobis, & Camere nostrę undecunque, qualitercunque, & quomodocunque competentes, pertinentes, & spectantes, & competitura, & competituras, et adiacentia, et adiacentes in, de, pro, et super predictis bonis, et juribus superius donatis, et pro eis, et eorum occasione contra, et adversus datores, et fidejussores nostros, et eorum datorum datores, et fidejussores, ac eorum heredes, res, et bona, et contra quascunque alias personas, quarum dicta bona, et Jura fuissent, vel dicerent fuisse in toto, vel in parte; Volentes autem plenum dominium, et plenam possessionem dictorum bonorum donatorum, ut supra, in dictum Marchisimum presentem, stipulantem, et recipientem, ut supra, transferre dare, et derelinquere, constituimus nos, et cameram nostram tenere, et possidere vel quasi bona ipsa nomine dicti Marchisimi, et pro eo, donec corporalem, et actua-lem possessionem eorum bonorum accipere, cui possessioni, et dominio illicd renunciamus, et ipsam possessionem cum dominio transferimus in eum Marchisimum presentem, et stipulantem; Ipsumque Marchisimum presentem, et stipulantem missum, et procuratorem in banc rem suam constituimus, ita ut per omnia in modis omnibus in Camere nostrę Jus, et statum sit, et succedat ipse Marchisimus in, de, pro, et super predictis bonis donatis, ut supra, et pro eis, et eorum occasione Tributentes eidem Marchisimo presenti, et stipulanti licentiam propria auctoritate ea bona apprehendendi, et retinendi; Nolentes tamen de evictione teneri, nec de valore bonorum solutione, nisi quatenus evictio sequeretur pro nostro dato, et facto tantum; volentes, et intendentes has nostras patentes literas habere vim publici Instrumenti, quod confectum fuisset à publico, et autentico Notario cum insinuatione, et decreto Judicis, et cum omnibus illis solemnitatibus, quę requiruntur in donationibus inter vivos: supplentes proinde quoslibet defectus etiam cujuslibet solemnitatis, si qui forsitan in predictis intervenirent, et hęc omnia, et singula valere, et tenere volumus, et effectum sortiri, et quod ipse Marchisimas, sui que heredes, et successores predicti, et singulares possint, et valeant dicta bona, et jura donata, ut supra, quovis titulo, seu modo tam in personas Ecclesiasticas, quam Seculares alienare, et cambiare, et permutare, non obstantibus quibusq; decretis Illustrissimorum quor. predecessorum nostrorum, et etiam nostris ac statutis, juribus, provisionibus, et aliis quibuscunque in contrarium disponentibus, vel aliter formam dantibus, etiam si talia forent, de quibus in presentibus nostris esset habenda specialis mentio, presertim decreto nostro edito anno 1423. die sexto Octobris, quod incipit Providere volentes; etiam alio decreto nostro edito anno 1471. die xx. Octobris, super donationibus ad beneplacitum, etiam alio decreto nostro edito anno 1490. die xxvii. Martii, et alio decreto eo anno edito die 13. Novembris ita, quod per specialitatem generalitati non derogetur, nec è contra: Quibus omnibus, et singulis expressè, et ex certa scientia, motu proprio, animo deliberato derogamus, et derogatum esse volumus, Mandantes proinde Magistris nostris utriusque Camera,

Et aliis quibuscunque officialibus, iudicantibusque nostris presentibus, et futuris, quatenus has nostras firmiter observent, et faciant observari quęcumque contra tenorem earum non attemptando, nec attemptari permittendo, pro quanto gratiam nostram carpendunt. In quorum testimonium presentes fieri, et registrari iussimus, nostrique Sigilli impressione muniri. Dat. Papię die quarto Julii Mcccc.Lxxxx. tertio.
 Jo: Galeaz M. Dux Mediolani &c.
 Ludovicus Vicecomes.

Et sigillat.

B Chalkus.

Concessio, & Inuestitura Foudalis Plebis Incini, & Vallassinę facta Marchisino.

IN Nomine Domini nostri Jesu Christi. Anno Nativitatis ejus millesimo quadringentesimo nonagesimo nono, Indictione secunda, die quarto Aprilis. Cum proximę legitimis de causis ad Fiscum Illustriss. Principis, et Excellentissimi D. nostri D. Ludovici Mariae Sfortie Angli Ducis Mediolani, Papię, Anglerięque Comitis, ac Genuę, et Cremonę Domini devolutę essent tota Plebs Incini cum Vallassina, et cum squadra de Mauris, et Nibiono, ac Terrę, et loca Mandelli, Bellani, Varrenę, Dervii, et Correni cum Monte Introcio cum eorum omnium locorum juribus, et pertinentiis, pro ut alięs tenta, et possessa fuerunt per qu. Comitem Petrum de Verme, et mox per D. Claram qu. ejus Uxorem, et postremę per D. Gasparem de S. Severino. Devenit ipse Illustriss. D. Dux cum magnifico Equite D. Marchisino Stanga, filio D. Christophori Secretario suo ad liberam permutacionem de predicta Plebe Incini cum Vallassina cum squadris suis, ac de predictis omnibus Terris, et locis, et eorum juribus, et pertinentiis, ac dictum est, ad Cameram suam devolutis cum Castro, Terra, et loco Popilii agri Parmensis cum possessionibus suis, et aliis suis juribus, et pertinentiis ipsi Castro, Terrę, et loco Popilii spectantibus, proximis mensibus per ipsum D. Marchisinum acquisitis, titulo emptionis ab magnifica D. Eleonora de S. Severino Uxore magnifici D. Joannis Adurni: quemadmodum de ejusmodi permutacione constat publico Instrumento, per Franciscum Barvium Civem, et Notarium Mediolanen. hodie paulę ante presens documentum confecto, in quo Instrumento permutacionis, cum ipse Illustriss. Dominus noster Dux Mediolani promiserit eidem magnifico D. Marchisino inter cętera dare, et concedere in feudum jurisdictiones totius dictę Plebis Incini cum Vallassina, ac cum squadra, et terris, et locis predictis, pro ut predicta omnia, et singula fuisse, et esse vera prelibatus Illustriss. D. Dux protestatus fuit, et protestatur ad petitionem prefati D. Marchisini ibi presentis, stipulantis, et recipientis pro se, et filii, et descendentes suis, ut infra; Nunc ipse Illustriss. D. Dux etiam pro executione predictarum promissionis, et conventionum vocato coram se ipso Domino Marchisino; sedens pro Tribunali spontę, liberę ex certa scientia, ac alięs omnibus, modo, via, jure, causa, et forma, quibus vali-

validius, & efficacius fieri, potest inherendo separationibus alijs factis de Plebe, & Terris, ac locis predictis à quacumque subiectione, & respondentia quorumq; locorum, & Jurisdictionum Per ansis nudi traditionem, & intervenientibus quibusq; alijs solemnitatibus quomodolibet requisitis investivit, & investit in feudum nobile, gentile, et honorificum, ac titulo Feudi Nobilis, gentilis, et honorifici prænominatum D. Marchisimum Stangam Secretarium suum, ibi præsentem genitilem, et debita reverentia suscipientem pro se se, ejusque filiis, et descendentes masculis, et legitimis, et de legitimo Matrimonio, lineaque masculina natis, et nascituris tantum modo de mero, et mixto Imperio, gladiique potestate, et omnimoda jurisdictione totius Plebis Incini, et Vallassina, ac Terrarum superscriptarum, et prout tenere solebat Comes Petrus de Verme, pertinentiarumq; suarum, et cujuslibet earum, et prout dictus Comes Petrus habebat, non autem de intratis, redditibus, datis, Vectigalibus, nec proventibus aliquibus earundem, que in ipsum D. Marchisimum titulo onerosa permutationis præfata, et, ut bona Alodialia pervenerunt, pro ut præfatus Illustrissimus D. Dux ibi præsens ad interrogationem, et instantiam præfati D. Marchisimi stipulantis, et recipientis pro se, ejusque filiis, et descendentes, ut dictum est, affirmavit, et affirmat: Et hanc infeudationem dictæ Jurisdictionis, seu dictarum Jurisdictionum fecit, et facit præfatus Illustrissimus D. Dux cum omnibus conditionibus, et reservationibus, tam superioritatis suæ, quàm gabelle Salis, ac dationum ferraritiæ, mercantiæ, et gualdorum, taxi que equorum, ac logiamenti gentium armigerarum suarum, quas in similibus investituris feudalibus pro more apponi solitum est. Quæ omnia, et singula præfatus Illustrissimus D. Dux pro se, et Camera sua reservavit, et reservat, pro ut ante in prædictis locis servari consuevit fuit. Supplens ipse Illustrissimus D. Dux omnes defectus cujuslibet solemnitatis, tam extrinsecq; quàm intrinsecq; sive formalis, quæ in prædictis intervenire debuisse dici posset. Ac mandans Magistris intratarum utriusque Camere suæ, nec non Communibus, et hominibus dictæ Plebis cum Vallassina, et Squadris, ac Terrarum, et locorum prædictorum, pertinentiarumque suarum, quatenus ipsum D. Marchisimum, et filios, seu Nuntium, vel Nuntios suos in ipsorum locorum, terrarum, et Plebis cum Vallassina, et suarum pertinentiarum possessionem Jurisdictionis, seu quasi ponant, manuteneant, et conservent; ipsosque D. Marchisimum, et suos, ut supra, debite referendo recognoscant pro veris dominis, et superioribus suis, ac debitum fidelitatis, et obedientiæ juramentum præstent, Reservata tamen superioritate præfati Illustriss. D. Ducis, ut dictum est, ipsiusq; D. Marchisimi, suorumque, ut supra, officialibus pareant, et obediant, pro ut facere debent, et tenentur boni, et veri subditi erga legitimos dominos suos: Ex altera verò parte præfatus Magnificus D. Marchisimus ibi præsens, genitilem gratias agens præfato Illustrissimo D. Duci, tacta manibus ejus propriis Imagine Crucifixi Dñi Nostri Jesu Christi super Missali, in manibus ipsius Illustriss. D. Ducis stipulantis, et recipientis pro se, et Illustriss. D. Maximiliano Sfortia

Anglo

Anglo ejus primogenito legitimo Comite Pavia, & futuro Duce Mediolani, & si casus accideret (quem Deus avertat) ut ipse Pavia Comes decederet sine filiis masculis legitimis pro Illustriss. D. Sfortia secundogenito suo legitimo Duce Barii, quem eo casu ex nunc ipse Illustriss. D. Noster declaravit, & declarat sibi, et dicto Comiti successorem in dicto Ducatu Mediolani prestitis, & prestat debitum fidelitatis, & homagii juramentum in forma juris, & prout ex Capitulis veteris, & novae fidelitatis continetur, et disponitur: Renuntiantes prefati Illustriss. D. Dux, et D. Marchisimus invicem omnibus exceptionibus rei non sic facta, ut dictum est, et ne aliter dicere valeant, omnique probationi, et defensionis in contrarium. Rogantes pro more prefati Illustriss. D. Dux Mediolani, ipseque D. Marchisimus per me infra scriptum Stephanum Gaspertum Cremonensem Ducalem Cancellarium, et Notarium, confici debere Instrumentum unum, et plura, pro ut opus fuerit, ejusdem tenoris, et continentiae. Actum in Arce Porta Jovis Mediolani, videlicet in Camerino, in quo nunc residet prefatus Illustriss. D. Dux, sito in angulo Viridarii ipsius Arcis, respiciente versus Parcum. Presentibus Reverend. in Christo Patre D. Jo: Jacobo Castilioneo, Archiepiscopo Barii Ducali Archicapellano, et consiliario fil. qu. Magnifici D. Brandae Mediolanensi, magnifico D. Michaele de Tonfis J. U. D. ex Ducalibus Praefectis Bladorum fil. qu. D. Joannis P. N. P. S. Protasii ad Monachos Mediolani, spectabili D. Corradino Vicomercato fil. qu. D. Joannis Antonii Ducali Sesebaleo generali P. C. P. S. Thoma in terra amara Mediolani, D. Dominico de Torricellis Novariensi qu. D. Melsbionis, et D. Sylvestrino de Bonsignoribus Laudensi filio, D. Antonii Ducalibus Camerariis, omnibus testibus notis, et idoneis ad praemissa vocatis, habitis, et rogatis: Subscripta cum signo tabellionatus anteposito &c.

Ego Stephanus Gaspertus de Cremona, filius D. Pauli Ducalis Cancellarius, et publicus Imperatoria, et Ducali auctoritate Notarius, praedictis omnibus, & singulis, dum hic agerentur, interfui, & à praenominatis ambabus partibus justus, & pro more rogatus praesens Instrumentum aliena manu idonea, me aliis Ducalibus negotiis, occupato in hanc publicam formam transcriptum confeci, & propterea in veritatis praemissorum omnium testimonium propria manu mea subscripsi, & mei Notariatus signum apposui consuetum.

Sigillat. B. Chalcus.

In Calce Registrat. in libro albo registri Officii Rationariae Ducalis Camerae extraordinariae anno incognito 1487. in fol. 131.

Concessio Civitatis Novocomensis Marchisino, ac ejus Descendentibus facta, ex summa gratitudine per Decuriones illius Urbis.

P Residentes, & Deputati Officio provisionum Communitatis Civitatis Com. quoniam Urbium status, & conditio eò plus proficit, majorique

riq̄ue, & honorabiliori fama celebratur, quo præstantioribus, digniori-
 busque Civibus sunt refertæ, præsentia quorum, et providentia decoran-
 tur plurimum, et multa suscipiunt incrementa; Ideò animadvertentes
 quantum præstantissimus, generosusque D. Marchisus de Stangbis in-
 clytæ Urbis Cremonæ Civis, natusque Spectabilis D. Christophori,
 atque Ducalis Camerarius, et Secretarius moribus, Vita, ac Virtute
 celeberrimus, apud Illustrissimum, et Excellentissimum Principem, et
 Ducem nostrum Mediolani &c. valeat, et eis suis exigentibus beneme-
 ritis erga Ducalem Statum, ac pro immensa, singularique affectione
 Communitati huic demonstrata, ut ex facta nobis relatione per Johan-
 nem de Herba Cancellarium nostrum latè percepimus. Præsentium
 tenore, motuque proprio, et ex certa scientia, ac omni modo, vii, jure,
 causa, et forma, quibus melius, ac validius possimus, ipsum D. Marchi-
 sinum, ac ejus filios, et descendentes, et descendentiū descendentes
 Cives, et de Jurisdictione Civitatis Comi Facimus, Constituimus, et
 Creamus ita, et taliter, quòd ab hodierna die in antea idem D. Marchi-
 sinus, ejusque filii, et descendentes, et descendentiū descendentes, ut
 supra extrahere, distrabere, et quocunque titulo emere, vendere, et
 alienare, ceteraque facere, agere, et exercere possint tam in Judicio,
 quàm extrà, sicut et quemadmodum alii Veri Cives Incolæ, et originarii
 dictæ Civitatis, et quoniam ibidem factiones, et onera subeunt, et susti-
 nent, possint, et posse noscantur. Decernentes etiam ipsos, et eorum
 quemlibet fungi posse in dicta Civitate, et Episcopatu, ac ubique ter-
 rarum illis omnibus juribus, honoribus, privilegiis, pactis, gratiis, im-
 munitatibus, exemptionibus, et aliis quibuscunque, quibus alii Veri Ci-
 ves legitimi Incolæ, et originarii ejusdem Civitatis, et ibidem factiones,
 et onera subeuntes, et sustinentes, uti posse, et gaudere noscuntur; perinde
 ac si ipse D. Marchisus, ejusque filii, et descendentes, et descendentiū
 descendentes Cives veri naturales Incolæ, et Originarii prædictæ Civi-
 tatis, et ibi factiones, et onera subeuntes, et sustinentes per retroacta
 tempora continuè extitissent; Et hoc non obstantibus antiquis legibus,
 statutis, decretis, ordinibus, et provisionibus in contrarium disponentibus
 quoquo modo, si qua sunt repugnantia, quibus omnibus in hac parte spe-
 cialiter, et expressè ex certa scientia, pro facultate nobis attributa, tam
 ex lege, vel consuetudine, quàm aliter ærogamus, & derogatum esse
 volumus. Supplentes eadem facultate, et potestate, qua fungimur, omni
 defectui cujuslibet solemnitatis, quæ dici, vel excogitari possit in præmis-
 sis fuisse quocunque modo servanda. Mandantes insuper, & Statuentes
 præfati Domini, ut si opus fuerit, et ad beneplacitum præfati D. Mar-
 chisini, & ejus descendentiū pro habenda confirmatione civilitatis hu-
 jusmodi scribatur, & supplicetur Nostro Præclarissimo Principi dignetur,
 per opportunas patentes literas Civilitatem præmissam confirmare, &
 corroborare, prout jacet, In quorum testimonium præsentis fieri jussimus,
 sigilliq; magni hujus Communitatis impressione muniri. Dat. Comi sub
 ordine promissionis die xxviii. Maii Mcccc.° Lxxx^{mo} nono factæ.....
 Subscripta Johannes, & sigillat.

Facul.

Facultas redeundi Italiam è Germania, Marchisino Concessa
à Ludovico Duce, cui Comes
iter peregerat.

LUDOVICUS MARIA Sfortia Anglus, Dux Mediolani &c.
Papæ, Angleriaque Comes, ac Genue, & Cremonæ Dominus In-
ter ceteros, qui nos in Germaniam secuti sunt, fuit Spectabilis Eques
D. Marchisinus Stanga, Qui cum in præsentia sibi veniam domum re-
deundi concedi petierit, Visum est eam non negare, sed libenter desiderio
ejus satisfacere, & ita Tenore præsentium ipsi concedimus, ut per vo-
luntatem nostram Mediolanum revertatur, cupientesque tutum ubique
iter ei præberi, Hortamur, & rogamus quoscunque Amicos, & Benevo-
los nostros; Subditis autem nostris mandamus, ut ipsum D. Marchisi-
num cum omni familia sua, & comitatu, suisque armis, & rebus, quacun-
que transire permittant, omni impedimento, et exactione cessante, quod
nobis erit gratissimum. Dat. Hispruch sub nostri fide sigilli, die xxviii.
Septembris MCCCCLXXX nono
& Sigillat.

LXXXVII.

Alexander Oldovinus J.U.D Romæ utriusq; Signaturæ Referen-
darius, ac Rotæ Reçissimus Auditor, Legum excellentia ne-
mini secundus, summis meritis ornatus, ab Alexandro VI. Archi-
episcopus Cesareæ, in Palestina anno 1497. declaratur; Anno autem
1501. ab Ascanio Maria Sfortia, Ludovici Ducis Mediolani Fra-
tre, S. R. E. Card., & Episcopo Cremonensi interim absente, ut
suppleat Episcopi vicibus Cremonæ, substituitur, & in illius morte
à Julio II. P. M. confirmatur, usque ad adventum in hanc Sedem
Galeotti Franciotti de Rupere, ejusdem Julii II. ex Sorore Nepotis
anno 1505. non aula Romana contentus, Patriæ, sibi, & virtutibus
vivebat, in cujus Ecclesia Cathedrali solemniter recepit die 16.
Novembris anno 1512. Maximilianum Sfortiam Vicecomitem
in Mediolani Ducatum restitutum, annuente Sum. Pont., Regis
Aragonæ, & Venetorum validissimo fœdere, qua die Urbis Cre-
monensis novam possessionem fuit indeprus. Gravis tandem
annis die 3. Januarii 1514. moritur, funebrique pompa tumula-
tur in Ecclesia S. Vincentii, nunc culta per Cler. Regul. S. Pauli
In cujus obitu *Dominicus Bordigallus* cecinit.

*Pastor Alexander genitus de stirpe superba
Oldoynorum, conditur hoc tumulo*

*Jure peritus erat, Ciceronis ut altera lingua,
Consilio Anchisa: Religione Numa.*

*Doctrina speculum; vita moderatus, amator
Virtutum, semper officiosus homo.*

*Mors rapit, mortalis erat; tamen incluta virtus
Permanet æterna, non abolenda, viris.*

Eun-

Eundem memorat *Antonius Campus hist. lib. 3.*

Bressianus in Ros., et Viol. ac in Corona Vir. Illustr.

Jacobus Gadius in Hist. M. S., et scribit Alexandrum suum Avunculum fuisse.

LXXXVII.

ZAnardus Bagarottus J. U. D. moribus, & doctrina illustris, à Johanne Antonio della Turre Cremonæ Episcopo, Canonicus Majoris Ecclesiæ electus, & anno 1485. ab Ascanio Maria Sfortia S. R. E. Card. Successore Generalis Episcopii Administrator, Nepeti, & Sutrii non procul ab Urbe Romæ, & Viterbio ad Sedem Episcopalem, annuente Alexandro VI. erigitur, ubi sexennio effulsit, & tandem Romæ ad meliorem vitam convolavit anno 1503.
Abbas Ugbeilus in Italia Sacra.

Scribitur à nonnullis Placentinus; attamen ex sequenti Epitaphio ad Monumentum Familiæ Bagarottæ in Ecclesia S. Victoris Cremonæ, arguet Lector alienas Urbes spoliare mei non esse instituti.

D. O. M.

Spectator, morare, & liba Julio Bagarotto J. C. Com., & Equit. Colleg. Decur. Cremonæ, caterisque amantissimis tredecim Fratribus una olim in Domo, una hinc in Urna quiescentibus, Castrensi imperio, jurisprudentiæ, artisque Medicæ Laurea Illustribus, Aulico Officio decoratis, civilis sapientiæ splendore à Jacobo Patre accepto, & aucto conspicuis, Avorum Sacris Mitris religiosè excultis, Hieronymus Decurio beuè quond. Fratrum superstes, ut fluenti optimè meritorum felicitati Beatis aternaret suffragiis, S. S. Sacerd. pia largitione comparatis insepultæ charitatis monumentum. Anno salutis MDCXXVI. Posuit meritis, bene prexato, abito.

LXXXVII.

Augustinus absque cognomento, suis natalibus insignis fecit Oppidum Casalæ Majoris Franciscanæ Familiæ Alumnus. Scholasticarum scientiarum foeliciter absoluto curriculo, nec non Theologiæ (ut vocant) Baccalaureus renunciatus, nomen posteritati commendaturus inter alia, summa cum diligentia recusit, & castigavit.

Opus Jacobi Philippi Bergomensis de Claris Mulieribus Ferrariæ 1497. Laurentio de Rubeis Valentino curante.

LXXXVII.

Bartholomæus Hermenzonius Romana, Græcianaque literatura Insignis, ac inter Nobiles sui Sæculi Rhetores non obscurus, mortuo Petro Manna, Cremonensis Didascalii Præceptor ære publico

Tom. I.

Ccc

publico

publico instituitur. Ejus opera periere, non ejus nomen immortale, quod celebratur egregiè à *Johanne Jacobo Crotto in Orat. pro Lucaro*, & in alia, qua deflet Cremonensium J. C. stragem pestilenti anno 1505. secutam, quo pariter tempore exitum vitæ habuit *Hermenzonius*:

Franciscus Zava in Carm. lib. 2.

Hinc Hermenzonius, qui Nobilis, atque disertus

Ornabat patrios, finitimosque lares.

De eodem Faballus in Oration.

Vestiulus in Orat. de Gymnasiarcha

Julius Tartesius de Nobilit.

Cavitellus in Annal. ad ann. 1497.

Joannes Biffus, et

Platinus Platus Mediolanensis in suis Poematis commemorant Bartholomæum Cremonensem, qui pro Hermenzonio est intelligendus.

Ex hac gente Hermenzonia fuit Hilarius, qui anno 1255. extitit Consul Cremonæ.

LXXXVII.

Eliseus de Amidanis Ord. Min. Obser. S. P. Francisci Theologus insignis, Concionator eximius; effecit, ut inter ingenii sui partus enumerarentur.

Sermones super Evangelia totius anni.

Commentarii super quatuor libros Sententiarum.

Expositio super Oratione Dominicali;

aliaque materno idiomate concepit.

Josepb Bressianus in Vir. Rav.

LXXXVII.

Franciscus Cipellus è Civitate Buxeti Status Parmæ, tunc Diocesis Cremonensis, ea fuit ingenii vi, ea varietate doctrinæ, ut ex tempore de quaq; re in quæstionem non modò copiosè, verùm etiam ornatè dicere posset, propterea à Reip. Cremon. Præsidiibus Magister delectus, ac publico stipendio cohonestatus fuit. Poeticis, ac latinis literis apprime enituit, scribens

Carmina varia.

Regulas Grammaticales.

Ex Cavitello in Annal. ann. 1497.

LXXXVIII.

Antonius Picenardus Jurisperitissimus ex Patriæ Collegio, Decurio, & in orando percelebris, à Maximiliano Sfortia inter Ducales Fisci Advocatos accitus, utique à Ludovico Francorum Rege

Rege confirmatus, quum Lutetiam Parisiorum nostræ Urbis nomine adivit, ut privilegiorum comprobationem obtineret. Ticini leges accuratè interpretatus est, in qua quidem scientia per rara elucubravit

Consilia

Ex his penès me extant in vol. 2. M. S. Allegationum J. C. Cremonen.

Bressianus in Coll., &

Syllabus Typis excusus.

LXXXVIII.

Hieronymus de Maximis, de Roma nuncupatus, cum ex alma Urbe ad nostram insignis illa familia antiquitùs processerit, bonarum artium, ac liberalium disciplinarum præstantia illustris, inter Patriæ Decuriones cooptatus, tanquam amantissimus Pater, & fidelissimus omnium Civium Tutor se gessit. Non enim erat ex illis, ut scribit noster doctissimus *Ala de Decur:* qui superba elatione animi nimis inflati despiciunt alios, qui laudabiliter studiis occupati, maxima mole rerum agendarum opprimi nolunt, sed in eo laboris intenti, ut à Deo gratiam, & gloriam consequantur, & sui nominis perpetua claritate refulgeant. Illorum enim memoria peribit cum sonitu campani æris, & pompa exequiarum. Fertur scripsisse

De Vita Solitudine lib. 3.

De Animi tranquillitate lib. 3.

Bressian. in V. R., & ex regestis Decurionum Patriæ, in quibus ex hac stirpe multi adnumerantur.

Hujus etiam Maximæ Romanæ Familie Historiam scripsit Jo: Ant. de Maximis, Episcopus Insulanus, Camilli Patruus, S. R. E. Cardinalis, ut notat laudatissimus Eques Mendosius in sua Rom. Bibl. Cent. 1. nu. 54.

LXXXVIII.

Sfortia Forlivius non inglorius Musarum cultor, non insulsis carminibus italicè scripsit

La Vita di Giobbe

La Vita di S. Lorenzo Martire

L'Erodiade, & alia, de quibus Bressian. in Virt. Rav. devixit die 15. Februarii 1523., ut innuit

Dominicus Bordigallus in suis Epitaphiis, qui sic cecinit.

Musarum cultor, summus fuit atque Poeta

Sfbortia Forlivius dulcis in eloquio.

Civibus, & Populo gratus, verboque facetus

Omnibus, ast virtus vivit, & ossa jacent.

Daniel Cajetanus Alexandri F. aliis perperam Gajetanus, & Gajetanus Græcè pariter, ac latinè eruditissimus, & poetica facultate præpollens, cujus prima elementa ab Antonio de Frigeriis S. Helenæ Cremonæ Presbytero suscepit, politiolem literaturam primùm Hunni in Foro Julio, mox in Patria, subindè Patavii publico stipendio multis annis professus, nomini suo celebritatis plurimum indeptus est. Hinc à Francisco Sfortia II. Mediolanum accitus, Cathedræ Humanitatis Præfectus, ibi quoque summa cum laude aliquandiù docuit. Insubria demùm ab Hispanis occupata, ejectione Duce, in summo bonarum artium contemptu multa passus, Daniel in Patriam se recipere coactus est, ubi peste correptus clausit vitam anno 1528 non quidem egeitate confectus, & mendicabundo similis, ut notat *Pierius Valerianus lib. 2. de Infœlitate Literatorum*. Nam in ejus Epistolis à me vilis M. S. (quæ simul cum aliis Codicibus servantur in Bibliotheca Conv. S. Francisci Cremonæ) hæc leguntur: *Hilarioni Arb. orbæ, aut Baxæ, aut alterutri Cajetanus. Nunc temporis sum Cremonæ, quandiù futurus, nescio, Deus scit. Mediolanum desolatissimum reliqui, nostra peccata sic tulere, sed magis clementiam Deorum imploremus, & de cætero à peccatis caveamus. Viribus junior sum atate icæi gravis. Ingentem Græcorum librorum supellestem comparavimus, omnes sunt eruditissimi, & antiquissimi olim Theodori Gazæ mox Demetrii Chalcondylis, demùm in nostras manus transiere. numero sunt duo & triginta volumina; Seleuco satisfacere non debeo illi pilum, Venetiis fert animus, si ibo navi divertam ad vos &c. Cremonæ 10 Kal. Novëb. 1527.* Leguntur & in altera Epistola, Nicolao Gariverto ejus Genero directâ, data Mediol. die Paschatis 1527. hæc alia *Tu intereâ terras meas, & molam, & domum cura diligenter.*

Ex quibus, attenta ejus morte sequenti anno, quis arguere potest num mendicabundo similis obierit? erat quippè Patriæ Decurio, munus, quod tantum Viris Nobilibus convenit, undè ad extremam inopiam Cajetanum redactum credere nequeo me caitor. Filios reliquit Simplicium, & Alexandrum Mares, Fœminas verò Catharinam nuptam dicto Nicolao Gariverto Cauf Collegiatio Cremonæ, Elisabetham, Dariam, & Ursulam, qui Simplicius defuncti Genitoris Busto in primo Claustro S. Francisci Cremonæ imposuit lapidem, nescio nunc, quo fato, sublatum.

Danieli Cajetano Grammatico, Rbetori, Poetæ clarissimo, latine, & Cecropie linguæ doctissimo. Simplicius F. faciendum curavit, obiit VIII. Kal. Decembris MDXXVIII.

Nobilissimi ejus ingenii Lucubrationes in totius posteritatis memoria vivent.

Expositio in Prisciani Casariensis libros de octo partibus Orationis, de Carminibus, & de Accentibus, Venetiis primùm apud Bonetum

tum Locatellum 1496. quo tempore Daniel Hunnii degebat, postremum apud Guillelmum Fontanetum 1519. utraq; editio Joannis Baptistę Policii tetraſtichon præfert

Commentaria in M. Æneii Senecę Tragedias, Venetiis 1498., & Parisiis 1514. typis Jodoci Badii Ascensii, qui sua item & Gellii Bernardini Marmite Parmensis Commentaria in eundem Poetam adivit.

Præfatio in Julii Pomponii Sabini Commentarios in Virgilium, Petro Manne dicata, quę cusa fuit Basileę apud Joannem Oporinum 1544.

Funerarium habitum in Exequiis Magnifici D. Benedicti Tonsi Mediolan Patritii Equitis &c. Cremonę Prętoris &c. Cremonę 1528.

Epigrammaton libellus in laudem Sanctorum absque loci, & impressoris nomine.

Ulteriùs asservantur in enunciata Bibliotheca Conv. S. Francisci multa opera M. S. tum scilicet, tum ligata oratione, quorum catalogum subiicio.

Hendecasyllabon, Ode, & Epigrammata magno in Codice lib. 18. in quibus Olivarii pręnomine gloriabatur.

Virgilianę Ephemerides, ubi explicat Virgilii Æneidem lib. in fol. pag. 500. circiter.

Hujus editionem pollicitus fuit Auſtor in præfatione in Julii Pomp. Sabini memorata.

De Creatione Clementis VII. Sum. P. nt. aliaque Carminum miscellanea, & de Aquilejæ Patriarchis liber in folio magno corio coopertus, continens quoque

Annotationes in Lucanum, Epistolas, & Epigram.

Epistolarum liber alter in fol. pag. 100.

In Apulei libros Commentaria volumen in 4.

Codex alter Græco idiomate exaratus in fol. pag. 400. circiter, continens varias leſiones ad Adolescentes græca lingua erudiendos.

Compegit quoque Daniel, & in Nuncupatoria Expositiones Prisciani ad Andream Mocenicum Patritium Venetum, se illas quondam in hominum manus emissurum promisit, sed in Bibliotheca Franciscana non reperitur.

Enchiridion de Prisciani Numeris, Ponderibus, & mensuris, deque præexercitamentis Rbetoricis, ac de Versibus Comicis, necnon de situ orbis, & declinationibus.

Nec desunt alia monumenta, quæ cultissimum Poetam Daniele testantur. Leguntur enim ejus Epigrammata libro Collectaneorum in funere Seraphini Aquilani Bononię 1500 Extant & ejusdem Elegiaca præfixa Christophori Marcelli Veneti Commentariis in libros Aristotelis de Anima, Venetiis 1508. ejus item Epistola, & Epigramma occurrit initio Commentariorum Lucę Pacioli in Euclidem, Venetiis 1509.

Non caruerunt Danielis libri obtreſtatoribus, & singillatim in Com-
menta.

mentarios Senecæ Traged. ex quibus Cornificius, & Labinius ab ipso enunciantur in Apologia ad Thomam Mocenicum in Vestibulo Operis. contra quos Polydorus Comes Cabaliatus Cajetani discipulus elegiaca tetendit spicula.

Inter ejus præclaros Discipulos quoque emicuit, Franciscus Sfondratus S. R. E. Card. Pater legitimus Gregorii XIV. de quo infra, ut notat Johannes Jacobus Crottus in Oratione habita die, qua Sfondratus Collegium J. C. Cremonensium indeptus est, ubi: *Cunabula Græcæ literaturæ per annum tempus Daniel Cajetanus ex facultate rarissimus illi dedit.*

Impensè amicitiam excoluit Summorum Virorum M. Antonii Sabellici, ut ex ejusdem Sabellici Epist. Andreæ Alciati, Marii Equicolæ, Hieronymi Vidæ, Johannis Baptistæ Speciani, Nicolai Bottæ, Jo: Francisci Quintiani Stoæ.

Eundem cum encomiis extulere præter memoratos.

Ludovicus Cavitellus in Annal. ann. 1528.

Antonius Campus Hist. Crem. lib. 3.

Gesnerus in Bibliotheca &c.

Vediolus in Orat.

Faballus in Orat.

Zava pluriès in suis operibus

Julius Tartesius de Nobilitate pag. 94.

Johannes Ludovicus Arisius ejus discipulus in Carm. M. S.

Saussevinus in Hist ubi de Cremona &c.

Dum mihi in evoluendis publici Archivii monumentis, & præcipuè in Fragmentis annorum 1526., & 27. sequens Epistola ad manus devenit, optimum duxi, cum de Cajetani virtute, et meritis agat, hîc ab archetypo exscribere

Dux Mediolani &c.

E Gr., et Nob. dilecti nostri: Essendo M. Daniele Cajetano nostro dilettissimo, per le rare virtudi sue, ornamento non solo ad quella nostra fidelissima Città, ma à tutto il Stato nostro, et desiderosi, che Egli sia intertenuto sino alla recuperatione della Città nostra di Milano, che li possiamo dare la sua solita lectura con una provisione condecante, come è nostro desiderio, poiche per la mala qualità de tempi non possiamo supplire, hora mi è parso scrivervi le presenti nostre, esortandovi, e caricandovi per intertenimento del prefato M. Daniele, volerli pagare la pensione altre volte ordinata, et de tal cosa, oltre che sia minima, et la farete volentieri per essere de vostri, ne sarà di somma satisfactione, e ne serveremo perpetua memoria, però non manchareti.

Laudæ 17. Octobris 1527.

Signat. Franciscus.

Subscript. Ritus.

A tergo. Egr., & Nob. Præsibus negotiis Civitatis Cremonæ nostris dilectis.

Ma.

Majora de Daniele si quis scire desiderat, legat hæc carmina, quæ de se ipso scripsit in Hendecasyllabis M. S.

Natura Ol. Danielis Cajetani ad Lectorem.

Est promptus, vigil, excitatus, acer,
 Attentus, memor, obuius, facetus,
 Est somni impatiens, cibique parcus.
 Præceps in choleram, citrà furorem,
 Turbatus simul, & simul serenus
 Quenquam odisse nequit, licet sit hostis,
 Non odisse, sed aptus est amare,
 In Græcis studiosus, & latinis;
 Hac causa Venetas adivit oras
 Præcox floridulus puer per annos
 Conceptus Cytberejo sub astro
 Commixta Jovis, astuante flamma
 Majorum reverentia, & minorum
 Omnis prosequitur, parique cultu,
 Omnes vult Socios nisi impudicos
 Vestitur mediocribus lacernis
 Gemmas in digitis gerit vetustas
 Lotus splendidus, & Coma impexus
 Est porrigineis notis iniquus
 Exborret scelus, appetens bonorum
 Rem non vult alienam, & indecentem
 Quicquid vult, decet elegans id esse,
 Utique & pulchrè, amavit usque pulchra;
 Si quid turpe in amando perpetravit
 Statim poenituit gravi dolore,
 Nec postac repetit illud unquam
 Quamvis & caro fetida ipse sanguis,
 Qui peccat, nisi postulas remitti
 Ille est ferreus, & reus baratri
 Nec spes ulla sibi, est Deum Videre.
 Legit plurima publicus professor
 Jussu Casaris, Insubrum, & Senatus
 Merces annua christini trecenti
 Testes sunt Aquileja, & Cremona
 Magno Antenore gymnici penates
 Et Metropolis altera alta Roma
 Passorum illius acriter, laborum
 Restant hendecasyllabi agminatim
 Septem scilicet sine gratia, & lepore
 Ullo, quos tamen trudere lector
 Miti cuspide saucies memento

Insignes

*Insignes charitum huic fuere, pulchra
 Virtute auspice nobiles amici,
 Primates Patriæ facti periti
 Juris de numero referre quoque
 Per.... Fosippium Brumanum
 Tanquam Scævolam habeo præferendum
 Multis & Veterum, & recentiorum
 Mannam, Quem Fabio optimo tabellis
 Pingendis bene comparare possis.
 Argentam neque præterire fas est
 Haud vulgariter, ore, legibusve
 Favendo, peritissimis disertum,
 Hunc Magnum Albutium Titum putasses
 Si Ætate Albutii esse contigisset
 Et Prætor Ligurum Urbe Schinbinellus
 Cunctis Nicoleon taceo Botta
 Haud possum Speciano id imperante
 Istorum alterutrum Virum labore,
 Doctrina omni-gena, decore frontis
 Magnis Principibusque, Regibus
 Alti Consilii æstimatione
 Gratum pono, nescias amantes
 Inter se se aded invicemque certant,
 Innata faciles benignitate
 Hii in ardore præpares amabant
 His vitam, omnia pignora obligavi,
 Hos propter bona cuncta mihi obtigerunt,
 Ut possim genios meos fateri &c.*

LXXXIX.

Daniel Burgus J. U. D. in Patriæ Collegio die 19. Decembris
 1488. adnumeratus, quantum robur in obeundis negotiis tùm
 domi, tùm foris haberet, testis est Patria, à qua inter Decuriones
 eligitur Testis Urbs Senensis, quæ Prætorem obtinuit, Testis Lu-
 dovicus XII. Francorum Rex; qui Cremonensium Oratorem
 unà cum Lodovico Sfondrato Equite, Ottolino de Cautiis, &
 Raphaele de Segafeno anno 1515. est admiratus, Testis denique
 Franciscus Gonzaga Mantuæ Princeps, qui eum inter ejus Urbis
 Reçtores, ac Aulæ Consiliarios promovit.

*De eodem Bressianus in Coll., &
 Syllabi F. C.*

Laudatur à Daniele Cajetano in Carm. M. S.

LXXXIX.

Paganinus Ugolanus Nicolai F. ingenii eminentia perspicuus, in albo J. C. Patriæ die 2. Februarii anni 1491. descriptus, nec nõ inter Patriæ Decuriones cooptatus, omnibus sapientiæ numeris absolutus excellebat. Ejus obitum, anno 1505. pestilenti morbo secutum, deplorat *Johannes Jacobus Crottus in Oratione. Non absq; gemitu meminisse Paganini Ugolani, inter optimos Juris Moderatores sedem non postremam sibi vindicantis. Hæc flebilis tot illustrium virorum memoria &c.* Hujus Imago depicta inter alias Illustrium Virorum Cremonensium, prostat in insigni Palatio Nicolai de Raymundis nostræ Urbis Archiatri, ac summa nobis benevolentia conjuncti. Memoratur in *Syllabis J. C. de Coll., & in Opusculo Bressiani Colleg. J. C. inscripto.*

LXXXIX.

Joannes Baptista Malumbra Federici Filius, ex Vicinia S. Donati in Coll. Jurisperitorum receptus die 23. Maii 1470. Jurisprudencia clarissimus, Latinis, Græcis, ac Hebraicis literis opiparè eruditus, in quibus multa scripsit. Equestri dignitate à Jo: Galeatio Maria Sfortia donatus, ejusdem ad Alexandrum VI. Orator pro bello sedando, ut ejus consiliis, & votis evenit. Dum esset Ecclesiæ Majoris Ædilis, molem admirabilem, quam Baptistrium materno idiomate vocamus, ornamentis ditavit, ut ex marmorea inscriptione ad sinistrum latus extrà portam constat, jam relata pag. 351. ex hac antiqua Familia præter alios, ut supra recensitos fuere Johannes Consul Cremonæ anno 1258. Matthæus Jo: Galeatii Vicecomitis Mediolani Ducis, Vicarius Brixix, Bergomi, Cremæ, Veronæ, & Vicentiæ; Aloysius Episcopus Arbæ Iusulæ Illyrico adiacentis, nec non Thomas Corcyræ Nigræ Antistes ex Ord. Prædicatorum titulo Beati insignitus continuis fulgens prodigiis. Noster Baptista refertus meritis, & virtutibus, abscessit è vita die 29. Novembris 1519. sepultus in Peristylio S. Domini, non sine publicis lachrymis.

Regnante D. Joanne Galeatio Duce Mediolani sexto, & Ludovico Patruo felicissimè gubernante. Joannes Baptista Malumbra J. U. D., Jacobus Treccbus, & Robertus Guazzonus Patriæ Nobiles, ac Fabricæ Virginis Conservatores, Hoc Sacratissimum Baptistrii Templum plumbeo tegmine illustrarunt, Anno Christi Mccccclxxxix.

De eodem Bordigallus in Epitaphiis.

Anno 1499. ad Rempub. Venetam, cui Patria se dederat, pro eadem unà cum aliis Patriitiis adivit legatus, ut publica redderet obsequia, & obtineret confirmationem privilegiorum, quorum præfationem (ut rem gratam Lectori faciam) hic subnectam.

AUGUSTINUS BARBADICO, Dei Gratia Dux Venetiarum &c. Universis, & singulis tam Amicis, quam Fidelibus præsens privilegium nostrum inspecturis salutem, & sinceram dilectionis affectum. Nulla re magis gloriari majores nostri consuevere, nostrumque Dominium, quam omnibus compertum facere, qualis sit Status nostri liberalitas, & munificentia erga nostros devotos, & benemeritos. In quo peculiari instituto nostro perseverantes, cum secuta foelicissima deditione fidelissimæ Civitatis Cremonæ ad devotionem, & obedientiam, nostram præsentiam, & conspectum nostrum adiissent Spectabiles Viri Baptista Malumbra Juris utriusque Doctor, Jacobus Treccbus, Comes Alphonsus de Persico, Nicola de Dovaria, Franciscus Benzonus Doctor, Petrus Martyr de Ferrariis Doctor, Joannes Franciscus Marianus, Thomas de Gallarate, Eliseus Raymundus, Ludovicus de Sfondratis omnes Equites, Benedictus dell' Affaytate, & Gabriel de Maynoldis Oratores, nec non Sebastianus Cyria Cancellarius Magnificæ Communitatis Cremonæ, Et post præstitum nobis, & Dominio nostro, nomine antedictæ fidelissimæ Civitatis, & universi Populi Cremonensis debitum, & solemne veræ, ac perpetuæ fidelitatis juramentum, cum omni reverenti, & accommodata verborum forma, à nobis petiissent confirmationem Capitulorum, & promissionum antedictæ Magnificæ Communitati factarum, in foelici adeptione nostra Civitatis prædictæ, per Provisores nostros generales, aliasque novas petitiones nobis porrexissent, & ipsis Oratoribus (ob imminetia quibus impliciti fuimus negotia) non potuissimus integram expeditionem præstare, licet constans propositum, & intentio nostra semper fuerit non dissentire, quantum honestè, & convenienter liceat, à desiderio præfatæ Magnificæ Communitatis nostræ, vocati fuissent Cremonam ab antedicta Magnificæ Communitate novem ex prædictis Oratoribus, substitissentq; Spectabiles Equites Nicola de Dovaria, Eliseus, & Ludovicus de Sfondratis cum præfato Cancellario, instantes ultimam responsionum nostrarum restantium; nos utpotè, qui illam fidelissimam Civitatem, & Charissimum Populum nostrum summa charitate, paternaq; dilectione amplexi fuimus, non deficientes à consueta benignitate, & clementia Status nostri, sed eam latissimè diffundentes in beneficium, bonorem, & commodum illius magnificæ Communitatis, & Populi nostri, ipsis capitulis, & petitionibus libenti, gratoque animo admissis, singulis ipsorum cum Senatu nostro singulariter respondimus, ut infra, mandantes cum antedicto Senatu nostro omnibus, & quibuscunque Potestatibus, Capitaneis, Rectoribus, Provisoribus, Officialibus, Vicariis, & aliis quibuscunq; subditis nostris, ad quos spectat, vel in futurum spectabit, ut præsens privilegium, concessionem, & deliberationes nostras, plenè, inviolabiliterque observent, ac ab omnibus observari faciant, nec contra eos aliquis præsumat, aut contendat, sub indignationis nostræ pena. Ad primum, quod incipit: Quoniam dominantes etiam absque lapidibus, & calce se fortificare consueverunt, videlicet subditos suos amore, & beneficiis complectendo juxta illud, non armis Urbes, populi sed amore

tepen.

tenentur; Ideò Civitas Cremonæ, constanti fide, ex natura decorata audet intrepidè postulare, quòd ea beneficia sibi impendantur, quæ infra his capitulis continentur. In primis, quòd tota Civitas, & universus Populus Cremonensis cum sua Diocesi unanimiter, concorditer, & alacriter dederunt, & dant se, & totam Civitatem præfata Serenissimæ D. Venetiarum, responderunt, quòd in nomine S., & Individuæ Trinitatis Patris, Filii, & Spiritus Sancti, & ad honorem, & gloriam Beatiss. Evangelistæ S. Marci protectoris nostri libenti, & jucundo animo acceptamus, & devotionem, & obedientiam nostram fidelissimam Civitatem Cremonæ, quam ob summæ fidei erga nos, & statum nostrum collocavimus, Nec ei ullo unquam tempore defuturi sumus in iis omnibus, quæ dignitatem, & ornamentum illius Magnificæ Communitatis, ac commodum, & beneficium illorum fidelissimorum Civium nostrorum concernere dignoscemus etiam &c.

LXXXIX.

GEorgius Cambiagus innumeras ingenii nactus dotes, in arte oratoria non modicos edidit partus, qui versantur hoc titulo inter eruditorum M. S.

Orationes varia.

Piè è vivis excessit die 20. Octobris 1518.

Bordigallus de eo cecinit:

*Protector Patriæ fuit iste Georgius æde
Cambiaga sapidus, Religiosus homo.*

*Dulcis in eloquio, cujus prudentia clara
Emicuit Patria moribus ingenio.*

*Ossa jacent, virtus tamen, & sua fama remansit
Æterna in terris, spiritus in Domino.*

Inter Oratores Patriæ ad Franciscum I. Galliarum Regem refer-
tur à *Bressiano* in Coll. ubi de Petro Martyre Ferrario.

LXXXIX.

GEorgius Piscius, seu Pessus elegantis Vir ingenii, nonnulla modulatus est, quæ, suprâ mediocre Poetarum subsellium collocandum arguunt. Scripsit quoque soluta oratione permulta, quæ exoptantur.

Obiit die 5. Decembris 1516.

Bordigallus ejusdem meminit in Epitaphiis:

*Mors rapuit Vatem, nomenque Georgius antro
Conditur, egregia stirps sua Pissa fuit.*

*Doctus in eloquio Ciceronis, ut altera lingua
Perfulgens Patria Religiosus erat.*

*Ossa sepulta jacent in mulo, sed spiritus ætra
Scandit, & in Domino dans requiem, fruitur.*

LXXXIX.

Hieronimus Mainardus Juris utriusque Doctor, ingenio maximo, nec non acerrimo judicio, à Ludovico Sfortia equestri dignitate ob merita insignitus : pleraque vulgavit

Legalia consilia, quorum unum satis disertum extat apud me M. S., in quo agitur de pulcherrima reconventionis materia, Ad Divi Angeli legitur.

Sepul. Spect. Clariss. Jur. Utr. Doctor., & Milit. Hieronymi, & Jo: Augustini Fratrum de Mainardis, & Heredum suorum MDII.

LXXXIX.

Bernardinus *Licinius* Nobilis Vir ingenii (quo agnomine insignis quondam apud Romanos familiarum compertus est non indignus) hujus seculi finem illustravit. Eloquentiam in primis coluit, & innocentiam, qualis abundabat in Clodio Licinio Romanarum rerum scriptore, teste Livio, neque defuit in Cajo Licinio Imbrice, qui citatur à Festo, sed desiderata est in Largo Licinio, cujus Ciceromastix memoratur à *Gellio lib. 17. Noct. Art. cap. 1.* pergloriosa quoque excedens vestigia veterum ejus gentis Poetarum Portii Licinii, cujus versus leguntur apud *Gellium eundem lib. 10.* & Caji Licinii Calvi, de quo plura *Lilius Giralduus in dialogis*, Musarum sacris enixè operatus est. Latino proinde carmine varia porrexit cum venustate, & lepore extant inter cætera ipsius

Epigrammata in Funere Seraphini Aquilani Poete Itali.

Quæ cum aliis ejusdem argumenti ab Joanne Philotheo Achillino collectis, prodire Bononiæ typis Caligulæ Basilerii, Anno MDIV. Alia desiderantur.

Dum Nobilissimam Urbem Bononiensem, ubi studiis legalibus adhuc Adolescens Autor operam dedit, in hoc libro postrema vice commemorat: tenetur hic etiam Amici sui Bononiensis Petri Antonii Bernardoni Poetæ disertissimi, nuperrimè ad Aulam Cæsaream ob merita, & doctrinam vocati, nomen in amoris pignus referre.

LXXXIX.

Stephanus Niger ex Oppido insigni Catalis Majoris, de quo (quamvis amarè) repetam quid de eodem digesserit *Pierius Valerianus lib. 2. de Infœlitate Literatorum*. His tertium addemus Stephanum Nigrum Cremonensem, Græcarum literarum studio Nobilem, quas Mediolani per annos multos docuerat. Incidit is in eam temporum calamitatem, qua nulla multis ab hinc annis illi Urbi ærumniosior accidit. Ea enim ab Hispanis oppressa, bono cuique Viro illic esse miserrimum fuit. Nam in summa gladio-

rum

rūm impunitate, omnia sine legibus, sine judiciis, sine jure, sine fide, relicta erant direptionibus, & incendiis. Tām misero igitur tempore, & salariis, & alia omni minervali mercede defraudatus, ad extremam redactus paupertatem, & temporum perturbatione, dum turbulentis tot, tantisq; rebus urgeretur, neque ulla ex parte allevationem ullam speraret, in lachrymis, & sordibus infœlicissimè defuit.

Extant tanti Viri æterna monumenta.

Commentaria in Hermogenem. Ad Ant. Pratum.

Dialogus de reconditis Græcarum literarum penetralibus:

Mediolani in fol.

Dialogus Mercurii, & Stephani de laudibus Joannis Grolierii Lugdunensis.

Commentaria in aurea carmina Pythagoræ.

Prefationes in Homerum, Pindarum, & Titum Livium.

Epistole nonnullæ.

Oratio in Adventu Patriarchæ Aquilejæ in Forum Julium habita.

De nimio vitæ luxu, sive Collectanea ex Athenæi Symposiariis nempe, de Heluonibus, & Bibacibus, de generibus poculorum, de inventione coronarum convivalium, de Unguentis, de Musicis Instrumentis, de Bellariis, de Saltationibus, de Parasitis, de generibus placentarum, de scortis Insignibus, de Vino.

E Græcis quoque transtulit

Heroica Philostrati, cum ejusdem observationibus in Pausaniam Iconum Philostrati lib. II.

Aurea Carmina Pythagoræ.

Orationem Musonii de Optimo Principe.

De nimia obsoniorum appetentia.

Isocratis Orationem de Regiis Muneribus. Hæc omnia excudit Mediolani Joannes Castellionus 1521., & Basileæ Henricus Petri 1532.

Plutarchi Liber de Fraternali Benevolentia, & Oratio ejusdem Consolatoria, ad Appollonium Basileæ cum reliquis Plutarchi Opusculis latinitate donatis.

Tradit & Cavitellus ad annum 1497. è Græcis Latinos fecisse Theophrastum, &

Pausaniam Verùm fuisse reor (ut suprà innuimus) Heroica Philostrati, & Pausaniæ

Scripsit & Carmina Varia. Mediolani, ut vidimus, diù degit, humaniorum literarum professor; Undè Mediolanensem aliqui sunt arbitrati, ut Gesnerus in Bibliotheca Instituta, ejusve Afsectæ, quibus adhæsit perperam Abbas Philippus Picenellus in Athenæo Literat. Mediolan. Verùm & ipse purè se Cremonensem fateatur, in limine Introductionum Anatomicarum Jacobi Berengarii de

de Carpo, Bononiæ editarum typis Benedicti Hectoris anno 1523. extat enim ibi tersum epigramma cum hujusmodi Auctoris mentione *Niger Cremonensis de Casale Majori &c.*

Inter præcipuos Amicos habuit magnum Juris, ac omniis eruditionis Oraculum, Andream Alciatum, à quo crebrò illustribus carminibus commendatur.

Scriptores de eodem loquentes sunt, ut adnotavi,

P. Angelus Aprosius in Bibl. Aprosiana pag. mibi 412., qui de eodem scribentem refert Laur. Legatum in suo Lyceo Herculis, ac notat scripsisse Epistolam, quæ ad eximium Virum Joannem Franciscum Marlianum accessum parat.

Geraldus Vercellanus Sequanocelta in Substructis ad Jacobum Minutium Reg. Consil., ac Senatorem carminibus grecis M. Antonius Sabellicus in Epist.

Jo: Jacobus Frisius in Bibliotheca &c.

Fabianus Justinianus, Hofmanus in Lexico &c.

Laur. Legatus in Museo Cospiano lib. 2. cap. 3.

Joseph Maltraversus in Opusculo Italico de adnotabilibus Casalis Majoris.

Ejus Opera Carminibus quoque encomiasticis prosequuti fuere celebres Poetæ, Bartholomæus Dardanus, Bartholomæus, & Franciscus Philippinæi, Joannes Bithynius Pusterla Placent. Albertus Laurelus, Hyacinthus Arpinus, Jo: Petrus Ghurcius Vercell. Jo: Bartholomæus Marlianus &c.

LXXXIX.

Valerius Schitius, Legum Magister doctissimus, anno superiore in Collegium receptus, non verò tiara doctorali catamidiatus, ut plerisque nostris evenit temporibus, de quibus egregiè *Venubius in Sphinge Philosophica cap. 25. Venit, inquit, stultus Juvenis ad Templum, doctoris insignia recepturus, Præceptores illum celebrant, seù amore, seù errore: Tunc ille, vulgus stupet, applaudunt Affines, & Amici: Ipse jussus Cathedram ascendit, cuncta jam ex alto despiciens, & nescio quid confusum murmurans. Tunc Majores certatim divina locutum laudibus ad Cælum tollunt, tinniunt interim Campanæ, strepunt tubæ, volant annuli, figuntur oscula, vertici rotundus, ac Magistralis Bonetus apponitur. His peractis, descendit Sapiens, qui stultus ascenderat. Mira prorsus transformatio, nec Ovidio cognita. Sic fiunt hodie Sapientes, verus Sapiens fit aliter.* Hactenus ille. Schitius, inquam, propria virtute fultus, apud Duces Sforciados Orator pro Patria, ac ejusdem ex Nobilibus Decurionibus summè pretio habitus fuit. adhuc prostant ejusdem

Consilia in Jure elucubratissima

anno 1505. tempore pestis ad superos convolavit. Ejusdem meminere *Bressianus in Colleg. J. C., & Syllabi J. C. Coll.*

Jo:

Jo: Jacobus Crottus in Oratione Flebili, de qua crebrò facta fuit mentio. Non dissimili trahitur fato Valerius Scbitius circumspècta virtute, mirabilique eloquentia insignitus.

LXXXIX.

Thomas de Raymundis Marci F. J. C. Patrio Collegio datus die 24. Junii 1488. non tam de Jurisprudèntia, quàm de poli-
tiori literatura præclarè meritus, ac Hierosolimitano itinere insi-
gnis. pandidit *Carmina contra Hypocritas*, & librum inscriptum
Peregrinatio ad loca Sancta Hierusalem. Dicitur obiisse anno 1510.
quo tempore simplices hosce Musarum Flores super ejus urnam
sparsit *Dominicus Bordigallus*.

*Et splendor, Patriæque decus, doctoque peritus
Raymundus Thomas clauditur hoc tumulo.
Hierusalem Miles dicendi & lingua disertus
Alter Aristoteles, Fons quoque Pieridum:
Mors rapuit, mortalis erat, sua membra quiescunt
Surrectura polo tempore Judicii.*

*Bressianus in Coll.
Syllabi F. C. Coll.*

parce lector, si noster scriptor Hypocritis hostis acerrimus, oc-
casione mihi præbet hinc nonnulla subdendi, quæ ex Doctrina
Chrysologi serm. 7. scribit *Jo: Prideaux Orat. 12. inaugurali p. m. 426.*
edit. Tigur. graphicè Hypocritam delineando.

*Frater in ore, & pugio in manu; sacrificium in specie, & proditio in affe-
ctu, lacrymæ in oculis, & laniena in corde, Joabi, Absalonis, & Is-
maelis sacerrima sunt emblemata. Ità salutat Sicarius, & obtruncat.
Sacrificabit nequam, ut patrem prodat; plorabit Tyrannus, dum Fra-
tres destinat ad internecionem, ut Crocodillus, dum prædam devorat.
De Scytala serpente notat Isidorus, tot illum afferre dolores, quot ha-
bet colores. Nullus Poetarum Protheus, nullus Vertumnus varietati
Hypocrite nocendi artes expresserit, simulabit cum Herode Infantis cul-
tum, quem meditatur tollere è medio: Orabit, jejunabit, elemosynas
distribuet cum Phariseis, sed tantum, ut ab Hominibus conspiciatur, &
laudetur. Magister dicet, & applaudet, cum capiti insidiatur, &
quod rectum est, dissimulabit, ut, quod iniquissimum est, consequatur. Osculatur
ut prodat, convertit ut pervertat, orat, ut devoret, minuta exagitat,
dum graviora negligit, parentat occisis, dum pergat occidere. Externa
mundat, ut interiora talia esse credantur, sic ut Regnum Cælorum
recludat aliis, quod nec ipse cœtetur, nec curat intrare &c.*

LXXXIX.

Petrus Martyr Ferrarius Vic. S. Andreæ J. C. illius sæculi judicio
emendatissimus, die ultima Aprilis anni 1495. Collegii honore
præditus, permulta eloquentia pollens ad Rempubl. Venetam,
ut

ut scripsimus in Baptista Malumbra, pro Patria ablegatur equestri ordine insignitus, cum non solummodò partes sibi demandatas ex Voto adimpleverit, verum in sui admirationem Summates illos sapientissimos accenderit. Alteram exindè ad Franciscum hujus nominis Primum Francorum Regem, unà cum Comite Georgio Persico, & Georgio Cambiago Patritiis, legationem difficillimo rerum statu obierit, cum Pater Patriæ multò frequentius fuerit nominatus, Literarum innato amore adeò succensus, quoad vixit, ut vel plenè moriturus à librorum evolutione desistere noller, vel alter Solon, de quo scribitur, qui cum in lectulo morti proximus decumberet, inaudissetque assidentes Amicos de re quapiam submisè, nè ipsi molestiam parerent, disputantes, erecto, ut potuit, jam semimortuo capite, rogasse eos perhibetur, ut aliquantò loquerentur clariùs sibi, si etiam moriens aliquid discere potuisset, discessum à vita jucundiorè fore. Scripsit opera permulta, inter quæ

Dissertationes Legales. Mortalitatè onus deposuit decimo quinto Kal. Decembris 1527., ut indicat *Daniel Cajetanus in Carminibus M. S.* occinens inter alia hoc epitaphio.

*Hic Prudens Moderator est humatus,
Qui dici Patriæ Pater solebat
Petrus Martyr Eques, satus vetustis
Ferrariis pietate, veritate
Nullus Nobiliorque, nec clariorque
Hic post fata, Homini est honor superstes.*

In Portæ marmoreæ superliminari, qua itur ad Turrim majorem, sedet hæc Inscriptio. *RR. Christi Morte Triumph., & Genitricis nostræ, Himerii, & Homoboni Anathema. Petrus Martyr Ferrarius J. U. D. & Eques, Jacobus Guazzonus, & Jacomatius de Guarna Salerno Fabr. Præfecti, Petrus Felinus Quæstor, & Laurentius Trotus faciebant anno MDIII.*

MD.

Thomas Ceriolus laurea legali insignitus, præstantissimum Patriæ Judicum Cœtum, universa plaudente Urbe, ingressus die 3. Decembris 1473., summæ prudentiæ cum esset, & gravitatis exemplo comendabilis inter Decuriones sequenti anno admittitur, ac aliquandò in arduis negotiis ad Duces Mediolanenses legatus est. vulgavit

Consilia legalia.

Bressianus in Coll. J. C.

Autores Syllaborum tum M. S. tum typis edit. de J. C. Coll.

Fitque etiam de Ceriolo mentio in Catalogo Decurionum Cremonæ ad an. 1474.

Nonnullæ ex Thomæ allegationibus juridicis reperiuntur apud Amicum meum dilectissimum Julium Cæsarem Porrum in Cremonen-

monensî Foro J. C. ac Egregium Caesarum Patronum, non tam Legibus, quàm Theologicis, Philosophicis, Poeticis, & Oratoriis studiis apprimè versatum.

Eod. An.

K Ataldus Manna docta semper ortus, ac præclara familia Philosophus, & Medographus summi census, Græcæ, Chaldææ, ac Hebraicæ elocutionis doctissimus, vulgavit

De Nexu utriusq; Philosophiæ lib. 2.

De Pulsibus.

De Morbo Gallico lib. 2.

De Generatione, & Corruptione lib. 5.

De Semine infecto lib. 2.

Kataldum laudibus extollunt *Ant. Campus hist. lib. 3. Daniel Cajetanus in Carmin. M. S.*

In Ecclesia D. Augustini prostat Inscriptio literis cubitalibus extensa in stylobate secundæ Columnæ ad lævam.

D. O. M.

Kataldo Mannæ Medico clarissimo Petrus Manna Medicus F. Patri Benemerenti, & Thomæ Manna, J. C. Oratori Urbis incomparabili Fratri Cariss. hoc monumentum dedicavit Anno post Christi Nat. MDXLV. Kal. Novembris Imp. Cæs. Carolo V. Aug.

Cum de hoc Medico insigni mihi summo contigerit, non possum hunc librum libenter absolvere, nisi alium Egr. Medicum Cremonæ Amicum meum humanissimum recenseam, & scilicet Homobonum Pisonem Philologum etiam ornatissimum, nunc publicè medicinam profitentem in celeberrimo Patavino Gymnasio.

Eod. An.

A ngelus de Soncino ex Ord. Min. S. Francisci, ad cuius æterni nominis gloriam repetere allubescat, quæ de eo scribit *Haroldus in Epitome Annalium Vvadingbi Anno 1540. num. 80. de Provincia Corsicæ S. Francisci Brandi, ubi decessit Angelus de Soncino Provinciae Januæ Definitor Generalis, Vir Venerabilis, & Pius, Insignis Prædicator, & zelator præcipuorum suæ professionis, mira corporis maceratione à cibus abstinens, solo pane, & aqua, ac fructibus contentus. Missus bujus Provinciae Vistator laboribus, & penitentiae exercitiis attritus, vitam sancto sine quievit.*

Ex iisdem Ordine Franciscano, & Patria inter Beatas recensita in *Martyrologio Mediol. edito nuperrimè à doctissimo P. Paulo Bosca, occurrit sub die 1. Novembris Modesta de Soncino.*

Eod. An.

A mbrosius de Soncino ex Familia de Tormolis Ord. Præd. Conversus, humilitate, obedientia, silentio, oratione, & labore admirabilis, verè Dei Servus, non literarum ignarus, scripsit italicè

Tomo I.

Eec

Vitam

Vitam B. Luchinae de Soncino, &

Vitam B. Jacobi de Ulmo, ex cujus scriptis P.P. Silvester Prierius, Isidorus Mediolanensis, & Jo: Ant. Flaminius suas latinas deduxere. Fuit & antiquarum Vitriatarum Artifex præcellens, ut notat Leander de Albertis in descriptione Italiae. Divinis meritis plenus bonos implevit dies anno circiter 1500.

Bressian. in Corona Vir. Illustr. lib. pr. ubi illos recolat Sanctitate Insign. Peregrinus Merula in Collectione Vir. Cremon. Sanctitate Illustrium.

Altamura in Biblioth. &c. Beati præ nomine eum memorat.

Ant. Senensis in Chronico, & Biblioth. &c.

Rovetta in Biblioth. Cronologica, & alii plures, ac præcipuè Scriptores de rebus Ord. Præd.

Laur. Legatus in Mus. Cosp. lib. 3. cap. 6.

Floruit & hisce temporibus vitæ Sanctimonia celebris, & ex eodem Ord. Præd. Clericus Franciscus Cropellus pariter à florentissimo Oppido Soncini, de quo *Peregrinus Merula, & Bressianus loci citatis. Jo: Michael Plodius Vit. Vir. Illustr. Seraphinus Razzius in hist. &c. & ex Monialibus ejusd. Ord., & Patria Venerabiles Luchina de Stropenis, seu de Barbobus, Prisca de Rizzolis, Octavia ex Comitibus de Covo, ac*

B. Stephana de Quintiano appellata, ibi in Monasterio S. Pauli sepulta multis effulgens Miraculis, ut indigitant scriptores ejusdem Vitæ, & præsertim Fœlix Corona de Tintis Cremonensis ejusdem Monasterii alumna in suo libro edito Cremæ 1658. apud Jacobum Ferrarium.

Eod. An.

CAmillus de Ferrariis Presbyter sæcularis, pietate gravis, & eloquentia potens permulta elucubravit opera ad salutem animarum, ut optimum Sacerdotem decebat; non erat enim ex illis, quos increpat *Johannes Maria Capalla libro Arca salutis muncupato, qui Juda luem imitentur, qui ad solam pinguedinem Muneris Ecclesiastici, & beneficium obtutus desigentes anhelant, renuunt autem quæcumque non sunt conspersa pinguedine temporalium reddituum, quæ autem pinguiâ conspiciunt, non solum porrecta suscipiunt, sed & invicem, & è manibus distribuentium quo possunt covatu extrahere, moluntur.* Ejus libri sunt

De Officio Parochorum lib. 2.

De Sacramento Penitentiae lib. 3.

De modo visitandi infirmos.

Bressianus in V. R.

Hisce fermè temporibus floruit Jacobus Ferrarius latinæ, Græcæque apprimè doctus, ut scribit *Comes Franciscus Persicus in proo- mio libri IV. suæ Hist. M. S.*

Ano-

Eod. An.

A Nonymus Cremonensis Astrologus floruit circa annum Domini 1500., vel paulò ante; Quem acrius impugnavit Paulus Orlandinus Florentinus Abbas Camaldulensis, sui que Ordinis Vicarius Generalis in *Libro satyrico contra Astrologos*. Qui est Opus sextum *Eptatici*. Eptaticum istud servatur M. S. in Bibliotheca Angelorum Florentiæ, ejusq; præter alios meminit *V. C. Jo: Mabillonius in suo Itinere Italico*. Ut verò in tenebris omninò non delitescant, tum quæ Anonymum hunc scripsisse, tum occasionem, quam eum calamo castigandi habuisse Orlandinum, licet inferre ex hujus Opere, undè hic nonnulla subiicio ex *Eptatico M. S. excerpta*. Tractatus itaq; hujusmodi inscribitur. *Eptaticum opus sextum liber Satyricus contra Astrologos: ad Dominicum Maurocenum D. Marci Procuratorem*. Incipit verò: *Fr. Paulus Orlandinus Vicarius Generalis Congregationis S. Michaelis de Murano Camaldulensis Ordinis, Magnifico, & Generoso Viro, & D. Marci Ecclesie Procuratori celeberrimo S. P. D. cum accessisset nudius tertius ad nostrum S. Michaelis de Murano Cœnobium Magnifice Dñe, simul, & præclara animi tui virtute coram Rev. Abbate, aliisque nonnullis hujusmodi Monasterii Fratribus obtulisses nobis Cremonensis cujusdam Astronomi schedam quampiam, Ea utique perlecta, quid ego super illam sentirem, continuò me interrogasti Ego verò &c. deindè absoluta Epistola ad Maurocenum sequitur.*

Cap. primum Argumentum totius Operis. Cum autem pagella Cremonensis hic de compluribus passim agat, nè quid supervacuum, atq; indecens hic à Nobis interponatur, Tetragonum effingemus quempiam, simul ac rem omnem in actus fermè quatuor dividemus, ut constet quid sit id, de quo à nobis in præsentia disputetur. Is igitur tandem Astronomus abhinc decennium composuit, in suis climatericis indicium quoddam, in quo ipse principaliter agit de Adventu Antichristi, atque idcirco de novissimo die, dicens anno Domini 1505. Antichristum nasci debere, & anno 1530. eundem esse cunctis gentibus manifestandum ad efficiendam Religionem illam, quæ sub Planeta Lunæ constituta sit, quemadmodum & Religiones quælibet sub planetis suis. Dicit insuper Antichristum ipsum de Virgine esse nasciturum, quoniam scilicet mater ejus etiam post partum Virgo permanebit; Concipiet autem illum ex incubo Damone, ut Merlinus fuit à sua Matre conceptus. Hæc est fermè summa rerum ex libello illius. Qua super &c.

Præstantissimis sui ævi, doctissimisq; Viris accenseri jure potest Orlandinus portentose propè memoriæ vi, pietate, literisq; gravioribus nedum, sed Poeticis etiam excellentior, ut celebratur ab *Abbate D. Petro Canneto Amico meo doctissimo in Bibliotheca Camaldulensi M. S.*

Quinam fuisset Anonymus iste Cremonensis Astrologus, operæ pretium esset acu rem tangere. Verùm quia enarrata ad dede-

cus magis, quàm ad ejus gloriam exscripta videntur, satis est id pandidisse; nihilofecius ut meo instituto morem geram, hunc Astrologum tali affectum calumnia Baptistam Plasium fuisse arguerem, de quo suprà ad annum 1483. facta est mentio. Hic enim Venetiis circà eam tempestatem admodum notus illuxit: Quippè ille fuit, ut legimus, qui Francisci Foscarì Ducis à Reip. summa dignitate nonnullos antea menses depositionem præviderat

Hanc igitur planissimè dixi calumniam, non quidem ab Orlandino ut potè Viro candidissimo contextam, sed ab Æmulis, ac Invidis Plasio somniatam, ac commentitiis figmentis inventam, ut tanti scriptoris gloriæ detraheretur, cum schedam ab Abbate Orlandino allegatam quilibet effingere posset, ac nomine Cremonensis Astrologi inscribi. de hoc porrò, ut meo juridico more loquar, non constare individualiter affirmo; ergo de ea ab Autore Cremon: & saltem à Plasio composita justa nequit adferri sententia. Atqui Plasium Virum suis scriptis celeberrimum de tam celeri Antichristi Adventu juditium promere indubitatum, astronomicis studiis voluisse, perdifficile, quinimmò impossibile mihi suadeo.

EN Amice Lector, primus harum lucubrationum liber, è calamo ad Calcographi præla perductus. Ut prodatur in lucem mentis fœtus, informis quanquam, & immaturus, sollicita paterni amoris pietas coegit, nè fortè, ut (quandoq; contingit) cum Petro Damiano inter Camaldulenses Viro Doctrina, & morum Sanctimonia maximo, queribundus, impari licèt jactura, ingemiscam. De libro enim eidem furto surrepto *lib. 2. Epist. 6.* Divus ipse ait. *Tulit librum meum, quem velut filium unicum ulnis uterina dulcedinis amplectebam.* Ut tui Juditii aleam intrepidè subire possem, ingenio non aded variis Reipublicæ curis exagitato, ac penè detrito, mihi opus erat. At de his veniam à te jam poposci, nequè hinc superiora repetam. Non enim vereor, quin sis prudentiùs acturus, quàm valeam efflagitare. Vale, & fortunare.

LAUS DEO, B. VIRG. MARIE

sine labe concepta, ac

Divo Seraphico S. P. Francisco.

APPEN-

APPENDIX

AD ANNUM MCCXLIII.

Ferdinandus della Manna Vir non asperandæ memoriæ, cum in sacris Ædibus Divæ Lucię dicatis habuerit sepulchrum sic inscriptum ex *Monum: Buschetti*

MCCXLIII. Die 1. Februarii R. Ferdinandus della Manna Theologus, & Philosophus Præclarus Vicarius Generalis Archiepiscopi Ravennæ, & Canonicus S. Petri de Urbe hic situs est.

Ad annum MCCLXXXIV.

Guillelmus Pallavicinus Mediolani Prætor, cujus est epitaphium in Cathedrali Cremonensi à *Buschetto* allegatum.

Guillelmus Pallavicinus Nob. Cremon. Mediolani Prætura fungens, Vir integerrimus de Patria Benem. hic quiescit; obiit anno MCCLXXXIV. v. Kal. Decembris. Manfredus F. Caris.

De alio Guillelmo Pallavicino in Ecclesia S. Abundii Cremonæ id legebatur

Hic requiescit in pace Strenuus Guillelmus Pallavicinus Conductor Armorum Barnabovis Vicecomitis Med. & Cremonæ Domini in bello Fortissimus, & in pace prudentissimus, qui tandem obiit Non. Aug. Anni MCCCLX. Hæredes M. P.

Ad annum MCCCXV.

Matthæus Sfondratus sepultus in Ecclesia S. Pauli, erat Homo doctissimus, ut ex sequenti Epigraphe

Matthæo Sfondrato Philosophiæ, & Astrologiæ Professore Clarissimo, qui in Patria multum elaboravit, hic tandem quiescit. Hæredes Mœst. ne memoria Tanti Viri perderetur Hoc P. M. Vixit An. LXXVI. Mens. IX. Dies XXIII. Obiit xv. Kal. Aprilis A. D. MCCCXV.

Ad annum MCCCLXVIII.

Dominicus della Manna hic est recensendus, si de eo prostat hæc Epigraphe in Ecclesia S. Galli, ut refert *Buschettus*

Dominici della Manna Philosophi doctissimi, Pietate, moribus, ac literis Græcis, Latinis, & Hebraicis eruditi corpus hic jacet. Obiit Pridiè Kal. Martii A. D. MCCCLXVIII.

Ad

Ad annum MCCCLXXXVI.

Ferdinandus Schinchinellus Philosophus, & Astronomus suo ævo celebris; nam pro eo in Templo Divi Lucæ erat tumulus hisce notis obsignatus.

In hoc tumulo jacet Nob. Vir Ferdinandus de Schinchinellis Philosophus, & Astronomus præclarissimus, qui requievit in pace. An. Domini. MCCCLXXXVI. XI. Kal. Martii. Æt. suæ An. LXXVI.

Ad annum MCCCLXXXIII.

Lazarus Ala Ecclesiæ Cathedralis Archidiaconus, cujus encomia hæc carmina perhibent, in eadem Ecclesia ejus sepulchro adiecta, quæ in M. S. Inscriptionibus Buscetti etiam prostat.

*Famosus Virtute sua, quem Pagina sacra
Artes, & Medicina Virum fecere Peritum
Doctorem, quo Cive suo vivente Cremona
Gaudebat multum, natus de stirpe Parentum
Ala, qui factus bonus Archidiaconus bujus
Ecclesiæ situs est hic Lazarus ille Magister.
Annis mille suos Phæbus renovaverat ortus
Tercentum Noviesque decem Tribus, atque notatis
Illius Aprilis conjuncta luce secunda
A Christo nato cum Mors sua lumina clausit.*

Ad annum MCDXXIV.

Orlandinus Maximus de Roma, inter insigniores sui temporis Medicos recolendus, ut habetur ex hac inscriptione sepulchrali in Ædibus Divo Sylvestro sacris.

Egr. & Nob. Artium, & Medicinæ Doctor D. Orlandinus de Maximo de Roma hic situs est. Obiit Pridiè Non. Januarii MCDXXIV. Ætatis suæ An. LXVIII.

Ad annum MCDLXVI.

Tholomæus de Augustis illustris doctrinæ Vir, si ex Epitaphiis collectis à Buscetto hæc habetur, quæ in Ecclesia non procul ab Urbe extrâ Portam S. Lucæ Incrosato vulgari sermone nuncupata prostabat.

Ossa Nob. D. Tholomæi de Augustis Mathematicæ scientiæ Professoris in hoc tumulo jacent cum Nob. D. Roselmina de Plasis ejus Uxore cum suis Heredibus si volunt. qui Tholomæus obiit Pridiè Non. Septembris A. H. S. MCDLXVI.

Ad

Ad annum MCDLXXI.

Andreas Maggius, de quo habetur in Templo Divæ Lucie hoc ad perennitatem sui nominis Monumentum, ut ex libro Inscriptionum.

Andrea Maggio J. U. D. Præposito Hujus Ecclesiæ Summæ probitatis Viro præter eloquentiam, qua mirificè claruit. Hic ille requiescit in Pace. Vixit An. LXIX. Obiit Anna Publicæ Salutis MCDLXXI. XI. Mensis Decembris. Mattheus Maggius Nepos Patruo Châris. P.

Ad annum MCDLXXV.

Bartholomæus Pasqualis Virtutibus pollens, ac nobilitate, ut indicat Epitaphium, quod subnectitur, extans in Ecclesia Divi Georgii Cremonæ

Bartholomæus Pasqualis, qui splendidis natalibus procreatus, animi Virtute, & celebritate literarum floruit, in hoc tumulo quiescit in Pace. A. D. MCDLXXV. Idibus Septembr.

Ad annum MCDLXXXIII.

Matthæus Vasalus ex Oppido Mutianicæ Agri Cremonensis, vulgò Mozzanica, magni nominis Medicus, si fides danda est Epitaphio super ejus tumulum appposito, in Magnifico Divi Augustini Cremonæ Templo.

*Marmoreus tumulus, quem cernis Anice Viator
Conspicuum Medica contegit Arte Virum.
Testis Roma suæ Virtutis, Lucaque Testis
Sanantem Aegros Mors invida eum rapuit.
Matthæum genuit Vasalum Mutianica Tellus,
Sunt tibi, sed cineres Pulchra Cremona decus.*

ALIÆ APPENDICES.

Pag. 7. post lin. 18. addantur.

JO: Baptista Assandrus Egr. Causidicus Cremon. in sua, quam de Patria doctissimè elucubraverat Historia, cujus tantum breve fragmentum penès me est, cum integrum illius Volumen usque adhuc exhumare non potuerim, inquit. Nonnulli scribunt (quibus tamen ipse dissentitur) edificatam fuisse Cremonam à Fano, qui suis ibi repositis thesauris eam Crumenam primò appellaverit. postmodum subdit. Alii à Brenone Pallantis Socio, & ab ejus nomine Brenonia vocata.

Josepb Malumbra in Epist. ad Bartholomæum Fratrem suo libro præmissa, italicè inscripto *Pratica Universale facilissima, e breve di*

di misurar con la vista &c. ab Agrimonio Troiano fundatam Cremonam asserit, & ab eo Agrimoniam dictam, postea Crumenam, inde Cremonam.

Pag. 18. post lineam 16. addatur

Hinc forsitan *Atbanasius Kircherus* è *S. I. in suo Latio Vetere, & novo cap. 3.* dum agit de Sepulchro Veterum Turiorum in Monte Tusculano non ita pridem detecto, nostrum Marcum Furium Bibaculum, sed male, Romanum appellavit.

Pag. 42. lin. 1. post verbum, *moriuntur* addatur.

Balbassar Bonifacius Ludricæ Hist. lib. 16. cap. 4. scribit Albuneam Sylvam ejus esse naturæ dicebat divinus Vates *Æneidos* lib. 7. ut favam exhalet opaca Mephitim; Hæc verò Mephitis, quæ nihil aliud erat, quàm graveolentia quædam pestifera, vel ex Telle, vel ex aquis, vel ex specubus, vel ex nemoribus procedens cum vim occidendi haberet, Dea credita est ab iis, qui rebus tum maximè bonis, tum insignitèr malis Numen inesse putaverunt. Hujus itaque foetidissimæ Divæ quam putori, tetrisque odoribus præfecere Templum Cremonæ fuit.

Pag. 80. lin. 26. addatur

Quinimò inter Canonicos Cremonenses floruisse Sigismundum Cremam apparet ex Epitaphiis *Buschetti* in Cathedrali Cremonæ, ubi

Sigismundo Crema J. U. D. Canonico hujus Sacri Templi Viro prudenti, & pietate singulari. Hic obdormivit in Domino III. Id. Novembris Anno à Christi Nativitate Mcc.

Pag. 84. post lin. 28.

In sua Cathedrali Ecclesia sepelitur hoc Epitaphio ex M. S. *Buschetti* ab ejus Successore *Sicardo Casellano* conscripto.

*Angusta Cineres sunt qui conduntur in ade
Nobilis Offredi Præsulis eximii.*

*Qui donante Deo Sapiens, mitisque, pudicus,
Justitiæ cultor, pacis amator erat:*

*Hæreticis stimulus, redeuntibus umbra salutis
Debilibus Gressus, Os, Oculusque, Manus.*

*Consilium Cleri comissi, Gloria Plebis,
Solamen Miseris, Pauperibusque Pater.*

*Obiit V. Id. Aug. Anno D. MCLXXXV.
Præsul Sicardus.*

Pag. 104. lin. 12. addatur

Alterum Homobonum Panevinum proximis hisce temporibus vixisse dilucet ex Inscriptione allata à *Buschetto* in Ecclesia S. Victoris Cremonæ

*Provide Viro Homobono Panevino Patritio Virtutibus præclaro,
qui annos vixit II. & quartam generationem vidit, hic tandem
quievit. Obiit Nonis Septemb. An. S. Hum. MCCCXXXVIII.
Claudius F. & sibi, & Posteris si volunt.*

Pag.

Pag. 132. post narrata de Guiscardo Perfico. addatur
In Cathedrali Ecclesia Cremonæ sepelitur cum hac Epigraphe,
ut refert *Buscettus* sæpè citatus.

Guiscardus Perficus J. U. D. Prothonotarius Apostolicus, Canonicus hujus Ecclesiæ ob vitæ integritatem, & magnanimitatem illustris. Obiit Idibus Octobris A. D. MCCCIII. Hic tumulari jussit.

Pag. 137. lin. 22.

Et in Ecclesia S. Dominici est Epitaphium allegatum ut suprâ.

Orpheo Gandino Patritio integerrimo . Lucia Bonetta Uxor Benevola Filiisve Piissimi B. M. P. P. Vixit An. LX. Obiit An. MCCCXLVI.

Pag. 140. post narrata de Henrico Casalorcio, addatur.

Cum pauca de Henrico dixisse aliquandò excogitasset, optimum duxi Nobilissimum, & doctissimum Regiensem Antistitem consulere, & scilicet Octavium Picenardum, decus Patriæ nostræ Ornatissimum, ut Nobis de tam Insigni Prædecessore suo aliquid eruditi communicaret; quando à Præsule illo humanissimo, cujus doctrinæ, & probitati totus sum devinctus, literis suis Quint. Non. Octobris 1701. hæc accepimus.

Guido Pancirolus in suo Chronico de Rebus in Italia gestis, in quo speciatim agit de Rebus Regiensibus, cujus archetypus est in Bibliotheca PP. Minorum, ut ajunt de Observantia ipsius Urbis lib. 3. p. 137. inquit. Henricus Cremonensis anno MCCCII. motu proprio Summi Pontificis susceptus fuit Episcopus. Ad annum verò MCCCXII. Obiit Henricus Regii Antistes.

Sed prolixius Fulvius Azarius in Historia Regiensi, italica lingua conscripta, quæ in eadem Bibliotheca extat. juxtâ seriem Temporum, & Episcoporum hæc scribit à nobis latinè fidelitèr tamen reddita.

HENRICUS CASALORCIUS.

CUM Regiensis Ecclesiæ curam gerere memoratus Marcus Vicecomes aut nollet, aut non posset (sitque veritati locus) illam contulit Henrico de Casalorcii, Regnantibus Bonifacio VIII. S. P. & Alberto I. Romanorum Imperatore. Is Patria fuit Cremonensis ex Nobilissima, ac Insigni stirpe de Casalorcii, quæ tunc Castri ab ejus cognomine nuncupati Milliar. XII. aut XIV. ab Urbe distantis jurisdictione præfulgebat Brixiam versus (*melius Mantuam versus scripsisset Azarius*) modò verum Castrum illud venerabilis suæ antiquitatis nil aliud, quàm nomen habet. Fuit Henricus celeberrimus suo ævo J. C. & unus ex tribus (licèt Latina eorum supprimat nomina) qui Summo Pontifici in componendo Legum Canoniarum Librum Sextum operam præstitit; Qua de re adeò Papæ acceptus fuit, ut magis ardua negotia eidem crebrò tractanda comitteret, & præcipuè in dissidiis cum Philip-

po Francorum Rege habitis, quando scilicet Bonifacio uti Christi Vicario debita prestare obsequia renueret; Sumpto itaque cum aliis per Henricum itinere propè Galliaë confinia de cogendo Romæ hac de causa Concilio Regem illum participem reddidit. Verùm, dum Henricus in Urbe Avenionensi moram trahebat, de collatione Episcopatus in eum facta à Vicecomite certior factus per approbationem etiam S. P. ultima die Aprilis à Marco Portuensi Episcopo consecratur, presentibus Laudensi, Imolensi, Albingaunensi Præsulibus, ac uno ex Hispania; Solemnitas siquidem suæ consecrationis usque ad diem vigesimam secundam Junii siluit, post quam Regium pervenit die decima septima Augusti MCCCII.

Anno 1311. scribit idem Azarius, ipsum Henricum Mediolani interfuisse Coronationi Henrici Lucemburgensis Romanorum Regis.

Tandem anno 1312. hæc subdit Mense Aprilis obiit noster Episcopus Henricus, cum decennio suum Gregem, ut Bonus Pastor gubernasset. Fuit Homo eximie doctrinæ, nam præter ea, quæ superiùs diximus *Tractatum composuit de Papæ Potestate*. Sub fornicibus SS. Chrisanti, & Dariæ in Cathedrali sua tumultus est propè ingressum ad levam ergà S. Andreæ Sacellum, & subtus fenestrellis è regione Episcopalis Palatii hac syncera inscriptione circà ejus tumulum, in quo exprimitur unius Episcopi in marmore rubro Effigies

MCCCXII. DIE III EXTE APRILI DÑS.
HENRICUS DE CASALORCIS DE CREMONA
DOCTOR DECRETORUM ET EPÛS REGIS
QUIEVIT PACE.

In superiori pariete Sepulchro adhæso altera legitur Epigraphe
ibi recentioribus characteribus apposita.

HENRICO DE CASALOR-
TIIS PATRICIO CREMO-
NENSI DECRETORUM
DOCTORI EPŌ REGII,
ET PRINCIPI QUI OBIT
ANNO SALUTIS

MCCCXII.

Pag. 140. post ea, quæ de Synibaldo Burgo
 In Ecclesia S. Servatoris Cremonæ sepelitur cum hoc Epitaphio
*Synibaldo Burgo J. C., & Militi Fortissimo Placentiæ Prætori,
 & Cremonæ Patriæ suæ Conservatori, qui obiit xiv. Kal.
 Octobris A. D. Mcccxxiv. Lucottus F. P.*

Pag. 145. post lin. 4.
 Ex Oppido Soncini ad Urbem Cremonæ translatum Guillelmi
 cadaver arguere possumus ex hac inscriptione in Ecclesia Divi
 Augustini relata à Buschetto.

*Guilelmus de Cavalcabobus Cremonæ Dominus, Vitellianæ
 Marchio, Armorum Gloria, Guelphorum Princeps, Patriæ
 suæ charissimæ Defensor, qui præliando Soncini Obiit
 Die xiv. Junii Mcccxi. Hic jacet.*

Pag. 152. post ea, quæ de Griphino Ripario
 In Ecclesia S. Augustini Cremonæ habentur hæc Epitaphia
*Magnifici D. Gripbini de Ripariis Judicis, & Advocati hujus
 Ordinis Fratrum Heremitarum de Cremona, sepulcrum
 verò inferius Filiorum, & Hæredum ejus.*

*Sepulcrum hoc cum arca superiori à Magnifico Griphino J. C.
 in ea reposito constructum, & refectum est, præsentis lapide
 decoratum per Magn. Julium Cæsarem, & Ludovicum
 Fratres ejusdem Familiæ.*

Pag. 156. post ea, quæ de Ricardo Malumbra
 Filius erat Ricardus Nicolai J. C. doctissimi, de quo supra ex Æmilia
 Blanchini nata ex Camini Forojulienfis Dominis. Pater legum
 à Petro Ancarano vocatus, cujus effigies in numismatibus cusa
 circumfertur. Patavina Statuta ampliavit relictis etiam post se
 centum Consultationibus in Archivio Senatus Reip. Venetæ,
 tanquam è fatis Oraculi summo studio servatis. Hæc, & alia ha-
 bentur, quæ repetere nolimus in Epistola *Josephi Malumbra*
 Bartholomeo Fratri directâ, ut innuimus, ubi multa de Familia
 sua, verè nobilissima, digessit. Corrigendus tamen, dum scribit
 Ricardum docuisse Parisiis, nam Perusii non Parisiis dicendum
 est, deceptus forsan à verborum affinitate, sicuti etiam emen-
 dandus, ubi asserit per Ricardum fuisse ampliata Reip. Statuta
 sub Duce Joanne Gradonico, qui fuit electus anno 1355., & ipse
 Ricardus obiit, ut asserit, anno 1323.

Pag. 157. Post ea, quæ de Nigrifolo de Anfoldis
 In Ecclesia S. Bassani Cremonæ hoc prostat Epitaphium ex M. S.
Buschetti

*Hoc est Sepulcrum D. D. Pompei, Bartholini, Homoboni, An-
 tonioli, & Bertazoli Fratrum de Anfoldis F. Nob. D. Ni-
 gresoli J. C., & Hæredum suorum. Factum sub die xv.
 Aprilis Anni Mccclxi.*

Pag. 167. post lin. 4.

In Ecclesia S. Geroldi de eo habebatur Epitaphium, ut in M. S. *Buschetti*

MCCCXLV. Die xv. Julii obiit Nob. Oldroandus de Oldroandis literis Græcis, & Latinis eruditus, cujus cineres hic sunt repositi. Vale, & Deum precare pro eo.

Pag. 237. lineæ 8. addendum

Cujus extat Sepulchrum ad Divi Augustini cum Epigraphe
Hoc est Sepulchrum D. D. Magistri Jacobi, & Bernardini de Alieriis, & Heredum.

Pag. 254. post ea, quæ dicuntur de Joanne Philippo de Meliis
In Ecclesia S. Laurentii super tumulo ejus Familiæ leguntur hæc
*Melia Progenies Joanne exorta Philippo
Magna licet parvo marmore clausa jacet.*

MCDLXXVI.

Pag. 325. in fine.

Estque de eo in Ecclesia S. Antonii Abbatis Cremonæ hoc monumentum

Conradolo Stangbe Comendatario Balbassar Stanga Nepos P.

Pag. 326. post ea, quæ de Vincentio Amidano
In eadem Ecclesia etiam legebantur

*Conditur hoc tumulo Clarus Vincentius ille
Stirpis Amidanæ, cui decus atque fuit.
Hic habuit Fratrem Nicolaum nomine dictum,
Qui fuit Ambrosii Sede petitus ovans.*

ALIÆ PRUDENTISSIMO LECTORI ANIMADVERSIONES.

Pag. 138. *Johannes Besatia* ponendus ad annum 1339.

Pag. 140. Verba di *Eufemo Batio Arcade di Roma* sunt ommittenda.

Pag. 144. Inter lineam undecimam, & sequentem, cui initium. *In quodam Propinomio.* sunt ponenda quæ subnectuntur, suo loco per errorem omissa.

Anno MCCCVII.

Jacobus Cavalcabovius Vitellianæ Marchio, sublimi ingenio, & experiētiis præclarus, floruit Prætor Mediolanus hoc anno, sequenti verò Parmæ eadem perspicuus fuit dignitate, pro ut Brixie quinquennio Præturam optimè rexit. Cum esset Vir omnibus, & virtutis ornamentis, & fortunæ, ac nobilitatis præditus, occiso in prælio Guillelmo Cavalcabovio ejus affine anno 1311. Dominium Cremonæ obtinuit. Erat etiam valdè Amicus Gilberti Corrigiensis ex relatis *Tristani Calchi, Cavitelli, Campi, Jacobi Gadis in M. S., & Galvani Flamme.*

Ægi.

VIII.

ÆGidiolus de Bonseriis legum Doctor, inter insignes Canonicos Ecclesiæ Cathedralis Cremonæ; Romæ postmodum inter Primarios Benedicti XI. S. P. Aulicos, & Clementis V. Auditor effulsit. Mortuo Gerardo de Madiis Brixienti Cremonæ Episcopo, sacra infula ipse exornatus est. Die 6. Januarii 1311. Mediolani adfuit, dum Henricus Imperator à Cassono Turriano Archiepiscopo coronatur. Cognito siquidem à Clemente V. Ægidiolo, quantum hic esset moribus rectissimis, & doctrina ornatus, ipsius iudicio commisit facultatem procedendi cum aliis Coniudicibus contra Equites Templares, quorum Ordo, causa plenè discussa, penitus extinctus fuit. Hi Cremonæ cœnobium occupabant in Ædibus Divi Antonii Abbatis, ubi adhuc in Turris pinnaculo prospiciuntur ejusdem Ordinis insignia. Obiit Ægidiolus anno 1317., administrata per eum omni studio Ecclesiæ sua novem annos. ità *Blasius Rubeus in dyptica Episcoporum Cremon.*, & *Cavitellus in Annal. anno 1308.*

Verùm contrà Rubeum, & Cavitellum diversimodè sentit *Ughellus in Italia Sacra Tom. 4. pag. 289.* qui non solum negat Gerardum de Madiis Brixientem fuisse Episcopum Cremonæ, sed constanter impugnat eidem Madio successisse Ægidiolum, quem de Boseriis, non autem de Bonseriis vocat, ut ex propriis *Ughelli* verbis. Memoratur quidem ibidem magna illa dissensio, orta inter *Canonicos Cremonenses, dum comitia haberentur post excessum Raynerii*; pars enim una in Ægidiolum de Boseriis, altera in Ægidium de Madalbertis Concanonicos contulit vota, postularitq; Pastores. Ad Apostolicam Sedem uterque appellavit, & post diutinam partium exagitationem tandem Ægidiolo cedente Madalbertus à Jobanne XXII. Patriæ Episcopus declaratus est anno 1318.

Quisnam veritate aberraverit à nobis usque adhuc compertum non fuit, non parcemus attamen labori, ut ex hisce tenebris erumpamus.

VIII.

Odofredus Piperarius, propter excellentem in omni genere virtutis laudem, in Patria summo honore habitus, hoc anno Prætorias Vices egit, renuente Præturam Bassiano Fissiraga Laudense. *Cavitell. in Annal.*

Floruit & anno 1349. alter Odofredus Piperarius inter J. C. Collegii Patriæ ascitus, ut ex *syllabo J. C. Coll. M. S.*

Franciscus Schottus J. C. Antuerpiensis in suo Itinerario Nobiliorum Italiæ Regionum &c. edito Vicentiæ apud Petrum Bertellum 1610. de Cremona scriptum reliquit. *Ex Cremonensibus fuerunt, & sunt Prælati Venerandi, & celeberrimi Viri literis, ut Odofredus inter Jurisconsultos maximi nominis, & mille alii in Poesi, Græca,*

414 *Alia Animadversiones.*

- U* *Hebraica lingua Peritissimi, ut præteream Philosophos, U Theologos acutissimos Uc.* Verùm qua ex Gente fuerit, aut quando flourit hic Odofredus à Schotto allegatus, haudquaquam potui adinvenire, cum nullus esse possit ex recensitis Piperariis, de quibus aliundè nobis non constat fuisse magni Nominis inter J. C. adèd ut inter Illustriores essent describendi; Undè Schottus in hoc corrigendus. Duo siquidem fuerunt Odofredi Jurisprudentia præclarissimi, publici Professores Bononiæ, origine Beneventani, quorum scripta, & nomina apud Eruditos satis liquent.
- Pag. 147. lin. 17. inter verba *exerceat*; & *Tertius* addenda sunt. *Secundus verò Malefitorum Offitium, U assessorem exerceat.*
- Pag. 148. lin. 9. inter verba *precandam*, & *acceptare* addenda sunt. *Exposcimus quantum dictum decens Regimen, U prædicta omnia.*
- Pag. 157. lin. 13. verbis *Nigresolus Ansoldus* anteponendus est cum sua distantia numerus in medio XX.
- Pag. 171. lin. 6. verbis *Cato Melius* anteponendus ut supra in medio numerus L.
- Pag. 172. lin. 35. Verba. *Hoc Anno 1335.* cum duabus lineis subsequentibus ponenda ad pag. 161. post lineam tertiam decimam.
- Pag. 176. lin. 34. Verbum *Bressian:* ponendum à capite.
- Pag. 235. lin. 40. Verba *Paulus de Soncino* usque ad illa *Lanfrancas Mutius* ibi posita sunt per errorem, cum sint reponenda in secundo Volumine ad annum 1521.
- Pag. 299. lit. ult. post verbum *instruxit* addenda sunt. *Ex suis Operibus extant.*

F I N I S.

INDEX

I N D E X

Alphabeticus Nominum Literatorum
cum adnotatione Anni, &
paginarum.

A	Anno	Pagina
A Deodatus Ep....	481.	50.
Albertanus de Ora S. Agathæ	1208.	98.
Albertinus Augustinianus	1478.	329.
{ Collettus	1319.	156.
{ de Laude	1320.	157.
{ Philosophus	1456.	284.
{ de Sancto Petro	1336.	161.
{ Schitius	1346.	167.
Albertus de Capitaneis	1485.	340.
{ Gandinus	1300.	135.
{ Riparius	1384.	186.
{ Trussius	1325.	160.
{ Turrianus	1441.	265.
Alexander Colletta	1473.	308.
{ Crottus	1480.	332.
{ Oldovinus	1497.	384.
{ Pellizarius	1477.	329.
{ Stradivarius	1400.	207.
Pub. Alfenus Varus	2.	31.
Alphonfus Catanæus	1377.	178.
{ Specianus	1405.	220.
Amadeus Casellanus	1213.	99.
Amatus de Amatis	1158.	75.
Ambrosius Abbas	1174.	85.
{ Boccolus	1400.	208.
{ de Soncino	1500.	401.
Amilcar Ciria	1378.	178.
{ de Datis	1386.	189.
Amorinus de Seriate	1156.	74.
Anastafius Bottus	1293.	134.
{ Episcopus	582.	52.
Andreas Arifius	1418.	229.
{ Maggius	1471.	in Ap.
{ Puteus	1215.	101.
Andreasius Cavalcabovius	1419.	230.
Angelus Augustinianus	1479.	330.
		Felinus

	Anno	Pagina.
{ Felinus	1364.	175.
{ Manna	1480.	330.
{ de Soncino	1500.	401.
Anna Dovaria	1322.	157.
Anonymus Canonicus Cathedralis	1174.	85.
Anonymus Cremon.	1242.	113.
(Cremon.	1242.	113.
(Cremon. Astrologus	1500.	403.
Anselmus Episcopus	610.	53.
(Regonascus	1472.	306.
(de Vitalibus	1492.	367.
Antoniolus Arifius	1383.	182.
{ Cauccius	1269.	124.
{ Gambinus	1387.	190.
{ Zanafius	1362.	173.
Antonius Buclarinus	1473.	309.
{ Ferrarius	1453.	282.
{ Frigerius	1475.	327.
{ Guiscardus	1370.	176.
{ Manna	1489.	352.
{ Melius I.	1423.	237.
{ Melius II.	1462.	294.
{ Milius	1381.	182.
{ Oldovinus	1418.	240.
{ Picenardus	1478.	386.
{ Puteus	1314.	151.
{ Rangonus	1459.	286.
{ Resta	1400.	208.
{ Schinchinellus	1420.	233.
{ Schitius	1396.	199.
{ Stanga	1488.	347.
{ Strata	1483.	332.
Apollinaris Offredus	1440.	248.
Arcaldus Picenardus	1148.	72.
Arie Lando Hebr.	1486.	341.
Armaninus Persicus	1308.	144.
Ascanius Bonhomius	1417.	229.
Ascanius Maria Sfortia	1484.	334.
Augustinus Cauccius	1431.	243.
(de Nuceis	1390.	193.
(Ord. S. Francisci	1497.	383.
Aurelius Oliva	1258.	120.
Azo Porcius	1186.	89.

B

	Anno	Pagina.
B Aldinus Perficus	1347.	167.
Balthassar Fontanella	1470.	303.
(Picenardus	1300.	137.
(Piperarius	1478.	329.
Baptista Piasius	1483.	333.
Platina, vide Barthol.		
Plaza	1470.	304.
Sfondratus	1475.	323.
S. Barnabas	43.	39.
Barocius Burgus	1205.	96.
Bartolinus Goldonus	1386.	189.
Bartholomæus Bressianus	1265.	121.
Borfonus	1445.	267.
Capra	1412.	221.
Hermenzonus	1497.	385.
Maggius	1390.	193.
Pasqualis	1475.	in Ap.
Petronius	1466.	299.
Piscius	1390.	194.
Platina	1475.	310.
Puteus I.	1387.	190.
Puteus II.	1389.	192.
Ravicenghus	1416.	228.
Sfondratus	1454.	282.
Somentius	1454.	282.
Sorelina	1414.	228.
Vulpus	1419.	232.
S. Bassanus Episcopus	237.	44.
Benedictus de Advocatis	1144.	72.
Dovaria	1443.	267.
Episcopus	856.	57.
de Soncino	1493.	368.
Berlingerius Melius	857.	57.
Bernardinus Covus	1495.	373.
de Cremona	1494.	370.
Licinius	1499.	396.
Possolus	1336.	161.
Stanga	1307.	144.
Bernerius Mastalia	1207.	98.
(Summus	1249.	117.
Blanca Francisca Sfortia	1473.	307.
Blanca Maria Vicecomes	1441.	258.
Bonaventura Ord. Minor.	1482.	332.
Bonifacius Guiscardus	1420.	235.
<i>Tomo I.</i>		Ord.

Ggg

	Anno	Pagina
(Ord. Præd.	1350.	168.
Bonitius de Narnis	1290.	133.
Bosius Dovaria	1267.	122.
Brocardus Persicus	1460.	286.
Bottinus de Cremona	1398.	201.
Bulgarus de Bulgaris	1159.	75.
Buschettus Casalorcus	1311.	150.
Buschettus à Cremona	1310.	149.
C		
C Abrinus Bottus	1241.	112.
(Fundulus	1413.	225.
Cacciacomus Summus	1261.	120.
Camillus de Ferrariis	1500.	402.
Carlinus Madalbertus	1311.	149.
Carolus Cavalcabovius	1404.	209.
(Episcopus	1153.	72.
(Pallavicinus	1457.	284.
Cassianus Episcopus		45.
Catellanus de Mezaprilis	1375.	177.
Cato Melius	1350.	171.
Cœlestinus Botta	1427.	240.
Cœsar Cappalunga	1207.	97.
(Pallavicinus	1370.	176.
Cœsarinus Stavolus	1436.	247.
Christophorus Cambiaghus	1467.	301.
(Stanga	1387.	190.
Cinellus Summus	1350.	170.
Clearcus Cavalcabovius	1194.	94.
(Guarnerius	1362.	174.
Comandinus de Raymundis	1418.	230.
Conradolus Stanga	1475.	325.
Conradus Episcopus	391.	46.
(Guaribertus	1281.	130.
Constantius Fundulus	1412.	223.
(Stradivertus	1422.	237.
Cornelius Trecchus	1128.	70.
Cosmas de Raymundis	1450.	268.
(Rhetor	1450.	268.
Cremosanus Oldovinus	1198.	95.
Cressus à Turre	1224.	105.
D		
D Amianus Carrariensis	1398.	200.
Daniel Arlunus	1440.	252.
(Burgus	1499.	392.
(Cajetanus	1498.	388.

Con-

	Anno	Pagina
Conradus	1459.	286.
David Pizzichetone Hebr. (Ponzonus)	1486. 1207.	345. 97.
Dionisius Plazonus	1360.	173.
Dominicus de Dominicis (della Manna (Ord. Præd.	1392. 1368. 1390.	194. in Ap. 193.
Doninus Foliata	1325.	160.
E		
E doardus Mussus	1385.	187.
Ægidiolus Alemanus (Bonserius (Bordigallus	1199. 1308. 1390.	95. 413. 193.
Ægidius Madalbertus (Riparius	1318. 1388.	152. 191.
Eliodorus Maggius	1126.	69.
Eliseus Amidanus (Fossa Offredus de Raymundis I. de Raymundis II.	1497. 1396. 1311. 1248. 1496.	386. 198. 149. 116. 375.
Emmanuel Carafallus	1239.	111.
Eribertus Aribertus	1143.	71.
Ersilius Bressianus (Summus	1378. 763.	178. 56.
Evangelista Amatus (Fossa (Goldonus	1495. 1494. 1278.	373. 373. 129.
Eugenius Persicus	1438.	247.
S. Eusebius Abbas	398.	46.
F		
F edericus Conradus Ponzonus I. (Ponzonus II. (Ponzonus III. (Sfondratus	1491. 1227. 1256. 1304. 1457.	355. 106. 119. 141. 285.
Felicianus Stradivertus	1490.	355.
Fœlix Buschetus (Episcopus I. (Episcopus II.	1441. 86. 537.	265. 43. 52.
Ferdinandus Brescianus (della Manna (Schinchinellus (Silva	1226. 1243. 1386. 1441.	106. in Ap. in Ap. 263.
Filonardus Dovaria Fomo I.	1316.	151.

	Anno	Pagina.
Florianus Ep.		45.
Fortunatus Ep.	720.	53.
Franciscus Anfaldus	1356.	172.
Arisius	1424.	238.
Benzonus	1474.	310.
Bonbeccharius	1454.	219.
Brumanus	1479.	302.
Carenzonus	1435.	246.
Cipellus	1497.	386.
Ciria	1487.	346.
Corbanus	1486.	341.
Ord: Min:	1466.	298.
a' Piceleone	1495.	374.
Regatius	1403.	208.
Summus	1343.	166.
Sfortia	1441.	254.
Zucchus	1486.	346.
Fulchinus Borfonus	1383.	183.
(Schitius)	1326.	159.
Fulgentius Sorensis	1452.	276.
G		
G Alafius Amidanus	1467.	298.
G Galeatius Roncadellus	1353.	172.
Gandionus Dovaria	1263.	121.
Gaspinus Antignatus	1338.	162.
Gasparinus Stanga	1350.	169.
Gelliolus de Cavitellis	1384.	185.
Georgius Cambiaghus	1499.	395.
(Lazzolus B.)	1451.	274.
(Piscius)	1499.	395.
Gerardus Augustinianus	1435.	338.
Belloria	1249.	116.
Dovaria I.	1182.	87.
Dovaria II.	1222.	105.
Ep. Tridenti	1224.	106.
Josanus	1288.	132.
Lainerus	1480.	330.
Persicus	1245.	113.
Rangonus	1219.	103.
Sabloneta	1450.	269.
Gilbertus Ala	986.	62.
Gorgonius Episcopus		43.
Gratiolus Stavolus	1387.	190.
Gregorius Azanellus	1395.	196.
(De Cremona)	1350.	169.

Mag-

	Anno	Pagina!
(Maggius	731.	55.
(Redenascus	1236.	110.
(de Stephanis	1396.	199.
Griphinus Riparius	1311.	152.
Guazzus Guazzonus	1182.	87.
Guido Cardinalis V. Paschal. III.	1165.	78.
(Suzarius	1270.	125.
Guillelmus Amatus	1231.	109.
(Amidaus	1342.	163.
(Anfoldus.	1106.	67.
(Cavalcabovius	1310.	145.
(Centuaria	1385.	183.
(de Comitibus		151.
(Dovaria	1236.	110.
(Mastalia	1210.	99.
(de Multisdenariis	1228.	107.
(Obdolinus	1298.	135.
(Ord. Præd.	1276.	129.
(Pallavicinus	1284.	in Ap.
(Persicus	1232.	109.
(Stradivertus	1388.	191.
(Vic. Generalis Brixie	1336.	161.
(Vicecomes	1276.	128.
(Villana	1450.	267.
Guilielmus Fraganescus	1355.	172.
(Mozzanica	1387.	190.
Guiscardus de Guiscardis	1289.	133.
(Persicus	1287.	132.
H		
B. H Enricus, Abbas	1095.	66.
(de Bonvasino	1249.	117.
(Casalorcus B.	1302.	138.
B. Himerius Guardalupus	1282.	131.
Hieronymus Garimbertus	1253.	119.
(Mainardus	1499.	395.
(Maximus Roma	1498.	387.
(Mutius	1480.	331.
(Oliva	1461.	294.
(Pallavicinus	1485.	338.
(Specianus	1473.	306.
(Stanga	1494.	371.
Homobonus Madalbertus	1215.	101.
(Morisius	1240.	111.
(Panevinus	1222.	104.
(de S. Petro	1157.	75.
		Hone-

	Anno	Pagina
Honestus Gallarius	1452.	276.
Hortensius Panevinus	1373.	177.
Hospectus J. C. Cremon.	1316.	151.
I.		
J acobus Ala	1441.	264.
Alierus	1422.	236.
Augustinianus I.	1430.	243.
Boscalinus	1453.	281.
Burgus	1328.	160.
Caballus	1379.	180.
de Casalbutano	1313.	150.
Cassianus	1440.	253.
Cavalcabovius	1307.	412.
de Cremona	1256.	119.
de Cremonen.	1464.	296.
Milius	1430.	243.
Pavesius	1441.	265.
Ponzonus	1489.	351.
Schitius	1490.	354.
Summus	1420.	234.
Trecchus	1489.	351.
Jacobus Antonius Turrius	1473.	308.
Jambertinus Segafenus	1237.	110.
Innocentius Mussus	1397.	199.
Johannes Arisius	1326.	159.
Balistarius	1413.	223.
Baris	1337.	162.
Belatia	1339.	138.
Bonus Abbas	1207.	97.
Bosianus	1155.	73.
Cacciafrances V. Surdus	1169.	82.
Capellus	1385.	187.
Columbinus	1424.	240.
Complanus		151.
de Cremonen.	1464.	296.
Cropellus	1493.	368.
Gratellus	1461.	294.
J. C. de Cremona	1398.	201.
Lector Placentia	1398.	201.
Maynerus	1439.	246.
Mon. Caf. Ep.	993.	63.
Oldovinus	1356.	172.
Opicius	1440.	253.
Ord. Min.	1376.	178.
Paratus	1476.	327.

Perfi.

	Anno	Pagina
{ Perficus	1275.	128.
{ Pifcarolus	1275.	127.
{ Presbyter I.	1159.	77.
{ Presbyter II.	1272.	127.
{ Simonetta	1465.	298.
{ de Stabilibus	1483.	332.
{ Stanga	1393.	195.
{ Surdus B.	1169.	82.
{ Taverius	1381.	181.
Jhoanninus Bonectus	1399.	204.
{ Divitiolus	1260.	120.
{ Dovaria	1306.	143.
{ Surdus	1387.	190.
Jo: Andreas Milius	1487.	346.
Jo: Antonius Ord. Min.	1461.	294.
Jo: Baptista Archidiaconus	1464.	296.
{ Malumbra	1499.	393.
{ Paternus	1423.	237.
{ Riparius	1466.	299.
Jo: Boninus Bellottus	1389.	192.
{ Gadius	1350.	169.
{ Fraganescus	1240.	112.
Jo: Bonus Geroldus	1248.	114.
Jo: Christophorus Tintus	1486.	345.
Jo: Franciscus Ala	1475.	326.
{ Mussus	1493.	370.
{ Sertirana	1420.	233.
Jo: Galeaz Mainardus	1495.	374.
Jo: Philippus Melius	1440.	254.
Jocardus de S. Petro	1282.	130.
Joseph Madalbertus	1493.	369.
{ Maggius	1239.	111.
{ Mastalia	1205.	96.
{ Taverius	1191.	94.
Isaac Dovaria	1206.	96.
Isaachinus Perficus	1353.	171.
Julianus Marianus	1304.	141.
{ Redenascus	1267.	122.
{ Summus	1309.	144.
Julius Guarna Salernus	1464.	295.
Julius Cœsar Specianus	1319.	156.
Justinianus Ala	1280.	130.
{ Cavitellus	1485.	338.
K Ataldus Manna	1500.	401.
		Lan.

	Anno	Pagina.
L Anfrancus Mutius	1421.	236.
L Lantelminus Benzonus	1286.	131.
(Riparius)	1365.	175.
Lazarus Ala	1393.	in Ap.
Leonardus Amatus	1284.	131.
{ Afellius	1389.	192.
{ Augustus	1250.	118.
{ Botta	1484.	337.
{ Cervus		151.
{ Mainardus	1488.	347.
{ Picenardus	1400.	204.
Ligurius Summus	1270.	127.
Lombardus Guazzonus	1225.	106.
Lotharius J. C.	1189.	93.
(Rofanus)	1215.	100.
Lucas Felinus	1454.	282.
(Roccius)	1486.	341.
(de S. Petro)	1379.	178.
(Vernatius)	1438.	248.
Lucas Jo. de Clerico	1486.	345.
Ludovicus Zermignafius	1411.	221.
Luitprandus Episcopus	963.	58.
M Anfredus Gadius	1206.	96.
Pasqualis	1327.	160.
Maphæus Melius	1338.	162.
Marchesinus Piperarius	1321.	157.
(Stanga)	1496.	376.
Marcus Aurelius Felix	10. A. C. O.	18.
(Furins Bibaculus)	51. A. C. O.	17.
(Pueronus)	1432.	244.
Marcus Antonius Guarnerius I.	1380.	181.
Guarnerius II.	1480.	330.
Marinus Episcopus		43.
Marfilius Fondulus	1485.	340.
Martinus Bosianus	1159.	78.
(Saccha)	1259.	120.
(Surdus)	1229.	108.
Martialis Episcopus	1044.	64.
Maternus Episcopus		45.
Matthæus Brumanus	1489.	351.
(Fossa)	1492.	367.
(Ponzonus)	1392.	195.
(Sfondratus)	1315.	in Ap.

	Anno	Pagina in Ap.
(Vafalus	1493.	
Mauritius Chizola	1362.	174.
(Trecchus	1106.	67.
Maximianus Ofcalalis	1386.	190.
Maxonerius Burgus	1246.	114.
Melchior J. C.	1400.	207.
Meliorinus Gislandus	1343.	165.
Mefchinus Ferrarius	1456.	284.
Michael Rocca	1451.	
Migliolinus Perficus	858.	57.
Moneta Ord. Præd.	1222.	104.

N

N icolaus Amidanus	1453.	279.
Caucius	1430.	243.
Cavitellus	1446.	267.
Ciria	1428.	241.
Cornificius	1293.	134.
Dondonus	1127.	69.
Dovaria	1473.	309.
J. C. Cremon.	1326.	177.
Lazolus	1419.	231.
Lucarus	1492.	356.
Puteus	1440.	252.
Ranzinghus	1350.	171.
Stanga	1485.	340.
Tintus	1406.	220.
Zanasius	1385.	187.
Nicolinus Fofsa	1387.	190.
Fraganefcus	1436.	246.
Lugarus	1491.	355.
Malumbra	1306.	142.
Ord. S. Auguft. V. Nicolaum Lazolum		
Zermignafius	1348.	167.
Niger Marianus	1223.	105.
Nigrefolus Anfaldus	1320.	157.
Norandinus Malumbra	1317.	152.

O

O Bertus J. C. Cremon.	1310.	149.
Oftavianus Gulpherammus	1325.	158.
(de Turre	1216.	101.
Oftavius Renulphus	1250.	118.
Odofredus Piperarius	1308.	413.
Offredus de Offredis	1170.	84.
Oldericus Gofalinghus	1025.	63.
Oldofredus Maggius	1279.	129.

	Anno	Pagina
Oldroandus Oldroandus	1345.	166.
Oliverius Fabagrossa	1266.	122.
Omnibonus Scola	1412.	221.
Orlandinus Max. de Roma	1424.	in Ap.
Otho de Cortixiis	1128.	70.
Othelinus Moscrendus	1317.	151.
(Picenardus	1335.	161.
(Ponzonus	1485.	340.
(Summus	1249.	116.
P		
P Aganinus Ugolanus	1499.	393.
Pamphilus Mussus	1361.	173.
Paschalis III, seu IV.	1165.	78.
Pasinus Surdus	1325.	158.
Pasquius Capellus	1383.	183.
Paulus Arisius	1420.	235.
(Barbovius	1494.	371.
(Crottus	1485.	339.
(de Soncino	1421.	235.
Pellizzarius Episcopus	1228.	108.
Petrus de Allegris	1324.	158.
(Augustinianus	1386.	189.
Azzanellus	1432.	244.
Barbovius	1450.	268.
Bonhomius	1128.	70.
Botta	1398.	200.
Cavalcabovius	1386.	188.
Episcopus	984.	62.
Fogliata	1471.	306.
Manna	1470.	302.
Monticellus	1304.	141.
Offredus	1493.	369.
Oldovinus	1453.	281.
Pavarus	1390.	194.
Ponzonus	1466.	301.
de Sexto	1400.	207.
Somentius	1490.	352.
Petrus Martyr Ferrarius	1499.	399.
(Stanga	1480.	331.
Philippus Brumanus	1480.	331.
(Redenascus	1306.	143.
Philippus Maria Biragus	1456.	283.
Pinus Vernatius	1303.	140.
Pompeus Amatus	1305.	142.
Pontius Amatus	1277.	129.

Pon-

	Anno	Pagina
(Ponzonus	1288.	132.
Ponzinus Picenardus	1306.	143.
(Ponzonus	1309.	146.
Pricivallus Bonserius	1427.	240.
Propertius Maggius	1348.	167.
Prosper Cremonensis	1491.	356.
P. Q uintilius Varus Pater I.	1.	27.
Q uintilius Varus Filius	24.	37.
R		
R aphael Fundulus	1307.	143.
Marinus	1415.	228.
(Raymundus	1400.	208.
(de Soncino	1476.	328.
Raphainus Naxellus		151.
(de Zaccariis	1379.	181.
Raymundus Archidiaconus	1351.	171.
(Cavitellus	1362.	174.
(Oldovinus	1326.	158.
Raynaldus Persichellus	1364.	175.
(Persicus	1491.	355.
Ricardus Malumbra I.	1116.	68.
(Malumbra II.	1319.	155.
(de Cremona.	1300.	139.
Robertus Goldonus	1376.	177.
Summus	994.	63.
Rodericus Ala	626.	53.
Rodulphus Ponzonus	1048.	64.
Rodulphinus Cavalerius	1297.	134.
Rolandus Ord. Præd.	1218.	102.
(Pallavicinus	1429.	242.
(Summus	1387.	191.
Rubertus de Cremona	1310.	149.
Ruggerius de Comitibus	1464.	295.
S		
S abinus Episcopus	54.	40.
Salvator Mon. Caf.	1410.	221.
Scipio Hermenzonus	1493.	368.
Sfortia Forlivius	1498.	387.
Seraphinus Trussus	1457.	284.
Sicardus Casellanus	1185.	87.
Sigifredus Episcopus	954.	58.
Sigismundus Ala I.	1227.	107.
(Ala II.	1343.	166.
(Amidanus	1423.	238.
		Mili us

	Anno	Pag.		Anno	Pag.
(Milius	1165.	81.	Thomafinus Trepinus	1387.	190.
(Ponzonus I.	1169.	84.	Turpilius Poeta		31.
(Ponzonus II.	1419	230.			
Sillanus Niger	1436.	247.			
S. Silvinus Episcopus	733.	55.	V		
Simplicianus Episcopus		43.	V Alētinus Hermēzonus	1309.	145.
Simon Augustinianus.	1379.	179.	Valerianus Anguffola	1364.	175.
Sinipertus Epif.	821.	57.	Valerius Abbas	1196.	94.
S. Sinifius Episcopus	422.	50.	(Rosanus	1468.	301.
Sixtus Episcopus		45.	(Schitius	1499.	398.
Somentius de Somentis	1458.	286.	(Stradivertus	1257.	119.
Stephanus Alius	1485.	340.	(Summus	1133.	70.
(Calvus	1421.	236.	Vandinus Schitius	1417.	228.
(Fliscus	1453.	278.	Ubertus Ep. Cremonæ	1117.	69.
(Geroldus	1360.	173.	(Ep. Veronæ	1111.	68.
(Niger	1499.	396.	Fogliata I.	1310.	148.
(Sfondratus	1495.	374.	Fogliata II.	1392.	195.
Synibaldus Burgus I.	1298.	134.	Fossa	1200.	95.
(Burgus II.	1303.	140.	(Zanebonus	1078.	65.
(Perficellus	1312.	150.	Ugolinus Cavalcabovius	1399.	201.
			(Scoalocus	1318.	152.
			Ugutio Cremonensis	1208.	98.
			Vincentius Amidanus	1475.	326.
			(Cipellus	1442.	266.
			Z		
			Z Anardus Bagarottus	1497.	385.
			Zanebonus Stanga	1305.	142.
			Zanettinus Roccius	1424.	238.
			(Zuccus	1443.	266.
			Ziliolus de Alegris	1312.	150.
			(Cavitellus	1384.	185.
			Zucchelinus Zuccus	1387.	190.
			Zuinus Roncadellus	1384.	187.
			Y		
			Y Rech Burgus	1157.	744

I N D E X

R E R U M N O T A B I L I U M

A

A Bbates Generales Cremon. Can. Reg. Later.	pag. 245. 246.
Academia Concordium Ravennæ.	pag. 98.
Filergitarum Forolivii.	252.
Intronatorum Senæ.	347.
Salmantina.	47.
Accursius J. C. Gener Azonis J. C.	93.
Adolescentes inverecundi.	200.
Adulphus Alsatia Comites Imp. Rom.	130.
Ædiles Plebis dignitas, munera.	20. 21.
Ægidiolus Bonferius Ep. Cremonæ. in Addit.	
Ægidiolus Oldoynus Crem. Prætor Regii.	281.
Ægidiolus Persicus Crem. Prætor Laudæ.	167.
Ægidius Madalbertus Episc. Cremon. S. R. E. Card. ut scribunt Auctores.	153.
Æmilius de Augustis Crem. Ord. Humil.	200.
S. Agathæ tabula sepulchralis Cremonæ servatur.	297.
Agrippina Minor Q. Vari Cremon. Junioris Uxor.	39.
Matrona singularis eruditionis.	39.
Neronis Mater.	39.
Agilulphus Cremonam capit.	11. 53.
Agnati unde dicti.	25.
Agnomen quasi accedens nomini.	25.
Albericus Stavolus Cremon. Patavii moritur.	247.
Albertanus de Ora S. Agathæ in Carceribus Cremonæ opera scribit.	98.
Albertus Rom. Imp.	122.
S. Albertus de Villa Aonii Cremonæ obiit.	122.
Albutius Silus Novariensis Orator.	37.
Alemanus Finus Scriptor Cremensis refellitur.	79. 136.
Alexandri ab Alexandro error circa nomen Platina.	323.
Alexander Coletta Cremon.	308.
Alexander J. C. Imolensis, Bononiensis vocatus.	91.
Alexander IV. S. P. sacra interdicit Cremon.	117.
Alexander Oldovinus Cremon. Archiep. Cæsareæ.	384.
Rotæ Romanæ Auditor.	Ibid.
Alexandri Sardi equivocum.	20.
Alphonsus Aragon. Historiæ T. Livii amantiſſimus.	3.
Alphonsus Manna Cler. Reg. Somal. laudatus.	352.
Aljorum familia Cremon.	340.

- Alphenus J. C. Cremon. Romæ Consul. 32.
 Vafer pro Varo nominatus. 32.
 ibi de eo plura.
- Alphenus Varus alter J. C. Alexandri tempore. 34.
 alter Miles sub Vitellio. Ib.
- Alphenus Vicus Agri Cremonensis. 34.
- Alvarus Piasius Cremon. Miles fortissimus. 334.
- Amadinus de Amatis Cremon. 116.
- Amicitia ex Virtute rarissime dissolvuntur. 266.
- Amilcar Pœnus cum tribus Gallorum Imperatoribus
 propè Cremonam occubuit. 8.
- Amphiteatrum Cremonæ. 9.
- Ancus Quenius Legatus antiquissimus Cremonensium. 4.
- Andreas Ala Cremon. Legatus ad Remp. Venetam. 302.
- Andreas de Bergomo Satyricus Poeta refellitur. 123.
- Andreas Roncadellus memoratur. 187.
- Angelus Maria Salvatoris Ord. Servorum B. V. Cremon.
 laudatur. 300.
- Anna Doyaria Cremon. Uxor Philippini Gonzaghæ. 157.
- Annuli tres in stemmate Blancę Marię Mediol. Ducissæ. 262.
- Anselmus Ep. Cremonæ in Oppido Soncini vitam ducit. 53.
- Ansolda familia Cremon. 68.
- Antonius Arisius Jo. Galeatii Mediol. Ducis à Secretis. 182.
- Antonius de Archidiaconis Præpositus Mitratus S. Agathę.
 Ecclesiam Cremonæ reedificat. 297.
- Antonius Guarnerius Med. doctissimus. 251.
- Antonius Magliabequius Florentinus laudatus. 132.
- Antonius de Meliis Abbas Cremon. arcam elegantissime
 exsculptam erigit in ædibus S. Laurentii. 295.
- Antonius Oldoynus J. C. Cremon. 241.
- S. Antonius de Padua Cremonæ adfuit concionando, Cœno-
 bium Franciscanum perficit, Juvenes Cremonenses in
 Religionem suscipit. 108.
- Antonius Maria Victorius Ord. Min. Conv. Ariminensis. 240.
- Apollinaris Offredus Med., & Philosophus celeberrimus. 248.
 Eugenio IV. S. P. acceptissimus. Ib.
 Aristotelis anima vocatur. Ib.
 Philippo Mariæ Med. Duci dedicat suum librum
 de anima. 249.
 pugnat contra Averois opinionem. Ibid.
 erat à Card. Bellarmino inter scriptores Eccles.
 recensendus 250. recuduntur ejus opera. 250.
 Cremonensi, & Placentino Collegio Medic. ad-
 scriptus 251. scripsit contra Petrum Medicum
 Mantuanum. Ib. Amicos habuit doctissimos
 Medicos. Ib.

Arahan

Arahon de Aurea Januen: Prætor Cremonæ.	190.
Arca pulcherrima alabastritis Abb. Antonii de Meliis.	295.
Architectus qualis esse debeat.	376.
Ardicio Rivoltella Beneventanus non Mediolanensis in Oppido Platina sepelitur cum epitaphio.	311.
Ariberta familia Cremon.	228.
Arianorum hæresis.	50.
Ascanius Maria Sfortia Francisci Med. Ducis Filius Cre- monæ natus anno 1451. S. R. E. Card. 334. Cremonæ Episcopus, Romæ obiit, sepelitur in Eccl. S. Mariæ de Populo, cum Epitaphio ex Julii II. S. P. decreto. 335. eidem Cremonensium literæ.	335.
Athanasius à S. Carolo Eremita August. Nudipes laudatur.	322.
Augustinus Ala Cremon. Romæ Præsul.	157.
Augustinus de Dathis Senensis doctiss.	347.
Augustus Amicus Quintilii Vari Cremon.	29.
Claudiam Pulchram ejus Nepotem eidem tra- dit in Uxorem.	29.
Maximè contristatur de Morte Quintilii.	30.
Amicus Alpheni Vari Cremon.	32.
Aurelii à Sabinis oriundi, & à Sole dicti.	18.
Autor promittit tabulam dypticam syncerè edere de Epi- scopis Cremonensibus 41. item librum de Prætoribus Cremonæ 229. ac Vitam B. Georgii Lazzoli Cremon. 274. in Academia Filergitarum Forolivii receptus 252. Lo- cum tenens Amplissimi Comitum, & Regii Senatoris D. Philippi de Archintis Cremonæ Prætoris 340. Bo- noniæ studiis legalibus operam dedit.	396.
Autoris moeror circa inscriptiones antiquas deperditas. In Ep. ad Lect. & pag. 265. Carmina in laudem Illust. mi, & Rev. mi Octavii Picenardi Ep. Regiensis 140. numis- mata 309. nomen in sacro Baptismate.	323.
Autoris libri Propinonii Hist. Geogr. & Poetici Venetiis excusi 1676. error in Addit. sine d. e. l. l. l.	
Azo Canonicus Bononiensis diversus ab Azone J. C.	93.
Azo Porcius Juris utriusque Monarca appellatus 89. ex Oppido Casalis Majoris Agri Cremonensis 89. Joannis Bosiani. Cremon. discipulus 89. Bononiæ leges docuit 89. dena millia Auditorum habuit 89. inter quos fuere insi- gniores J. C. illorum temporum 90. ab Emulis calum- niatus 90. Lycei Montispeffulani Professor. 90. Fabula de eod. 92. obiit anno 1227.	93.

B

- S. **B** Abila non fuit Cremonæ Episcopus. 41.
Bagarotta familia Cremon. 385.
 Baptismi omisio non nocet credenti probabiliter esse baptizatum. 89.
 Baptista de Meliis legatus ad Remp. Venetam. 302.
 Baptista Mussus Eques, & J. C. insignis. 370.
 Baptista Piasius Astronomus Ferrariæ docuit. 337.
 Prædicat abrogationem Francisci Foscarini Venet. Ducis. 337.
 Memoratur à Pio II. P. Max. 337.
 Baptista Platina. vide, Bartholomæus Platina.
 Baptista Sfondratus Cremonensis J. C. celeberrimus. 323.
 Mediolani Senator 324. Ad Summos Pontifices, Reges, & Principes legatus 324. obiit Venetiis, ibi sepultus cum Epitaphio 324. Signoroli Homodei J. C. præstantissimi Gener 324. Pater Francisci Sfondrati S. R. E. Card. 324. Avus Nicolai postea Gregorii XIV. S. P. 324.
 Baptisterium Cremonæ erectum anno 1167. 43. plumbeo tegmine illustratum. 351.
 Barbovia familia Cremon. Patavii instituta. 269.
 Barezzius de Barezziis Cremon. Typographus insignis. 317.
 S. Barnabas Primus Christi fidem Cremonæ docuit. 39.
 Episcopus Cremonæ à Blasio Rubeo malè vocatus. 40.
 Baronii Card. animæ versio de Historia Luitprandi Episc. Cremonensis. 59.
 Bartholomæus de Matuliano Bonon. carmina ad Carolum Cavalcabovium. 213.
 Bartholomæus Benzonus Cremensis laudatur. 202.
 Bartholomæus Capra Ep. Cremonæ, postea Archiep. Med. ab Invidis delatus ad Joannem XXIII. Ibid.
 A Francisco Sfortia Eccl. Mediol. restituitur. Ibid.
 Bartholomæus de Medinaprile J. C. Crem. Rector Belluni. 182.
 Bartholomæus Platina Cremon. cognomine de Sacchis 311.
 Philosophus, Historicus, Orator, & Poeta 311. Græcæ linguæ peritus 312. Principibus Gonzaghis acceptus 313. Abbreviator Apostolicus 313. à Paulo II. in compedes coniectus 314. quare in odium Pauli 314. Amici Platinae memorantur. 314. Innocens dignoscitur 315. A Sixto IV. proventibus auctus, & Bibliothecæ Vaticanæ primus Præfectus constituitur. 315. Aedes, & Hortos sibi struxit in Quirinali 316. Ejus opera recensentur 317. & sequ. defenditur à Censura Trajani Bovallini, & aliorum 319. ejus carmina in funere Campani 320.
 Obiit

- Obiit annō 1481. Sepultus Romæ in Templo S. Mariæ Majoris cum Epitaphiis 320. 321. Poetæ, qui ejus funus deflexerunt. 321. Ejus Effigies 321. Ejus facies, corpus, & mores. describuntur. 322. male Baptista vocatus, & perperam Veronensis. 323.
- S. Bassanus Martyr Ep. Civis Cremon. 44. Coloniae ejus corpus servatur 44. Ejus Reliquiæ ad Patriam missæ in Eccl. SS. Petri, & Marcellini, ac S. Geroldi. 44.
- Benedictus Bacchinus Mon. Casinensis laudatus. 352.
- Benedictus Dovaria Crem. Ep. Tripolitanus. 267.
- Benedictus Musinus Medicus doctiss. 251.
- Benedictus Stanga Crem. Romæ Præsul. 326.
- Benvenutus, & Niger de Foliatis Cremon. ab Henrico Imp. carceribus addicti. 161.
- B. Bernardinus Feltrensis Cremonæ Evangelium prædicat. 297.
- Bernardinus Maynardus J. C. Cremon. 374.
- S. Bernardinus Senensis memoratur. 185. 208.
- Sacras Conciones Cremonæ habuit. 246.
- Bernardi Sacci Papiensis error malignus. 224.
- S. Bernardus Abbas Cremonæ profectus, Cremonenses inculcat. 69.
- Bernerius de Summis Cremon. Patriæ Ep. ardua patitur. 117.
- Berta de Persicis Mater B. Joannis Surdi Crem. 84.
- Bessarion S. R. E. Card. Nicenus Platinae fautor. 313.
- Bibliorum Sacrorum Codex Hebraicus Sancini excusus. 342.
- Bibliotheca S. Abundii Cremonæ Cler. Reg. Theat. 159.
- Ambrosiana Mediolani memoratur. 18. 26. 180. 183. 207. 222. 227. 229. 237. 268. 270. 278. 303. 340. 357.
- Angelica Augustiniana Romæ. 238.
- Angelorum Florentiæ. 403.
- Augustiniana Cremonæ. 128. 169. 179. 190. 243. 272. 275. 319. 321. 329. 338.
- Cæsarta Vindobonensis. 87. 319.
- Conventualiū S. Francisci Cremonæ. 184. 315. 368. 389.
- Dominicāna Cremonæ. 61.
- Estansis Ducalis. 306.
- Maynolda Cremon. 185. 246. 251.
- Medice. 317.
- Patavina. 179. 251. 271. 353.
- Regiensis PP. Minorum. in Append.
- Romana Ducis de Altemps. 179.
- Sancini S. Martæ Gratiarum. 368.
- Trevitorum. 60.
- Vaticana. 87. 297. 315. 321.
- Veneta S. Antonij. 98.
- Blanca Francisca Sfortia Monasterium S. Monicæ Cremonæ ingreditur. 307. & cum quatuor Nobilissimæ Puellæ

- Puelle Mediolanenses** 307. Leges statuit pro Monialium regimine. 307.
- Blanca Maria Sfortia Mediol. Ducissa** memoratur. 243.
Uxor Franc. Sfortiæ. 254. **Orta in loco Septimi Agri Ticinensis** 258. **Cremona eidem assignatur pro dote** 255. **Sacras ædes, & Monasteria Cremonæ erigit** 258. **Monachos S. Sigismundi Cremonæ prædiligit** 259. **moritur in Oppido Melegnani die 28. Octob. 1468. 259. memoratur.** 254.
- B. Blasius Carmelita non fuit Cremonæ Episcopus.** 195.
- Blasii Rubei in Dyptica Ep. Cremonæ hallucinatio.** 84.
- Blondus Flavius Foroliv. discipulus Io: Balistarii Cremon.** 223.
- Bonaventura Cremon. Ord. Min. Sanctimonia insignis.** 322.
- Bonaventura Zanucchius Maru. Ord. Serv. B. M. V.** 205.
- Bonhomia familia Cremon.** 70.
- Bonifacius VIII. quando Sum. Pont. 136. memoratur in Append. ubi de Henrico Casalorcio.**
- Borromea familia Mediol. 307. ex qua Vitellianus.** 255.
- Borsius Ferrariæ Dux laudatur.** 304.
Obiit 15. Kal. Septembris 1471. 312.
- Bosius Dovaria Cremonæ Dominus, Vir fortissimus.** 122.
Vicit Eccelinum 122. promulgat Statuta. 122.
eo patria pulso fuerunt publicè rescissa. 122.
à Poeta Dante sugillatur. 122.
- Bosius Dovaria alter Cremon: Vic. Generalis Hier. Trivisani Episc. Cremon.** 124.
- Brixilli Ecclesia habuit Episcopos.** 52.
- Brocardus Persicus Prætor Vincentiæ.** 167.
- Brocardus Persicus Cremon: alter Sablonetæ Comes.** 287.
Consiliarius Philippi Mariæ Med. Ducis, ac Nicolai Picenini 287. Ferdinandi Aragonensis Supremus Cancellarius 287. Poeta eximius. Syderali scientia clarus 287. Feudis amplissimis à Rege Ferdinando ditatur. 288.
- Brocardus Persicus alter Eques Hierosolimitanus Præfectus Exercituum in universa ditione Mediol.** 293.
- Bulgarus J. C. Cremon. 75. alii eum vocant Bononiensem.** 76.
alii Pisanum. 76.
- Bulgarus Vicus Agri Cremon: à quo memoratus J. C.** 76.

G

- C****abrinus Fundulus Cremonæ S. R. I. Vicarius.** 225.
exceptit Sum. Pont., & Imperatorem in Urbe Cremonæ 225. **obtinuit à Sigismundo Imp. instaurationem Studii Publici Cremonæ** 225. **captus à Lampagnano in loco Annici 227. Mediolani capite obruncatur.** 227.
- Cacinna gladiatorum Spectaculum Cremonæ celebrat.** 9.
 Cesar

Cæsar Tintus Autoris amicus.	345.
Cambiaga familia Cremon.	
Cambius Zambeccarius J. C. Bon.	241.
Camillus Persicus Cremon. Eques Hierosolimitantis.	293.
Camilli Sitoni J. C. Mediol. mentio.	281.
Camises Culcanius Legatus antiquis, Cremon.	4.
Carafalla fam. Cremonensis.	111.
Caroletta Cypri Regina à Sixto IV. Romæ excipitur.	322.
S. Carolus Borromeus Archiep. Mediol. 279. Ecclesiam Cremonensem visitat.	297.
Carolus Calvus Imp. Ticini coronatur.	57.
Carolus Cartarius Advocatorum Concistorialium Decanus laudatur.	232.
Carolus Cavalcabovius Cremonæ Dominus 210. Joannis Vineati Laudensis Gener 210. Poeticis studiis delectatur. 210. occiditur immaniter in arce Macasturmæ 210. ejus carmina italica.	210.
Carolus II. Potentissimus Hispan. Rex.	189.
Carolus IV. Imperator.	157. 160.
Carolus Magnus sacrorum Rituum amator.	87.
Carolus Pallavicinus Cremon. Ep. Laudensis.	284.
Ecclesiam Monticellorum, Canonicorum Collegio decorat.	284.
Carolus Sigonius impugnatur.	76.
Carolus VIII. Galliarum Rex.	324.
Carolus Cæsar Malvasia Comes, & Canon. Bonon. laudatur.	35.
Carroccium Mediolanense 88. A Cremonensibus captum.	100.
Casalorcia fam. Cremonensis.	139.
Castrū Leonis Oppidū Agri Cremon insigne ob victoriam.	100.
Cathedralis Ecclesia Cremonæ à Sicardo Ep. consecratur.	89.
ampliatur.	12.
Catullus invehit in Pompeum ficto nomine.	34.
Cavalcabovia fam. Cremon. à Germania processit.	231.
undè contraxit insignia.	231.
Cavitellus Lud. Hist. Cremon. nimium credulus circà Cremonæ denominationem 7. corrigitur 201. 202. 282.	
Cavucia fam. Cremon.	124.
Christophorus Stanga Cremon. ditionis Mediol. L. T. Generalis.	191.
Ciacconii error de Ardicione Rivoltella S. R. E. Card.	311.
Cippus Alfenii nomine inscriptus.	35.
S. Ciria Virgo Cremon. pro Christi Martyr cum tribus aliis Virginibus Cremon.	64.
Cittanovani factio Cremonensium in Urbis parte superiori	99.
Civitas foelix, quæ à sapientibus regitur.	70.
Classis Monasterium Ravennæ.	98.

Clau.

- Claudia Pulchra Quintilij Vari Cremon. Vxor.** 27.
 falsis petitur criminationibus à Tiberio 38.
 Ab Agrippina majori defensa invito quidem labore. 38.
Clemens IV. S. P. Cremonenses ab interdicto absoluit. 106.
Comobium S. Abundij Cremon. P. P. Cler. Reg. Theat. 207.
 S. Angeli Cremon. Min. Observ. 208.
 S. S. Apostolorum P. P. Capucinarum 114.
 S. Benedicti de Padolirone in Agro mantuanò 390.
 S. Bernardi Cremonæ 89.
 Carmeliticum Cremonæ 94.
 S. Catharinæ Cremon. P. P. Camaldul. 208.
Coronata Mediol. à B. Georgio Cremon. fundatum. 274.
 Dominicanū à B. Rolando, & B. Moneta inceptum 303.
 105. è Suburbis in Urbem translatum 133.
 memoratur 371.
 Franciscanum Cremonæ à divo Francisco ædificatum 101.
 S. Iacobi Soncini Ord. Præd. 193.
 S. Laurentii Cremon. in protectionem Othonis Imp. 76.
 memoratur 295.
 S. Petri de Pado Can. Reg. Later. 245.
 S. Sigismundi Monach. S. Hieron. 254. 258. olim
 Congregationis Vallumbrosanæ 331.
 S. Thomæ olim Monachorum Casinens. 266. nunc
 Capucinarum Monialium 355.
 S. Victoris P. P. Servorum B. V. M. 362.
Cognomina inventa ad homines distinguendos 24.
 Quando in Italia coeperint. 51.
Collegium Cler. S. Pauli 176. 201.
 Cler. Reg. Somaschenstum 42.
 Juro consultorum Cremonæ. Vide ubi de I. C. Colleg.
 Mediolani 90. Parmæ 327. Veronæ 90.
 Medicorum Cremonæ 250. Placentiæ 251.
 Societatis Iesu 42.
Coloniæ Romanæ donatæ erant jure Quiritum 11.
 Jus privatum Civium Romanorum habebant. 27.
Comitia Roncaliarum à Fridrico Imp. celebrata 69.
Concilium Basileense 231. Constantiense 208. 222. 228.
 Ephesinum 52. Ferrariense 60. Guardastallense 67.
 Lateranense 84. 100. 101. Lugdunense. 113. 131.
 Mantuanum 57. Mediolanense 132. Ravennas. 59.
 Romanum 58. Veronense 87.
Conradolus Stanga Cremon. Mediol. Senator Januæ tumultus sedat. 325.
Conradus Frid. Imp. Filius à Cremonens. in Baptismo suscipitur. 12.
 Obiit apud Trecium. 12.
 Con-

Constantius Fundulus Cremonæ Episcopus	223.
plurimis agitated molestiis à Philippo Vicecom.	223.
ab Episcopatu se abdicavit	223.
Consules Cremonæ anno	1198. 95.
Contagium quid sit, ejusque præservatio.	310.
Cornelius Gallus Poeta Bibaculi Cremon. amicus	17.
Cornelius Tacitus confutatur circa Cremonæ primordia.	2.
Corpora SS. Martyrum Marii, Marthæ, Audifacis, & Abacuch in Ecclesia S. Laurentij Cremonæ.	295.
Cortixia fam. Cremon. à qua denominatus est Vicus.	134.
Corua familia Cremon. ex qua Viri illustres, & Comites.	373.
cum ea contraxit affinitatem Autoris familia.	373.
Crema fam. Cremon.	80.
Cremona Urbs antiquissima, & Nobilissima, ut in tota Præfatione. Hetruseorum Colonia. Ib. Romanorum Colonia. Ib. Propugnaculum adversus Gallos. Ejus excidium anno à Christo nato LXXII. Ib. Cormona appellata. Ejus antiqua, & moderna Insignia. Ib. Ante Romam condita. Ib. Brimonia. Cremon. Troja. Climena. Alcmena. Bremona priùs appellata. Ib. à Cremone Trojanano nuncupata, & à Cremationibus. Ib. Vastata à Rege Ezezia. Ib. à Mercium Copia Cremona dicta. Ib. à Jano fundata. Brenonia, & Agrimonia vocata, ut in Append. Inter Colonias de Romana Rep optimè merita. Ib. Urbs frequentissima à Strabone vocata. Feracissima à Plinio, Frumentifera, Dives, Ampla, Uberrima, edificitiis tum in Urbe, tum suburbanis exulta. Opportunitate Fluminum aucta. Ib. Bellorum casibus celebris. Ib. Afflicta à Cassi Bruti, & Antonij Copijs. Ib. Gymnasio antiquo insignis. Ib. & pag. 227. Magna Ib. in Gallia Transpadana nulli post Mediolanum cedens. Ib. Eversa ab Aghilulpho. Viciis, Pagis, Castris ejus Ager plenus Ib. Sum. Pont. Cesarum Aug. Regum hospitii clara. Ib. & ab eis tum literis, tum diplomatibus summoperè commendata. Ib. moneta cudit. Fide, & probitate florentissima, & in rebus militaribus expertissima. Caput, & Fundamentum Romani Imperii in Italia à Friderico II. Imp. vocata. Ib. à Francisco Sfortia I. maximè laudata. Ib. à Francisco Sfortia II. post Mediolanum primaria Urbs suæ ditionis amplissimæ dicta. ibid. Habet Senatorem Mediolani in Prætorem à multis Judicibus, Togatis, & Pedaneis regitur. Ib. Optima Hominum acutissimorum ingenia semper produxit. Ib. Quare frigida à Virgilio vocata. pag. 42.	
Turrata à scriptoribus dicta 56. divisa in factionibus.	99.
Quomodo hæ factiones excitatæ 99. exhibet figurâ Navis	123.
Magnus Phaselus appellata ex quo jocosum equivocum	

- eum à Nebulonibus deductū fuit. 123. habet privilegia studij Publici. 125. ejus, & suæ diœcesis status lugubris. 154. se offert Jo: Galeatio Vicecom, 188. Carmina ad ejus laudem 296. 300. habet typographiam anno 1485. 338. sub Venetorum dominio 374. sub Francorum Rege 374.
- Cremonella pars Urbis Cremonæ appellata. 99.
- Cremonella rivus Cremonam abluens. 99.
- Cremonenses summo fœdere Romanis adstricti. 11.
- Cives Romani dicebantur 27. Ravennatibus conjuncti 98. Omnibus Italiæ Principibus Hostes judicantur. 11. 69. Valdè profunt in Restauratione Laudæ 11. & in erectione Urbis Alexandriæ 11. habent privilegium monetæ cudendæ 12. 74. suscipiunt in Baptismate Conradum Friderici II. Imp. Filium 12. ludos omnifariam celebrant, ac pretiosissima monilia Imperatrici donant. 12. Viri Fortes, & Fideles à Frid. II. Imp. vocantur. 12. 107. Fidelitatis veteri Elogio exornantur. 13. Gymnasij generalis instauratione à Sigism. Imp. obtinent. 13. comendantur à Philippo Maria Mediol. duce. 13. item omni studio, & amore à Francisco Sfortia 14. laudati à Philippo II. Rege Hispaniarum 15. Contemnunt Mediolanenses, ut inquit Divus Bernardus 69. impetum Mediolanensium cohibent 70. Cremenses per equivocum quandoque vocati 80. Cremâ concremant 87. à Friderico in gratiam recepti. 88. Victores contra Mediolanenses 100. cum Mantuanis fœdus firmant 109. & 110. Guardastallum à Corrigiensibus habuerunt. 171. Statuta conduunt. 196. Encenia quotannis celebrant. 241. eorum ingenia laudantur. 301. Qui fuerunt Præfecti Generales Congr. Calinensis Unitatis S. Justinæ Patavij. 353. & seq.
- Cropella familia Soncinas. 368.
- Cruce aurea in dorso signatus, editus Jo: Fridericus Elector Saxonie 146.
- Cruz aurea in dorso Comitum de Hasburg. 146.
- Cruz parvula in humero dextero legitime natis ex familia Cavalcabovia Cremon. 146.
- Curtius Inghiramius allegatur 3. à Leone Allatio sugillatus. 3.

D.

- B. **D** Amianus de Bozzulo diœcesis Cremon. Ord. Præd. 103.
- B. **D** Damianus Carrariensis Cremonæ obiit anno 1401. 200.
- Daniel Biragus J. C. Coll. Mediol. memoratur. 283.
- Daniel Cajetanus Rhetor insignis Cremon. 303. 308.
- Memoratur 360. eius carmina 327. 354. 357. 391.
- docet in Foro Julio, in Patria, Patavii, & Mediol. 308.
- Pa.

- Patrię Decurio 308. ejus Filii 388. Gręcos libros
habet. Ib. de eodem hallucinatio Pierij Valeriani. Ibid.
Ejus opera. Ib. Ejus Amici. 390.
- Data familia Cremon. 189.
- Decurionatus Officium vetustissimum 19. Plebeis non datur Ib.
- Decuriones quando Romę creati 19. cur Decuriones vocati. 19.
Cremonę pręcis etiam temporibus adfuere. 19.
- Decuriones Christiani quales esse debent 387.
- Denarium signatum X. prę decem libris Romanis 25.
Drachma gręcum equabat. 25.
- Desiderius Arifius Monachus Hieronym. Autoris Frater. 258. 265.
- Deus ante omnia invocandus. 1.
- Dicteria Scurrilia retunduntur. 123. 124.
- Dii antiquorum tricies sex mille. 45.
- S. Dominicus Cremonę puteū cęnosum benedictione depurat. 101.
Bononię moritur cum vestibus, & in Cubiculo
B. Monetę Cremonensis. 104.
- Dominicus de Dominicis Cremon. Carmelita Ep. Schi-
thię Cretensis. 194.
- SS. Reliquias Cremonam detulit. 195. obiit 4.
Aug. 1400. Ibid. diversus à Dominico de Do-
minicis Ep. Brixię Ib.
- Donatus Calvus Bergom. refellitur. 79. 268.
- Dos animi opibus pręferenda. 158.
- Dotales tabulę Blancę Marię de Vicecomitibus. 255.
- Dovaria familia Cremonensis dicta ab Oppido Dovaria
in Agro Mediol. ę stirpe de Anselmis 122. Ab Eriberto
Mediolani Archiep. Cremonam translata 123. Feudis
investita 123. à Friderico Imp. dilecta 123. memoratur. 309.
- Durandus plura exscripsit ab operibus Sicardi Ep. Cremon. 87.

E

- E**cclesia prima Cremonę à Floriano Ep. ędificata. 45.
- Ecclesiastici sęcularibus immisceri non debent. 248. 266.
caveant, ne Judę luem imitentur. 402.
- Ecclesię nonnullę Cremonenses in hoc libro memoratę.
- S. Abundii 130. 178. 200. 235. & in Apendice S. ęgidii 264.
- S. Agathę 228. 245. 296. 351. S. Angeli 374. 396. S. Andreę
191. S. Antonii Abbatis in Ap. S. Apollinaris 166. SS. Aposto-
lorum 104. 114. 115. S. Augustini 120. 333. & in Ap. Bap-
tisterii 43. 351. S. Bartholomei 351. S. Bassani in Ap. S. Cataldi
177. 305. Cathedralis 89. 120. 188. 229. 302. 340. 354. & in
Ap. S. Christophori 282. SS. Cosmi, & Damiani 55. S. Do-
nici 159. 161. 174. 285. 286. 293. 294. 303. 346. 375. S. Do-
nati 176. 299. S. Erasmi 138. S. Francisci 156. 166. S. Galli 69.

& in Ap. S. Georgii, in Ap. S. Geroldi 145. & in Ap. S. Gregorii 128. 199. S. Guillelmi 104. 112. S. Helenæ 327. S. Hilarii 231. S. Homoboni 243. 338. S. Jacobi 176. Incrofolati in Ap. S. Joannis Novi 357. S. Laurentii 95. 295. & in Ap. S. Lazari 152. S. Leonardi 248. S. Lucæ 227. 310. 376. S. Lucie in Ap. S. Mariæ ad Hortum 144. S. Mariæ Ægyptiæ 171. S. Martini 161. S. Matthæi 240. S. Matthiæ 174. S. Mauritii 235. S. Michaelis 172. 244. S. Monicæ 230. SS. Nazarii, & Celsi 181. S. Pauli 142. S. Petri de Pado 181. 331. 350. S. Sepulchri 134. S. Servatoris 57. 285. & in Ap. S. Sigismundi 254. 258. S. Sophiæ 173. 329. S. Sylvestri 207. 320., & in Ap. S. Syri 192. S. Teclæ 137. S. Thomæ 243. S. Victoris 385. S. Vincentii 350. 384.

Ecclesiæ aliarum Urbium, & Oppidorum.

S. Anastasiæ Romæ 71. S. Antonii Paduæ 247. Vicentiæ 267. S. Augustini Paduæ 143. 169. Cathedralis Bononiæ 73. 150. Brixilli 56. Mediolani 279. Paduæ 54. Placentiæ 285. Regii 139. Vicentiæ 83. S. Catharinæ in Insula Cretensi 306. Collegiæ Monticellorum 284. S. Dominici Regii 126. S. Euphemie Bergomi 208. S. Francisci Paduæ 169. S. Gervasii Bononiæ 91. SS. Joannis, & Pauli Venetiarum 155. S. Lazari Ferrariæ 252. S. Laurentii Buxeti 194. S. Mariæ Castri Novi Buccæ Abduæ 285. S. Mariæ Coronatæ Mediolani 234. S. Mariæ de Fonte Casalis Majoris 235. S. Mariæ Gratiarû Bergomi 208. Malei Oppidi 374. Mantuæ 220. Mediol. 308. Placentiæ 276. Venetiarum 324. S. Mariæ Majoris Romæ 320. S. Mariæ de Populo Romæ 354. S. Mariæ Vadi Ferrariæ 75. S. Petri in Coclo aureo Papiæ 164. SS. Sylvestri, & Martini de Monte Romæ 71. Veteris Montis Colonæ 44. S. Virginis Annuniatæ Soncini 236.

- B. Elisabeth de Picenardis, filia Leonardi Patritii Cremon.** 205.
 Insigne Sanctitatis speculum, concentu Angelico ad
 superos evocata 205. condidit testamentum. 306.
- S. Emanuel Mon. Cisterciensis Ep. Cremonæ.** 84.
 Episcopalis dignitas, amplitudo, & officium. 51.
 Episcopi olim non dabantur Urbibus, nisi Fidelium copia
 affluentibus 43. Cremonenses primi, & ex eis loca propè
 Urbem denominata 46. Cremonenses non allegati ab
 Ughello. 51.
 Episcoporum Cremonensium icones. 51.
 Episcopus non est qui præest, & non prodest. 47.
 Epitaphia, Vide Inscriptiones.
 Equites Cremonenses facti à Rep. Veneta. 302.
 Equites Hierosolimitani Cremonenses. 293.
 Equitum Templariorum ordo suppressus. in Addit.
 Eribertus Aribertus S. R. E. Card. 71.
 Eribertus Archiep. Mediolani Cremonam invadit. 123.
 ab

- ab ejus nomine una ex porta Civitatis appellata. 123.
 Evāgelista Biffus Crem. Monachus S. Hieronymi laudatur. 259.
 S. Eusebius Abbas Cremon. moritur die 14. Aug. anno 429.
 46. eius festum celebratur die 5. Martij. S. Hieronymi
 Amicus, & discipulus. Scriptis clarus. Dicitur è fami-
 lia Bonetta 47. laudatus à Divo Cyrillo Ep. Hieroso-
 limit. Romam à Divo Hieronymo missus. 48. circa hoc
 opinio Perezij. Ib. Ejus Altare in Cathedrali Cremon-
 næ 49. ejus corpus in cryptis Hierosolimitanis 50. Scrip-
 tores de ejus Vita. 47. 266.
 Eusebius Chronista refutatur. 33.
 Eusebius Mediolanensis Episcopus concilium celebrat. 52.
 Ezelinus Tyrannus Clavium Ecclesiæ contemptor. 102.
 Pulsus ab oblidione Mantuæ Cremonensium auxi-
 lijs 110. Victus à Bosio Dovaria Cremon. 122.

F

- F** Abula de Ioanna Papissa. 77.
 Fabritius Monsignanus Comes Forlivienſis laudatur. 252.
 B. Facius Veronensis Cremonę degens dignis effertur exequijs. 120.
 Moritur die 18. Januar. 1272. 127. ejus acta describuntur. 127.
 Fati definitio. 238.
 Federici Sfondrati duo ejusdem nominis. 285.
 Felix Geroldus Vic. Generalis Ep. Novariæ. 285.
 Felix Secundus Ep. Cremonæ. 43.
 Ferdinandus Sfondratus Romæ Præsul. 286.
 Ferdinandus Siciliæ Rex amat Com. Brocardum Persicum
 Cremonensem. 288. memoratur. 325.
 Ferdinandi Ughelli in Italia Sacra errores 52. 220. suspectam
 habet inscriptionem Gilberti Alæ. 62. redargutus de
 Guidone Cardinali Cremonensi. 81.
 Feudum Vescovati juris olim Episcopii Cremon. permu-
 tatur cum illo Genivoltæ. 158.
 Fœderis formula inter Mantuanos, & Cremon. 109.
 Fœdus Sum. Pont. Regis Aragoniæ, & Reip. Venetæ. 384.
 Fœminarum epitheta in antiquis Inscriptionibus. 25.
 Fossa fam. Cremon. 199.
 Francisca Arisia Monasterii S. Monicę Cremonæ Abbatisſa. 307.
 Franciscus Bressianus Cremon. memoratur. 187. 189.
 Franciscus Brumanus Cremon. J. C. facundissimus cum
 aliis Patritiis Legatus ad Venetos. 302.
 B. Franciscus Crem. Conversus Canonic. Reg. 246.
 Francisci Fulvii Trugoni scurrilitas eliditur. 124.
 Franciscus I. Galliarum Rex Mediolani Dux. 368. 370. 374.
 Franciscus Lemene Comes Laudensis laudatur. 114.
 Franciscus Maria Guarnerius Autoris Levir. 181.

Fran-

- Francisci Philelphi poetica libertas nimia. 302. 359.
 à Poggio Florentino sugillatur. 303. item à Gyrardo 339.
 Convincitur de mendacio. 339.
- Franciscus de Raymundis Cremon: ad Remp. Venetam. 302.
- Franciscus Regatius Cremon: Ord. Min. Bergomi Ep. 208.
 Ad Constantiense Concilium profectus. Ib. Sigismundo
 Imperat. gratissimus. Ib. Pietate singularis in B. V. M. edes
 eidem sacrat. Ib. multa opera scripsit. Ib. obiit anno 1437. Ib.
- Francisci Schotti error. in Addit.
- S. Franciscus Seraphicus Autoris Tutelaris. 1.
 Cremonæ cœnobium instruit. 101.
- Franciscus Sfondratus Cremon. S. R. E. Card. 324.
 Gregorii XIV. Pater. Ib. Danielis Cajetani discipulus. 390.
- Franciscus Sfortia I. Med. Dux Cremonensium amantissimus. 14.
 Cremonæ Dominiū obtinet 254. Maritus Blancae Mariæ
 Philippi Mariæ Vicecomitis Filiae eidem desponsatur in
 Templo S. Sigismundi propè Cremonam. Ib. edidit De-
 creta. Cremonam laudat. Cremonam, & Pontremulum
 pro dote habuit. ibid. obiit ex hydrope. ibid. Ejus gesta
 descripta 298. ejus filiorum nomina. 299.
- Franciscus II. Sfortia dat literas Cremon. amore plenas. 14.
- Franciscus Vicecomes Cremonæ Ep. 44.
- Franciscus Zaffonus Cremonæ Prætor capite obruncatur
 anno 1405. 204. Innocentissimos Cremonenses capite
 plecti jusserat. 204.
- Fridericus I. Imp. Cremonensibus concedit jus monetæ
 cudendæ 12. Jurisconsultos in pretio habet 78. In cam-
 pestribus Roncaliæ Judices Viros doctissimos habebat. 78.
 Bello Cremam affixit. 79.
- Fridericus II. Imp. confirmat Cremonensibus donationem
 Castri Roncaroli 12. Soncinum invadit 88. Castrum
 Manfredū in agro Cremon. funditus evertit. ib. Brixiam
 obsidet 103. Cremonæ adfuit. 106. Veronam capit. 110.
- B. Fulgentius Soresina Cremon. Can. Reg. Later. Sanctimo-
 nia præclarus 276. Concionator admirabilis. ibid. Fer-
 rariæ sævissima grassante peste infectis inservit. 277.
 Carmina in ejus laudem. 277.

G

- GAdiæ, seu Gazia familiae Cremon: Monumenta. 169. 170.
- Galeatius Roccha Cremon: à Secretis Senatus Mediol. 273.
- Galeottus Franciottus de Rupere S. R. E. Card. Sixti IV.
 Nepos Episc. Cremonæ. 334.
- Gamaliel legum Doctor Præceptor Divi Barnabæ. 40.
- Galvanus Flamma ex Chronico Galapini Antignati Cre-
 mon: J. C. suum opus composuit. 162.

Gen.

- Gentilitæ notæ in familia Cavalcabovia Cremon. 146.
item in aliis ibid.
- Georgius Cribellus Mediol. Arcis Cremonæ Præfectus. 202.
- B. Georgius de Lazzolis Cremon: Augustin. Theol. insignis. 274.
Instaurator Congr. Augustinianæ in Insubria ibid. Beati
titulo decoratur 274. miraculis clarus. ibid. Ejus corpus
Mediolani in Ecclesia B. V. Coronatæ asservatur. ibid.
ubi ejus effigies. ibid. & 275.
- Gerardus Cremonensis Medicus celeberrimus 269. Sabloneta
nuncupatus. ibid. Ejus opera recensentur. 269. 270. 271. Ejus
de Geomantia opusculum gallicè traductum. 272. Quare To-
letanus etiam appellatus. 271. contra eum scripsit Jo: de
Monteregio 271. defenditur à Baptista Plasio Medico Cre-
mon. ibid. Gregorius perperam vocatus 272. circa annum quo
vixit error 272. Ordinis Eremitarum male vocatur à Posse-
vino ibid. ex familia Comitum de Persicis scribitur. ibid.
- Gerardus Dovaria occiditur ab Imperatoris Pincerna. 87.
- Gerardus Episcopus Tridenti patria Cremon. 106.
S. Geroldus Coloniensis propè Cremonam martyrio affi-
citur. 101. Ejusdem Vita, & obitus describuntur. 113.
ejus corpus in templo S. Vitalis Cremonæ ibid. nunc
S. Geroldi nuncupato. ibid.
- Giberti de Corrigio dissensiones cum Parmensibus à Ma-
gnatibus Cremon. sedatæ. 144.
- Gosalenga familia Cremon. 63.
- Granella familia Cremon: 294.
- Gregorius Azanellus Jo: Galeatii Vicecomitis Mediol.
Ducis Aulicus 196. ejus literæ Andreolo de Arisiis
quando Jo: Galeatius Ducali titulo insignitus fuit. ibid.
- Gregorius Montelongus Apost. Sedis Legatus. 114.
Habet literas ab Innocentio IV. pro electione Ber-
nerii de Summis ad Episcopatum Cremonæ. 116.
- Gregorius XIV. Sum. Pont. antea Nicolaus Sfondratus
Cremonensis. 297.
- Grisogonus Surdus Ep. Cremonæ. 52.
- Guarinus Veronensis, 268.
- Guelphi, & Gibellini Cremonam exagitant. 117. Pacem
ineunt Cacciacomite de Summis Epif: Cremonæ pro-
curante 120. vincunt Gibellinos. 202.
- Guido Card. Cremonensis non Cremenfis 78. Pseudopon-
tifex Paschalis III. nominatus adversus Alexandrū III.
78. erat ex gente Dovaria Cremon: non autem ex Comi-
tibus de Camisano 79. Pisas contendit cum Friderico Imp. 81.
- Guido Grandus Cremon. Mon. Camaldulensis laudatur. 4. 221.
- Guido Suzarius Mantuæ natus Cremona oriundus 125.
Insignis legum Doctor Cremonæ docet. ibid. cumulatus
in

- in Templo Divi Guillelmi extrà Urbem. *ibid.* inscriptio ejus tumulo translata in Sacrarium Divi Dominici Cremonæ *ibid.* nunc deperdita. *ibid.* Regiensis autumatur à Guidone Pancirolo, qui plura de eo affert, & præcipuè circa ejus mortem. 126.
- B. Guillelmus de Amidanis Cremon.** Episc. Novariæ 163. ab aliis vocatur de Tocchis. *ibid.* Sanctitate conspicuus. *ibid.* Prior Generalis quinquies totius Ord. Augustiniani. *ibid.* Sepulchrū Divo Augustino construit. *ibid.* S. R. E. Card. non tamen publicatus 164. edificat palatium in Insula S. Julii 164. in Templo S. Petri in Cælo aureo Papię ejus Inscriptiones. 165.
- Guillelmus Cavalcabovius Cremonæ Dominus** 145. Patriam capit in odium Henrici Imp. & Gibellinorum. *ibid.* eruditus in Astrologicis, & Geomanticis. *ibid.* In oppido Soncini occiditur. *ibid.* ejus Epitaphium in Ap.
- Guillelmus Centuaria Cremon Ord. S. Francisci Episc. Placentię, & Papiæ** 184. Summus Theologus in Accad. Ticinensi. *ibid.* ampliavit officium S. Syri. *ibid.* Hymnum pro SS. Papię Episcopis composuit. *ib.* Ejus Epitola ad Canonicos Placentinos 185. laudatur à Divo Bernardino Senensi tunc vivente. *ibid.*
- Guiscarda familia Cremon.** 133.
- B. Guiscardus de Guiscardis Cremon. Ord. Min. Conv. S. Francisci Martyr, & Episcopus.** 133.
- Gymnasii generalis instauratio Cremonę conceditur.** 13.
- Gymnasium Placentinum.** 201. 208.
- Gymnasium. vide Studium, & Universitas.**

H

- H**ebrei solent vocari ex locis unde Majores sui egressi sunt. 342. 345.
- Hebræorum libri 342., & sequ.
- B. Henricus Abbas Cremon. Monachus Cluniacensis literis clarus.** 66.
- Henricus Canisus** edidit nonnulla Luitprandi Episc. Cremon. opera. 61.
- Henricus Casalorcus Cremon. Ep. Regii** 138. celeberrimus J. C. in Ap. Bonifacio VIII. operam præstitit in componendo sextum librum legum Canoniarum. *ibid.* in Galliam ab eodem S. P. missus *ibid.* tractatū composuit de potestate Papæ *ibid.* decennio præfuit suæ Ecclesiæ *ibid.* moritur, & tumulatur in Cathedrali cum Epitaphio *ibid.*
- Henricus II. Angliæ Rex Cremonenses sollicitat contra Divum Thomam Cantuariensem Archiep.** 81.
- Henricus Imp. favet Lothario J. C. Cremon.** 93.
- Henricus Imp. Mediolani coronatur.** 141.
- Heppon Episcopatum Novariæ invadebat ab Henrico Imperatore intrusus.** 68.

Her-

- Hercules Ferrariæ Dux.** 306. 309. 324. 327.
- Hermanus Combrach S. I. memoratur.** 44.
- Herolphus Archiep. Salzburgenſis excæcatus.** 59.
- S. Hieronymus S. Eusebii Cremon. Magister** 46. laudat
Titum Livium. 3.
- Hieronymus Barbovius J. U. D., & Aulæ Cæsareæ miles.** 278.
- Hieronymus Baruffaldus Ferrariensis eruditiss.** 303.
- Hieronymus della Higuerra S. I. edidit Luitprandi Historiã.** 61.
- Hieronymus Manna Eccles. Cathedralis Cremon. Canonic.** 367.
- Hieronymus Pallavicinus Cremon. Ep. Laudens, & Novar.** 358.
- Hieronymus Surianus Arimin. Mon. Camald.** 250.
- Hieronymus Sylva Cremon. Turmarû Equeſtrium Præſect.** 262.
- Hieronymus Sylva alter Eques S. Jacobi Præſectus Italicæ
 legionis in Belgio laudatur 263. obiit die 26. Septembris 1701.
 pendente hujus libri impressione.**
- Hieronymus Vitalis J. C. Civitatis Buxeti.** 242.
- Hilarius Hermenzonius Cremonæ Consul.** 386.
- S. Himerius Cremonæ Protector** 6. **ejus corpus Cremonam
 translatum à Luitprando Epif. 59. 85. latens sub ruinis ex
 terræmotu ab Uberto Ep. ad primævum cultum restitui-
 tur 69. Ad ejus aram maximus Populi concursus.** 85.
A quibus acta sua describuntur ib. cõditur in arca marmorea. 89.
- B. Himerius Guardalupus Cremon. Ord. S. Franc. Episc.
 moritur Parisiis.** 131.
- Historicæ notiones vetustate pereunt 5. veritate fultæ esse
 debent.** 76.
- Hofmanni error circà Soncinum.** 372.
- Homo qualis esse debeat 45. quomodo Diis similis.** 242.
- S. Homobonus Cremon. 95. moritur anno 1197. die 13. No-
 vembris. ibid. ejus canonizatio.** 88.
- Homobonus Morisius J. C. Cremon. magni nominis,** 111.
- Homobonus Pifo Medicus Cremon.** 401.
- Honorius III. S. P. inquit acta B. Joannis Cremon: Episc.
 Vicentini 101. literas dat Gerardo Cremon. Ep. Trident.** 106.
- Hospitale S. Spiritus in Saxia Romæ.** 323.
- Humiliatorum Præpositi Generalis Cremon. 250. Mona-
 ſteria Cremonæ ab iisdem possessa. ibid. & 201. eorum
 primordia, & suppressio. ibid.**

I

- Jacobus Alierius Cremon. Med. insignis.** 237.
- Jacobus de Archidiaconis Cremon. Medicus.** 297.
- Jacobus de Arena J. C. illustris Parmensis inter Bono-
 nienses relatus.** 91.
- Jacobus Pavescius Cremon. Nicolai Picenini Viceſgerens.** 265.
- Tomo 1. LII Jaco-*

- Jacobus Persicus Cremon. Prætor Perusii.** 167.
Jacobus Ponzonus Legatus ad Remp. Venetam. 302.
Jacobus Putheus J. C. Cremon. 295.
Jacobus Redenasus Crem. Gibellinorū Princeps occiditur. 146.
Jacobus Treccus Cremon. Eques, & Mediol. Senator. 351.
Jacobus Antonius à Turre Cremonæ Episc. 308.
Jacobus Franciscus Aribertus Cremon. Apostol. Cam. Cleric. 71.
Jacobus Philippus Bergom. errat circa Episcopatū S. Babylæ. 41.
 item circa Turris majoris Cremon. erectionem, 56.
Jafon Maynus J. C. celeberrimus, 329. 369.
Icones Episcoporum Cremon. in Aula Episcopii, 51.
Ingenii ubi plurimum, ibi minimum fortunæ, 346.
Innocentius IV. S. P. antea Synibaldus Fliscus discipulus
Azonis. 90. celebrat concilium Lugdunense 113. irritam
declarat electionem in Ep. Cremon. Jo: Boni Geroldi. 114.
Purpureum Galerum S. R. E. Card. concessit, 116.
Innocentius VIII. S. P. 324.
Inscript.^o Ubi litera S. est anteposita, Sepulchrales intelligatur.
 Pag. 9. 5. 18. S. 24. S. 26. 42. S. 53. S. 54. 56. S. 57. S. 62. S. 69.
 S. 70. S. 71. S. 72. S. 74. S. 80. S. 81. S. 83. S. 84. 89. S. 91. S. 94.
 S. 96. S. 102. S. 103. S. 107. 109. S. 110. S. 112. S. 113. S. 114.
 115. S. 115. S. 120. S. 122. S. 125. S. 127. S. 129. S. 130. S. 131.
 S. 132. S. 134. S. 137. S. 138. S. 142. S. 143. S. 145. S. 150. S. 151.
 152. S. 155. S. 159. S. 160. S. 161. 164. 165. S. 166. S. 169. S. 170.
 170. S. 171. S. 173. S. 174. S. 176. S. 177. S. 178. S. 181. S. 188.
 S. 191. S. 192. S. 199. S. 200. 204. S. 220. S. 223. S. 227. 228. S. 229.
 230. S. 231. S. 233. S. 235. S. 240. S. 244. S. 247. S. 248. S. 252.
 254. 259. 264. S. 267. S. 274. 274. 275. S. 279. S. 281. S. 282.
 S. 283. S. 285. 285. S. 286. 294. S. 295. 297. S. 297. 299. S. 302.
 S. 303. S. 307. S. 308. S. 310. S. 311. S. 320. S. 321. S. 324. 325.
 S. 326. S. 329. S. 330. 333. S. 333. S. 334. S. 338. S. 346. S. 351.
 351. S. 352. S. 354. 356. 368. S. 374. 375. 376. S. 385. S. 388.
 393. S. 396. 400. Vide alias in Appendice.
Insuetudine quare dicta Gallia Cisalpina. 5.
Insula S. Julii Agri Novar. descripta à Lazaro August. Cotta. 68.
Intronatorum Accademia Senensis. 347.
Joannes Amatus Cremonæ Consul. 75.
Joannes Arisius Ep. Telesinus 159. Tres alii ejusdem nomi-
nis, & cognominis. Joānes Autoris Genitor. ibid. Joānes
Patrię Decurio. ibid. Joannolus Syndicator Judic. Mediol. Ib.
Joannes Balistarius Rhetor Cremon. Blondi Flavii Præ-
ceptor 223. Divo alii ejusdem nominis, & cognominis. 224.
Joannes Bosianus. J. C. Cremon. Præceptor Azonis 73. per-
peram vocatur Bononiensis. ibid. & perperam Bossus,
ibid. obiit Bononiæ sepultus in illa Cathedrali. ibid.
S. Joannes de Capistrano, 281.

Joan-

- Joannes de Cernate Historicus Mediol. 345
 Joanes Ciampinus Præsul Romanus laudatus. 230. 296. 313. 323.
 Joannes Gradonicus Dux Venetiarum 160. & in Ap.
 Joannes Mabillonius V. C. 403.
 Joannes de Persicis Cremon. Augustin. Theologus à Vossio
 nominatus pro altero Joanne Cremon. 128.
 Joannes Schinchinellus Med. clarissimus. 235.
 Joannes de Stabilibus Firmanus Vic. Gener. Episc. Cremon. 308.
 instituit Biblioth. ^{am}, & Gymnasiū Cremonæ. 333. laudatur. 336
 B. Joannes de Surdis Cremon. Ep. Mantuæ, deinde Vicentiz. 82.
 pro Christo Martyr. ibid. in agone orat pro interfecto-
 ribus. ibid. perperam à Crescentio Placentinus vocatur. 83.
 quare cognominatus de Cacciafrontis. 84.
 Joanninus Baldesius vulgò appellatus Zanninus. 241.
 Joannes Antonius Cattaneus J. C. Soncinas laudatur. 54. 232.
 Joannes Ant. Honoratus Cremon. Episc. Interamnenfis
 Apollinaris Offredi recudit opera. 250.
 Jo: Baptista Bertuccius Med. Cremon. 328.
 Jo: Baptista Blanchinus Mediol. Senex Venerabilis. 295.
 Jo: Baptista Gentilis Genuen: Mon. Casin. Ep. Adiacensis. 94.
 Jo: Baptista Montanus Medicus celeberrimus. 310.
 Jo: Baptista Stanga J. C. Cremon. 350.
 Joannes Bonus Abbas alter à Joanne Bono Geroldo Episc.
 Cremonensr designato 97. dirimit litem inter Episc. Bo-
 biiensem, & Monasterium S. Columbani. ibid.
 Joannes Bonus de Geroldis ab Episcopatu Cremonæ
 deponitur. 114. Generalis Procurator Ecclesiæ Cremon. ibid.
 Jo: Christophorus Tintus Cremon. Parmæ Ep. declaratus. 343.
 Sedem contendens, Moxina obiit. ibid.
 Jo: Franciscus de Covo Cremon. miles fortissimus. 573.
 Jo: Franciscus Rota Cremon. Marchio, ac Romæ Præsul.
 doctissimus. In Ep. ad Lect.
 Jo: Franciscus de Sertirana efficitur Civis Cremonæ. 233.
 Jo: Galeatius Vicecomes Princeps benignissimus. 188. Cre-
 monæ Dominus. ibid. Rolandi de Summo Cremon.
 opera sedat dissensiones inter ipsum, & Bertoldum de
 Sabaudia. 191. Ducali titulo insignitus. 196. Solemnita-
 tes eadem occasione factæ. ibid. Andreolum de Arisiis
 mittit ad Galliarū Regem in Nuptiis Valentiniæ ejus filię. 229.
 Jo: Galeatius Maria Sfortia Med. Dux Cremonam Urbem
 primariam vocat suæ ditionis amplissimæ post Mediol. 14.
 Ejus privilegium Antonio Stanghæ Partitio Cremon. 348.
 Jo: Jacobus Crotus Cremon. J. C. in sua Oratione. pro Fran-
 cisco Sfondrato sapissime allegatus. Eiusdem Oratio in
 Morte Nicolai Lucari. 357. & seq.
 Jo: Jacobus Turrettius J. C. Cremon. Epigramma componit
 de

- de nonnullis J. C. Cremon. primi nominis. 337.
- Jo: Ludovicus Arisius memoratur. 318.
- Jo: Maria Platina insignis artifex. 323.
- Jo: Pasqualis Alidosius Bonon. quid dicat de aliquibus
J. C. Bononiensibus. 76.
- Jo: Stephanus Bottichiella Ticin. Ep. Cremonæ. 299.
- Joseph Guarnerius Soc. Jesu. Viri Autoris, memorat. 181. 263.
- Joseph Lanzonus Medicus Ferrariensis doctissimus. 304.
- Joseph de Nigris J. U. D. Autoris Avunculus memoratur. 40.
- Joseph Hieronymus Somentius Cler. Reg. Somas. laudatur. 313.
- Joseph Maria Brumanus J. C. Cremon. 302.
- Judæ nomine Hebræi vulgariter non utuntur. 344.
- Judex pretio corruptus est alter Judas. 135. Senex esse
deberet. 103.
- Judicare qui rectè non possit. 103.
- Judices Cremonenses Bononiæ. 151.
- Judices nonnulli moventur ab auri sacra fame. 167.
- Julius Salernus Cremon. Romæ Præsul. 295.
- Julius Salernus Ticinèn. maledicus in Cremon. 295. non
erabescit de Sicardo Ep. Cremon. doctissimo contu-
melias proferre. Ib.
- Julius Sanseverinus Pomponius Letus nuncupatus. 314.
Platinæ Cremon. Amicus. 320.
- Julius Cæsar Cipellus S. T. D. Amicus Autoris. 266.
- Julius Cæsar Porrus J. C. Amicus Autoris. 400.
- Jureconsultorum Cremon. antiquorum nomina. 53.
ex familia Advocatorum. 72.
Cremonenses Bononiæ docentes vocati Bononienses. 76.
- Justinianus Imp. Theodoram Conjugem suam vocat Revet.^{am} 25.
- Justitia Lux altera Mundi 114. Fons est Paradisi. ibid. non
est, ubi est avaritia. 135.

K

- K** Atraldus Manna Med. insignis Cremon. 401.
- Kircherus Athanasius S. I. quare M. Furium Bibacu-
lum Cremon. Romanum vocat. in Ap.

L

- L** Ampugnana familia Mediol. 307.
- Lanfrancus Cremon. Can. Reg. Later. magni nominis Vir. 245
- Laurentius Lauretus Carmelita scholia reliquit in operi-
bus Sicardi Episc. Cremon. 89.
- Laurentius Legarus Cremon. memoratur in Epist. ad Le-
ctorum, & pag. 210. 301.
- Lazarinus Resta Mediol. 229.
- Lazarus Augustinus Cotta de Armeno Novariensis lauda-
tus.

tus. 68. 89. 164. 166. 207. 229. 329. 339. 347.	
Leonardus de Gregoriis Cremon. scripsit gesta B. Facii.	127.
Legatorum Cremonensium nomina ad Ludovicum XII. Francorum Regem.	391.
Leges ab Alpheno J. C. Cremon. compositz.	35. 36.
Legisperiti sint probi.	331.
Leonardus de Amatis Cremon. inter Mantuanos, Vero- nenses, ac Brixienfes discordias sedat.	131.
Leonardus Botta Eques Cremon. Legatus ad Remp. Venet. Ad Sixtum IV. cum Branda Castillioneo, ac Antonio Triultio pro pace Italiae.	302 337.
Leonardus Justinianus Patritius Venetus.	268.
Leonardus Picenardus Cremon. Mantuae Praetor. Genitor B. Elisabeth. Ord. Servorum B. V.	204. 205.
Leonardus de Summis Cremon.	202.
Leonellus Ferrariae Princeps.	333.
Literae Abramini de Zucchis Cremon. ad Cambium Zam- beccarium Bononiensem.	241.
Aeneae Silvii Picolominei postea Pii II. S. P. ad Nico- laum Amidanum Cremon. 280. Amidani responsio.	Ib.
Cacciacomitis Episc. Cremon. pro erectione Ecclesiae S. Augustini Cremonae.	121
Cardinalis de Isolani Praesidibus negotiis Cremonae. Cremonensium Ascanio Mariae Sfortiae S. R. E. Card. Episcopo Cremonensi.	244. 335.
Danielis Cajetani Hilarioni Abbati Corbetae.	388.
Francisci II. Med. Ducis Praesidibus Cremonae.	390.
Francisci Philelphi Nicolao Putheo Cremon.	252.
Jaëobo Cassiano Cremon.	253.
Michaeli Rocchae Cremon.	273.
Gregorii de Azzanellis Cremon. Praesidibus Cremonae. Andreolo de Arisiis.	244. 196.
Guillelmi Centuariæ Cremon. Episc. Plac. ad Cano- nicos Placentinos.	185.
Innocentii IV. S. P. de Bernerio Summo.	116.
Jo. Galeatii Sfortiae Med. Ducis ad Cremonenses.	299.
Philippi II. Hispaniarum Regis Cremonensibus.	15.
Philippi Mariae Med. Ducis Cremonensibus.	224.
Sixti IV. S. P. Religiosis Ord. Servorum.	305.
Vercellensium Ponzini de Ponzonibus Cremon. eo- rum Praetori.	146.
Lotharius J. C. Cremon. ab æmulis vexatus. 93. malè de eodem scribit Pancirolus. ibid. perperam ab Alidosio vocatur Pifanus. ibid.	
Lotharius Imp. confirmat privilegia Ep. Cremonae.	69.
Lucas Picus Parmensis Cremonae docet.	360.

Lucas

- Lucas Vernacius J. C. Cremon. celeberrimus. 248.
 Luchinus de Lazzolis Cremon. fundat Xenodochium. 275.
 Lucia de Nigris Autoris genitrix dilectissima. 247.
 Ludovicus II. Imp. confirmat privilegia Ep. Cremonæ. 57.
 Ludovicus Sablius Soncinas Ord. Præd. Vic. Generalis in
 Insubria 193. malè à Flisco vocatur totius Ordinis General. Ib.
 Ludovici Sfortiæ dominandi libido 309. Duos Cremonen-
 ses Patricios in carcerem iniquè detrudit. ibid. Numus
 argenteus cum ejus effigie penès Autorem. Ibid.
 Ludovicus V. Imp. Cremonensibus privilegia Friderici
 Imper. confirmat. 13.
 Ludovicus Antonius Muratorius Mutinensis laudatur. 26. 87.
 145, 196. 222, 268, 271, 319.
 Luitprandus Ep. Cremon. multis vocatus nominibus. 58.
 Italia pulsus à Berengario. ibid. Consiliarius Othonis
 Imper. ibid. interfuit Synodo Ravennati, 59. Corpus
 S. Himerii Cremonam transfert, ibid. Legatus ad Nice-
 phorum Phocam. ibid. doctissima scripsit opera, ibid.
 Ejus carmina. ibid. Obijt Toleti 60. De ejus Natali solo
 dissentiunt Autores. 61.
- M
- M** Litera pro Marco intelligitur, quando nemini
 anteponitur. 18.
 Maggia familia Cremon. 53.
 Magistratibus indigni non promovendi. 181.
 Maina familia, ex qua Agnes Mater Blancae Mariae Me-
 diol. Ducissæ. 258.
 Malumbra familia Cremon. 393.
 Manna familia Cremon. 53. 302.
 Mantuani gratias Cremonensibus rependant. 110.
 SS. Marcellinus, & Petrus Cremonæ Tutelares. 100.
 Marchisius Stanga Cremon. laudatur à Mediol. Duco. 348.
 à Marco Hier. Vida 376. à Lancino Curtio. ibid. Privi-
 legiis decoratur. 376, & sequ.
 Marcus Furius Bibaculus Poeta Cremon. antiquissimus. 17.
 Marci appellati, qui mense Martio geniti. 18.
 Marci Mantuæ de Azone J. C. error 93. item de Petro Bar-
 bovio. 269.
 Marei Tullii Ciceronis de Oratore libri à Cosma Cremon.
 primum transcripti. 268.
 Marius Episc. Cremon. 43.
 Mattialis Episc. Cremon. 64.
 Martialis Poetae distichon de Malis persicis. 287.
 S. Martini vita descripta à Fortunato apud Pictones Ep. 54.
 Martinus Chemnitius refellitur. 43.

Mar.

Martinus Cremon. J. C. ex gente Bosiana 78. non Gosiapa. Ibid.	
Bulgari J. C. Antagonista. ibid.	
Martyrologium Ecclesie Cremon. scribit Joseph de Nigris	
J. U. D. Autoris Avunculus.	40.
Maternus Episc. Cremon.	45.
Mathilde Comitissa Ecclesias in Agro Cremon. erigit.	44.
memoratur.	311.
Matthæus Bossus Veron. Can. Rég. memoratur.	276.
Maxima familia Cremon., & Romana.	387.
Maximilianus Sfortia Med. Dux.	384.
Maynoldæ familie Cremon. Bibliotheca. Vide Bibliotheca.	
Mediolanenses contra Laudenses. 63. Carrociū amittunt	
à Cremonensibus victi 100. Magnates aliqui recensentur.	255.
Melia familia Cremon.	53. 254.
Memoriæ vires.	356.
Mendicantes Religiosi inter Beatos facile nonnullos adnu-	
merant.	105.
Mephitis Dea tetri odoris à Cremonensibus antiquis cole-	
batur. 41. quare 42. ejus inscriptio. ibid. Ubi ejus tem-	
plum. 42. circa hoc opinio P. Gimarelli explosa 43. de	
ea plura in Appen.	
Michael Carrariensis Bergomas doctissimus.	301.
Miraculis opus erat prius, quàm crederet mundus.	58.
Monachi altarium stipendiis contenti esse debent.	190.
Monasteria. Vide Cœnobia.	
Monasterium S. Bernardi in Suburbiis unitum Monialibus	
Gistertiensibus Cremonæ.	154.
Capuccinarum S. Francisci.	355.
SS. Corporis Christi.	358.
S. Mariæ Vallis Viridis à Sicardo Ep. Cremonensi	
construitur. 89. memoratur.	266.
S. Monicæ erigitur. 258. ampliatur.	307.
Pipiz, seu Columbæ in Suburbiis.	42. & 43.
S. Salvatoris dirutum.	58.
S. Sixti dirutum.	203.
Moniales Ord. Serv. B. V. sex Cremonenses sanctimonia	
celebres.	305. 306.
Moneta Cremonensis.	6.
Monetæ cudendæ privilegium Cremon: à Friderico Imp.	
concessum.	12.
B. Moneta Cremon. Ord. Præd. maximis fulsit miraculis.	104.
ex assiduitate lacrymarum cæcus effectus. ibid. Hære-	
ticorum acerrimus propugnator. ibid. Ejus Summa con-	
tra Hæreticos servatur manuscripta in Bibliothecis Ord.	
Præd. Bononiæ, Neapoli, Venetiarum, & Ratisbonæ.	
ibid. & 105. Inquisitor Mediolani. 104. prima funda-	
menta	

- menta cœtus Dominicani extruxit in Suburbis Cremonæ
 ibid. confunditur, sed perperam cum B. Rolando. 105.
 Morisia familia Cremon. 63.
 Mulieribus prænomen ademptum, & cognomen. 24.
 contrarium alii sentiunt. ibid.
 Multidenaria fam. Cremon. 107.

N

- N** Ae particulæ Græcæ dissertatio. 273.
 Nicephorus Phoca à Luitprando Episc. Cremonæ
 improbatur. 59.
 Nicolaus Amidanus Cremon. Ep. Placētiæ, postea Archiep.
 Mediol. 279. obiit anno 1454. & in Metropolitana hu-
 matus. ibid. ejus epitaphium ablatum ob novam templi
 substruccionem. ibid. Ad eum literæ Æneæ Silvii Picolo-
 minei, postea Pij II. S. P. quibus Amidanus responder. 280.
 Nicolaus Bombeccarius J. C. Cremon. Rector Belluni. 182.
 Nicolaus Cavitellus J. C. Cremon. Consiliarius Leonelli
 Ferrariæ Marchionis. 186.
 Nicolaus Lucarus Rhetor Cremon. insignis. 357. ejus do-
 tes, ejus insignes discipuli. 362. & seq. ejus Amici literati. 364.
 Nicolaus de Lazolis Cremon. Augustinianus sanctitate ce-
 lebris. 231. interfuit Concilio Basileensi Theologus, &
 Orator. ibid. Præceptor Baptistæ Piasii Astronomi insi-
 gnis. ibid. Episcopus appellatus à Cavitello, & ab Elasio. 232.
 Nicolaus de Monte Millino Comes Perusinus laudatur. 149.
 Nicolaus Raymundus Archiater Cremon. 393.
 Nicolaus Sfondratus Cremon. deindè Gregorius XIV. S. P. 287.
 Nicolaus Sylva Cremon. memoratur. 262.
 Nicolaus Tintus Ord. Præd. Ep. Isclæ. 220. alii Cremonen-
 sem, alii Beneventanum scribunt. ibid. consecrat Eccle-
 siam B. V. M. Gratiarum non procul à Mantua. Ibid.
 Nicolaus Zanadius Cremon. Ep. Brixiz, Archiep. Bene-
 ventanus, & demùm Neapolitanus. 187. jurisprudentia
 clarissimus. ibid. exagitatus à Ludovico Andegavensi. 188.
 obiit in Patria, sepultus in Cathedrali. Ibid.
 S. Nitamon mortem potius, quàm Episcopatum desiderat. 52.
 Nobiles, & divites non debent contemnere studia. 332.
 Nomina Fiscalium delectorum à Cavalcabovio super bonis
 Gibellinorum 202. Consiliariorum ejusdem. 203.
 Nomina tria apud antiquos majorem indicabant nobilitatem. 19.
 Nomina Virorum illustrium, qui interfuerunt Mediolani,
 dum solemnitates agebantur pro Jo: Galeatio Ducali
 titulo condecorato. 196.

- O** Bizzo Estensis Ferrariz Princeps. 120.
O ctavianus Picenardus Cremon. Præses Senatus Mediol. 205.
 Octavius Picenardus Cremon. Ep. Regiensis, & Princeps
 laudatur. 139. 140. & in Append. ubi de Henrico Casalorcio.
O ctolinus de Summo Cremon. laudatur ab Innoc. IV. S. P. 116.
O fficina armorum in suburbiis Cremonæ antiquitus Cypus
 appellata. 171.
O ffreda familia Cremon. laudata à doctissimo Vida. 250.
O ffredus de Offredis Cremon. Ep. Patriæ. 84.
O ldericus Cremon. Ep. Laudæ in prælio occubuit. 63.
O ligonius Cremonæ Dñus tempore Tarquinii Rom. Regis. 7.
T. Omusii Tinchæ Placentini Historia. 7.
O ratores antiqui Romæ illustres. 37.
O ratoris partes. 361.
O ratorum antiquorum nomina, & dotes. 361. & sequi.
O rdo pauperum catholicorum Mediolani. 119.
O ris humani laudes. 265.
O scasalis familia Cremon. 106.
O ssolenghū Vicus Cremon. à Guasilingo constructum. 64.
O tho Imp. favet Luitprando Ep. Cremon. 58. confirmat
 privilegia Ecclesiæ Cremon. 60. In protectionem susci-
 pit Cœnobium, & Monachos S. Laur. Cremonæ. 76.
O tho de Tertiis Patritius Parmensis. 202.
O tho V. Imp. Ecclesiæ infensus. 100.
O vidli Montalbani Med., & J. C. Bonon. Musæum. 210. 253. 301.

P

- P** Alatia non esse Sapientiæ gymnasia error aliquorum. 104.
P allavicina familia Cremon. 285.
P apientes, Laudenses, & Cremonenses fœdus ineunt. 68.
P alchalis III. seu IV. Cremon. 78.
P aulus de Barbobus Soncinas doctissimus Ord. Præd. 371.
 Carmina in laudem ejus libri. 372. malè de Barbolis ap-
 pellatus. ibid. juditium de eo Roderici de Rodericis. Ib.
P aulus Crottus Cremon. Archidiaconus Tridentinus. 339.
P aulus J. C. in epitome redegit Alpheni J. C. Cremon. leges. 36.
 Laudat scripta Alberti Gandini J. C. Cremon. 137.
P aulus Orlandinus Abbas Camald. 403.
P auli Morigiæ hallucinatio de Antonio Guiscardo Ep. 177.
P auli Zignani Historici Crem. libri deperditi. 52. ejus error. 64.
S. Permerius Cremon. Episcopus Martyr cum Diva Ursula. 44.
P ersica familia Cremon. 113. Feudum Sablonetæ possedit. 272.
 memoratur. 145.
P etrus Cannelus Cremon. Abbas Camaldulensis laudatur

- in Ep. ad Lect. item 136. Bibliothecam Camaldulensem
contexit 252. laudatur 339. 403.*
- Petrus Cremon. Episcopus Fesulanus. 62.
- Petrus Kirstanus Medicus hallucinatur circa Gerardū Crem. 271.
- Petrus Manna Rhetor Cremon. insignis 302. 305. Nicolai
Lucari præceptor. 359.
- Petrus Offredus Cremon. carminibus laudat Jasonē Maynū. 369.
- Petrus Pectorelus J. C. Civitatis Buxeti memoratur. 242.
- Petrus Rubeus Patritius Parmensis memoratur. 202.
- Petrus Somentius Rhetor Cremon. celeberrimus. 360.
- Petrus de Vineis Cancellarius Friderici II. Imp. Cremonæ.
Carceribus detruditur 107. in Hetruria excæcatus. Ibid.
- Petrus Antonius Bernardonus Poeta Autoris Amicus. 396.
- Petrus Hercules de Bellois Bonon. eruditissimus. 337.
- Petrus Paulus Arrigonus Mediolanensis Senator, Prætor
Cremonæ laudatur. 14.
- Philip^{us} Archintus Comes Nobil^{is} Mediol. Senator Crem.
Prætor 340. suum L. T. in Prætura Autorem constituit. Ib.
- Philippus Archintus alter Episcopus Comensis. 340.
- Philippus Cluverius non benè scribit circa primordia Crem. 7.
- Philippus Francorum Rex contra Bonifacium VIII. S. P. *in Ap.*
- Philippus II. Francorū Rex Mæcenas Clearci Cavalcabovii. 94.
- Philippus II. Hispaniarum Rex dat literas Cremon. 15.
- Philippus Maria Vicec. Med. Dux dat literas Cremonen-
sibus amore, & honore plenas 13. Gubernatorem Genue
constituit Bartholomæum Capram 222. memoratur. 246. 248.
- Philippus Mesius errat de B. Blasio Carmelita.** 195.
- Philippus Picenellus Abbas errat contra communem opi-
nionem circa Joannem Simonetam.** 298.
- Philippus Valesius Francorum Rex. 158.
- Piceleonis Oppidum in Agro Cremon. ædificatur. 70.
- Picenarda familia Cremon. 145.
- Pictorum insignium opera in Templo S. Sigismundi Crem. 258.
- Pierri Valeriani hallucinatio de Daniele Cajetano. 388.
- Piperaria familia Cremon. 119.
- Piscarola familia Cremon. 127.
- Pius II. S. P. doctissimus 280. 306. 313. 333.
- Plodii, & Rovettæ hallucinatio circa Bonifacium Cremon.
Ord. Prædic. 168
- Polibii sententia rejecta circa Cremonæ primordia 5. ab eo-
dem decepti plures Autores de Cremona scribentes. Ibid.
- Poligarpus Clotius Cremon. Abbas Generalis Can. Later. 246.
- Pontius Amatus Cremon. Prætor Mediolani occiditur. 129.
- Ponzona familia Cremon. 64.
- Porta Brixiana olim Cremonæ nunc Omnium Sanctorum
appellata 42. Tincorum nunc clausa. 104.

- Prænomen dicitur, quia nomini præponitur. 24.
 Prænomena Romana triginta fuere. 24.
 Præbyteri exemplis, non imperio præesse debent. 139.
 Prætoris munus ad commodum Civitatis esse 96. ut suorum
 commodorum sit oblitus 98. Prætor dictus cur aliis præsit. 143.
 Prætores Urbium olim literis, & armis pollentes. 129.
 Ex vera nobilitate sunt deligendi 143.
 Princeps quomodo se gerere debeat 227. ab ejus mente
 quid agendum. 242.
 Privilegia Ducum Mediolani Marchisino Stanghæ Cre-
 monensi. 376. & sequ.
 Privilegium Ferdinandi Siciliæ Regis Comiti Brocardo
 Perlico Cremonensi. 288.
 Privilegium Sigismundi Imp. Cremon. concessum de in-
 staurando Gymnasio publico. 225. & sequ.
 Prosper Mandosius Rom. Eques S. Stephani laudatus. 78. 387.
 Prudentia cæterarum virtutum Magistra 188. differt ab
 aliis virtutibus, quantum visus à reliquis sensibus. 158.

Q

- Quæstores quare sic appellati. 19. quando, & quomodo
 creati ibid. Eorum munus, & quotuplex. ibid. & pag. 20.
 Quintilius Varus Cremon. Amicus Mæcenatis. 28.
 Poeta insignis. ibid. Affinis Augusti. 29. Claudiam Pulchram
 maritus. ibid. Syriæ Præfectus. ibid. Antipatrum Herodis
 filium damnat. ib. Simonem deprimit. ibid. in Germania
 perditur. ibid. confunditur perperam cum Alpheno Varo. 33.
 Quintilius Varus præcitati Quintilii Filius Germanici Gener. 37.
 Orator Egregius. ibid. Agrippinæ minoris maritus. 39.

R

- Raphaelis Fabagrossæ Historici Cremon. opera deperdita. 52.
 Raymundæ fam. Cremonensis palatii elegans Cremon. 375.
 Raynaldus Perlicus Comes Cremon. ad Remp. Venetam
 Legatus. 352.
 Raynerius Rubeus Parmensis Ep. Cremonæ. 133.
 Reginaldus Ala Cremon. à Secretis Alexandri II. S. P. 107.
 Regulæ pro Monialibus Cremonæ scribuntur. 344.
 Reliquiæ Sanctorum adorandæ 43. SS. Babylæ, & Sympli-
 ciani ex jussu Comitissæ Mathildæ translatae in vico Ple-
 bis S. Jacobi Agri Cremon. 344.
 Reliquiarum Sanctorum Capsulæ antiquæ non aperiendæ. 198.
 Ricardus Cremon. Ep. Novariæ. 68.
 Ricardus Malumbra Cremon. J. C. celeberrimus 155. S. R. E.
 Card. ibid. A Bartolo, & Baldo laudatus ibid. Obiit Ve-
 netiis ibid. Magister Alberici Rosciati. 156. A. Botriga-
 rio,

- rio, & ipsomet Baldo ob invidiam calumniatus. *ibid.*
 Vide plura de eo in Append.
- Roccia fam. Cremon. 238.
- Rodericus Rodriguez Hispanus corrigendus in suo libro
 ad paginam octogesimam tertiam. 105.
- B. Rolandus à Cremona Ord. Præd. 102. Miræ virtutis in effu-
 gendis Dæmoniis. *ibid.* Ab Innocentio IV. S. P. Comissa-
 rius Apostolicus electus contra Ezelinum. *ibid.* Inqui-
 sitor Placentiæ *ib.* A suggestu ibi dejectus *ibid.* Podagra
 laborabat 103. Philosophum Friderici Imp. vicit. *Ib.* Unà
 cum B. Moneta Cœnobiū Dominicanū in Patria ædificat. *Ib.*
- B. Rolandus de Medicis Eremita memoratur. 194.
- Rolandus Pallavicinus suæ ditionis condidit statuta. 242.
- Rolandus de Summo Cremon. memoratur. 191.
- Romana Sedes erecta anno Christi XLIV. 40.
 Curia celeberrima. 306.
- Romanæ familiæ Cremonæ propagatæ. 160.
- Romani Quintilii Vari ædem inultam non tulerunt. 30.
 Cluviam, & Sterentiam numina coluerunt. 42.
- Romanus Merighus Abbas Camaldulensis laudatur. 95.
- Rosana fam. Cremon. 302.

S

- Sabinus Primus Episcopus Cremonæ 40. A Divo Bar-
 naba instructus *ibid.* S. Syri Episc. Ticinensis Amicus. *Ibid.*
- Sacellum in Palatio Episcop. Divo Stephano Sacrum. 69.
- S. Salvatoris olim Cremonæ Monialium Cœnobium. 58.
- Sanctes Pisarenis Medicus doctissimus. 251.
- Sancti Tutelares Cremonæ hymnis celebrantur. 238.
- Sanctimonia celebres Viri, & Mulieres Cremonenses in
 hoc libro memorati. S. Albertus de Villa Aonii. 122.
 B. Ambrosius de Soncino 401. B. Beatrix Ord. Serv. 305.
 V. Bonaventura Ord. Min. 332. S. Ciria Martyr cum tribus
 Puellis Cremon. 62. B. Damianus de Bozulo Ord. Præd. 103.
 B. Damianus Carrariensis Min. Observ. 200. B. Elisabeth de
 Picenardis Ord. Serv. 205. S. Emanuel Ep. Cremon. 84. S. Eu-
 sebius Abbas 46. B. Facius. 120. B. Franciscus Conversus
 Can. Reg. Later. 246. B. Franciscus Cropellus 402. B. Ful-
 gentius Sorolina Can. Reg. 276. B. Georgius de Lanzolis
 Augustinianus 274. S. Geroldus 101. B. Guillelmus Amida-
 nus Episc. Novariæ 163. B. Guiscardus de Guiscardis Ord.
 Min. Conv. Ep. & Martyr 133. B. Henricus Abbas Clunia-
 censis 66. V. Henricus Casatorcius Ep. Regii 138. S. Himerius
 Ep. 6. B. Himerius Guadalupe Min. Conv. Ep. 131. S. Ho-
 mobonus 95. B. Joanna de Visellis Ord. Serv. 306. B. Jo: de
 Surdis Ep. Mantuæ, & Vicentiæ Martyr 82. V. Luchina de
 Bar.

- Barbodus 402. S. Marcellinus, & Petrus 100. B. Marcus Gualterius Ord. Serv. 306. B. Modesta de Soncino 401. B. Mone-
ta Ord. Præd. 104. B. Monica Ord. Serv. 305. B. Nicolaus de
Lazzolis August. 231. V. Octavario de Covo 402. S. Perme-
rius Ep. & Martyr. B. Prisca Ord. S. Domin. 402. B. Rica-
dona Ord. Serv. 305. B. Rolandus Ord. Præd. 102. S. Silvi-
nus Ep. Cremon. 55. B. Simon August. 180. S. Sisinius Ep.
Cremon. 50. B. Stephana de Quintiano. 402. B. Toscana de
Casali majore Ord. Serv. 305. B. Victor Ord. Serv. 306.
Sanguis prodigiōse emanatus ab Hostia Sacra Ferrariæ. 75.
Sapientia ignobiles natu facit nobiles. 33.
Saxus de Arisiis Prætor Cremonæ 229. à Cavitello perpe-
ram vocatur Sampson. Ibid.
Scarich sunt involucra curiosissima 4. in Agro Volaterra-
no reperta. Ibid.
Schisma inter S. P. Alexandrum III. & Victorem IV. scri-
ptum à Joanne Presbytero Cremon. 79.
Schitia fam. Cremon. laudatur 354. ex ea Palinus, & Bazi-
nus memorati. 159.
Scola est, ubicumque vigilatur ad fores Sapientie, 104.
Scholarium insignorum Azonis nomina. 90.
Scipio Barbovius scripsit de Vitis Ducum Mediol. 269.
Scoloca fam. Cremon. 152.
Scriptores antiqui de rebus Pontificiis. 77.
Segafena fam. Cremon. 111.
Senatores in Coloniis dicebantur Decuriones. 19.
Senatores Mediolani deliguntur in Prætores Cremonæ. 14.
Sententia arbitramentalis inter Ep. Offredum, & Ab-
batem S. Laurentii, 86.
Sepulchra titulis decorabatur 29. antiquius quomodo con-
stituebantur Ibid. in eis breviores inscriptiones magis placet. 26.
Servius Sulpitius I. C. Romanus Alpheni Vari Cremon.
Prætor. 35.
P. P. Servorum B. V. ædes Divi Leonardi Cremonæ olim in-
habitarunt 62. exinde illas Divi Cathaldi nunc dicunt,
& hodie illas S. Victoris Ibid. eorum Ordinis Viri, &
Mulieres Cremon. Sanctitate insignes. 305. 306.
Sfondrata familia Cremon. 224.
Sicardus Ep. Cremonensis Romæ pro Canonizatione Divi
Homoboni Cremon. 88. S. Himerii Corpus in creatam re-
ponit, 89. Coenobia instruit Ibid. Ecclesiam majorem
consecrat. Ibid.
Sigillum Blanca. M. de Viscomitibus describitur. 262.
Sigismundus Burgus legatus ad Remp. Venetam. 302.
Sigismundus Imp. concedit Cremon. instaurationem gy-
mnasii generalis. 13. 191.
Signo.

- Signorolus Homodeus J. C. Mediolan. celeberrimus Ba-
pista Sfondrati Cremon. Socer. 324.
- S. Silvinus Ep. Cremon. ab aliis Silvanus vocatur. 55.
- B. Simon de Cremona August. Scriptor insignis 179. Re-
formator Congregationis Carbonariae 180. P. Torrelli
opinio contraria. 181.
- S. Sifinius Ep. Cremon. Martyr 50. contra Arrianorum
Hæresim. Ibid.
- Sixtus Ep. Cremonæ Vico in agro Cremon. nuncupato Sex-
to nomen dedit. 45.
- Sixtus IV. P. M. antea Franciscus de la Rovere Generalis
Minister totius Ord. Minorum, concedit privilegium.
Anno 1467. Spiritalis Adeptio in Ord. Franciscanum
Frâncisco, & Hieronymo de Arisiis 239. memoratur. 306. 315.
- Somascheses Cler. Reg. in ædibus S. Vitalis, nunc S. Ge-
roldi Cremonæ. 113.
- Sopcinates Dominicani illustres. 193.
- Soncium in Cremon. Provincia Mathematicus D. D. de
Stampa Mediol. 342. ex hoc Oppido prodierunt in Ita-
lia primi Impressores librorum Hebræorum Ibid. ex eo-
dem insignes Rabbini. Ibid. libri Bibliorum ibi excusi
anno 1488. Ibid. ex eodem Viri, & mulieres Sanctimo-
nia celebres. 401. 402.
- Sorexina Oppidum Cremon. aliâ Syrticina à Divo Syro
nuncupata. 40.
- Speculatorum officia. 25.
- Stanga familia Cremon. 53. 748.
- Statuta Buxeti 242. Calahis majoris 238. Canonorum Ec-
clesiæ Cathedr. Cremonæ 308. Cremonæ 190. Papiæ me-
moratur 261. Pæavinæ in Appen. Veneta 155. Univer-
sitarum Sclolarium Cremonæ 227.
- Stavola fam. Cremon. 247.
- Stephana fam. Cremon. 199.
- Stephanus Ekerot Mon. Casin laudatur. 221.
- Stradiverti fam. Cremon. 247.
- Studium antiquum Cremonæ extra Urbem nunc dirutum. 125.
- Summa fam. Cremonæ. 145.
- Synodus Generalis FF. Minorum Conv. Cremonæ cele-
bratur anno. 1488. 369.
- Syro-Philosophus Epicureus. Quintili. Vari Romæ præ-
ceptor. Ibid. 28.
- S. Syrus primus Ep. Ticinensis Sabini primi Cremonæ Ep.
Amicus, & Alumnus. Ibid. destruxit idolum in loco Jo-
vis altæ Agri Cremonæ. 41.

T.

T Abula ab Angelis delata super tumulum Divæ Agathæ, Cremonæ asservatur 297. plura de ea.	298.
Tabulæ dotales Blancæ Mariæ de Vicecomitibus.	255.
Investituræ Feudalis Familiæ Zanebonæ Cremon.	65.
Tancredus de Dovariis Paschalis II. S. P. Auditor.	267.
Tarcon Francon Cremonæ primus Præfectus.	4.
Tarsicius de Amatis Romæ Præsul.	75.
Tempus antiquarum inscriptionum cognoscitur ex forma literarum.	26.
Terremotus Cremonæ.	69.
Thadæus Vgoletus de Parma Cremonæ docet.	271.
Theodolinda Cremonæ incumbit Sacrarum ædium reedificationi.	53.
Theodorus Gases Vir doctissimus.	253. 315.
Tinta fam. Cremon. 53. 220. memoratur.	345.
Titus, & Hercules de Strozis Ferrarienses.	303.
Titus Livius comendatur 3. laudatur à Divo Hieronymo Ibid. Honores eidem adhuc viventi attributi.	3. 362.
Thomas Antignatus J. C. Cremon. Bononiæ Lector.	162.
S. Thomas Cantuariensis.	81.
Thomas Cavalcabovius Romæ Præsul.	231.
Thomas Persichellus Abbas Gen. Can. Reg.	245.
Alter eiusdem nominis, & cognominis.	Ibid.
Thomas Piperarius perpetuè scriptus pro Thoma Piperata J. C.	118.
Trajanus Boccalinus Satyrographus.	11. 319.
Tristanus Calcus malè scribit de Homobono Ep. Cremonæ.	101.
Triultia fam. nobilissima Mediol. 307. ex qua Arasminus.	253.
Antonius 337. Catharina 151. Lucia 324. Maria.	351.
Triumviratus de Orbis dominatu dividendo.	23.
Triumviri Jurisdicundi, & de eis multa 21. & sequ.	
Troylus Bucclarius J. C. Cremon. insignis.	310.
Turpilius Poeta perperam inter Cremon. adscriptus.	31.
Turriana fam. Mediol. Cremonæ propagata.	308.
Turris major Cremonæ Turratium appellatur 56. cæpta Anno DCCLIV. Ibid. laudatur à Scriptoribus Ibid. refertur inter Orbis miracula Ibid. nomen Architecti, qui eam extruxit, ignoratur. Ibid. Altior adstruitur 120. in ea nobile Horarium 300. carminibus laudatur.	301.
Tusci ante Romanum Imperium tenuerunt Longobardiam 3. A Gallis ab Insubria fugati.	4.
Typographia Cremonæ Anno 1485. 338. eam exercuerunt Viri nobiles 371. quare mutatum institutum.	Ibid.

460 Index Rerum notabil.

V

- V**alerius Cato M. Furius Bibaculi Cremon. Amicus. 17.
 Valerius Catullus ejusdem Bibaculi Amicus. 17.
 Ubertus Decembrius Novariensis memoratur. 229.
 Ubertus Foliata Cremon. J. C. Præceptor Bartoli 149.
 Usbertus, Obertus, Hospertus, & Rubertus appellatus. Ibid.
 Ubertus Pallavicinus Cremonæ Dominus 115. in exilium
 pellit Bernerium Ep. 117. Placentiæ Dominus 121. me-
 moratur. 119.
 Venturinus Marnius Bergom. Ep. Cremonæ, 223. 243. 244.
 Veronica Cavalcabovia Alberti Gandini J. C. Uxor, 137.
 Vestes cultæ, & honestæ sint. 200.
 Ugolinus Cavalcabovius Cremonæ Dominus 201. Carce-
 ribus truditur à Jo. Galeatio Mediol. Duce Ibid. Cremon-
 nam capit in odium Jo. Mariæ Vicecomitis Ibid. Ædifi-
 cat Sacellum B. V. 203. necatur à Cabrino Fondulo. 204.
 Ugolinus de S. Marco Parmensis Ep. Cremonæ 153. nō est
 idē cū Ugolino Ardengherio Parm. Ib. obiit anno. 1372. 174.
 Vicecomitum fam. Cremon. 129.
 Vidæ M. Hieronymus Cremon. Albę Episcopus laudatus 7.
 Danielis Cajetani Amicus, 390.
 Virgilius Maro Cremonæ prima habuit studia 10. ibi viri-
 lem Togam cepit Ibid. & 28. 227. Quintilii Vari Cre-
 mon. Amicus, 28.
 Virtus cum vitiis crescere non potest. 266.
 Volateranus corrigendus loquens de Platina. 312.
 Voluptatē mala nihil periculosius. 181.
 Vvadinghi lapsus de Franc. Regatio Cremon. Ep. Bergo-
 mi 209. de Jacobo Bossalino. 281.
 Vvenceslaus Cæsar Aug. 195.
 Uxores, Maritorum nominibus consistat. 24.

X

- X**enodochium Leprosorum Cremonæ 152. in Vici-
 nia S. Lucię. 275.
 Xenophonta Philippus Bartholomei Sfondrati Cremon.
 Amicus. 285.
 Xystus marmoreus ante Turrim majorem Cremonæ per-
 ficitur. 367.

Z

- Z**anardus Bagarottus Cremon. Ep. Nepetæ, & Sutrii.
 Zanasia fam. Cremon. 188.
 Zanebona fam. Cremon. 65.
 Zanninus Cremonensium 222. quis fuerit 241. carmina
 in ejus laudem, Ibid.
 Zeno Parmensis Monachus S. Benedicti Ep. Cremonæ. 55.

INDEX

I N D E X

Topographicus Provinciarum, Urbium,
& Oppidorum insignium in hoc
Volum. Memoratorum.

A

A Ccia	pag. 131.
A Acelum	pag. 3.
Adjacium	pag. 94.
Adria	pag. 57.
Ægyptus	pag. 52.
Albigaunum	pag. 100.
Aletium	pag. 272.
Alexandria	pag. 10. 11. 173. 231. 269. 293. 348.
Alifas	pag. 159.
Ameria	pag. 59. 85.
Apulia	pag. 109.
Aquileja	pag. 53. 161. 389. 397.
Aquis	pag. 194.
Aretium	pag. 353.
Ariminum	pag. 240. 250. 276. 343.
Aste	pag. 41. 52. 63. 152.
Ateste	pag. 3.
Avenio	pag. 33. 268. & in Appen.
Augusta	pag. 61.

B

B Archinò	pag. 320.
B Barium	pag. 60.
Basilea	pag. 231. 280.
Belgium	pag. 263.
Belgradus	pag. 338.
Bellunum	pag. 3. 160. 181. 182.
Beneventum	pag. 90. 159. 187. 220. 311.
Bergomum	pag. 51. 66. 94. 118. 156. 182. 201. 208. 223. 268. 301.
Betlehem	pag. 46.
Bizantium	pag. 58. 131.
Bobium	pag. 97.
Bohemia	pag. 108. 143.
Bononia	pag. 35. 55. 73. 75. 81. 89. 93. 96. 102. 104. 117. 118. 127.
	129. 135. 141. 148. 149. 150. 151. 152. 157. 158. 160. 161. 162.
	166. 167. 668. 172. 192. 196. 210. 232. 240. 253. 267. 274. 281.
	284.
Nnn	

284. 299. 307. 308. 334. 337. 339. 343. 345. 347. 352. 360.
371. 396.

Bozulum pag. 103. 286.
Brixillum pag. 52. 55. 56.
Brixia pag. 3. 10. 51. 98. 131. 161. 170. 187. 192. 193. 201. 304. 342.
Bruxellus pag. 264. 271.
Burgum S. Donini pag. 307.
Buxetum pag. 194. 242. 386.

C

Cælaroa pag. 65. 384.
Cælena pag. 135. 321.
Calabria pag. 298. 337.
Calugurium pag. 313.
Cantuarua pag. 81.
Cappadocia pag. 81.
Capua pag. 65. 152.
Carinula pag. 345.
Carpum pag. 397.
Catalis pag. 10. 80. 108.
Catalis Major pag. 89. 235. 238. 305. 306. 385. 396.
Castoria pag. 222.
Castrum Leonis pag. 100. 203. 225.
Castrum S. Joannis pag. 306.
Castrum Seprii pag. 191.
Catina pag. 298.
Ceres pag. 4.
Colonia pag. 44. 194.
Comaclum pag. 141.
Comum Vide Nevocomum.
Constantia pag. 208. 222. 228. 232.
Corduba pag. 61.
Corrigium pag. 144. 171.
Corsica pag. 4.
Crema pag. 10. 79. 80. 85. 172. 201. 232.
Cremona, vide in Indice rerum notabilium, ac per totum librum.
Creta pag. 306.
Cyprus pag. 39. 331. 373.

D

Dalmatia pag. 220. 303. 304.
Derthona pag. 7. 68. Vide Terdona.
Diocæsaria pag. 65. 81.

E

E Bora pag. 64.
Epidaurum pag. 57. 278. 374. Vide Ragusa.
Ephesus pag. 52.

Faentia

F

F Aencia	pag. 107.
Fanum	pag. 192. 317. 343. 344.
Feltrum	pag. 253.
Ferraria	pag. 60. 75. 107. 120. 142. 161. 169. 174. 186. 252. 267.
276. 277. 303. 304. 306. 309. 312. 324. 333.
Fesulis	pag. 62.
Firmum	pag. 308. 332.
Florentia	pag. 4. 49. 98. 132. 141. 157. 159. 161. 163. 188. 189. 231.
232. 303. 317. 321. 353. 403.
Flavianum	pag. 85.
Fontanella	pag. 304.
Forum Julium	pag. 388. 397.
Forum Livii	pag. 223. 252. 276.
Francofurtum	pag. 58. 194.
Frisia	pag. 84.
Fulginium	pag. 67. 311.

G

G Allia Aquitanica	pag. 53.
Gallia Narbonensis	pag. 90. 163.
Genua	pag. 94. 152. 159. 190. 222. 243. 269. 312. 319. 325.
Germania	pag. 29. 30. 223. 231.
Grinnicum	pag. 163.
Guardastallum	pag. 67. 171.

H

H Ammorostos	pag. 373.
Heluetia	pag. 7.
Hierusalem	pag. 50. 53. 100. 398.
Hispania	pag. 58.
Hispruch	pag. 380.

I

I Scla	pag. 220.

L

L Aus Pompeja	pag. 11. 42. 44. 63. 68. 114. 167. 202. 209. 252.
284. 338. 348. 374. 390.
Londinum	pag. 15. 64.
Luca	pag. 196. 321.
Lugdunum	pag. 105. 113. 117. 131. 150. 269. 306. 397.
Lusitania	pag. 65.

M

M Acerata	pag. 177.
Mantua	pag. 3. 10. 57. 64. 82. 89. 107. 125. 131. 204. 220.
225. 235. 240. 280. 303. 312. 313. 319. 331. 346. 355. 397.
Marchia Anconitana	pag. 192.
Mar.	

Marchia Tarvisina	7	pag. 123.
Marsilia		pag. 101.
Massa		pag. 4.
Mediolanum	pag. 12. 14. 18. 40. 44. 52. 54. 63. 68. & seq. 74. 81. 88. 91. 100. 119. 123. 129. 132. 138. 140. 143. 150. 159. 163. 173. 175. 182. 191. 222. 227. 229. 240. 243. 246. 247. 253. 254. 268. 269. 274. 279. 281. 283. 293. 294. 295. 298. 307. 308. 311. 321. 324. 326. 346. 347. 348. 353. 368. 371. 376. 384. 388. 397.	
Mirandula		pag. 204.
Melegnanum		pag. 259.
Melia		pag. 293.
Mons Pessulanus		pag. 90. 91.
Mutina	pag. 51. 53. 63. 90. 101. 123. 267. 308. 345.	

N

N Eapolls	pag. 3. 70. 152. 157. 187. 220. 237. 287. 324	
Nepeta		pag. 385.
Nicomedia		pag. 176.
Novaria	pag. 44. 68. 115. 159. 163. 173. 263. 269. 348. 359. 371.	
Novocornuti	pag. 131. 201. 274. 337. 338. 340. 348. 382. & seq.	
Nucefa		pag. 62.
Nursia		pag. 271.

Q

Q Pitergium		pag. 3.

P

P Anchia	pag. 101. 338. Vide Ungaria	
Panormum		pag. 62.
Papia, vide Ticinum.		
Parisi	pag. 84. 87. 99. 102. 103. 131. 133. 163. 387.	
Parma	pag. 52. 76. 81. 107. 109. 141. 144. 153. 155. 174. 201. 242. 269. 298. 326. 337. 345. 348. 360.	
Paravium	pag. 3. 54. 96. 98. 134. 135. 141. 143. 144. 146. 155. 157. 169. 172. 185. 200. 231. 247. 268. 269. 274. 296. 304. 353. 356. 388.	
Perusium	pag. 135. 148. 155. 167. 174. 185. 198. 207. 353.	
Piccolo		pag. 70. 203. 345. 374.
Pictavium		pag. 53.
Pisaurum	pag. 251. 334. 339. 343	
Pisa	pag. 81. 100. 196. 242.	
Placentia	pag. 3. 7. 8. 58. 105. 106. 121. 134. 140. 148. 179. 184. 187. 201. 208. 251. 269. 276. 279. 341. 348. 385. 398.	
Platina		pag. 310. 311.
Plumbinum		pag. 4.
Pola		

Pola	pag. 18. 27.
Polonia	pag. 287. Vide Sarmatia
Pontremulum	pag. 255. 359. 360.
Populonia	pag. 4.
Puteoli	pag. 220.

Q

R

R Agusia	pag. 229. 279. 283.
Ratisbona	pag. 109.
Ravenna	pag. 54. 59. 98. 161. 245. 277. 301. 311. 356.
Regium Lepidi	pag. 126. 138. 139. 281. & in Ap.
Riparia S. Julii Novar.	pag. 68. 159. 160. 164. 165.
Rodigium	pag. 53.
Roma	pag. 3. 11. 37. & seq. 48. & seq. 52. 63. 69. 71. 75. 84. 96. 107.
116. 127. 152. 176. 187. 189. 199. 229. 230. 231. 237. 238. 295.
306. 315. 322. 325. 331. 334. 339. 341. 387. 396.

S

S Abaudia	pag. 191. 247.
Sabloneta	pag. 272. 286.
Salaminae	pag. 101.
Sardinia	pag. 52. 332.
Sarmatia	pag. 152. 156.
Salzburgum	pag. 59.
Savona	pag. 196.
Saxonia	pag. 146.
S. Severina	pag. 181.
Sicilia	pag. 111. 151. 196. 288.
Senae	pag. 49. 128. 163. 172. 191. 196. 198. 231. 347. 371. 373. 392.
Sinverfa	pag. 31.
Soncinum	pag. 53. 145. 162. 193. 203. 232. 253. 268. 278. 328. 341.
& seq. 368. 371. 373. 401. 402.
Sorexina	pag. 40.
Spira	pag. 242.
Sutrium	pag. 385.

T

T Arsium	pag. 94.
Taurinum	pag. 72.
Telesia	pag. 159.
Terdona	pag. 157. 348.
Thufcia	pag. 3.
Ticinum	pag. 50. 61. 68. 81. 163. 168. 174. 177. 181. 182. 184. 231.
232. 243. 247. 253. 254. 258. 262. 274. 286. 295. 296. 323. 324.
336. 337. 348. 353. 369. 387.

Tomo I.

Ooo

Tole-

Teletum	pag. 60. 271.
Tolosa	pag. 163. 194.
Forcellæ	pag. 195.
Trecium	pag. 12.
Fridentum	pag. 43. 106. 339.
Tripolis	pag. 95. 133. 267.

V

V Alentia	pag. 263.
Venetia	pag. 3. 74. 130. 155. 158. 163. 186. 196. 220. 224.
236. 268. 272. 302. 304. 310. 321. 324. 331. 332. 333. 354. 355.
369. 370. 374. 384. 389. 393. 399. 404.
Vercellæ	pag. 10. 54. 100. 131. 143. 146. 180. 317. 398.
Verona	pag. 7. 12. 17. 68. 74. 75. 87. 90. 109. 110. 120. 221. 268. 311.
Vicentia	pag. 3. 82. 167. 267. 278. 372.
Viglevanum	pag. 377.
Vindebona, seu Vienna Austriae	pag. 87. 194. 310.
Vitelliana	pag. 51. 188. 201. 203. 230. 307.
Viterbium	pag. 121. 311. 315. 385.
Ulissipona	pag. 108.
Ulma	pag. 280.
Ungaria	pag. 186.
Volaterræ	pag. 4.
Urbinum	pag. 233. 316.
Urbs Vetus	pag. 67.
Utinum	pag. 53. 225.

X

Z

F I N I S.

Autor Lectori Benevolo.

HÈ miseranda nimium Scriptorum conditio! cum prò suis non tantùm, sed prò alienis erroribus veniam à Legentibus exposcere sit ipsis pernecesse. Multa siquidem, & gravia irrepsere in hoc volumine errata, potissimùm verò ob meam à prælo distantiam, ut id religendo ipse deprehendi. Idcirco si diutinum in corde meo conquestum fovet, ità in humanissimo Lectorum pectore justam pietatem comoveant, ut amice indulgeant.

Parce igitur, si plura verba caractere majusculo obsignanda minusculo excusa, prò ut diphtongos œ in æ, pleraq; alia extrà ordinem, & locum proprium, sicuti alia corfivis, ut ajunt, formis imprimenda reperies, quæ tuæ prudentiæ corrigenda non autem censuræ inquirenda remittuntur.

<i>Errata</i>	<i>pag.</i>	<i>lin.</i>	<i>Corrige</i>
Generales,	VIII.	3	Generales
Commemorat	8	12	Commemorat.
preda	8	20	præda
nasutolos	10	6	nasutulos
eisque	10	30	cisque
<i>Ticini, excusa</i>	10	43	<i>Ticini excusa</i>
Phenix	11	30	Phœnix.
protendendam	11	38	portendendam
Oronati	14	ult.	Coronati
Valer. Catonem	17	32	Valer: Catonem
<i>Antiquit.</i>	20	19	<i>Antiquis</i>
nonnulli <i>omittendum</i>	21	28	
sen.	23	8	Sen.
amenitate	29	17	amœnitate
amenissima	29	24	amœnissima
fratricidii	29	30	fratricidii
Varum	33	21	Verùm
Alius	33	30	Ælius
V.	34	11	R.
<i>nostri</i>	34	12	<i>nostri</i>
vacatus	34	25	vocatus
<i>Buttilius</i>	34	36	<i>Rutilius</i>
constet Decus	40	18	constet, Decus
sui <i>omittendum</i>	40	23	
manuscriptum	41	10	manuscripta
Sanctam	41	12	Sanctum
Sesius	41	43	Servius
Marinus. <i>A capite</i>	43	27	
Marcellinus, Orafus	47	15	Marcellinus Orafus
<i>institus</i>	49	1	<i>instituti</i>
tumulo	50	26	tomulo
summis	50	30	Summis
Monacus	51	27	Marnius
receperit	52	pen.	receperat
Elghi, Tucinghi	53	pen.	Elghi Tucinghi
Præ signis	56	20	Præsignis
Fraetemundum	58	32	Tractemundum
Herolphi. Archiepiscopi	59	22	Herolphi Archiepiscopi

Tomo I.

Ooo 2

factum

<i>Errata</i>	<i>pag.</i>	<i>lin.</i>	<i>Corrige</i>
<i>factum</i>	61	5	<i>factum</i>
<i>Feifferius</i>	61	33	<i>Teifferius</i>
<i>S. Victoris in Cænobium</i>	62	36	<i>S. Victoris</i>
<i>suos</i>	63	15	<i>suo</i>
<i>renidicisset</i>	63	17	<i>renidisset</i>
<i>Pseudum</i>	65	25	<i>Feudum</i>
<i>Pseudetarios</i>	65	27	<i>Feudatarios</i>
<i>Petrus</i>	68	23	<i>Peretus</i>
<i>Costa</i>	68	34	<i>Cotta</i>
<i>Sacri</i>	70	30	<i>sui</i>
<i>Leveis</i>	70	35	<i>leucis</i>
<i>Cronica</i>	73	30	<i>Cbronico</i>
<i>Obsequii</i>	74	8	<i>Obsequiis</i>
<i>acer</i>	74	21	<i>aret</i>
<i>Arcobardus</i>	74	27	<i>Ænobardus</i>
<i>Omnibonus</i>	75	14	<i>Omnibonum</i>
<i>Aliodosii, fultiè</i>	76	12	<i>Alidosii fulti è</i>
<i>Bulgasum</i>	76	19	<i>Bulgarum</i>
<i>Trinæo</i>	76	29	<i>Timæo</i>
<i>è</i>	76	39	<i>ea</i>
<i>Cremenis</i>	78	36	<i>Cremenis</i>
<i>Cumitatu</i>	80	28	<i>comitatu</i>
<i>Casalana</i>	87	15	<i>Cagalana</i>
<i>antequam</i>	89	42	<i>ante quem</i>
<i>pejori</i>	90	19	<i>potiori</i>
<i>qui, omittendum</i>	90	28	
<i>de Arcam</i>	91	16	<i>de Arena</i>
<i>summario, inter</i>	91	19	<i>summario præmissio ejus summæ inter</i>
<i>Herc</i>	91	pen.	<i>Herc</i>
<i>affectatum fuit</i>	92	10	<i>affectatum, fuit</i>
<i>Porcius Bressianus</i>	92	27	<i>Porcius. Bressianus</i>
<i>inficias, ire</i>	92	38	<i>inficias ire</i>
<i>in jure</i>	93	5	<i>in iure</i>
<i>anno floruisse</i>	98	33	<i>anno eum floruisse.</i>
<i>à</i>	99	12	<i>ac</i>
<i>est.</i>	99	33	<i>est</i>
<i>Carrotium</i>	100	10	<i>Carroclum</i>
<i>clavicemque</i>	102	16	<i>claviumque</i>
<i>excubito</i>	102	18	<i>excubitor</i>
<i>calmi</i>	105	4	<i>calami</i>
<i>refulsit.</i>	105	26	<i>refulsit</i>
<i>plurifaciam</i>	107	33	<i>plurifariam</i>
<i>multifdenariis</i>	107	36	<i>Multifdenariis.</i>
<i>vicarium</i>	107	38	<i>Vicarium</i>
<i>gratie, quam</i>	110	18	<i>gratiæ actæ, quam</i>
<i>ferunt, omittitur</i>	111	1	
<i>Edibus</i>	112	6	<i>Ædibus</i>
<i>pure</i>	112	11	<i>vera</i>
<i>Setta</i>	112	22	<i>Sessa</i>
<i>ab</i>	112	37	<i>ob</i>
<i>Maphæo</i>	113	26	<i>Maphæo</i>
<i>sua destituta</i>	114	6	<i>sua basi destituta</i>
<i>digebant</i>	119	17	<i>degebant</i>
<i>macie</i>	120	12	<i>macie</i>
<i>Divisiolus</i>	120	15	<i>Divitiolus</i>
<i>Vulphaxetus</i>	121	18	<i>Vulpharetus</i>
<i>varis</i>	123	3	<i>Varis</i>
<i>Bortæ</i>	125	43	<i>Bottæ</i>
<i>Judiciis</i>	126	6	<i>indiciis</i>
<i>Diaconius</i>	127	29	<i>Draconium</i>
<i>Pontifice</i>	131	4	<i>Pontifici</i>
<i>Amatus</i>	131	27	<i>Amatus</i>

<i>Errata</i>	<i>pag.</i>	<i>lin.</i>	<i>Corrige</i>
fuit	132	19	fuit
5291.	133	14	1291.
<i>Ciavonium</i>	133	35	<i>Ciacconium</i>
<i>Cœvus</i>	136	44	<i>Coevus</i>
<i>Sororis</i>	137	39	<i>Sorores</i>
<i>Presbiteris</i>	139	2	<i>Presbyteris</i>
<i>Muffuti</i>	141	26	<i>Muffati</i>
<i>Portefanus</i>	141	27	<i>Portenarius</i>
<i>omines</i>	147	6	<i>Homines</i>
<i>confici</i>	147	6	<i>confisi</i>
per, <i>omittendum</i>	149	34	
<i>moserendus</i>	151	25	<i>Moscrendus</i>
<i>memorat</i>	151	29	ab eo memorantur
<i>Oratorio</i>	154	20	<i>Orat.</i>
<i>Schitis</i>	159	pen.	<i>Schitiis</i>
fuit	160	25	fecit
ab J. C.	160	29	ab V. C.
<i>Mapphæus</i>	162	30	<i>Maphæus</i>
<i>MCCCXLXIII.</i>	166	20	<i>MCCCXLIII.</i>
<i>Spigbellus</i>	171	2	<i>Spigelius</i>
<i>Concl.</i>	177	35	<i>Conclu.</i>
<i>infigitur</i>	182	4	<i>infigitus</i>
<i>Pirrius</i>	183	38	<i>Pierius</i>
12564.	188	29	1264.
<i>innumius</i>	192	18	<i>innuimus</i>
<i>Episcopus, Scithizæ</i>	194	18	<i>Episcopus Scithizæ</i>
<i>Baverizæ</i>	197	29	<i>Barerizæ</i>
<i>Quartilogera</i>	197	30	<i>quartiligera</i>
<i>Prasius</i>	203	40	<i>Piasius</i>
1451.	204	12	1405.
<i>infignæ</i>	205	6	<i>insigne</i>
<i>amo</i>	210	38	<i>ami</i>
<i>Alemena</i>	216	4	<i>Alcmena</i>
<i>armi</i>	216	25	<i>ami</i>
<i>ardette</i>	218	2	<i>ardete</i>
<i>Michaeli</i>	224	28	<i>Michaele</i>
<i>Mantua</i>	225	11	<i>Mantuam</i>
<i>extrahere</i>	228	pen.	<i>extrahere</i>
<i>pont. 1.</i>	231	26	<i>part. 1.</i>
<i>quorum</i>	241	4	<i>cujus</i>
<i>Errarent quo</i>	241	24	<i>Errantes quo</i>
<i>Radices primus</i>	241	37	<i>Primus radices</i>
<i>Vires</i>	242	1	<i>Vices</i>
<i>Clofius</i>	246	1	<i>Clozius</i>
<i>Pup.</i>	248	1	<i>Rep.</i>
<i>Cannetus,</i>	252	4	<i>Cannetus</i>
<i>Laudemis</i>	252	17	<i>Laudensis</i>
<i>Fel.</i>	264	ult.	<i>Fil.</i>
fuit	268	6	fiet
uti	271	39	ubi
<i>Aug.</i>	272	13	<i>Arg.</i>
<i>Gallaicus</i>	276	2	<i>Gallarius</i>
<i>Speriani</i>	278	3	<i>Speciani</i>
<i>priora</i>	281	7	<i>prior</i>
<i>comparandus omittendum</i>	282	35	
<i>Nobilitati</i>	284	35	<i>nobilitatem</i>
<i>Procurator</i>	292	23	<i>procurer</i>
<i>prudenti</i>	292	ult.	<i>pendenti</i>
<i>deprædicare</i>	299	36	<i>depudicare</i>
<i>Italia</i>	298	21	<i>Italica</i>
&	300	8	<i>ea</i>
<i>per ibas</i>	300	36	<i>peribas</i>

illa

<i>Errata</i>	<i>pag.</i>	<i>lm.</i>	<i>Corrige.</i>
<i>ille sim</i>	300	37	<i>illæsis</i>
<i>ea</i>	304	26	<i>ex</i>
<i>perdita</i>	307	6	<i>prædita</i>
<i>æditus</i>	310	ult.	<i>editus</i>
<i>Viri</i>	311	7	<i>Vici</i>
<i>Ciavonium</i>	311	16	<i>Ciacconium</i>
<i>Cum</i>	311	40	<i>Cur</i>
<i>cenferit</i>	312	32	<i>fenferit</i>
<i>Acti</i>	314	16	<i>Actis</i>
<i>vita</i>	315	8	<i>viſta</i>
<i>Drandii</i>	318	5	<i>Draudii</i>
<i>Apicis</i>	318	28	<i>Apicii</i>
<i>quid</i>	320	29	<i>qui</i>
<i>Custocbius</i>	321	23	<i>Eustocbius</i>
<i>Triasonensis</i>	340	5	<i>Treafonensis</i>
<i>Quercetavum</i>	340	19	<i>Quercetatum</i>
<i>puerpera</i>	359	8	<i>puerperæ</i>
<i>Pirus</i>	360	14	<i>Picus</i>
<i>somnum</i>	367	1	<i>sumnum</i>
<i>Hieronymus</i>	368	34	<i>Hermenzonus</i>
<i>Calcographus</i>	370	36	<i>Calcographus</i>
<i>Hammolottos</i>	373	34	<i>Hammocostos</i>
<i>Sesbaleo</i>	382	24	<i>Sesbalco</i>
<i>Toricellis</i>	382	26	<i>Tornicellis</i>
<i>justus</i>	382	33	<i>jussus</i>
<i>Nepeti</i>	385	9	<i>Nepetz</i>
<i>recusit</i>	385	33	<i>recudit</i>
<i>mulieribus</i>	385	35	<i>mulieribus.</i>
<i>Græcaniaque</i>	385	38	<i>Græcanicaque</i>
<i>Mendofius</i>	387	28	<i>Mandofius</i>
<i>Expositiones</i>	389	32	<i>Expositionis</i>
<i>&</i>	391	26	<i>est</i>
<i>Cbrifini</i>	391	36	<i>Cbryfimi</i>
<i>facti</i>	392	3	<i>sacri</i>
<i>quoque</i>	392	4	<i>quorum</i>
<i>Favendo</i>	392	12	<i>Facundo</i>
<i>tacco</i>	392	16	<i>tacere</i>
<i>amantes</i>	392	22	<i>an ante</i>
<i>in ardore propares</i>	392	25	<i>me ardore pio pares</i>
<i>Insulæ</i>	393	27	<i>Insulæ</i>
<i>Inſcriptio quæ incipit Regnate</i>	393	33	<i>est omittenda</i>
<i>&</i>	395	9	<i>ad</i>
<i>Patria</i>	395	26	<i>Patriæ</i>
<i>summo</i>	401	22	<i>sermo</i>
<i>Turcorum</i>	408	6	<i>Furiorum</i>

F I N I S.

